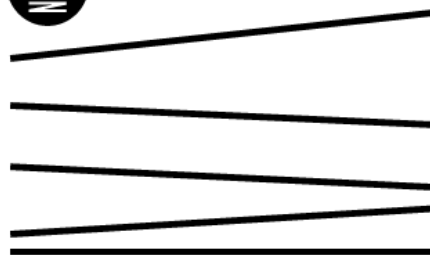

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Euphrosyne.

Vol. 11

København, 1796-1803

12 bd. :

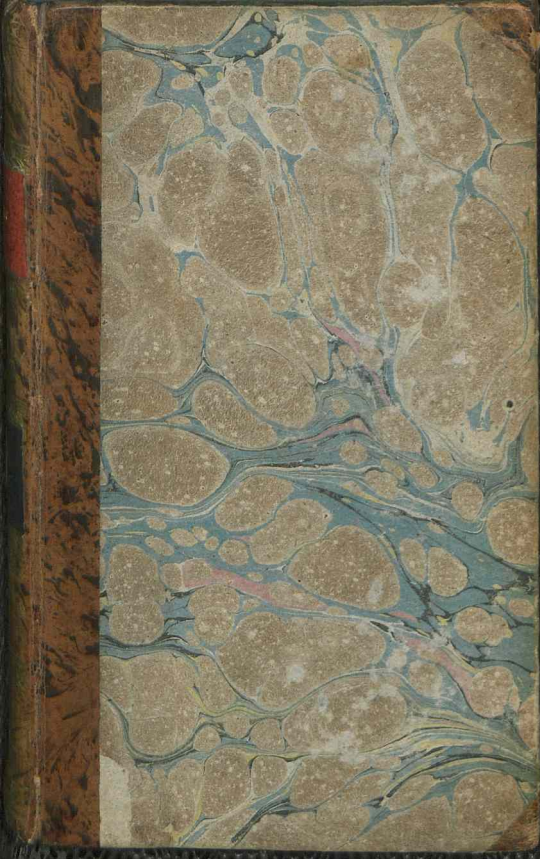
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

57.-8.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

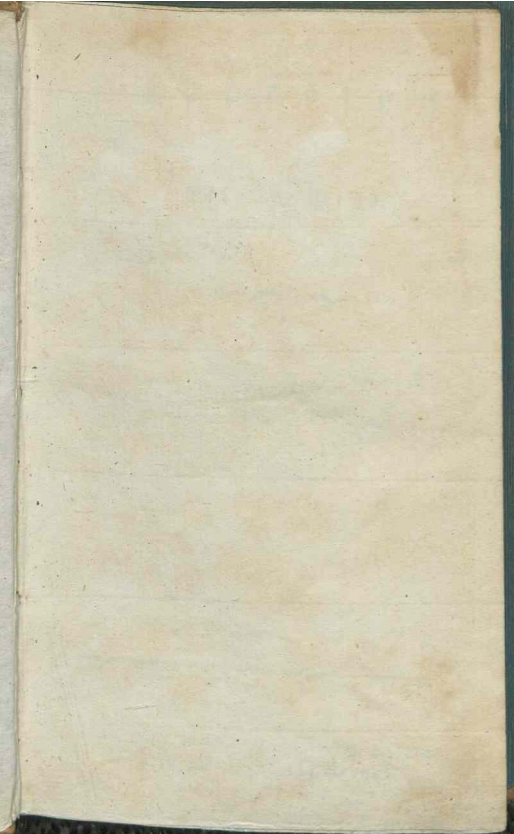

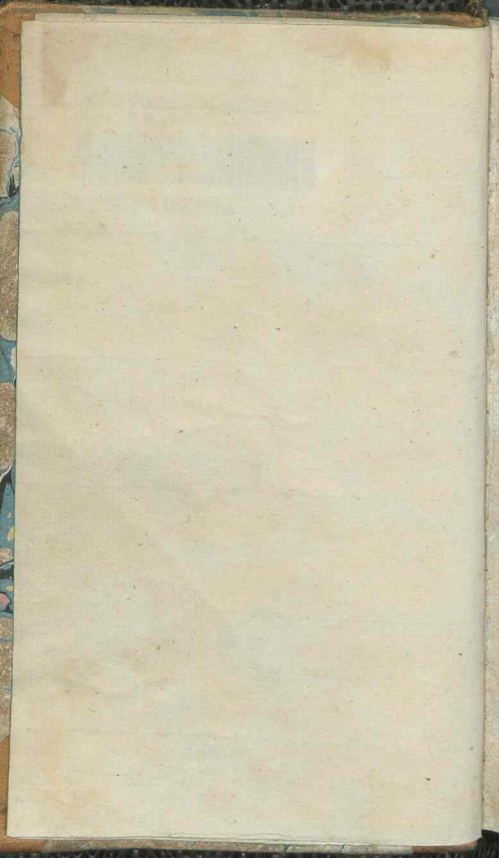
1 1 57 0 8 00053 6

træx

Euphrosyne.

Elleste Bind.

Overført

af

J. Werfel.

Kjøbenhavn, 1801.

Udgivet og forlagt af Boghandler A. Goldin.
Trykt hos Zacharias Wrenn.

Indhold.

Agathons Historie
af
C. M. Wieland.

Indhold

af

første Deel.

Om det Historiske i Agathon

Side

I

Første Bog.

Agathon bliver ved Ciliciske Sørovere reddet af en farlig Forlegenhed, og sælges derpaa i Smyrna til Slave.

1. Cap.	Der Hæles første Fremtrædelse	20
2. Cap.	Noget ganske uventet	23
3. Cap.	Bacchusfestens Afbrudelse	28
4. Cap.	Uventet Sammenkomst for tvende Elskende. Vnches Fortælling	30
5. Cap.	Hvorledes Vnche og Agathon atter blive skille ad	41
6. Cap.	En Monolog	43
7. Cap.	Agathon bliver solgt i Smyrna	50

XVIII

Anden Bog.

Agathon i Sophisten Hippias's Huus.

1. Cap.	Hvem det var, der kjøbte Agathon	55
2. Cap.	Agathons Forundring over sin aars Herres Wiisdom	62
3. Cap.	Hvilket hos nogle vil opvække Mistanke om, at denne Historie er opdigtet	66
4. Cap.	Vor Hests Sværmerie	70
5. Cap.	En Samtale imellem Hippias og hans Slave	73
6. Cap.	Hvori Agathon gjør temmelig gode de Slutninger for en Sværmer	86
7. Cap.	Forberedelse til det Følgende	90

Tredie Bog.

Hippias's Philosophie.

1. Cap.	Prolog til en interessant Discours	96
2. Cap.	Fortsættelse af Hippias's Tale. Hans Theorie i Henseende til de behagelige Fornemmelser	100
3. Cap.	En ægte Materialist's Lære om Manderne	112
4. Cap.	Hvori Hippias synes at lægge en udbredt Kundskab om Verden for Dagen	119
5. Cap.	Anti-Platonismus in nuce	120

Fjerde Bog.

Agathon bliver ved Hippias bekendt med
den skønne Danae.

1. Cap.	Agathons uventede Uærvillighed	145
2. Cap.	Hemmelige Anslag mod vor Helts
Dyd	154
3. Cap.	Hippias afslægger et Besøg hos en
Dame, der vil spille en betydelig
Rolle i denne Historie	158
4. Cap.	Nogle Efterretninger om den skøn-
ne Danae	169
5. Cap.	Hvor farlig en forstjønnende Ind-
bildningskraft er	175
6. Cap.	Pantomimer.	180
7. Cap.	Hemmelige Efterretninger	186
8. Cap.	Hvad der foregik om Natten i Ho-
vedpersonernes Sjel	192
9. Cap.	En lille metaphysisk Undersø-
gelse	195

Femte Bog.

Agathon i Danaes Huus.

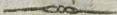
1. Cap.	Hvor Hippias's Hensigter gjøre en
mærkelig Fremgang	198
2. Cap.	Scenens Forandring	201
3. Cap.	Den Platoniske Kjerlighedens natur-
lige Historie	207
4. Cap.	Nye Talenter hos den skønne Danae	214
5. Cap.	Musikens magiske Kraft	217

6. Cap.	En Afvigelse, der tjener til Forberedelse for det Følgende	222
7. Cap.	Efterretninger til at forebygge en uuelig Misforstaaelse. Slutningen af tredje Capitel. Autor søger at lette sit Hjerte	227
8. Cap.	Hvilken en Tilstand, om den kunde vedvare	235
9. Cap.	En mærkværdig Virkning af Kjerligheden eller om Sjælesammenblandelsen	239

Sjette Bog.

Fortsettelse af Agathons og den skønne Danaes Kjerligheds - Historie.

1. Cap.	Danae faaer et Besøg af Hippas	244
2. Cap.	En Prøve paa en Elskers Talenter	252
3. Cap.	Convulsiviske Bevægelser af den opvaagnende Dyd	259
4. Cap.	En Drøm	265
5. Cap.	Et stærkt Skridt til en Catastrophe	274

Om det Historiske i Agathon.

Endskjønt vel Agathon ved første Blikkast snarere synes at henhøre til samme Klasse som Xenophons *Cyropædie*, end (som nogle have meent) at kunne regnes til den Klasse, Hieldings berømt Hittetavn staaet i — dog med den Forskjel, at i *Cyropædien* det Opdigtede er indflettet i det historiske Sande, men i Agathon det historiske Sande derimod i det Opdigtede — saa kan det dog, fra en anden Side betragtet, ikke negtes, at vor Helt i en meget væsentlig Henseende afviger ligesaa meget fra det Xenophonske, som han nærmer sig det Hieldingske Foster. Xenophon havde — om vi skulle troe en Kjender af megen Anseelse *) —

til

*) Cicero, ep. ad A. Fratrem 1. 8. *Cyrus ille a Xenophonte non ad historiarum fidem scriptus, sed ad effigiem iusti Imperii: cuius summa gravitas ab illo philosopho cum singulari comitate conjungitur.*

til Hensigt, i sin Cyrus at opstille Idealet af en fuldkommen Regent, i hvilken den bedste Førstes Dyder skulde være forenede med den elskværdigste Mands indtagende Egenskaber, eller, som en senere Skribent har sagt *), det var ham mindre om at gjøre, at skildre Cyrus, som han havde været, end som han burde have været, for, som Konge, at være en Socratist *Kalos kat'agathos*. Derimod havde Forfatteren af Agathons Historie mere til Dimeed at skildre sin Helt, som en Mand af hans Sindsbefæffenhed, om han virkeligen havde levet under de forudsatte Omstændigheder, efter den menneskelige Naturs Love, maatte have været, end i ham at tegne et Billede af den moralske Fuldkommenhed. I denne Betragtning har han valgt det Horaziske Vers: *Quid Virtus et quid Sapientia possit*, til Motto paa sin Bog: ikke, fordi han i Agathon har villet vise, hvad Visdom og Dyd ere i sig selv, men, hvorvidt en Dødelig ved Naturens Kræfter kan bringe det i begge, hvor megen Deel de udvortes Omstændigheder have i vor Maade at tænke paa, vore gode eller onde Handlinger, vor Visdom eller Daarlighed, og hvorledes det naturligviis ikke vel er muligt at blive et viist og godt Menneske uden ved

Er.

*) *Anson in Panegyrico ad Gratian.* Non qualis esset, sed qualis esse deberet.

Erfaring, Feiltein, utrøtteligt Arbejde med sig selv, hyppige Forandringer i sin Raade at tænke paa, men forenemmestig ved gode Exempler og Forbindelse med vise og gode Mennesker." Og fra denne Synsvinkel betragter, haaber Forfatteren at fortjene det Vidnesbyrd af Kienderne af den menneskelige Natur, at hans Bog (endskjønt den i en anden Forstand henhører blandt Gymbildningskræftens Værker) ikke er uværdig til at føre Navn af en Historie.

Men da dog Stedet og Tiden, hvor og naar Tildragelserne ere foregaaede, saavel som adskillige af de Personer, der ere indsluttede i samme, ere virkelig historiske, saa har man troet, at bevise den største Deel af Læserne, som maaskee ikke ere sonderlig bevandrede i det gamle Græcia, eller igjen for en Deel have glemt det, de have vidst deraf, en lille Tjeneste, om man forudsendte nogle Efterretninger, som ere udtrukne af gamle Skribenter og formodest hvilke de ommeldre Læsere des lettere kunne tænke sig ind i denne Historie og des rigtigere dømme om den opdigtede Deels Overensstemmelse med den historiske Deel deraf.

For altsaa for det første at fastsætte Tiden, hvori denne Historie skal have tildraget sig, saa kan man omtrent antage den fem og halvfemtesindstyvende og den hundrede og tiende Olympiade eller det tre hundrede og otte og halvfemtesindstyvende og det tre hundrede og tredivte Aar for vores almindelige Tids

regning som begge de yderste Puncter, mellem hvilke Agathon's Tildragelser ere indsluttede. Det er beviistligt, at alle de Personer, der forekomme deri, have levet i dette Tidsrum. Og dog ville vi, istedet for, at tøve, til det maatte falde nogen af de Lærde ind at overbevise os derom, hellere selv aabenhjertigen tilstaae, at det næsten er en Umuelighed at frifinde Tidsregningen i Agathon for nogle mærkelige Afvigelser fra den historiske Tidsregning. Den største Banffelighed (dersom det ellers skulde kunne have noget at betyde) vilde Sophisten Hippias og den skønne Danae give Anledning til. Den første var unegteligen en Samtidig af Socrates; og da denne i det første Aar af den fem og halvfemtesindstyvende Olympiade blev tagen af Dage i en Alder af halvfjerdsindstyve Aar, men Agathon efter de Omstændigheder, der angives i hans Historie, ikke vel kan være født før end den fem og halvfemtesindstyvende Olympiade, saa lod der sig temmelig nøie beregne, at denne Sophist, om vi endog antog, at han havde været tyve Aar yngre end Socrates, ikke kunde have levet i den hundrede og anden Olympiade (hvilket omtrent er den Tid, hvori Agathon og Hippias komme sammen) eller dog i det mindste den Gang maatte været i for høi en Alder til at besøge de Skønne i Smyrna i deres Bad. Hos Danae bliver den samme Banffelighed endnu større. Thi endog antaget, at hun ikke havde været over tretten Aar gammel, da hun blev bekjendt med Alcibiades.

des.

des, hvilken, som man troer, blev ombragt i det første Aar af den fire og halvfemtesindstyvende Olympiade, saa maatte hun dog, da hun opvakte saa overordentlig en Kjærlighed hos Agathon, allerede have været en Kone paa halvtredssindstyve Aar. Sandt er det, at Exemplet i den smukke *Lais*, hvilken i det mindste var ligesaa gammel, da hun begik den Uhosflighed at forlange totusinde Daler af den store Demosthenes for et Kys *), at det langt ældre Exempel i den skønne *Helena*, som allerede var fulde tredssindstyve Aar, da Oldingerne i Kong Priamus's Raad, fortryllede af hendes Skjønhed, for et Dieblis bleve forvandlede til unge Mennesker **), at Exemplet i Hædtepsilerinden *Lamia*, som fængslede Kong Demetrius, endskjønt hun var gammel nok til at være hans Moder ***), og endelig de nyere Exempler i *Mignon Lenclos* og *Marquisen af Maintenon* kunde med god Føle antages til Usandsynlighedens Formindskelse i en saadan Opdigtelse. Men dog vilde alle muelige Exempler af dette Slags ikke være istand til at formindste det Upasselige deri, og altsaa er det bedst at bede Læseren: at han, Chronologien uagtet, ikke vil forestille sig den skønne *Danae* ældre, end man maa være,

*) Bayle Dict. Article *Lais*. Rem. N.

**) Bayle Dict. Art. *Helene*. Rem. Q.

***) Plutarch i *Demetrius*.

være, for, uden noget Underværk eller Tryllerie, at have en Tilbeder, som Agathon var. Naar vi hos Virgils eller Metastasio's Dido uden Noie kunne forglemme, at hun først blev født trehundrede Aar efter sin Forløber, den fromme Æneas: hvorefter skulde vi da ikke ligesaa let kunne forestille os, at Alcibiades blev et Offer for sine Fiender og sin urolige Aand nogle Aar senere, end de Græske Historiekvittere, hvis Tidsregning desuden jo er saa yderst forvirret, have berettet os?

Om de forskjellige Steder, Scenen i Agathon henlægges til, tales der stedse i dette Værk efter de Begreber, de Gamle gave os derom. De Lærde ville i det Tempel i Delphi, hvor Agathon blev opdragen, iagttænde det samme Delphiske Tempel, som Euripides skildrer os i sin *Ion* og Pausanias i sin Beskrivelse over Græcia; i det Syracus, hvor den arme Agathons Død maatte lide en lige saa stærk Fordunkling, som hans Blisdom havde lidt i Smyrna, det samme Syracus, som Plutarch characteriserer i Dions og Timoleons Lovned og Plato i eet af sine Breve *) og i det Smyrna, som Hippias og Damae fremfor alle andre Græske Stæder valgte sig til Opholdssted, det samme Smyrna, om hvilket der siges paa det Orfordste Marmor, at det var den smukkeste

*) Ep. st. 7. Tom. III. opp. p. 323. ed. Steph.

smukkeste og pragtfuldeste Stad i hele Asia, og som
 Taleren Aristides og Sophisten Philostratus an-
 prise os som Musernes og Graciernes og alle Livets
 Behagelighedens Sæde *). Det samme gjælder og-
 saa om Sæderne, Costumet og om alt det Særegne i
 Henseende til Tidsalder, Folkesslag og Personer. De
 Atheniensere, Agathon beskriver, ere det samme Folk,
 som vi kjende af Aristophanes, Xenophon, Demost-
 henes o. s. v.; Sophisterne ere ikke meget bedre, end
 Plato (endskjønt i sit Slags neppe mindre Sophist
 end disse i deres Slags) skildrer dem i sine Dialo-
 ger **). Levemaade, Forlystelser, Syssler og Lege,
 alt er Graæ, og det Særegne, der udmærker Græ-
 kerne i Jonien fra Grækerne i Achaja, og disse igjen fra
 Grækerne i Sicilien og Italien, er allevegne ud-
 trykt med kjendelige Træk, og overeensstemmende
 med det Begreb, som de Gamles Læsning efterlader
 i vor Sjæl om dem, — endskjønt dog den lærde og
 i det

*) Marmor. Oxon. 2. 78. 143. Aristid. Tom. opp. II.
 p. 307. ed. Cant. Philostr. in vita Apollon. L.
 IV. c. 7.

**) Især i den større og mindre Hippias, i Protago-
 ras, Gorgias og Sophistes. Vi sige forsættigen;
 ikke meget bedre. Thi endskjønt de unegteligen vare
 saa skadelige Folk, som Plato siger, saa vare de
 dog vist ikke halv saa dumme, som de gjøres af
 ham:

i det gamle Græcia saa bevandrede Abbed Barthemy ikke havde ladet sin unge Anacharsis reise, da Agathon blev skreven.

Hvad de Personer, der forekomme i denne Historie, og deriblandt især Agathon selv angaaer, saa maae vi uden Forbeholdenhed tilstaae, at man for gjevdes vilde søge efter ham hos nogen Historieforfatter. Imidlertid finde vi dog blande Socrates's Venner en Agathon, som kunde have givet os nogle Grunde træk til vor Helts Billede.

Denne Agathon var, som det synes, af en god Familie i Athenen og et af de elskværdigste Mennesker i sin Tid. Plato, der taler om ham som en meget ung Mand, tillægger ham den smukkeste Skabning og naturlige Anlæg til en ædel og

ham; og hvor havde de ogsaa kunnet være saa skadelige, dersom de havde været saa dumme, som han beskriver dem. Virkeligen er denne sophistiserende Socrates Skyld i, at man sædvanligen ikke lader Sophisterne, hans Modstandere, vederfares den Ret, de tilkomme; — dette er viist udførligen af lærde Mænd, f. Ex. af Gardien i hans Afhandlinger sur l'origine et les progrès de la Rhétorique parmi les Grecs.

og dybtig Character *). Han udmærkede sig blandt de dramatiske Digtere i de bedste Tider, og det er ham til Ære, at en Konstdommer, som Aristoteles, har anset ham værdig baade til sin Nøds og til sin Løst. Endog den Udbredelse, der gjordes ham for hans store Tilbøielighed til Modsetninger, beviser hans Rigdom paa Vistighed: en stjern Feil, som ved den gode Tolkemaade, man tillægger ham, maatte forsøge hans Elfskærdighed som Selskaber. Ogsaa er det dette, Aristophanes, som sjelden roser og heller ikke har skaaet Agathon for denne Egenskab, dog imidlertid berømmet ham for, hvorved ogsaa een af hans Fortolkere (formodentlig for at gjøre denne Nøds begribeligere) anmærker, at Digteren Agathon havde et gode Bord **). Som et Exempel derpaa pleier man at anføre et berømt Gjestebud, som han gav i Anledning af en Seier, han havde vundet i en offentlig Kamp mellem de tragiske Digtere, og af hvilken Plato har taget Anledning til een af sine skønneste Dialoger. Den Omstændighed, at han havde tilbragt en Deel af sit Liv ved Høffet i Macedonien, med

*) Plato i Protagora. Καλον τε καγαθοντην Φυσιν, την δε ιδεαν πανν καλον.

**) Scholiast. ad Aristoph. Ranas. [Act. I. Scen. II. v. 84, την τραπεζαν λαμπρος.

dens Kong Archelaus, som ved sin Kierlighed til de skønne Konster og den Agtelse, han formaaede at bevise en Euripides, har forskaffet sig Plads i Eftersverdenens Erindring, regierede *), synes at sætte Beviset for, at denne Agathon tilkommer Plads iblandt de skønne Mænd i det Socraticke Aarhundrede, uden for al Tvivl; og alt dette forøger Beklæggelsen over Tabet af hans Tragedier og Lystspil, hvoraf ikkun faa ubetydelige Fragmenter ere komne til os.

Endskjønt nu denne historiske Agathon kan have leveret nogle Træk til den Opdigtedes Character, saa er det dog vist, at Forfatteren har fundet det egentlige Model til den sidste i Euripides's Ion. Begge vore op under den Delphiske Guddoms Laurbær i en fulkommen Uvidenhed om deres Herkomst; begge ligne hinanden i Begæret og Mandskjonhed; den samme Sølsomhed, den samme fyrige Indbildningskraft og den samme skønne Spærmætte, der characteriserer den ene characteriserer og den anden. Det vilde være for vidtsædigt at bevise Ligheden omstændeligen; det er nok, at vi have givet Litteraturens unge Venner et Bink, saafremt de selv vilde anstille en nøiere Sammenligning. Forfatteren af Agathon havde i sine yngre Aar studeret Euripides fornemmeligen fra den

Syns.

*) E. Bayle Dict. Art. Archelaus og Euripides.

punct og i den Hensigt, hvorfra og hvori unge Kunstnere burde studere Laocoon, den Niobiske Gruppe, den Vaticanske Apollo, den Medicaiske Venus og andre af den højeste Konstes Bærker, — og endstjønt han ikke er bleven nogen Euripides, har han dog ikke befundet sig ilde derved.

Ogsaa til den skønne Dancæ finde vi ikke alle ne i den poetiske Verden, men ogsaa blandt de Græske Skønne af den Klasse, der stod under Kierlighedssaudindens umiddelbare Beskyttelse, et Slags Sideskylde af sig. Navn. Leotium, berømt formet delst sit Venstreb for Philosophen Epicur og den Lighed St. Exremond fandt imellem hende og sin Veninde Ninon Lenclos, var Moder til denne historiske Danae, som efter Athenaus's Beretning drev sin Moders Profession med saa megen Lykke, at hun tilsidst blev Maitresse hos en vis Sophron, Statholder i Ephesus, og den berøgtede Dronning Laodice af Syriens Fortrolige. Men hverken denne Omstændighed eller det, den anførte Autor fortæller om hendes tragiske Død,*) synes tilstrækkeligt til at forskaffe hende den Ære (om det er en Ære) at have været Mødelsel til vor Helts elskværdige Forsørgerinde. Rigtigere ville vi finde det i den skønne Glycera, som Alciphron lader skrive saa indtagende Breve til sin

Ejere

*) S. Bayle Diction. Art. Leontium, Rem. D.

flere Menander *) og i nogle Skilbringere, som ere udmalede med Kjerlighedens vellystige Smærmerie og udmærke det første, andet, tredje og fjerde og tyvende af de Breve eller snarere Fortællinger, der tilskrives Aristænet.

Hos Sophisten Hippias ere de Efterretninger lagte til Grund, som man i Plato, Cicero, Philostratus og andre gamle Skribenter forefinder om ham, men hans Ophold i Smyrna og det dertil henhørende er formodentligen blot Opdigtelse, thi i det mindste findes der ingen historiske Vidner dertil. Denne Hippias var født i Elis, en Stad, der laae i en Provinds af samme Navn i Peloponnesus. Han var en Samtidig af Protagoras, Prodicus, Gorgias, Theodorus af Byzans og andre berømte Sophister i det Socratistiske Aarhundrede, og udmærkede sig saasærlig ved sin Veltalenhed og sin Duelighed i Foretagender, at han oftere end nogen anden af sine Lige, blev brugt til Gesandtskaber og Underhandlinger. Da han desuden efter Gorgias's Exempel underviste i sin Kunst for Penge, saa samlede han en Formue **), der satte ham i Stand til at udholde det pragtfulde og vellystige Liv, man lader ham føre i Agathon.

*) G. det 29 Brev af I. og det 4 af II. Bog.

**) Philostratus de vitis Sophist. Lib. I. XI, p. 495 ed. G. Olear.

Agathon. Dersom man kan sige, at der noensinde har været Folk, som forstode den Hemmelighed, at forvandle Materier af ringe Værdie i Guld, saa lader det sig virkelig sige om Sophisterne; og Hippias vidste at betjene sig saavel af den, at han, i Følge sin egen Forsikring, vandt mere derved, end to andre af hans Profession tilsammentagne *).

Overhovedet bleve Sophisterne i den Tid, der her tales om, anseete for Folk, der vidste alt. Den forommeldte Gorgias skal have været den første, der havde saa megen Tillid til sig selv, eller snarere saa ringe Tanke om sine Tilhørere, at han ved de olympiske Lege skal have opfordret den hele Græske Nation til at opgive ham, hvilken Materie, den vilde, til en Tale paa staaende Fod: et Prælerie, som den Tid gjalt for et fuldstændigt Beviis paa en ganske overordentlig Duelighed, og erhvervede Taleren Gorgias en Billedstatue i det Delphiske Tempel af søbt Guld **), men som siden efter blev saa almindeligt, at der allerede i Cicero's Tider ikke mere gaves nogen omvandt Græsk Bel-esprit af Profession, som ikke hvert Dieblis var beredt til paa Stedet, over alt Virkeligt og Mueligt, Stort og Smaat, Sammelt og Nøt, at foresnakke sine gunstige Tilhørere alt, hvad der nogen sinde

*) Hipp. maj. pag. 282 T. III. opp. Plat.

**) Cicero de Orat. Lib. III. 32.

gensinde lader sig sige derom *). Daa i denn Henseende overgik Hippias sine yriige Medprofessionister. Han gik saavide, at han (som den Platoniske Sokrates siger ham i Menene) havde Driftighed til at optræde paa Olympia for alle Grækerne og sige: at der

*) Postea vero vulgo hoc facere coeperunt hodieque faciunt, ut nulla sit res neque tanta neque tam improvisa neque tam nova, de qua se non omnia quæ dici possint, profiteantur esse dicturos. de Orat. Lib. I. 22. Uforstammenheden hos disse Smaggrækere, som Cicero her driver Spot med, steg siden efter i samme Grad, som Uppigighedens *and og allehaande Udsvævelser og Daarligheder tilstige i Rom under Cæsarne. Man kan ikke læse noget latterligere end det Skilderie, Juvenal, i sin tredie Satire, har malet af en saadan Græculus. "Dette forslagne Hoved, som I see her fremstille sig med saa uforstammet en Driftighed, som taler saa beløben og oversvømmer os med saa rivende en Strøm af Ord uden Betydning, hvem mene det er? Det er Enhver: i sin egen Person medbringer han os alle Stænder og Professioner; han er Philolog, Rhetor, Geometer, Maler, Bader, Tegnførtoller, Viniedanser, Læge, Guldmager: hvad skulde en lille Græst Bel-esprit ikke være eller ikke forstaae, naar han er hungrig? Han opstiger gierne til Himmelen, om I ville have det., Kjende vi ikke hos os Originaler til dette Malerie af en Nation, som i mange Henseender er os det samme, som Grækerne fordum vare Romernes?

der ikke gaves nogen menneskelig Videnskab, som han ikke forstod, og ingen Kunst, hvis Theorie og Udvøvelse han ikke havde i sin Magt. „Mine Herrer! skal han have sagt, jeg er ikke allene fuldkommen i Gymnastik, Musik, Sprogkunst og Poetik, Geometrie, Astronomie, Physik, Ethik og Politik, jeg skriver ikke alle ne Heltehistorier, Tragedier, Comedier, Dithramber og alle Slags Bærker i Prosa og Vers, men endog, som I see mig her (og han var klædt meget prægtigen), har jeg klædt og prydet mig med mine egne Hænder: Underklæder, Castan, Bælte, Kappe, alt har jeg selv forfærdiget, denne Signetring paa min Finger har jeg stukket selv, endog disse Halvstøvler ere af mit eget Arbeide *). „ Jeg veed ikke, om al den Agtelse, vi skyldte Plato og hans Socrates (som dog ikke altid ligner Sophroniscus's Søn), kan berettigge os til, i Henseende til en Mand som Hippias (en Mand af Levemaade, som besad Duelighed og Klogskab nok til at sætte sig i den største Anseelse hos sine Samtidige), at fæste Lid til et Træk, som i saadan Grad ligner en Markherigers Skryderie i en Cirkel af Fiskerkoner og Dragere. Plato's Paalidelighed for saavidt det angaaer, han siger til Forringelse for Hippias, synes desuden saa meget mis-

*) Plato i *Hipp. minor.* T. opp. I. p. 368 og Cicero, som heri taler efter Plato, de Orat. L. III. c. 32.

mistænkeligere, som han, for at gjøre denne Sophist des latterligere, i begge de Diafoger, der føre hans Navn, beejener sig af det usle Kunstgreb, at fremstille ham saa uundtaaelig dum og uvidende, at lægge ham saa yderst eenfoldige Svar i Munden, og endelig, efterat han uden Møie har gjort ham til Skamme, endda at lade ham prale saa modbydeligen, at emen Grækerne i Plato's Tider kun maatte været lidet bedre end Topinambus, eller Hippias umueligen kunde have været den elendige Stumper, Plato forædler ham til. Imidlertid lader der sig dog af dette Sted og overhovedet af alt, hvad Philosophen og hans Afskrivere sige om vor Hippias, i det mindste udlede, at Agathon's Forfatter har havt tilstrækkelig Grund for sig, til at skildre denne Sophist som en Prætendent paa almindelig Lærdom, Smag, Beskjendtskab med Verden og en fin Levemaade.

Alt, hvad der i Agathon siges om Pericles, Aspasia og Alcibiades stemmer overeens med de Efterretninger, som Plutarch, en Skribent, der er eller bør være i alles Hænder, har efterladt os i den forfætt og den sidste Levnedsbefrirelser. Det samme er der ogsaa at sige om den yngre Dionysius i Syracus, Philistus, hans Minister og Forretling, og Dion, hans Beslægtede og Antagonist. Thi endomont den Rolle, man lader Agathon spille ved den første's Hof, og adskillige Tildragelser, hvori han af denne Anledning maatte indflettes, ere uden historisk Grund.

Grund, har man dog gjort sig det til en Lov, at fremstille de historiske Personer, der have Deel i denne philosophiske Roman, hverken bedre eller værre, end vi kjende dem af Historien. Overhovedet har man ikke tilladt Opdigtelsen andet, end at bestemme de historiske Begivenheder nøiere, og udmale dem tydeligere, og til den Ende har man blot digtet de Omstændigheder og Tilbragelser, der syntes passeligste til saavel at sætte Hovedpersonen i Historien, som de forbenævnte historiske Personers bekjendte Caracteer i det bedste Lys og derved des fuldkommnere at opnaae den attraaede moralske Nytte, for hvis Skyld allene det hele Værk er blevet til.

De Læsere, der maaskee vilde forekomme, som Forfatteren havde forskjonnet Philosophen Aristipp for meget, og derimod ikke ladet Plato vederfares den Ret, han tilkommer, vilde engang i Tiden finde de Grunde, hvorfor him ikke er bleven skildret hæsligere og denne fuldkommnere, tydeligen udviklede i en udsørgelig Historie om den Socratiske Skole, saafremt vi ellers finde Tid og Leilighed til at udføre et Værk af dette Omfang. Det maa være nok her, at
vi

*) Mangfoldige, for det meste usfældige, men dog derfor ikke mindre uovervindelige Hindringer have ikke tilladt denne Idee, som Forfatteren lang Tid har havt i Tankerne, at blive udført.

vi forsikre, at ingen af Delene er skeet uden tilstræffelige Aarsager. Hvormegen Lighed Aristipp end havde med Sophisten Hippias, saa udmærkede han sig dog unegteligen ved en bedre Tænkemaade og en temmelig Deel Socratisk Aand. En Mand, som Aristipp, vil altid gjøre Verden mere Godt end Ondt; og endskjønt hans Grundføringer, uden egentligen at understøtte Lasterne, vel, fra een Side betragtet, ikke synderlig fremme Dyden, saa kræver dog Billigheden, at man maa tilstaae, at de, fra en anden betragtet, ere en meget virksom Modgift for Indbildingskraftens og Hjertets Udskielser, og derved rigeligen kunne oprette den første Skade *). Derimod frygte vi meget for, at Plato, istedet for at kunne fordre nogen Fyldestgjørelse af Agathon's Forfatter, kunde ved nøieste Undersøgelse tabe ulige mere, end han kunde vinde.

Den ædleste, ærværdigste og lærerigste Caracteer i det hele Værk er unegteligen den gamle Archytas, og saa meget behageligere er det os til Menneskehedens Være at kunne forsikre, at denne Caracteer
er

*) Denne Dom over Aristipps Philosophie og den Caracteer, hvormed han er fremstillet i Agathon, har vor Autor (om vi ikke tage Feil) tilstræffeligen retfærdiggjort ved det udførlige Skilderie, han har tegnet af begge i sin Commentar over de Horaziske Epistler.

er ganske historisk. Archytas, den bedste Mand, den Pythagoriske Skole har frembragt, forenede virkeligen i sin Person Philosophens, Statsmandens og Feldtherrens Fortjenester; hvad Plato vilde synes at være, det var Archytas, og dersom en Mand nogensinde har fortjent, at fremstilles som et Mønster paa Wiisdom og Dyd, saa er det denne Forstander for den Tarentinske Republik *). Da han var en Samtidig af de vigtigste Personer i vor Historie, saa synes han, saa at sige, selv at tilbøde Forfatteren sig til det Brug, han gjør af ham. Hvem havde han vel og med bedre Grund og Held kunnet imodsette en Zippias end denne sande Vise, hvis Grundsetninger indholdt den paalideligste Modgift for Sophistens forførfiske Skinslurninger og hvis hele Liv har været den kraftigste Bjendrivelse af samme?

*) Alt, hvad man om hans Lærned og Caracteer finder adspredt i en Mængde gamle Skribenter, har Andreas Schmid, en Lærer i forrige Tider i Høiskolen i Jena, sammensanket i en lærd Afhandling de Archyta Tarentino, som paa bemeldte Sted er traadt for Lyset i Aaret 1683.

Agathon.

Første Bog.

Agathon bliver ved Ciliciske Sørovere reddet af en farlig Forlegenhed, og sælges derpaa i Smyrna til Slave.

Første Capitel.

Vor Helts første Fremtrædelse.

Den dalende Soel nærmede sig sin Nedgang, da Agathon, forvildet i en Skov uden Vei og Sti, ankom, udmattet ved forgjeves Bestræbelse for at finde ud deraf, til Foden af et Bjerg, som han ønskede at bestige, i Haab om, fra Toppen af samme, at opdaage et beboet Sted, hvor han kunde tilbringe Natten. Han arbejdede sig med Møie op ad en Godsti, som han blev vaer imellem Buskene; men da han omtrent havde naaet Midten af Bjerget, følte han sig saa kraftesløs, at han tabte Haabet om at kunne naae Toppen, som syntes at trække sig længere og længere bort

bort fra ham, jo nærmere og nærmere han søgte at komme den. Han kastede sig altsaa ganske aandeløs ned under et Træ, som beskyggede en lille Terrasse og besluttede her at tilbringe den indbrydende Nat.

Dersom et Menneske nogensinde har befundet sig i Omstændigheder, som kunne kaldes ulykkelige, saa var det dette unge Menneske i den Forsætning, vort Bekjendtskab begynder med ham. Kun for saa Dage siden en Yndling af Lykken og en Gjenstand for sine Medborgeres Misundelse, saae han sig nu ved en pludselig Omverling berøvet sin Formue, sine Venner og sit Fædreland, og udsat for alle den glensfridige Lykkes Luner, ja endog for Uvissheden om, hvorledes han skulde opholde det blotte Liv, der var blevet ham tilovers. Men uagtet saa mange Vederværdigheder forenede sig for at nedtrykke hans Mod, forsikrer dog Historien os, at den, der havde seet ham i dette Dieblis, hverken i hans Ansyn eller i hans Miner havde kunnet mærke noget Spor af Fortvivlelse, Utaalmodighed eller endog kun Misforndielse.

Maaskee nogle herved ville erindre sig hiin Stoikernes Vise, om hvilken man fordmum forsikrede, at han i det mindste vilde været ligesaa lykkelig i Phalaris's gloende Ore, som en morgenlandsk Basha i en indtagende Circasserindes bløde Arme *).

Men

*) Seneca fortæller os i det 66 af sine Breve, at denne Rodomontade tilhører en Philosoph, som man vel ikke

Men da der i denne Histories Løb vil forekomme adskillige Prøver paa en ikke ubetydelig Forfæls mellem vor Helt og Seneca's Vise, saa holde vi det for sandsynligere, at hans Sjæl maa have været af det Slags, som ideligen ere aabne for Fornøjelsen, og hos hvilke en eneste behagelig Kælelse er nok til at lade dem forglemme al forbigaaen og tilkommende Kummer. En Nabning i Skoven imellem tvende Bjerge viste ham — den nedgaaende Sol. Mere end dette Syn behøvedes der ikke til at afbrøde Forestillingen om hans tunge Omstændigheder hos ham. Han overgav sig til den Henrykkelse, som dette majestætiske Skuespil pleier at sætte fællesomme Sjæle i, og forglemte herover en Tidlang sine største Fornødenheder. Endeligen vækkede det rastende Kildevæld, som et lidet Stykke borte vældede ud af en Klippe, ham af den behagelige Berundring,

ikke vilde tiltroet saadant. Det var Epicur, der sagde: „Om den Vise blev stegt i Phalaris's Dre, saa vilde han raabe: O, hvor vel jeg befinder mig!“ Da en Epicur havde sagt saa skønne Ting, saa kunde Stoikerne, efter Seneca's Mening, vel ikke med Vrede sige mindre. Imidlertid tilstaaer han dog, at naar det stod til en viis Mand, saa vilde han vel hellere være fri for at steges, dog ikke just for Tingens Ubehagelighed, men fordi det ikke er overensstemmende med Naturen, at en viis Mand uden Nødvendighed lader sig stege.

undring, hvori han havde forglemmt sig selv; han reiste sig og øste med den hule Haand af dette Vand, hvis rindende Cristal en velgjørende Nymphe efter hans Forestilling udgjød af sit Marmorkruus, for at slukke hans Tørst; og istedet for at savne de brusen-
de Cypriske Vine, som han havde forladt ved de Atheniensiske Gjæstebud, forekom det ham, som han aldrig havde nydt nogen behageligere Drik. Han lagde sig ned igjen, faldt i Søvn under Rildevældets bedøvende Musik, og drømte, at han igjen havde fundet sin elskede Psyche, hvis Tab var det eneste, der af og til afprævede ham nogle Smerter.

Andet Capitel.

Noget ganske Uventet.

Derfom det har sin Rigtighed, at alle Ting i Verden staae i den nærmeste Forbindelse med hinanden, saa er det ganske vist, at denne Forbindelse mellem enkelte Ting ofte er særdeles ukjendelig, og deraf synes det at komme, at Historien undertiden fortæller mange selsommere Tildragelser, end en Romanskriver torde vove at digte. Det, der mødte vor Helt i denne Nat, tjener til ny Bekræftelse paa denne Sagttagelse. Endnu nød han den søde Søvn, som Homer holder for saa stort et Gode, at han og
saa

saa tilegner de U dødelige den, da han ved en lar-
 mende Bulder pludselig blev opvakt deraf. Han lyt-
 rede hen ad den Side til, hvor den syntes at komme
 fra, og troede i den blandede Tummel at høre en be-
 synderlig Hylen og GlædesKrigen, som gav en fryg-
 telig Øjenlyd fra de lige for staaende Klipper. Aga-
 rthon, som allene kunde forskrækkes i Sørne, beslut-
 tede at gaae denne Tummel modigen i Møde. Han
 besteg den øverste Deel af Bjerget fra hastigen, som
 det var ham mueligt, og Maanen, hvis fulde Glands
 hævdede den hele Egn rundt omkring af den skumrende
 Skygge, befordrede paa sin Side hans Foretagende.
 Tummelen tog mere og mere til, jo nærmere han
 kom Ryggen af Bjerget. Allerede skjelnede han Lar-
 men af Trommer og en skingrende Lyd af Piber og
 Ekalmier, blandet med et vildt Skrig af Fruentim-
 merstemmer, som ikke længere lod ham i Tvivl
 om, hvad denne Tummel skulde betyde, da der med
 eet viste sig et Skuespil for ham, hvorover selv den
 ovennævnte Vise paa et Dieblisk havde kunnet for-
 glemme sin Guddommelighed. Der var en sværmen-
 de Hob unge Thraciske Damer, som denne Nat hav-
 de forsamlet sig, for at høitideligholde de affindige
 Skikke, som den hedenske Alderdom havde indført
 til Erindring om Bacchi berømte Tog fra Indien *).

Uden

*) Bacchi Mysterier eller hemmelige Gudstjeneste maatte
 i Følge deres Natur ikke høitideligholdes uden af
 Fru

Udentsivl kunde en udsvævende Indbildningskraft eller en La Sages Griffel gjøre et temmelig forførfik Stilderie af en saadan Scene; men det Indtryk, som det virkelige Syn gjorde paa vor Helt, var intet mindre end af det behageligste Slags. Det vildt flyvende Haar, de funklende Dine, de kummen- læber, de opsvulmede Muskler, de forvildede Ansigtstræk og den rasende Glæde, hvormed disse Affindige, i tusinde frække Stiklinger, svingede deres med Slanger og Vedbende omvundne Spyd, sammenslog deres Klappertblik eller med lallende Tunge udstammede afbrudte Dithyræmber, alle disse Udbrud af et fanatisk Raserie, som forekom ham saa meget des Fjændigere, jo vissere han var overbevist om, at det havde sit Udspring fra Overtroen, gjorde hans Dine ligegyldige, og indgjød ham Væmmelse for Tillokkelser, som med Unseelsen havde tabt al Magt over hans Sanser. Han vilde flygte, men det var umueligt; thi de vare allerede bleve ham vaer. Synet af en ung Mandsperson paa dette Sted og ved en Fest, som ikke maatte vanhelliges af noget Mandfolkensie, standfede, pludseligen deres stæiende Glædesyttringer, for
at

Fruentimmere, og bleve efter det fanatiske Raserie, som man derved, for at udtrykke Vinens Guds mægtige Virkninger, overgav sig til, kaldet Orgia. Ell det Malerie, som her gjøres deraf, have Euripides, Virgil og Ovid levereret Fargerne.

at tiltrække denne Gjenstand deres hele Opmærksomhed.

Her kunne vi ikke længere følge en Omstændighed for vore Læsere, som ikke er af lident Indflydelse i hele denne Historie. Agathon besad saa overordentlig en Skønhed, at hans Tidens Zeuxis og Alcamenes, betagne Haabet om, at kunne opfinde eller af Naturens adspredte Skønheder at sammensætte nogen fuldkommere Skabning, plejede at tage hans til Mønster, naar de vilde fremstille den skønne Apollo eller den unge Bacchus. Aldrig havde noget kvindeligt Die seet ham, uden at betale den Told, som er paalagt et Køn, der synes at være skabt saa sølsomt for Skønheden, at denne eneste Egenskab skjuler Manglen af alle andre for de fleste af det. — Denne Skabning havde Agathon i dette Dieblis at takke for endnu mere: den reddede ham fra Penthei og Orphei Skjebne *). Hans Skønhed satte disse Mænd i Forundring og Bestyrtelse. En ung Mandsperson af en saadan Skabning, paa et saadant Sted og paa en saadan Tid! Kunde de vel ansee ham for mindre end for Bacchus selv? I den Forvirring, deres Sandser vare, var intet naturligere end denne Tanke; ogsaa gav den deres Phantasie med eet saa syrigt et Sving, at den saae den Gud, som de havde for sig.

*) De havde begge den Mytke at blive sønderlidte af Bacchantinder i et Anfald af fanatisk Raserie.

sig, med alt, hvad han, foruden Skabningen, behøvede, for at være en fuldkommen Bacchus. Deres fortryllede Dine forestilte dem Silener og loddenbenede Satyrer i værmende omkring ham, og Tigere og Leopardter kjerlig stikkende hans Fødder; det forekom dem, som der opsteg Blomster under hans Fodsaaler, som der opsprudede Viin og Honning efter ethvert af hans Fjed, og som de saae skummende Bække deraf nedrinde af Klipperne. Med eet gjenlød det hele Bjerg, Skoven og de omliggende Klipper af deres høie Roan! Roee! med saa forskrækkelig en Larm af Trommer og Klappertblis, at Agathon, betagen af Bestyrtelse og Forundring, blev staaende som en Bilsledstøtte, medens de henrykte Bacchantinder sværmede dansende og hoppende omkring ham og ved tusinde affindige Fagter udtrykte deres Glæde over Bacchi formeente Nærværelse.

Men endog det overdreveneste Sværmerie har sine Grændser, og maa endeligen engang vige for Sandsernes Overmagt. Til Ulykke for Helten i vor Historie kom disse Affindige efterhaanden af en Henrykkelse, som formodentligen aldeles havde udmattet deres Indbildningskraft, til sig selv, og opdagede ideligen mere og mere Menneſkeligt hos der Væsen der formedelst sin usædvanlige Skjønhed paa en kort Tid havde været forgudet i deres Dine. Nogle, som Indbildningen om deres egen Skjønhed bevagede til at anſee sig for denne nye Bacchi Ariadner, nærmede

de sig ham efterhaanden, og satte ham ved den Frygthed, hvormed de yttrede deres Høiesser i saa meget des større Forlegenhed, jo mindre tilbøielig han fælte sig til at gjengjælde deres heftige Kjerlighedsbeviisninger. Formodentlig vilde der reist sig en rasende Strid mellem dem selv, og havde Agathon tilsidst maattet friste Orphei tragiske Skjebne, dersom ikke de Uddødelige, som styre de Tilfælde, der møde Menneffene i Tingenes Gang, havde aabnet en uventet Vej til hans Redning i det farlige Øieblik, hvor saavel hans Styrke som hans Dyd var utilstrækkelig til at redde ham.

Tredie Capitel.

Bacchusfæstens Afbrydelse.

En Skare Ciliciske Sørøvere, som vare landede om Natten ved denne Kyst, for at forsyne sig med frisk Vand, havde allerede langt borte hørt Tummelen af Bacchantinderne, og ansaae det for en Oportunityndring til at gjøre et anseeligt Bytte. De erindrede sig, at de fornemste Fruentimmere i denne Egn pleiede paa denne Tid at holde deres hemmelighedsfulde Orgier, og gjøre Optøget i deres skjønneste Prydelser, ihvorvel de dog afførte sig alt, sørend de besejge Bjerget, og lode det bevogte til deres Tjænk-
komst

Fomst af et Antal Slavinder. Haabet om, foruden
 disse Damer, hvoraf de bestemte de skønneste for de
 Asiatiske Fyrsters og Satrapers Gynæceer, ogsaa
 at gjøre en Rængde kostbare Klæder og Juveler til
 Bytte, forekom dem at være Umagen værd at ophol-
 de sig her noget længere for. De deelte sig altsaa i toen-
 de Hobe, hvoraf den ene bemægtigede sig de Slavin-
 der, der bevogtede Klæderne, medens den anden be-
 sleg Bjerget, stormede ind med Skraal og Skrig
 blandt Thracierinderne, og gjorde sig til Mester af
 dem, førend de fik Tid eller Mod til at sætte sig til
 Modværge. Omstændighederne vare unegteligen af
 saadan Beskaffenhed, at de allene kunde forsvare sig
 med deres Kjønns sædvanlige og anstændige Vaaben.
 Men disse Silicier vare alt for meget Sørøvere, til at
 give Agt paa vore Skjønnes Taarer og Bønner eller
 endog paa deres Yndigheder, endskjønt de i dette Dieblif,
 hvor Skræk og Modløshed havde givet dem Qvinde-
 lighedens sagtmødige Ynde igjen, endog forekom den
 sædelige Agathon saa forførisk, at han fandt for
 godt at heste sine ellers ikke synderlig lydige Vine paa
 Jorden. Røverne havde nu andet at tage Vare, og
 vare ifkun betænkte paa, hvorledes de paa det snar-
 ste kunde bringe deres Bytte i Sikkerhed. Og saa-
 ledes undgik Agathon — for nogle ikke alt for fine
 Skoser over det Selskab, man havde fundet ham i,
 og med Tabet af sin Frihed — en Fare, fra hvil-
 ken han i sine Tanker ikke kunde løskjøbe sig for
 bytt.

dyrt. Frihedens Tab syntes i de Omstændigheder, han var, kun at bekymre ham lidet. Ogsaa havde han virkeligen, da han havde tabt alt, hvad der gjør Friheden dyrebar, ingen synderlig Aarsag til at bedrøve sig over et Tab, der i det mindste lovede ham en Forandring i hans Ulykke.

Efterat Silicierne vare gaaede til Søes igjen med deres hele Bytte, og Delingen deraf var tilensdebragt med større Enighed, end Forstanderne i mangen en lille Republik pleie at dele de offentlige Indkomster, tilbragte de det øvrige af Natten med et Gilde, hvorved de ikke forglemte at gjøre sig Skadesløse for den Koldindighed, som de havde viist ved Erobringen af de Thraciske Skjønne. Men imedens det hele Skib var i Færd med at fuldende den begyndte Bacchusfest, havde Agathon uformærkt trukket sig tilbage i en Krog, hvor han af Mødighed atter faldt i Søvn, og gjerne vilde have fortsat den Drøm, hvoraaf de berusede Menaders Evan Evne havde vækket ham.

Fjerde Capitel.

Uventet Sammenkomst for tvende Elskende. Psyches Fortælling.

Da den opstaaende Sol forgyldte det Joniske Hav med sine første Straaler, fandt den alle dem (for
at

at tale med Virgil) begravne i Blin og Svov, som om Matten havde ofret til Bacchus og hans Gudinde Søster. Iffun Agathon, vant til at vogne med Morgenrøden, blev vækket af de første Straaler, som i en horizontal Linie stak ham lige i Vandet. I det han slog Dinene op, saa han et ungt Menneske staaende for sig i Slaveklæder, og betragte ham med megen Opmærksomhed. Hvor smuk Agathon end var, saa syntes han dog i Henseende til Farvens og Legemsbygningens Fiinhed at overgaaes af dette elskværdige unge Menneske. Virkeligen havde han i sit Ansigt og sin hele Figur noget saadant somfrugtigt, at han, blandet, lig den Horaziske Gyges, i Fruentimmerklæder mellem en Flok Neger, meget let vilde have bedraget den skarpeste Kjenders Die *).

Agathon saa igjen paa den unge Slave med en Opmærksomhed, som i Forstningen var blandet med en behagelig Forundring, men efterhaanden steg til Henrykkelse. De samme Bevægelser yttrede sig ogsaa i den unge indtagende Slaves Ansigt; deres Sjæle kjendte hinanden paa eengang, og syntes gjennem deres

Dine

*) Quem si puellarum infereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus ambiguoque vultu.

Dine at forene sig, inden de favnede hinanden med deres Arme, og inden deres af Henrykkelse bævende Læber kunde raabe Psyche — Agathon.

De taug i nogen Tid. Hvad de sølte var over al Beskrivelse. Og hvortil skulde de ogsaa behøvet Ord? Sprogets Brug ophører, naar Sjelenes umiddelbar forklare sig for hinanden, umiddelbar beskue og berøre hinanden, og i et Dieblisk føle mere end selv Musernes Tunge formaaer at sige i hele Aar. Solen vilde maaskee uformærkt gaaet over deres Hoved og stegen ned i Oceanet igjen, uden at de i deres vedvarende Henrykkelse vare blevne Timernes Omskifning vaer, dersom ikke Agathon (som det unegtelig heri tilkom at være den første) med sagtnodig Magt havde revet sig ud af sin Psyches Arme, for at erfare af hende, ved hvilken Hændelse hun var kommen i Sørovernes Hænder. Tiden er kostbar, kjæreste Psyche! sagde han, vi maae føre os de Diebliske til Rygte, hvor disse Barbarer, undervunne af deres Guddoms Magt, ligge udstrakt for vore Fødder. Fortæl mig, ved hvilket Tilfælde Du blev bortreven fra min Side, uden at det var mig mueligt at komme efter, hvorledes det var gaaet til eller hvor Du var bleven af. Hvad er Aarsag til, at jeg nu finder Dig i disse Slaveklæder og i disse Søroveres Bærg?

„Du erindrer Dig, svarede Psyche ham, hiin ulukkelige Time, da den skinsyge Pythia opdagede vor Kjærlighed, hvor hemmelig vi end troede at holde den.

den. Intet var at ligne ved hendes Forbittrelse, og der manglede kun, at hun ogsaa skulde forlangt mit Liv til Offer for sin Hævn; thi hun lod mig i nogle Dage prøve alt, hvad forsmædet Kjerlighed kan optænke, til at martre en lykkelig Medbeilerinde. Endstjønt det stod til hende at unddrage mig Dine Dine aldeles, ansaae hun sig dog aldrig sikker nok, saalænge jeg befandt mig i Delpchi. Hun udsandt derfor snart et Middel til at skille sig ved mig, uden at opvække Mistanke; hun overlod mig til en Vaarørende, som hun havde i Syracus, og da hun ansaae mig paa dette Sted langt nok borte fra Dig, saa tøvede hun ikke med i største Stilhed at lade mig bringe til Sicilien. Den Daare! hun vidste ikke, at ingen legemlig Skilsmisse kunde hindre Din Psyche fra at flyve over Lande og Vande og lig en elskende Skygge at svæve over Dig. Eller haabede hun maaskee at blive mere indtagende i Dine Dine, naar Du ikke saa mig ved Siden af hende? Hvor lidet kjendte hun Dig og mig? — "

„Jeg forlod Delpchi med et kummerfuldt Hjer-
te. Da jeg fastede Diet for sidste Gang hen til
den fortryllende Land, hvor Din Kjerlighed gav
mig et nyt Væsen, en ny Tilværelse, imod hvil-
ken mit forrige Liv kun var en væmmelig Afveks-
ling af eensformige Dage og Nætter, et usølt Plan-
teliv, — da jeg endeligen ganske tabte denne fjere
Egn af Syne, — nei, Agathon! jeg kan ikke be-

Skrive det! jeg ophørte at føle mig selv. Man bragte
 mig til Live igjen. En Taarestrom lettede mit be-
 klemte Hjerter. Der var et Slags Belyst i disse
 Taarer; jeg lod dem have frit Løb, uden at bryde
 mig om, at man saae dem. Verden forekom mig
 som et tomt Rum, og alle de Gjenstande, der vare
 om mig, som Drømme og Skygger; Du og jeg vare
 allene; jeg saae ikkun Dig, hørte ikkun Dig; jeg
 laae ved Dit Bryst, slyngede mine Arme om Din
 Hals og viste Dig min Sjæl i mine Øine. Jeg førte
 Dig ind i de hellige Skygger, hvor Du fordm lærte
 mig at føle de Udsødeliges Nærværelse; jeg sad ved
 Dine Fødder, og min Sjæl, hængende ved Dine Læber,
 troede at høre Muserne synge, naar Du taledes. Vi van-
 drede Haand i Haand ved Maanens blide Skin igjennem
 elysæiske Egne, eller satte os tause i Blomsterne, medens
 vore Sjele i deres eget Sjelesprog forklarede sig for hin-
 anden, saae lutter Lys og Salighed udbredt om sig, og
 ikkun ønskede at være udsødelige, for at kunne elske hin-
 anden evigen. Under disse Erindringer, hvis Hefstighed
 fordunklede alle udvortes Fornemmelser, beroligede
 mit Hjerter sig efterhaanden. Holdende mig selv for
 en Deel af Dit Væsen, kunde jeg ikke troe, at vi
 stedse skulde forblive adskilte. Dette Haab udgjorde nu
 mit Liv, og bemægtigede sig mig i en saadan Grad, at
 min Græmmelse forsvandt derved. Jeg overlod
 Dig til en mægtig og indtagende Medbeilerindes
 brændende Lidenstabs, uden at frygte noget Dieblis
 for

for hende. Jeg vidste, at om hun endog kunde bringe det til at forsøre Dine Sandser, saa vilde hun dog ikke være istand til at indgyde Dig en saadan Kjerlighed som vores, og at Du snart igjen vilde længes efter den, der allene kan gjøre Dig lykkelig, fordi ikkun hun allene kan elske Dig saaledes, som Du ønsker at elskes." —

„Under tusinde saadanne Tanker ankom jeg endelig til Syracus. Den forsigtige Præstinde havde sørget for, at jeg ingensteds kunde finde Middel til at give Dig Efterretning om mit Opholdsted. Min nye Beherskerinde var af det gode Siags Etabninger, der ere skabte til at behage sig selv og være fornøiede med alt. Jeg blev bestemt til at nyde den Være at besøge hendes skjønne Hoveds Værelse, og min Forvaltning af dette Kald satte mig i saadan Gunst hos hende, at hun næsten elskede mig ligesaa høit som sin Skjodebund. I denne Tilstand ansaae jeg mig saa lykkelig, som jeg, uden Din Nærværelse, i nogen anden havde kunnet være det. Men min Beherskerindes Sønns Ankomst forandrede denne Scene.“

„Narcissus (saaledes hedte den unge Herre) var af sin Moder sendt til Athenen, for at høre de Vise og antage Atheniensernes fine Eader. Men han havde ligesaa lidet have Tid til det ene som til det andet. Mogle unge Mennesker, der kaldte sig hans Venner, udsandt enhver Dag, der gik, en ny Forlystelse, som hindrede ham fra at besøge Phi-

losophernes alvorlige Spadseregange. Desuden havde de de artigste Blomsterhandlerinder i Athenen sagt ham, at han var en meget elskværdig ung Herre; dette havde han troet, og havde altsaa ikke gjort sig nogen Umage for at blive, hvad han efter saa gyl-
 dige Vidnesbyrd allerede var. Han havde ikke be-
 fattet sig med andet, end at sætte sin Person i det fornødne Lys: ingen i Athenen kunde rose sig af at være pyntet latterligere og have hvidere Tænder og blødere Hænder end Narcissus. Han var den første i den Kunst, at kunne dreie sig i eet Dieblif to Gange omkring paa den ene Fod, eller anbringe en Blomsterbush paa de Skjønnes Hoved. Med saadanne Fortrin troede han at have et naturligt Kald til at byde Kjønnet sin Person. Den Lethed, hvormed hans Fortjenester havde seiret over Blomsterpigerne omme Hjerter, indgjød ham Mod til at vove sig til Kammerpigerne, og fra disse Nympher opsvingede han sig endeligen til Gudinderne selv. Uden at see paa, hvorledes hans Hjerter blev imodtaget, havde han vant sig til at troe, at han var uimodstaaelig; og naar det trar sig, at han ikke oynaede Prøver derpaa, saa gjorde han sig skadesløs derfor ved at rose sig meest af de Gunstbeviisninger, han ikke havde nydt. — Forundres Du, Agathon! over, hvor jeg er bleven saa naie underrettet om ham? O, af ham selv! Hvad mine Dine ikke kunde opdage hos ham, sagde hans egen Mund mig. Thi han selv var uaf-
 ladeligen

ladeligen Indholdet af hans Snak og den eneste
 Gjenstand for hans Beundring. En Elsker af dette
 Slags skulde vel efter Udseende kun have lidet at be-
 tyde. En Tidlang forlystede hans Daarligheder
 mig; men endeligen fandt han det uanstændigt, at
 en Opvarteresse hos hans Moder skulde forblive uføl-
 som for et Hjerter, som Blomsterhandlerinderne og
 Fløitespillerinderne i Athenen havde misundt hin-
 anden, og jeg saae mig derfor nødsaget til at tage
 min Tilflugt til hans Moder. Men det samme
 blide Sindelaug, der bevægede hende til at elske
 sig selv, sin Skjodehund og den hele Verden, be-
 vægede hende ogsaa til at elske sin Søns Daar-
 ligheder. Hun syntes endog at blive fortrydelig over,
 at jeg ikke var mere indtagen i saa elskværdigt et
 ungt Menneskes Fortjenester. Min Utaalmodighed
 over de Anfald, jeg bestandig var udsat for, indgjød
 mig tusinde Gange den Tanke at stjele mig hemmelig
 bort. Men da jeg ikke havde nogen Efterretning om
 Dig, hvor skulde jeg da have flygtet hen? En Rei-
 sende fra Delphi havde vel sagt os, at Du der var
 bleven usynlig, men ingen kunde sige, hvor Du
 var. Allerede satte denne Uvisshed mig i en Urolig-
 hed, der begyndte at blive min Sundhed fædelig, da
 Marcessus, hvis latterlige Kjerlighed til sig selv
 saalænge havde plaget mig, uden sit Vidende gav
 mig Livet igjen ved at fortælle: At en vis Aga-
 thon fra Athenen, efter en Seier over de oprørske
 Ind-

Judbyggere paa Cubæ, havde underkæstet Republikken denne De igjen. De Omstændigheder, han tilføjede om denne Agathon, lode mig ikke tvivle om, at det var Dig. En godhjertig Slavinde befordrede min Flugt. Hun havde en Tilbeder, der havde overtalt hende til at lade sig bortføre af ham. Jeg hjalp hende at udføre dette Forsæt, og fulgte selv med hende; den unge Sicilianer forskaffede mig af Taknemmelighed denne Slavedragt, og bragte mig ombord paa et Skib, der var bestemt til Athenen. Jeg blev udgiven for en Slave, der søgte sin Herre i Athenen, og overfod mig nu for anden Gang til Vølgerne, men med ganske andre Følgeser end første Gang; thi nu skulde de, istedet for at bortføre mig fra Dig, forene os igjen."

„Vor Reise var i nogle Dage lykkelig, undtagen for saavidt som Modvinde usædvanligen forlængede den. Men den sjette Dag om Athenen reiste der sig en heftig Storm, der i faa Timer drev os et stort Stykke Vej tilbage igjen; dog vare vore Skippere endeligen saa lykkelige at naae een af de ubehøede Syclader, hvor vi satte os i Sikkerhed for Stormen. I den Bugt, vi flygtede ind i, laae der et Skib, paa hvilket de Silicier befandt sig, som vi nu tilhøre. De havde opstuffed et Græsk Flag, de hilsede os, de kom over til os, og da de talende vort Sprog, saa var det dem ikke besværligt at hinde os saa mange Opdigtelser paa Vermet, som de fandt

fandt fornødent for at gjøre os sikre. Tid efter anden
 bleve vore Folk fortrolige med dem; endelig medbragte
 de engang nogle Kruse Cyprisk Viin, hvorved de i faa
 Timer gjorde alle vore Folk værgeløse. De bemægtige-
 de sig derpaa vort Skib og begave sig, saasnart
 Stormen havde lagt sig noget, i Søen igjen. Ved
 Delingen blev jeg eensstemmigen tilskjendt Høvercapit-
 tainen. Man beundrede min Skabning, uden at
 formode mit Kjønn. Men denne Daaklødning hjalp
 mig ikke saa meget, som jeg havde haabet. Den Si-
 licier, jeg maatte erkjende for min Herre, tøvede ikke
 længe, inden han begyndte at martre mig med en
 væmmelig Lidenskab. Han kaldte mig sin lille Gany-
 med, og hvor ved alle Tritoner og Nereider, at jeg
 skulde være ham, hvad denne Trojanske Prinds hav-
 de været Jupiter. Da han saae, at hans Smiger
 forblev frugtesløs, nødede han mig tilsidst til at vise
 ham, at jeg ansaae mit Liv for intet mod min
 Ære. Dette forskaffede mig nogen Ro, og nu
 begyndte jeg at pønse paa et Middel til min Befri-
 else. Jeg lod mig mærke med for Høveren, at jeg
 var af en ganske anden Stand, end min Slavedragt
 røbede, og bad ham paa det indstændigste at føre
 mig til Athenen, hvor han for min Løsladelse skulde
 faae alt, hvad han nogensinde vilde forlange. Men i
 Henseende til denne Punct var han ubevægelig, og
 enhver Dag førte os længere bort fra det kjære Athe-
 nen, hvor jeg troede, min Agathon opholdt sig.

Hvor

Hvor lidet tænkte jeg paa, at netop den Omstændighed, som jeg var utrøstelig over, skulde bringe os sammen igjen! Men af, i hvad for Omstændigheder finde vi hinanden igjen! Begge berøvede Friheden, uden Venner, uden Hjelp, uden Haab om vor Frelse, og begge fordømte til at tjene disse raa Barbarer! Min Herres affindige Lidenskab vil endog berøve os den eneste Fornøielse, der kunde lette vor Tilstand. Fra den Tid min Standhaftighed betog ham Haabet om at opnaae sine Ønsker, synes hans Kjerlighed at have forvandlet sig til en rasende Ekinsyge, der søger at forebygge, at det, han ikke kan opnaae selv, skal blive nogen anden til Deel. Da denne Barbar neppe tillader mig at komme nogen for Dine, saa vil han vist heller ikke tilstøde Dig nogen Omgang med mig. Men den uviste Fremtid skal ikke berøve mig noget Dieblik af min nærværende Salighed. Jeg seer Dig, Agathon! og er lykkelig. Hvor gjerne havde jeg ikke for saa Timer siden givet mit Liv for et eneste Dieblik som dette!"

I det hun sagde dette, omfavnede hun den lykkelige Agathon med saa rørende en Omhed, at den Henrykkelse, deres Hjerter meddeelte hinanden, her frembragte den anden stumme Scene. Og hvor skulde vi kunne beskrive, hvad de følte, da Kjerligheden selv ikke var velstalende nok til at udtrykke det?

Femte Capitel.

Hvorledes Psyche og Agathon atter blive skilte ad.

Efter at vore Elskende vare komne til sig selv af deres Henrykkelse, forlangte Psyche den samme Frielighed af Agathon, som hun havde bevist hans Nysgjerrighed ved at fortælle sine Tildragelser. Han forklarede hende altsaa, hvorledes han var flygtet fra Delphi, hvorledes han var bleven bekjendt med en fornem Athenienser, og hvorledes de vare komne efter, at denne Athenienser var hans Fader; hvorledes han ved et Tilfælde var bleven indviklet i de offentlige Anliggender og ved sin Veltalenhed havde indtaget Folket for sig; hvad Tjenester, han havde bevist Republiken; hvad for Midler, hans Misundere havde betjent sig af, for at gjøre Folket opbragt paa ham; hvorledes han for saa Dage siden, med Tab af alle sine Fædrene Eiendomme og Rettigheder, paa Livstid var bleven forviist Athenen; hvorledes han havde besluttet at gjøre en Reise i Østerlandene, og ved hvilket Tilfælde han var kommen i Siliciernes Hænder.

De begyndte nu at overlægge med hinanden, hvorledes de skulde forskaffe sig deres Frihed; men da Røverne allerede begyndte at røre sig og nogle deraf efterhaanden kom til sig selv, saae Psyche sig nødsaget til at skjule sig saa hastigen, hun kunde, for at fore

forebygge en Mistanke, hvoraf Skyggen allene var nok til at koste hendes Agathon Livet. Nu beklagede de i deres Hjerter, at de, efter de Forelskedes Exempel i Romanerne, havde spildt saa gunstig en Tid med unødvendige Fortællinger, uagtet de dog kunde forudseer, at de ikke i Fremtiden vilde finde nogen Leilighed til at tale med hinanden. Men hvad, der kunde have trøstet dem herover, var, at alle deres Overlæg og alle deres Opfindelser dog vilde været forgjeves. Thi samme Morgen endnu fik Capitainen Efterretning om, at et Skib, der havde en rig Ladning inde, allerede laae særdigt til at gaae fra Lesbos til Corinth, og at det, efter de Omstændigheder, der bleve berettede, vilde være let at optage det underveis. Denne Tidende bevægede Hovedmændene forRøverne til at holde et hemmelig Raad, og Beslutningen i denne Forsamling blev, at Agathon, de fangne Thracierinder og nogle andre unge Slaver skulde sættes under en Bedækning i en Baad, og ufortøvet føres til Smyrna for at sælges, men Galeien skulde derimod gjøre sig færdig til med den største Deel af Røverne at gaae det rige Bytte, som de i Tankerne allerede bemægtigede sig, i Møde. I dette Øieblik forgik den Taalmodighed Agathon, hvormed han hidindtil havde udholdt alle de rasende Anfald, den gjenstridige Lykke havde gjort paa ham. Tanken om at skilles igjen fra sin Psyche bragte ham ud af sig selv. Han kastede sig ned for Silicierens Fodder,

svor

svor paa, at den forklædte Gannmed var hans Broder, bød sig selv til at være hans Slave, bad, anraabte ham og græd. — Men forgjæves. Sørensveren havde det Elements Natur, han beboede; Sirenerne selv havde ikke kunnet overtale ham til at forandre sin Besturnina. Agathon fik ei engang Tilladelse at tage Afsked med sin kjære Broder; den Hefstighed, han havde viist ved denne Leilighed, havde gjort ham mistænkelig for Capitainen. Han blev altsaa, bedøvet af Smerte og Fortvivlelse, baaren ned i Baaden, og havde allerede i rum Tid været ude af sin Psyches Synskreds, inden han kom til sig selv, for at føle hele Omfanget af sin Elendighed.

Sjette Capitel.

En Monolog.

Da vi have paalagt os ubrydeligen, at gjøre os Umage for at undvige alt, hvad der i denne Historie kunde opvække nogen besøiet Mistanke imod dens historiske Sandhed, saa vilde vi have gjort os Betænkning over, at meddele den Monolog, vi her foresinde i vort Haandskrift, dersom ikke Forfatteren havde brugt den Forsigtighed at berette os: at hans Fortælling i Henseende til de fleste Omstændigheder grunder sig paa et Slags Dagbog, som efter sikre Beretninger skal være

være skrevet med Agathon's egen Haand, og hvoraf han ved en Ven i Crotoma har faaet en Afskrift. Denne Omstændighed oplyser, hvorledes Historieeskriveren kunde vide, hvad Agathon ved denne og andre Leiligheder har sagt ved sig selv, og befrier os tillige for de Indvendinger, der lade sig gjøre mod Monologer, hvori Historieeskriverne pleie at efterligne Porterne, uden dog, som de, at kunne beraabe sig paa Musernes Indskydelse.

Det Haandskrift, vi bygge vor Fortælling paa, beretter altsaa, at Agathon, da Smerten (hvilken altid pleier at være stum og tankeløs) efter det første heftige Anfald havde lagt sig, skal have aabnet Dineerne og seet sig om; og da han her paa alle Sider ikke saa andet end Luft og Vand, skal han, som han pleiede, have begyndt at philosophere saaledes med sig selv.

„Var det en Skygge, jeg saa, eller saae jeg hende virkeligen? Hørte jeg virkeligen hendes søde Stemmes rørende Toner, og var det hende selv, mine Arme slyngede sig om? O, var det mere end en Drøm, hvorfor er der da ikke blevet mig andet end Erindringen tilovers af en Gjenstand, der udslattede alle andre af min Sjæl? Dersom Orden og Sammenhæng ere Sandhedens Kjendetegn, o, hvor meget ligner da ikke alt, hvad der har mødt mig i mit Liv, den drømmende Phantasies blændende Forestillinger! — Opdragen fra min Barndom af under den

den Delpfikke Guddoms hellige Laurbær, smigrer jeg mig med under dens Beskyttelse at tilbringe mit Liv, roligt og kummerfrit, med Sandhedens Beskuelse og i lønlig Omgang med de U dødelige. Uskyldigheds Dage, den ene som den anden, forsvinde i stille Rolighed, som det kun var Diebliske, og uformærkt forlader jeg Barndomsalderen. En Præstinde, hvis Sjel skulde være Gudernes Bolig, ligesom hendes Tunge er deres Villies Redskab, forglemmer sit Løfte og stræber efter at lægge Snarer for min uerfarne Ungdom. Hendes Liden skab berøver mig den, jeg elsker; hendes Efterstræbelser fordrive mig endelig fra det hellige Tempel, hvor jeg, omgivet, saalænge jeg havde været mig min Tilværelse bevidst, af Gudernes og Heltenes Villeder, ene havde besittet mig paa at ligne dem. Udjaget i en ubekjendt Verden, finder jeg uformodentligen en Fader og et Fædreneland, som jeg ikke kjendte. En hastig Forandring i Omstændighederne sætter mig ligesaa uformodentlig i den største Anseelse i Athenen. Den blinde Tillid hos et Folk, der ligesaa lidet holder Maade i sin Gunst som i sin Ugunst, paanøder mig Befalingen over Krigshæren; en forunderlig Lykke fremmer alle mine Foretagender og udfører mine Planer; jeg vender seierrig tilbage igjen. Hvilken en Triumph! hvilken en Beundring! hvilken en Forgudelse! Og hvorfor? For Handlinger, som jeg kun havde den mindste Deel i. Men neppe prunker mit Villeder blandt

Cecrops

Cecrops og Theseus's Billeder, førend det samme Folk, der saa Dageløst var beredt til at bygge Altare for mig, slæber mig med rasende Forbittrelse frem for Domstolen. Misundelsen over min overdrevne Lykke havde ved dem, den krænke, allerede indtaget alles Hjerter imod mig og tilstoppet alles Øren for mit Forsvar; Handlinger, som mit Hjerter bifalder, bliver paa mine Anklageres Læber til Forbrydelser: min Forviisningsdom bliver affagt. Forladt af alle dem, der havde kaldt sig mine Venner, og som fort forud havde været de ivrigste i at udtænke nye Vredsbetænkninger for mig, forlader jeg Athenen, forlader jeg det med et lettere Hjerter, end jeg saa Uger forud, under en tallos Mængdes Bæundringsfølelse, blev indført igennem dets Porte, og beslutter nu at streife omkring paa Jordkloden for at søge, om der gives et Sted, hvor Dyden, sikker for udvortes Krænkelser, kunde nyde sin naturlige Lykkelighed, uden at forvisses af det menneskelige Selskab. Jeg tager Veien til Asien, for at besøge de Kilder paa Bredderne af Orus^{*)}, fra hvilke den Orphiske Gudstjenestes Hemmeligheder ere henseslydte til os. Et Tilfælde fører mig

*) Dette sigter formodentligen til Staden Babel eller Bakk, som laae ved Orus eller Amu (som den nu hedder), blev ødelagt af Gengiscan og hvor de Persiske Mager fra Zoroasters Skole havde deres berømte Collegium.

mig ind iblandt en Sværm rasende Bacchantin-
 der, og det er kun ved at falde Erosverbarbarerne i
 Hænderne, at jeg reddes fra deres forelskede Raserie.
 I dette Dieblif, da jeg har mistet alt, hvad der kan
 mistes paa Livet nær, finder jeg min Psyche igjen;
 men neppe begynder jeg at troe mine Sandser, at
 det er hende, jeg holder indsluttet i mine Arme, saa
 forsvinder hun igjen, og jeg befinder mig her i dette
 Fartsøi for at føres til Smyrna og sælges som Sla-
 ve. — Hvor meget ligner ikke alt dette en Heber-
 drøm, hvor den sværmende Phantasie, uden at ta-
 ge Orden, Sandsynlighed, Tid eller Sted i Be-
 tragtning, river den bedøvede Sjæl fra een Til-
 dragelse til en anden, fra Tronen til Betlersta-
 ven, fra Henrykkelse til Fortvivlelse, fra Tartarus
 til Elysium? — Og er da Livet en Drøm, en
 Drøm, der er ligesaa forgængelig, uvæsentlig og be-
 rydningsløs som en Drøm? En tumlende Vold
 for den blinde Hændelse eller en Forlystelse for
 usynlige Aander, som ere saa grusomme at sætte
 deres Glæde i at gjøre os det ene Dieblif lykkel-
 lige og det andet ulysiske? Eller er det hiin
 Verdenernes almindelige Sjæl, hvis Tilværelse Na-
 turens hemmelighedsfulde Majestæt forkynder os, er
 det denne alt bejselende Aand, der anordner Menne-
 skenes Sager: — hvorfor hersker der da ikke i den
 moralske Verden den samme uforanderlige Orden og
 Sammenhæng, hvorved Elementerne, Aarets og Da-
 gens

gens Tider, Stjernerne og Himmelsens Kredser holdes i deres uforandrede Løb og Orden? Hvorfor lider den Ufkyldige? Hvorfor seirer Bedrageren? Hvorfor forfølger en uberægelig Skjebne den Dydsge? Ere vore Sjæle beslagtede med de Uddødelige, ere de Himmelsens Børn: hvorfor forlader da Himmelen sin Slægt og træder over til sine Fiender? Eller har den ganske overladt os Omsorgen for os selv: hvorfor ere vi da intet Dieblit Herrer over vor Tilstand? Hvorfor tilintetgjør snart Nødvendigheden, snart Tilfældet de viseste Planer?"

Her taug Agathon en Tidlang. Indviklet i Tvivl søgte hans Aand at rede sig ud deraf, indtil endelig et nyt Diekast hen paa den majestætiske Natur, der omgav ham, udviklede en anden Række Forestillinger i ham. „Men ere, sagde han fremdeles til sig selv, mine Tvivl vel andet end Indskyddelser af en egennyttig Lidenfæst? Hvo var i Morges lykkeligere end jeg? Alt omkring mig var Vellyst og Salighed. Har Naturen siden den Tid forandret sig, eller er den mindre den grændseløse Fuldkommenheds Skueplads, fordi Agathon er Slave og seer sig skilt fra sin Psyche? Skam dig, forsagte Menneskel over dine taabelige Tvivl og din umandige Klage! Hvor kan du kalde det et Tab, hvis Besiddelse ikke havde noget Værd? Er det et Onde, at du er berøvet din Anseelse, din Formue og dit Fædreland? Uagtet du ogsaa i Delphi maatte undvære alt dette,

var

var du dog lykkelig og savnede det ikke. Og hvorfor
 kalder du saadanne Ting Dine, som ere fremmede
 for dit Væsen og som Tilfældet giver og tager, uden
 at det staaer til dig at opnaae dem eller holde paa
 dem? — Hvor roligere, hvor tilfreds og lykkeligen
 henvandt ikke mit Liv i Delphi, inden ieg kjendte
 Verden, dens Ønsker, dens Sorg, dens Glæde og dens
 Afsværlinger, inden jeg blev nødsaget til at stride
 med andres eller mine egne Lidenheder, opofre
 mig selv og Nydelsen af min Tilværelse for et utak-
 nemmeligt Folk, og under en frugtesløs Bestræbelse
 for at gjøre Daarer eller lastefulde Mennesker lykke-
 lige, selv at vorde ul lykkelig! Misfornøielsen ubil-
 lige Tvivl gjendrives bedst af min egen Erfaring. Der
 gaves Diebliske, Dage, mange Dage i Nad, da jeg
 var lykkelig; lykkelig i de glade Timer, da min Sjæl,
 henrykt ved Naturens Beskuelse, tumlede sig i dybsin-
 dige Betragtninger og søde Ahnelser, ligesom om det
 havde været i Hesperidenes fortryllede Hauger; lyk-
 kelig, naar mit tilfredsstillende Hjerte i Kjærlighedens
 Arme forglemte alle Fornødenheder, alle Ønsker og
 nu troede at fatte, hvori Gudernes salige Glæde be-
 stod, lykkeligere, naar min Aand — i Diebliske,
 hvis blotte Erindring er istand til at forsøge endog
 den bitterste Smerte — tabte sig i Betragtningen,
 i den store Betragtning af den Evige, af den Almag-
 tige. — Ja, du Gudheden, der besjeler alt, der
 regierer alt! du er, — jeg saae, jeg følte dig! Jeg
 D følge

følte dig, jeg sølte Dyden, dit Billede, i al sin Skjønhed, jeg nød den Lyksalighed, der lader Dage forsvinde som Dieblkke, og giver Dieblkke Aarhundreders Værd. Iffelsens Magt forjager min Tvivl og Erindringen om den Lyksalighed, jeg nød, hemmer min nærværende Smerte og lover mig en bedre Fremtid. Endnu rinde disse almindelige Glædeskilder, som alle Væsener øse af, rundt om mig ligesom tilforn; min Sjel er endnu, ligesom den Natur, den omgives af, det samme, som den altid har været. — O, mit Delphiske Livs Rolighed, og du, min Psyche! ikkun Eder af alt, hvad der er uden for mig, kalder jeg mit! Dersom I for evig vare tabte for mig, da vilde min utrøstelige Sjel ikke finde noget paa Jorden, der igjen kunde opvække Kjerlighed til Livet hos den. Men jeg besad begge, uden selv at have givet mig dem, og den velgjørende Magt, der gav mig dem, kan atter give mig dem. Dyrebare Haab! du er allerede en Begyndelse til den Lyksalighed, du lover! Det vilde baade være ugudeligt og daarligt, at overgive sig til en Kummer, som fornærmer Himmelen, og berøver os selv Kræfter til at imodstaae Ulykken og Midlerne til at blive lykkelige igjen. O, saa kom da, du søde Haab om en bedre Fremtid! og smed min Sjel i dine smigrende Fortrylleses Lænker. Rolighed og Psyche — disse allene, I Gud! Giver, hvem I vil, Skatte og Laurbærkrands.

Syvende Capitel.

Agathon bliver folgt i Smyrna.

Veirliget var saa gunstigt for vore Søfarende, at Agathon havde Tid og Leilighed nok til at overgive sig til sine Betragtninger, saalænge han vilde, især da der ikke paa hans Reise forefaldt nogen af de Omstændighedér, hvormed en poetisk Søreise pieier at være udsmykket. Thi man saae her hverken Tritoner, der blæste paa krumme Ammonshorn, Nereider, der rede hen over Bølgerne paa Delfhiner og styrede dem med Tømmer af Blomsterkrandsé, eller Sirener, som, halv oven for Vandet med Legemet, fortryllede Vinene ved deres Skjønhed og Dret ved deres behagelige Stemme. Vindene selv vare i nogle Dage saa rolige, som om de havde aftalet med hinanden, at de ikke skulde give os Leilighed til at beskrive nogen Storm eller noget Skibbrud; kort, Reisen var saa lykkelig, at Vaaden den tredie Dags Aften løb ind i den Smyrnaiske Havn, hvor Røverne, sikrede nu under den store Konges *) Beskyttelse, ikke tøvede med at sætte deres Fanger i Land, i Haab om at høste en betydelig Fordeel af dem paa Slavetorvet. Deres første Omfarg gik ud paa at bringe dem i et offentlig Bad, hvor man ikke forglemte noget, der kunde

D. 2

gjøre

*) Saaledes kaldte Grækerne almindeligen Kongen af Persien.

gjøre dem affættelige Dagen derpaa. Agathon var endnu for henrykt i Betragtninger over alt, hvad der var foregaaet med ham, til at kunne give Agt paa det Nærværende. Han blev badet, afstørret, salvet med Salver og vellugtende Blande, isørt en Silke-Slaveklædning af mange Slags Farver, prydet med alt, hvad der kunde forskjønne hans Skabning, og beundret af alle dem, der saae ham, uden at noget kunde betage ham den dybe Følelseshed, som i visse Omstændigheder yttre sig ved en overmaade stærk indvortes Bevægelse. Han var saa fordybet i det, der foregik i hans Sjæl, at han syntes hverken at see eller høre, fordi han hverken saae eller hørte, hvad han ønskede; ikkun det Syn, der fremstillede sig for ham paa Slavetorvet, var istand til at vække ham af denne vaagne Drøm. Vel var ikke denne Scene saa affhyelig som et Slavetory i Barbados endog kunde være for en Europæer, som de forfinede Folkeslags Fordomme ikke har berøvet al den medfødte Mennekesfølelse; men den var dog affhyelig nok til at sætte en Sjæl i Oprør, som havde vant sig til at see Mennekesne tydeligere i deres skjønne Natur end i deres fornedrede Tilstand, at see mere i dem hvad de efter visse Forudsætninger kunde være, end hvad de virkeligen vare. En Mængde sørgelige Forestillinger stimlede sammen og opsteg blandt hinanden ved dette Syn i hans Sjæl, og i det hans Hjerte betoges af Medlidenhed og Beemodighed, brændte det tillige af
en

en Afsty for Menneskene, som ikke kan opstaae uden hos den, der elsker Menneskeheden. Medens han stod her, indtaget ene af disse Følelser og aldeles følelsløs for sin egen Ulykke, kom der en Mand af et ædelt Udseende, men som allerede syntes at være til Alders, gaaende over Torvet-
 Bed at blive Agathon vaer standsede han og betragtede ham med megen Opmærksomhed. Hvem tilhører denne unge Livegne? sagde han endelig til een af de Siliciere, der stode ved Siden af ham. Den, der kjsber ham af mig, svarede Silicieren. Hvad for en Kunst har han lært? spurgte han fremdeles. Det vil han selv bedst kunne sige Dig, fik han til Svar. — Manden vendte sig altsaa til Agathon selv, og spurgte ham: om han ikke var en Græker, om han ikke havde været i Athenen og om han havde dyrket Musernes Kunst? — Agathon besvarede alt dette med Ja. — „Kan Du læse Homer?“ — Ja, jeg kan læse ham, og jeg troer ogsaa, jeg kan føle ham. — „Kjender Du Philosophernes Skrivter?“ — Saa vidt som der behøves til ikke at forstaae noget deraf. — „Du anstaaer mig, unge Menneske! Hvad Priis holder I ham i, min Ven?“ — Han skulde, som de andre, opraabes af Herolden, svarede Silicieren; men for to Talenter hører han Dig til. „Følg mig hjem med ham, svarede Manden, jeg kjsber ham og giver Dig to Talen-
 ter

ter for ham." — Dine Penge maae være Dig meget besværlige, sagde Agathon: hvoraf veed Du, at jeg kan være Dig nyttig for to Talenter? — „Om Du end ikke kunde det, svarede Kjøberen, saa tvivler jeg dog ikke paa, at der jo i Smyrna vil findes tyve Damer for een, som for Din Mines Skyld allene giver mig to Talenter igjen for Dig." — Med disse Ord befalede han Agathon at følge hjem med ham.

Agathon.

Anden Bog.

Agathon i Sophisten Gippias's Huus.

Første Capitel.

Hvem det var, der kjøbte Agathon.

Den Mand, der for to Talenter havde erhvervet sig Ret til at behandle Agathon som sin Livegne, var een af de mærkværdige Folk, som under Navn af Sophister droge om i de Græske Stæder, for at indtage de ædleste og rigeste unge Mennesker, og som, i deres behagelige Omgang og deres glimrende Løfter om at danne deres Skolarer til fuldkomne Talere, Statsmænd og Feldtherrer, havde fundet den Hemmelighed, som Alchemisterne til den Dag i Dag forgyves have søgt efter. Det Navn, de tillagde sig selv, betyder i Grækernes Sprog en Mand, der gjør Profession af Viisdommen, eller, om man kan
sige

fige det, en Virtuos i Viisdommen, og for dette
 bleve de ogsaa anseete af den største Deel af deres
 Samtidige. Imidlertid maa man tilstaae, at den
 Viisdom, de gjorde Profession af, var, baade i Hen-
 seende til Beskaffenheden og Virkningerne, uendelig
 forskjellig fra den Socratiske (som ved nogle af sine
 Beundrere er bleven saa særdeles berømt) eller, rette-
 re sagt, en fuldkommen Antipode af samme. So-
 phisterne lærte den Konst: at opvække andre Men-
 neskers Lidenstaber; Socrates den Konst: at tæm-
 me sine egne Lidenstaber. Hiin lærte, hvad God
 man skulde tage det paa, for at synes dydig og viis;
 denne lærte, hvorledes man skulde være det. Hine
 opmuntrede de unge Mennesker i Athenen til at be-
 mægtige sig Statens Regiering; Socrates viste dem,
 at de forud maatte anvende Halvdelen af deres Liv
 paa at lære at regiere sig selv. Hine spottede den
 Socratiske Viisdom, som ikkun bedækket af en slet
 og tarvelig Kappe og lod sig nøie med et Maaltid
 for sex Oboler, deres prunkede i Purpur og holdt
 aabent Taffel. Den Socratiske Viisdom var stolt
 af at kunne undvære Rigdommen; deres for-
 stod sig paa at erhverve den. Sophisternes Viis-
 dom var søielig, fleest og antog alle Skikkelser; den
 forgubede de Store, krøb for deres Tjenere, spøjede med
 de Skjønne og smigrede enhver, der betalte derfor;
 den var allevegne paa sit rette Sted, elsket ved Hoffet,
 elsket ved Rathboret, elsket af de Store, ja elsket endog
 af

af Præstekanden. Den Socratiske var langt fra ikke saa elskværdig. Den var tør og kjedsommelig; den forstod ikke at leve; den var undskaaelig, fordi den lastede alt og altid havde Ret; den blev erklæret af den virksomme Deel i Verden for unyttig, af den ørkesløse Deel for modbydelig og af den andægtige Deel endog for farlig. Vi vilde aldrig blive færdige, om vi vilde drive disse Modsetninger saavidt som de gik. Men vist er det imidlertid, at Sophisternes Viisdom havde et Fortrin, som den Socratiske ikke kunde gjøre den stridigt. Den forskaffede sine Dyrkere Rigdom, Anseelse, Roes og et Liv, som havde Overflødighed af alt, hvad Verden kalder lykkeligt, og man maa tilstaae, at dette var et forførende Fortrin.

Gippias, vor Agathons nye Herre, var een af disse Lykkelige, som ved den Kunst, at sætte andre Folks Daarligheder i Skat, havde erhvervet sig en Formue, hvorved han saae sig istand til at opgive dens Udøvelse og tilbringe den anden Halvdeel af sit Liv i de Forlystelser, som en bemidlet Ørkesløshed tilstøder, og til hvis behagelige Nydelse den tiltagende Alder synes oplagtere end den brusende Ungdom. I denne Hensigt havde han udkaaaret Smyrna til sit Opholdssted, efterdi den Joniske Himmels Skjønhed, den lykkelige Beliggenhed, den Overflødighed, som ved Handelen strømmede hertil fra alle Lande paa Jorden og den Græske Smags Forbindelse med den vellystige Østerlandste Yppighed, som herskede i dens

Sæder,

Sæder, lod ham give denne Stad Fortrin for alle andre Stæder. Hippias var bekendt for, at der ikkun gaves saa, som kunde gjøre ham Rangen stridig i de Fuldkommenheder, der henhørte til hans Profession. Endskjønt han allerede havde tilbagelagt sit halveredsindstyvende Aar, havde han dog beholdt saa meget tilovers af den Gave til at behage, der havde været ham saa gavnlig i hans Ungdom, at hans Omgang endnu blev søgt af de artigste Personer af begge Kjøen. Han besad alt, hvad der kunde gjøre det Slags Viisdom, han udøvede, forførfisk: en ædel Levensbygning, en indtagende Ansigtssdannelse, et behageligt Mæle, en sund og øvet Vittighed og en Veltalenhed, der behagede saa meget mere, som den snarere syntes at være en Gave af Naturen end en Kunst, der havde faaet sin Tilværelse ved Flid. Denne Veltalenhed eller snarere denne Gave til at tale behageligen var, i Forening med en Tinctur af alle Videnskaber, en fin Smag for det Skønne og Behagelige, og et udbredt Bekjendtskab med Verden, mere endog, end han behøvede til at gjælde hos alle dem, han omgikkes med (thi han indlod sig ikke med Socrater), for et Genie af første Rang, for en Mand, der forstod sig paa alt, som man beredte sig til at yde sit smilende Bifald, førend man engang vidste, hvad han vilde sige, og imod hvis Utringer og Meninger det ikke var tilladt at indvende noget.

Smidlertid var det dog fornemmelig den overordentlige Gave, han besad til at gjøre sig behagelig hos den skønne Halvdeel af Selskabet, hvorved han havde gjort sin Lykke. Han var flog nok til meget tidligen at opdage, hvor magtpaaliggende det var at sætte sig i Gunst hos disse indtagende Skabninger, som i den policerede Deel af Jordkloden virkeligen udøve den Magt, som i Fæehistorierne tillægges Seerne; som overbevisende mægtigere ved et eneste Diekast eller en lille forsætlig Ullave i Halstørklædet, end Demosthenes og Lysias ved lange Taler; som ved en eneste Taare gjøre Anførerne for Legioner vaabenløse, og ved den blotte Fordeel, de vide at drage af deres Skabning og det stærkere Kjønns Fornødenhed, mangen engang opsvinge sig til uindskrænkede Beherskerinder over dem, der have hele Folkelags Skjebne i deres Hænder. Hippias havde fundet denne Opdagelse saa fordeelagtig, at han ikke havde sparet nogen Møie for at bringe det til den højeste Grad Fuldkommenhed i Anvendelsen deraf, og det, der i hans høiere Alder var blevet ham tilovers deraf, bevisste, hvad han maatte have været i sin blomstrende Alder. Hans Forsængelighed gik saavidt, at han ikke kunde holde sig for at danne en ordentlig Lærebog af Konsten at fortrylle det fortryllende Kjøn, og meddele Verden sine Erfaringer og Jagttagelser af dette Slags i en meget lærd Afhandling, hvis Tab man ikke lidet maa beklage, og som

vel

vel neppe vil være at erstatte igjen af nogen Skribent i vore Dage.

Efter alt, hvad vi allerede have sagt om denne viselmand, vilde det vel være overflødig at gjøre nogen Skildring af hans Sæder. Hans Lærebegning om Konsten at leve vil om føie Tid vorde omstændeligen fremlagt for os; og han besad en Dyd, som ikke ellers pleier at være Moralisternes Dyd: han levede efter sine Grundsatninger.

Blandt andre skønne Tilbøieligheder fandt han ogsaa særdeles Behag i alt, hvad der forlystede Vinenne. Han vilde, at hans egne ikke skulde henvende sig til nogen Side, i det mindste ikke i hans eget Huus, uden at mødes af en behagelig Gjenstand. De skønneste Malerier, Billedstøtter og Brystbilleder, de rigeste Tapeter, de zjirligste Kar og det prægtigste Bostab tilfredsstillede endnu ikke hans Smag; han vilde ogsaa, at den levende Deel af hans Huus skulde stemme overeens med denne almindelige Skjønhed: hans Betjente og Slavinder havde derfor den udsøgte Skabning, som det havde været ham mueligt at finde i et Land, hvor Skjønheden ikke er usædvanlig. Agathons Udseende maatte selvfølgelig for sig allene været nok til at sætte ham i Gunst hos ham, især da han behøvede en Fotelæser, og han af dette smukke unge Menneskes Ansigt og første Ord kunde see, at han fuldkommen vel vilde skikke sig til en Tjeneste, hvortil en behagelig Ansigtsskabning

ning og en musicalsk Stemme vare de nødvendige Egenheder. Men Hippias havde desuden og en anden hemmelig Hensigt. Endskjønt Kjerligheden til Sandernes Belystelse syntes at være hans herskende Tilbøielighed, saa havde dog Forsængeligheden ikke liden Deel i de fleste Handlinger i hans Liv. Han havde, førend han begav sig til Smyrna, tilbragt den skønneste Deel af sin Tid med at danne den ædleste Ungdom i Grækenlands Stæder. Han havde dannet Talere, som ved en kunstig Sammenblanding af det Sande og Falske og en snedig Anvendelse af visse Figurer vare istand til at give en ond Sag Skin og Virkning af en god; Statsmænd, som vare udlærte i, under det bedaarede Folks Glædeskrig, at tilintetgjøre Lovene ved Friheden og Friheden ved flette Sæder, for at tvinge et Folk, der ikke vilde underkaste sig Lovenes gavnlige Bydende, til at bukke sit Hoved under deres Lidenstkabers vilkaarlige Magt; fort, han havde dannet Folk, der lode sig opreise Vresstøtter for, at de havde voldet deres Fædrener land dets Undergang*). Men dette tilfredsstillede ikke hans

*) De Dæmagoger, der i de sidste tre eller fire Aar have bemægtiget sig den højeste Magt i Frankrige, henkaste et tydeligt Bys paa dette Sted, som for tredive Aar siden endnu var saare uforstaaeligt for de fleste Læsere.

Denne Note findes i den sidste Udgave af 1794.

Oversætteren.

hans Forsængelighed. Han vilde ogsaa efterlade sig nogen, der var istand til at fortsætte hans Kunst, en Kunst, som i hans Dine var alt for skjøn til at skulle uddøe med ham. Allerede længe havde han søgt efter et ungt Menneske af saa fuldkomne naturlige Anlæg, som der behøvedes til at blive en Hippias's Efterfølger. Hans virkelige eller indbildte Gave til af Minen og Skabningen at slutte sig til et Menneskes indvortes Bestaaffenhed smigrede ham med at finde, hvad han søgte, hos Agathon; i det mindste ansaae han det Umagen værd at gjøre en Prøve med ham; og da han havde saa god en Fordom om hans Duellighed, saa talte det ham aldeles ikke ind at tvivle paa hans Villighed til at føie sig efter de store Hensigter, han havde med ham.

Andet Capitel.

Agathons Forundring over sin nye Herres Viisdom.

Endnu vidste Agathon intet videre, end at han tilhørte en Mand, hvis udvortes Anseelse talde meget til hans Fordeel, men ved sin Indtrædelse i hans Huus satte Bygningens Skjønhed, Indretningens Bequemmeligheder, den Mængde Berjente, han forefandt, deres gode Mine, og den glimrende Pragt og Yppighed, som fra alle Kanter faldt ham i Øinene, ham i et Slags Forundring, som han ellers ikke pleie,

pleiede at betages af, og som end mere tiltog, da man sagde ham, at han skulde have den Ære at være under eet Tag med Hippias den Vise.

Han var endnu fordybet i Betragtninger over, hvad for et Slags Viisdom dette vel kunde være, da Hippias lod ham kalde til sig, for at bekendtgjøre ham hans tilkommende Bestemmelse. Lovene, Callias! (thi dette skal i Fremtiden være Dit Navn) give mig vel Ret til, sagde Sophisten, at ansee Dig som min Livegne; men det vil staae allene til Dig, at være ligesaa lykkelig i mit Huus, som jeg er det selv. Alle Dine Forretninger skulde bestaae i, at oplæse Homer ved mit Bord, og de Afhandlinger, jeg udarbejder til Tidsfordriv, i min Høresal. Hvor let end dette Kald synes at være, saa forsikrer jeg Dig dog, at jeg ikke er let at tilfredsstille, og at Du faaer Kjendere til Tilhørere. Et Ionisk Øre vil ikke blot forlystes, det vil ogsaa fortrylles. En behagelig Stemme, en reën og blød Udtale, en rigtig Accent, det Muntre, det Urvungne, det Musicaliske er ikke nok; vi fordre en fuldkommen Efterlignelse, et Udtryk, der giver enhver Deel, enhver Periode, ethvert Vers, saa megen Liv, Affect og Sjæl, som de behøve at have; kort, den Maade, der læses paa, skal lade Øret fortrænge alle de andre Sandser. Alcinous's Gjestebud skal i Aften være Dit Provestykke. De Væner, jeg haaber at opdage hos Dig, ville bestemme mine
Hen

Hensigter med Dig; og maaskee Du i Fremtiden vil finde Aarsag til at tælle den Dag, Du behagede Hippias, blandt de lykkeligste i Dit Liv.

Med disse Ord forlod han vor Agathon, og skaaede derved sig selv for den Ydmygelse at see, hvorliden et Indtryk der Haab, denne Erklæring berettigede den nye Callias til, syntes at gjøre paa ham. Virkeligen havde den Bestemmelse, at fortrylle de Joniske Dren, ikke i Agathons Dine saa stort et Værd, at han skulde have anseet sig lykkelig derover, og desuden var der i den Tone, hvormed dette blev sagt, noget vist, der mishagede ham, uden at han egentlig vidste hvorfor.

Jo mere han imidlertid saa sig om i den vise Hippias's Huus, desmere tiltog hans Forundring, og han begreb nu ganske tydeligen, at hans Herre, hvorledes hans Grundsatninger end maatte være, i det mindste ikke gjorde Profession af Sandselighedens Undertrykkelse, hvorom han forstum havde hørt Plato i Athenen sige saa mange skønne Ting. Men da han saa, hvad for et Taffel Viisdommen holdt i dette Huus, hvor prægtigen den lod sig beværte, hvad for indtagende Gjenstande der forlystede dens Dine, og hvad for vellystige Harmonier der forlystede dens Dren, medens Skjænkebordet, be-
dækket med Grækernes Vine og Asiaternes behagelig be-
døvende Drikke, syntes at give Sandserne nye Kræfter til saa mangfoldige Slags Nydelser; da han saa den
Mængde

Mængde unge Slaver, som alle lignede Elfkorsguderne, disse Chor af Danserinder og Luthspillerinder, som ligesaa meget fortryllede ved deres indtagende Skabning som ved deres Færdigheder, og de efterlignende Danse, hvori de med en Fyrighed, der endog kunde gjort en Nestor ung igjen, ved allchaande Bevægelser forestilte en Læda's eller en Dana's Historie; da han saae de yppige Bad, de fortryllede Hauger, Fort, da han saae alt, hvad der gjorde den vise Hippias's Huus til et Tempel for den udsøgteste, for den konstigste Sandselighed, da, da steg virkelig hans Forundring til det højeste, og da blev det ham umueligt at begribe, hvad denne Sybarit kunde have gjort, for at fortjene Navn af Viis, eller hvor han kunde undlade at skamme sig ved et Navn, der (efter hans Begreb) ikke sømmede sig bedre for ham, end det vilde sømme sig for Alexander af Sera*), om man havde kaldt ham den Milde, eller for Phyrne, om hun havde faaet Navn af den Rydske. Alle de Forklaringer han kunde give sig selv derom, tilfredestilte ham kun saa lidt, at han foresatte sig at forelægge Hippias selv dette Spørgsmaal ved den første Leilighed han kunde finde dertil.

*) En lille Ørste i Thessalien, der levede paa den Tid, denne Tildragelse foregik, og som er berøgtet for sin Brutalsitet. S. Plutarch i Pelopidas.

Tredie Capitel.

Hvilket hos nogle vil opvække Mistanke om, at denne Historie er opdigtet.

Agathons Forretninger lode ham beholde saamegen Tid tilovers, at han efter saa Dages Forløb følte sig i en høj Grad plaget af Kjedsommelighed i et Huus, hvor dog alting aandede lutter Glæde. Vel var Skyden ganske hans egen, om han her havde Mangel paa en Tidsfordriv, der ellers pleier at være den fornemste Forretning for unge Mennesker i hans Alder. Nympherne i dette Huus vare af saa søielig en Sindsbefkaffenhed, saa tillokkende en Skabning og saa indtagne af gunstige Fordomme for deres nye Medbeboer, at det hverken var Frygt for at blive afviist paa hans Side, eller Mangel paa Tillokkelser paa deres, der gjorde den skønne Callias saa tilbageholden eller ufølsom, som han til deres største Forundring viste sig her.

Nogle, som af hans Udfærd sluttede sig til, at han maaskee endnu maatte have Mangel paa Erfaring, vare strax saa artige at stræbe efter at bortrydde de Banseeligheder, som hans Frygsomhed (efter deres Tanker) lagde i Veien for ham, og gave ham til den Ende Leiligheder, som endog kunde have gjort den Feigeste dristig. Men — vi maae tilstaae det, hvad Tanker man endog des

Desformedelst skulde gjøre sig om vor Helt — han gjorde sig ligesaa megen Umage for at undvige disse Leiligheder, som man nogenfinde var istand til at gjøre sig, for at give ham dem. Hvis dette synes at røbe, at han enten havde nogen Mistillid til sig selv, eller alt for høie Tanker om disse skønne Forsørerinders Tillokkelser, saa tjener det maaskee til hans Undskyldning at sige, at han endnu ikke var gammel nok til at være en Xenocrates, og at han, formodentlig ikke uden Marsag, havde fattet en Fordom imod det, man i Omgang mellem unge Mennesker af begge Køn pleier at kalde uskyldige Friheder. Det være imidlertid som det vil, saa er det dog vist, at Agathon ved denne selsomme Opførsel opvakte en Mistanke, der ved alle Leiligheder paadrog ham en bidende Spot af de Andre i Huset, ja som endog gik saavidt, at selv de Skønne, ikke lidet fornærmede over hans Koldsindeghed, paa en fin Maade lode sig forstaae med, at de ansaae ham mere fligket til at bevogte Damernes Dyd, end til at sætte den paa Prøve.

Agathon fandt det ikke raadeligt at indlade sig i en Kamp, hvor han maatte berygte, at den Begjærlighed efter at have Ret, der i Stridens Hede pleier at bemægtige sig endog den Klogeste selv, kunde forlede ham til at tage sin Tilslugt til farlige Documenteringer. Altsaa gjorde han ved saadanne Leiligheder

saa taabelig en Figur, at man nødedes til at antage en ligesaa ufordeelsagtig Mening om hans Forstand, som man allerede havde fattet om hans Person; og den almindelige Foragt, han derved paadrog sig, bidrog maaskee ikke lidet til at gjøre ham sit Ophold besværligt i dette Huus, hvor desuden alt, hvad han saae og hørte, opvakte Forargelse hos ham. Han elskede vel de Konster, som Muserne, efter Grækernes Tro, havde Opsyn over, men han var saa vant til ifkun at tænke sig Muserne og deres Søstre Gracierne i Visdommens Følge, at han nødvendigen maatte ærgre sig over den Misbrug, Hippias gjorde af deres Gaver. De Malerier, som alle Værelser og Gange i Huset vare prydede med, forestilte saa flibrige og usædelige Gjenstande, at jo fuldkommnere Virkeligheden var efterlignat, deri og jo større Noie G. niet havde gjort sig for at laane Naturen selv nye Tilløkkelser, des mindre kunde han tillade sine Dine at hste sig længe derpaa. Ligesaa meget afveg og den Musik, han hver Aften kunde høre efter Taffelet, fra den, der efter hans Indbildning allene var Muserne værdig. Han elskede en Musik, der beroligede Videnskaberne og vuggede Sjelen i en behagelig Beundringsflummer, eller som med et fyrigt Sving af Besjælselse sang de Udsælskes Lov, satte Hjertet i en heftig Henrykkelse og opfyldte det med en hatridelig Følelse af den tilstedeværende Guddom; udtrykte den derimod Dmhed og Glæde

Glæde, saa skulde det være Ustyldighedens Omhed og den ukonstlede Naturs rørende Glæde. —

Men i dette Huus havde man en ganske anden Smag. Alt, hvad Agathon hørte her, var Sirene-Toner, der endog gave Anacreons, Sappho's og Korinnas vellystigste Sange en Indtagenhed, som selv fra ubehagelige Læber vilde have været forførfisk; Sange, som ved det efterlignende Udtryk af den smigrende, sukken- de og længselsfulde eller den triumpherende og i Hensykkelse opløste Lidenstkaab opvakte Begjerlighed efter at prøve det, der i den blotte Efterlignelse var saa indtagende; Lydiske Sløiter, hvis hvislende og furrende Elskovs-toner udfyldte Mængderne i Danserinder- nes talende Bevægelser og meddeelte deres Pantomimer en Tydelighed, der ikke levede Indbildningskraften det mindste at slutte sig til; Symphonier, som betog Sjelen med en fortryllende Forglemmelse af sig selv, og, efter at have berøvet den Bruget af alle dens ædlere Kræfter, overgave den opvakte og villige Sandselighed til al den Vælde, hvormed Belysterne fra alle Kanter stormede ind paa den.

Agathon kunde ved disse Scener, hvor der forenede sig saa mange Konster, saa mange fortryllende Midler for at gjøre Dydens Modstand afmægtig, ikke forblive saa ligegyldig, som han troede at see dem, der allerede vare vant dertil; og den Urolighed, han derved blev sat i, gjorde ham (hvad Stoikerne end maatte sige) mere Vre, end Hippias og hans

hans Benner fortjente for deres Koldsindighed. Han fandt altsaa for godt, hver Gang han havde endt sin Rolle som Homerist, at begive sig bort, og opsøge en Krog, hvor han uforstyrret i sin Eensomhed kunde befrie sig fra de ufordeelagtige Indtrykke, som den bestandige og glade Tummel i Huset og Synet af saa mange Gjenstande, der krænkede hans moralske Sands, Dagen igjennem havde gjort paa hans Sjæl.

Fjerde Capitel.

Vor Helts Sværmerie.

Hippias's Vaaning var mod Sonden omgivet af Hauger, i hvis videløstige Omfang Konsten og Rigdommen havde opbudet alle deres Kræfter for at overvælde den usminkede Natur med dens egne og fremmede Skjønheder. Enge bedækkede af Blomster, som vare samlede i alle Verdens Dele, og gjorde enhver Maaned til Foraar i et andet Clima, Løvhytter af allehaande vellugtende Buske, Spadseregange af Citrontræer, Oliventræer og Cedere, som vare saa lange, at det skarpeste Øie tabte sig, inden det naaede Enden deraf, Lustskove af allehaande Frugttræer, og Iregange af Myrter og Laurbærhækker, som vare indflættede med Roser af alle Slags Farve, og hvor tusinde

tusinde Marmornajader, som alle syntes at leve og bevæge sig, udgjorde smaa rastende Vække mellem Blomsterne, pladskede, for at forlyste sig, i spejlsklare Bænde eller syntes at hvile sig efter deres Lege under Skyggesfulde Løvtage: alt dette gav Hippias's Hanger den største Lighed med de fortryllende Egne, som ere en Frugt af Digterens malende Phantasie, og som man bestyrtet over at see uden for Indbildningen.

Her var det, Agathon tilbragte sine behageligste Timer, her fandt han den Sjælsmunterhed igjen, som han uden al Sammenligning foretrak Sandsernes behageligste Tummel, her kunde han tale med sig selv, her saae han sig omgivet af Gjenstande, der passede sig for hans Sindsstemning, endstjønt dog den fælsomme Tænkemaade, hvorved han i saa høi en Grad skuffede Hippias's Forventning, heller ikke undlod her at formindske hans Fornøielse ved Tanker om, at alle disse Gjenstande vilde været langt skjønnere, dersom ikke Konsten havde dristet sig til at berøve Naturen sin Frihed og rørende Simpelhed.

Naar han her i Maanekken, hvilket han elskede høiere end Dagen, kastede sig ned i Skyggen, og overgav sig til sine eensomme Betragtninger, saa erindrede han sig ofte de glade Scener fra hans første Ungdom, de ubeskrivelige Indtrykke, som enhver skøn Gjenstand, ethvert for ham nyt Optrin i Naturen havde gjort paa hans endnu uforvante Sandser, og de søde Timer,

som

som under hans første Kyndtise Kjærligheds Henrykkelser vare blevne til Dieblikke for ham. Disse Forestillinger dyssede hans Sandser, under Nattens Stilhed, Vandets Spillen i de rolige Bække og Sommerluftens svage Pust, i et Slags let Slummer, hvor Sjælens indvortes Kræfter virkede med fordobblert Styrke. Her viste der sig nu de behageligste Udsigter i en bedre Fremtid for ham; han saa alle sine Ønsker opfyldte, han følte sig lykkelig i nogle Dieblikke; og naar han vaagnede igjen, saa forestilte han sig, at disse Udsigter ikke vilde røre ham saa levende, ikke beskjære ham saa rolig en Tilfredshed, dersom det blot var Indbildningens Drømmeverk, dersom det ikke snarere var indvortes Ahnelser, var Diekast, som Nanden i den Stilhed og Frihed, de slumrende Sandser beskjære den, formaaer at gjøre ind i Fremtiden, ind i en videre Sphære, end de legemlige Sandfers Afmægtighed ellers betegne den.

I en saadan Time overraskede nu engang Hippias, — indbudet af en yndefuld Sommer nats Behagelighed til en Spadseretour, — ham i disse Betragtninger, som han i Tanke om at være allene pleiede at overgive sig til. Han blev staaende nogle Dieblikke for ham, uden at Agathon blev d't vaer; men endelig talede han til ham og indlod sig med ham i en Samtale, som endog alt for meget bestyrkede ham i den Mistanke, han allerede havde

havde fattet om vor Helts Hensaldenhed til det,
Verden kalder Sværmerie.

Femte Capitel.

En Samtale imellem Hippias og hans Slave.

Du forekommer mig fordybet i Tanker, Callias?
„Jeg troede, jeg var assene.“

En anden i Dit Sted vilde vide anderledes at
benytte sig af sin Frihed i mit Huus. Dog maaskee
Du netop formedest denne Tilbageholdenhed behager
mig desmere. Men med hvad for Tanker for-
driver Du Tiden, om det er tilladt at spørge
derom?

„Den almindelige Stilhed, Maanens Skin,
den sumrende Naturs rørende Skjønhed, den af
Blomsterduften krydret Natteluft, kort, tusinde be-
hagelige Fornemmelser berusede min Sjæl med en
indtagende Forvirring, og satte mig i et Slags Hen-
rykkelse, hvor der aabnede sig en anden Skueplads af
ubekjendte Skjønheder for mine Øine. Det var kun
et Dieblik, men et Dieblik, som jeg ikke vilde bort-
give for et af Kongen af Persiens hele Ar.“

Hippias smilede.

„Dette bragte mig paa Tanken om, hvor
lykkelig en Tilstand de Aander maaske være i, der
have

have aflagt det grove dyriske Legeme, og i Beskuelſen af det væſentlige Skjønne, af den Ufor-gjængelige, Evige og Guddommelige tilbringe Martusinde, der ikke forekomme dem længere end dette Viebliſ er forekommet mig; og i de Betragtninger, jeg ſaaledes overgav mig til, var det, jeg blev overraſket af Dig."

Du ſov dog ikke, Callias? Du har, ſom jeg ſeer, flere Talenter, end jeg tiltroede Dig; Du kan ogſaa drømme vaagen?

„Der gives mange Slags Drømme, og hos nogle Menneſker ſynes det hele Liv at være en Drøm. Dersom mine Foreſtillinger ere Drømme, ſaa ere de i det mindſte behageligere end alt, hvad jeg i ſamme Tid kunde erfaret lysvaagen."

Du troer maaskee altsaa ſelv at blive een af diſſe Aander, ſom Du priſer ſaa lykkelige?

„Jeg haaber det, og jeg vilde uden dette Haab ikke anſee min Tilværelſe for noget Gode."

Kjender Du maaskee noget hemmeligt Middel til at forvandle legemlige Væſener til Aand? nogen Trylledrik af det Slags, hvormed Digternes Medeer og Circer frembringe ſaa forunderlige Forvandlinger?

„Jeg forſtaaer Dig ikke, Hippias!"

Saa vil jeg forklare mig tydeligere. Dersom jeg har forſtaaet Dig ret, ſaa anſeer Du Dig for en Aand, der er indſluttet i et dyriſt Legeme?

„Hvad

„Hvad skulde jeg ellers ansee mig for?“

Ere de firfødte Dyr, Fuglene, Fiskene og Ormene ogsaa Aander, som ere indsluttede i dyriske Legemer?

„Maaskee.“

Og Planterne?

„Maaskee ogsaa de.“

Du bygger altsaa Dit Haab paa et Maaskee?

Om Dyrene maaskee ikke ere Aander, saa er maaskee Du det heller ikke; thi hvilket som er, saa er det vist, at Du er et Dyr. Du bliver til, ligesom Dyrene, Du voxer, ligesom de, Du har samme Fornødenheder, som de, samme Sandser, som de, samme Lidenstaber, som de, Du opholdes, ligesom de, Du formerer Dig, ligesom de, Du døer, ligesom de, og Du bliver, ligesom de, til en Smule Vand og Jord, som Du var tilforn. Dersom Du har noget Fortrin for dem, saa er det en smukkere Skabning, et Par Hænder, som Du kan udrette mere med, end Dyret med sine Poter, en vis Dannelsse af visse Lemmer, hvorved Du opnaaer Øyne til at se, en fyrigere Forstand, som har sin Grund i Dine Fjæres svagere og irriterbare Beskaffenhed, og dog har Du aflært Dyrene alle de Kunstter, vi almindeligen byrste os saa meget af.

„Vi have altsaa, Du og jeg, meget for Kjællige Begreber om den menneskelige Natur.“

Formodentligen, fordi jeg ikke anseer den for andet, end hvad mine Sandser og en fordomsfri Sagtargelse vise mig, at den er. Dog, jeg vil være billig, jeg vil indrømme Dig, at det, der tænker i Dig, er en Aand, og væsentlig forskjelligt fra Dit Legeme. Men hvorpaa grunder Du Haabet om, at denne Aand vil vedblive at tænke, efterat Dit Legeme er forgaaet? Jeg vil ikke paastaae, at den bliver til intet. Men naar Dit Legeme ved Døden taber den Skikkelse, der gjorde det til Dit Legeme, hvad Grund har Du da til at haabe, at Din Aand ikke vil tabe den Skikkelse, der gjør den til Din Aand?

„At jeg umueligen kan forestille mig, at den højeste Aand, hvis Skabninger eller Afkom alle de andre Aander ere, vil tilintetgøre et Væsen, som den har givet Væsen til at være saa lykkelig, som jeg allerede har befundet mig!

Atter et Naaskee! Hvoraf kjender Du denne højeste Aand? *)

„Hvor

*) Forfatteren vilde til Advarsel vise dem, der have samme Tanter som Hippias om visse Gjenstande, men ikke indsee Følgerne af hans Grundfættninger, at de ere den lige Veie til Attheismen. Hippias negter vel ikke et høiere Væsens Tilværelse, men han paastaaer dog, at man ikke kan bevise den, og at dette Begreb ikke staaer i nogen Forbindelse med vore øvrige Begreber,

„Hvoraf veed Du, hvem der har forfærdiget denne Amor? "

Jeg var overværende, medens Mesteren gjorde den; thi maaskee ogsaa en Billedstøtte kunde blive til, uden at forfærdiges af nogen Kunstner.

„Hvorledes det? "

En

greber, følgerigen heller ikke har nogen Plads iblandt de menneskelige Begreber. Dette Slags Scepticismus sandt er Atheistie, og berøver Mennesket, som Agathon ganske rigtigt anmærker, det kraftigste Middel til at overvinde alle de Hindringer, der lægge sig i Veien for Dyden. Agathon opholder sig meest ved denne Indvending mod Hippias's Grundsetninger, fordi det er den tydeligste af alle. Vi ville dermed ikke afkrætte de saakaldte metaphysiske Beviser af deres Værd; men selv de, der tillægge dem en Evidence, som Gornusten kan tilfredsstille sig ved, kunne dog ikke fragaae, at det moralske Bevis, Agathon igjendriver Sophisten med, overbeviser Hjertet; og dette var, efter Agathons daværende Sindstemning, det fuldkomneste Slags Overbevisning for ham. At Hippias i øvrigt ikke er slett Urer, naar man har fremstilt ham som en sceptisk Atheist, det er saa meget sandsynligere, som vi af een af hans Medprofessionister, Protagoras, vide med Tilforladelighed, at han blev forvist Athenen, fordi han offentlig havde erklæret, at han ikke saae nogen Grunde, i Folge hvilke man enten kunde bekræfte eller benegte Gudernes Tilværelse.

En tilfældig Bevægelse af dens mindste Elementer kunde vel omfider frembringe denne Form.
 „En regelløs Bevægelse skulde frembringe et regeldannet Værk?“

Hvorfor ikke? Det kan træffe sig i Tærninges spil, at Du kaster alle tolv. Ligesaa vel som dette er mueligt, er det ogsaa mueligt, blandt nogle Billioner Kaster at træffe eet, hvorved et vist Antal Sandskorn vilde falde sammen i en cirkelrund Figur. Uændelsen er det let at gjøre.

„Jeg forstaaer Dig. Men det forbliver stedse usandsynligt, at Elementernes tilfældige Bevægelse endog blot skulde kunne frembringe en eneste af de utallige Muslinger, der ligge hisset ved Strandbredden, og Evigheden selv synes ikke at være lang nok til, at denne Jordklode, alene denne lille Atom af den hele Verdensbygning, skulde kunne blive til paa en saadan Maade.“

Det er nok, at der blandt uendelig mange tilfældige Bevægelser, som ikke frembringe nogen ordentlig dannet og varig Gjenstand, lader sig tænke Een, der kan frembringe en Verden. Dette møder Din Menings Sandsynlighed med et Naaskee, som med eet vil svække den.

„Saa meget netop, som en uendelig Lyngde taber ved et eneste Sandskorns borttagelse derfra.“

Du glemmer, at et uendeligt Tidrum maa lægges i den anden Vægtstaa. Men jeg vil ikke holde mig til denne Indvending, endskjønt den dog lader sig drive videre: thi hvad vinder Din Mening derved? Maaſkee Verden evig har været i den almindelige Tilstand, den nu er i? — Maaſkee den selv er det eneste Væsen, der bestaaer ved sig selv? — Maaſkee den Aand, Du taler om, i Følge sin Naturs væsentlige Beskaffenhed, er tvungen til at oplive den hele Verden efter en uforanderlig Nødvendigheds Love? — Og antaget endog, at Verden, som Du mener, har sin Tilværelse fra en forstandig og fri Beslutning, maaſkee er den da mange Væsners Værk? Med eet Ord, Callias! Du har mange Mueligheder at igjendrive, inden Du allene kan sætte Din øverste Aands Tilværelse uden for al Tvivl.

„Jffun et maadeligt Brug af den almindelige Menneſkeforstand kunde overbevise Dig, Hippias! om, at ingen af alle de Mueligheder, Du opregner, ere Mueligheder. Intet Menneſke her i Verden har nogensinde været taabeligt nok til at troe, at der ved en tilfældig Bevægelse af de alfabeteriske Bogstaver endog blot ſkulde kunne frembringes en Iliade. Og hvad er en tilfældig Bevægelse? Hvad er et udeleligt, evigt, nødvendigt og ved sig selv tilværende Stov? Hvad er en Verden, der bestaaer ved sig selv? Eller hvad er en Verden, som har sin Oprindelse fra mange Væsner?

ner? Forklar Dig selv de Begreber, Du troer at
 forbinde med disse Ord, og da vil Du finde, at de til-
 intetsjøre hinanden, at Du hverken tænker eller
 kan tænke noget derved. Det er her ikke Sagen,
 forsætliggen at bidrage sig selv ved vilkaarlige Ab-
 stractioner, men det kommer an paa at søge Sandhe-
 den; og dersom det var Din alvorlige Hensigt at søge
 Sandheden, hvor var det da muligt at forfeile den,
 hvor var det muligt at forfeile en Sandhed, der
 paansøder sig Menneskehedens almindelige Følelse?
 Er vel denne store Gjenstand, som vi kalde Verden,
 noget andet end et Indbegreb af Virkninger? Hvor
 er Aarsagen dertil? Eller kan Du tænke Dig Virk-
 ninger uden Aarsag, kan Du tænke Dig sammen-
 hængende, regelmæssige Virkninger, Virkninger, som
 udvikle sig af hinanden og gaae ud paa eet Formaal,
 uden tillige at tænke Dig en forstandig Aarsag der-
 til? O, Hippias! tro mig, det er ikke Dit Hoved,
 (med mindre det maatte være et meget forstyrret Ho-
 ved), det er Dit Hjerte, der fornægter Gud. Dine
 Tvivl ere falske Udflugter af et Menneske, som ikkun
 søger at undvige Sandheden, fordi han frygter for
 at lade sig see for den. Et oprigtigt Hjerte, en
 uforstilt Sjel behøver ikke, for at søge den første,
 den siensynligste og den elskværdigste af alle Sand-
 heder, at tage sin Tilflugt til alle disse indviklede
 og forvirrende metaphysiske Begreber. Jeg behø-
 ver allene at aabne mine Øine, at føle mig selv,

for

for i den hele Natur, i mit eget Inderste at see alle Ting's Skaber og Opholder og blive forsikret om denne velgjørende og høieste Nands Tilværelse. Jeg erkjender den ikke blot ved Fornuftsflutninger; jeg føler den, ligesom jeg føler, at der en Sol, ligesom jeg føler min egen Tilværelse."

En Drømmer, en Patient, en Vanvittig seer; og dog er ikke det til, han seer.

„Fordi han ikke i denne Tilstand kan see ret."

Hvørmød kan Du bevise, at ikke Du, netop i hvad der angaaer denne Gjenstand, er syg? Epsig Røgerne i ligesom en Luth kan være stemt rigtigheden paa en eneste falsk Strænge nær, saaledes kan og Mennesket være vanvittigt i Henseende til een og fornuftigt i Henseende til alle andre Puncter. Den rasende Ajax seer tvende Sole, en dobbelt Thebe. Hvad for ubedragelige Kjendetegn har Du, hvorefter Du kan skjelne det, der er, fra det, der blot synes at være, det, Du virkeligen fornemmer, fra det, Du kun indbilder Dig at fornemme, det, Du fornemmer rigtigheden, fra det, en forstemt Nerve lader Dig fornemme? Og hvad, om nu al Fornemmelse bedrog, og intet af alt, hvad der er til, var saaledes, som Du fornemmer det?

„Det bekymrer jeg mig kun lidet om. Sæt, at Solen, hvilket jeg desuden finder meget sandsynligt, ikke var saaledes, som jeg seer og føler den,

saar er den dog derfor ikke mindre saaledes for mig, som jeg seer og føler den, — og dette er mig nok. Om den end ikke er saaledes, som den fremstiller sig for mine Sandser, ja om den end aldeles ikke er til, saar er dog derfor dens Indflydelse paa alle mine øvrige Fornemmelser ikke mindre virkelig.“

Anvendelsen heraf, om Du behager?

„Den Fornemmelse, jeg har af det høieste Væsen, har den samme Indflydelse paa mit Sjelsystem, som den Fornemmelse, jeg har af Solen, har paa mit Legemesystem.“

Hvorledes det?

„Naar mit Legeme befinder sig ilde, saar formerer Solens Fraværelse det Ubehagelige i denne Tilstand for mig. Men det tilbagevendende Soelskin opliver, opmuntrer og vederqvæger mit Legeme, og da befinder jeg mig vel eller dog i det mindste lettet. Den samme Virkning gjør ogsaa Forestillingen om det allerhøieste Væsen, der udbreder Liv i den hele Natur, paa min Sjæl. Den opklarer, den beroliger, den opmuntrer mig; den forjager mit onde Lune; den opliver mit Haab; jeg har den at takke for, at min Tilstand, som ellers vilde være mig utaalelig, ikke gjør mig uhykkelig.“

Jeg er altsaa lykkeligere end Du, efterdi jeg ikke behøver noget af alt dette. Erfaring og Eftertanke have befriet mig fra Fordømmelse; jeg nyder alt, hvad jeg ønsker, og ønsker intet, som det ikke staaer i min

Magt at opnaae. Jeg veed altsaa kun lidet af onde Lune og Sorg. Jeg haaber kun lidet, da jeg er tilfreds med det Nærværendes Nydelse. Jeg nyder med Maade, for at kunne nyde des længere; og naar jeg føler nogen Smerte, saa lider jeg med Taalmodighed, efterdi dette er det bedste Middel til at afforte dens Barighed.

„Og hvorpaa grunder Du Din Dyd? Hvormed nærer og opliver Du den? Hvormed overvinder Du de Hindringer, der lægge sig i Veien for den og de Fristelser, der lokke Dig til at forlade den? Hvormed sætter Du Dig i Sikkerhed for Exemplernes Smerte, Begjerlighedernes Worden og den Lædshed, som Sjelen saa ofte betages af, naar den vil opløste sig?“

O, unge Menneſke! længe nok har jeg hørt paa Dit Sværmerie. I hvad for en Hvirvar af Hjernesvind har ikke Din fyrige Indbildningskraft indviklet Dig? Din Sjæl svæver i en stedsevarrende Fortryllelse, i en bestandig Afverſing af qvælende og henrykkende Drømme, og Tingenes sande Beſkaffenhed forbliver ligesaa ſkjult for Dig, ſom Verdens ſynlige Skikkelse for den Blindſødte. Det gjør mig ondt for Dig, Callias! Din Skabning, Dine Gaver berettiger Dig til at tragte efter al den Lykſalighed, der kan blive det menneſkelige Liv til Deel; men Din Tænkemaade vil gjøre Dig ulykkelig. Vant til ikkun at ſee idealſke Bæſener omkring Dig, vil

Du ingensinde lære den Kunst, at drage Fordeel af Menneskene. I en Verden, der vil kjende Dig ligesaa lidet, som Du kjender den, vil Du vanke vildfarende om som en Indbygger fra Maanen, og Du vil ingensteds befinde Dig paa Din rette Plads, uden Du er i en Orken eller i Diosgenes's Lunde. Hvad skal man foretage sig med et Menneske, som seer Ander? som forlanger af Dyden, at den uophørlig skal føre Krig med den hele Verden og med sig selv? med et Menneske, der sætter sig i Maanenskin og anstiller Betragtninger over de ulegemlige Anders Lyksalighed. Tro mig, Callias! (jeg kjender Verden og seer ingen Ander) Din Philosophie kan maaskee være god nok til at forlyste en Forsamling orkesløse Hoveder af Mangel paa anden Tidsfordriv; men det er Daarlighed at ville udøve den. — Dog, Du er ung; af den Eensomhed, Du har tilbragt Din første Ungdom i, og de østerlandske Sværmerier, som nogle Græske Dagdrivere have bragt med sig tilbage fra Egypten og Chaldaa, har Din Phantasi antaget et romantisk Sving, og Din Organisations overdrevne Følsomhed har banet Vej for dette behæslige Bedragerie. Hvad, Folk af dette Slags virkelig føle, er ikke skønt nok for dem; for at tilfredsstille deres Umættelighed maa Phantasien skabe dem andre Verdenner. Men dette Onde kan afhjælpes endnu. Selv det Sværmerie, Din Indbildningskraft er henfalden til, røber tydeligen en naturlig rigtig For-

stand,

stand, som ikke mangler andet, end at syffelsættes med andre Gjenstande. Nogen Lærvillighed er alt, hvad Du behøver, for at helbredes for det selsomme Slags Vanvittighed, som Du holder for Viisdom. Overlad det til mig, at føre Dig fra de usynlige Verdeney ned i den virkelige Verden. Fordi den er ny for Dig, vil den i Førstningen forekomme Dig fremmed; men naar Du først er bleven vant til den, saa vil Du ligesaa lidet savne den ætheriske, som et vorent Menneske sine Vardomslege. Dette Sværmerie er Eensomhedens og Afkeslashedens Koster. Hvo, der tørster efter behagelige Fornemmelser og er bergøvet Midlerne til at forskaffe sig dem i Virkeligheden, er nødsaget til at lade sig nøie med Indbildninger, og af Mangel paa bedre Selskab at omgaaes med Sylpher. Erfaringen vil bedst formaae at overbevise Dig herom. Jeg vil aabenbare Dig Hemmeligheder, jeg vil lære Dig en Viisdom, der baner Vej til Nydelsen af alt det Gode og Behagelige, som Naturen, Konsten, Selskabet, ja endog Indbildningen selv (thi Mennesket er dog ikke skabt til bestandigen at være viist) have at tilbyde; og jeg maatte bedrage mig ganske i min Forventning om Dig, om Fornuftens Stemme, som Du lader til endnu aldrig at have hørt, ikke kunde kalde Dig bort fra den Vildfarelsesvei, hvorpaa Du ved Enden af Din Reise i Gaabets Land, ikke vil finde Dig beriget med andet end Erfaringen af at have bedraget Dig. Nu

er det Tid til at gaae til Sengs; men den første rolige Morgen, jeg nyder, skal været ofret Dig. Jeg behøver ikke at sige Dig, hvor fornøiet jeg er med Din Forvaltning hidindtil af Dit Kald, og jeg ønsker intet hellere, end at en bedre Overeensstemmelse i vor Tænkemaade maa sætte mig i Stand til at give Dig Beviser paa mit Venskab.

Med disse Ord begav Hippias sig bort, og efterlod vor Agathon i den Forsatning, som Læseren vil see af det følgende Capitel.

Sjette Capitel.

Hvori Agathon gjør temmelig gode Slutninger for en Sværmer.

Vi tvivle ikke paa, at jo adskillige af denne Histories Læsere ville formode, at Agathon ikke maatte være bleven lidet forundret, eller dog i det mindste sat i nogen Urolighed over denne estertryffelige Apostrophe af den vise Hippias. Sophistens Alder, den Ry, der gik af hans Viisdom, den selvtillidsfulde Tone, han taledes i, det Skin af Sandhed, der var udbredt over, hvad han sagde, og, hvad der ikke just synes at være det mindste, den Anseelse, hans Rigdomme forskaffede ham, alle disse Omstændigheder synes vel at have maattet gjøre et stærkt Indtryk paa et Menneske, der saae sig nødt til at indrømme ham

saa

saa mange Fortrin, og som desuden ogsaa var hans Slave. Imidlertid havde dog Agathon hørt paa hele denne eftertrykkelige Tale med en Smil, som vilde været istand til at sætte alle Sophister i Verden i Forlegenhed, dersom Mørket og Talerens høie Tanker om sig selv havde ladet ham blive det vaer; og neppe saa Agathon sig allene, førend den første Virkning deraf var, at denne Smil forvandlede sig til en Latter, som han nu fandt ufornuddent at tilbageholde længere til Skade for sit Mellemgulv, og som han stødse brød ud i paa ny, hver Gang han forestilte sig den Mine og Tone og de Fagter, hvormed den vise Hippias havde ledsaget de kraftigste Steder af sin Tale. Sandt er det, sagde han ved sig selv, at et Menneske, der lever som Hippias, ogsaa maa tænke som Hippias, og at den, der tænker som han, vilde være ulykkelig, om den ikke kunde leve som han; men desuagtet maa jeg dog lee, naar jeg tænker paa den afgjørende Tone, han talede i. Denne Tone er ikke saa fremmed for mig, som den vise Hippias troer. Jeg har kjendt Sarvere og Grovsmedde i Athenen, som ikke ansaae sig selv for ringe til at tale med det hele Folk i denne Tone. Han troer, at han siger mig noget nyt, naar han kalder mine Forestillinger Sværmerie, og forkynder mig med Prophetens Ufeilbarhed den Skjebne, de ville berede mig. Men hvormeget bedrager han sig ikke, naar han mener, at han derved har forskrækket mig! O, Hippias! hvad
er

er det, du kalder Lyksalighed? Du vil ingensinde blive istand til at føle, hvad Lyksalighed er. Hvad du tillægger dette Navn, er Lyksalighed, ligesom den Kælelse, dine Danserinder opvække hos dig, er Kjerlighed. Du kalder min Sværmerie. Lad mig længe nok være en Sværmer og vær du en Viis! Naturen har nægtet dig denne Kælelse, denne indvortes Sands, som udgjør Forskjellen imellem dig og mig; du ligner den Døve, der tilskriver Vinen eller Forstandens Fraværelse de glade Bevægelser, som en Damons besjælende Fløite sætter alle de Hørendes Lemmer i: dersom han kunde høre, vilde han danse ligesom de. De godt Folk af Verdens Tone ere virkelig ikke at fortænke, om de holde os andre for lidt det affindige. Hvo vil forlange af dem, at de skulle troe, de ikke have alt, hvad der udkræves til at være et fuldstændigt Menneske? Jeg kjendte i Athenen et Fruentimmer, som Naturen havde trøstet med den nydeligste Hod for Manglen af al Ynde i hendes øvrige Figur. Jeg gad dog vide, sagde hun til en Beninde, hvad disse unge Gjakke see hos den indbildske Timandra, siden de ikke have Vine for andre, end for hende allene! Sandt er det, hendes Ansigtssfarve gaaer nok an, hendes Miner og Træk ere saa saa, og hendes Vine ere i det mindste opmuntrende nok; men hvad er det for Gødder hun har? Du har Ret, svarede hendes Beninde, som selv ikke havde noget skønnere end et Par ualmindelig smaa Øren at takke

Naturen for: for at være smuk, maa man have en
 Gud som Du; men hvad siger Du om hendes Dren,
 Hermina? De vilde, saa sandt som Diana være mig
 naadig, endog gjøre en Jaun Ere. — Saaledes
 ere Menneskene, og det vilde være ubilligt at regne
 dem til Unde, at de ere saaledes. Nattergalen syn-
 ger, Ravnens skriger, og den sidste maatte ikke være
 Ravn, dersom den ikke indbildte sig, at den skreg
 godt; ja den har endog Ret, naar den troer, at
 Nattergalen ikke skriger godt. Sandt er det vel, den
 gaaer for vidt, naar den spotter Nattergalen, fordi
 den ikke skriger saa godt som den; men Nattergalen
 vilde have ligesaa stor Uret, om den gjorde sig til
 gode over, at Ravnens ikke synger som den; thi syn-
 ger den ikke saa godt, saa skriger den dog godt, og
 det er nok for den. Men Hippias er i Bekymring
 for mig, han beklager mig, han vil gjøre mig saa
 lykkelig, som han selv er. Det er ædelmodigt! —
 Han har opdaget, at jeg elsker det Skønne, at jeg
 ikke er følesløs for Glædens Behagelighed. Det var
 let at gjøre denne Opdagelse; men i de Slutninger,
 han uddrager deraf, kunde han maaskee have bedra-
 get sig. Den vise Ulysses foretrak sin gamle Kone,
 som han tyve Aar forud havde tilbragt sin Ungdom
 med, og sit lille stenede Itaca, hvor han var fri, for
 den skønne Calypso's fortryllede Ø, hvor han skulde
 være Slave og udsødelig; og Sværmeren Agathon
 vilde med al sin Smag for det Skønne og al sin Fæ-
 lelse

læsse for det Fornøiende, uden at betænke sig noget Dieblit, hellere krybe ind i Diogenes's Tønde, end være Eier af den vise Hippias's Pallast, Hauger, Serail og Rigdomme, og være en Hippias.

Idelig Monologer! høre vi Læserne sige. Ja, dette er i det mindste een, men hvor kan gjøre for det! Agathon havde ingen, han kunde tale med, uden sig selv; thi med Træerne og Nympherne tale ikkun de Forelskede. Vi ere nødsagede til at finde os i at høre over med denne Feil hos ham, og vi burde saa meget des lettere kunne det, da endog saa fin en Mand af Verden, som Horaz unegteligen var, ikke har skammet sig over at tilstaae, at han ofte pleiede at tale med sig selv.

S y v e n d e Capitel.

Forberedelse til det Følgende.

Agathon havde endnu ikke levet længe nok iblandt Menneskene til at kjende Verden saa vel, som en Theophrast kjendte den, da han maatte forlade den *).

Men

*) Theophrast (den ypperste blandt den store Aristoteles's Elevarer, og formodentligen bekjendt for Agathons Læsere af hans Characterer) skal, da han i en Alder af fem og firefundstyve (eller, som den hellige Hieronimus siger, af hundrede og syv) Aar saae sit Ende-
ligt

Men hvad, han manglede i Erfaring, erstattedes igjen af hans naturlige Gave til at læse i Sjælene, og denne Gave var end mere bleven styrket ved den Opmærksomhed, hvormed han havde betragtet Menneskene og de Optrin i Livet, som han havde havt Leilighed til at overvære. Deraf kom det, at hans sidste Samtale med Hippias, istedet for at lære ham noget Nyt, endog bestyrkede ham i den Mistanke, han allerede i nogen Tid havde havt om denne Sophist's Character og Tænkemaade. Han kunde altsaa letteligen gjette, hvad Slags den hemmelige Philosophie, man havde lovet ham saa store Fordele ved, egentlig maatte være af. Men desuagtet følte han dog Længsel efter denne Sammenkomst, deels fordi han var nysgjerrig efter at see en Hippias's Tænkemaade bragt i System, og deels fordi han af hans Betsalenhed lovede sig det Slags Fornøielse, som vi føle ved at see en
 øvet

ligt nærme sig, have flaget bitterligen over, at Naturen kun tilstod Mennesket saa kort en Levetid: „Jeg har nu, sagde han, netop levet saalænge, som der behøves til at see sig om i Verden og lære, hvortil Livet nytter; og nu, da jeg ønsker at gjøre Brug deraf, maa jeg afsted.“ Det er den samme Tanke, som Pope med den Konst, der er ham saa egen har sammentruffet i disse bekendte Linier:

Since Life can little more supply,

Than just to look about us and to die.

svet Gjøgler vise os, hvad vi ikke see, uden at det dog falder noget fornuftigt Menneske ind i mindste Maade at tvivle paa, at det, man seer, virkelig kun er Blendeværk.

I en Sindsstemning, der kun saa lidt svarer til den Forventning, Hippias gjorde sig om Agathons Lærevillighed, indfandt nu den sidste sig nogle Dage derefter en Morgenstund, paa Forlangende, i Hippias's Værelse, hvor han fandt Sophisten, liggende paa en Løibænk, at vente paa ham, og modtog hans Befaling om at sætte sig ved Siden af ham og tage Frokost med ham.

Denne Aetighed var en udtænkt Forberedelse af den vise Hippias, og for at befordre Virkningen deraf, havde han udsøgt den smukkeste Pige i sit Huus til at opvarte dem ved Frokosten. Virkeligen gjorde denne Nymphes Skabning og den gode Anstand, hvormed hun forvaltede sit Kald, hendes Opvartning i det mindste lidet forforist for en Viis paa Agathons Alder, allerhelst da denne fortryllende Glut, for at hæve sig for den Liges gyldighed, hvormed han hidindtil havde overseet hendes forekommende Venlighed, ikke forsømte at betjene sig af nogen af de Kunstgreb, hvorved hun troede sig istand til at lade ham føle, hvad for en Lykke han havde forspildt. Hun havde derfor været saa skielmsk at fremstille sig i saa nydelig, saa sødelig og dog saa forsværst en Morgendragt, at Agathon ikke kunde

kunde formene den Tanke at opstaae hos sig, at Graciorne selv, naar de vilde vise sig i Klæder, ikke kunde opfinde nogen Dragt, der var istand til paa en velanstændigere Maade at holde Middelveien mellem Nøgenhed og legemlig Bedækning. Sandt at sige lignede det rosenfarvede Klædebon, der indhyllede hende, snarere det, Petron kalder en vævet Vind eller en linned Taage end et Klædebon, der var bestemt til at skjule Legemet for det forskende Øie. Og den mindste Bevægelse blottede Tilløkkelser, som vare saa meget des farligere. som de strax derpaa igjen forstak sig under forfærlige Skygger, og mere syntes at bestorme Indbildningskraften end det skjulte Øie.

Desuagtet vilde dog vor Helt maaskee have trukket sig ganske vel ud af Sagen, dersom han ikke ved første Diekast havde gjettet Hippias's og den skønne Cyane's (saaledes hedte den unge Skønne) Hensigter. Denne Opdagelse satte ham i et Slags Forlegenhed, som blev des kjendeligere, jo større Anstrængelse han anvendte for at skjule den. Han røbede til sin største Uergrelse over det hele Ansigt, gjorde allehaande tvungne Miner, og betragtede det ene Malerie i Bærelset efter det andet for at skjule sin Forvirring. Men al hans Møie var forgjeves; den skjelmiske Cyane's Opfindelsesaand gav ham ideligen nye Anledninger til at heste sine adspredte Mine paa hende.

Men den Triumph, hun nød i disse Dieblikke, varede ikke længe. Hvor følsomme Agathons Dine end vare, saa overgik de dog ikke deri hans moraliske Sands, og en Gjenstand, der krænkede denne, kunde aldrig gjøre saa behageligt et Indtryk paa hiin, at det ikke blev undertrykt af den ubehagelige Fornemmelse denne havde. Den skønne Cyane's Indbildninger, det Konstlede, det Listige, det Slidbrige, der i hele hendes Person var ham anstødeligt, udslættede saa aldeles det Indtagende og gjorde hans Sandser saa ligegyldige, at en eneste Grad mere deraf vilde været istand til, ligesom Synet af en Medusa, at forvandle ham til en Steen. Den Frihed og Koldfindighed, han derved opnaaede, undgik ikke Cyane's Opmærksomhed. Han sørgede for ved visse Dickast og en vis Smil, hvis Betydning hun ganske vel forstod, at overbevise hende om, at hun havde triumpheret for tidligen. Denne Adfærd var alt for krænkende for hendes Vindigheder til, at hun kunde ansee den for naturlig og utvungen. Den Modstand, hun fandt, udfordrede hende til en Kamp, hvori hun opbød alle sine Konster for at opnaae Seieren. Men hendes Modstanders Styrke betog hende endelig Haabet, og neppe beholdt hun endnu Herredømme nok over sig selv, til at skjule den Værgrelse, hun fælte over denne Ydmygelse for sin Forfængelighed.

Hippias, som en Tidlang taus havde forlystet sig over dette Optrin, dømte endelig ved sig selv,

selv, at det ikke vilde blive let, „fra Forstandens Side at fange et Menneske, hvis Hjerte, endog hvor det er svagest, syntes saa overhaands vel be-
fæstet.“ Men selv denne Dom tjente kun til at bestyrke ham i sine Tanker om den Methode, han havde troet at anvende hos sin nye Skolar; og da han selv var bedre overbevist om sit Systems Almagt end nogen Bønze om Kraften i de Amu-
lets, han uddeler blandt sine taknemmelige Tilhænge-
re, saa tvivlede han ikke paa, at jo Agathon snarere vilde lade sig vinde ved frimodig Forklaring, end ved de veltalende Konstgrub, som han ellers med saa megen Held pleiede at betjene sig af hos svagere Sjæle. Saa snart altsaa Frokosten var til-
ende, og den bestjæmmede Cyane var gaaen bort, begyndte han, efter en lille Forberedelsessamtale, den følgende mærkværdige Discours, for hvis fuldstæn-
dige Meddelelse vi haabe at fortjene saa meget des større Tak, som det af Kjendere er forsikret os, at den hemmelige Forstaad skal i Vigtighed over-
gaae dens bogstavelige, og at den sande og ufeil-
bare Proces til at finde de Vises Steen skal lig-
ge forborgen i denne Samtale.

Agathon.

Fredie Bog.

Hippias's Philosophie.

Første Capitel.

Prolog til en interessant Discours.

Naar vi give Agt, min kjære Callias! paa Menneskenes Gjøren og Liden, saa synes det vel, som de ved alle deres Foretagender og Bestæbelser ikke have andet Formaal end at gjøre sig selv lykkelige; men de saa, der gives, som vi feligen ere det eller dog troe at være det, beviser, tillige, at de færreste vide, hvad for Midler de skulle anvende, for at blive lykkelige, naar de ikke ere det, det er, hvorledes de skulle betjene sig af deres Lykke, for at bringe det til den Tilstand, som man kalder Lykkelighe'd. Man finder ligesaa mange Ulykkelige i Anseelsens, Lykkens og Bølløstens Skjød,

Eljød, som der sukke under Mangel, Trældom og Undertrykkelse. Nogle have arbeidet sig ud af den sidste Tilstand i den Tanke, at de kun vare ulykkelige, fordi de ikke vare i Besiddelse af Lykkens Gaver. Men Erfaringen har lært dem, at dersom det er en Kunst at erhverve sig Midlerne til at blive lykkelig, saa er det maaskee en større eller i det mindste en sjældnere Kunst, at bruge disse Midler rigtigheden. Det har derfor stedse været de forstandigste Menneskers Hovedbestræbelse, ved Foreningen af disse toende Konster, at bringe det til den, som man kan kalde Konsten at leve lykkelig, og i hvis Udvøelse, efter mine Begreber, Viisdommen, som saa sjelden bliver de Dødelige til Deel, egentligst bestaaer. Jeg kalder Viisdommen en Kunst, fordi den herser paa en Særdighed i at anvende visse Regler, som ikke uden ved Øvelse lader sig opnaae; men den forudsætter, ligesom alle Konster, en vis Grad Koner, som ikkun meddeles af Naturen, og som den ikke pleier at udruste alle med.

Nogle Mennesker synes neppe at være aabne for en større Lykksalighed end en Østers, og dersom de virkelig have Sjæl, saa er det kun saa meget, som der behøves til at sætte deres Begieme en Tidlang i Sikkerhed for Forraadnelsen. En større og maaskee den største Deel Mennesker, er det vel ikke saaledes beklædet med; men da de dog mangle den fornødne Sindesstyrke og ikke have den rigtige fine Splølse, saa er

deres

deres Liv, ligesom de øvrige Dv's Liv her paa Jordfloden, deelt imellem Fornøielser, som de hverken forstaae at vælge eller nyde, og Smerter, som de hverken kunne modstaae eller undvige. Indbildning og Lidenskaber ere disse menneskelige Machiners Drivefjædre; begge udsætte dem for en uendelig Mængde Lidelser, som ikkun have Sted i en be-
draget Indbildning, men og netop derfor ere, om ikke smerteligere, saa dog varigere og ulægeligere, end de, Naturen paalægger os. Dette Slags Mennesker kan hverken nyde nogen bestemt og varig Fornøielse eller opnaae nogen Lykksalighed; deres Glæder vedvare kun korte Dieblikke, og deres øvrige Liv er enten virkelige Lidelser eller en uophørlig Jølelse af forvirrede Dæster, en stedsevarende Ebbe og Flod af Frygt og Haab, Fantasier og Lyster, fort, en urolig Bevægelse, som hverken har noget vist Maal eller noget fast Formaals, og altsaa hverken kan være dem Mid-
del til at opnaae, hvad der er godt, eller tilstøde dem at nyde, hvad de virkeligen besidde. Det synes altsaa umueligt, uden saa fin og delicat en Jølelse, at vi blive istand til at nyde i en videre Omkreds, med skarpere Sandser og paa en behageligere Maade, og uden den Sjælestyrke, der meddeler os Kraft til at afkaste Indbildningens og Phantasiens Nag og have Lidenskaberne i vor Magt, at kunne opstige til den rolige Nydelses- og Tilfredshedstilstand, der udgjør Livets Lykksalighed. Ikkun den er virkelig lykkelig, der paa den ene Side har lært at befrie sig aldeles
fra

fra de Lidelser, der ikkun have Sted i Indbildningen, at undvige eller formindske dem, Naturen har underkastet Menneskene, og overhovedet at disse Fornemmelser deraf i Sønn, og paa den anden veed at sætte sig i Besiddelse af alt det Gode, Naturen giver dem. Vene til at tilegne sig, og forstaaer paa den behageligste Maade at nyde, hvad den besidder, ikkun den ne Lyksalige allene er viis.

Dersom jeg ellers kjender Dig ret, Callias! saa har Naturen begavet Dig ligesaa rigelig med de Vener, der behøves til at være det, som med de Fortrin, hvis fornuftige Anvendelse almindeligen forskaffer os Lykkens Gunstbeviisninger. Men desuagtet er Du hverken lykkelig, eller vil Du nogensinde blive det, saalænge Du ikke lærer at gjøre et andet Brug af begge, end Du hidindtil har gjort. Du anvender Din Sjelsstyrke til at gjøre Dit Hjerte ufølsomt for de sande Fornøielser, og syffelsætter Din Følelse med uvæsentlige Gjenstande, som Du ikkun seer i Indbildningen og ikkun nyder i Drømme. De Fornøielser, Naturen har tildeelt Mennesket, ere for Dig Smerter, efterdi Du maa gjøre Bold paa Dig, for at berøve Dig dem, og da Du, istedet for at overgive Dig til nyttige Sysler, bortdrømmer Dit Liv med søde Indbildninger, som Du venter Dig Erstatning i for Bergøvelsen af den virkelige Fornøielse, saa giver Du Dig selv til Priis for alle de Lidelser, Na-

turen lærer os at sige. Dit Onde, Hære Calias! udspringer fra en Indbildningskraft, som viser Dig sine Fostere i en overjordisk Glands, hvorved Dit Hjerter forblændes og et falskt Lys bliver udbredt over det, der virkeligen er til; fra en digterisk Indbildningskraft, der sysselsætter sig med at opfinde skønnere Skønheder og behageligere Fornøielser, end Naturen har; fra en Indbildningskraft, uden hvilken hverken Homer, Alcamen eller Polygnot vare til, og som er bleven os til Deel for at forskjønne vore Forlystelser, men ikke for at styre og lede vort Liv. For at være viis, behøver Du allene at fortrænge dette besjelede fortryllende Væsen ved den sunde Fornuft, og give det kolde Overlæg Plads for en saare ofte bedrægelig Følelse. Indbild Dig paa nogle Dieblitte, at Du først nu skulde, søge Veien til Lyksaligheden; spørg Naturen, hør dens Svar og følg den Sti, den vil betegne Dig!

Andet Capitel.

Fortsættelse af Sippas's Tale. Hans Theorie i Henseende til de behagelige Fornemmelser.

Og hvem andre end Naturen kunne vi spørge, for at blive vidende om, hvorledes vi skulde leve, for at leve vel? „Guderne?“ Enten ere de Naturen selv

selv eller har den sin Tilværelse ved dem: i begge Fald er Naturens Stemme Guddommens Stemme. Den er alle Væsners fælles Lærer, den lærer et hvert Dyr fra Elephanten til Insectet, hvad der er dets særegne Forsatning tjenligt eller skadeligt. For at være saa lykkelig, som denne indvortes Indretning tillader det, behøver Dyret allene at lyde Naturens Stemme; snart indbyder denne det ved Fornøielsen søde Tillokkelser til at nyde, hvad der er det gavnlige, snart opfordrer den det ved Fornødenhedens utaalmelige Krav til at sørge for sit Livs og sin Arts Bedligheds delse, snart paaminder den det ved Smertens angestende Skrig om at vogte sig for det, der truer dets Væsen med Undergang. Skulde Mennesket allene være udelukket fra denne moderlige Forsorg, eller skulde det allene kunne seile, naar det lyder den Stemme, der taler til alle Væsener? Eller er ikke snarere Uopmærksomheden paa og Ulydigheden imod dens Paamindelser den eneste sande Årsag, hvorfor Mennesket blandt en uendelig Mængde levende Væsener er det eneste, der befinder sig ulykkeligt?

Naturen har indpræget alle sine Værker en vis Simpeltet, der skjuler dens uvisommelige Foranstaltninger og den nøiagtigste Orden og Overensstemmelse deri under et Skind af Lethed og Ynde. Med dette Stempel ere ogsaa de Love for Lykksaligheden, som den har foreskrevet Mennesket, betegnede. De

ere

ere ligefrem, de ere lette at efterleve, og de føre det lige og sikkert til Maalet. Den Kunst, der udkræves til at leve lykkeligt, vilde være den almindeligste, ligesom den er den letteste af alle Kunster, dersom Menneskene ikke vare vante til at indbilde sig, „at man ikke kan opnaae store Formaal uden ved store Foranstaltninger.“ Det forekommer dem for simpelt, naar der siges dem, at alt, hvad Naturen har at tilkjendegive os igjennem Sandhedens Mund, forener sig i disse tre Paamindelser: Tilfredstil Dine Fornødenheder; fornøi alle Dine Sandser; undviig, saa meget Du kan, alle smertelige Fornemmelser. Og dog vil en liden Opmærksomhed overtyde Dig om, at den fuldstændigste Lykkelighed, der kan blive de Dødelige til Deel, er indsluttet af den Linie, der betegnes af disse tre Former.

Der har været Narre, som majsommeligen have undersøgt: om Fornøielsen er et Gode og Smerten et Onde! Ja der har været endnu større Narre, som virkelig have paaستاet, at Smerten ikke er noget Onde og Fornøielsen ikke noget Gode; og, hvad der endnu er det morsomste, de have begge fundet Daarer, som have været eenfoldige nok til at ansee disse Narre for at være kloge. Fornøielsen er intet Gode, sige de, thi der gives Tilfælde, hvor Smerten maa foretrakkes den; Smerten er intet Onde, thi Fornøielsen staaer undertiden i sine Følger under den. Fortjener dette Ordspil noget Svar? Hvad
 Navn

Navn vilde den Tilstand tilkomme, der bestod i en uophørlig Fornemmelse af alle muelige Smarter i allerhøieste Grad? Dersom denne Tilstand er det største Onde, saa er Smerten et Onde.

Men vi vilde lade disse Daarer forlyste sig med Ord, og lade dem have, hvad Betydning de vilde for dem. Naturen besvarer dette Spørgsmaal, om det kan være noget Spørgsmaal, paa en Maade, som ikke tillader mindste Tvivl. Hvo er den, der ikke hellere vilde tilintetgjøres, end uophørligen lide Pinen og Marter? Hvo seer ikke hellere en Skjøn end en modbydelig Gjenstand? Hvo hører ikke hellere Nattergalens Sang end Natuglens Skrig? Hvo foretrækker ikke en behagelig Lugt eller Smag for en ubehagelig Lugt eller Smag? Og vilde ikke selv den affholdne Callias hellere hvile paa et Blomsterleie ved en Skjøn og yndesfuld Nymphes duunbløde Barm, end kaste sig i det Robber, Afgudsbilledes gloende Arme, som visse Syriske Folkeslag af en umenneskelig Andagt ofre deres Børn til? Ligesaa lidet synes det underkastet nogen Tvivl, at Smerten og Fornægtelsen fordrages saa lidet med hinanden, at endog en eneste martret Nerve er nok til at gjøre os uforsomme for alle Bølgers forenede Tillokkelser. Befrielsen fra alle Slags Smarter er altsaa unegteligen een af Lykkelighedens uundgaelige Betingelser; men da den ikke selv er noget Positivt, saa er den ikke saa meget et Gode, som den er en Tilstand, hvori man er

istand

istand til at nyde det Gode. Ikkun denne Nydelses Barighed er det, der frembringer den Tilstand, man kalder Lyksalighed.

Unegteligt er det, at ikke enhver Grad og ethvert Slags Fornøielse er et Gode. Kun Naturen alene har Ret til at anvise os de Fornøielser, den har bestemt os. Hvor uendelig Mængden af disse behagelige Fornøielser end synes at være, saa er det dog let at indsee, at de alle henhøre enten til Sandsernes, Indbildningskraftens eller begges forenede Fornøielser. Indbildningskraftens Fornøielser ere enten Erindringen af forhen nydte sandfælsige Fornøielser, Midler til at gjøre Nydelsen deraf behageligere for os, eller behagelige Opdigtelser og Drømme, som deels bestaae i en ny vilkaarlig Forbindelse af behagelige sandfælsige Forestillinger, deels i en indbildt Forstørrelse af de Fornøielser, vi have nydt. I Grunden ere de altsaa alle, naar man vil tale bestemt, sandfælsige Fornøielser; thi enten de er umiddelbar eller formedelst Indbildningskraften, de blive os til Deel, saa kunne de dog ikke opkomme uden ved sandfælsige Forestillinger.

Philosopherne tale om Aandens Fornøielser, om Hjertets Fornøielser, om Dydens Fornøielser. Men enten ere alle disse: — Fornøielser for Sandserne, for Indbildningskraften, eller ere de: — intet.

Hvorfor er det hundrede Gange behageligere at læse Homer end Heraclitus? Fordi den førstes Digte fremstille en Række Malerier, som — enten ved Gjenstandens egen Behagelighed, Farvernes Liv og Munterhed, den Contrast, der, ved saa passelig en Blanding af ubehagelige Følelser, formaaer at forhøje Fornøielsen, eller ved behagelige Sindsbevægelser's Opvækkelse — fortrylle vor Phantasie, naar derimod Philosophens tørre Skriver ikke tilbyde os andet end en Række Ord, som ikke ere Billeder, men blotte Tegn, af hvilke Indbildningskraften ikke uden megen Anstrængelse og en uafsladelig Bestræbelse for at undgaae Forvirring mellem saa mange farver og Skikkelseløse Skygger formaaer at udlede sig nogen Forestilling om de abstracte Begreber, de betegne. Sandt er det, der gives abstracte Begreber, som ere henrykkende for visse entusiastiske Sjæle; men hvorfor ere de det? De ere det virkelig kun, fordi Indbildningskraften paa en listig Maade veed at give dem legemlige Skikkelser. Undersøg alle behagelige Ideer af dette Slags, hvor ulegemlige og oversandselige de end maatte være, og Du vil sikkerligen finde, at den Fornøielse, de gjøre Din Sjæl, har sin Grund i de sandselige Forestillinger, de ere ledsagede af. Gjør Dig saa megen Umage, som Du vil, for at forestille Dig Guderne uden Legeme, uden Glands, uden noget, der rører Sandserne; det vil altid være Dig umueligt. Homers og Phidias's Jupiter, Ideen om en Hercules eller Theseus, saaledes som vor

Indr

bildningskraft pleier at forestille sig disse Helte, Ideerne om en overjordisk Glands, en mere end menneskelig Skjønhed, en ambrosisk Lugt, disse ville uformærkt indtage Pladsen for dem, Du forgyves bestræber Dig for at tænke Dig, og Du vil endog, naar Du indbilder Dig at svæve i empyræiske Egne, fremdeles vedblive at flåbe ved den jordiske Klode.

Ere Hjertets Fornøielser mindre sandfelige? O nei, de ere de sandeligste af alle. En vis Grad deraf udbreder en vellystig Varme i vort hele Væsen, forstærker Blodets Omløb, opmuntrer Fibrene til Bevægelse, og sætter vor hele Machine i en vis Behagelighedstilstand, der saa meget mere bemægtiger sig Sjelen, som dens egne naturlige Forretninger derved blive lettede paa den behageligste Maade. Beundring, Kjerlighed, Længsel, Haab, Medlidenhed, fort, enhver om Affect frembringer i nogen Grad denne Virkning, og en saadan Affect er altid des behageligere, jo mere den nærmer sig den Vellyst, som vore Forsædre have fundet værdig til i Skikkelse af den personificerede Skjønhed, af hvis Nydelse den udflyder, at indrømmes Plads iblandt Guderne selv. Den, der aldrig af sin Ven er bleven forsat i den Henrykkelse, som ligner Kjerlighedens Henrykkelser, den er ikke berettiget til at tale om Venskabets Fornøielser. Hvad er det for en Medlidenhed, der driver os til velgjørende Handlin-

ger?

ger? Hvo er aaben for denne Følelse? Er det ikke allene de følsomme Sjæle, hvis Dine ikke formaae at udstaae Synet af Smerten og Elendigheden, hvis Dre føler sig marret af den gispende og jamrende Tone, og som i det Dieblisk, de lindrer den Ulykkelige's Nød, næsten føle og nyde den samme Fornøielse, som i dette Dieblisk vilde bleven dem til Deel, om de havde været i den Lindredes eget Sted? Dersom Medlidendheden ikke er en vellystig Følelse, hvorfor rører da intet os saameget som den lidende Skjønhed? Hvorfor afløkker da den klagende Phædra i Esters lignelse vort Die medlidende og smilende Taarer, medens den flynkende Hæslighed i Naturen ifkun opvækker Bæmmelse? Og ere vel Mennesketjærlighedens og Velgjørenhedens Fornøielser mindre sandfælsige? Det, der foregaaer i Dig, naar Du forestiller Dig de contrasterende Malerier af en Fummersfuld og en glad Stad, som Homer sætter paa Achilles's Skjold, vil besvare Dig dette Spørgemaal. Ifkun den, der sættes i den heftigste Henrykkelse ved Glædens Nydelse, er istand til af den blide Forestilling om en almindelig Glæde og Lykkelighed at røres i en saadan Grad, at han ønsker at see den udenfor sig selv; Glæden over at være velgjørende retter sig altid i sit Omfang efter den Glæde, han føler ved at see et fornøiet Ansigt,

figt, en munter Dans og en offentlig Forlystelse. Jo almindeligere denne Scene er, desmere tiltager hans Fornøielse derover; jo flere Forlystelserne ere og jo mere Afvoerling der hersker i Glæden, des større er den Belyst, som det Slags Mennesker, hos hvilke alt er Sands, alt er Hjerter og Sjæl, overføres med ved Synet deraf. Lader os altsaa tilstaae, Callias! at alle de Fornøielser, Naturen tilbyder os, ere sandfelige, og at den høistflyvende, abstracteste og oversandseligste Indbildningskraft ikke kan forskaffe os uden saadanne, som vi kunne indsuge paa en langt fuldkomnere Maade af det rosenrøde Bæger og den skjønne Cyanees Læber.

Sandt er det, at der ogsaa gives et andet Slags Fornøielser, som ved første Blik synses at være en Undtagelse fra min Særning. Disse kunde man kalde Konstlede, efterdi vi ikke modtage dem af Naturens Hænder, men allene have visse Overeenskomster i det menneskelige Selskab, hvorved det, der gjør os disse Fornøielser, har faaet Betydning af et Gode, at takke derfor. Men den mindste Overveielse vil overbevise os om, at disse Ting ikke berede os anden Fornøielse, end den, vi føle ved at eie Penge, et Gode, som vi vilde betragte med Ligegyldighed, dersom det ikke var os Borgen for alle de virkelige Fornøielser, som vi kunde forskaffe os derfor. Af samme Natur er altsaa det, den Vergjerrige føler, naar han nyder Beviser paa en udvortes

Hsi

Høiagtelse; de ere ham som Tegn paa hans Anseelse og den Magt, de give ham over andre, behagelige. En østerlandsk Despot bryder sig kun lidet om sit Folks Høiagtelse, slavisk Underdanighed er ham nok. Derimod er det Menneske, hvis Lykke staaer i saadanne Folks Hænder, som ere hans Lige, nødt til at erhverve sig deres Høiagtelse. Men denne Underdanighed er ikke Despoten, denne Høiagtelse ikke Republicaneren behagelig, uden fordi den giver ham Væne eller Leilighed til desbedre at tilfredsstille de Lidenstaber og Begjerligheder, som ere umiddelbare Kilder til Fornøielsen. Hvorfor er Alcibiades ærgjerrig? Han tragter efter en Hæder, der kan bedække hans Udsvævelser, hans Hovmod, hans slæbende Purpur, hans Gjestebud og hans Kjerlighedshistorier, der kan stemme Athenienserne til at taale Synet af Amor, bevæbnet med Jupiters Lynild, paa deres Feldtherres Skold, der kan forblænde den Spartanske Konges Gemalinde i en saadan Grad, at hun er stolt af at holdes for hans Trille *). Uden disse Fordele vilde Roes og Anseelse være ham ligesaa ligegyldige, som en Hob Regnepenge en Corinthisk Bøxelerer.

„Men, siger man, er det rigtigt, at Sandfærmes Fornøielse er alt, hvad Naturen har indrømmet

*) Man see Plutarch i Alcibiades's Levned.

met os, hvad er da lettere, hvad behøves der da mindre Kunst og Foranstaltning til, end at være lykkelig? Hvorlidet behøver ikke Naturen for at være tilfreds?"

Det er sandt, den raa Natur behøver kun lidet, Uvidenhed er den Vildestes Rigdom. En Bevægelse, der holder hans Legeme muntert, den Føde, der stiller hans Hunger, en Kone, smuk eller hæslig, naar Fornødenheden paaminder ham om sit Krav, en skyggesfuld Græsplæde, naar han trænger til Søn, og en Hule til at beskyjeme sig i for Uveir, dette er alt, hvad det vilde Menneske behøver, for i et Liv paa firfjendstyve eller hundrede Aar eiengang at drømme om, at man kunde trænge til noget mere herpaa Jorden. Indbildningskraftens og Smagens Fornøielser ere ikke til for ham; han nyder ikke mere end Dyrene, og han nyder det ligesom de. Er han end lykkelig, fordi han ikke anseer sig ulykkelig, saa er han det dog ikke i Sammenligning med den, som Vittighedens og Smagens Kunst har lært den behageligste Maade at nyde paa, og for hvilken de have opfundet en utallig Mængde Forlystelser for Sandserne og Indbildningen, som Naturen i sin raa Tilstand ikke har noget Begreb om. Sandt er det, denne Sammenligning finder ifkun Sted i den Tilstand, som et Selskab, der efter mange Aarhundredes Arbejde endeligen har opsvinget sig til en vis Grad Guldkommenhed, befinder sig i. Men i denne Til-

Tilstand, bliver alt det til Fornødenhed, som den Vilde, blot fordi han ikke kjender det, er fri for at føle Savnet af. Diogenes kunde ikke være lykkelig i Corinth, dersom han ikke var — en Nar.

Visse poetiske Hoveder have drømt sig en Guldalder, et idealt Arcadie, et indtagende Syrdeliv, som skal holde Middelveien mellem den raage Natur og den Levemaade, der har Sted hos den bemidlede Deel af et oplyst og sindrigt Folk. De have blottet den forfjænnede Natur for alt det, den er bleven forfjænnet ved, og have kaldt dette abstracte Begreb den skønne Natur. Men (uden at tale om, at denne Natur ingensteds er at finde i den vægne Tilstand, man tillægger den) hvo seer ikke, at Digternes gyldne Alder forholder sig til den, der ved Konsterne beriges og prydes med alt, hvad der i Nydelsen af en uafbrudt Vellyst kan beskjerme os for den Lede, som er en Følge af Mættelsen, ligesom den vildeste Sogdianers Levemaade forholder sig til hiin? Er det behageligere at boe i en magelig Hytte end i et huult Træ, saa er det behageligere endnu at boe i et rummeligt Hus, som er forsynet med de udsøgte og velslystige Bequemmeligheder og prydet allevegne med Fornøielsen's Billeder. Og er en Phyllis, pyntet med Baand og Blomster, yndigere end et smudsigt Gruentimmer hos de Wilde, maae da ikke de

de Skjønne hos os, hvis naturlige Yndigheder op-
høies af en glimrende og vel udtænkt Pynt, være
meget behageligere end en saadan Hyrdinde?

Tredie Capitel.

En ægte Materialist's Lære om Manderne.

Vi have nu, Callias! spurgt Naturen, hvori
Lyksaligheden bestaaer, og vi have hørt dens Svar,
„Et Liv uden Smerter, den behageligste Tilfredstil-
telse af vore naturlige Fornødenheder og en afværgende
Nydelse af alle de Fornødselser, Indbildningekraften,
Vittigheden og Konsterne formaae at smigre vore
Sanser med,“ dette er alt, hvad Mennesket kan
forlange. Gives der noget høiere Slags Lyksali-
ghed, saa kunne vi i det mindste være sikre paa, at
den ikke er for os, da vi jo ei engang ere istand til
at gjøre os nogen Forestilling om den. Vel er det
sandt, at den entusiastiske Deel af Gudernes Dy-
kere smigre sig med en tilkommende Lyksalighed, som
Sjelen først skal opnaae efter Legemets Udelæggelse.
De sige, at Sjelen var fordum Gudernes Ben og Le-
gekammerat, at den var udødelig som de, og at den
(som Plato homeriserer) fulgte Jupiters bevingede
Bogn, formet de øvrige Udødelige at beskue de ufor-
gængelige Skjønheder, som de uudmaalelige Drum
over

over Sphærerne ere opfyldte med. En Krig, der opkom imellem Beboerne i den usynlige Verden, indvirkede den i de Overvundnes Sags; den blev nedstørt fra Himmelen, fængslet og indsluttet i et dyrt Lege-
 geme, for i en Tilstand, der bestaaer af en uophørlig Række Plager og Smerter, med Tabet af sin forrige Salighed at affone sin Brøde. En uendelig Aetras, en aldrig slukket Tørst efter en Lyksalighed, som den ikke finder i noget Gode paa Jorden, er det Eneste, der til dens Qual er blevet den tilovers af dens forrige Tilstand; og det er umueligt, den igjen kan opnaae den fuldkomne Salighed, den ene kan tilfredstilles ved, førend den igjen har hævet sig til sin oprindelige Tilstand, førend den har opsvin-
 get sig til Aanderne rene Element. Den er altsaa for Døden ikke istand til at nyde anden Lyksalighed end den, den, ved en frivillig Berøvelse af alle jordiske Ting, ved at undertrykke alle jordiske Liden-
 skaber og ved Undværelsen af alle sandkelige Fornøiesser, bliver aaben for. Ikkun ved denne Afsondring fra Legemet bliver den istand til at nyde den Beskuelse af de væsentlige og guddommelige Ting, i hvilken Aanderne finde deres eneste Næring og sætte den fuldkomne Salighed, som de sandkelige Menneſker ikke kunne gjøre sig noget Begreb om. Ikkun saaledes kan den, efterat den, formedelsk forskjellige Menskesgrader, er bleven befriet fra alt det Dyrtiske og Legemlige, opsvinge sig igjen til den oversjordiske.

Grader af det, Sandserne allerede have fornummet, men om hvilket man dog aldrig formaaer at gjøre sig nogen tydelig Forestilling? Thi hvad fornemme vi ved de Homerske Gunders ætheriske Glands eller ambrosiske Lugt? Vi see, om jeg kan udtrykke mig saaledes, Skyggen af en Glands i vor Indbildning, vi lugte, saa at sige, Skyggen af en behagelig Duft, men vi see ingen ætherisk Glands og fornemme ingen ambrosisk Lugt. Kort, man forbyde Skaberne af de overjordiske Verdenes at betjene sig af jordiske og sandfælsige Materialier, da ville deres Verdenes (for at betjene mig af et af deres Udtrykke) pludselig forvandle sig til det Intet, de ere tagne af.

Og behøve vi vel for at finde hele denne Theorie mistænkelig, noget andet Beviis end den Methode, man foreskriver os, til at opnaae den himmelighedsfulde Lyksalighed, for hvilken vi skulle opofre den, Naturen og vore Sandser tilbyde os? Vi skulde unddrage os de synlige Ting, for at see de uynlige, vi skulde ophøre at fornemme, for at phantasere des stærkere. Lukker Ederes Sandser, sige de, saa ville I see og høre Ting, som disse dyriske Mennekere, der ligesom det Umalende see med Dinene og høre med Ørene, ikke kunne gjøre sig noget Begreb om. I Sandhed, en fortræffelig Diet! Hippocrates's Skolarer ville bevise Dig, at man ikke kan opfinde nogen bedre til at blive — vanvittig.

Det er altsaa meget sandsynligt, at alle disse Aander, disse Verdenes, de behoe, og disse Lyksalig-

ligheder, som man haaber efter Døden at dele med dem, ikke have mere Sandhed for sig, end Digternes Nympher, Kjerlighedsguder og Gratier, end Hesperidernes Hauger og Circes og Calypso's Ø, Fort, end alle disse Gudsbildningskraftens Opfindelser, der forlyste os, uden at vi ansee dem for virkelige. Vore Fædres Religion befaler os at troe paa en Jupiter, en Apollo, en Aphrodite; ganske vel men hvad for en Forestilling bibringer man os om dem? Enhver tilstaaer, at det er umueligt at danne noget fuldkommere Billede af disse Guder og Gudinder, end Phidias og Praxiteles have leveret os. Imidlertid er dog Phidias's Jupiter ikke andet end en heroisk Mand, Praxiteles's Cythere intet mere end en smuk Qvinde; om en Gud og Gudinde har intet Menneske i Grækenland har det mindste Begreb. Man lover os efter Døden et udydeligt Liv hos Guderne; men de Begreber, vi gjøre os derom, ere enten sammensatte af de sandfæltige Belystelser eller de høieste og behageligste Mandsglæder, vi have nydt i dette Liv; det er altsaa aabenbart, at vi aldeles ikke have nogen virkelig Forestilling om Mændernes Liv og Lyksalighed.

Jeg vil herved ikke modsigge, at der jo kan gives eller maa skee virkeligen gives Guder, Mænd eller fuldkommene Væsener, end vi ere. Men dog bevise mine Slutninger: , at vi ikke ere istand til at gjøre os nogen rigtig Forestilling om dem, eller rettere, at vi ere ganske uvidende i Henseende til dem."

dem." Ere de os nu baade i Henseende til deres Tilstand og deres Natur ubekjendte, saa er det jo det samme for os, som om de aldeles ikke vare til. Anaxagoras bevisste mig engang med al den Euthusiasme, der var en Stjernefiger muelig, at Maanen havde Indbyggere. Maaskee det var Sandhed, han sagde. Men hvad ere disse Maanebeboere for Dig og mig? Mener Du, at Kong Philippus i mindste Maade vil frygte for, at Grækerne skulde kalde dem til Hjælp imod ham? Lad der end være Indbyggere i Maanen, saa er dog Maanen hverken mere eller mindre for os end en tom glindsende Skive, der lyser for os om Natten og afmaaler vor Tid.

Naar det altsaa, min kjære Callias! er og nødvendigen maa være af den Bestaenhed med alle de oversandsfelige Ting: hvor daarligt vilde det da ikke være, at bygge Reglerne for vort Levned paa Chimærer og berøve os den Lyksalighed, vi virkelig kunde nyde, for at bispise os, ligesom Hunden i Nilen, med uviste Forhaabninger, med Skyggerne af vore Duffer! Hvad kunde være affindigere, end at opofre Frugten af sin Tilværelse, i Haab om at holde sig skadesløs derfor, naar man ikke mere er til! Thi at vi nu leve, og at dette Liv vil ophøre, det vide vi jo vist; om et andet da begynder, er i det mindste uvidt, og om der end var vist, saa er det dog umueligt at bestemme Forholdet imellem det og det nærværende, efterdi vi ikke have noget Middel til at gjøre os noget ægte Begreb derom. Lader os altsaa bygge Reglerne for

for vort Liv efter det, vi vide og kjende, og lader os, efterat vi have fundet, hvori et lykkeligt Liv bestaaer, bestræbe os for at følge den ligeste og sikreste Vei, der fører os hen til dette Liv!

Fjerde Capitel.

Hvori Hippias synes at lægge en udbredt Kundskab om Verden for Dagen.

Jeg har allerede anmærket, at den Lykkelighed, vi søge, ikkun har Sted i den Tilstand, et Selskab befinder sig i, naar det har opsvinget sig til en vis Grad Fuldkommenhed. I et saadant Selskab udvikle alle de mangfoldige Evner og Færdigheder sig, som hos det raade Menneske, der ikkun behøver lidet, lever eensomt og ikkun har faa Lidenstaber, stedse forbliver døde Evner. Eiendommens Indførelse, Rigdommenes og Stændernes Ulighed, den enes Fattigdom og den andens Overflodighed, Yppighed og dorste Levned, dette er sande Guder for Konsterne, dette er de Mercurer og Muser, som vi have at takke for deres Opfindelse eller i det mindste for deres Fuldkommenhed. Hvor mange Mennesker maae ikke forene deres Bestræbelser for at tilfredsstille en eneste Rig! Disse dyrke hans Marke og Vinbjerge; hine plante i hans Lykthauger; andre brække og hugge den Mar-

mor,

mor, hans Vaaning opføres af Tusinde flakke om paa Havet for at tilføre ham fremmede Vandes Nigdomme; Tusinde ere sysselsatte med at berede den Silke og forfærdige det Purpur, han isører sig, de Tapeter, der pryde hans Værelser, de kostbare Kar, han spiser og drikker af, og det bløde Læie, som han nyder sin vellystige Rolighed paa; Tusinde tilbringe Nætterne søvnløse og anstrængte uafsladeligen deres Hoved, for at opfinde nye Begymmeligheder, nye Vellyster for ham, udtænke, hvoreledes han lettest og behageligst kan forrette de letteste og behageligste Forretningen, Naturen paalægger os, og anvende den Kunst, der ved sine Fortrylkelser formaaer at give endog de almindeligste Ting Nyhedens behagelige Tilløkkelser, til at fuste hans Væmmelse og opmuntre hans Sandser, naar de erentrætte af Nødelsen. Maleren, Tonekunstneren, Digteren og Skuespilleren arbeide for ham, og stride med utallige Vanskeligheder for at bringe de Konster til Fuldkommenhed, der skulle forøge Antallet af hans Forlystelser. Men vilde disse mange Mennesker, der arbeide for det lykkelige Menneske, vilde de gjøre det, dersom de ikke selv ønskede at være lykkelige? Arbeide de for andre end den, der kan belønne dem for den Møie, de gjøre sig for at fornøie ham? End ikke Kongen af Persien selv er mægtig nok til at tvinge en Zeuxis til at male ham en Leda. Iffun Guldets, som i Følge en almindelig Forening imellem de oplyste Folkelag er til-

lagt

laagt en lige Værdie med de allernyttigste og behageligste Ting, ikkun det formaaer ved sin fortvulsende Kraft at gjøre Geniet og Gliden arbeidesplaatige for en Midas, som uden sine Skatte maaskee eiengang vilde være værdig til at rive Farverne for den Maler, der arbeider for ham.

Konsten, at forskaffe sig Midlerne til at fremme sin Lykksalighed, er altsaa, min kjære Callias! sunden, saasnart vi have fundet Konsten, at overkomme et tilstrækkeligt Forraad af denne de Vises Gænde Steen, som giver os Maat over den hele Natur, gjør Millioner af vore Lige til frivillige Tælle for vor Yppighed, og lader os finde en tjenstfærdig Mercur i ethvert forslaget Hoved, og ved en Guldregnskaimodstaaelige Glands en Danae i enhver af de Skjønne.

Konsten at worde rig er i Grunden ikke andet, Callias! end Konsten at bemægtige sig andres Eiendomme med deres gode Villie. En Despot har under Besættelse af en Fjendom, der noie ligner den, hvormed Egypterne forgude Crocodillen, ualmindelige Fordels i denne Henseende. Da hans Kettigheder strække sig ligesaa vidt, som hans Magt, og denne Magt ikke er indskrænket af Pligter, som han er udsat for at vorde tvungen til at opfylde, saa kan han tilegne sig sine Undersaatters Formue, uden at sørge for, at det skeer med deres gode Villie. Det koster ham ingen Møie at erhverve sig umaadelige

lige

ltige Rigdomme, og for at forøde Millioner i een Dag ved den grændseløse Overdaadighed, behøver han blot at lade den Deel af Folket, som af sin fattigdom for-
 bömmes til et evigtvarende Arbeide, henfaste en saadan Dag. Men uden at tale om, at denne Fordeel ik-
 kun kan blive meget faa Dødselige til Deel, er den heller ikke af saadan Bessaffenhed, at nogen vis
 Mand kunde ønske sig den. Fornøielsen ophører at
 være Fornøielse, saasnart den drives til mere end en
 vis Grad. De sandelige Bøllysters Overmaal slør
 vor Fornøielsesredskaberne; Indbildningskraftens
 Fornøiellers Overmaal fordærver Smagen for det
 Sønne; thi for alt for overdrevne Begjerligheder kan
 titer, af hvad der er indsluttet i Naturens Forhold og
 Symmetrie, være indtagende. Almindeligen have
 derfor de Østerlandske Førster, som lade sig ind-
 spærre af deres Serrailers Mure, den Skjebne, at
 omkomme af Mættelse og Lede i Bøllystens Arme. De
 forgaae af Kjedsommelighed, medens den sødeste ara-
 biske Bøllugt forgjeves dufter for dem, og de kraftig-
 ste Vine i sølvklart Cristal tindre dem i Vinene, uden
 at smages af dem, medens tusinde Skjønheder, hvor
 af enhver i Paphos vilde faae et Alter, forgjeves prunke
 med alle deres Tillokkelser, forgjeves anvende alle de-
 res lokkende Konster for at opmuntre deres sovende
 Sandser, og medens tusinde Slaver af deres Yppighed
 kappes med hinanden om at optænke uhyre og uhyre Bøll-
 yster, for om mueligt paa nogle Diebliske at stusse disse
 ulyske.

ulykkelige Lykkeliges fløvede Kælelse. Vi have altsaa mere Narsag, end man almindeligen troer, til at takke Naturen, naar den sætter os i en Stand, hvor vi nødes til at kjøbe Fornøielserne ved Arbeide og til at tæmme vore Lidenstaber, inden vi opnaae en Lyksalighed, som vi ikke kunde nyde, uden at holde dem i Tømme.

Da det nu allene er Despoterne og Stratenerhververne, som (med egen Fare) tillade sig at bemægtige sig andres Formue med Vold, saa bliver der ikke andet tilovers for den, der vil unddrage sig Mangel og Afhængighed, end: at erhverve sig Væne til at befordre Lykkens Vndlingers Bedste og Fornøielse."

Blandt de mange Slags Maader, dette kan skee paa, ere nogle ene og allene forbeholdte Solk af Genie, og disse dele sig, efter deres forskjellige Formaale, i tvende Classer, hvoraf den første gjør det til sin Hovedsag at gavne og den sidste at fornøie den betydeligste Deel af Nationen. Den første indbefatter Regierings- og Krigskonsten, og synes sædvanligen kun at finde Plads i frie Stater *); den anden har

*) Hippias taler her som en Mand, der ikke havde noget Begreb om en monarch. & Forsætning, som er bygt paa Grundsætninger og ret vel kan bestaae med Folkets Frihed. Thi i hans Tid kjendte man intet uden despotiske Riger og Tristater.

ikke andre Grændser end Omfanget af ethvert Folks Rigdom og Yppighed, dets Statsforfatning være af hvad Natur den vil. I det fattige Athenen blev en god Feldeherre agtet utallige Gange høiere end en god Måler. I det rige og vellystige Athenen gjorde man sig derimod ingen Umage for at undersøge, hvor der er den dygtigste til at anføre en Krigshær. Man har her vigtigere Ting at afgjøre. Spørgsmaalet er her, hvilken Danserinde der har de netteste Fødder og gjør de letteste Spring? Enten Praxiteles's eller Alcamenes's Venus er den smukkeste? — Deres af kommer det og, at den første Classe Genfers Kunstner sjældent, for sig alene, berede deres Dyrkere nogen Rigdom. De store Talenter, de store Dyder og Fortjenester, der udtræves dertil, findes almindeligen kun i fattige Republiker, som stræbe efter at svinge sig i Beiret, og betale alt, hvad man gjør for dem, alene med Laurbærkrands. Men i Stater, hvor Rigdom og Yppighed allerede have faaet Overhaand, kan man undvære alle de Talenter og Dyder, som Regieringskunsten synes at gjøre nødvendige. Man kan i saadanne Stater give Lov uden at være en Solon og anføre Krigshære uden at være en Leonidas eller Themistocles. I Athenen regieredes Staten og anførtes Tropperne af Pericles og Alcibiades, endskjønt hiin ikkun var en Taler og denne ikke forstod anden Kunst end at besnære Hjerter. I saadanne Fristater har Folket de samme Egenskaber, som
i en

i en despotisk Stat findes hos den Eneste, der ikke er Slave: man behøver kun at behage ham, for at findes dygtig til alt." Pericles herskede, uden de udvortes Tegn paa den kongelige Værdighed, ligesaa uindskrænket i det frie Athenen, som Artaxerxes i det uinddanlige Asia. Hans Talenter og de Kunster, han havde lært af den smukke Aspasia, erhvervede ham et Slags Herredømme, der, overdraget ham frivilligen, var saa meget de mere uindskrænket. I at opvække store Tanker om sig, i at overtale, i at drage Fordele af Atheniensernes Forfængelighed og i at styre og lede deres Lidenskaber bestod hans hele Regieringskonst. Han indviklede Republikken i uretfærdige og ulykkelige Krige, han udrømte det offentlige Skatkammer, han ophidsede Atheniensernes Bundsforvandte ved voldsomme Præsninger, og for at betage Folket Tid til synderligen at lægge Mærke til saa slet en Statsforvaltning, byggede han det Skuespilhus, gav det smukke Billedstærker og Malerier at se paa, forlystede det med Danserinder og Virtuoser og vante det saaledes til disse afværlende Forlystelser, at endog Forestillingen af et nyt Stykke eller en Kamp om den første Plads imellem nogle Skatespillere bleve Statsanliggender, som man forglemte dem over, som virkeligen vare det. Halvtredindstyve Aar forud vilde man have anseet Pericles som en Pest for Republikken; men den Gang vilde han have været en Aristides. I sit Livsrum var han, netop saaledes

som

som han var og fordi han var saaledes, den største Mand i Staten, den Mand, der ophøiede Athenen til den højeste Glæde og Magt, den nogeninde kunde naae, den Mand, hvis Tidsalder man i alle de paafølgende Aarhundreder vil fremstille som Musernes gyldne Alder, og, hvad der var det vigtigste for ham selv, den Mand, for hvilken Naturen sammensatte Euripiderne og Kristopherne, Phidiaserne og Zeuxiserne, Damonerne og Aspasierne, paa det hans Privatliv skulde være ligesaa behageligt som hans offentlige Liv var glimrende. Uden al Tvivl er altsaa Konsten at herske over Menneskenes Indbildningskraft, at styre de lønlige og dem selv ubevidste Drivfjedre for deres Bevægelse efter sit eget Godtbefindende og at gøre dem til Redskaber for sine Hensigter; i det man lader dem staae den Tanke, at man er det for deres Hensigter, uden Tvivl er det denne Kunst der er sine Dyrkere nyttigst, og denne Kunst er det netop, Sophisterne lære og udøve og som de have at takke for den Anseelse, den Uafhængighed og de lykkelige Dage de nyde. Du kan letteligen forestille Dig, Callias! at den hverken kan læres eller lade sig lære i nogle Timer; men min Hensigt for nærværende Tid er og kun at give Dig et almindeligt Begreb derom.

Det, man kalder Sophisternes Viisdom er Hærdighed i at behandle Menneskenes saaledes, at de blive tilbøjelige til at befordre vore Fornøielser eller overhovedet at være Redskaber for vore Hensigter.

Vel

Veltalenheden, en Gave, der ikke fortjener dette Navn, førend den er istand til at overtale Tilhørerne, hvem de end maatte være, til at troe, hvad vi ville, og stemme enhver Lidenstkab i den Tone, vor Hensigt udkræver,, en saadan Veltalenhed er unegtelig et uundværligt Redskab og det fornemste, hvorefter ved Sophisterne opnaae dette Formaal. Sproglærerne bestræbe sig for at danne unge Mennesker til Talere; men Sophisterne gjøre endnu mere, de lære dem at vorde Overtalere, dersom det er mig tilladt at bruge dette Ord. Hæri allene bestaaer det Overordentlige i en Kunst, som maaskee ingen endnu har bragt det saa vidt i som Alcibiades, og formedelsst hvilken han i vore Tider har gjort saa stærk en Opsyn. Den Vise betjener sig kun af denne Overtalelsesgave som et Redskab til at befordre høiere Hensigter. Alcibiades overlader det til en Antiphon *) at anstrænge sig med at file paa en kunstig udarbejdet Tale, medens han overtyder sine Landsmænd om, at saa elskværdig

*) Denne Antiphon skal have været den første, der bragte Konsten at tale for Hættterne til en vis Fuldkommenhed. Ogsaa ham roser man for at have kunnet overtyde sine Tilhørere om alt, hvad han vilde (Philostr. vit. Sophist. I. 15). Men alligevel kunde han dog ikke, da han blev anklaget for en Statsforbrydelse, overtale Athenienserne til at frifinde ham, endskjønt Thucidides, som selv var tilstede derved, forsikrede neminem unquam melius ullam oravisse capitis causam, Cic. de Clar. Or. XII.

dia en Mand som Alcibiades har Net til at gøre
 hvad der behager ham, overtaler Spartanerne til at
 foralemlige, at han har været deres Fiende, og ved før-
 ste Leilighed, der gives, vil blive det igjen, Dron-
 ning Timea til at blive ved ham Moder til en ung
 Alcibiades, og den store Konges Sattraper til at troe,
 at han vil forraade Athenienserne, i det Dieblig har
 overtynder disse om, at de ubesjiet have anseet ham for
 en Forræder *). En saadan Overtalelseskraft forud-
 sætter Evne til at antage enhver Skikkelse, under
 hvilken man kan behage den, man har Paa, Ev-
 ne til at forsikre sig de lønligste Veie til dens Hjerte,
 og eftersom helst man finder det fornødent, at op-
 vække, smigre, forstærke, svække eller endog under-
 trykke den ene af dens Videnskaber ved den anden;
 den kræver en Benlighed, som Sædelærerne kalde
 Smiger, men som ikkun fortjener dette Navn, naar
 den efterarbejder de Gnathoner, der swærme omkring
 de Riges Tafler, — — en Benlighed, der er Fjend-
 ten af et nøie Bekjendskab med Menneskene, og er
 det Modsatte af den latterlige Egenindighed, som
 man støder paa hos visse Fantaster, der ere saa taar-
 belige at regne Menneskene det til Onde, at de ere
 anderledes, end disse selvskjorte Lovgivere ville have
 dem; kort, den Benlighed, uden hvilken det maaskee
 er umueligt at opnaae Menneskenes Hoiagtelse, men

*) See Plutarch i Alcibiades's Levned.

drig deres Kjerlighed, efterdi vi ikkun formaae at elske dem, der ligne os, have eller synes at have vor Smag og ere saa ivrige i at befordre vore Fornoielser, at de heri endog tage hiin Aspasia fra Misset til Mønster, som ved at trække sig i den Alder, hvor man begynder at elske Damerens Siel, inden for den Platoniske Kjerligheds Grændser, og lade andre spille Begemets Rolle*), satte sig istand til indtil Enden at forstærke sig Pericles's Gunst.

Jeg læser i Dine Dine, Callias! hvad Du har at indvende imod disse Konster, der saa lidet kunne fordrages med de Fordomme, som Du er vant til at holde for Grundsetninger. Vel er det en Sandhed, at den Konst at leve, som læres af Sophisternes, er bygt paa ganske andre Begreber om, hvad der i moralsk Forstand fortjener Navn af skønt og godt, end de godt Folk have, der vide at sige saa mange skønne Ting om det idealske Skjøne og en vis Dyd, der skal være sin egen Løn. Men dersom Du endnu ikke er kjedere af at høre mig, end jeg er af at tale, saa troer jeg, det ikke skal falde mig tunat,

*) Vi have ikke kunnet finde noget sødeligere Udtryk for den Kjødelighed, som Aspasia af en vis Comedies mager Sermiopus offentligen bekyldtes for. Plutarch og hans ærlige Italienske Oversætter Amyot sige uden Omsvøb, qu'elle servoit de maquerelle à Pericles, recevant en sa maison des bourgeois de la ville, dont Pericles jouissoit.

tungt, at overbevise Dig om, at det idealse Skjønne og den idealse Dyd henhøre til samme Classe som hine Opdigtelser om Aanderne, som jeg allerede har talet med Dig om.

Femte Capitel.

Anti-Platonismus in nuce.

Hvad er det Skjønne? Hvad er det Gode?*)
 — Inden vi kunne besvare dette Spørgsmaal, maae vi, i mine Tanker, forud spørge: Hvad er det, Menneskene kalde skønt og godt? Vi ville begynde med det Skjønne. Hvor uendelig en Forskjel er der ikke paa de Begreber, man hos forskellige Folkeslag paa Jorden gjør sig om Skjønheden! Hese Verden stemmer overeens i, at et smukt Fruentimmer er det skønneste af alle Naturens Værker. Men hvorledes

*) Dette er det samme Spørgsmaal, for hvilket den Platoniske Socrates chicanerer vor Sophist i den Dialog, som man kalder den store Gippias. Gippias bekendte sig virkeligen til de Grundfærninger, som man lader ham forsvare i dette Capitel. De ere aldeles det Modsatte af det, Plato lærer os i sin Phædrus. Dog har man maattet lade Sophisten tale noget sandsynligere og vittigere, end Plato lader ham tale; thi han maatte dog i det mindste fortjene at høres.

des maa et Fruentimmer være, for at holdes for en fuldkommen Skjønhed i sit Slags. Her begynder Modsigelsen. Forestil Dig en Forsamling af saa mange Elskere, som der gives forskjellige Nationer under forskjellige Himmelstrøg: hvad er da vissere, end at enhver vil forsegte sin Elskedes Fortrin for de øvrige? Europæeren vil foretrække den blændende Hvide; Mohren den ravnsort; Grækeren vil beundre en lille Mund, et Bryst, der kan bedækkes med den flade Haand, og en behagelig Overeensstemmelse i de spæde og fine Lemmer; Africaneren, en indtrykt Næse og udstaaende tykke røde Læber; Perseren, store Dine og en rank Vert, og Sereren*) vil finde smaa Dine, en rund Mave og overhaands smaa Fødder fortryllende. Monne det skulde være anderledes beskaffent med det Skjønne i moralsk Forstand, med det Anstændige? Jeg troer nei. De Spartanske Jomfruer skamme sig ikke ved at lade sig see i et Optog, hvori den ringeste offentlige Skjæde i Athenen vilde ansee sig beskjemmet. I Persien vilde et Fruentimmer, der blottede sit Ansigt paa et offentligt Sted, blive ligesaa foragtet, som et Fruentimmer, der her i Smyrna lod sig see uden mindste Bedækning paa Legemet. Hos de østerlandske Folkelag kræver Velanstændigheden en Mængde Bvininger og underdanige Fagter for den, man vil bevise

3 2

sin

*) Uden al Tvivl er det Chineserne, der forstaaes ved dette Navn.

sin Verbødighed; vi Grækere finde derimod denne Høflighed ligesaa stændig og slaviske, som vi vilde finde den Attiske Urbanitet i Persopolis grov og bondeagtig. Hos Grækerne har et friskødt Fruentimmer mistet sin Ære, naar hun lader nogen anden end sin Mand afløse hendes jomfruelige Belte; hos visse Folkeslag paa hin Side Ganges stiger en Diges Værd i Forhold til Antallet af Ælskere, som af Erfaring vide at rose hendes Yndigheder. Denne Forskjel i Begreberne om det moralske Skønne viser sig ikke allene i sære Skikke og Sædvaner hos forskellige Folkeslag, hvorpaa det vilde være mueligt at fremstille et uendeligt Antal Exempler, men den har endog Sted i det Begreb, de overhovedet gjøre sig om Dyden selv. Hos Romerne er Dyd og Tap- perhed eet. Hos Athenienserne indbefatter dette Ord alle Slags nyttige og behagelige Egenskaber. I Sparta kjender man ingen anden Dyd end Yndighe- den imod Lovene; i despotiske Riger ingen anden end den slaviske Underdanighed imod Monarchen og hans Satraper; ved det Caspiske Hav er den, der plyn- drer bedst og slaar de fleste Fiender, den Yndigste; i de varmeste Indiske Himmelsstrøg har ikkun den, der ved en fuldkommen Uvirkelighed, i Følge disse Folks Mening, beviser sin Lighed med Guderne, op- naaet den høieste Dyd.

Hvad følger der nu af alle disse Exempler? Er intet i og for sig skønt og ret? Gives der ingen vis

Model, hvorefter det, der er skønt eller sædeligt, bør bedømmes? Lader os see til. Gives der en saadan Model, saa maa den findes i Naturen. Thi det vilde være Daarlighed at indbilde sig, at nogen Pygmalion skulde kunne danne en Billedstøtte, der var skønnere, end den berømte Phryne, som var sig sin Fuldkommenhed i Henseende til alle sine Legemsdeles Skabning saa nøie bevidst, at hun, da hun ved en Fæst for de Eleusinske Gudinder badede sig, bedækket allene af sit lange slagrende Haar, offentlig i Havet, ikke tog i Betænkning at gjøre en uendelig Mængde Dine til Dommere derover. Visseligen er ethvert Folkeslags Venus ikke andet end et Billede af det Fruentimmer, hos hvilket Nationalskønheden, efter dette Folks almindelige Dom, vilde findes i høieste Grad. Men hvilken af saa mange Slags Modeller er da i sig selv den skønneste? Hvo skal gjøre Udslaget mellem den store Mængde, der med lige sandsynlig Grund gjør Fordring paa Guldbæltet? Vi ville undersøge det. Antager man, at der blev berammet en almindelig Forsamling, hvortil enhver Nation skulde sende den smukkeste Mand og den smukkeste Kvinde efter deres Nationalmodel at domme, og hvor Fruentimmerne skulde afgjøre, hvilken af alle disse Medbeilere om Prisen for Skønheden der var den smukkeste Mand, og Mandfolkene ligeledes, hvilken der var den smukkeste Kvinde; antager man dette, siger jeg, saa vilde man meget snart
blandt

blandt dem alle udfaaare dem, der vare fødte under de milde og tempererede Himmelftrøg, hvor Naturen pleier at give alle sine Bærker den fineste Symmetrie i Henseende til Skabningen og den behageligste Blanding i Henseende til Farven. Thi Naturens fortrinlige Skjønhed i de tempererede Zoner strækker sig fra Menneskene til Planterne. Af disse Udvalgte af begge Røn vilde man maaskee længe forblive raadvild, hvem man skulde tilkjende Fortrinet; men endeligen vilde dog blandt Mændene den vinde Prisen, der henhørte til en Nation, hvor alle de gymnastiske Øvelser bleve dyrkede meest og vare stegne til den højeste Fuldkommenhed, og ligesaa vilde alle Mændene med een Stemme erklære den for den Skjønneste blandt de Skjønne, som var afsendt fra et Folkeslag, der ved Døttrenes Opdragelse gjorde den naturlige Skjønheds mueligste Pleie og Udvikling til sin Hovedsag. Formodentligen vilde altsaa Spartaneren blive erklæret for den smukkeste Mand, og Perserinden for den smukkeste Kvinde*). Grækeren, som, i Betragtning af at Grækin-

derne

*) De nuværende Perserinder ere ikke det, de Perserinder, Hippias taler om, vare. De ere efter de troværdigste Nievidners Forklaring mere hæslige end smukke. De Fruentimmere, der ere i de Stores Harem, ja endog de, man offentlig kan see, ere fra Eschircassien og Georgien.

derne ere mere indtagende end Skjønne, giver Ynde Fortrin for Skjønheden, vilde dog ikke des mindre, i det samme hans Zierte gav en Pige fra Vaphos eller Milet Fortrinet, finde sig nødsaget til at bekjende, at Perserinden var Skjønnere; og det samme vilde ogsaa Sereren gjøre, om han end fandt sin Landsmandindes tredobbelte Hage og Liv at være mere indtagende.

Formodentligen er det af samme Besskaffenhed med det moralske Skjønne. Hvor stor en Forskjel der end gives i Begreberne under forskjellige Zoner, saa kan det dog vel neppes negtes, at det er den Nation, der er sindrigst, der er dannet meest, der er bekvæmst, omgængeligst og behageligst, man maa indrømme Prisen for Sæderne. Atheniensersens utvungne og indtagende Urbanitet maa være enhver Fremmed behageligere end Østerlænderens afmaalte, alvorlige og ceremoniefulde Høflighed. Det forbindelige Væsen, den udvortes Venlighed, som hiin veed at ledsage endog sine ubetydeligste Handlinger med, maa opnaae et ligesaa stort Fortrin for Persersens stive Alvorlighed eller Scytens uslebne Godhjertighed, som hiin Pynt, hvilken den Smyrnaiske Skjønne veed et anbringe saaledes, at den hverken ganske bedækker Skjønheden, eller giver den ganske til Priis for Diet, useilbarligen maa indrømmes for Østerlænderindens tætte Bedækning eller den Vildes dyriske Nøgenhed. Mønstrer for den op-

Iyſteſte og ſelſkabelſtigſte Nation ſynes alſaa at være den ſande Regel for det ſædelige Skjønne eller det Anſtændige, og Athenen og Smyrna ere følgende Skolerne, hvor man maa danne ſin Smag og ſine Sæder.

Men eſterat vi have fundet en Regel for det Skjønne, hvor ſkulle vi nu finde een for det, der er Ret, iſer da de Begreber, der herſke herom blandt Menneſkene, ere ſaa forſkjellige og modſigende, at den Handling, der hos det ene Folkeſtaa bliver belønnet med Laurbærkrandſe og Statuer, hos det andet for tjener en ſkjændſelfuld Dødsſtraf, og at der neppe gives en enſte Laſt, ſom ikke eet eller andet Sted har ſine Altare og ſine Præſter. Sandt er det vel, at Lovene ere Retteſnoren for Ret og Uret hos det Folk, de ere givne for, men hvad, der imidlertid hos det ene Folk befales ved Lovene, bliver derimod hos det andet forbudet ved Lovene.

Spørgſmaalet er alſaa: Gives der ingen almindelig Lov, ſom beſtimmer, hvad der i og for ſig er Ret? Jeg ſvarer Jo; og hvad andet kunde vel den Lov være end hiin Naturens Stemme, der ſiger til enhver: Søg at befordre dit eget Vel, eller med andre Ord: Tilfredſtil dine naturlige Begjerligheder og nyd ſaa megen Fornøiſſe, ſom du kan. Dette er den enſte Lov, Naturen har givet Menneſket, og ſaa længe det befinder ſig i Naturens Stand er den Ret, det har til al, hvad det attraaer
eller

eller der behager det, ikke indskrænket uden allene ved Omfanget af dets Styrke: det maa alt, hvad det kan, og er ingen det mindste skyldigt. Men den selskabelige Stand, der forener et Antal Mennesker til deres fælles Bedste, fører til hiin eneste Lov af Naturen: Søg at befordre dit eget Vel, den Indskrænkning: uden at skade nogen anden. Ligesom altsaa alt, hvad der i Naturens Stand er nyttigt for Mennesket, og er ret for det, saa erklærer igjen Lovene i Selskabets Stand alt, hvad der skader Selskabet, for uret og strafværdigt, og forbinder derimod Forstillingen om Fortrin og belønningsværdig Fortjeneste med alle de Handlinger, hvorved Selskabets Nytte eller Fornøielse bliver befordret.

Begreberne om Død og Last ere altsaa paa den ene Side bygte paa den Forening, et vist Selskab indbyrdes har indgaaet, og ere følgelig for saavidt vilkaarlige, men paa den anden ere de grundede paa det, der er ethvert Folk nyttigt eller skadeligt, og deraf kommer det, at der hersker saa stor en Modsigelse i forskjellige Nationers Love. Climater, Forsætningen, Regjeringsformen, Religionen, Temperamentet, Nationalcarakteren, Levemaaden, Styrken eller Svagheden, Rigdommen eller fattigdommen, dette bestemmer ethvert Folkelags Begreber om, hvad der er det gavnlige eller skadelige. Derfra den uendelig store Forskjel paa Ret eller Uret hos de policerede

Ratio.

Nationer; derfra Contrasten mellem Mora'en i de brændende Zoner og Moralen i de kold' Lande, imellem Moralen i de frie Stater og Moralen i de despotiske Riger, mellem Moralen i en fattig Republik, som ikke kan drage Fordele uden af sin kriger'ske Nand, og Moralen i en rig Republik, som har Handelsaanden og Freden at takke for sin Velstand; derfra endelig den Taabelighed hos Moralisterne, at bryde Hovedet for at bestemme, hvad der er ret for alle Nationer, inden de have bragt det til at kunne bestemme, hvad Rod man skal tage det paa, for at gjøre een og samme Ting lige nyttig for alle Nationer.

Sophisterne, hvis Sædelære ikke grunder sig paa abstracte Ideer, men paa Naturen og Tingenes virkelige Beskaffenhed, finde Menneskene paa ethvert Sted saaledes, som de kunne være. De agte ikke en Statsmand i Athenen i og for sig høiere end en Gjøgler i Persopolis, og en Matrone fra Sparta er ikke i deres Øine noget fortræffeligere Væsen end en Lais i Corinth. Sandt er det vel, at Gjøgleren vilde være skadelig i Athenen og Lais skadelig i Sparta; men i Persopolis vilde en Aristides og i Corinth en Spartanerinde være, om ikke ligesaa skadelige, saa dog i det mindste ganske unyttige. De Idealister (saaledes pleier jeg at kalde disse Philosopher), der ville omskabe Verden efter deres Ideer, danne altid deres Skolarer til Men-
nesker,

Mennesker, som man ingensteds kan indrømme at have ihjemme, efterdi deres Moral forudsætter en Lovgivning, som ikke findes nogensteds paa Jorden. De forblive fattige og nyde ingen Agtelse; thi Agtelse og Belønning yder et Folk ikkun den, der besfordrer eller dog synes at befordre dets Vel; ja de blive endog anseete som Ungdommens Forsørere og Selskabets lønlige Fiender, og Landsforviisningen eller Gistbægeret er tilsidst alt, hvad de høste til Belønning for deres utaknemmelige Bestræbelser for at gøre Menneskene legemløse og ophøje dem til lige Rang med de mathematiske Puncter, Linier og Triangler. Klogere end disse indbildte Vise, der, ligesom hiin Citharspiller fra Aspendus*), ikkun musicere i og for sig selv, overlade Sophisterne det til ethvert Folks Love at lære deres Borgere, hvad der er Ret eller Uret. Da de ikke selv henhøre til noget bestemt Statslegeme, saa nyde de Verdensborgernes Fortrinserettigheder; og uagtet de bevise Lovene og Religionen hos ethvert Folk, de befinde sig iblandt, saa megen Agtelse, som der behøves til at sikre dem for alle Uleiligheder af deres Haandhævere, erkjende og følge de dog i Grunden ikkun hiin Naturens almindelige Lov, der giver Mennesket dets eget Bedste til eneste Rettesnor. Sagttagelsen af en gavnlig

Klog,

*) Cicero 1. in Verrem. c. 20. Illum Aspendium Citharistam, de quo sæpe audistis id quod est Græcis hominibus in proverbio, quem omnia intus canere dicebant. —

Klogskab, der paalægger dem at give deres Handlinger den Farve, det Snit og den Prædelse, hvorved de blive behageligst for dem, de have at gjøre med, er det eneste, der indskrænker deres naturlige Frihed. Det moralske Skjønne er det samme for vore Handlinger, som Pynten er for vort Legeme, og det er ligesaa nødvendigt at indrette sin Opførsel efter de Menneskers Fordomme og Smag, man lever iblandt, som det er at klæde sig efter dem. Det Menneske, der er dannet efter en vis egen Form, burde, ligesom Dædalus's vandrende Billedstørte^{*)}, fastlænktes paa sin Fædrene Jordbund; thi det er ingensteds uden blandt sine Lige paa sin Plads. En Spartaner vilde være ligesaa lidet skikket til at spille Artaxerxes's øverste Slaves Rolle, som en Sarmater til at være Polemarchus^{**}) i Athenen. Den Vise er derimod et almindeligt Menneske, er et Menneske, som alle Farver anstaaer og som skifter sig i alle Omstændigheder.

*) Dædalus var den første Græske Billedhugger, der gav sine Billedstørter særskilte Fødder, eller (for at tale med Kong Lear hos Shakspear) en gaffeldannet Slabning. Dette blev anseet for saa stort et Kunststykke, at der i de sildigere Tider gik et Sagn, efter hvilket hans Billedstørter (ligesom de, Homers Vulcan dannede) af sig selv havde kunnet vandre, hvorhen de vilde, og at man havde maattet lægge dem i lænker, paa det de ikke skulde løbe bort fra deres Eier. Plato Opp. II. 97.

**) Krigsminister.

Stændigheder, alle Forsatninger og alle Stillinger; han er viis, just fordi han ikke har nogen særegne Fordomme og Lidenstaber, fordi han ikke er andet end et Menneske. Han behager allevegne, fordi han, hvor han kommer hen, finder sig i de Fordomme og Daarligheder, han træffer der. Kan det være andet, end at han maa elskes, da han altid er beredt til at bestræbe sig for andres Fordele, bifalde deres Meninger og smigre deres Lidenstaber? Han veed, at der ikke gives noget, som Menneskene ere mere overbeviste om end deres Vildfarelser, som de elske inderligere end deres Feil, og at der ikke gives noget sikrere Middel til at paadrage sig deres Misbag, end naar man aabenbarer dem en Sandhed, som de ikke ville vide. Langt fra at saa at aabne deres Dine imod deres Villie, eller at vise dem et Speil, der bebrejder dem deres Hæslighed, bestyrker han tværtimod Daarerne i den Tanke, at intet er smagløsere end at have Forstand, Forroderen i den Indbildning, at han er ædelmodig, Gnieren i den Forestilling, at han er en god Huusholder, den Hæslige i den søde Indbildning, at hun er saa meget des vittigere og skarpsindigere, og den Store og Rige i den Fordom, at han er en Statsmand, en Lærd, en Helt, en Ven af Muserne, end Yndling af Kjønnene, kort, alt hvad han vil være. Han beundrer Philosophens System, Hofmandens indbildte Uvidenhed og Generalens store Bedrifter. Han indrommer

mer Dansmesteren uden Nødsigelse, at Eimon havde været den største Mand i Grækenland, om han havde forstaaet at sætte — sine Fødder bedre, og Maleren, at man behøver mere Genie, for at være en Zeuxis end en Homer. Denne Maade at omgaaes Menneskene paa er uendelig fordeelagtigere, end man ved første Biekt skalde troe. Den erhverver os deres Kjerlighed, deres Tillid, og jo større Tanker vi lade til at have om deres Fortjenester, des større Tanker gjøre de sig igjen om vore Fortjenester. Den er det sikreste Middel til at opsvinge sig til den højeste Lykke. Vener Du, det er de største Talenter, de største Fortjenester, der gjøre en Archont, en Hærfører, en Sarrape eller en Førsteyndling? See Dig om i Republikkerne, og Du skal der finde, at den ene skylder den venlige Mine, han hilser Borgerne med, den anden sin Maves anseelige Peripherie, den tredie sin Gemalindes Skjønhed og den fjerde sin brøllende Stemme Takken for sin Anseelse. Gaa til Hofferne, og Du vil der finde Folk, som maae takke en Kammer tjeners Anbefaling, den Gunst, de have sat sig i hos een eller anden Dame, som er gaaen i Borgen for deres Talenter, eller den Soveslyge, der har indstilt sig, medens Beziren fordrev Tiden med deres Koner, for al den Lykke, de prunke med. Intet er almindeligere i dette Fortryllesernes Land, end at see en duunhaget Dreng forvandles til en Feldtherre, en Gjøgler til en Statsminister og en Robbler til en Ypperstepræst, ja, ofte kan et

Men^e

Menneske uden al moralsk Fortjeneste ved et eneste Talent, som han mueligen ei engang tør være be-
kjendt, bringe det til en Lykke, som en anden ved de
største Fortjenester forgjeves har søgt at naae.

Hvo kunde altsaa tvivle paa, at Sophisternes
Konst skulde være istand til paa een eller anden Maa-
de at forskaffe sin Dyrker Lykkens Bevaagenhed, —
forudsat, at han besidder de naturlige Gaver, uden
hvilke enhver Mand af Forstand maa vige for en
Døsmer, der er udrustet dermed? Men end ikke paa
Fortjenesternes Vei er nogen vissere paa at gjøre sin
Lytte end han. Hvor er det Kald, han ikke vil
forvalte med Hæder? Hvo er bequemmere til at re-
giere Menneskene end den, der bedst forstaaer at om-
gaas dem? Hvo er bedre skicket til offentlige
Underhandlinger? Hvo besidder større Væbne til at
være en Førstes Raadgiver eller et uafhængigt Folks
Demagog? Ja, hvo formaaer med større Hæder at
ansøre en Krigshær, naar kun Lykken er paa hans
Side? Hvo forstaaer bedre den Kunst at lade sig be-
lønne for sine Undergivnes Duelighed og Fortjenester?
Hvo veed bedre end han at sætte den Forsigtighed,
han ikke har brugt, de floge Foranstaltninger, han
ikke har søiet, de Saar, han ikke har faaet, i An-
seelse?

Dog, det er Tid til at ende en Discours, der
begynder at falde os begge kedsommelig? Jeg har
sagt Dig nok, for at høre den Fortrykkelse, som
Svær

Sværmeriet har paaført Din Sjæl, og dersom dette ikke er nok, saa vilde alt, hvad jeg kunde tilføie, være overflødigt.

Tro i øvrigt ikke, Callias! at Sophisternes Orden udgjør en uanseelig Deel af det menneskelige Selskab. Antallet af dem, der udøve vor Kunst, er meget betydeligt i alle Stænder, ja Du vil neppe blandt hundrede, der have gjort en udmærket Lykke, finde en eneste, der ikke skulder en passelig Anvendelse af vore Grundfærdninger Takkens derfor. Disse Grundfærdninger udgjøre (endskjønt de af Klostere ikke bekiendes høit eller blive tilstaaede) den almindelige Tænkemaade hos Hofmændene, hos dem, der have bestemt sig til de Stores Tjeneste, og overhovedet hos den Classe Mennesker, der paa ethvert Sted ere de Største og Anseeligste, og de saa Tilfælde undtagne, hvor den spillende Lykke ved et blindt Rast lader en Daare falde ned paa et fornuftigt Menneskes Plads, er det i øvrigt altid de gode Hoveder, som bedst vide at gjøre Brug af disse Maximer, der bringe det videst paa Vrens og Lykkens Bane.

Agathon.

Fjerde Bog.

Agathon bliver ved Hippias bekendt med den skønne Danae.

Første Capitel.

Agathons uventede Mærvellighed.

Hippias kunde vel holde sig berettiget til at have fortjent nogen Tak af sin Discipel, da han havde gjort sig saa megen Møie for at gjøre ham viis. Men vi nødes til at tilstaae, at han her havde at gjøre med et Menneske, der ikke var istand til at indsee denne Tjenestes Vigtighed eller føle nogen Skønhed i et Lærebegreb, der stred saa meget imod alle hans egne Begreber og Høiesser. Hans Forventning blev altsaa ikke lidet skuffet, da Agathon, saasnart han mærkede, hans vise Herre var tilende med sin Tale, gav ham dette korte Svar:

„Du har, Hippias! holdt en smuk Tale; Dine Tagetagelser ere meget fine, Dine Slutninger me-

get grundige, Dine Maximer meget practiske, og jeg tvivler ikke paa, at den Bei, Du har betegnet mig, virkeligen fører hen til den Lyksalighed, hvis Fortrin for min Du har sat i saa klart et Lys. Men desuagtet føler jeg ikke den mindste Lyst til at være saa lykkelig, og dersom jeg ellers kjender mig selv ret, saa bliver jeg vist neppe nogen Sophist, førend Du afskaffer Dine Danserinder, helliger Dit Huus til et offentligt Tempel for Diana, og drager til Indien for at blive en Gymnosophist."

Hippias loe af dette Svar, uden at det derfor behagede ham desmere. Og hvad, spurgte han, har Du at indvende imod mit System?

"At det ikke overbeviser mig," svarede Agathon.

Og hvorfor ikke?

"Fordi mine Erfaringer og Følelser modsig Dine Slutninger."

Jeg gad dog vide, hvad det er for Erfaringer og Følelser, der modsig det, den hele Verden erfarer og føler?

"Du vilde bevise, at det er Chimairer."

Og om jeg havde bevist det?

"Saa havde du kun bevist Dig selv det; Du vilde ikke dermed bevise andet, end at Du ikke er Callias."

Men Spørgsmaalet er: om Hippias eller Callias tænker rigtigheden?

"Hvo

„Hvo skal være Dommer?“

Det hele menneskelige Køn.

„Hvad vilde vel det bevise imod mig?“

Saa meget. Naar ti Millioner Mennesker domme, at to eller tre blandt dem ere Narre, saa ere de det og; det er unegteligt.

„Men om nu de ti Millioner, hvis Dom forekommer Dig saa afsjærende, vare ti Millioner Daarer, og de andre tre vare Kloge?“

Hvorledes skulde det gaae til?

„Kunne ikke ti Millioner have Vest og Socra-
tes allene forblive sund?“

Denne Instance er intet Beviis for Dig. Et Folk har ikke altid Vest; men disse ti Millioner tænke altid som jeg. Naar de tænke saaledes, saa ere de i deres naturlige Tilstand, og hvo, der tænker anderledes, henhører altsaa enten til et andet Slags Væsener, eller til de Væsener, som man kalder Daarer.

„Saa finder jeg mig i min Skjebne.“

Men der gives, unge Menneske! endnu et Alternativ. Enten skammer Du Dig ved at forandre Dine Tanker saa hastigen, eller er Du en Hykler.

„Ingen af Delene, Hippias!“

Negt mig, for Exempel, om Du kan, at den skønne Cyane, som opvartede os ved Frokosten, opvakte Begjerligheder hos Dig, og at Du hemmeligen fløttede...

„Jeg negter intet.“

Saa tilstaae, at Beskuelsen af disse runde sneer
hvide Arme, denne under det slagrende Silke stigende
og faldende Varm opvakte Attraa hos Dig efter
hendes Nydelse.

„Er Beskuelsen ingen Nydelse?“

Ingen Udflugter, unge Menneſke!

„Du bedrager Dig, Hippias! om det er til-
faldt at ſige den Viſe, han bedrager ſig; jeg trænger
ikke til Udflugter. Jeg gjør ikkun Forſkjel mellem
min Sjels Villie og en mechanisk Drift, der ikke
er ganſke afhængig af mig ſelv. Den Villie, Du be-
ſkylder mig for, har jeg ikke havt.“

Jeg beſkylder dig ikkun for at drive Spot med
mig. Jeg mener dog, jeg ſkulde kjende Naturen.
Sværmeriet kan i Din Alder ikke være ſaa ulægelig
en Sygdom, at den ſkulde kunne ſtaa ſig imod Fornøi-
ſelsens Friſtelſer.

„Derfor ſkyer jeg ogsaa Vælgelighederne.“

Du tilſtaaer altsaa, at Cyane er indtagende?

„O, ja! meget indtagende.“

Og at hendes Beſiddelse vilde være en Fornøi-
eſe?

„Formodentlig.“

Hvorfor plager Du Dig da for at berøve Dig
en Fornøiſe, ſom det ſtaaer i Din Magt at nyde?

„Fordi jeg derved vilde berøve mig mange an-
dre Glæder, ſom jeg ſætter høiere! Priis paa.“

Kan man i Din Alder endnu være saa uerfaren i Verden? Hvad for en Fornøielse, som er alle andre Mennesker ubekjendt, har Naturen forbeholdt Dig allene? Dersom Du kjender nogen større end denne — Dog, jeg mærker det. Du vil atter berøbe Dig paa Andernes Glæder, paa Nectar, paa Ambrosia; men vi spille ikke nu nogen Comedie, min Ven!

„Hippias! jeg taler, som jeg tænker. Jeg kjender Fornøielser, som jeg agter høiere end dem, Mennesket har tilfælles med Dyrene.“

For Exempel?

Fornøielsen over at have udøvet en god Handling.“

Hvad kalder Du en god Handling?

„En Handling, hvorved jeg med nogen Anstrængelse af mine Kræfter eller med Opofrelse af en Fordeel eller Fornøielse beforder andres Vel.“

Du er altsaa daarlig nok til at troe, at Du er andre mere skyldig end Dig selv?

„O nei; men jeg troer at handle fornuftig, naar jeg opofrer det mindre Gode for det større, jeg nyder, naar jeg kan befordre mine Medskabningers Lykke.“

Du er meget tjenstfærdig. Men sæt, det var saa, hvad Forbindelse staaer da dette i med det, vi nu tale om?

„Det

„Det er let at see. Sæt, jeg overgav mig til de Indtrykke, som den skønne Eynes Undighe-
der kunde gjøre paa mig, og hun tilstod mig alt, —
hvad en Skabning som hun kan tilstaae, saa kunde
dog vel en Forbindelse af dette Slags ikke være af no-
gen synderlig Barighed. Men vilde ikke desuagtet
Erindringen om de nyde Glæder opvække Begjerlige-
hed efter at nyde dem igjen?“

En ny Ene —

„Vilde blive mig ligegyldig igjen, og dog at-
ter efterlade denne Begjerlighed.“

En uafbrudt Afværling er altsaa heri, som Du
seer, Naturens Lov.

„Men paa denne Maade vilde jeg meget snart
bringe det saavidt, at jeg ikke kunde imodstaae no-
gen Begjerlighed.“

Hvorfor behøver Du og at imodstaae, saalange
Dine Begjerligheder blive inden for Naturens og
Maadelighedens Skranke?

„Men om det nu endeligen blev min Vens Kone
eller hvem anden det ellers maatte være, som det ærvær-
dige Modernavn bør sætte i Sikkerhed endog for
den blotte Tanke om noget ukjendt Anfald, eller om
det var en ung uskyldig Pige, som maaskee ikke hav-
de anden Medgift end sin Skønhed og Uskyldighed,
der blev Gjenstand for den Begjerlighed, som jeg ved
saa megen Estergivenhed havde tabt alt Herredømme
over?“

Saa maatte Du, i det mindste i Grækenland, vogte Dig for Lovene. Men hvad maatte det og være for en Hjerne, som ikke i saadanne Omstændigheder kunde udfinde et Middel til at tilfredsstille sin Lidenstabs uden at stille sig blot for Lovene? Jeg seer, at Du ikke kjender de Skjønne i Athenen og Sparta.

„O, hvad dette angaaer, saa kjender jeg endog Præstinderne i Delphi. Men er det mueligt, at Du mener for Alvor, hvad Du siger?“

Jeg har talet efter mine Grundsætninger. Lovene have i visse Stater (thi der gives nogle, hvor de ere mere overbærende) fundet fornødent at indskrænke vor naturlige Ret til enhver, der opvækker vore Begjerligheder. Men da dette ikkun er skeet for at forebygge visse Uleiligheder, som i saadanne Stater vilde være at befrygte af denne Rets ubehindrede Brug, saa seer Du, at Lovens Aand og Hensigt ikke blive krænkede, naar man er forsigtig nok til, at vogte sig for at have Vidner paa de Undtagelser, man gjør deraf.

„O, Hippias! raabte Agathon, nu har jeg Dig, hvor jeg vilde have Dig. See engang Følgerne af Dine egenlyttige Grundsætninger! Dersom alt, hvad mine Begjerligheder ville, i sig selv er ret, dersom Lidenstabernes udsvævende Fordringer, under det Navn af Nytte, de ikke tilkomme, ere den eneste Rettesnor for vore Handlinger, dersom Lovene ikkun maae undviges med Forsigtighed og alt er til-

ladt

ladt i Løndom, det som Dyden og Dydens Forventninger ikkun ere Chimairer: hvad hindrer da Børnene, saasnart de finde det nyttigt og det kan skee ustraffet, fra at sammenrotte sig imod deres Forældre? hvad hindrer da Moderen fra at give sig selv og sin Datter til Priis for den Meeftbydende? hvad hindrer da mig, naar jeg har Fordeel deraf, fra at støde Dolken i min Vens Bryst, fra at plyndre Guderne's Tempel, fra at forraade mit Fædreland, fra at stille mig i Spidsen af en Røverbande, og (om jeg har Magt nok dertil) at ødelægge hele Lande og drukne hele Folk-flag i deres Blod? Seer Du ikke, at Dine Grundfætninger (som Du uden Undseelse kalder Viisdom og ved en kunstig Blanding af det Sande og Falske søger at give Skin af Sandhed) vilde forvandle Menneskene til langt værre Uhyrer end Hyæner, Tigere og Crocodiller, om de bleve almindelige? — Du spotter Religionen og Dyden? — Viid, at det kun er de mudslættelige Træk, hvormed deres Billede er indgravet i vor Sjæl, at det kun er den lønlige og underfulde Ynde, der holder os til Sandhed, Orden og Godhed og er mere frugtbringende for Lovene end alle andre Belønninger og Straffe, viid, at det kun er dette, man har at tilskrive, at der endnu gives Mennesker paa Jorden, og at der endnu blandt disse Mennesker findes en Skygge af Moralitet og Godhed. Du erklærer Ideerne om moralisk Fuldkommenhed for Phantasier. See, Hip-

pi

pias! see, saaledes som jeg her er, byder jeg alle Dine Chaners Forsørelser, byder jeg Din egoistiske Wijsdoms mægtigste Overtalelser, byder jeg alle de Forderle, Dine Grundsætninger og Dit Exempel love mig, Trods. En eneste af disse Phantasier er nok til at adsprede alle Dine Bløndeværkers uvæsentlige Fortryllelse. Kald Dyden, saa meget Du vil, Sværmerie; den er dog et Sværmerie, der gjør mig lykkelig, der vilde gjøre alle Mennesker lykkelige og der vilde forvandle den hele Jord til et Elysium, dersom ikke Dine Grundsætninger og de Mennesker, der udøve dem, udbredte Elendighed og Fordærvelse, saavidt som deres smittende Gift formaaer at trænge sig."

Agathon blev overmaade heet ved denne Erklæring, og for en Maler, der skulde male den opbragte Apollo, vilde hans Narsyn i dette Dieblik have været et passeligt Monster. Den vise Hippias mødte derimod denne Jovighed med en Smil, der endog vilde gjort Momus selv Røse, og sagde uden at forandre sin Tone: Nu troer jeg at kjende Dig, Callias! og Du vil fra nu af ikke have mere at befrygte af mine Forsørelser. Den sunde Fornuft er ikke skabt for saa varme Hoveder som Dit. Hvor letteligen havde Du ikke, om Du havde været istand til at forstaae mig, kunnet besvare Dig selv den Indvending, at Sophisternes Grundsætninger vilde være fordærvelige, om de bleve almindelige! Naturen har allerede sørget for, at de ikke skulle blive almindelige.

delige. — Dog, jeg vilde forekomme mig selv latterlig, om jeg vilde besvare Din besselede Apostrophe eller vise Dig, hvormeget ogsaa Dydens Affect kan forstille Ansigtet. Bliv, om Du kan, Callias! stedse, hvad Du er. Vedbliv at erhverve Dig Mændernes Bifald og de ætheriske Skjønnes Gunst; rust Dig til at gaae den Uleilighed, Din Platonismus vil paaføre Dig i denne jordiske Verden, høimodigen i Møde, og trøst Dig, naar Du seer Folk, som ere nedrige nok til at glæde sig ved de jordiske Lykkelig'heder, med den trøstende Tanke, at de i et andet Liv, hvor Naden kommer til Dig at være lykkelig, ville vride og vende sig i Phlegethons Luer.

Med disse Ord reiste Hippias sig, gjorde et foragtende og medlidende Vieskast til Agathon og vendte ham Ryggen, for med den Høflighed, som er Brug hos saadanne Folk, at tilkjendegive ham, at hantun de trække sig tilbage.

Andet Capitel.

Hemmelige Anslag mod vor Helts Dyd.

Formodentlig vil det forekomme nogle af Læserne, som Hippias ved sin Discours med sin smukke Slave havde forudsat en større Mangel paa Erfaring og Kundskab om Verden, end han, efter alt, hvad der hidindtil allerede var foregaaet med vor Helt,

Helt, havde Marsag til at tiltroe ham. Vi maa altsaa til denne Vises Undskyldning sige, at Agathon (af Marsager, som ere forblevne os ubekjendte) havde fundet for godt at gjøre en Hemmelighed af den glimrende Deel af sine Tildragelser, ja endog af sit Navn. Thi dette Navn var formedelt den Rolle, han havde spillet i Athenen, blevet alt for bekjendt i de Græske Steder, til ikke og at skulle være det for Hippias, endstjønt dog denne, siden han havde bosat sig i Smyrna, kun bekymrede sig lidet om Grækerens Statsanliggender, hvilke han troede ret vel forvaltede, saalange de vare i hans Benneers og Skolærers Hænder. Da nu Agathon havde brugt den Forsigtighed at skjule alt det for ham, der havde kunnet opvække nogen Mistanke om, at han nogensinde havde været mere end en Opvarter i Templet i Delphi, saa kunde Hippias endog saa meget mere ansee ham for et aldeles uerfarent Menneſke i Verden, som hverken denne unge Mand's Tænkemaade eller Forhold var saaledes beskaffen, at en Kiender derved havde kunnet bringes paa gunstigere Tanker om ham. Folk af dette Slags kunne virkelig have levet ti Aar i Had i den store Verden, uden at tabe det fremmede og laante Bæsen, som allerede ved første Dietkast forfynder, at de ikke have hjemme her, endſige, at de ſkulde være iſtand til at hæve sig til denne ædle Frihed for den sunde Fornufts Pænker, denne viſe Ligeſtyldighed for alt, hvad ſkønne Sjæle kalde Følelſe, og
til

til denne Smagens forskjælede Fiinhed, hvorved Folk som Hippias paa saa fordeelagtig en Maade udmærkede sig. Vel kunne de ogsaa gjøre Jagttaaler; men da de naturligviis mangle det sympathetiske Instinct, formedelst hvilket hine saa hastigen og tilforladeligen kjende hinanden, da de blive rørte af alt paa en ganske anden Maade, og de med al muelig Anstrængelse af deres Indbildningskraft dog aldrig kunne sætte sig ret i Egoisternes Sted: saa ere de i en Verden, hvor den største Deel Mennesker ere af dette Slags, bestandigen i et ubekjendt Land, hvor deres Kundskab blot bliver staaende ved Formodninger, og deres Forventning hvert Dieblif bliver bedragen ved ubegriplige Tilfælde og uventede Tildragelser.

Imidlertid var dog Agathon med alle sine Fortrin et Medlem af denne sidste Classe, og det er altsaa intet Under, at han, de dybe Betragtninger uagtede, han anstillede over sin Samtale med sin Herre, langt fra ikke formaaede at giette den Plan, Sophisten, — hvis Forsængelighed sølte sig langt mere frænket ved hans Forehavendes flerte Fremgang og dette selsomme unge Menneskes Egenfindighed, end han havde ladet sig mærke med — nu gif frugtsommeligt med. Dersom Agathon virkelig var, hvad han syntes at være, saa var han (tænkte Sophisten ikke uden Grund) en levende Igjendrivelse af hans System. „Hvorledes? sagde hantil sig selv, jeg har levet mere end fyrgetyve Aar i Verden, jeg har blandt en uendelig

lig Mængde Mennesker af alle Stænder og Classer ikke funder en eneste, der ikke har stadfæstet mine Begreber om den menneskelige Natur, og dette unge Menneske skalde endnu lære mig at troe paa Dyden? Nei, det kan ikke være; det er en Sværmer eller en Hykler. Men lad ham være, hvad han vil, saa skal jeg dog komme efter det. — Godt! Et lykkeligt Indfald! Jeg vil sætte ham paa en Prøve, hvor han skal bukke under, om han er en Sværmer, eller aflægge sin Maske, om han er en Comediant. Han har holdt Prøve hos Cyane; det har gjort ham stolt og sikker; men det beviser dog intet. Vi vilde stille ham paa en stærkere Prøve! Dersom han ogsaa ved den beholder Seieren, saa maa han — Naa ja, da vil jeg, ved Hercules, give mine Nympher Afsked, overdrage Cybeles Præster mit Huus, og drage til Sanges, for i en gammel udhulet Palme, med luffede Dine og Hovedet mellem Knæerne, at blive siddende, til jeg, alle mine Sandser til Trods, indbilder mig, at jeg ikke mere er til!”

Dette var et haart Løfte! Men Hippias holdt sig ogsaa meget fast overbeviist om, at det ikke vilde komme dertil; og paa det han ikke skulde forsømme noget af Tiden, fødte han samme Dag endnu Anstalt til at udføre sin Plan.

Tredie Capitel.

Hippias aflægger et Besøg hos en Dame, der vil spille en betydelig Rolle i denne Historie.

Damerne i Smyrna havde den Tid en Skik, der gjorde deres Skjønhed større Værd end deres Sædelighed. De pleiede almindelig i de varme Maanedes der hver Eftermiddag at betjene sig af et kjoelende Bad, og for ikke at lide af Kjedsomhed, modtog de paa denne Tid Besøg af de Mandfolk, der vare berettigede til fri Afgang i deres Huus. Denne Skik var i Smyrna ligesaa uanstødelig, som den Skik er det hos vore vestlige Naboerster, at have Mandfolk omkring sig ved deres Toilette; ogsaa blev denne Frihed ikkun deres Venner til Deel, og derimod vare deres Tilbedere (naar man undtager det enkelte Tilfælde, at et uerskarent ungt Menneske formedelst sin haardnakkede Tilbageholdenhed trængte til nogen Opmuntring) her aldeles udelukkede.

Blandt et temmeligt Antal Skjønnere, som den vise Hippias nød dette Fortrin hos, var der ogsaa een, som under Navn af Danae indtog den første Plads i den Klasse Fruentimmere, som man hos Grækerne pleiede at kalde Selstaberinder. Disse vare den Tid blandt deres Køn, hvad Sophisterne vare blandt Mændene. Ogsaa nåde de en ikke ringe

Ag:

Agtelse, *) ligesom de og kunde rose sig af, at de fuldkomneſte Manſtre paa alle Kiønnets Fortrin, paa den ſtrænge Dyd nær, at Targelierne, Aſpaſterne og Leontioerne ikke gjorde ſig nogen Betænkning over at være af deres Orden. Hvad vor Danae angik, ſaa gjorde Mandſolkene i Smyrna ingen Hemmelighed af, at de erkjendte, at hun i Skjønhed og Artighed overgik alle andre baade ſalante og tilbageholdne, baade dydige og andægtige Fruentimmere. Sandt er det, Hiſtorien mel-der ikke, at Damerne ſynderligen fappedes om at beſtyrke Mandſolkenes Dom ved offentligen at erklære ſig af ſamme Tanker ſom de; men dog er det viſt, at der ikke var en eneſte blandt dem, ſom ikke vilde tilſtaae ſig ſelv, at den ſkønne Danae paa en eneſte Perſon nær, ſom man aldrig kunde overtale ſig til at nævne offentlig, overgik alle de andre ligeſaa meget, ſom denne Ubenævnte overgik hende. Virkeligen var hendes Berømmelſe fra denne Side ſaa rodfæſtet, at man ikke fandt det Nødt uſandſynligt, der forſikrede, at hun i ſin førſte Ungdom

hav-

*) For Sophiſten Gorgias blev der i Delphi opreist en Guld-Billedſtøtte. Den ſamme Værelſe nød ogsaa den berømte Phryx. See Plutarch i Afhandlingen om Phytia's Orakler og i en anden om Kjærligheden. I Grækere ere dog evigen Born, ſagde en Egyptiſk Præſt til Solon; og denne Præſt havde Ret.

havde tjent de berømteste Malere til Model, og
 at hun ved en saadan Feilighed havde faaet det
 Navn, hun i Jonien var bekjendt under. Nu hav-
 de hun vel allerede tilbagelagt sit tredivte Aar, men
 hendes Skjønhed syntes derved at have vundet me-
 re end den havde tabt; thi den blændende Ung-
 domsglands, som pleier at forsvinde med Livets
 Foraar, blev igjen erstattet ved tusinde andre Til-
 loffelser, der (efter Kjenderes Dom) gave hende
 en Tiltrækningskraft, som man, uden at gjøre
 sig skyldig i noget svulstige Udtryk, i visse Om-
 stændigheder kunde kalde uimodstaaelig. Men
 desuagtet frygtede ikke den vise Hippias for under
 den Ligegyldighedsægide, hvori endog de Skjøn-
 neste Figurer den Tid pleiede at lade ham, saare
 ofte at udsætte sin Dyd for denne Fare. Han
 var under Navn af Ven den skønne Danae særde-
 les behagelig, ja den hemmelige Historie siger
 endog, at hun tilforn ikke skulde have fundet ham
 uværdig til at indtage en interessantere Plads hos
 hendes Person, en Plads, som ellers ikkun blev
 betroet de Elskværdigste af hans Kjon. Og denne
 Dames Hjelp var det nu, Hippias foresatte sig at
 betjene sig af til at udføre sit Anslag mod vor
 Helt, hvis sværmeriske Dyd, i Følge hans Tanker,
 var en Beskjæmmelse for hans Grundsetninger, som
 forekom ham langt ufordrageligere end den aller-
 skarpsindigste Gjendrivelse in forma.

Han begav sig altsaa paa den sædvanlige Tid hen til hende, og han traadte aldrig saasnart ind i Salen, hvor hun blev opvartet med Badets Hornødenheder af tvende Drengébørn, der syntes at være et Par Elfskovsguder, førend hun strax i hans Ansyn mærkede en Forandring, der ganske stred imod hans sædvanlige Tilfredshed: „Hvad fattes Dig, Hippias! sagde hun til ham, siden Du medbringer saa dybsindig en Mine?“

Jeg veed ikke, svarede han, hvorfor jeg skulde være dybsindig, naar jeg besøger en Danae i Badet; men dette veed jeg, at jeg endnu aldrig har seet Dig saa smuk som i dette Dieblif.

„Vel, sagde hun; dette stadfæster min Jagtagelse. Jeg er vis paa, at jeg ikke i Dag seer bedre ud, end den sidste Gang, Du saae mig; men Din Phantaste er stemt høiere end sædvanlig, og Du skriver af Edelmødighed den Indflydelse, den har paa Dine Dine, paa den Gjenstands Regning. Du seer for Dig. Jeg torde vædde paa, at den hæsligste af mine Kammerpiger vilde i dette Dieblif forekomme Dig som en Gracie.“

Jeg kan ikke, svarede Hippias, gjøre Forandring paa nogen fyrigere Indbildningskraft end Zeuxis og Polygnotus, som ikke have tiltroet sig at kunne opfinde nogen fuldkomnere Skabning end Da-

nae. Hvilken en Skøn Leilighed til en ny Forvandling, om jeg var Jupiter!

„Og hvad for en Skikkelse vilde Du antage, for paa eengang at overvinde min Kulde og skuffe Din Juno's Narvaagenhed? Thi blandt alle bevingede, firføddede og krybende Dyr gives der vel ikke et eneste, som jo har maattet tjene en Udsødelig til at skuffe en ærlig Pige.“

Jeg vilde ikke betænke mig længe; thi kunde jeg antage nogen Skikkelse, som vilde være Dig behageligere og mere tjene mig til min Hensigts Befordring, end den, Du seer i denne Spurv, som saa ofte har opvakt Dine Tilbederes besøiede Misundelse, som, opmuntret ved de kjerligste Navne, med saadan en Frihed slagrer om Din Hals, som med Spøg og Venlighed pikker paa Din skønne Barm, og altid dobbelt vorder gjengjeldt de Kjerlighedsbevisninger, den yder Dig?

„Det synes at være Dig lettere, svarede Danae, at sætte Spurven i Dit Sted, end Dig i Spurvens Sted; Du var endog istand til at gjøre mig min lille Yndlings Venlighed mistænkelig. Men nok om den Kraft, Du tiltroer min Skjønhed; lader os tale om noget andet. Beed Du, at jeg har givet min Tilbeder Afsped?“

Den smukke Hyacinthus?

„Ja, ham selv, og, hvad der endnu er mere, med den faste Bestutning, aldrig at besætte hans Plads igjen!“

En

En tragisk Beslutning, min smukke Daae!

„Ikke saa tragisk, som Du troer. Jeg forkrer Dig, Hippias! min Taalmodighed formader ikke længere at udholde alle de Daarligheder, jeg er Vidne til hos disse Gjelte, der ville tale Følelsens Sprog og ikke føle noget, der snakke om Mærter og Lue, og hvis Hjerter ikke ere saarede saa dybt, som om det var steet med Spidsen af en Naal, der ikke ere istand til at elske noget andet end sig selv, og ikkun bruge mine Dine til et Speil, hvori de beundre Vigtigheden af deres lille uforfæmmede Figur. Måppe indbilde de sig at have erhvervet sig et Slags Ret til vor Gudhed, førend de endog troe at bevise os en særdeles Ære, naar de taale vore Kjerlighedsbeviisninger med en adspredt Mine. Ethvert Diekast, de gjøre til os, siger os, at vi kun tjene dem til Vegeteri, og Halvdelen af vore Yndigheder ere spildte for dem, efterdi de ingen Sjæl have til at føle Sjæles Skønheder.“

Din Misforstaaelse er besøiet, svarede Sophisten; det er fortrædeligt, at man ikke kan overtyde disse Mandfolk om, at Sjælen er det Elskværdigste hos de Skønne. Men giv Dig tilfreds! Ikke alle Mandfolk tænke saa uædelt. Jeg kjender en Mand, der vilde behage Dig, om Du, til Afveksling, engang havde Lyst til at forsøge en metaphysisk Elsker.

„Og hvo kan det være, om man tør spørge?“

Det er et ungt Menneske, der synes skabt til at ydmyge Dine Hyacinter, et ungt Menneske, Skønnere end Adonis.

„Sy, Hippias! det er ligesom Du sagde, sødere end Jomfruhonning. Du veed ikke, hvor væmmelige disse Skønne Herrer ere mig.“

O, det har intet at betyde; jeg indestaaer Dig for denne. Han har ingen saadanne Feil som de Narcisser, der ere Dig saa forargelige. Neppe engang synes han at vide, at han har et Legeme. Det er et Menneske, som man ikke seer mange af: Skøn som en Apollo, men ligesaa meget Mand som en Zephyr; et Menneske, der er lutter Sjæl, der ikke vilde ansee Dig, som Du er her, for andet end en Sjæl, og der gjør alt det paa Anders Vits, som vi andre gøre paa Menneskers Vits. Du forstaaer mig dog, smukke Danae?

„Ikke ganske just; men Din Beskrivelse behager mig dog ikke deesmindre. Er det Alvor, Du siger?“

Neen Alvor! Dersom Du skulde have Lyst til at smage den metaphysiske Kjerlighed, saa har jeg fundet Din Mand. Han er mere platonisk end Plato selv! — Og imidlertid mener jeg dog, Du kunde give os hemmelige Efterretninger om denne berømte Vise.

„Jeg

„Jeg erindrer mig, svarede Danae smilende, at han engang havde en lille Tidsfordriv med een af mine Veninder, som Du ikke maa regne ham til Onde. *) Hvor er der en Aand, som en artig Pige paa atten Aar ikke kunde give et Legeme?“

„Det siger Du blot, fordi Du endnu ikke kjender min Aand; Gudinderne fra Paphos, ja Du selv vilde ikke være istand til at bringe det dertil med ham. Du kan have ham Dag og Nat hos Dig, Du kan sætte ham paa alle muelige Prøver, Du kan tage ham til Din Sengenka-
merat, Danae! og han vil vist ikke give Dig Lei-
lighed til endog at anbringe det mindste Udraab. Kort, hos ham kan Din Dyd indstumre ganske rolig, uden nogensinde at see sig i Fare for at blive vækket.

„Ah, nu forstaaer jeg Dig! Det vilde vel lønne Umagen at drive dette Spørg saa vidt! Jeg begjærer ikke en Elsker, der kun holder sig til min Sjæl, fordi det Dyrige er ham unyttigt.“

D,

*) Plato's Beundrere have ingen Aarsag til at ærgre sig over denne lille Anecdote. Den Svaghed, den skønne Danae bekylder ham for, stadfæstes mere end nok ved en bekjendt Distichon, der unægteligen har ham til Forfatter, og det vilde til Philosophens Ære være at ønske, at disse Vers virkelig havde sigtet til en Veninde af Danae,

O, den, jeg anpriser Dig, er langt fra at henhøre til denne Classe; det behøver Du ikke at gjøre Dig nogen Betyrning over. Hvad Du anseer for Følgen af en physisk Årsag, er hos ham en Virkning af Dyden, af den høie Philosophie, han gjør Profession af.

„Den Mand gad jeg dog see! — Men veed Du og, Hippias! at min Forsængelighed ikke tillader mig at være tilfreds med at blive elsket paa saa koldsendig en Maade? Sandt er det vel, jeg er hjertelig kjed af disse mechaniske Elskere; men jeg vilde dog heller ikke være ganske tilfreds med en Tilbeder, der var uden al Følelse for det, som hine allene have Følelse for. Et Fruentimmer finder altid Fornøielse i at opvække Begjærligheder, om hun end ikke er til Ginds at tilfredsstille dem. Selv endog de koldsendigste ere ikke frie for denne Svaghed. Hvortil behøve vi at høre af en Elsker, at vi ere indtagende? Vi ville see det af de Indtrykke, vi gjøre paa ham. Jo visere han er, desmere smigrende er det for vor Forsængelighed, om vi kunde forjage hans Koldsendighed. Nei, Du begriber ikke, hvormeget den Fornøielse, at see alle de Daarligheder, vi kunne forlede disse Skabelsens Herrer til, overgaaer al anden, de formaae at gjøre os. En Philosoph, der kurrer for mine Fadder som en Turteldue, som lader sit Haar og sit Skæg kruse for at be-

hage

hage mig, der lader al optændelig Vellugt fra Arabien og Indien dufte omkring sig, og der, for at gjøre sig yndet af mig, kysser og klapper min Skjødhund, og gjør Oder over min Spurv, — ah, Hippias! man maa være et Fruentimmer for at begribe, hvad dette er for en Fornøielse!”

Jeg beklager altsaa, at Du vil savne denne Fornøielse hos den Virtuos, jeg taler om. Han har allerede gjort sin Prøve. Han har Følelse som en Dreng paa sexten Aar, men ikkun, som sagt, for de Skønnes Sjele; alt Andet gjør ikke større Indtryk paa ham end paa en Billedstøtte.

„Det ville vi see, Hippias! Jeg paalægger Dig! udtrykkeligen at bringe ham hen til mig i Aften. Du vil kun finde et lidet Selskab, der ikke skal forstyrre os. — Men hvo er da den Ubenævnte, som vi her allerede have talet saa længe om?”

Det er en Slave, som jeg, for nogle Uger siden, har kjøbt af en Cilicier, men en Slave, som man ellers aldrig seer Mage til. Han er opdraget i Delfhi i Apollo's Tempel, og formodentlig gen skyder han denne Guddoms eller een af dens Repreteranteres antiplatoniske Kjærlighed til een eller anden smuk Hyrdinde, som har vovet sig for dybt ind i dens Laurbærlund, Takken for sin Tilværelse. Han har siden været i Athenen, og her have Plato's skønne Taler fuldendt den romanagtige Opdrag-

dragelse, som han har faaet i de helligede Delphiske Lunde. Han kaldt af en Hændelse de Eilifiske Sørgvere i Hænderne, og af disse er han igjen kommen i mine Hænder. Han kaldte sig Pythocles, men da jeg ikke kan lide dette Slags Navne, saa kaldte jeg ham Callias; ogsaa fortjener han at bære dette Navn, thi det er det smukkeste Menneske, jeg nogensinde har seet. Hans øvrige Gaver stadfæste de gode Tanker, hans Udseende opvækker om ham. Han har Vittighed, Smag og Videnskaber; han er en Elsker, ja endog en Vndling af Muserne; men med alle disse Fortrin synes han dog ikke at være andet end et underligt Hoved, en Sværmer og et ubrugbart Menneske. Han kalder sin Egenindighed Dyd, fordi han indbilder sig, at Dyden maa være Naturens Antipode; han holder sin Phantasies Udsvævelser for Fornuft, efterdi han har bragt dem i en vis Sammenhæng med hinanden, og han anseer sig selv for viis, efterdi han raser paa en methodisk Maade. Han behagede mig ved første Diekast, og det blev strax min Beslutning, at gjøre Noget af dette unge Menneske; men al min Møie har været forgjeves. Derfor det er mueligt, han ved nogen kan bringes paa rette Vej, saa maa det skee ved et Fruentimmer; thi jeg troer at have mærket, at man kun igjennem hans Hjerte kan finde Udgang til hans Hoved. Denne Prøve vilde være Dig værdig,

dig, skjønn Danae! Dersom den ikke lykkes Dig, saa er han uforbederlig og fortjener, at man overlader ham til sin Daarlighed og sin Skjebne.

„Du har opvaft min hele Vergjerrighed, Hippias! svarede den skjønn Danae. Bring ham i Aften endnu med Dig; jeg vil see ham; og dersom han ikke er sammensat af andre Elementer end Jordens øvrige Sønner, saa ville vi gjøre en Prøve paa, om Danae er sin Læremesters inde værdig.“

Hippias var meget glad over, saa lykkeligen at have naaet Hensigten med sit Besøg, og lovede ved Afskeden, til bestemt Tid at fremstille dette forunderlige unge Menneske, som den skjønn Danae var saa begjærlig efter at forsøge sine Yndigheds Magt paa.

Fjerde Capitel.

Nogle Efterretninger om den skjønn Danae.

Den skjønn, vi i forrige Capitel have gjort Læserne bekendte med, har formodentligen opvaft ligesaa megen Lyst hos dem til at høre en nøiere Forklaring om hendes Caracteer og Historie, som vi føle Tilbøielighed til at tilfredestille deres Ønske. Imidlertid er dog det, man den Gang i Smyr-

na vidste, eller dog offentlig sagde om hende, alt, hvad vi for det første, til der maaskee siden viser sig Leilighed til af hendes egen Mund at opnaae en nøiere og tilforladeligere Efterretning, kunne meddele Læserne.

Det almindelige Rygte i Smyrna sagde, at hun var en Datter af den berømte Aspasia fra Milet. Denne Aspasia havde allerede i sin Fødeby drevet Galanteriet eller (som man og kunde kalde denne Kunst) den qvindelige Sophistik, ved at forene den med Musernes Kunster, til saa stor en Fuldkommenhed, at hun med Grund kan ansees for den sande Opfinderinde af samme. Endeligen ansaae hun Milet for en alt for liden Skueplads for sig. Hun reiste derfor til Athenen, og betjente sig der af sine sjeldne Fortrin paa saa fin en Maade, at hun blev uindskrænket Herskerinde over den store Pericles, som beherskede det hele Grækenland, eller, som de comiske Digtere i hans Tid udtrykke sig, den atheniensiske Jupiters Juno.

Unegtelig kunde man ikke give den skønne Danae nogen Herkomst, der var en Person af hendes Classe til større Ære end denne. Men de Formodninger, denne Mening grundede sig paa, ere ikke tilstrækkelige til at opveie hendes egen Tilstaelse, i Følge hvilken hun var født paa Den Scios, og efter sine Forældres Død i sit fjortende Aar

Kar var kommen med en Broder til Athenen, for i denne Stad, hvor alle behagelige Talenter fandt Opmuntring, at gjøre sine gjældende. Den Konst, hun udøvede her, bestod i et Slags pantomimiske Danse, hvortil der almindeligen kun udkrævedes to Personer, og hvori den Dansende, efter Modulationen af en Fløite eller Lire, ved Miner og Bevægelser forestilte visse Stykker af de Græske Gude- og Heltes Historie. *) Men da denne Konst, formedelst den Mængde, der udøvede den, ikke var tilstrækkelig til at underholde hende anstændigen, saa saae den unge Skjønne sig nødsaget til at tjene Konstnerne i Athenen til Model. Foruden den Fordeel, hun havde deraf, opnaaede hun ogsaa derved den smigrende Ære, snart som Danae eller Leda at tiltrække sig Kjenderes Beundring, snart som Diana eller Venus at forskaffe sig Peubelens Tilbedelse.

Ved en saadan Leilighed traf det sig, at hun blev overrasket af den unge Alcibiades, og i Danaes Stilling funden alt for indtagende til, at en ringere Mand end han endog blot skulde tillades Synet af saa mange Skjønheder. Det er let at begribe, at denne elskværdige Forsører, som havde sin Skabning, sine Manerer, sin Stand og sin

Rig-

*) Man seer derpaa et Exempel i Xenophons Sjæstebud.

Rigdom til Talsmænd for sig, kun behøvede at gøre sig liden Møie for at overtale en Pige af dette Slags til at begive sig under hans Beskyttelse. Han førte hende ind i Aspasia's Huus, hvilket saavel var et Academie for de skønne Kunst-
 der i Athenen, som et Slags Fruentimmerstole, hvori unge Piger med de sjældneste Gaver, under Opsyn af saa fuldkommen en Mesterinde, nød en Opdragelse, der skulde gøre dem skikkede til den Bestemmelse, at forlyste de Støre og Rige i Republiquen i deres ledige Timer. *) Danae førte sig denne Leilighed saa vel til Nytte, at hun er-
 hvervede sig Aspasia's Gunst og endeligen ogsaa hendes Fortrolighed, og at Aspasia, høit op-
 høiet over de almindelige Sjeles Nedrighed, saa sig med saa megen Fornøielse paa ny frembragt i denne unge Person, at hun derved gav Anledning til den Formodning, vi allerede ovenfor have nævnet. Smidstertid nød Alcibiades allene Frugterne af en
 Opdragelse, hvorved hans unge Venindes naturlige Gaver bleve udviklede til en Fuldkommenhed, der forskaffede hende Navn af den anden Aspasia; og den skønne Danae paalagde sig selv den Pligt, at vise ham en Trofkab, som han ikke fandt fornø-
 dent at belønne med en lige Trofkab. Da Til-
 bøjeligheden til Forandring var en stærkere Lidens-
 skab

*) S. Bayles Diction, Article Pericles Rem. O.

Kab hos ham, end den Kjerlighed, nogen Dødelig kunde opvække i hans Hjerte, saa maatte ogsaa Danae, efterat hun en rum Tid havde indtaget den første Plads hos ham, vige for en anden, der ifkun havde det Fortrin for hende, at hun endnu var ny for ham. Hvor svag maaskee Danae end fra en vis Side betragtet var, saa ædelt var dog hendes Hjerte i andre Henseender. Hun elskede Alcibiades, fordi hun var fortryllet af hans Person og hans Egenskaber, og hun tænkte kun lidet paa at drage Fordeel af hans Rigdomme. Hun vilde altsaa ikke beholde andet efter ham, end Erindringen om at have været elsket af den elskværdigste Mand i sin Tid, dersom han ikke havde været ligesaa stolt og gavmild, som hun (imod dette Slags Bruentimmeres Sædvane) var uegennyttig, og derfor havde paanødet hende en Gæst, der, som han sagde, var mere end tilstrækkelig til at beskjærme hende fra den Fornedrelse, at maatte overlade den Rigeste, hvad der kun tilkom den Elskværdigste.

Efter Aspasia's Død fandt hun Leilighed til at blive bekendt med den yngre Cyrus, hvis glimrende Egenskaber ved Xenophons Pen ere blevne ligesaa bekendte, som det ulukkelige Udfald paa det Foretagende, hvorved han haabede at trænge sin Broder Artaxerxes fra den store Cyrus's Trone. Det første Diekast allerede gjorde hende til Herskerinde over en Prinds, der var saa

me

meget des sølsommere for det Slags Yndigheder, hvorved Aspasia's Skolarinder udmærkede sig, som de kun ere siældne at træffe hos de levende Statuer, der i Persien bestemmes de Store til Kornsielse, og virkeligen og kun behøve lidet Sjæl til det Brug, deres Beherskere vide at gjøre af dem. Danae ledsagede denne Prinds ved hans Feldtog mod den store Konge, og valgte, efter det ullykkelige Udfald derpaa, Smyrna til sit bestandige Opholdssted, efterdi Cyrus, der ikke i Gæmildhed vilde staae tilbage for nogen Borger i Athenen, havde været ædelmodig nok til at sætte hende i Stand til at see sig befriet fra al anden Sorg end den, hvorledes hun behageligst skulde kunne tilbringe sine Dage. Hun betjente sig af denne Lykke, som Navnet af Den anden Aspasia krævede af hende. Hendes Huns syntes at være et Tempel for Muserne og Gracierne, og om end Amor ikke blev udelukket fra saa indtagende et Selskab, saa var det og kun den Amor, som Muserne hos Aracreon binde med Blomsterkrands, og som i dette Fangenskab befinder sig saa vel, at Venus forgjeves vil søge at overtale ham til at lade sig sætte i sin forrige Frihed igjen. Leeg, Spøg og Glæde (om det er os tilladt at bruge Homers Sprog, hvor det almindelige synes for mat) sluttede med de blideste Timer en uopløselig Dansfreds om hende, og Tungsindighed, Mættelse og Kjedsomhed vare med

med alle Nøisghedens og Fornøielsen andre Fiender aldeles forviste fra dette Glædernes Sæde.

Vi have, i vore Tanker, sagt mere end nok, for ikke at sætte vore Læsere i en ringe Bekymring for vor Helts Dyd. Virkeligen havde han endnu aldrig befundet sig i Omstændigheder, hvor vi have havt mindre Grund til at haade, at den vilde være istand til at holde Prøve. Den Fære, den havde svævet i hos den hyppige Pythia, de rasede Bacchantinder og i den vise Hippias's Huus, som saa meget lignede Circe's Stald, denne Fære kommer i aldeles ingen Betragtning mod den, der forestaer den, og som vi gjerne havde skaaet den for, dersom Historieeskriverens Pligter tillode ham, til Skade for Sandheden, at lade sig forføre af en skadelig Partiskhed.

Femte Capitel.

Hvor farlig en forstjønnet Indbildningskraft er.

Om end en levende Indbildningskraft forstærker sin Besidder en uendelig Mængde Fornøielser, som ere negtede de øvrige Dødelige; om end dens fortrellende Indflydelse forstjønner alt det Skøntne i hans Dine, og sætter ham i Henrykkelse, naar andre eiengang søle; om den end i lykkelige Ti-

mer

mer gjør denne Verden til et Paradis for ham og i sørgelige Timer borttrækker hans Sjæl fra Kummerens Scene og forflytter den til bedre Beredener, som fortrylle hans Lidelser ved forstørrende Skygger af en fuldkommen Glæde: saa maae vi dog ikke desmindre tilskaae, at den ogsaa er en Kilde for ham til Vildfarelser, Udsvævelser og Qvæler, som han end ikke ved Hjælp af Wiisdommen og den inderligste Rigelighed til Dyden er istand til at løsrive sig fra, førend han (paa hvad Maade det end er) har bragt det til at kunne tæmme dens alt for store Fyrighed.

Den vise Hippias havde kun gjort vor Helt saare liden Uret ved at tillægge ham en saadan Indbildningskraft, og den listige Danae gjorde sig ogsaa efter Hippias's Beskrivelse, saa rigtig en Forestilling om ham, at hun troede at have vundet alt, naar hun kun formaaede at bringe hans Indbildningskraft paa sin Side. Hippias, tænkte hun, havde kun feilet deri, at han havde villet forføre ham ved Sandserne. Og paa denne Forudsætning bygte hun en Plan, med hvis Udfald hun allerede forud omfattede sig til Lykke; men hun tænkte ligesaa lidet paa, at Udførelsen deraf kunde koste hende hendes eget Hjerte, som Agathon paa sin Side drømte om den Fare, der blev beredt hans Dyd.

Den Time, hun havde bestemt Sophisten, kom nu, og Agathon fulgte altsaa med sin Herre, uden at vide hvorhen. De traadte ind i et Palads,

fast, der stod paa en dobbelt Række Joniske Piller, og var prydet med mange forgyldte Billedstøtter. Det Indvendige stemte fuldkommen overeens med den udvendige Pragt. Allevegne mødtes de af en utallig Mængde sysselsatte Slaver og Slavinder, hvoraf alle de første ikke allene vare under det fjortende Aar, men ogsaa, ligesom de sidste, prunede med en overordentlig Skjønhed. Deres Klædedragt fremstilte for Diet en behagelig Forbindelse mellem Censformigheden og Afverlingen; nogle vare hvide, andre himmelblaa, andre igjen rosenfarvede, atter andre grønne, og enhver Farve syntes at betegne en egen Klasse, der havde sine visse Forretninger at besørge.

Agathon, som det Skjønne pleiede at gjøre et stærkere Indtryk paa, end der behøvedes til at være nok efter Moralisternes Maalestok, blev ved alt, hvad han her saae, saa fortryllet, at han troede sig forflyttet til een af sine idealske Verdenner. Inden han endnu havde faaet Tid til at komme til sig selv igjen, førte Hippias ham ind i en stor med Lys klart oplyst Sal, hvor det Selskab, de skulde formere, fandtes forsamlet. Neppe havde han kastet Biet paa de Tilskadeværende, førend den skjønneste Danaa kom ham med en Vurde, der var hende allene naturlig, i Møde, for at sige ham, at en Ven af Hippias havde Ret til at ansee sig i hendes Huus og i dette Selskab for

M

at

at være hjemme. Saa artig en Modtagelse for tjente vel et Svar i samme Tone; men Agathon var ikke i dette Dieblis istand til at være høflig. Et saadant Diekast, som man maatte bruge til at udtrykke den yderste Grad af den behageligste Hentyllse, var alt, hvad han vidste at svare paa denne forbindelige Comp'iment.

Selskabet bestod af lutter saadanne Personer, som havde det Fortrin at nyde den fortroligste Omgang i dette Huus, og som besadde den Artiske Urbanitet (som kjendeligen stak af imod de nuværende Europæeres stive og ceremonierige Høflighed) i ligesaa høi Grad som Danae selv. I et Selskab af den nuværende Tone vilde Agathon i de første Diebliske, efter han havde fremstilt sig, givet Stof til en Mængde smaa ondskabsfulde Anmærkninger, men i dette var et flygtigt Diekast alt, hvad han havde at udholde. Samtalen blev fortsat; ingen hviskede hinanden noget i Øret eller lode til at mærke den Forundring, hvormed hans Dine syntes at opsluge den Pjonne Danae; kort, man undte ham al den Tid, han behøvede, for at komme til sig selv igjen, saafremt dette Udtryk ellers er flippet til at skildre den Forfatning, som han hele denne Aften igjennem befandt sig i.

Maaskee man ventet, vi skulde give en næiere Forklaring over det overordentlige Indtryk, Danae gjorde paa vor alt for følsomme Helt. Men vi
 ser

see os endnu ikke istand til at tilfredsstille Læser-
 rens Nysgjerrighed i Henseende til en Punct, som
 Agathon selv ikke vilde været istand til at gjøre
 Regnskab for. Alst, hvad vi kunne sige derom, er,
 at denne Dame kun havde gjort sig saa liden Røie
 for ved en glimrende Pynt at ophøie sine Ud-
 heder, eller ved andre Konststykker at sætte dem i et
 blændende Lys, at det snarere syntes, som hun ingen-
 sinde mindre kunde vente at gjøre en saadan Virk-
 ning. En hvid Klædning med smaa Purpurstri-
 ber og en halv udsprungen Rose i hendes sorte
 Haar udgjorde hendes hele Pynt; og fra den
 Gjennemsigtigbed, hvorved Ephanes Paaklædning
 var bleven vor Helt anstødelig, var hendes saa
 uendelig langt borte, at man med god Røie kunde
 klage over, at hun bedækkede alt for meget. Sandt
 er det, at hun havde baaret Omsorg for, at en meget
 nydelig lille Fod ikke altid blev unddraget Diet;
 men denne lille Fod, en suæghvid Haand med fine
 rosenfarvede Fingre og Begyndelsen af en fuldkom-
 men smuk Arm var alt, hvad det misundelige
 Klædemon ikke skjulte for de begjerlige Dine.
 Hvad det altsaa end maatte være, der foregik i hans
 Hjerte, saa er det dog vist, at der i den skønne
 Danaes Person og Forhold ikke lod sig opdage
 det mindste, der havde kunnet røbe noget særdeles
 Anlæg paa vor Helt, og at hun, det være sig en-
 ten af Ligegyldighed eller af Beskedenhed, eiens-

gang syntes at mærke, at Agathon ikkun havde
Dine for hende allene, og for at beskue hende, havde
de tabt Bruget af alle sine andre Sandser.

Sjette Capitel.

Pantomimer.

Efter Maaltidet, hvorved Agathon næsten havde været en ganske ørkesløs Tilskuer, traadte der en Danser og en ung Danserinde ind, for, efter Modulationen af tvende Fløiter, at danse Apollo's og Daphnes Historie. De Dansendes Færdighed tilfredsstilte alle Tilskuerne, alt var Sjæl og Udtryk hos dem, og skjønt man ikkun saa dem, troede man dog stedse at høre dem.

Hvorledes behager Danserinden Dig, Callias? spurgte Danae Agathon, som ikkun syntes middelmaadig opmærksom paa denne Forestilling, og som var den eneste, der ikke lagde Mærke til, at Danserinden var ualmindelig smuk, og, ligesom Cyane fort forhen, eiengang var indhyllet i mere end været Luft. Det forekommer mig, svarede Agathon, som nu begyndte at betragte denne Daphne opmærksommere, det forekommer mig, som hun, maaskee af alt for stor Begjerlighed efter at behage, forlader den Character, hun skal forestille. Hvorfor seer hun sig
om

om, i det hun flygter? hvorfor gjør hun det med et Diekast, som synes at bebreide hendes Forfølger, at han ikke er hastigere end hun? — Vel, meget vel! (sagde han til, da man kom til det Sted, hvor Daphne anraaber Flodguden om Hjælp) Uforbederligt! Med hvilken Sandhed hun udtrykker sin Forvandling! Hvor hun blegner! hvor hun gyser! Hendes Fødder fastgroede midt i en skrækkelig Bevægelse; det er forgjeves, hun vil trække sine udbredte Arme tilbage. — Men hvorfor dette ømme og bange Diekast paa hendes Elsker? hvorfor disse Taarer, der synes at standse i hendes Dine?

En almindelig Emil besvarede Agathon's Spørgsmaal. Netop hvad Du laster, sagde een af Gjeesterne, beundre vi meest. En almindelig Danserinde vilde ikke været istand til at fortjene Din Daddel. Det er umueligt at anvende mere Aand, mere Kiinhed og anbringe en skønnere Contrast i denne Rolle, end den lille Psyche har viist.

Daphne selv blev ikke mere bestyrtet, da hun følte sig forvandlet, end Agathon i det Dieblik, han hørte Psyches Ravn; han standsede midt i et Ord, som han havde begyndt paa, blev rød i Ansigtet, og røbede saa kjendelig en Forvirring, at Danae, der troede, det var en Følge af Indvendingen mod hans Dom, fandt fornødent at komme ham til Hjælp. Callias's Dom, sagde hun,
 be

bevise, at han skaesaa godt som Phædras har følt den Aand, Psyche spillede sin Rolle med. Men maaskee den og derfor ikke er mindre grundet. Psyche skulde have spillet Daphnes Rolle, men hun har spillet sin egen. Er det ikke saaledes Psyche? Du tænkte: hvorledes vilde jeg været til Mode i Daphnes Sted? — Og hvad andet kunde jeg have gjort, min Beherskerinde? spurgte den lille Danserinde. — „Du skulde antaget den Caracteer, Digterne give hende, og Du har ladet Dig nøie med at sætte Dig selv i hendes Omstændigheder.“ — Hvad for en Caracteer er da dette? spurgte Psyche. — Ufølsomhedens, Callias's Yndlings Caracteer, sagde den vise Hippias. — Allet en Leilighed til at rødme for den gode Agathon.

Du har ikke truffet det, svarede vor Helt. Den Caracteer, Daphne efter min Idee skulde have, er Ligegyldighed og Ufølsomhed; og begge Dele kunde have Sted hos hende, uden at hun behøvede at være ufølsom.

Psyche fortæner altsaa desmere Noes, svarede Phædras (hvem hun var mere end en blot Danserinde for), siden hun endog har forskjønnnet den Caracteer, hun skulde forestille. Striden imellem Kjerlighed og Ære kræver mere Genie til at efterlignes, og er mere rørende for Tilskuerne, end den Ligegyldighed, Callias fordrer. Og desuden, hvor er den unge Nymfhe, som kunde være liger
gylt

guldig ved at elskes af saa smuk en Gud som Apollo? — Jeg er af samme Mening som Du, sagde Hippias. — Daphne flyer for Apollo, fordi hun er en ung Pige; og fordi hun er — en ung Pige, anstøder hun i sit Hjerte, at han maatte fange hende. Hvorfor seer hun sig saa ofte tilbage, naar det ikke er for at bebrejde ham, at han ikke er hurtigere? Saa snart han kommer hende saa nær, at hun ikke mere kan undsige, anraaber hun, siger Fabelen, Flodguden om at forvandle hende. Grimace! Hun behøvede jo kun at styrte sig i Floden, om det var hendes Alvor! Hun gjorde, hvad en Nymfhe bør gøre, da hun anraabte Flodguden; men hvo kunde ogsaa frygte for, saa hastigen at blive hørbart? Og naar skulde hun kunne ønske det mindre end i det Dieblig, hun allerede følte sig omslynget af sin Elskers heftige Arme? Mon hun af nogen anden Marsag havde løbet sig aandeløs, end paa det han des vissere skulde naae hende? Hvad er altsaa naturligere end den Misforholdelse, den Smerte og den Bedrøvelse, hun udtænder, naar hun føler de Arme, hun vil — støde ham fra sig med, forvandlede til Laurbærgrene? Endog hendes smukke Diekast er her naturligt; thi Forstillelsen ophører vist, naar man bliver omfattet til et Laurbærtræ. Var ikke dette Udførelsen af Psyches hele Rolle? Og kan noget være naturligere? Det er en ung Piges Caracteer; for.

forstaae mig, min kjære Callias! den Caracteer man maa vente hos een af de unge Viger, man finder i denne materielle Verden. — Jeg giver mig rabt, svarede Agathon; Danserinden har gjort alt, hvad man kunde fordr af hende, og det var latterligt af mig at vente, at hun skulde udføre den Idee, jeg har dannet mig i min Phantasie om en Daphne.

Agathon havde neppe sagt dette, førend Danae, uden at sige et Ord, reiste sig fra sit Sæde, gav Danserinden et Bink og forsvandt med hende. Lidet derefter kom Danserinden allene tilbage, Skofterne begyndte atter og Apollo og Daphne igjentog deres Pantomimer. Men hvor stude sig ikke Agathon, da han saa, at det var Danae selv, som i Danserindens Klæder spillede Daphnes Rolle. — Arme Agathon! Alt for indragende Danae! Hvo skulde have ventet sig en saadan Streg? Hendes hele Spil udtrykte netop Agathons Idee, men udtrykte den med en Ynde, med en Fortryllelse, som hans Phantasie ikke havde givet ham nogen Idee om. De Følelser, hans Sjæl i dette Dieblis blev betagen af, vare saa levende, at han gjorde sig Umage for at borttrække sine Bine fra denne alt for fortryllende Gjenstand. Men forgæves! En uimodstaelig Magt trak dem tilbage. Hvor ædle, hvor skjønne vare alle hendes Bevægelser! Med hvilken rørende Simpleshed udtrykte hun ikke Ustydighedens

dens hele Caracteer! — Fordybet i en stum Henryk-
felse vedblev han stirrende at betragte Stedet, hvor
hun blev forvandlet, til hun atter forsvandt, uden
at oppebie den Roes og Beundring, som Tilskuere-
ne, ikke istand til at finde Ord til at kunne skildre
den Fornægtelse, Danae ved denne uventede Prøve
paa sine Talenter, havde gjort dem, saae sig pligt-
ge til at yde hende. Haa Dieblikke derefter kom hun
allerede tilbage igjen i sin egen Person. — Hvor
høilig forbunden er Callias Dig, skønne Danae!
sagde Phædras, i det hun traadte ind. Du alle-
ne kunde retfærdiggjøre hans Dom; ikkun den kun-
de det, som er elskværdig nok til at gjøre Usol-
somheden selv indtagende. Hvor meget vilde ikke
en Apollo, som Du var Daphne for, være at be-
klage!

Til Lykke for den gode Agathon var han,
medens dette med et betydende Diekast blev sagt,
saa fordybet i den skønne Danaes Beskuelse, at
han ikke hørte det mindste; thi ellers vilde en ny
Rødme paa hans Side have leveret Forklaringen
over denne Text. Den Tid, Selskabet endnu her
fordrev med hinanden, forsvandt under Lovtaler
over Danae og en Samtale over Danseskunsten,
en Samtale, som Læseren vist gjerne forskaaner os
for at meddele, paa det vi des for kunne tilfreds-
stille hans Længsel efter en vigtigere Forklaring.
Ikkun den Omstændighed kunne vi ikke forbigaae
at

at nævne, at Agathon blev ved denne Feilighed lige-
 saa snaksom, som han tilforn havde været taus og
 dybsindig. En smilende Munterhed var udbredt
 over hans hele Ansigt, og endnu aldrig havde hans
 Vittighed udmærket sig saa spillende som den-
 ne Aften. Han forskaffede sig det hele Selskabs
 Bifald, og selv den skønne Danae kunde ikke hol-
 de sig for af og til at betragte ham med en Ør-
 tring af Kornsælske og Tilfredshed, medens der i
 hans Sjelden fra hende afvendte Dine tindrede no-
 get, som vi forgjeves have gjort os Umage for at
 finde Navn til i Menneffenes Tungemaal.

Syvende Capitel.

Hemmelige Efterretninger.

Vi have lært af vor Ven Plutarch, at me-
 get ubetydelige Tildragelser ofte formædelsf deres store
 Følger blive mærkværdige, og at meget ubetydelige
 Handlinger ikke sjelden tilstæde os at læse langt
 tydeligere i Menneffenes Inderste, end de store
 og høitidelige, hvortil man, fordi de ere udsatte
 for den offentlige Dom, almindeligen pleier at sætte
 sig i en vis med sig selv aftalt Forsætning. Den-
 ne Sagttagelses Grundighed har bevæget os til at
 være saa omstændelige i Historien om det Panto-
 mi-

mimespil, der udfylder det forrige Capitel; og vi haabe fuldkommen at retfærdiggjøre os derfor, naar vi til denne Fortælling endnu tilføie, hvad der fremdeles angaaer den elskværdige Psyche, som Læseren allerede i den første Bog, endskjønt kun i Forbigaaende, har begyndt at gjøre Bekjendtskab med.

Denne Psyche havde, saaledes som hun var, blandt alle de Væsener, der aabenbare sig for Sandserne (vi tilføie ikke uden Årsag denne Indskrænkning, hvor selsom den end maatte synes i antiplatoniske Øren), indtaget den første Plads i Agathon's Hjerter; og han havde og i al den Tid, hun havde været borte fra ham, ikke seet noget Fruentimmer, som ikke ved den blotte Erindring om Psyche havde tabt al Magt over hans Hjerter, ja endog over hans Sandser selv. Thi de sidste Bevægelser holde ikke altid saa lige Skridt med de første, som mangen en Romanskriver synes at forudsætte. For at tilstaae Sandheden, saa var ikke dette Virkningen af den heroiske Trofast og Standhaftighed, som i de ommeldte Romaner blive gjort til en Dyd af første Klasse. Psyche holdt sig i Besiddelsen af hans Hjerter, enten fordi den blotte Erindring, der endnu var levnet ham af hende, beredte ham en langt høiere Nydelse, end de Jællenser, nogen anden af de Skønne formaaede at indgyde ham, eller fordi han hidindtil ikke havde seet

seet nogen, der var saa skicket for hans Hjerte som hun. Noget saa Aars Erfaring bragte ham til at troe, at det altid vilde blive saaledes, og deraf kom maaskee den Beskyttelse, han blev betænget af, da han, ved første Gang at see den skønne Danae, saae i hende en Kuldkommenhed, som, i Følge hans Forestilling, kun skulde være at finde paa hiin Side af Maanen. Han maatte ikke været Agathon, om ikke dette Syn havde indraget hans Sjæl i den Grad, vi have seet. Aldrig syntes det ham, havde han seet alle de fine Skønheder, som ikke almindelige Sjæle blive rørte af, forenede i saa høi en Grad og med saa sjelden en Harmonie som her. Hendes Skabning, hendes Diekast, hendes Smil, hendes Miner, hendes Gang, alt havde den Kuldkommenhed, som Digterne pleie at tillægge Gudinderne. Hvad Under altsaa, at han i de første Timer ikke kunde andet end beskue og beundre, og at hans henrykte Sjæl endnu ikke havde Tid til at give Agt paa det, der foregik i den? Virkeligen vare alle dens øvrige Kræfter saa bundne, at han, imod sin Sædvane, hele denne Tid igjennem ikke erindrede sig sin Psyche mere, end om hun aldrig havde været til.

Men da den unge Danserinde, der forestilte Daphnes Person, lod sig see, fremstilte nu den Lighed, som hun, hvad Ansigtsdannelsen og Figuren angik, virkelig i nogen Henseende havde med Psyche,

he, hans fraværende Hersterindes Billede med eet, endstjont uden at han var sig det tydeligen bevidst, for hans Dine. Strax satte her hans Indbildningskraft med en sædvanlig mechanisk Virkning Psyche i denne Daphnes Sted, og at han nu fandt saa meget at udsætte paa Danserinden, var i Grunden kun, fordi Sammenligningen viste ham, at han ved første Biefast havde bedraget sig, eller fordi hun ikke virkeligen var Psyche. Hvor sædvanlige end saadanne Optrin ere i Indbildningskraften, saa sjeldent er det dog, at man tydeligen mærker den Indflydelse, de pleie at have paa vore Domme eller Tilbæieligheder. End ikke Agathon selv, som dog fra sin første Ungdom af havde gjort sig Umage for at udforske de hemmelige Drivesiedre til de Bevægelser, der yttrede sig i ham, mærkede, hvad der ved denne Leilighed foregik i hans Phantasie, førend Navnet Psyche (dette Navn, hvis blotte Tone tilforn havde været Musik i hans Øren) satte ham i Oprør, og betog ham med en Blanding af Følelser, som han selv havde Møie for at beskrive, om det ellers er os tilladt at domme derom efter den besynderlige Dunkelhed, der paa dette Sted hersker i det Haandskrift, vi have for os.

Men hvad der end maatte have været Aarsag til denne Bestyrtelse, saa er det dog vist, at han var langt fra at have den mindste Formodning

ning om, at Skytsaanden for hans første Kjerlighed maastee studsede over at finde en Medbeilerinde i hans Hjerte, istedet for den ellers var vant til at see det opfyldt af Psyche allene. Hans Selvsforblændelse (saafremt det var en Selvsforblændelse) synes at fortjene saa megen mere Undskyldning, som dette kjere Navn virkeligen paa nogle Dieblikke opvakte hans hele Kjerlighed paa ny. Nu først saae han tydeligen den Lighed, begge Psycherne havde med hinanden, og da sammenlignede han dem med en Fordom, der var saa gunstig for den Fraværende, at den Nærværende kun maatte tjene hende til Skamme. Ja, vi vide ei engang, om ikke saa levende en Erindring vilde have gjort den skønne Danae selv Afbræk, dersom hun ikke (ligesom om hun ved et Slags Divination havde gjettet, hvad der foregik i hans Sjæl) var falden paa det lykkelige Indfald at indtage den lille Danserindes Plads, for at udføre den Forestilling, Agathon havde gjort sig om en idealst Daphne, en Idee, som hendes fine Aand vidste at bemægtige sig saa hastigen og lykkeligen, som vi allerede have seet. En værre Streg kunde hun virkeligen ikke spillet nogen af Psycherne. Begge bleve saa fordunklede af hendes blandende Glæde, som tvende Nabostjerner af den fulde Maane. Og hvor kunde og Villedet af den fraværende Psyche vedblive at lysselsætte vor Helt, siden neppe engang alle hans

hans Sjels Beskuelsekræfter, hestede paa denne eneste fortrulnende Gjenstand, forekom ham tilstrækkelige til at opdage dens hele Kuldkommenhed, siden han her Ansigt til Ansigt saa den himmelske Venus med alle hendes oversandselige Gracier, hvis blotte Skyggebillede Psyche kun havde formaaet at give ham en Forestilling om?

Vi vide ikke, om man just behøvede at være en Hippias for at troe, at Skønheder af en ikke saa ulegemlig, endskjønt i sit Slags ligesaa fuldkommen Natur kunde have bidraget langt mere, end Agathon selv blev vaer, til den Genrykkelse i de idealske Verdener, hvori han befandt sig under Danaes pantomimiske Dans. Den nymfheagtige Dragt, der krævedes til denne Dans, var endog alt for stikket til at vise disse Yndigheder i deres hele Styrke og sætte dem fra alle Sider i det endeligste Lys; og vi maane tilstaae, at selv Gudinden for Kjerligheden havde ikke med større Tillid end den ulastelige Danae tordet overgive sig i denne Dragt til den stærkeste Kjenders, ja endog en Medbeilerindes forstøende Øie. Den usminkede Ufskyldigheds Character, som hun her saa uforbederligen efterlignede, syntes derved endog at faae mere Liv og Udtryk, ja at faae saa megen Liv, at enhver anden end en Agathon vilde derved kommen i Fare for at tabe sin. Rigtig nok havde de øvrige Tilskuere deres Nøie med at holde sig

fig for at spille Apollo's Rolle for rampne Alvor. Men af vor Helt havde Danae intet at befrugte, ja hun fandt endog, at Hippias ikke havde over-drevet sin Beskrivelse over ham. Hvormeget end disse legemlige Skjandheder, som han eiengang medeligen lagde Mærke til, esterdi de i hans Dine smeltede sammen med de ulegemlige, ophvierte hans Følelsers Syrlighed, saa kunde de dog ikke forandre deres Natur; de havde ingensinde i hans Liv været renere, friere for Begjerligheder og ulegemligere end nu. Kort, hvor urimeligt det end maatte forekomme hine Jordboere, som, dannede af en grovere Stof, ikke i den fuldkomneste Qvinde kunne see andet end en Qvinde, saa er dog intet visere, end at Danae med en Skabning og i en Dragt, der (om det er os tilladt at bruge et Udtryk af Hippias) endog havde kunnet gjøre en Mand til et Legeme, virkelig forvandlede dette selvomme unge Menneske til saa fuldstændig en Mand, som man nogensinde har seet paa denne Side af Maanen.

Ottende Capitel.

Hvad der foregik om Natten i Hovedpersonernes Sjæl.

Vi have allerede sagt saa meget om vor Helts nærværende Sindsforsætning, at man ikke vil for-

forundre sig, om vi tilføie, at han tilbragde den øvrige Deel af Natten i en uafbrudt Beskuelſe af den ideale Gulekommenhed, ſom hans Indbildningskraft med ſin ſædvanlige Konſt, og uden at han blev Bedrageriet vaer, havde forbyttet den ſkønne Danae med. Denne Beſkuelſe ſatte hans Sind i ſaa behagelig og rolig en Genrykkelſe, at han, ligesom om alle hans Ønſter nu vare tilfredsſtilte, ikke ſatte det mindſte til den Urolighed, Begjerlighed, indvortes Gjering og Afverling af Kulde og Hede, hvormed den Lidenſkab, ſom man, ikke uden Sandsynlighed, kan troe ham beherſket af, ellers almindeligen pleier at forkynde ſin Tilværelſe.

Hvad den Skønne, der havde den Ære at opvække diſſe overjordiske Golelſer hos ham, angaaer, da tilbragte hun det øvrige af Natten, om ikke med ſaa høie, ſaa dog efter ſin Maade med ligesaa behagelige Betragtninger. Agathon havde behaget hende; hun var tilfreds med det Indtryk, hun havde gjort paa ham, og hun troede, efter de Jagttagelſer, denne Aften allerede havde givet hende Leilighed til at gjøre, at hun med god Grund kunde anſee ſig iſtand til, lidet efter lidet, at danne ſig en anden og maaffee beſtandigere Alcibiades af ham. Intet var hende herved ſaa behageligt, ſom at ſee, hun havde formaaet at udtænke ſig den letteſte Maade at bemægtige ſig hans Hjerte paa. Sandt er det, at det Indfald, at udføre Danſerindens Rolle, ikke var faldet hende

N

ind,

ind, førend i det Dieblif, hun benyttede sig af det. Men hun vilde vist ikke betjent sig af det, dersom hun ikke med et Slags Biskhed havde forudseet den gode Virkning deraf. Havde hun i det første Dieblif, vor Helt saae hende i hendes egen Person, havt det mindste i sine Lader eller Paaflødning, der kunde været ham anstødeligt, saa vilde det saldet hende vanskeligt nogensinde at udslutte det modbydelige Indtryk, hun derved havde opvaakt hos ham. Agathon maatte bringes i en saadan Sindstemning, at han ikke kunde undgaae at bedrage sig selv, uden dog at mærke det mindste dertil; og dersom han skulde gøres følsom for subalterne Skjønheder, saa maatte det skee ved Indbildningskraftens Nægling og paa en saadan Maade, at Mandens og Legetmets Skjønheder blandede sig i hans Dine, eller at han i de sidste ikke troede at see andet end Gjenstinet af de første.

Den vise Hippias havde saa megen Marsag til ved denne Leilighed at give Agt paa Agathon, at ikke det mindste af alt, hvad der syntes at forsikre ham om en lykkelig Udførelse af hans Anslag, undgik hans forskende Blik. Men han smigrede sig selv for meget, naar han haabede, at Callias, i den ekstatiske Tilstand, han syntes at være, vilde fortroe ham sine Følelser. Den Fordom, denne havde fattet imod ham, tilspærrede hans Mund, hvor gjerne han end vilde give sine besjælende Følelser

læser Luft. En Danae var i hans Dine en alt for fortræffelig Gjenstand, og det, han søgte for hende, var alt for reent, alt for høit ophøiet over en Hippias's dyriske Tankemaade, til at han ikke skulde have troet ved en utidig Fortrolighed til denne. Mindviæde at vanhellige begge.

Niende Capitel.

En lille metaphysisk Udsøvelse.

Der gives saa forskjellige Slags Kjerlighed, at det — som en Kiender har forsikret os — ikke vilde være umueligt at elske tre eller fire Personer paa eengang, uden at nogen af dem kunde beklage sig over Utroskab. Agathon havde i sit syttende Aar begyndt at søle noget for Præstinden i Delphi, som virkelig lignede det Slags Kjerlighed, som (efter Sjeldings Udtryk) en veltillavet Rostbeef indgyder et Menneske, der har en god Appetit. Denne animaliske Kjerlighed havde, inden han selv endnu vidste, hvad der kunde blive deraf, maattet vige for den Ømhed, Psyche opvakte hos ham. Den Tilbøielighed, han søgte for denne elskværdige Skabning, var en sympathetisk Kjerlighed, en Harmonie imellem Hjærterne, et hemmeligt Slægtskab imellem Sjælene, som umueligen

kan beskives rigtigheden for dem, der ikke kjende den af Erfaring, en Kjerlighed, som Hjertet og Aanden have mere Deel i end Sandserne, og som maaſkee er det eneste Slags Forbindelse, der (om den kunde blive almindelig) vilde være iſtand til at give de Dødelige noget Begreb om de himmeſke Aanders Forbindelser og Fornøiſer.

Agathon kunde altsaa tale af Erfaring om dette dobbelte Slags Kjerlighed, hvoraf det ene er en Antipode af det andet; men den Kjerlighed, hvori begge diſſe blande ſig med hinanden, den Kjerlighed, der paa eengang fortryller baade Aanden og Hjertet, den heftigſte, den ſkønneste og den farligſte af alle Lidenſkaber, den var ham endnu ubekjendt. Man kan vel altsaa ikke forundres over, at den havde bemægtiget ſig hans hele Væſen, uden det engang var faldet ham ind at gjøre den Modſtand.

Rigtig nok vilde det, der foregik i hans Hjerte, eſterat han i to eller tre Dage hverken havde ſeet eller hørt noget til den ſkønne Danae, have gjort dets Tilſtand miſtænkelig for enhver fordomsfræ Tilſkuer; men ſelv ſattede han dog ikke den mindſte Miſtillid til ſine Køleſſers Uſkyldighed. Hvad er naturligere, tænkte han, end at ønske ſig Leilighed til beſtandigen at kunne ſee det fuldkomneſte og elſkørdigſte, man eengang har ſeet? — Saaledes dømmer Lidenſkaben.

„Men hvad sagde da Fornuften?“ — Fornuften? O den sagde aldeles intet.

I øvrigt maae vi dog, — være sig enten det tjener eller ikke tjener vor Helt til Undskyldning, — ingensunde tabe den Omstændighed af Syne: „at han ikke vidste andet, den skønne Danae angaaende, end han havde seet. Den Caracteer, Verden tillagde hende, var ham aldeles ubekjendt.

Han havde ikke havt nogen Anledning, og, for at sige Sandheden, heller ikke fornummet nogen Bængsel efter at søge nogen Oplysning derom.

Agathon.

Femte Bog.

Agathon i Danaes Huus.

Første Capitel.

Hvor Hippias's Hensigter gjøre en mærkelig Fremgang.

Imidlertid var der omtrent forløbet otte samfulde Dage, som til den ondskabefulde Sophistes store Glæde forekom den tause og melancholske Agathon som otte samfulde Aar, da den første endelig en Morgen kom til ham og sagde i en ligegyldig Tone: Danae behøver en Opsynsmand over sine Hauger og Landgodsfer: hvad siger Du til det Indfald, jeg har, at ansætte Dig til denne Post? Jeg mener, Du ikke vil være ilde flippet til at forvalte den. Har Du lyst til at træde i hendes Tjeneste?

Gaves der et Ord, der paa een gang udtrykte Bestyrrelse og overdreven Glæde, Mistillid og Haad, Blegnen og Blussen, saa vilde det komme os ret vel til Pas, for at beskrive den Forvirring, den gode
 Aga

Agathon ved denne Indgang blev sat i. Den var for stor til, at han strax kunde svare derpaa. Men Sophistens Dine, hvori han læste en Deel af den Ondskab, som han søgte at skjule, gav ham dog snart Mælet igjen. Dersom Du har Lust til at stille Dig ved mig paa denne Maade, svarede han med saa megen Koldsindighed, som han kunde tvinge det til, saa har jeg kun een Betænkelse.

„Og den er?“

At jeg kun meget lidet forstaaer mig paa Landhuusholdningen.

„Det vil ikke sige noget; Du faaer Folk under Dig, som desbedre forstaae sig derpaa, og det er nok. I øvrigt troer jeg, at Du vil finde Forpøielse i at være i dette Huus. Du elsker det landlige Liv, og Du vil der faae Leilighed til at smage alle dets Behageligheder. Dersom Du er tilfreds dermed, saa gaaer jeg, for at bringe det i Rigtighed.“

Du har kjøbt Dig Ret til at gjøre med mig, hvad Du vil.

„Sandt at sige, Callias! saa stiller jeg mig, uagtet den lille Uenighed, der hersker mellem vore Hoveder, meget nødig ved Dig. Men Danae synes at ønske det, og jeg er hende fra andre Sider forbunden. Hun har, jeg veed ikke hvorledes, fattet store Tanker om Dine Væner; og da jeg hver Dag vil have Leilighed til at see Dig i hendes Huus, saa kan jeg saa meget des lettere overtale mig til at afstaae

staae Dig til en Veninde, som jeg er overbevist om at ville behandle Dig saaledes, som Du fortjener."

Agathon vedblev den ligegyldige Tone, han havde antaget, og Hippias, som det kostede Møie at tilbageholde den Spot, der hvert Dieblisk svævede ham paa Læberne, forlod ham endelig uden at have ladet sig mærke med, at han ikke var uvidende om, hvad Tanker han skulde gjøre sig om hans Ligegyldighed.

Agathons Adfærd ved denne Leilighed vil maa-
ske opvække Mistanke om, at han var sig bevidst, det ikke stod saa ganske rigtigt til i hans Hjerter. Thi hvorfor skulde han ellers behovet at forstille sig? Men man maa erindre sig de Fordomme, han havde fattet om Sophisten, for at see, at han blev sin Caracteer fuldkommen troe, naar han søgte at skjule Skønlser for ham, der vilde været ganske ufor-
staaelige eller aldeles latterlige for saa uforbederlig en Anti-Plato. Den Glæde, han følte, saasnart han igjen blev alene, lod os ingen Tvivl tilovers om, at han den Gang endnu ikke havde mindste Mistanke til sit Hjerter.

Denne Glæde var over al Beskrivelse. Effere af et vist Slags vilde nok formaae at gjøre sig en Forstillung derom, som altid kan staae ved Siden af den heldigste Beskrivelse, og de øvrige vilde en saadan Beskrivelse omtrent være til samme Tjeneste, som et Søfort er en Fodgjænger. At see den uforglignelige Danae igjen; ja, ikke allene at see hende, men
og

og at være i hendes Huus, at leve under hendes Dine, at nyde hendes Omgang, og maaskee — at værdiges hendes Venkab — her standsede hans hentykte Inderbildningskraft. En almindelig Eiskers Forhaabninger vilde gaaet videre, men Agathon var ingen almindelig Eisker. Jeg elsker den skønne Danae, sagde Hyacinthus, da han brændte af Begjærlighed efter hendes Besiddelse; derfor just elsker I hende ikke, vilde den Socratiske Diotima*) have svaret ham. „Den, der i det Dieblig, hans Elskede tilstæder ham det første Kys paa sin Haand, føler Længsel efter en større Lykkelighed, bør ikke sige, han elsker.“

Andet Capitel.

Scenens Forandring.

Ved Prinds Cyrus's Gævmildhed var Danae, foruden det Huus, hun beboede i Smyrna, bleven Eier af et Landgods i den behageligste Egn uden for Staden, hvor hun af og til pleiede at tilbringe nogle til Fornøielse bestemte Dage. Her maatte Agathon begjve sig hen, før at tage sin nye Post i Besiddelse, og

*) En Dame, som Socrates i Plato's Gjestebud forsikrer, han har lært sin Theorie om Kierligheden og den sande Kunst at elske af.

og føie de fornødne Anstalter til at modtage sin Beshærskende, som havde foresat sig at nyde det Øvrige af den skønne Aarstid paa Landet.

Vi undertrykke vor Lyst til at levere en Beskrivelse over dette Landgods, for at unde Læseren den Fornøielse, at forestille sig det saa vel anlagt, saa prægtigt og saa behageligt, som han vil. Alt, hvad vi ville sige derom, er, at den, der trænger til nogen Understøttelse for sin Iudbildningskraft, kunde læse den syttende Sang af det befriede Jerusalem, for at danne sig en Forestilling om det Sted, som denne Græske Armida valgte sig til Skueplads for den Seier, hun haabede at vinde over vor Helt. Hun fandt ikke for godt, eller kunde ikke bære det over sit Hjerte, at lade ham vente synderlig længe paa hendes Ankomst, og hun var aldrig saasnart kommen, førend hun lod ham kalde til sig, og satte ham ved følgende Modtagelse i en behagelig Bestyrrelse. „Det Vekjendskab, vi for nogle Dage siden kom i med hinanden, vilde, endog uden de Efterretninger, Hippias giver mig om Dig, have været nok til at overbevise mig om, at Du ikke er født for den Stand, et uheldigt Tilfælde har sat Dig i. Den Retfærdighed, jeg formaaer at lade Folk af Fortjenester vederfares, opvakte Begjerlighed hos mig efter at befrie Dig fra en Forbindelse med Hippias, som Forskjellen paa Din og hans Tænkemaade i Tidens Længde vilde have gjort Dig besværlig. Han var
saa

saa artig at foreslaae mig Dig som en Mand, der
 var flittet til at paatage sig Opsynet i mit Huus. Jeg
 antog hans Tilbud for at have den Fornøielse at
 gjøre det Brug deraf, som jeg er Dine Fortjenester
 og min Tænkemaade skyldig. Du er fri, Callias!
 og har uindskrænket Raadighed over at gjøre, hvad
 Du finder for godt. Kan det Venskab, jeg tilby-
 der Dig, bevæge Dig til at blive hos mig, saa vil
 Naynet af et Kald, hvis Pligter jeg ganske fritager
 Dig for, i det mindste tjene til at give Verden
 en begribelig Aarsag, hvorfor Du er i mit Huus.
 Hvis ikke, saa skal den Fornøielse, hvormed jeg vil
 byde Haanden til at befordre de Planer, Du kan
 lægge i Hensende til Dit tilkommende Liv, overtyn-
 de Dig om, hvor rene de Bevæggrunde ere, der
 have drevet mig til at handle saaledes imod Dig.

Den ædle og utvungne Indtagenhed, hvormed
 dette blev sagt, fuldendte ganske den Virkning,
 som saa ædelmodig en Erklæring nødvendig maatte
 gjøre paa den følelsesfulde Agathon. Hvilken en
 Tænkemaade! hvilken en Sjæl! — Kunde han gjø-
 re mindre, end kaste sig for hendes Fodder, for i
 Udtrykke, hvis Forvirring udgjorde deres hele Vels-
 talenhed, at lade den Beundring og Taknemmelig-
 hed, som truede med at sprænge hans Bryst, ha-
 ve frit Løb? — „Ingen, Taksigelse, Callias!
 afbrød den ædelmodige Danae ham: hvad jeg har
 gjort, er ikke mere, end jeg og troede at skyde en-
 hver

hver anden, der havde Dine Fortjenester." — Jeg har ingen Udtrykke for det, jeg føler, tilbedelsesværdige Danae! raabte den henrykte Agathon; jeg modtager Din Gave, for at nyde den Fornøielse at være frivilligen Din Slave, en Tre, for hvilken jeg vilde forsmaae Kongen af Persiens Trone. Ja, skønne Danae! fra det Dieblis, ieg første Gang saae Dig, har jeg ikke kunnet tænke mig nogen større Lyksalighed end at see Dig igjen; og der som alt, hvad jeg formaaer at gjøre i Din Tjeneste, kunde være istand til i mindste Maade at overhevide Dig om den ubeskrivelige Følelse, jeg har af Dit Værd — kunde fortjene at belønnes med et eneste tilfreds Diekast af Dig — o, Danae! hvo vilde da være saa lykkelig som jeg? — „Fader os, sagde den beskedne Nymphe, ende en Samtale, som Dit Hjertes alt for store Taknemmelighed har stemt i en alt for høi Tone. Jeg har har sagt Dig, paa hvad Fod Du skal være her. Jeg anseer Dig som en Ven af mit Haus, hvis Nærværelse fornøier mig, hvis Værd jeg sætter en høi Priis paa, og hvis Tjeneste i mine Anliggender maa være mig saa meget des nyttigere, som den stæer frivillig og vil være Frugten af et uegenlystigt Venskab.“

Med disse Ord forlod hun den taknemmelige Agathon, — i hvis Erklæring nogle maaskee ville have fundet Svulst og Affindighed eller dog i det mindste

mindste for megen Gld og Henrykkelse. Men de behage at erindre sig, at Agathon hverken var i saa rolig en Sindssorfatning som de, eller vidste alt, hvad vi have betroet dem, den skønne Danae angaaende. Vi vide omtrent, hvad vi skulde tænke om hende, men i hans Dine var hun en Gudinde, og liggende for hendes Fødder kunde han, især ved den Forbindtighed han skulde hende, naturligtvis ikke see denne Danae med den philosophiske Lige-gyldighed, hvormed vi andre — ikke see hende.

Agathon boede nu altsaa under eet Tag med den skønne Danae, og røbede med hver Dag nye Kuldkommenheder, som viste ham værdig til denne Lykke, og som hans ringe Agtelse for Hippias havde hindret ham fra at lægge for Dagen i Sophistens Huus. Da det finere Slags Forlystelser, hvori Vittigheden og Muserne have den meste Deel, i Forening med det landlige Livs egne Behageligheder, var den fornemste Forretning, man paa dette behagelige Opholdsted anvendte Tiden til, saa havde han Leilighed nok til at lade sine Talenter glimre fra denne Side. Hans fortryllede Phantasie førte ham paa saa mange Opfindelser, at hans eneste Møie bestod i at vælge dem, han troede passeligst til at forlyste hans Beherskerinde og det lille Selskab af fortrolige Venner, der indfandt sig hos hende. Saavidt var det nu allerede kommet med den, der for saa Dage siden havde anseet det for
en

en uærdig Bestemmelse, at fortrylle de Soniste
Øren i en uskyldig Forelæser's Person.

Virkeligen kunne vi ikke længere negte, at
denne ubeskrivelige Følelse (som han kaldte det Ind-
tryk, den skønne Danae havde gjort paa ham)
dette, jeg veed ikke hvad, og som vi (hvor nødig
han end vilde tilstaae det) uden nogen Frygt ville
kalde Kjerlighed, i en Tid af saa Dage var stes-
gen saa høit, at enhver anden end en Agathon
maatte have aabnet sine Dine for sit Hjertes sande
Tilstand. Og uagtet vi maae befrygte, at vor For-
tellings Omstændelighed ved denne Deel af hans
Historie vil forekomme de alvorligste af vore Læ-
sere noget kjedsommelig, saa kunne vi dog ikke hol-
de os for at aflægge nøiere Regnskab over, hvore-
ledes og hvorfor denne hastige Forandring fore-
gik i ham. Endog med al den Agtelse, vi ere
de ommeldte alvorlige Læsere skyldige, kunne og
bør vi ikke unødlaae os for at antage som
mueligt, at denne Historie maaskee i Tiden kunde
falde en ung og endnu ikke fuldmoden Agathon
i Hænderne, og at han af en nøiere Beskrivelse
over de Forandringer, Gudinden Danae efterhaan-
den frembragte i vor Helts Hjerte og Tankemaas-
ke, kunde uddrage sig visse Tagttagelser og Caus-
teler, som han maaskee vil faae Leilighed til at gjøre
Brug af med Fordeel. Vi troe derfor saa meget
snarere at finde Undskyldning for, at vi, af Følel-
lig-

lighed for den tilkommende Agathon, gjøre os den Umage at følge vor Helts Lidenſkab i dens ſkjulte Løb lige fra dens Kilde af, ſom det ſtaaer alle dem, der ikke vide at føre ſig diſſe Anecdoter til Nytte, frit for at ſpringe over det næſte Capitel.

Tredie Capitel.

Den platoniske Kjerligheds naturlige Hiſtorie.

Kjerlighedens Kilde (ſiger Zoroaſter eller havde han dog kunnet ſige) er Synet af en Gjenſtand, der fortryller vor Indbildningskraft.

Ønſket om beſtandig at ſee denne Gjenſtand er dens første Grad.

Jo mere henrykkende denne Beſkuelfe er, og jo mere den til dette Fuldkommenhedsbillede fængſler de Sjel opdager og finder at beundre hos det, des længere bliver den ſtaaende inden for Grændſerne af denne første Grad Kjerlighed.

Det, den fornemmer herved, nærmer ſig i Førſtingen temmelig den overordentlige Tilſtand, ſom man kalder Henrykkelfe. Alle de andre Sandſer, alle Sjælens virkende Kræfter ſynes at ſtaa ſtille og være opſlugt af et eneste Viekraft, hvori man ikke mærker den allermindſte Tidsfølge.

Denne Tilſtand er for voldsom til at kunne vedvare ſynderlig længe.

Lange

Tidligere eller sildigere gjør den Plads for Bevidstheden om en undsigelig Fornøielse, der er en naturlig Folge af hin ekstatiske Beskuelse, og hvorom (som nogle Adepter have forsikret os) intet Slags Fornøielse eller Belsyst kan give os et bedre Begreb, end det urene og dunkle Skin af en Begaffet, om det klare ulegemlige Lyk, hvori Aanderne (efter deres Mening) skulle leve som i deres Element.

Denne inderlige Fornøielse yttre sig snart ved de Forandringer, den frembringer i den mechaniske Deel af vort Væsen. Den bevæger sig med hoppende Munterhed i vore Aarer, den lyser os ud af Dinene, den udbreder en smilende Glæde over vort Ansigt, den meddeeler alle vore Bevægelser ny Fyrighed og Ynde, den stemmer og ophvæjer alle vore Sjælekræfter, den opflammer Phantasten og Vittigheden, og den isører, saa at sige, alle vore Ideer Kjetlighedens Glimmer og Farve.

En Elsker er i dette Dieblis mere end et almindeligt Menneske, han er (som Plato siger) opfyldt af en Guddom, der taler af ham og virker ved ham, og ingen Fuldkommenhed, ingen Dyd, ingen Heltegjerning er saa stor, at han jo i denne Besejelsesstilstand og under den elskede Gjenstands Dine formaaer at udøve den.

Den

Denne Tilstand vedvarer endog, om han end befinder sig fraværende fra den; dens Billedo synes at opfyde hans hele Sjæl og er saa levende, at der behøves Tid, inden han mærker Originalens Fraværelse.

Men aldrig saasnart fornemmer Sjelen denne Fraværelse, førend og denne Fornægtelse forsvinder med hele sit fortryllende Følge; man fornemmer nu i stedse tiltagende Grader det Modsatte af alle Virkningerne af den ommeldte Besejelse; og den, der kort forud syntes at være mere end et Menneske, synes nu ikke at være andet end Skyggen af sig selv, uden Liv, uden Aand, og ikke stikket til andet end at vanke om i mørke Skove som et Spøgelse, indgrave sin Gudindes Navn i Steenklipper og klage sin Smerte i dybe Sukke for døde Træer.

I Sandhed, en beklagelig Tilstand, dersom ikke et eneste Diekast af den Gjenstand, denne selsomme Fortryllelse reiser sig fra, var tilstrækkelig til i et Dieblik at gjengive denne Skygge et Legeme, Legemet en Sjæl og Sjelen den Besejelse, ved hvilken den, uden at iagttage nogen Gradation, overgaaer fra Fortryllelse til en umaadelig Glædeshenrykkelse.

Dersom ikke Agathon fornam alt dette i fuld saa høj en Grad som andre Elskere af dette Slags, saa maa det formodentligen allene tilskrives den Indflydelse, hans elskede Psyche endnu havde paa det, der foregik i hans Hjerte.

Men vi maae tilstaae, at denne Indflydelse ide-
ligen blev svagere; de levende Farver, hvormed hen-
des Billede hidindtil havde svævet for hans Indbild-
ning, blevo mattere og mattere, og istedet for, at
hans Hjerte ellers pleiede at erindre ham om hende,
fæde det nu ikke uden ved et Tilfælde.

Endelig forsvandt dette Billede ganske. Psy-
che ophørte at være til for ham; ja, neppe engang er-
indrede han sig, hvad der førend hans Bekjendtskab
med den skønne Danae var foregaaet, uden som et
vorent Menneske erindrer sig sin første Barndom.

Det er altsaa let at begribe, at ogsaa hans hele
forrige Førmættelses- og Tilværelsesmaade leed nogen
Forandring, og antog Farve og Tone af den Gjen-
stand, der herskede med saa uindskrænket en Magt
over ham.

Hans alvorlige Væsen gav efterhaanden Plads
for en vis Munterhed, der viste ham meget, som
han tilforn havde misbilliget, i et blidere Lys; hans
Sædelære blev uformærkt friere og mildere, og hans
forrige Benner, de ætheriske Aander, maatte, om
de endnu skulde have nogen Adgang til ham, finde
sig i at antage den skønne Danaes Skabning,
for at indlades til ham. Af Begierlighed efter at
behage sit Hjertes Behersterinde, forglemte han at
betyrke sig om sit Livs usynlige Tilskueres Bisald; og
de henfarne Sjæles Tilstand forekom ham nu ikke mere
saa misundelsesværdig, siden han, uden at have af-
lagt

lagt sit Væge, i Betsuelsen af denne jordiske Gudinde
nød en Fornøielse, som oversteg alle hans Indbild-
ninger.

Ønsket om bestandigen at være hos hende var
nu opfyldt. Det næste, der vilde have fulgt paa det-
te, Længselen efter at opnaae hendes Venjskab, hav-
de hun strax ædelmodigen forekommet af sig selv, og den
forbindelige og fortrolige Maade, hun nogle Dage
igjennem omgikkes med ham paa, lod ham ikke fra
denne Side beholde noget mere tilovers at ønske sig.

Da han nu havde opnaaet hendes Venjskab, saa
ønskede han sig ogsaa hendes Kjerlighed.

„Hendes Kjerlighed?“ — Ja, men en Kjer-
lighed, som kun en Agathons Indbildningskraft ee
istand til at forestille sig. Kort, da han begyndte at
mærke, at han elskede hende, saa ønskede han at bli-
ve elsket igjennem. Men han var saa uegenlyttig, saa
oversandselig, saa tydt en Kjerlighed til hende, at
hans forvovneste Ønske ikke gik videre end til at staae i
hiin sympathetiske Sjæleforbindelse med hende, som
Psyche havde lært ham at kjende af Erfaringen. Hvor
behagelig (tænkte han), hvor henrykkende, hvor langt
over alt, hvad de Dødeliges Sprog formaaer at ud-
trykke, maatte ikke en saadan Sympathie med en Da-
nae være, siden den endog havde været saa behagelig
med en Psyche!

Til Ulykke for vor Platoniker var dette en Plan,
som Danae ikke søiede sig saaledes efter, som han on-

stede. Thi hun vedblev stedse at holde sig inden for Venskabets Grændser, det være sig enten, hun ikke var Mand nok til at gjøre sig noget ret Begreb om den intellectuelle Kjerlighed, eller hun fandt det latterligt i sin Alder og med sin Figur at spille en Rolle, der kun syntes at stikke sig for Personer, der ikke mere i Vædet modtage Besøg. Vel var hun alt for bestemt til at forklare sig tydeligen over denne Punct; men hun manglede dog ikke Bendinger til paa en fin Maade at lade ham forstaae sine Tankter derom. Bisse smaa Skjædesløsheder i hendes Pynt, en forræderisk Zephyr, eller hendes overgivne lille Spurv, som undertiden, naar hun sad paa Sophaen ved Agathon's Side, gjorde sig en Fornøielse af med sit lille Næb at trække i det Klædemon, der slagrede om hendes Fodder, — syntes ofte at drive Spot med hans ætheriske Kjerlighed og give ham Opmuntringer, som en mindre fortryllet Elsker ikke havde behovet.

Hun havde Aarsag til at være tilfreds med Virkningen af disse smaa Kunstgreb. Agathon, som var vant til at betragte Legeme og Sjæl som to forskellige Væsener, og i hvis Dine Danae i rum Tid ikke havde været andet end (efter Guidi's Udsagn *) en himmelsk Skønhed i et jordisk Slør, begyndte nu jo længere des mere at blande disse to Væsener i sin Forestilling sammen med hinanden, og kunde og

des

*) Endimione, Atto V. Sc. 2.

des lettere gjøre det, da virkeligen alle hans Gudinde's legemlige Skjønheder vare saa besjælede og alle hendes Sjælefskønheder saa sandselige, at det næsten var umueligt at forestille sig hine uden disse eller disse uden hine.

Denne Omstændighed frembragte vel ingen væsentlig Forandring i hans Naade at elske paa; men dog er det vist, at den ikke bidrog lidet til uformærke at sætte ham i en Forsætning, der mere syntes at befordre end affkræfte den listige Danaes Hensigter.

O Du, for hvem vi af ædelmodigt Venskab have gjort os den Umage at skrive dette Dig allene helligede Capitel! stands her og spørg Dit Hjerte! Der som Du har fundet en Danae — arme unge Menneſte, hvilken Molly Seagrims *) kan ikke i Dine fortryllede Dine være det! — og Du forstaaer Slutningen af dette Capitel, saa kommer allerede vor Advarsel for sildig. Det er ude med Dig. Fly i dette Dieblis, fly og undertryk Ønsket om at see hende igjen. Kan Du ikke det, vil Du ikke flye, efterat Du har læst denne Advarsel: saa er Du ingen Agathon mere, saa er Du, hvad alle vi andre ere: gjør da, hvad Du vil, da er der intet mere at opofre for Dig.

Sier

*) Af den første Deel af den lærerige Fjeldingske Historie kender man uden Tvivl denne første Gjenstand for Tom Jones's Tilbøielighed.

Fjerde Capitel.

Nye Talenter hos den skønne Danae.

Det var langt fra, at Danae var ligegyldig for Callias's Fuldkommenheder; tvertimod (for at sige det uden Forbeholdenhed) kostede det hende endog nogen Møie at skule for ham, hvad Indtryk hans Kierlighed gjorde paa hende, og hvor gjerne hun havde villet betjene sig af den. Men at omstabe en Alga:thon til en Alcibiades, det lod sig ikke gjøre i saa Dage, allerhelst da han ved ufsjendelige Skridt, og uden at det led, som hun medvirkede dertil, maatte beredes til saa stor en Forandring, dersom den ellers skulde have nogen Varighed.

Her kom det altsaa an paa den store Konst, under Venkabets Maske at opvække hans Begjær: lighed, i det samme hun ved en uaffeteret Tilbageholdenhed syntes at betage ham alt Haab.

Men heller ikke dette var nok; han maatte for: ud tabe al Evne til at imodstaae, naar det Dø: blif engang kom, hvori hun vilde beslutte sig til at anfalte ham med sine Indigheders hele Magt. En om Qvindagtighed maatte først betage hans hele Sjel, og hans af Glæde berusede Sandser maatte ind: tages af en sød Urolighed og en velslystfuld Længsel, inden hun torde vove at gjøre et Forsøg, som alt for let, om det blev gjort for tidligen, kunde forstyrre hendes hele Plan.

Til Ulykke for vor Helt sparede hans Indbildnings magiske Kraft hende for Halvdelen af den Nøie, som hun af det inderligste Venskab vilde anvende for at skjule den Forvandling for ham, der skulde foregaae med ham. En Smil af hans Guds inde var nok til at lade ham søgme i Glædesfølelse, hendes Narsyn syntes ham at udbrede en overjordisk Glæde over alle Gjenstande, og hendes Aande at besjæle den hele Natur med Kjærlighedens Aand. Hvad maatte der altsaa blive af ham, da hun til sin Seiers Fuldbendelse anvendte alt, hvad der endog kunde fæstet det føleløseste Menneske paa Jorden for hendes Fødder?

Agathon vidste endnu ikke, at hun spillede paa Luth, og i Musikken var en ligesaa stor Virtuosinde som i Danskonsten. De landlige Fester og Forlystelser, som han var uudømmelig i at opfinde, gav hende Leilighed til at sætte ham i Forundring over disse nye Fuldkommenheder hos hende. Det er billigt, sagde hun, at jeg gjengjelder Dig Dine Bestræbelser for at fornøie mig ved en Opfindelse af mit Slags. I Aften vil jeg give Dig Sirenernes og Musernes Kamp, et Stykke af den berømte Damon, som jeg endnu har tilovers fra Aspasia's Tider og som af Kiendere er erklæret for et Mesterstykke i Tonekonsten. Anstalterne dertil ere allerede gjort, og Du alene skal være Tilhører af og Dommer over denne Vedderfang.

Aldrig havde Tiden forekommet Agathon længere end i de saa Timer, han tilbragte i Forventning af denne belovede Fornøielse. Danae havde forladt ham, for at give sin Skønhed ved et forfriskende Bad en ny Glæde, medens han syntes at tælle den ene efter den anden af den nedgaaende Søels forsvindende Straaler. Endeligen kom den berammede Time.

Den skønneste Dag havde gjort Plads for den yndigste Nat, og en sød Skumring havde allerede indhyllet den hele slumrende Natur, da pludselig en ny fortryllende Dag, frembragte ved en utallig Mængde kunstigen skjulte Lamper, oplyste den indtagende Skueplads, som Stedets Jæder havde ladet berede til dette Lystspil.

En Bakke, bedækket med skyggende Laurbærtræer, hævede sig op af en lille speilklar Sø, der paa Bunden var beklædt med Marmor og omkring Bredderne var indhegnet med Myrter og Rosenhækker. Med af Laurbærslunden strøminede der smaa Kilder, som raslende med en sagte Susen eller i behagelige Dryp faldt ud i den lille Sø, paa Bredderne af hvilken der hist og her hævede sig smaa Grotter, prydede med Coralmuslinger og andre Søsorter og som syntes at være Baaninger for Nympherne i dette Vand. En lille Daad, af Skikkelse som en Perlemusling, laa, holdt i Beiret af en Marmor-Triton, ved Bredden lige over for Bakken, og var bestemt til Gæde for

Aga,

Agathon, medens han som Dommer var Tilhører af Beddesangen.

Femte Capitel.

Musikens magiske Kraft.

Aldrig saasnart havde Agathon indtaget sin Plads, førend man hørte en vrimlende Vindsfløi i Vandet og langt borte en duns sammensmeltende Harmonie af allehaande Instrumenter, uden at see hvorfra den kom. Vor Elsker, som denne Begyndelse satte i en stille Henrykkelse, blev uagtet han var forberedt til dette Oprind, fristet til at troe, at hans indvendige Øre var blevet aabnet for himl Sphærerne Harmonie, hvis Virkelighed de Pythagoriske Vise havde forstket ham om. I det denne behagelige Lyd mere og mere nærmede sig, saae han Muskerne fremkomme af den lille Laurbærskov og Sirenerne af deres Grotter. Danae havde udsøgt de yugste og smukkeste af sine Opvarterinder til at forestille disse Havnympher, hvilke, ikkun omflængede af et flagerende Slør af himmelblaa Dyffus, havede sig med Cithare og Fløiter i Haanden op over Bølgerne og blottede med jomfruelig Stolthed deres ulastelige Skønheder for deres Elinsyge Medsøstre. Tritonerne blæste, svømmende omkring dem, i krumme Horn og drillede dem ved deres smaa Overgivenheder, medens Danae midt iblandt Muskerne

ferne nedsteg til Nanden af den lille Halvø, og, udmærket som Venus blandt Grattierne eller Diana blandt sine Nympher, ikke tilstædede Diet Frihed til at standse ved nogen anden Genstand. Et langt sneehvidt Klædemon, omgivet under den halv blottede Barm med et guldvirket Belte, slagrede i smaa bevægelige Folder om hendes Fod; en Krands af Roser styngede sig om hendes Løkke, som tildeels svævede med konstløs Ynde om hendes Hals; i hendes hvide Arm, hvis Hvidhed og Skønhed selv Homers Juno havde kunnet være misundelig over, hvilede en Duct af Elfenbeen. De øvrige Muser leirede sig, forsynede med forskellige Strengeinstrumenter, ved hendes Fødder; hun alene blev staaende i en uefterlignelig indtagende Stilling, og hørte paa den Opfordring, de overmodige Sirener sang hende i Møde.

Man maa tilstaae, at den Scene, der i dette Øieblik fremstillede sig for vor Helt, var ligesaa lidet stikket til at lade hans Hjerte som hans Sandser forblive rolige. I midlertid havde Danae dog kun til Diemeed at forberede ham ved Diet til Ørets Forlystelse, og hendes Stolthed forlangte ingen mindre Triumph, end ved hendes Stimmes og hendes Strengevers fortryllende Magt at udslætte dette yndefulde Malerie af hans Sjæl.

Hun ventede sig ikke for meget. Sirenerne op-
 hørte at synge, og Muserne besvarede deres Opfor-
 dring ved en Symphonie, der syntes at udtrykke,
 hvor

hvor visse de vare paa deres Seier. Efterhaanden forsvandt den Munterhed, der herskede i denne Symphonie; en høitidelig Alvorlighed afløste den; Tonen blev eensformigere, overgik endelig til en dæmpet og duns Lyd, astog efterhaanden, og hørtes omsider aldeles ikke mere. En almindelig Forventning syntes at lytte efter, hvad der vilde følge paa denne forberedende Stilhed, da den med eet blev afbrudt ved en indtagende Harmonie, som den skønne Danaes hurtige og sjælefulde Fingre udlokkede af hendes Luth. En Stemme, der syntes istand til at bortsføre Sjælene fra deres Legemer og kalde Døde til Live igjen, om det er os tilladt at laane et Udtryk af den skønne Laura's Tilbeder *) de indtagende Ord, den dannede. Beddesangens Indhold var en Serid om Fortrinet mellem den Kjerlighed, der grunder sig paa Kælelse, og den, der er grundet paa Begierlighed allene. Intet kunde være mere rørende end det Maleri, Danae fremstille af det første Slags Kjerlighed. I saadanne Toner, tænkte Agathon, visseligen ikke i andre, sige de Udødelige hinanden, hvad de føle; kun et saadant Sprog er Guderne værdigt! Det forekom ham, som denne Sang ikkun
va:

*) Petrarka tilskriver ikke hans Laura's Stemme, men hendes Dine denne Magt.

Possenti a rischiarar abisso e notti

E torre l'alme a corpi e darle altrui.

Sonner. 178.

varede et eneste Øieblik, og han blev ganske misfor-
 nøiet, da Danae pludseligen raug, og een af Si-
 renerne, accompanieret af sine Medsøstres Fløiter,
 var forvooven nok til at tørde maale sig med hans Gud-
 inde. Men han blev snart nødsaget til at forandre
 sine Tanker, da han hørte hende; hvor fordomsfuld
 han end var for Muserne, kunde han dog ikke holde sig
 for at tilstaae sig ellers, at der herskede en næsten uimod-
 staaelig Forsørelse i hendes Toner. Hendes Stem-
 me, der ikke kunde overtræffes i Vuelighed og Blød-
 hed, syntes at udtrykke alle de Grader Henrykkelse, der
 er muelig for den sandhelige Kjærlighed; og Fløiter-
 nes vellystige Toner ophæiede Fyrigheden i dette Ud-
 tryk til en Grad, der neppe lod nogen Forskjel til-
 værs mellem Efterlignelsen og Sandheden. Derfor
 de Sirener, den vise Ulysses maatte passere forbi, ha-
 ve sunget saaledes (tænke Agathon), saa havde han
 Marsag nok til at lade sig binde med Hænder og Fødder
 til Rasken.

Saasnart Forsørerinderne havde endt deres
 Sang, hørtes der en overmodig Klappen paa Van-
 det, og stødte de smaa Tritoner i deres Horn, for at
 tilkjendegive den Seier, som de troede at have opnaaet
 over Muserne. Men disse havde ikke tabt Modet;
 de fattede sig snart igen, og istemte en Symphonie,
 der syntes at være en spottende Efterligning af Sires-
 nernes Sang. Noget derefter forvandlede de Tonen
 og Tacten og gik over til en Adagio, der lidede efter

aldeles udslattede alle Spor af de Indtrykke, Sireners
 nes Sang kunde have gjort paa Tilhørernes Sjæl. En
 lod Tungstindighed bemægtigede sig Agathon; han hen-
 sank i en behagelig Henrykkelse; ufrivillige Sukke und-
 foer hans Bryst, og vellystfulde Taarer trillede ned af
 hans Kinder.

Under denne rørende Harmonie opløstede endel-
 ligen den skønne Danae, opfordret af sine Medbeiler-
 inders flinsyge Bestræbelser, sin indtagende Stemme
 og anvendte alle Konstens fortryllende Kræfter, for
 at gjøre Seieren fuldkommen afgjørende for Muser-
 ne. Hendes Sang skildrede den sande Kjerligheds
 rørende Smerter, den melancholiske Fornæielse, denne
 Kjerlighed endog finder i sine virkelige Lidelser, dens
 bestandige Trostløb og den Belønning, den omstøder
 engang høfter ved den smukke Gjenkjerlighed. Maa-
 den, hun udførte dette paa, eller rettere, det Ind-
 tryk, hun derved gjorde paa sin Elsker, overgik alt,
 hvad man kan forestille sig. Alle hans Sandser vare
 Dø, medens hans hele Hjerte hensmeltede i de Følelser,
 der herskede i hendes Sang. Han var ikke saa lange
 borte fra Danae, at hun jo blev vaer, hvor meget
 han var ude af sig selv, hvor megen Anstrengelse han
 maatte anvende, for ikke at styrte sig ud i Vandet,
 svømme over til hende og betagen af Henrykkelse og
 Kjerlighed opgive sin Aand for hendes Fodder. Hun
 blev selv saa rørt ved dette Syn, at hun saae sig nød-
 saget til at vende Pinene bort fra ham, for at kun-
 ne

ne fuldende sin Sang; men hun besluttede og i sit Hjerte, ikke længere at opsætte den Belsønning, som hun troede at skulde saa fuldkommen en Kjerlighed.

Endeligen endtes hendes Sang; den accompagnerende Symphonie ophørte, de beskæmmede Sirener flygtede ind i deres Grotter, Muserne forsvandt, og den forundrede Agathon blev allene tilbage i en sørgmodig Henrykkelse.

Sjette Capitel.

En Afvigelse, der tjener til Forberedelse for det Følgende.

Vi kunne ikke skjule den Forlegenhed, vi finde os satte i ved de Omstændigheder, vi ved Slutningen af det forrige Capitel have forladt vor Helt i. De træde den ophoiede Caracteer, som han hidindtil med en rosværdig Standhaftighed er bleven tro, og hvorved han med Roie har sat sig i en ikke ringe Anseelse hos vore Læsere, med et Fald, som nødvendig maa være alle dem, der kræve en fuldkommen Dyd af en Helt, saa meget des anseeligere, som de er det, der allerede er foregaaet med ham, naturligviis have kunnet vente sig noget mere af ham.

Hvor stor en Fordeel har ikke Romandigteren i denne Henseende for den, der har forpøgt sig til, uden Fordomme eller Partisshed, med Fornægtelse af den

Roos

Noes, han maaskee ved at forstaae sin Caracteer
 og opløste det Naturlige til det Underfulde havde
 kunnet erhverve sig, at forblive Naturen og Sandhe-
 den med samvittighedsfuld Oprigtighed usvigelig troe!
 Naar hiin seer Muelighedens hele grændseløse Ver-
 den til frit Brug udbredt for sig; naar hans Op-
 digtelse ved det Majestætiske og Overordentliges mag-
 tige Tilløkkelse ere sikre nok paa at bringe vor Ind-
 bildningskraft paa hans Side; naar endog det mindste
 Skin af Overeensstemmelse med Naturen er tilstræk-
 keligt til at overbevise det Underfuldes talrige Venner
 om deres Muelighed, ja, naar de lade ham fuldkommen
 Frihed til endog at omstabe Naturen selv og, som
 en anden Prometheus, at give det smidige Beer,
 han danner sine Halvguder og Halvgudinder af,
 den Stikkelse, han finder for godt eller den Hensigt,
 han har med os, byder ham: saa seer derimod den
 arme Historieforfatter sig udsat til paa en snæver
 Stri at følge den forudgaaende Sandhed Skridt for
 Skridt i dens Fodspor, at male enhver Gjenstand
 saa stor eller lille, saa smuk eller hæslig, som han fin-
 der den, at angive Virkningerne saaledes, som de i
 Følge Naturens uforanderlige Love udslyde af Nar-
 sagerne, og, naar han nu i alle Maader har opfyldt
 sin Pligt, maa han endeligen finde sig i, at man,
 naar alt kommer til alt, ikke finder hans Helt mere
 eller synderlig mere agtværdig, end den flætteste Læser
 omtrent plejer at ansee sig selv.

Maas-

Maaskee der ikke gives noget ubedrageligere
 Middel til endog med det mindste Forraad Genie,
 Videnskab og Erfarenhed at blive en berømt Skri-
 bent, end naar man giver sig af med at omfløbe
 Mennesker (thi Mennesker skal det dog være) uden
 Videnskaber, uden Svaghed, uden Mangel eller Strø-
 belighed gjennem nogle Bind af underfulde Tilbræ-
 gelse i den eensformigste Lighed med sig selv. In-
 den man veed et Ord deraf er der en flink og særdig
 Bog, som ved den stränge Sædelæres Tone, ved
 blændende Sentenser, ved Personer og Handlinger,
 der alle ere folgeværdige Mønstre, tilsniger sig Bifald
 af alle de godhjertige Sjæle, der finde enhver Bog,
 som anpriser Dyden, fortræffelig. Og hvad for et
 Bifald maa nu ikke et saadant Værk kunne love sig,
 naar Forfatteren er i Besiddelse af den Kunst eller
 Naturgave, at kunne stemme sin Skrivemaade i
 Bessjælelsens Tone, og forelsket i sin ophidsede Ind-
 bildningskrafts skønne Fostere, at opvække den For-
 dom om sig, at han er det i Dyden selv. Da vil
 den mistænkelige Konstdommer forgjeves strige sig
 hæns for at godtgjøre, at et saadant Værk er ligesaa
 lidet noget Beviis paa sin Forfatters Talenter, som det
 er Verden til nogen Nytte; da vil han forgjeves for-
 restille, hvor let det er at forvandle Definitionerne i
 et Udtog af Sædelæren til Personer og Epictets
 Maximer til Handlinger; da vil han forgjeves bevi-
 se, at den uforgjæbte Beundring af en Fuldkommen-

hed, som man har lige saa lidet sand Villie i, som virkelig Evne til at naae, et det høieste, disse gode Folk kunne vente af deres Bestræbber for at fremme den ulærvillige Verdens Bedste: den visere Dabler er for dem en Zoilus, og kan sige sig lykkelig, om ikke den Dom, han sælber over saa moralskt et Bittighedsværk, tørner tilbage paa hans egen moralske Caracteer, og hans Hjernes sunde Tilstand ikke bliver brugt til Bevis paa hans onde Hjerte.

Med alt det kunne vi dog ikke dølge, at vi efter adskillige Grunde have følt os fristede til denne eneste Gang at gøre Bold paa den historiske Sandhed og udrede vor Agathon ukrænket, om det end skulde skeet ved en Deus ex Machina, af den Fare, han befinder sig i. Men da vi derhos toge i Betragtning, at denne eneste poetiske Frihed vilde nøde os til at gøre saa mange Forandringer i hans følgende Tildragelser, at Agathons Historie derover maatte forlade en Histories Natur, saa besluttede vi at ophøre os over alle de Betænkkeligheder, der i Færstningen bragte os til at studse, og overtøde os om, at den Mytte, den forstandige Læser i Tiden kunde finde Leilighed til at drage endog af vor Helts Svagheder, vilde være alige større, end den usikre Fordeel, Dyden vilde opnaae, om vi satte den skønne Danae i den Nødvendighed at tænke i Stilhed om ham, hvad den berømte Phryne

ved en vis Leilighed skal have sagt offentlig om den vise Xenocrates *).

Saa hører da, vore smukke Læserinder! (men vogter Dem dog for at være stolte af Deres tryllende Magts Seier) at Agathon — efterat han en Tidlang var bleven allene tilbage i en Sindstilstand, som ikke vor Pense har Kræfter til at male — enten af egen Tilbøielighed eller efter en hemmelig Tilskyndelse af een eller anden usocratisk Genius — skal have taget Veien hen til en Pavillon, som laae i en liden Lund af Citron-, Granat- og Myrte træer i den østlige Kant af Haugen, og var opført paa Joniske Piller af Jaspis, — at han, da han her fandt Lys, skal være gaaen ind, haveilet igjennem en Sal og to eller tre mindre Værelser, og endeligen i et Cabinet, som syntes bestemt til Hvile for Kjerlighedsgudinden, have fundet den skønne Danae sovende paa en Sopha, — at han, efterat han en lang Tid i ubevægelig Hensynkelse havde betragtet hende med en Ømhed, hvoraf den indvortes Følelse overgik i Sødhed al optænkelig legemlig Forlystelse, skal, henreven af sine Følelsers Magt, have været for asmagtig til at holde sig længere for at kaste sig paa Knæ for hendes Fødder, bemægtige sig een af hendes fjødesløse udstrakte skønne Hænder, og kysse den med en brændende Hefstighed, som ikkun
saa

*) At han var en Billedstøtte. Diog. Laert. L. IV.

faa Elskere ere istand til at gjøre sig nogen Forestilling om, uden at hun dog skal have vaagnet derved — at han derpaa endnu mindre end før skal have kunnet overtale sig til at snige sig ligesaa usformærkt bort, som han var kommen, og — fort — at Danserinden den lille Psyche (som siden hiin Pantomime aldeles ikke, uden at man veed hvorfor, var nogen Veninde af ham) skal have villet see med sine egne Øine, at han, — temmelig langt oppe paa Morgenstunden, — med en Mine, som der kunde sluttes meget af, skal have sneget sig ganske allene bag ved Myrtebækkene bort fra Pavillonen.

Syvende Capitel.

Efterretninger til at forebygge en muelig Misforstaaelse.

Slutningen af det tredie Capitel. Autor søger at lette sit Hierte.

Dyden er (vieser man at sige efter Aristoteles eller Horaz) Middelveien mellem to Afveie, som lige omhyggeligen maae undviges.

Det er uden Tvivl velgjort, naar en Skribent, der har foresat sig et vigtigere Formaal, end blot at forlyste sine Læsere, ved visse Leiligheder, istedet for mange af de nyere Franskmænds tøilesløse Overgivenhed, beslutter sig paa i beskeden Tilbageholdenhed at efterligne den blufærdige Virgil, som ved en Leilighed, hvor Angolaerne og Versoranderne vilde have

odstet med hele deres Malerkunst, og ikke frygtet for andet, end de ikke skulde være syrige og tydelige nok, — lader sig nøie med at sige os: „At Dido og hans Helt befandt sig allene i en Hule.“

Men naar denne Tilbageholdenhed gaaer saa vidt, at den Dunkelhed, den udbreder over en flibrig Gjenstand, kunde give Anledning til Misforstaaelse og Vildfarelse, saa udarter den i vore Tanker til falsk Undseelse, og i dette Fald synes det os raadeligere, at trække Forhængen lidet til Side, end af overdreven Beskedenhed at staae Færd for, maaskee at udsætte Uskyldigheden selv for ugrundede Formodninger.

Hvor mistænkelig altsaa Synet af et smukt ungt Menneske for Fødderne af en Danae, som selv i Slummer aander lutter Kjerlighed og Velsøst, med Soie maa forekomme vore Læserinder, saa kunne vi dog ikke undgaae at opholde os endnu i nogle Diebliske ved denne anstødelige Gjenstand. Man er ved saadanne Leiligheder saa tilbøielig til at give Indbildningskraften Tønnen, at vi vilde gjøre os latterlige, om vi vilde paaatae, at vor Helt den hele Tid, han, efter den lille Danserindes Foregivende, skal have tilbragt i Pavillonen, have holdt sig i den ærbødige Stilling, man i Slutningen af det forrige Capitel har seet ham i. Ja vi maatte endog besværges, at Helt, som — rigtig nok ikke ere Agathoner, maaskee vilde gaar saa vidt at slutte, at han kunde have
ført

fært sig den dybe Søvn, Danae syntes at ligge i, til Mytte paa en Maade, der i Grunden kun stikker sig for en Faun, og som vor Ven Johan Jacob Roussau selv ikke ligefrem vilde have billiget, hvor skarpsindig han end i en Note under sit Brev til Dalembergt veed at retfærdiggjøre det, han kalder afnødske et stiltiende Samtykke.

For nu at sætte Agathon i Sikkerhed for alle saadanne uforsthyldte Formodninger, maae vi, til Være for Sandheden, berette, at selv den skjønneste Sövens indtrædende Stilling, selv den gunstige Lethed i hendes Paaklædning, som unegteligen syntes at indbyde ham til at tillade sine Dine alt, neppe vilde have overrasket hans Beskedenhed, dersom det havde været ham umueligt at gjøre den mægtige Kælelse, der bemægtigede sig alle hans Kræfter, nogen Modstand *). Han overlod altsaa sin Sjæl til den fuldkom-

*) I de ældre Udgaver af dette Værk læser man her følgende Tilfættning: „Dove vi for meget, om vi erklære en saadan Modstand i hans Omstændigheder for umuelig, siden den endog har været umuelig for en Agathon?“ Spørgsmaalet synes vel at forvandle denne Erklæring til et Problem; men det falder dog tydeligen nok i Øinene, at det er en blot Vending, for nogenledes at formilde det Udttrykkelige deri. Forfatteren har altsaa følt sig

komneſte Salighed for dens ædleſte Sands, til Beskuelſen af en Skjønhed, ſom endog hans idea'ſke Indbildning maatte ſtaa langt tilbage for; og (ſom ikkun de vilſe begribe, der kjende den ſande Kjerlighed;) denne Beſkuelfe blev ſaa reen, ſaa fuldkommen, ſaa ubeſkrivelig en Tilfredsſtillelſe for hans Hjerte, at han derover syntes at have forglemt alle Onſker, alle Ahnelſer om nogen større Lykſalighed. Formodentlig (thi med Viſhed kunne vi ikke dømme derom) vilde ikke Gjenſtandens Skjønhed alene, hvor fuldkommen den end var, have gjort denne beſynderlige

Virk-

ſig tvungen til at udelade dette Sted, da det (efter hans nuværende Overbeviisning) indeholder tvende falſke Sætninger. Thi for det første er Agathon, hvor ſtore end hans Fuldkommenheder maatte være, kun et enkelt Menneſke, hvis Dyd ikke kan gøres til Maaleſtok for den menneſkelige Naturs moralſke Kræfter, og for det andet er det falſkt, at Agathon ſelv ikke kunde have gjort den Modſtand, han ikke gjorde, derſom han efter ſin Skuldighed havde betjent ſig af alle de Kræfter, et fornuftigt og frit Væſen beſidder, ſølgelig af alle de moralſke Hielpemidler for Dyden, ſom han virkelig havde i ſin Magt. Den Tilſætning: „i hans Omſtændigheder,“ gjør ikke Paatanden rigtigere; thi Omſtændighederne kunne vel formindſke Broden, men ikke undſkyld, end ſige retfærdiggjøre den.

Virkning. Men denne Vjenstand var hans Elskerde. Dette var en Omstændighed, der forstærkede den Beundring, hvormed endog den Koldblodigste nødtes til at betragte Skønheden, med en Jælelse, som endnu ingen Digter har været istand til at beskrive, hvor meget det end kan formodes, at den af Erfaring har været de fleste af dem bekendt. Ikkun denne navnløse Jælelse er det, der skiller den sande Elsker fra Satyren, og udbreder et Slags sædelig Gratie endog over det, der hos denne blot er Instincts eller en animalisk Hungers Værk. Hvilken Satyr vilde i saadanne Dieblikke været istand til at handle som Agathon? — Baersom og med en Sylphes lette Haand trak han det Silkegevandt, som Amor forræderisk havde skudt til Side, over den skønne Sovende igjen, kastede sig atter for Fødderne af hendes Sopha, og lod sig nøie med at trykke hendes skjædesløse udstrakte Haand med en Hentykkelse, med en Omhed, med en Inderlighed, som endog maatte have opvakt en Billedstøtte, til sine brændende Læber.

Hun maatte altsaa omsider vaagne. Og hvor havde hun ogsaa længere kunnet holde sig derfor, da hendes Slummer hidindtil virkelig kun havde været forstilt? Hun havde af en Ulysgjerrighed, der vist i hendes Forsatning kan synes naturlig, villet see, hvorledes en Agathon ved en saadan besynderlig Leilighed vilde forholde sig. Men dette sidste Øveis paa en fuldkommen Kjerlighed, der (hendes Erfaren-

hed

hed uagtet) havde alle Lyhedens Behageligheder for hende, rørte hende saa meget, at hun, overvunden af en uimodstaaelig Gølelse, i et Dieblif, hvor hun for første Gang troede at elske og blive elsket, ikke mere var Herre over sine Bevægelser. Hun aabnede sine smukke Dine, Dine, der svømmede i de vellystigste Kjærlighedstaarer, og aabenbarede den hentykte Agathon hans hele Lykke paa en uendelig fuldkommene Maade, end den meest veltalende Tilstaaelse nogensinde havde kunnet det. O, Calias! (raabte hun endeligen med en Stemme, der saatte enhver Nerve i hans Legeme i Bevægelse, i det hun slyngede sin skønne Arm om ham og trykte den lykkeligste af alle Eiskere til sin Barm) hvad giver Du mig ikke for et nyt Bæsen! Nyd, o nyd, Du Elskværdigste Blandt de Dødelige! den grændseløse Omhed i sin hele Omfang, Du indgyder mig. Og uden at opholde Læseren usubstændigen med, hvad hun fremdeles sagde og han svarede, overlade vi her Penselen til en Correggio og trække os tilbage.

Dog, vi begynde, skjönt for sigde, at blive vaer, at vi have undskyldt vor Ven Agathon paa hans smukke Venindes Beføstning. Det er let at forudsee, hvor lidet Maade hun vil finde hos den ærverdige og lykkelige Deel af vore Læserinder, som ere sig bevidste, eller i det mindste smigre sig med, at de i lige Omstændigheder vilde have forholdt sig ganske anderledes end Danae. Ogsaa er det langt fra, vi villes
ret

retfærdiggjøre denne alt for amme Nymphe, hvor meget end Kjerligheden veed at besmykke sine Feil. Smidstid bede vi dog de forommeldte Lucretier om Tilladelse til at maatte slutte dette Capitel med en liden Lærdom, som de formodentligen ikke have beredt sig paa.

Disse Damer (med al den Verbødighed, vi ere dem skyldige, være det sagt) vilde bedrage sig meget, om de troede, at vi kun havde aabenbaret de Svagheder, saa elskværdig en Skabning, som den skønne Danae, gjorde sig skyldig i, for at give dem Vællighed til derved at kildre deres Egentjærlighed. Vi ere virkeligen ikke saa fremmede i Verden, at vi kunne lade os indbilde, at enhver, der vil forarges over vor Danaes Forhold, vilde i hendes Sted været visere. Vi vide meget vel, at ikke alt, hvad der bærer Dydens Prag, er virkelig ægte og uforsfættet Dyd, og at tredsindsthye Nar, eller en vis Figur, ikke giver nogen, eller dog kun en meget liden Nætt til at bryste sig storligen af en Dyd, som maaskee ingaa har forsøgt at sætte paa Prøve. Kort, vi tvivle med god Grund paa, at de, der domme uarmhjertigst om en Danae, vilde i hendes Sted fradse Dinkene ud paa en Tilbeder, være sig end han stod en temmelig Deel tilbage for en Agathon. Og om de end gjorde det, saa vilde vi maaskee dog betænke os paa at tilskrive Dyden det, der ligesaa vel kunne være en mechanic Birkning af følesløse Sandser eller et følesløst Hjerte.

Wort

Vort Die er blot henvendt paa Eder, I indtæ-
gende Skabninger, som Naturen har skænket sin
skønneste Gave, Gaven til at behage, — som den
har bestemt til at gjøre os lykkelige, men som en
 eneste lille Uforsigtighed ved Opfyldelsen af denne
skønne Bestemmelse saa letteligen kan sætte i Fare for,
ved den agtværdigste af Eders Egenskaber, ved det,
der er Ansæg til enhver Dyd, ved Eders Hjertes
Omhed, at blive ulysiske! Eder allene ønskede vi
at kunne overbevise om, hvor farlig den Indbildning
er, hvormed Bevidstheden om Eders Ulyldighed
smigrer Eder, at det altid skulde staae i Eders Magt
at sætte Grændser for Kjerligheden og dens Fordrin-
ger. Gid de Uvædelige (dersom ellers Ulyldigheden
og Hjertets Godhed, som vi haabe, have himmelske
Beskyttere) gid de maatte vaage over Eders! Gid de
i rette Tid maatte advare Eder for at forlade Eder
paa en Omhed, som, fortryllet af den høimodige
Fornæelse at gjøre Gjenstanden for sin Tilbøielighed
lykkelig, saa let kan forglemme sig selv! Gid de en-
deligen i hine Dieblikke, hvor Beskuelsen af de Hæ-
rtykker, som I formaae at sætte os i, kunde besnære
Eders Klogskab, maatte hvidske Eder i Dret: At selv
en Agathon hverken har Værd eller Følelse nok
til at fortjene, at Tilfredsstillelsen af hans Øn-
sker skulde koste Eder Eders Hjertes Klogskab.

Ottende Capitel.

Hvilken en Tilstand, om den kunde vedvare.

Den skønne Danae var ikke af dem, der lade det, de gjøre, forblive halvgjort. Da hun nu engang havde besluttet at gjøre sin Ven lykkelig, saa fuldførte hun det paa en Maade, der forvandlede alt, hvad han hidindtil havde kaldt Glæde og Fornøielse, til Dromme og Skygger.

Man erindrer sig formodentlig endnu, at et Slags Uysgjerrighed, eller rettere et lunefuldt Indfald, at forsøge sine Undigheders Magt hos vor Helt, var i Førstningen den eneste Drivefsjæder til de Anslag, hun havde gjort paa hans Hjerte. Det personlige Bekjendtskab opflammede dette Forehavende ved den Smag, hun fandt i ham; og den daglige Omgang, Agathons Guldkommenheder, og (hvad, der i de fleste Tilfælde, om ikke allene forarsager, saa dog i det mindste beforder den qvindelige Dvds Nederlag) hiin forelskede Besejlses smittende Kraft, som den guddommelige Plato med Ræie tillægger de underfuldeste Kræfter, alt dette tilsammentaget forvandlede tilsidst denne Smag til Kjerlighed, til den sandeste, den sømteste, den befrigste Kjerlighed, der nogensinde har fundet Sted paa Jorden. Vor Helt allene var forbeholdt den Ære (om det var en Ære) at indgyde hende en Lidenskab, for hvilken hun, naaget alt hvad der hids
indtil

indtil er os bevidst af hendes Historie, endnu var ligesaa fremmed som en Bestalie. Kort, han, ikkun han allene, var stabt til at overvinde den Modbydelighed, som de almindelige Tilbedere, de skønne Hyacinther, disse tomhovede Sjæle, som Halvdelen af hendes Yndigheder (efter hendes egen Tilstaaelse) vare spildte for, havde begyndt at indgyde hende for alt, hvad der bar Præg af Kjerlighed.

De fleste af de Naturkyndige, der med Herr Buffon holde for, at det Physiske i Kjerligheden er det Bedste deraf, ville uden Betænkning tilstaae, at Besiddelsen eller (for nøiere at bestemme vort Udtryk efter deres Ideer) Nydelsen af en Danae, i sig selv betragtet, indbefatter det fuldkomneste Slags Fornøjelse, vore Sandser ere aabne for. En Sandhed, der, uagtet et Slags stiltiende Overenskomst om, „at man ikke skal tilstaae den høit, er fjendes saa almindeligen af alle Folk: Slag og til alle Tider, at Carneades, Sextus, Cornelius Agrippa og Bayle selv ikke have dristet sig til at drage den i Tvivl.

Endskjønt vi nu ikke have Mod nok til, imed saa ærværdigt et Beviis, som man har i det hele menneskelige Kjønns eenstemmige Spølsse, offentlig at tilkjende de Kjerlighedsforlystelser, der ere Sjelen egne, Fortrinet for hine, saa ville dog ikke saa vore enige med os i, at en Elsker, der selv har en Sjæl, kun i en meget ufuldkommen Grad vilde finde endog hiin af

af de nyere Epicuræere saa høit anpriste Forlystelse i Besiddelsen af den ællestjønneste Statue af Kjød og Blod, der kan gives i Verden, og at den ikkun af Hjertets Følelse faaer hiin forunderlige Indtagenhed, som stedse er bleven holdt for en ubestrikelig Egenkab — til Stoikeren Rousseau, nedlod sig til at skildre den i det fem og fyrgetyvende af den nye Zeloises Breve. Uden Tvivl er det Elskere som Saint Preux og Agathon, Elskere, der formedelst deres Følelsses Fiinhed og Fyrighed blive gjorte ligesaa skikkede til at dømme om de legemlige Fornøielser, som formedelst deres Hjertes Omhed og deres indvortes Sands for det sødelige Skjønne, om de moralske Fornøielser i Kjærligheden — det tilkommer at fælde en afgjørende Dom over det ommeldte Stridspørgemaal. Og hvor sandt, hvor naturligt ville ikke disse, om der ellers endnu gives Lige til dem i denne fordærvelige Tidsalder, finde hiint Udraab, som var uforstaaeligere for den animaliske Kjærligheds Dyrkere end en Zetruscisk Opfærdt for de Lærde — „O, unddrag mig for stedse disse berusende Henrykkelser, som jeg tusinde Gange vilde give mit Liv for! — Giv mig kun alt det igjen, der ikke er dem, men tusinde Gange sødere end de!“

Den skønne Danae var saa findrig, saa stor en Mester i at mangfoldiggjøre sine Gunstbeviisninger, at forhøie deres indvortes Værd ved udvortes Indtagenheder, at pryde dem uophørligen med Nyhedens friske Blomster og klogeligen bortjage alt det Censformige

formige, alt hvad der havde kunnet opløse Fortryl-
 lelsen og aabne Veien for Hæde og Mættelse, at hun,
 eller en anden som hun, endog kunde bragt Herr
 Buffon selv til at forandre sine Tanker om Kjerlig-
 heden. Disse lykkelige Elskende behøvede intet, for
 efter deres Høielse at staae i Salighed ved Siden af
 Guderne, uden deres Kjerlighed. De forsmaaede
 nu alle de Fortrytelse, som de tilforn havde fundet
 saa megen Smag i. Deres Kjerlighed udgjorde alt
 deres Arbride og alle deres Fornøielse: de søgte intet
 andet, de tænkte paa intet andet, de talede om intet
 andet med hinanden. Og dog syntes det dem stedse, som
 de saae hinanden for første Gang, som de sagde hinanden
 for første Gang, at de elskede hinanden, og naar de ikke
 havde gjort andet fra den ene Morgenrøde til den an-
 den, saa beklagede de sig endnu over, at Tiden var saa kar-
 rig, at den i et Liv, som de for deres Kjerligheds
 Skyld vilde ønsket udsædelt, førte dem Dage paa
 Regning, som kun vare Dieblitte for dem. Hvilken
 en Tilstand; om den kunde vedvare! — udraaber her
 den Græske Autor.

Niende Capitel.

En mærkværdig Virkning af Kjerligheden, eller om
Sjelesammenblandelsen.

En gammel Skribent, som vist ingen vil beskylde for at have behandlet Kjerligheden for metafysisk, og som vi kun behøve at nævne, for at befrie ham for al Mistanke om det, de materielle Sjele erklære for Platoniske Grillen, med eet Ord, Petronius betjener sig, hvorsomhelst et Sted, af et Udtryk, der ganske tydeligen røber, at han ikke allene har holdt en forelsket Sammenblandelse af Sjelenes for mærkelig, men endog for en Omstændighed, der naturligen pleier at være i Følge med Elskovsgudindens Hemmeligheder. At han selv har indseet dette Udtrykks hele Styrke, eller tillagt det saa megen Betydning, som vi, kan paa gode Grunde storligen drages i Tvivl. Nok, at vi finde dette Sted af en Hypothese saa gunstigt for os, at vi tro adskillige Phænomenen i Kjerligheden ikke vel efter vor Mening uden det kunne forklares, og at vi i Følge den antage: „at der hos sande Elskende i visse Omstændigheder ikke (som een af vore dydigste Digtere mener *) foregaaer et Bytte, men en virkelig Sammenblandelse af Sjelenes.

At

*) Bodmer i Noachiden v. a. ff.

At undersøge, hvorledes dette er mueligt, overlade vi til de vise og dybsindige Folk, som i stolt Nøiighed og salig Fraværelse fra denne sublunariske Verdens Tummel syffelsatte sig med den nyttige Speculation, at lære os, hvorledes alt, hvad der er virkeligt, uden Skade for deres Meninger og Lærelsning, kan være mueligt. For os er det nok, at en Erfaring, der er stadfastet ved utallige Exempler, sætter det uden for al Tvivl: at det Slags Kjerlighed, som Shaftesbury med største Røie gjør til et Slags Enthusiasmus, og mod hvilket Lucreti af samme Grund med saa megen Iver erklærer sig, virkelig frembringer Virkninger, som ikke kunne afmales bedre end ved det Petroniske Udtryk.

Agathon og Danae, som have givet os Anledning til deene Anmærkning, havde neppe tilbragt fjorten Dage (hvilke rigtig nok efter Kjerlighedens Calendar kun 'vare fjorten Diebliske) i den lykkelige Fortryllelse, vi i forrige Capitel forlode dem i, da den ommeldte Sjælesammenblanding yttrede sig i en saadan Grad hos dem, at de kun syntes oplivede og bejlede af en eneste fælles Sjæl. Virkeligen var der foregaaet saa stor en Forandring i deres nærværende Tilværelse var der, saa stor en Afstand mellem den og den forrige, at Alcibiades ligesaa lidet vilde have igenkjendt sin Danae, som Præstinden i Delphi sin ulegemlige Agathon. At denne af en speculativ Platoniker var bleven en practisk Aristip; at han havde forbyttet en Philo-

phic,

sophie, som sætter den reneste Lyksalighed i Beskuelser af usynlige Skønheder, med en anden, der søger den i behagelige Fornemmelser, og disse behagelige Fornemmelser i deres nærmeste Kilder, i Naturen, i vore Sandser og i vore Hjærter, at han af de Guder og Halvguder, han tilforn havde haft Omgang med, ifkun havde beholdt Grattierne og Elfskovsguderne tilbage, at denne Agathon, som tilforn kunde aflagt Bliedsommen selv Regnskab for sine Minuter, for sine Dieblikke, nu derimod var istand til (vi komme os ved at sige det) at fordrive hele Timer, hele Dage i en kjærlig Drukkenskab, — alt dette, hvor stor Forandringen end er, vil dog synes de fleste begribeligt. Men at Danae, der havde seet de skønneste og ædleste Mænd i Asien, der havde seet Kærlig og Satraper for sine Fædres, der var vant til at glimre som en Stjerne i de yppigste Forsamlinger, at see et Hof af alt, hvad der i Følge Fædres, Forstandens, Rigdommens og Talenternes Fortrin var berettiget til at stræbe efter hendes Bifald, forsamlet om sig, at denne Danae nu kastede et foragteligt Blik til den store Verden, og ikke fandt noget behageligere end den landlige Simpelhed, intet Skønnere end at vanke om i de grønne Lunde, flette Blomsterkrandse for sin Hvirvel, indslumre ved en raslende Kilde i hans Arm, at være forglemt af Verden og iagen forglemme den, — at hun, som den sølsomme Bjerglighed tilforn havde været en uudrømmelig

Kilde til vittige og spottesfulde Anmærkninger for, nu kunde røres Indtil Taarer af Nattergalens sømme Klage-toner ved den stille og klare Nat, eller, naar hun sandt sin elskede Agathon sovende i en Hyggensfuld Løvhytte, kunde blive siddende hele Timer fordybet i Kjerlig Forundring og Nybelsen af sine Følelser ubevægelig ved hans Side, uden at tænke paa at vække ham ved et egennyttigt Kys, — at denne Skolarinde af en Hippias, som havde været vant til, ikke at finde nogen Ting saa latterligt som Haabet om U dødeligheden og disse søde Drømme om bedre Verdener, som sølsomme Sjæle saa gjerne pleie at smigre sig med, — at hun nu, spadserende ved Agathons Side i det skumrende Maanestien, troede sig allerede skilt ved sit Legeme, allerede svævende i Elyseums salige Døle, — at hun midt i Kjerlighedens berusende Glæde kunde fordybe sig i Tanker om Grave og Urner, derpaa trykke sin Elskede sømmere til sit Bryst, beskue den stjernesfulde Himmel med Forundring, og hele Timer igjennem phantasere om de U dødeliges Glæde, uforgjængelige Skjønheder og himmelske Verdener, — dette var virkeligen Underværker af Kjerligheden, Underværker, som ikkun en Agathons Kjerlighed, ikkun hiin Sjælesforblanding, hvorved begges Tankemaader, Ideer, Smag og Tilbøieligheder fløde sammen til eet, vare istand til at gjøre.

Hvilken af dem, der vandt eller tabte ved denne Sjæleblending, ville vi overlade til Læserne at afgjøre,

og formodentligen vil den sminere Deel her tilkjende
den skønne Danae Fordelen. Ogsaa, mene vi, vil
ingen være saa usleben eller saa stoisst at negte, at de
være lykkelige — felices errore suo! — lykkelige
i denne søde Fortryllelse, som ikke til at være det,
de Vise saalange have søgt og aldrig have fundet,
mangler det mindste andet, end at den ikke (som den
Græske Autor her udraaber paa ny) kan vedvare her-
standigen.

Agathon

Sjette Bog.

Fortættelse af Agathons og den skønne Danaes Kjerlighedshistorie.

Første Capitel.

Danae faaer et Besøg af Hippias.

Ulfældige Aarsager havde føiet det saaledes, at Hippias havde maattet forlade Smyrna paa nogle Uger, og at hans Graværelse netop indtraf i den Tid, vor Helts og den skønne Danaes Kjerlighed steg til den allerhøieste Grad.

Denne Omstændighed havde givet dem fri Raadighed over en Tid, som de ogsaa til Fordeel for Kjerligheden og deres Fornøjelse saa vel havde vidst at føre

føre sig til Nytte. Ingen af Danaes forrige Tilbedere fik Tilladelse til at forstyrre deres Eensomhed, og de Beninder, som hun ellers omgikkes med, havde paa denne Tid saa meget at gjøre med deres egne Anliggender, at de kun bekymrede sig lidet om hendes. Dertil var hendes Ophold paa Landet inter Usædvanligt, og Staden Smyrna's almindelige Genius var Friheden i Valget af Fornøielserne alt for gunstig til, at en Danae (som man desuden ikke krævede den strengeste Dyd af) havde behovet at frygte for meget haarde Domme over sine, om de endog havde været bekendte.

Men Hippias var aldrig saasnart kommen tilbage fra sin Reise, førend han lod det være een af sine første Sorger, i egen Person at forespørge sig om, hvad Fremgang den Plan, han i Fællesskab med hende havde lagt, for at omvende den alt for Platoniske Callias, imidlertid havde havt. Den ualmindelig fortrolige Forbindelse, han i mere end ti Aar havde staaet i med hende, gav ham en fortrinlig Ret til ogsaa at kunne overraske hende, naar hun ellers ikke var tilstæde for nogen anden. Han ilede derfor, saasnart han kunde, til hendes Landgods, og her behøvede han kun at kaste Dinene paa vore Elskende, for at see, hvorvidt det var gaaet med den ommeldte Plan i hans Fraværelse. En vis Evang, en vis Tilbageholdenhed, et Slags undseelig Frygtsomhed, der, her hos Aspasia's Pleiedatter, næsten forekom ham

latterlig, var det første, der faldt ham i Minde hos dem begge to. Sand Kjerlighed er (som man for lang Tid siden har opdaget) ligesaa omhyggelig for at skjule sin Lyksalighed, som hiin kolde Kjerlighed, der er et Fostre af Kjedsomhed eller Coquetterie, er begjærlig efter at udbasune sin Seier. Men dette var hverken den eneste eller den fornemste Aarsag til den Tilbageholdenhed, som vore Forelskede, al anvende Møie uagtet, ikke kunde skjule for saa skarpsynet en Forster. Bevidstheden om den Forvandling, der var foregaaen med dem, Frygten for det comiske Udsende, dette maatte give dem i Sophistens Minde, Frygten for en Spot, hvis ondskabsfulde Ytring de ventede sig ved ethvert Diekast, ved enhver Smil, dette var det, der satte dem i Forlegenhed og meddeelte de artigste Ansigter i hele Jonien noget Fortrædeligt, som af enhver anden end ham havde maattet optages for et Tegn paa, at hans Nærværelse var dem ubehagelig.

Hippias antog det for det, det virkelig var, og da ingen var større Mester i Levemaaden end han, saa syntes han saa lidet at lægge Mærke til, hvad der foregik i dem, spillede saa naturlig den Uopmærksommes og Ligegyldiges Rolle, havde saa meget at fortælle om sin Reise og tusinde andre ligegyldige Ting, og vidste ufornærkt at give Samtalen saa fri og munter en Vending, at de vandt tilstrækkelig Tid til at sætte

fatte sig igjen og sætte sig i en ganske utvungen Forsætning.

Om Agathon end herved blev saa heroliget, at han virkelig haabede, han havde bedraget sig i sine første Forestillinger, saa var det dog langt fra, at den skarpsynede Danae lod sig forblænde af Sophists Kunstgreb. Hun kjendte ham alt for vel til ikke at lase i hans Sjæl. Der var ingen Tvivl hos hende om, at det maatte komme til en Forklaring mellem dem; og hun var ikkun urolig over, hvorledes hun skulde undskyldte sig for, at hun ved sin Bestræbelse for at omdanne Agathons Caracteer havde opofret sin egen, eller dog en god Deel deraf.

Med disse Tanker havde hun sysselsat sig i den Tid, hun pleiede at tage sin Middagshvile, og endnu var hun ikke ret enig med sig selv om, hvorvidt hun burde fortroe sig til Sophisten, da han traadte ind i Stuen til hende, og med en gammel Vens fortrolige Frimodighed aabenbarde hende, at det blot var Begjerlighed efter at erfare deres hemmelige Afslags Fremgang, der saa snart efter hans Tilbagekomst havde brevet ham til at besøge hende. Callias's Lyksalighed (skiede han til) lyser for levende ud af hans Dine og hans hele Udvoortes til, at jeg, smukke Danae! ved noget overflødigt Spørgsmaal skulde søge at forhæie den indtagende Farve paa disse elskværdige Kinder. Men finder Du ham imidlertid værdig til

den Møie, Du uden Tvivl har maattet anvende, for at tilveiebringe hans Omvendelse?

Den Møie! saade Danae smilende: jeg forsikrer Dig, at ingen Møie i mit Liv har været mig saa let, som at lade mig elske af den elskværdigste Dødelige, jeg nogensinde har kjendt. Thi deri har den hele Møie bestaaet.

Nei, ikke ganske (afbrød Hippas hende), om Du ellers vil være saa oprigtig, som jeg kan vente af vort Venkab. Jeg er vis paa, han ikke tænkte paa nogen Forstillelse, medens han besøgte sig i mit Huus, og den Forandring, jeg bliver væd hos ham, er saa stor, røber sig saa tydeligen i hans hele Væsen og har gjort ham saa ukjendelig, at Danae selv, hvor megen Overtalelse der end ligger paa hendes Læber, ikke skal kunne overtale mig til at troe, at en saadan Sjeleforvandling kan foregaae i Søvn. Ingen Tilbageholdenhed, smukke Danae! Virkningerne vidne om deres Aarsager, og et stort Værk forudsætter store Tilberedelser. Naar en Callias bringes dertil, at han pynter sig som en Yndling af Venus, at han dammer med en Sybarits Tunge om Ketternes Nydelighed og Vinenes Belsmag, at han med henrykt Klappen i Hænderne forlanger de velslyngte Modulationer af en rørende Kjærlighedsfang igjentagne, og at han ligesaa ligegyldig modtager Vægeret af en Nymphe med blottet Barm, som han kaster sig paa den duunslede Persisks Seng: — sandeligen, smukke Da!

Danae! dette kalder jeg en Forvandling, som jeg ikke, især i saa kort en Tid, havde troet nogen dødelig Gudinde istand til at frembringe.

Jeg veed ikke, hvad Du vil sige dermed, svarede Danae med en forstilt — adspredt Mine: mig forekommer intet naturligere end alt det, Du her anstikker Dig saa forundret over. Og sæt, Du havde bedraget Dig i Din Dom over Callias: kan det være hans Skyld? Sandt at sige, kan det intet være forskjelligere end den Callias, Du har skildret mig, og den, jeg har fundet. Du lod mig vente en pedantisk Daare, et Uemne til en Comedie, og jeg — Du maa see af mig, saa meget Du vil, jeg igjentager dog: — Alcibiades var ikke i

Leve, i sin Skjønheds Foraar elskværdigere end den Mand, Du skildrede mig som en latterlig Mellemting af en Phantast og en Villedstørte. Dersom der gives nogen Forskjel mellem Agathon og dem, jeg tilforn af Taknemmelighed, Smag eller Lune har viist mig artig imod, saa er den ganske til hans Fordeel, saa bestaaer den deri, at han er ædlere, oprigtigere og sømmere, at han elsker mig, istedet for hine ifkun elskede sig selv i mig, at min Fornægtelse gjør ham lykkeligere end hans egen, at han besidder det høimodigste og er fjendsligste Hjerte i Forening med de lyfeste Mands fuldkommenheder og med alt, hvad der kan gjøre Omgangen behagelig.

Epil.

- 20 -
Hvilken en Strøm Veltalenhed! raabte Hippas med en Smil som en Faun: Du taler, ligesom Du skulde holde hans Apologie for mig! Og naar har jeg da vel sagt noget andet? Beskrev jeg ham ikke som et elskværdigt Menneske? Sagde jeg Dig ikke, at han vilde gjøre alle Dine gjæglende Sommerfugle utaalelige for Dig. — Men vi ville ikke trættes, smukke Danae! Jeg seer, at Amor har gjort her mere, end der var ham paalagt. Han skulde ikkun hjælpe Dig at overvinde de Callias; men den overmodige lille Pøg har anseet det for en større Ære at overvinde Dig selv, at overvinde den Danae, der hidindtil kun har spøget med hans Pile. Bekjend, Danae. .

Ja, faldt hun ham med Hestighed i Ordet, jeg bekjender, at jeg aldrig har elsket, saaledes som jeg nu elsker, at alt, hvad jeg tilforn kaldte Lyksaltghed, neppe engang har fortjent Navn af Tilværelse. Jeg bekjender, Hippas! og jeg er stolt af at bekjende, at jeg søger mig istand til at opofre alt, hvad jeg eier, alle Forlystelser i Smyrna, alle mine Fordringer paa Bisfald, alle Forsængelighedens Tillokkelser og alle de Elskere, der gives i Verden, at jeg kunde bortkaste alt som en Nøddeskæl, for at leve med Callias i en Straahytte og med disse Hænder, der ikke skulde være for hvide og fjerne dertil, at tillave den Melk, der, naar han kom hjem fra Marken, vilde smage

ge ham sødere, fordi jeg bød ham den, end Nectar af Elskovsgudindens Hænder.

O, det er noget andet, raabte Hippias, som nu ikke kunde holde sig længere for at bryde ud i en høi Latter: naar Danae taler i denne Tone, saa har Hippias intet mere at sige! Men (søiede han til, efterat han havde tørret sine Øine og bragt sin Mund i Lave igjen) jeg leer virkelig, min smukke Veninde! i Utide. Sagen er alvorligere, end jeg ved første Diekast forestilte mig, og jeg frygter nu for ramme Alvor, at Callias, hvor meget han end synes at tilbede Dig, ikke formaaer at elske høit nok, til at fortjene Din Kjerlighed.

Jeg fritager Hippias for denne Frygt, sagde Danae med en spodsk Smil, som klæbte hende saare yndig: det skal være min Sorg. Mig synes, Hippias, som er saa stor en Mester i at slutte fra Virkningerne til Årsagerne, skulde kunne være ganske rolig i Henseende til, at Danae ikke lader sig fange som en fjortenaars Pige.

Guderne for Glæde og Kjerlighed forebygge, at mine Ord skulde indholde nogen ildespaaende Mening, svarede Hippias. Du elsker, skønne Danae! Du elstes igjen: ingensinde har Amor forenet noget Par, der var værdigere til at være lykkelig, der var mere færdig til at gjøre hinanden lykkelig. Udsømmer alle det Tilfokkende, Kjerligheden eier! Drifker uafslættelig ny Genrykkelse af Eders Nectarbæger! Og gid
Eders

Eders misundelsesværdige Forrytelse maa vare saa
længe, som Eders Liv!

Andet Capitel.

En Probe paa en Elfers Talenter.

J saa venstabelig og stærkest en Tone omstemte
den behagelige Sophist sit Sprog, da Agathon traadte
ind, for at foreslaae dem en Spadseretour i Haverne,
hvorved han havde i Sinde at gjøre sig den
Fornøielse, at overraske dem med en hemmelig foranstaltet
Forkyrtelse. Man antog Forslaget, og efter
at Hippias havde taget en Række nye Malerier, hvorefter
med Galleriet var blevet formeret, i Diesyn, gik man
ned i Hagen, hvor store Blomstestykker, Spadseregange
af høie Træer, smaa Parke, kunstige Lundede,
Løvhytter og Grøtter, efter Persisk Smag, i en
behagelig Uorden syntes omstrøede blandt hinanden.
Samtalen blev nu ligegyldig igjen, og Hippias vidste
at tage det saaledes, at Agathon usformærkt blev
forledet til paa hundrede Maader at forraade den nye
Vending, hans Indbildningskraft havde taget.

Imidlertid nærmede Solen sig sin Nedgang, da
de, ved Indtrædelsen i en liden Skov af Myrte- og
Citrontræer, bleve mødtagne med en usynlig Concert,
som

som efterlignede alle Slags svingende Fuglestemmer. Fra hver Green, fra hvert Blad syntes der at komme en anden Stemme, saa fuldkommen var den Musik, der her, ved den konstløse Naturs Efterlignelse i phantaserende Toners forstille Uorden, frembragte den behageligste Harmonie, man nogensinde havde hørt. Den skønneste Aftenstjernering og Stedets særegne Vnde forenede sig dermed for at udbrede den fuldkomneste Fortryllelse over denne Lykkestov. Danae, som paa nogle Uger havde faaet en ganske ny Følelse for Naturens Skønhed og Gudsbyldningskraftens Fornøjelser, saae paa sin Yndling, der anstillede sig ganske uvidende, med et Par Vine, der sagde ham, at det ikkun var Hippias's Nærværelse, der hindrede hende fra at kaste sine skønne Arme om hans Hals.

I det samme kom der uventet en Flok smaa Elfvogsguder og Fauner springende frem af Lunden, hine let bedækkede af flagrende Silkefloer, i virket eftergjorte Roser, disse nøgne, naar man undtager en Bedbendekrands med gule Roser, som slyngede sig omkring deres sneehvide Hoster og omvandt de smaa forgylde Horn, som stak frem under deres korte sorte krøllede Haar. Alle disse smaa Genier strøede de skønneste Blomster for Danae af jernlige Smaakurve, flettede af Guldtraad, og førte hende dansende hen i Midten af Skoven, hvor Buske af Jasminer, Roser og Acacier dannede et Slags halvcirkelrundt Amphitheater, undre hvilket

der var bygt en jærkelig Trone af Løvørk og Blomsterkrands for den skjønne Danae. Efterat hun havde sat sig her, bredte Elskovsguderne et Persisk Teppe ud for hende, medens nogle af de smaa Fauner vare syffelsatte med at opstille Guld- og Cristal-Drickelar af den smukkeste Dannelsse paa Jorden, andre igjen under Byrden af fulde Glasser kom fremkrybende med comiske Miner og Fagter, og i Forbigaaende spottede den vise Hippias ved hundrede smaa Overgivenheder.

Med eet smurtede Gratierne, tre unge Søstre, hvis halv opblomstrede Skjønhed en let Sky af Silkeflor snarere syntes at blotte, end misundelig at bedække, frem fra en Myrtebække, der havde skjult dem. De omringede deres Beherskerinde, og medens den første ombandt hendes smukke Tinding med en frisk Blomsterkrands, rakte begge de andre hende knælende de udsøgteste Frugter og Forfriskninger paa Guldfade, ligesom og Faunerne bekransede Hippias med Vebbende og udgjøde vellugtende Salver over hans kaldede Hoved og graanende Skjeg.

Allerede ytrede begge deres Fornøielse over dette smukke Skuespil, som i det Hele udgjorde det blideste Malerie af Verden, da i det samme en kjelen Symphonie af Fløiter, som syntes at nedtone fra Luften, gjorde Selvbet opmærksomt paa en ny forekommende Scene. Elskovsguderne, Faunerne og Gra-

tier

elerne vare forsvundne, og lige over for Danae aabnede
 der sig en Skov scene, for at fremstille Amor i en forgylde
 Skov, som blev holdt af Zephyrer over Rosenbuskene
 En skielmsk Smil, der udbredte sig over hans yndige
 Ansigt, syntes at advare Hjerterne om at vogte sig for
 at lade sig føre bag Lyset af denne indtagende unge
 Guds forfælske Usskyldighed. Han sang med den be-
 hageligste Stemme, og Indholdet af hans Sang ud-
 trykte hans Glæde over, at han endelig havde fundet
 den Leilighed til at hævne sig paa den skønne Danae.
 „Ellig min Moder, Gudinden for Kjerligheden (sang
 han), hejser hun vindfranket over Hjerterne og aander
 Kjerlighed rundt omkring sig; besjelet af hendes
 Diebstahls, retter Naturen som hendes Gudinde sig efter
 hende: forstjønnet, naar hun smiler, sorgmodig og
 salskende, naar hun vender sig fra den! Forladte
 staae Alterne i Daphnos; itkun hende søge de Elskendes
 Sukke, og i det hendes seiertrange Dine saare og
 henrykke ethvert Hjerter omkring hende, leer hun,
 den Stolte, af mine Pile og trodser med et frit Bryst
 den Magt, som endog Guder skælve for. Men læn-
 gere skal hun ikke trodse! Her er den skarpeste Piel,
 Skarp nok til at saare en Barm af Marmor og tænde
 de koldeste Sjæle i Kjerligheds-Lue. Skjælv, Du
 uforsigtige Skjønne! Dette Diebstahls skal hævne Amor
 og hans Moder! Dybt sukkende skal Du fare op som
 en ung Naar, naar den, slumrende under Roser, sø-
 ler Jægerens bevingede Piel; smertefuld og trostesløs
 skal

skal Du vandre om i eensomme Skove, og, siddende paa øde Klipper, formere den rindende Bæk med Dine Taarer."

Saaledes sang han og spændte med en skjelmst Smil sin Bue; allerede var Pilen lagt an, allerede sigtede han efter hendes Barm; men pludselig fœr han tilbage med et høit Skrig, sønderbrød sin Piel, kastede Buen fra sig og ilede med en øm og frygtsom Mine hen til den skønne Danae. „O, Gudinde! tilgiv mig, (sang han, i det han bedende omfavnede hendes Knæ) tilgiv mig, tilgiv mig, min smukke Moder! Mine Dine have bedraget mig! Hvor let var det ikke at tage Feil! Jeg ansaar Dig for den skønne Danae."

I det samme, han havde sjunget derte, fremkom igjen Gratierner, Elfkovsguderne og de smaa Færner, for at ende Scenen med Sang og Dans til Pries for den skønne Danae, som paa saa smigrende en Maade var erklæret til Gudinde for Kjerlighed. Denne overraskende Compliment (som den Gang endnu havde Nyhedens Tillokkelse) syntes at gjøre hende Fornøielse; og den dobbelt forlystede Hviplias tilstod, at hans unge Ven havde ret lært at gjøre Brug af sin Indbildningskraft. Tænkte jeg ikke, Eolias! (sagde han sagte til ham, i det han klappede ham paa Skuldrene), at en Moaned under den skønne Danaes Dine vilde helbrede Dig for de Forbarme, hvormed Du var indtaget imod mine Grund-

sætninger? Jeg seer, Du allerede har lært at undsøge dem mesterligen."

Den øvrige Deel af Aftenen blev tilbragt paa en ligesaa behagelig Maade, indtil endeligen Hippias (som Dagen derpaa igjen skulde tilbage til Smyrna) blev bragt til Sengs af de smaa Fauner i en Tilstand, hvori han mere lignede Fader Silen end en Viis.

For Agathon var der nu intet saa vigtigt, som at erfare, hvad der havde været Gjensstand for Danaes Samtale i Centrum med Hippias. Man vil nok undskylde denne Skjønne, om hun ikke drev sin Oprigtighed saa vidt, at aabenbare ham den Forstaaelse, som hun fra først af havde ladet sig trække ind i af Sophisten, og hvorpaa Udsaldet var blevet saa afvigende fra den første Plan. End ikke af den sømme-
ste og sørtroligste Kjerlighed hindres man fra at forbeholde sig smaa Hemmeligheder, ved hvis Obenbarelse Kjerligheden vilde tabe alt for meget. Hun lod sig altsaa nøie med at sige ham: At Hippias havde sagt meget til hans Døes og forsikret, at han havde fundet ham langt mere artig og opvakt, end han tilforn havde været. Det havde forekommet hende, at han havde villet sige mere dermed, end hans Ord i sig selv havde sagt; men hun havde ligesaa lidet tænkt paa at gjøre ham til sit Hjertes Fortrolige, som hun fandt nogen Aarsag til at skjule den Agteelse, man ikke kunde negte Callias's personlige Fortjenester. J

ovrigt havde hun tilskrevet Tiden, som havde svækket Erindringen om hans Ulykker, og den fuldkomne Frihed, han nød i hendes Huus, den Munterhed, der viste sig hos ham.

Agathon led sig ikke allene berolige ved denne Fortælling, men da hans Indbildningskraft stedse var vant ved at føre ham videre, end han selv havde i Sinde at gaae, saa følte han sig endog, efter at de en Tidlang havde talet om denne Sag, saa modig og dristig, at han foresatte sig at besvare Hippias's Ekjemt, saafremt det oftere skulde falde ham ind at gjøre sig tilgode over hans Venskab med Danae, i den samme Tone: en Beslutning, som (om endstjont han ikke selv blev det vaer) virkeligen forudsatte en større Uforsammenhed, end en meget længere Reise paa den Afvei, han var kommen paa, kunde kunnet give en Agathon.

Tredie Capitel.

Convulsivisk Berøggelse af den opvaagnende Dyd.

Ikkun faa Dage vare forløbne siden Hippias's sidste Besøg, da en Fest, som denne Sophist pleiede at holde hvert Aar, gav ham Leilighed til at sende den skønne Danae og hendes Ven en Indbydelse. Da de ikke havde noget passeligt Paaaskud til at undskyldes sig med, saa indfandt de sig den bestemte Dag, og Agathon ankom der med en Munterhed, som gav ham selv Haab om, at han skulde holde sig saa kjek, som de Ansald, han ventede af Sophistens Skalkagtighed, nogensinde kunde kræve det. Hippias havde ikke forglemmt noget, som kunde forøge Festens Pragt, og efter det, vi i den anden Bog have forklaret om denne Mands Grundsatninger, Levemaade og Rigdomme, kunne vore Læsere gjøre sig saa store Tanter derom, som de ville, uden at berygte, at vi ved nogen overflødig Beskrivelse skulle opholde dem fra de vigtigere Gjenstande, som her kræve vor Opmærksomhed.

Under Tasselet havde Agathon ret vel spillet sin Rolle som et vittigt Hoved. Han havde underholdt Selskabet med saal sin og munter en Skjemt og ved mangen en Leilighed saa tydeligen forraadt de Forrettelser, som hans Sjæl blev behersket af, at Hippias ikke kunde holde sig for i et Dieblis, hvor de be-

fandt sig allene, at udtrykke ham sin hele Glæde derover. „Det glæder mig, Callias! (sagde han til ham) at see, Du er kommen ind i vort Laug. Du retfærdig-gjør fuldkommen de gode Tanker, jeg ved første Die, fast fattede om Dig; jeg sagde stedse, at en Sjæl, der var saa fyrig, som Din, ikkun manglede virkelig Gjenstande, for at borttrækkes uden nogen Møie fra de Chimærer, som Du, endnu for saa Ilger siden, syntes fængslet saa overhaands stærkt til.“

Til Lykke for den gode Agathon reddede nogle af Selskabets Mellemkomst ham midt i det Svar, han stammende havde begyndt paa; men fra den Urolighed, disse saa Ord af Sophisten havde sat hans Sind i, kunde intet befrie ham. Al den Møie, han anvendte, al den Tidsfordriv, han saae sig omgivet af, alt var for svagt til at udtrække ham af en Forvirring, som endog ved Synet af den skønne Danae end mere blev formeret. Han saae sig, under Paaskud af en liden Upasselighed, nødsaget til at forlade Selskabet, for at overgive sig i et afliggende Cabinet til den Mængde Tanker, der med eet stormede ind paa ham og en Tidlang betog ham al Vovne til at stille den ene fra den anden. Endeligen fattede han sig dog saa meget, at han kunde skaffe sit beklemte Hjerte Luft ved selgende ofte afbrudte Samtale med sig selv.

„Det glæder mig, at see, Du er kommen ind i vort Laug, sagde han jo? — Er det mueligt? I hans Laug? — Skulde jeg ligne Hippias? — Hip-
pias,

plaa, hvis Grundsætninger, hvis Lærned, hvis for-
meente Visdom for kort siden endnu opvakte saa stor
en Afsky hos mig? — Og denne Forvandling er saa
stor, at den ikke lader ham beholde nogen Tvivl til-
overs? — Gode Guder! hvad er der blevet af Eders
Agathon? — Af, det er desværre alt for vist, at
jeg ikke mere er den, jeg var! — Hvorledes? Ere
ikke alle de Gjenstande i dette Huus, som min Sjæl
tilforn vendte sig bort fra med Skræk og Bæmmelse,
nu blevne mig ligegyldige eller endog behagelige? Disse
yppeige Malerier, — disse flibrige Nympher, — disse
Samtaler, hvori alt, hvad der bør være Mennesket
stort og agtværdigt, bliver sat i et comisk Lys, — den
ne Tidens Forædelse, — disse mæisommelig udtænkte
og langt over Naturens Fordringer drevne Forlystels-
ser, — — Himmel! hvor er jeg! Paa hvad for en
steil Brink b. finder jeg mig ikke! — Hvilken en Af-
grund ligger der ikke under mine Fødder! — O, Da-
nae, Danae!”

Her taug han, for at give de trøstelige Indtryk-
ke, som dette Navn og de fortryllende Billeder, som
vare forbundne dermed, gjorde paa hans af sig selv
mættrede Sjæl, noget mere Rum. Under en pludse-
lig Overgang fra Tungsinidighed til Henrykkelse gjen-
nemstrefede den nu alle de Kjerligheds- og Lytsalig-
bedsscener, der havde gjort de sidst forløbne Dage til
Dieblikke for den; og gjennemstrømt af disse Forestil-
linger med en inderlig Vellyst, kunde eller vilde den

snarere ikke udholde den Tanke, at den i saa misundelsesværdig en Tilstand kunde være nedstunken under sig selv. „Guddommelige Danae! (udbrød den arme Patient i et fordoblet Anfald af den tilbagevendende Tummel) kunde det være en Forbrydelse at elske den fuldkomneste af alle Skabninger? En Forbrydelse at være lykkelig! — I denne Zone vedblev Amor (som Plato meget rigtigt kalder den største af alle Sophister) saa meget mere ubehindret at opmuntre ham, som Egens Hjerlighed kom ham til Hjælp og gjorde hans Sag til sin egen. Thi hvad er ubehageligere, end at maatte anklage og fordomme sig selv? Og hvor gjerne høre vi ikke Lidenffabens Stemme, naar den forsvarer sig? Hvor grundig finde vi ikke enhver Skingrund, hvormed den søger at forlede den dømmende Fornuft til en falsk Dom?

Agathon hørte denne bedrageriske Forsvarer saagserne, at det lyktes den at berolige hans Sind igjen. Naaget den Forandring, der var foregaaen i hans Tænkemaade, og som han søgte at forestille sig som en Forbedring, smigrede han sig dog med, at der var saa stor, saa væsenlig en Forskjel mellem ham og Hippias, som der nogeninde havde været. Han skjulte sin svage Side bag de Dyder, han troede at være sig bevidst, og beroligede sig endeligen fuldkommen med en idealt Plan til et med hans egne Grundsatninger overensstemmende Liv, til
 hvil

Hvilket han troede sin elskede Danae allerede saa forberedt, at han nu uden længere Opsættelse kunde fremlægge den for hende. Han vendte og med saa muntere et Ansyn tilbage til Selskabet, at Danae og Hippias selv lode sig nøie med at troe, at hans forrige Anstød maatte tilskrives en hastig ophørt Upasselighed.

Forlystelser fulgte nu saa umiddelbar og saa afveklende paa Forlystelser, at den overvældede Sjæl ikke fik nogen Tid til at gjøre sig selv Regnskab for sine Følelser; og med disse adspredende Fornøielser blev den hele Nat tilbragt indtil Morgenrøden igjen brød frem. Den elskværdige Danaes Nærværelse virkede med al sin fortryllende Kraft paa vor Helt, uden dog at kunne forhindre, at han jo af og til blev betagen af en Udspredelse, hvilken hun, saasnart hun blev det vaer, gjorde sig Umage for at betage ham igjen. De Gjenstande, der tilforn havde krænket hans Sands for det Sædelige, vare her tilstæde i saa stor en Mængde, at det ikke kunde seie, at jo en lønlig Følelse af hans Fornedrelse, midt iblandt de flygtige Fornøielser, hvormed de, saa at siige, henglede over Overfladen af hans Sjæl, maatte farve hans Kinder med Skamrødme over hans Forandring: den sande Forløber for den tilbagevendende Dyd.

Dette indtraf især ved en pantomimisk Dans, hvormed Hippias søgte en rum Tid efter Midnat at holde sine af Bacchus for største Delen overvældede Gæster fra at falde i Slummer. Danserinden, en
ind-

indtagende Pige, der, sin Ungdom uagtet, allerede
 længe havde været indviet i Cytheres Hemmeligheder,
 dansede Leda's Gabel, dette bekjendte Messersstykke af
 de Gamles ligesaa fuldkomne som yppige Dans-kunst,
 hvis Virkninger Juvenal i en af sine Satirer affil-
 drer med Træk, der ere mere mærkværdige formedelst
 deres Styrke, end formedelst deres Sædelighed.
 Hippias og de fleste af hans Gjæster yttrede en
 umaadelig stor Fornøjelse over Maaden, hvordaa hans
 Danserinde efter tvende Floiters vellystige Modular-
 tion vidste ved Bevægelsens stumme Sprog at over-
 gaar fra Scene til Scene af denne flibrige Historie til
 dens endelige Udvikling. Zeuxis og Homer selv, raab-
 te de, kunde ikke male bedre, ikke male tydeligere med Far-
 ver eller Ord, end Danserinden ved sine Bevægelser.
 Fruentimmerne troede at have gjort nok, naar de
 lode til ikke at give Agt paa dette Skuespil; men
 Agathon kunde ikke uden megen Møie indslutte det
 modbydelige Indtryk, det gjorde paa ham, i sig selv.
 Han stod allerede i Begreb med at sige noget, der ikke
 kunde have gjort synderlig megen Effect i et saadant
 Selskab, da just et beskjæmmende Diekast tilbage paa
 sig selv og maaskee og Frygten for at opfordre den
 frække Hippias til en alt for skarp Hævn, gvalte Ors-
 dene paa hans Læber og (siden han dog allerede havde
 ladet nogle Udtryk falde sig af Munden) forvandlede
 den Daddel, han havde foresat sig at bryde ud i, til
 en tvungen Misfaldsyttring. Men han havde nu in-
 gen

gen No paa sig, førend han fik den skjønne Danae overtalt til at liste sig med ham og een af sine Veninder bort fra et Selskab, som Gratierne skamrøde vare bortflygtede fra; og hans Misfortælselse yttrede sig og, medens de vare paa Hjemveien, i en skarp Dom over Sophistens fordærvede Smag, som ikke ophørte, førend de i Dagbrækningen ankom til Danaes Lustgaard, for at hjælpe Naturen, som var saa udmattet af Forlystelser, ved Søn og Nødsnød til Kræfter igjen.

Fjerde Capitel

En Drøm.

Stoikerne (denne strænge moralske Orden, hvis Tab vi føle os fristede til at kalde med den fortræffelige Montesquieu et Tab for det menneskelige Kjon *), havde blandt andre Besynderligheder

*) Si je pouvois un moment cesser de penser que je suis chrétien, je ne pourrois m' empêcher de mettre la destruction de la secte de Zenon au nombre des malheurs du genre humain. Esprit des Loix, Livre XXIV. Ch. 10.

heder et stort Begreb om Drømmenes Natur og Bestemmelse. De dreve det saa vidt dermed, at de endog gjorde sig den Umage at skrive Bøger om denne Materie, der i Størrelse ikke gave dem noget efter, hvormed den lærde Verden endnu vore Dage er bleven begavet af nogle vise Munkel om den store Kunst at prøve og forvise Spørgsøgelser. De inddelte Drømmene i mange Slags Classer og Arter, tillagde dem deres hemmelige Betydninger, opgave Nøgterne dertil og toge ikke i Betænkning at tilskrive de Aander, de havde udbredt over alle Dele af Naturen, en ganske useilbarlig Indsydelse paa nogle Arter af dem. Virkeligen synes de ene og allene i denne Henseende at have rettet sig efter en almindelig Tro, der fra utænkkelige Tider har haandhævet sig i alle Tidsalder og hos alle Folkeslag, og bragt det i Form af en lærd Theorie, der hos deres Oldemodre maa have været en meget usikker Blanding af Tradition, Indbildning og Aandsvagthed. Dette være nu, hvad det vil, saa kan det dog vel neppe negtes: at vi undertiden have Drømme, hvori der findes saa megen Sammenhæng, saa meget, der sigter til vore forbigangne og tilkommende Omstændigheder, at vi, uanset den liden Tilfætning af Underligt og Ubegribeligt der er deri, finde os, formodest hine Kjendtegn paa Sandheden, tilbøielige til at søge noget Hemmeligt og Forvarslende i denne

Deel

Deel deraf. At tilskrive Aanderne uden for os eller (som Pythagoræerne gjorde) en vis prophetisk Kraft eller Divination hos vor Sjæl, som under Sandsernes dybe Slummer har en større Frihed til at udvikle sig, med afsjærende Visshed saadanne Drømme, overlade vi til dem, der i fulde komnere Grad end vi have sat sig i Besiddelse af hiin Lyksalighed, at indsee Tingenes Aarsager, som Lucret's berømmer med saa megen Enthusiasme. Imidlertid have vi dog gjort os det til en Lov, ikke at kaste Foragt paa de gode Raad, for hvilke vi maae takke vore Bedstemødre og Tanter, som, imedens vi vare saa lykkelige at nyde deres indsigtssfulde Opdragelse, under Naaberaabelse af en lang Række Familieexempler pleiede at formane os alvorligen om, ikke at ansee de Advarslir og Vink, der bleve os givne i Drømme, for intreibetydende.

Agathon havde denne Morgen, efterat han omfærd i en Virvar af uenige Tanker og Sindsbewægelser var falden i Slummer, en Drøm, som man med nogen Føie kan regne iblandt de smaa Aarsager, der have frembragt store Begivenheder. Vi ville fortælle den, som vi finde den i vort Haandskrift, og overlade til Læseren at dømme derom, hvad han finder for godt.

Det forekom ham, som han forlystede sig paa en Gæst i et Selskab af Nympher og Elskovsguder. Danae var iblandt dem. Med en fortrulsen-

de Smil rakte hun ham, ligesom Ariadne sin Bæ-
 chus, en Skaal med Nectar, hvilken han, stirren-
 de paa hendes Dine, udsøgte med Belyst. Med
 eet begyndte alt at danse omkring ham. Han dans-
 fede med. En Taage af vellugtende Duft syntes
 rundt omkring at indhylle Tingenes sande Stikkel-
 se; tusinde behagelige Figurer forsvandt, som Sæbe-
 blærer, ligesaa hastig for hans Dine, som de viste
 sig. I denne Tummel hoppede han en Tidlang
 omkring, indtil endeligen Taagen og det hele glæ-
 de Selvfab med eet forsvandt for ham. I dette
 Dieblik følte han sig, som om han var vaagnet op
 af en dyb Søvn, og da han slog Dinene op, saae
 han sig paa Spidsen af en bred Klippe, under
 hvilken en rivende Strøm borskyllende sine skum-
 mende Bølger. Lige over for ham, paa den an-
 den Bredde af Floden, stod Psyche. Et sneehvidt
 Klædebon slagrede om hendes Fødder; hun stod
 ganske allene, var bedrøvet og saae paa ham med et
 Diekast, der gjennemborede hans Hjerte. Uden at
 betænke sig noget Dieblik styrrede han sig ned i
 Floden, arbejdede sig over til den anden Bredde
 og ilede afsted for at kaste sig for sin Psyches Føde-
 der. Men hun undveg ham som en Skygge; han
 strakte sine udbredte Arme efter hende, men for-
 gjeves: det var ham umueligt at tilbagelægge det
 korte Mellemrum, der skilte ham fra hende. End-
 nu hestrede hun stedse sine Dine paa ham; virkelig

Rum

Nummer taledes af hendes Ansyn, og med den høire Haand pegede hun hen til en fraliggende Egn, hvor det forekom ham, han ganske tydeligen kunde skjelne det Delphiske Tempels forgyltde Taarne og hellige Lunde. Taarene strømmede ham ved dette Syn ned over Kinderne. Han strakte sine Arme, bedende og beklemt af uudsigelige Hølelser ud efter sin kjære Psyche. Men hun flygtede hastigen bort fra ham hen til en Billedstøtte af Dyden, der stod imellem Gruset af et forfaldet Tempel eensom og ufortæret i majestætisk Rolighed paa en ubevægelig Cubus. Denne Billedstøtte omfavnede hun, kastede derpaa endnu engang Diet tungsinndig paa ham og forsvandt. Betagen af en ubeskrivelig Angest, vilde han ile efter hende, men pludselig saa han sig nu staaende i et høit Dynd, og den Umage, han gjorde sig for at arbeide sig op, var saa stærk, at han vaagnede deraf.

En Strøm Taarer, som hans bristende Hjerte brød ud i, var den første Virkning af det dybe Indtryk, denne besynderlige Drøm efterlod i hans opvaagnede, men endnu af dette Syn aldeles omgivne Sjel. Han græd saalange og saa heftigen, at hans Hovedpude blev ganske gjenneblødt af Taarer. Ak, Psyche, Psyche! raabte han af og til, i det han strakte sine over Kors slagne Arme ud, som om han vilde omfavne hendes Villedde, og derpaa styrtede der paa ny en Taarflod ud af hans opsvulnede

Dis

Dine. Hvor er jeg? raakte han atter, og saae sig omkring, som om han blev bestyrtet over at finde sig liggende paa en blod Seng i et Gemak, der var ziret med Persiske Tapster paa Veggene: — o, Psyche! hvad er der blevet af Din Agathon! — O, ulykkelige Dag, paa hvilken de forhadte Røvere reve mig ud af Dine Arme! — Under saadanne Forestillinger og Udraab stod han op, gik i en heftig Bevægelse frem og tilbage paa Gulvet, kastede sig atter paa Sengen og blev siddende her en lang Tid stum, ubevægelig, fordybet i Tanker og med Dinene stirrende hestede paa Jorden. Omsider fattede han sig igjen, reiste sig op, klædte sig paa og gik ned i Høugen, for at søge den Rolighed, han trængte til, i de eensomste Egne i Lunden, og overgive sig her til sine Betragtninger over sin Drøm, sin nærværende Tilstand og de Beslutninger, han maatte fatte. Blandt alle de Billeder, Drømmen havde efterladt sig i hans Sjæl, var der intet, der rørte ham stærkere, end Forestillingen om, hvorledes Psyche med en alvorslig Mine pegede hen til det Delphiske Tempel og de Delphiske Lunde, disse helligede Steder, hvor de første Gang havde seet hinanden, hvor de saa ofte havde tilsvoret hinanden en evig Kjerlighed, hvor de havde elsket hinanden saa reent, saa dydigen

„som de Uddødelige i det hellige Olymp.“

Disse Forestillinger havde noget, der var saarværende, den Smerte, de gjennemtrængte ham med, blev

blev saa formildet ved den levende Erindring, der opvasktes hos ham om hans forrige Elysialighed, at han følte et Slags Belyst i at overgive sig til den blide Beemodighed, de udbredte i hans Sjæl. Han sammenlignede sin nærværende Tilstand med hiin salige Rolighed, der herskede i hans Hjerte, hiin altid smilende Munterhed, hiin blide uskyldige Glæde, som de udødelige Tilskuere havde ydet deres Bisfald; og i det han, istedet for at fortsætte Sammenligningen upartisk, uformærkt gav sin Indbildningskraft frit Løb, forekom det ham, som hans Sjæl higede efter hiin Elysaiske Rolighed igjen som efter sit medfødt Element. Lad end være, det var Sværmerie, roabte han sukkende, lad end være, det var blotte Drømme, min halv hansøvede, halv sorgude Nand underholdt sig med, — hvor saligt et Sværmerie var det dog ikke! Og hvor meget lykkeligere følte jeg mig ikke ved disse Drømme, end jeg siden har følt mig ved alle de larmende Glæder, der trække Sandserne ind i en Brimmel Belyst og kun efterlade sig Bestjæmmelse, Fortrydelse og en tungsindig Tomhed i den uilfredsstillende Sjæl, naar de ere forbi!

Maaskee vore Læsere af det, der den Gang foregik i vor Helts Sjæl, ville spaae sig meget Godt for hans Omvendelse til Dyden igjen. Men med Bedrøvelse maae vi tilføje, at der i hans Underste rustede sig en anden Sjæl, som — være sig enten det var Naturens eller Lidenfæbets Stemme, eller det

var

var dem begge, der forenede sig for at forsoné ham igjen med sig selv og det Nærværende uden noget Afbræk for hans Egentferlighed — om en søie Tid gjorde disse Bevægelser kraftsløse igjen.

I sig selv var det ved den Fyrighed, der caracteriserede alle Ideer og Sindsbevægelser hos dette besynderlige Menneske, neppe mueligt, at den heftige Affect, hvori vi have seet ham, kunde have nogen synderlig lang Varighed. Hans Følelsers Styrke udmatte sig selv. Hans Indbildningskraft pleiede ved saadanne Leiligheder at fortsætte sit Løb i lige Linie, til den fandt sig nødsaget til at vende om igjen. Han begyndte nu at overtale sig selv om, at der var mere Sværmerie, end Sandhed og Kornust i hans Be-
drøvelse. Ved nyere Sammenligning troede han at finde, at hans Lidenstabs for Danae retfærdiggjordes tilfulde ved Gjenstandens Fuldkommenhed. Saa fortrinlig hans Delphiske Livs Lykkelighed og hans første uersfarne Kjerligheds uskyldige Glæder kort forud forekom ham, saa uvæsentlig fandt han alt dette nu i Sammenligning med den Lykkelighed, den skønne Danae havde ladet ham smage i sine Arme. Den blotte Erindring derom satte hans Blod i Lue og hans Sjæl i Hentykkelse. Hans anstrængte Indbildning maatte bukke under for Bestræbelsen efter at føle en fuldkommere Glæde. Psyche forekom ham nu, hvor elskværdig hun end maatte være, ikke at have været
ber.

Bestemt til andet end at udvilde hans Hjertes Følsomhed, og derved sætte ham istand til at erkjende den uforslignelige Danaes Fuldkommenheder. At han ved en Drøm, som han, hvor underfuld den end syntes, dog ikke kunde holde for mere end et Paasund af sin Phantasie, havde ladet sig sætte i saa hestig en Bepægelse, dette tilskrev han et Anstød af sit forrige Sværmerie. Det eneste, der endnu foruroligede ham, var den Bebreidelse, han gjorde sig for sin Utroskab mod en Pige, som han havde elsket saa inderligen og som havde elsket ham saa inderligen igjen. Men den Umuelighed, det var, ikke at blive overvunden af den uimodstaaelige Danae (en Tine, hvilken han troede sig ligesaa fuldkommen overbevist om, som om sin egen Tilværelse) og Tabet af alt Haab om nogenfinde mere at finde Psyche igjen (hvilket han uden nziere Undersøgelse antog for afgjort) syntes ham at have megen Vægt imod denne Bebreidelse. For at befrie sig ganske derfra, faldt han endeligen og paa den Tanke, at hans Forbindelse med Psyche mere havde været broderlig Kjerlighed til en Søster, en blot Sjelekjerlighed, end den Lidenskab, som i egentlig Forstand kunde kaldes Kjerlighed: en Opdagelse, som efter Sammenligningen imellem Symptomerne af begge Slags Kjerlighed, syntes ham uimodsigelig. Disse Forestillinger bleve efterhaanden (især paa et Sted, hvor enhver skyggesuld Lovhytte, enhver Blomsterbank, enhver Grotte var et Bidne om den

Lykfsalighed, han havde nydt) saa levende, at de igjen tilbagekaldte et Slags Røilighed i hans Sjæl, dersom ellers den Forblendelse hos den Enge, der i Feberhed den lader ham indbilde sig, han er frisk, kan fortjene dette Navn. Dog formaaede den ikke at afsværge, at der jo endnu den hele Dag igjennem forblev en Levning af Tungsindighed ti bage i hans Sjæl. De Billeder af Psyche og Dyden, som han i saa lang en Tid havde været vant til at sammenblande med hinanden, fremstilte sig ideligen paa ny for hans Øine. Forgjeves søgte han ved Udspredelser at forsøge dem: de overcastede ham under hans Arbeide og foruroligede ham i hans Forlystelser. Den Uvirkelge! Han søgte at undvige dem, og blev ikke vaer, at netop derte var et aabenbart Beviis paa, at det ikke stod saa rigtigt til med ham, som han søgte at indbilde sig selv.

Femte Capitel.

Et stærkt Stridt til en Catastrophe.

Danae elskede alt for smt til, at den stille Rummer, der udbredte en vis (Kjont behagelig) Tungsindighed over vor Helts smukke Afsyn, skulde kunne
blive

blive skult for hende. Men paa selv samme Grund var hun og for frygtfuld til at ile med at spørge ham om Aarsagen til saa uventet en Forandring. Det var let at see, at hans Hjerte maatte lide; men med al den Skarpsindighed, der er Kjerlighedens Dine egen, kunde hun dog ikke blive enig med sig selv om, hvad der vel maatte være Aarsag dertil. Hendes første Tanke var: at den ondskabsfulde Hippias maaskee ved een eller anden for vidt dreven Stjernet kunde være bleven ham anstødelig. Men end ikke det værste, Hippias kunde have sagt, syntes hende tilstrækkeligt til at staae saa dybt et Saar i hans Hjerte, som hun troede at see deri. Dog, hendes eget Hjertes Interesse bragte hende snart paa en anden Tanke, hvilken hun formodentligen ikke vilde været istand til at fatte, dersom ikke hendes Kjerlighed havde været stærkere end den Forsængelighed, der (som man siger) hos de fleste af Kønnet er den sande Kilde til det, de udgive for Kjerlighed til os. „Hvorledes, om hans Kjerlighed begyndte at aftage? sagde hun til sig selv. — Himmel! dersom dette skulde være Aarsagen, o, saa vil han snart aldeles ophøre at elske mig!“ — Denne Tanke var alt for strækkelig for et fuldkommen sængslet Hjerte til at kunne forvisse saa snart iagen. Hvor besæden gjør dog ikke den sande Kjerlighed os! Hun, som havde været vant til at lase sine Grødheders Seier i alles Dine; hun, som ikke kjendte en eneste blandt de fuldkomneste af sit

Rig, som nogen sinde endog kun et eneste Dieblis havde forstyrret hende i den søde Bevidsthed, hun havde om sine Fortrin, med eet Ord: Danae begyndte nu skælvende at spørge sig selv: „Om hun ogsaa var elskværdig nok til at holde saa overordentlig en Mand's Hjerter i sine Lænker?“ — Og om end Egenkjerligheden beroligede hende i Henseende til hendes personlige Værd, saa var hun dog ikke uden Betymring for, at der maatte være noget i hendes Forhold, hvor ved det Besynderlige i hans Tænkemaade eller hans fine Følelse kunde være bleven forværret. „Havde hun ikke givet ham for mange D. viser paa sin Kjerlighed? Burde hun ikke have gjort ham Seieren tungere? Var det sikkert at lade ham see den Lidenkab, hun var betagen af, i dens hele Størke, og gjøre sig Regning paa, hun skulde beholde hans Hjerter, naar hun aldeles overgav ham sit?“ — Disse Spørgsmaal vare hverken Subtiliteter eller saa lette at besvare, som maangt et godt Pigebarn, der har ladet sig tilsværege en evig Kjerlighed, og hvis mindste Betymring det er, om man formaaer at holde Ord, indbilder sig. Den Skjønne indsaar tilfulde, hvor vigtige disse Spørgsmaal virkelig vare; og alt, hvad hun kunde sige sig selv til Svar derpaa, tilfredsstille hende langt fra ikke saa meget, at hun jo skulde have fundet det fornuftigt at udsp. ide et beleiligt Dieblis til at opløse sig tydeligen om alle sine Tvivl. I sig selv var hun meget overbevist om, at det ikke vilde
 far

fattes hende paa Midler til at raade Bod paa det opdagede Onde, hvori det endog bestod. Heller ikke undled Agathon den samme Dag endnu at give hende Lielighed dertil.

Tungsinidighed og Kummer gjøre Sjelen esters Haanden sløv, veemodig og ualmindelig oplagt til samme Indtrykke og Følelser. Denne Sætning er saa rigtig, at der gives tusinde Kjerlighedsforbindelser i Verden, som ikke have nogen anden Oprindelse. En Elsker mister den Gjenstand, han tilbad. Han udser sin Kummer for en Veninde, hvis Skjønhed han hidindtil har været ganske ligegyldig for. Hun beklager ham. Han finder sit Hjerte lettet ved at kunne ytre sin Bedrøvelse frit og ubehindret. Hendes Medlidenhed rører ham og opvækker hans Opmærksomhed. Saa snart et Fruentimmer begynder at interessere, opdager man og strax Yndigheder hos hende. Den Sindsbevægelse, de nu begge finde sig i, er gunstig for Kjerligheden: den forskjønner Veninden og blander Vennens Dine. Desuden søger Smerten naturligvis Udspredelse, og er tilbøielig til at standse ved alt, hvad der løver den Trøst og Lindring. En dunkel Ahnelse om forestaaende Glæder, Synet af en Gjenstand, der kan berede dem, den gunstige Sindstemning, hvori man seer denne Gjenstand, paa den ene Side, og Forsængeligheden, denne store Driftssjæder i det quindelige Hjerte, Fornoielsen over,

at man seer sig i Stand til at vinde Seier over en Medbeilerinde, det vil sige, at man er elskværdig nok til at erstatte nogen Tabet af Gjenstanden for en heftig Lidenkab, Begjerligheden efter at udslette Erindringen om den, maaſkee ogsaa den menneskelige Naturs Godhed og Fornøielsen over at gjøre nogen lykkelig, paa den anden Side: hvor mange Omstændigheder er ikke der, der forene sig, for uformærkt at forvandle Vennen til en Rival og den fortrolige Veninde til Hovedpersonen i en ny Roman!

I en saadan Sindesforfatning omtrent befandt Agathon sig, da Danae (som havde faaet at vide, at han tilbragte den hele Aften i den eensomste Deel af Haugen) ikke længere kunde holde sig for at opsøge ham. Hun fandt ham halv liggende paa en Græsbenk, støttende sig med Hovedet paa Haanden og tillige saa fordybet i Tanker, at hun blev staaende i nogen Tid for ham, inden han saa hende. „Du er bedrøvet, Cassias!“ sagde hun endeligen i en rørt Tone, i det hun hængte sine Dine med Udtryk af medlidende Kjerlighed paa ham. Kan jeg være bedrøvet, naar jeg seer Dig? spurgte Agathon med et Suk, der syntes at besvare hans eget Spørgsmaal? Heller ikke gav Danae ham noget videre

End

Svar paa saa forbindelig en Compliment, men vedblev at betragte ham stiltiende med et sjælesuldt Ansyn og med Øinene staaende i Vand. Han rejste sig og saae et Øi blink paa hende, som om han vilde udforske, hvad der foregik i hendes Sjæl. Deres Hjerter syntes at blande sig, gjennem deres Øine med hinanden. Elsker Du mig, Danae? spurgte omsider Agathon med en Stemme, som halv var kvalt af Øinshed og Beemodighed, i det han stængede sin Arm om hende og vedblev at stirre paa hende med Taarer i Øinene. Hun taug i nogen Tid. Om jeg elsker Dig? — var alt, hvad hun kunde sige. Men det Udtryk, den Tone, hvormed hun sagde det, kunde ikke opveies af al Demosthenes's Beltalenhed. O, Danae! svarede Agathon, jeg spørger ikke, fordi jeg tvivler. Men kan jeg af Dine Læber for ofte modtage en Forsikring, som hele mit Livs Lykkelighed er afhængig af? Dersom Du ikke elskede mig, dersom Du kunde ophøre at elske mig! — Hvad er det for Tanker, min kjereste Callias? (afbrød hun ham). Hvor elendig vilde jeg ikke være, om Du virkelig nærede dem i Dit Hjerte! Om Dit Hjerte sagde Dig, at en Kjerlighed som Vores kunde ophøre!

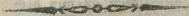
Et Gul, som han ikke kunde skule, var alt, hvad han formaaede at svare. Du er bedrøvet, Collias! vedblev hun: en lønlig Kummer staaer malet i alle Dine Træk? Du begriber ikke, nei, Du kan ikke begribe, hvad jeg lider, ved at see Din Kummer, uden at vide Aarsagen dertil. Dersom min Formue, min Kjerlighed, dersom mit Liv selv er tilstrækkeligt til at befrie Dig fra den, o, saa tøv intet Dieblisk med at aabne Dit Inderste for mig! — Den følelsesfulde Agathon var rørt indtil stum Henrykkelse! Han kastede sine Arme omkring hende, trykte sit Ansigt ind til hendes bankende Bryst, og kunde i lang Tid ikke tale uden ved de Taarer, hvormed han vadede det.

Intet er mere smitsomt end den Affect, der ytres af en Sjæl, der er betagen af Kærlighed. Uden at vide Aarsagen til alle disse Bevægelser, blev dog Danae saa rørt over den Tilstand, hun saa sig Elsker i, at hun, ligesaa stum som han, blandede sympathetisk sine Taarer med hans. Denne Ecce-ne, som ikke kan være saa interessant for den ligegyldige Læser, som den var det for det forelskede Par, varede en temmelig Tid. Endeligen fattede de Agathon sig og sagde i eet af hine smukke Sjælsudbrud, hvori ikke Overlægget har nogen

Deel og hvorved man ikke har anden Hensigt end at lette sit fulde Hjerte: Jeg elsker Dig saa høit, usorlignelige Danae! og føler saa meget, at jeg ikke kan elske Dig nok, at jeg sandeligen ikke længere formaaer at følge for Dig, hvem den Callias er, som Du, uden at kjende ret, har anseet værdig til at eie Dit Hjerte. Jeg vil aabenbare Dig mit skjulte Ravn og min hele Levneshistorie, saavidt jeg selv formaaer at see tilbage i den; og naar Du veed alt — thi hvorfor skulde jeg ikke torde aabenbare alt for en Sjæl som Din? — saa vil Du maaskee finde det naturligt, at den flygtigste Tvivl, om det kunde være mueligt at tabe Din Kjærlighed, er tilstrækkelig til at gjøre mig elendig.

Danae studsede, som man let kan forestille sig, ved saa uventet en Forberedelse. Hun betragtede vor Helt med en saadan Opmærksomhed, som om hun aldrig havde seet ham før, og forundrede sig nu over sig selv, fordi det ikke for længe siden var faldet hende ind, at der maatte være skjult langt mere under hendes Elsker, end Hippias's Efterretninger og de Omstændigheder, hvori deres Bekjendtskab havde taget sin Begyndelse, gave Formodning om. Hun
 tak,

stakke ham paa den smukkeste Maade for den Prøve
paa sin suidkomne Tillid, han vilde give hende, og ef-
ter nogle forberedende Benligheder, hvormed hun
bestykte sin Taknemmelighed, begyndte Agathon
følgende Fortælling.

Indhold af anden Deel.

Syvende Bog.

Agathon fortæller sin Ungdomshistorie indtil den Tidspunct,
da han fandt sin Fader.

Side.

Første Capitel. Agathons første Ungdom. No-
get om Idealer 1

Andet Capitel. Agathon bliver undervist i den
Orpheiske Philosophie 6

Tredie Capitel. En animam et mentem cum-
qua Dii nocte loquantur 9

Fjerde Capitel. Kierligheden i forskjellige Stif-
teller. Pythia træder i Theogitons Sted 20

Femte Capitel. Psyche 23

Sjette Capitel. Pythia's Hensigter udvikle sig 28

Syvende Capitel. Agathon lærer at kiende sin
elskede Ubekjendte noiere 35

Attende Capitel. Et nyt Forsøg af Pythia.
Psyche bliver usynlig. Agathons sidste Til-
dælelse i Delphi 45

Niende

Side.

Niende Capitel. Agathon flygter og finder sin Fader. Hvad for et nyt Sving hans Land ta- ger ved Forandringen i hans Omstændigheder	54
---	----

Ottende Bog.

Fortættelse af Agathons Fortælling fra hans Ankomst til Athenen til hans Besjendtskab med Danae.	
---	--

Side.

Første Capitel. Agathon kommer til Athenen, og bestemmer sig til Republikens Tjeneste. En Prøve paa den Vinds besynderlige Natur, som af Horaz kaldes aura popularis	71
Andet Capitel. Agathons Lykke og Anseelse i Republikken naaer sin høieste Punt	82
Tredie Capitel. Agathon anklages som Stats- forbryder	92
Fjerde Capitel. En Paarørende af Agathons Fader gjør ham hans Fodsels- og Arveret stridig. Hans Sindstilstand under disse Gjenvordigheder	99
Femte Capitel. Hvorledes Agathon forsvarede sig for Athenenserne. Han dommes skyldig og forvises for Livstid Grækenland	106
Sjette Capitel. Agathon ender sin Fortælling	114

Niende Bog.

Fortættelse af Agathons og den skønne Danaes Historie til den forstes hemmelige Undvigelse fra Smyrna.	
---	--

Side.

Første Capitel. Et stærkt Skridt til at befrie vor Helt fra hans Fortryllelse	121
Andet	

	Side.
Andet Capitel. Forberedelse til det Følgende. Nye Anslag af Sophisten Hippias	131
Tredie Capitel. Hippias bliver en Forræder mod sin Veninde Danae	139
Fjerde Capitel. Følger af det Foregaaende. Agathon forlader hemmeligen Smyrna	150
Femte Capitel. En liden Afvigelse	162
Sjette Capitel. Agathon seer sig i Fare for at faldre om igjen. Et uventet Tilfælde bestemmer hans Beslutning	170
Syvende Capitel. Betragtninger, Slutnin- ger og Forsætter	178
Ottende Capitel. Een eller to Afvigelser	189

Tiende Bog.

Skilderie af det Syracusiske Hof og det Mærkværdigste der
var forefaldet ved samme kort førend Agathon op-
traadte i Syracus.

	Side.
Første Capitel. Syracusanernes, Dionysius's og hans Hofs Caracteer	201
Andet Capitel. Dions Caracteer. Anmærknin- ger over samme	208
Tredie Capitel. Et Exempel paa, at Philoso- phien ligesaa vel kan fortrylle som Kjerligheden	217
Fjerde Capitel. Philistos og Timocrates	231

Femte

Femte Capitel. Dionysius's Sindssorfatning.
 Samtale med Dion og Plato. Folger deraf 246

Sjette Capitel. Konstgreb af Ydlingen Timoc-
 rates. Bacchidion. Dion og Plato blive ryd-
 dede af Meien 253

Syvende Capitel. Et mærkværdigt Forslag af
 philistos. Hvortil en fornem Herre kan bruge
 Philosopher og vittige Hoveder. Dionysius op-
 retter et Academie af skionne Mander 262

Agathon.

Syvende Bog.

Agathon fortæller sin Ungdomshistorie indtil den Tidspunct, da han fandt sin Fader.

Første Capitel.

Agathons første Ungdom. Noget om Idealier.

Jeg var allerede atten Aar, inden jeg kjendte den; jeg havde at takke for min Tilværelse. Opdragen fra min første Barndom i det Delphiske Tempels Gallerier, var jeg vant til at betragte Apollo's Præster med de barnlige Kølelser, som vi i den første Alder pleie at udbrede til alle dem, der bære Omsorg for vort Ophold. Endnu medens jeg var et Barn, blev jeg iført den helligede Dragt, der udmærker Guddommens unge Tjenere fra Præsternes Slaver, og bestemt til Templets Tjeneste.

Hvo, der har seet Delphi, vil ikke forundre sig over, at en Dreng, begavet med Kølelse, som næsten fra Buggen af var bleven opdragen der, uformærkt

maatte antage en Sjælsstemning, der udmærkede ham fra de sædvanlige Mennesker. Foruden den særegne Hellighed, som en ældgammel Fordom og den Pythiske Guddoms forestilte Nærværelse, har tillagt de Delphiske Egne, var der ikke et eneste Sted paa Templets Grund, hvor der jo fandtes een og anden ærværdig eller glimrende Gjenstand, eller var forherliget ved Mindet om eet eller andet Underværk. Synet af saa mange underfulde Ting var det første, mine Øjne bleve vant til, og Fortællingen om underfulde Tildragelser den første mundtlige Underviisning, jeg nød af mine Foresatte. Ogsaa var dette et Glags Rundskab, jeg behøvede, efterdi min Bestemmelse tildeels skulde bestaae i at forklare de Fremmede, Templet stedse var opfyldt med, de Malerier, Billeder og Billedhugger-Arbejder, og den undsigelig store Mængde rige Foræringer, der prydede Gallerierne og Hvelvingerne i dette Tempel.

For uvante Øjne er maaskee intet saa blændende som Synet af en Skat af Guld, Salv, Edelstene, Perler og Elfenbeen, som saa mange Konger, Stæder og rige Privatpersoner i hele Aarhundreder her have dyngget sammen. For mig, der var vant til dette Syn, havde en Solons befædne Billedstørte mere Indtagende end den overtroiske Andagts prunkende Mindesmærker, hvilke jeg snart kom til at betragte med den samme foragtede Ligegyldighed, hvormed en tilvoren Drenge pleier at see hen paa det Duffe og Legetoi, der har fornoiet ham i hans Barndom. Ikke istand til endnu at gjøre mig

mig noget sandt Begreb om de forgudede Heltes For-
 tjenester og sande Værd, stod jeg dog ofte for deres
 Billeder og sølte mit Hjerte, i det jeg betragtede dem,
 betaget af en dunkel Følelse af deres Storhed og opfyldt
 med en Beundring, som jeg ikke kunde angive nogen-
 anden Årsag end min indvortes Følelse til. Endnu
 stærkere Indtryk paa mig gjorde den store Mængde Bil-
 leder af de forskjellige Guddomme, hvorved vore For-
 fædre have forestilt Naturens opholdende Kræfter, den
 menneskelige Aands mangfoldige Fuldkommenheder og
 det selstabelige Livs forskellige Dyder, og som jeg i
 det Delphiske Tempel og de Delphiske Lunde allevegne
 fandt mig omgivet af.

Det, jeg erfarede den Gang, Skønneste Danae!
 har siden efter ofte bragt mig paa Tanken om, hvor
 stort et Bidrag de skønne Konster kunde levere til det
 moraliske Menneffets Dannelse, og hvor viseligt Græ-
 ternes Præster handlede, da de endog optog Musers
 ne og Gratierne, hvis Yndlinger have gjort dem saa
 store Tjenester, iblandt deres Guddomme. Religionens
 sande Fordeel synes, for saavidt som den er et særdeles
 Anliggende for Præsteordenen, at være afhængig af den
 Stykke, de Indtrykke have, der gøres paa os i den Al-
 der, hvori vi endnu ere udygtige til at anstille Under-
 søgesser. Meddeelte man ikke vore Sjæle fra Barndoms-
 men af nogen Forestilling om Guderne og deres Tjeneste,
 og maatte vi, istedet for de usikre og forvirrede, men des
 mere levende Begreber, som Fabler og Underbærskhi-

historier og i den tiltagende Alder Musikken og de donnende
 Konster bibringe os om de overnaturlige Gjenstande,
 lade os noie med Naturens uforsfattede Indtrykke og
 Fornuftens Grundsætninger, saa er der megen Formod-
 ning om, at Overtroen i dette Fald vilde have større
 Noie med at fortrænge Fornuften end Fornuften, i
 den Tilstand, de fleste befinde sig i, har med at for-
 trænge Overtroen fra det eengang antagne Herredoms-
 me. Den største Fordeel, denne har over hin, er
 afhængig af, at den forekommer den. Hvor let bliver
 det den ikke at bemestre sig en umyndig Sjæl, naar alle
 disse fortryllende Konster, som i at efterligne endog
 synes at overgaae Naturen, forene deres Kræfter for
 at overraske de henrykte Sandser! Hvor naturligt maa
 det ikke være at troe paa Apollo's Guddommelighed,
 ja endog omjæder at indbilde sig, at man føler hans
 Tilstædeværelse og Indflydelse, naar man er opvoxt
 i et Tempel, hvor det første Syn forkynnder et guddom-
 meligt Værk og en guddommelig Vaaning, naar man
 er vant til bestandig at see en Phidias's Apollo for
 sig og tilskrive Gjenstandens Natur, ikke Konstnerens
 Hånd det mere end Menneskelige, der beundres saa
 meget af Kjendere deri!

Saavidt jeg kjenner den menneskelige Sjæl, fore-
 kommer det mig, som der i enhver, der udvikler sig i nogen
 udmærket Grad, efterhaanden dannes en vis Følelse, som
 man kalder det ideale Skjønne og som (endog uden
 at vi ere os det bevidste) bestemmer vor Smag og vore
 mos

moraliske Domme og tjener til et almindeligt Model; hvorefter vor Indbildningskraft synes at regne sine særs egne Billeder af det, vi give Navn af stort, Fjont og fortræffeligt. Dette idealske Model danner sig (synes mig) efter de Gjenstandes Bæffaffenhed og Sammenhang, blandt hvilke vi begynde vort Liv. Deraf kommer det (som Erfaringen synes at stadfæste), at der findes lige saa mange Slags Sandse og Tankemaader, som: fors Kjællige Stænder og Opdragelsesmaader i det menneskelige Selskab, deraf det Spartanske Hæstemod, den Attiske Urbanitet og Asiaternes Svulst; deraf Geometers Foragt for Digteren eller den Speculerende Kjøbmands Foragt for de Speculationer, den Lærde tilbringer sin Tid med og som forekomme hiin usengte bare, fordi de ikke, ligesom hans, forvandle sig til Dærfiker *); deraf den plumpe Haandværkers grove Materialismus, Sømandens uslebne Hæftighed, Soldatens mekaniske Kølesløshed og Landmandens Naturlighed; deraf endeligen, Kjønnene Danae! det Sværmerie, som den vise Hippias beskylde Din Callias for; dette Sværmerie, som nu maaskee, siden jeg troer at have opdaget den sande Kilde dertil, ikke vil vise sig i saa majestætisk et Lys som tilforn for mig, men som jeg dog ikke desmindre holder for den Sindsbæffaffenhed, der, under visse Indskrænkninger, formaaer at gjøre os lykkeligere, end nogen anden er istand til.

*) En Guldmynt i de Læder.

Andet Capitel.

Alcáthon bliver underviist i den Orpheiske Philosophie.

Du begriber letteligen, Skønne Danae! at hiint phantaserede Model, som jeg nyligen talede om, blandt lutter Gjenstande, der ere ophøiede over den almindelige Natur og tildeels endog ere idealiske, maatte selv blive saa usædvanlig abstract og overjordisk, at alt, hvad jeg siden i tiltagende Alder virkeligen saae, var saare meget under det, min Indbildningskraft ønskede at see. I denne Sindstilstand var jeg, da een af Præsterne i Delphi, af Hensigter, som først siden efter lode sig begribe, foretog sig at indvie mig i den Orpheiske Philosophies Hemmeligheder, den eneste, vore Præster bare Holagtelse for, efterdi den syntes at have Fornuften selv paa sin Side og give Troen, af hvis uforanderlige Anseelse dens egen var afhængig, en fastere Grundvold end Digternes Fabler og den mundtlige Overlevering.

Den Henrykkelse var ubeskrivelig, jeg fandt mig forsat i, da jeg, ledet ved Haanden af denne Stifter af vor Religion og Lærdom, blev indført i Aandernes Rige, og der nu paa en Tid, da Homers og Pindars guddommeligste Malerier havde tabt deres Tilfokkelser for mig, midt i den materielle Verden blev aabnet en ny for mig, som vrimlede af lutter udødelige Skønheder og var behoet af lutter Guddomme.

Jeg var den Gang netop i den Alder, hvori vi, opvaagnede af Barndommens lange Drøm, troe at finde os selv for første Gang, betragte Verden rundt omkring os med forundrede Øine, og ere begjerlige efter at lære at kjende vor egen Natur og den Skueplads, hvorpaa vi see os hensatte, uden at vi selv have gjort noget dertil. Hvor velkommen for os er ikke da en Philosophie, som forener Tilfredsstillelsen af vor Videbegierlighed med Tilfredsstillelsen af den Tilboielighed til det Underfulde og den arbejdsske Flygtighed, som er Ungdommen saa egen, besvarer alle vore Spørgsmaal, forklarer alt, hvad der er os ubegribeligt og oplæser alle Opgaver, en Philosophie, der saa meget mere sympathiserer med Ungdommens varme og følelsesfulde Hjærter, som den forviser alt, hvad der er følelsøst og dødt af Naturen, opfylder ethvert Atom i Verden med levende Væsener og Aander, og udfylder ethvert Øieblik af Tiden med forborgne Begivenheder, der modnes for tilkommende Evigheder! Et System, hvori Skabelsen er ligesaa uudmaalelig som Skaberen, som viser os en majestætisk Symmetrie i Naturens tilsyneladende Forvirring, en uforanderlig Plan i den moralske Verdens Regjering, en eneste Stat i alle Væsenernes utallige Classer og Slægter, en almindelig Foreningspunct, som alle Tingenes forskellige Bevægelser sigte til, en tilkommende Guddom i vor Sjæl, Meddelelsen paa ny af vor oprindelige Fuldkommenhed i vor Vægerners Opløsning, og lyse Udsigter til grænseløse

selvs Lykksalighed i Fremtidens natmørke Afgrunde!
 — Et saadant System er for skjønt i sig selv, for smig-
 rende for vor Stolthed, for overeensstemmende med
 vore inderligste Ønsker og væsentligste Drivter, til at
 vi ikke i en Alder, hvor alt Stort og Rørende har saa
 megen Magt over os, ved det første Niekast skulde finde det
 sandt. Formodninger og Ønsker blive her til saa me-
 get des stærkere Beviser, som vi indbilde os, at vi i
 Naturens blotte Veskuelse see alt for megen Majestæt,
 alt for meget Ubegribeligt og Guddommeligt, til at
 kunne befrygte, at vi nogensinde skulde gjøre os for store
 Tanker om den. Og, skal jeg tilstaae Dig det, skjønn
 Danae! selv nu, efterat lykkelige Erfaringer have be-
 friet mig fra denne høit opsvingede Tankemaade, troer
 jeg at føle med en indvortes Magt, der gjør Oprør
 imod enhver Tvivl, at denne Overeensstemmelse med
 vore ædleste Tilbøieligheder, der taler for den, er Sand-
 hedens ægte Præg, og at der selv i disse Drømme,
 hvor udsteigende de end synes for det sandselige Mennes-
 ke, ligger mere Realitet for vor Aand, mere Underholds-
 ning og Opmuntring, en rigere Kilde til rolige Glæder
 og en fastere Grund for Selvtilfredsheden, end i alt
 det Gode og Behagelige, Sandserne have at tilbyde os.

Men jeg erindrer mig, at det er min Sjels Hi-
 storie, ikke min Tankemaades Retfærdiggjørelse,
 jeg har forbundet mig til at meddele Dig. Det være
 altsaa nok, at jeg siger, at Orpheus's og Pythago-
 ras's Læresætninger — om Guderne, om Naturen,
 om

om vor Sjæl, om Dyden og hvad der er Altnes
 Rets højeste Gode, bemestrede sig saa aldeles min
 Sjæl, at alle mine Begreber vare dannede efter dette
 oprindelige Billede, alle mine Tilbøjeligheder vare
 besejlede deraf, og mit hele Forhold, saavelsom alle
 mine Planer for Fremtiden, stemmede overeens med
 Planen til et Liv efter disse Grundsætninger.

Tredie Capitel.

En animam & mentem cum qua Dii nocte loquantur!

Præsten Theogiton, som havde opkæstet sig til min
 Mentor, syntes at være meget fornøiet over den over-
 ordentlige Smag, jeg sandt i hans høie Lærdomme,
 og undlod ikke at opflamme min Enthusiasme til en
 Grad, der, efter hans Tanker, maatte gjøre mig istand
 til at troe alt og lide alt. Jeg var alt for ung og
 uskyldig til at fatte mindste Mistanke til hans Bestræ-
 belser, ved hvilke mit eget Hjertes Oprigtighed foruds-
 satte de ædleste Hensigter.

Han havde brugt den Forsigtighed at indlede det
 saaledes, at jeg omsider af egen Tilskyndelse maatte
 falde paa at spørge: "Om det ikke var mueligt alle-
 rede i dette Liv at faae Omgang med de høiere Aan-
 der?"

Denne Tanke syffelsatte mig længe! hos mig selv; hvad, jeg ønskede med den største Zunderlighed, fandt jeg og omsider mueligt. De første Tiders Historie syntes at bestyrke mit Haab. Guderne havde snart i Drømme, snart i Syner aabenbaret sig for Menneffene; adskillige havde endog nydt den Ære at blive Guderne's Vndlinger. Her havde jeg Exemplet for mig i Ganymedes, Endymion, Adonis og saa mange andre, der havde været elskede af Guder. Jeg udtvdede det, Digterne fortalte derom, efter de høie Begreber, jeg havde fattet om de høiere Væsener. Sjælens Skjønhed og Reenhed, Afsondringen fra Gjenstandene for Sandserne, Kjerligheden til de evige og udødelige Ting syntes mig at være det, der havde gjort disse Personer velbehagelige for Guderne og skillede til at nyde deres Omgang.

Endelig aabenbarede jeg Theogiton mine længe hemmeligholdte Tanker. Han forklarede sig derover paa en Maade, der opvakte min Nysgjerrighed uden at tilfredsstille den. Han lod sig forstaae med, at dette var Hemmeligheder, som han formedelt min Ungdom tog i Betænkning at betro mig. Dog seiede han til, at Tingens Muelighed ikke var underkastet nogen Tvivl, og fortryllede mig ganske med det Skilderie, han viste mig af deres Lyksalighed, der bleve af Guderne anseete værdige til at tilstaaes hemmelig Omgang med dem. Den hemmeligsfulde Mine, han antog, saasnart jeg forespurgte mig om Midlerne til at bringe det

det hertil, bevægede mig til at vente roligere, til han selv maatte finde for godt at forklare sig tydeligere derom. Han gjorde det ikke, men gav derimod saa mange Anledninger til at opflamme min Nygsgjerrighed, at jeg ikke længe kunde holde mig for at opkaste Spørgsmaale derom paa ny.

Omsider førte han mig engang ind i en Grotte, som laae langt inde i Apollo's Lund, efter en ældgammel Tro blev holdt for en Vaaning for Nympherne, og hvori det Underste var prydet med deres Billeder i Nicher af Muslingværk. Her lod han mig sætte mig paa en Bænk, som var begroet med Ros, og begyndte derpaa efter en meget lovende Fortale at aabne (som han sagde) Hermes's og Orpheus's guddommelige Philosophies Helligdomme for mig. Utallige religiøse Bænkninger og en stor Mængde Bønner, Bøggelsedactioner og andre hemmelighedsfulde Handlinger maatte gjøre Besyndelsen til at forberede en Aand, der endnu var fængslet af jordiske Lemmer, til at beskue den himmelske Natur. Og selv derefter vilde vor dødelige Deel ikke være istand til at fordrage den guddommelige Fuldkommenheds Glæde, men (som Digterne ved Semeles Historie have ladet sig forstaae med) aldeles fortæres og tilintetgjøres deraf, dersom ikke Guderne vilde indhylle sig i et Slags legemlig Bedækning og ved denne Medlædighed efterhaanden gjøre os istand til omsider at betragte dem under deres ulæggelige og væsentlige Skikkelse. Disse foregivne Hemmeligheder var jeg eenfaldig

dig nok til at holde for ægte. Jeg hørte paa den als vorlige Theogiton med en hellig Gysen, og førte mig hans Forklaringer saa omhyggeligen til Nytte, at jeg hverken ved Nat eller Dag tænkte paa andet end de overordentlige Ting, som jeg om soie Tid skulde komme til Kundskab om.

Du kan let forestille Dig, Danae! om min Phantasi paa denne Tid var ørkesløs. Jeg vilde ikke blive færdig, om jeg skulde beskrive alt, hvad der den Gang foregik i mig, og med hvilken Fortrylselse den i mine Dromme snart forflyttede mig, til de lykkelige Øer, som Pindar skildrer saa prægtigen, snart gav mig Plads ved Gudernes Gjestebud og snart forsatte mig til de Elysaiske Dale, de salige Anders Opholdssted.

Saa underligt det end synes, saa vist er det dog, at Indbildningens Kræfter overstige i høj Grad det, Naturen fremstiller for vore Sandser. For at kunne sætte vore Sandser i Hentykkelse er den til sin Tjeneste udrustet med noget, der endog er mere finnende end Solens Glans, mere behageligt end Koraarets sødeste Duster; den har nye Skikkelser, højere Farver, fuldkomnere Skønheder, hurtigere Foranstaltninger, en ny Forbindelse mellem Marsagerne og Virkningerne, andre Tidsrum; — kort, den skaber en ny Natur og forplanter os virkelig til fremmede Verdenser, der blive regierede efter ganske andre Love end den, vi leve i. I vor første Ungdom ere vi endnu for ubekjendte med vort eget Væsens Drivesfædre til at indsee tydelig
gen,

gen, hvor naturlig denne Indbildningskraftens tilskyndende Magie virkelig er. I det mindste var jeg den Gang lettroende nok til at tilskrive en overnaturlig Indflydelse dette Slags Drømme og ansee dem for et Slags Forbud for de underfulde Ting, som jeg haabede med det første ogsaa vaagen at erfare.

Da jeg nu i Følge Theogitons Forskrift havde tilbragt fulde otte Dage med hemmelige Ceremonier, Indvielses-Rituelser og en uafslædt Anstrængelse for at bortdrage mine Tanker fra alle udvortes Gjenstande, og jeg nu holdt mig berettiget til at vente noget mere, end der hidindtil var skeet for mig, begav jeg mig langt ud paa Matten, medens alting sov, hen til Nymphernes Grotte. Efterat jeg havde oplæst en Mængde selsomme Sange og Anraabelsesformularer, støttede jeg mig, med Ansigtet vendt imod den fulde Maane, med Hovedet til den omtalte Vænk og overgav mig til Forestillingen om, hvorledes jeg vilde blive til Mode, om Luna steg ned fra sin Solviphare og gjorde mig til sin Endymion. Midt i disse udsvævende Forestillinger, under hvilke jeg efterhaanden begyndte at falde i Slummer, blev jeg pludseligen vækket af en behagelig Musik, som i nogen Afstand syntes at svæve over mig, og — som jeg snart erkjendte — kom fra det Slags Estrængespil, som man pleier at tillægge Apollo. Et naturligt stemt Wunderske vilde det have forekommet, som han hørte et smukt Stykke af en færdig Haand, og da havde han heller ikke kunnet bedrage sig. Men i den Forsatning, jeg den Gang

besandt mig i, havde jeg maaskee holdt et Chor Frøers
 Quækken for en Sang af Muserne. Den Musik, jeg
 hørte, rørte, fængslede og henrykte mig; den overgik
 i Følge min indbildte Fornemmelse (thi Phantasien har
 og sine Fornemmelser) alt, hvad jeg nogenstinde havde
 hørt; kun Apollo, Harmoniens Fader, hvis Luth havde
 lært Sphærerne Harmonier, der endog formaaede
 at forlyste Guderne, kunde frembringe saa overjordiske
 Toner. Min Sjæl syntes at være flitt ved Legemet og
 at svæve, forvandlet til latter Øre, over Skyerne; men
 i det samme ophørte pludseligen Musikken og lod mig
 blive steddende i en Brimmels forvirrede Tanker og Sinds-
 bevægelser, der forbød mig den hele Nat igjennem at
 faae Blund i mine Øine.

Dagen efter fortalte jeg min Lærer, hvad jeg havde
 hørt. Han syntes ikke at sættes i nogen synderlig
 Forundring derover: dog indrømmede han, efterat han
 havde forespurgt sig om alle Omstændighederne, at det
 kunde have været Apollo eller een af Muserne. Du
 vil smile, Danaë! naar jeg tilstaaer Dig, at jeg, hvor
 ung jeg end var, og uden at være mig selv bevidst hvor-
 for, heller havde seet, det havde været een af Mus-
 serne. Jeg forsøgte nu ikke Nat for Nat at indfinde
 mig i Grotten for at høre den Muse, jeg troede det
 var, paa ny. Men min Forventning bedrog mig; det
 var Apollo selv. Efter nogle Nætter, hvori jeg maatte
 lade mig nøie med Cyprestænnymphernes stumme Nær-
 værelse, forkyndte et klart Skin, som med eet faldt
 ind

ind i Grøtten og formedelst det almindelige Mørke og mit Sværmerie forvandlede sig til et overjordisk Lys, een eller anden overordentlig Begivenhed. Dam nu, hvor bestyrtet jeg blev, da jeg midt om Natten saae Dagens Gud, som for min Skyld havde revet sig løs af den skønne Thetis's Arme, siddende for mig, paa en klart skinnende Sky. Gyldne Lokker slagrede om hans hvide Skuldre, en Krone af Straaler prydede hans Huse, et Sølv-Klædemon bedækkede hans Lægger og tindrede af tusinde Edelskæbne, og en Live af Guld hvilede i hans venstre Arm. Min Indbildning søiede her til, alt hvad der i øvrigt behøvedes for at vise mig en fuldkommen idealsk Skønhed. Men Bestyrtelse og Erbødighed tilfode mig ikke at see den guddommelige Apollo i Ansigtet. Jeg troede, det vilde blande mig, og jeg ikke vilde være istand til at udholde Glædsen af Øine, der udbredte Lys over den hele Verden. Han taledes til mig. Han yttrede sit Velbehag med min Tjeneste og den brandende Begjerlighed, hvormed jeg, med Foragt for de jordiske Ting, lagde mig efter de himmelske. Han opmuntrede mig til fremdeles at følge denne Vej og overgive mig lidende til de Udbødeliges Veiledning. Han forstøvede mig, at jeg var bestemt til at formere Antallet af de Lokkelige, som han i Gædelighed havde værdiget sin Vægenhed. Og ved at sige disse sidste Ord forsvandt han saa pludselig, at jeg ikke kunde see, hvorledes det gik til. Men saa indtaget, som min Sjæl var, kunde og denne

denne Apollø gjerne spillet sin Rolle mindre mesterlig, uden at der havde opsteget nogen Tvivl hos mig om hans Guddommelighed.

Theogiton, som jeg afslagde Regnskab for dette Syn, ønskede mig til Lykke, og fortalte mig saa mange herlige Ting om de gamle Helte af vor Nation, der forud havde været Gudernes Indlinger, og nu som Halvguder selv havde deres Altare og Præster, som han holdt fornødent til at gjøre min Forblændelse fuldkommen. Til sidst forglemte han ikke at forklare mig, hvoreledes jeg havde at forholde mig, naar Apollø nu paa ny engang viste sig for mig. Især formanede han mig om at tilbageholde min Dom over alt, at vogte mig for at forundres over nogen Ting, og bestandig lade den Forstrib af vor Philosophie være mig i Erindring, "der fordrer en fuldkommen Overgivelse af os, naar Guderne skulle virke paa os." Man maatte netop være saa uerfaren, som jeg var, for ikke at formode en Slange under disse Blomster. Intet uden Udviklingen af denne hellige Maskering kunde aabne mine Øine. Jeg kunde umueligen af mig selv falde paa den Mistanke, at en Guddoms Tilbøielighed kunde grunde sig paa Egen nytte. Jeg havde tvertimod gjort mig Haab om at drage de største Fordele for min Videlyst af den, og blive begavet med overnaturlige Fuldkommenheder. Apollø's Erklæringer satte mig endelig i Forundring, og hans Handlinger gjorde det endnu mere. Til sidst opdagede jeg, hvad Du formodentligen længe har forundset,

seet, at den forstille Gud ikke var nogen anden end Theos-
 giton selv. Denne forandrede nu, saasnart han saa
 sig robet, sit forrige Sprog med eet, og sagte at over-
 tale mig til at troe, at han ikke havde spillet denne Cos-
 medie, uden for desbedre at kunne overbevise mig om,
 at Theurgien, som han havde seet mig saa indtaget af,
 var lutter Blendeværk. Han udledede den Slutning
 heraf: at alt, hvad man sagde om Guderne, var kun
 Opdigtelser af listige Hoveder, for dermed at lokke Fruens-
 timmere og lettroende unge Mandfolk i deres Garn-
 tort, han forglemte intet, som den usædeligste Eiden-
 skab kunde indgyde en skamløs Gudsbespotter, for ikke
 at have gjort sig forgjeves Møie med saa vel udtænkt
 og saa kunstig lagt en Plan til at forføre mig. Jeg be-
 breidede ham hans Nedrigheid med en Hestighed, der
 gjorde mig stærk nok til at rive mig løs fra ham. Da
 den efter var han fræk nok til at besørge sine aandelige
 Forretninger med den samme hykleriske Andagt, hvor-
 med han hidindtil havde ført mig og alle andre bag Ly-
 set. Han lod sig ikke mærke med den mindste Forans-
 bring i sin Opsørsel mod mig, og syntes saa aldeles at
 have forglemmt alt det Forbigangne, som om han havde
 udtømt den hele Lethe Flod. Denne Adfærd foragede
 meget min Urolighed. Det var mig endnu umueligt
 at begribe, at der kunde gives Folk, som midt under
 Pasternes Udsvævelser formaaede at beholde Rolighed og
 Tilfredshed, Uskyldighedens naturlige Ledsgere. Men
 soie Tid derefter befriede denne Bedragers Uforsigtig-
 hed

hed mig fra den Frygt, jeg siden Historien i Grotten havde svævet i. Theogiton forsvandt i Delphi, uden at man kom efter den egentlige Marsag dertil; men af det, man hvilede hinanden i Ørene, uledede jeg dog, at Apollo endeligen maatte være bleven kjed af at lade sin Rolle spille af en anden.

Disse Tildragelser bragte mig naturligviis paa mange nye Betragtninger, men min Hengivenhed til det Underfulde og mine Yndlingsideer tabte intet derved. Evertimod vandt de endog, da jeg nu indstuttede dem i mig selv og ifkun gjorde de Udadelige til Vidner paa, hvad der foregik i min Sjæl. Jeg vedblev at lade deres Forbedring efter den Orpheiske Philosophies Grundsætninger være min Hovedbestræbelse. Jeg begyndte nu at troe, at der ikke kunde gives uden en idealkk Forbindelse mellem de høiere Væsener og Menneskene. Intet uden vore Sjæles Reenhed og Skjønhed, tænkte jeg, kan gjøre os yndet af hiin ubestriktelige, almindelige og høieste Aand, hvoraf alle de andre, ligesom Planeterne af Solen, faae deres Lys og den hele Natur sin Skjønhed og usforanderlige Orden; og i Overeensstemmelsen af alle vore Kræfter, Tanker og lønligste Tilbøieligheder med den synlige og usynlige Verdens Beherskers store Hensigter og almindelige Love fandt jeg den sande Hemmelighed, man behøver at opdage for at komme i den Forening med ham, der er et udadeligt Væsens naturlige Bestemmelse og maa være det sidste Maaal for alle dets Ønsker. Begge Dele, saavel Sjælens Reenhed og
 Skjøn-

Skjønhed som dens Virksomheds nøiagtige Overensstemmelse med Væsenernes Lovgivers Hensigter, troede jeg sikrest at bringe det til, naar jeg flittigen betragtede Naturen, hvilken jeg nu forestilte mig som et Speil, fra hvilket det Væsentlige, Usorgjængelige og Guddommelige kastede sine Straaler tilbage i vor Aand og efterhaanden gjennemtrængte og opfyldte den, ligesom Solen den Vanddraabe, den kaster sine Straaler paa. Jeg overbeviste mig om, at en uophørlig Beskuelse af den Wiisdom og Godhed, der aabenbarer sig saavel i enhver enkelt Deels særegne Natur heri Skabelsen, som i det Heles Plan og almindelige Deconomie, var et ufeilbarligt Middel for os til selv at blive vise og gode. Jeg udførte alle disse Grundsætninger. Enhver ny Tanke, der udviklede sig i mig, blev til en Jølelse i mit Hjerte, og saaledes henlevede jeg nogle lykkelige Aar i en rolig og tilfreds Sindstilstand, som jeg aldrig vil erindre mig uden med en veemodig Fornøielse, uvidende om (og lykkelig ved denne Uvidenhed) at denne Tilstand ikke kunde vedvare, efterdi den modneude Allders Videnskaber og (som disse ikke havde Sted) vor uundgaaelige Indvikling i de menneskelige Tings Omverling ikke tilstøde denne indvortes Rolighed og Tilfredshed en Varighed, som ikke kan finde Sted uden hos ulegemlige Væsen.

Fjerde Capitel.

Kjerligheden i forskjellige Skikkelser. Pythia træder i Theogitons Sted.

Imidlertid havde jeg naaet mit attende Aar og begyndte nu, under de behagelige Følelser, som min Tænkesmaade og mine Foretagender syntes at være en uudtømmelig Kilde til, at føle en Tomhed i mig, som ikke ved nogen Idee vilde lade sig udfylde. Jeg betragtede Naturens mangfoldige Scener ligesom med nye Øine; dens Skønhed havde noget Rørende for mig, som jeg ikke tilforn havde fornummet paa denne Maade. Fuglenes Sang syntes at sige mig noget, som den aldrig forhen havde sagt mig, uden at jeg dog vidste, hvad det var; og de ny udsprungne Skove syntes at indbyde mig til i deres Skygge at overgive mig til en vellystig Tungstindighed, som jeg ofte, midt i de høieste Betragtninger, mod min Villie blev overvældet af. Efterhaanden henfaldt jeg til en blødagtig Uvirkksomhed. Det forekom mig, jeg hidindtil kun havde været lyffelig i Indbildningen; mit Hjerte sølte Længsel efter en Gjensstand, i hvilken jeg i Virkeligheden kunde nyde hine ideer alle Guldkommenheder, som jeg hidindtil kun havde forlystet mig med ligesom ved et Gjestebud i Drømme.

Den Gang fremstille Venskabets Behageligheder sig for mig med en Hefstighed, som jeg hidindtil aldrig havde følt: en Ven (indbildte jeg mig) vilde tilfredsstille, denne hemmelige Længsel i mit Hjerte. Min
Phan

Phantasie udmalede sig en Pylades, og mit længsel-
fulde Hjerter bekrandsede dette skønne Billede med alt,
hvad der forekom mig elskværdigt, endog med hine ud-
vortes Behageligheder, som i mit System udgjorde
Dydens naturlige Siir. Jeg søgte denne Ven blandt
den blomstrende Ungdom, der omgav mig. Mere end
engang troede mit skuffede Hjerter at have fundet den;
men en kort Erfaring overbeviste mig endog alt for snart
om min Bilsfarelse. Blandt det store Antal udsøgte
unge Mennesker, der bare Guddommens Livree i Del-
phi, var der ikke en eneste, som Naturen havde dannet
saa overeensstemmende med mig, som mine subtile Bes-
greber krævede det.

Paa denne Tid traf det sig, at jeg havde den Ulykke
at indgyde Overpræstinden en Tilbøielighed, der stred
ligesaa meget imod hendes hellige Stand som imod hen-
des Alder. Allerede i rum Tid havde hun behandlet
mig med en udmærket Godhed, hvilken jeg ansaae for et
Beviis paa hendes moderlige Hjertelaug og belønnede
med al den Ærbødighed, som jeg var Apollo's Fortrol-
lige skyldig. Forestil Dig, skønne Danae! hvad for et
Model til en Billedstøtte af Forundringen, der blev af
mig, da saa ærværdig en Person nedlod sig til at aabens-
bare mig, at al den Fortrolighed, jeg forudsatte mel-
lem hende og Apollo, var for asmagtig til at sætte
hende ud over de almindeligste Evadottres Svagheder.
Den gode Dame var allerede i den Alder, hvori det
vilde være latterligt at prøve paa at gjøre en, ung Med-
beis

brillerinde en nogenledes erfaren Mands Hjerte stridigt. Men til at give et saadant ungt Menneske uden Erfaring, som hun med god Grund ansaae mig for, de første Lektioner, kunde hun dog uden overdreven Forsælgelighed troe sig indtagende nok. Forestil Dig en saadan Figur, som man pleier at give den blonde Ceres, et Par store sorte Øine, under hvis antagne Alvorlighed der fremblussede en vellystig Ild, en ualmindelig Omforg for sin Person, og den listige Kunst at ophøie sine Yndigheder ved den aandelige Dragts strænge Sædelighed, forenede med Levningerne af en forhen berømt Stjanshed, saa vil det falde Dig let at indsee den Fare, min Ungdoms Uerfarenhed ved hendes Efterstræbelser svarede i.

Uden Tvivl maa det have kostet hende Møie at overvinde de første Vanskeligheder, et Fruentimmer, der sprækker mere Erbødighed end Kjerlighed, finder i de haardnakkede Fordomme, hun maa forudsætte hos et ungt Menneske paa atten Aar. Hendes Stand tillod hende ikke at forklare sig tydelig, og min Uerfarenhed tillod ikke mig at forstaae det Sprog, hun var nødsaget til at betjene sig af. Vel bruger man ellers ingen anden Læremester end sit Hjerte til dette Sprog; men ulukkeligvis taledes mit Hjerte intet til mig for hende. Til ikke tusinde Gange at opgive det Forsæt, at gjøre et ungt Menneske, der var sammensat af lutter Idcer, sine Hensigter begribelige, hørte der ikke mindre end en bedaget Præstindes lange øvede Taalmodighed. Og desuagtet fandt

fandt hun sig dog omfiden Hødsaget til at betjene sig af det eneste Konfigreb, som man under saadanne Omstændigheder kan love sig nogen Virkning af. Hun besad endnu Undigheder, der kunde blænde den Uersarnes uvante Pine. Den Forvirring, hvori hun ved det første Forsøg af dette Slags satte mig, forekom hende som et godt Forvarsel, og maaskee havde hun bedraget sig mindre i sine Forventninger, dersom ikke en Omstændighed, som hun ikke vidste noget af, havde givet mit Hjerte en mere end almindelig Styrke.

Vor Dyd eller snarere visse moralske Handlinger, der lade til at udrinde fra saa adelig en Kilde, have meget ofte hemmelige Drivesjædre, som, i Fald de bleve seete, vilde berøve os, om ikke al Fortjeneste, saa dog en betydelig Deel deraf. Hvor let er det ikke at imodstaae Fristelsen af en Lidenkab, naar en stærkere standser Udbrudet deraf!

Femte Capitel.

P s y c h e.

Kort førend den skønne Pythia gjorde det ommeldte Forsøg, indfaldt Dianafesten, hvilken man i Delphos holder med al den Høitidelighed, som man troer at Skylades Apollo's Søster. Alle de Jomfruer, der ere over florten Aar, fremstille sig derved i sneehvide Klæder, med frit slagrende Haar, Hovedet og Armene omvund,

ne med Blomsterkrandse, og synge Hymner til den uskyl-
dige Gudindes Ære. Endog gamle halvbrustne Pøien
oplives ved Synet af saa talrig en Mængde unge
Skønheder, hos hvilke Ungdommens friske Blomster
kun er den mindste Yndighed. Dem selv, skønne
Danae! om vel den, som endog en blomsterrig Mark
formaaede at sætte i et Slags Henrykkelse, ved et saa
dant Optrin kunde forblive urørt. Mine Pøien streifede
i en sølende Forvirring om iblandt disse indtagende Skab-
ninger. Men snart bleve de hestede paa en Pøien, som
ved første Blik forbad mit Hjerte ethvert Ønske om at
see nogen anden end hende. Maaſkee vilde mangen en
anden neppe lagt synderlig Mærke til hende blandt saa
stor en Mængde Skønheder. Den skønneste Bort, de
regelmæssigste Træk, den reneſte Ungdomsfarve og et
Haar, hvis hølgende Lokker ſlagrede ned til Knæerne,
alt dette havde hun tilfælles med alle de andre tilſtaade-
værende Pøier. Mange overgik hende endog i een el-
ler anden Skønhed; og derſom en Maler ſkulde ſagt,
hvem der var den Smukkeſte i den hele Folkeſamling,
ſaa vilde hun maaſkee bleven forbigaaet. Men mit
Hjerte domte ikke eſter Konſtens Regler. Jeg følte el-
ler troede at føle (hvilket altid i Henſeende til Virknin-
gen er eet), at intet kunde være elſkørdigere end dens
ne unge Pøien. Det ſaldt mig ikke ind at ſammenligne
hende med de andre; hun udſattede alt andet af mine
Pøien. Saaledes (tænkte jeg) maaſte Uſkyldigheden
ſee ud, naar den, for at blive ſynlig, laante Skabning
af

af en Gratie; saa rørende maatte man tænke sig dens Ansigtstræk, saa rolig og tilfreds dens Mine, saa blid enhver Smil paa dens Kinder, saa yndige dens Diekast, dens Gang og enhver af dens Bevægelser. Dette Dierblik frembragte en Forandring i min Sjæl, der siden efter, da jeg blev istand til at betragte min Tilstand, forekom mig som en Overgang til en ny og fuldkommnere Tilværelse. Men den Gang var jeg alt for betagen af Følelser til at see, hvad der foregik i mig. Min Henrykkelse steg til en saadan Grad, at jeg ikke saae noget mere af dette pragtfulde Optog, og først, efterat alting var forsvundet mig af Synne, blev jeg, som af et pludseligt Stød, bragt til mig selv igjen. Nu havde jeg Meie med at overbevise mig om, at jeg ikke var opvaagnet af een af de Drømme, hvori min Phantasie, henslyttet til overjordiske Egne, undertiden havde vlist mig deslige Skikkelser. Smerten over Tabet af saa sødt et Syn kunde ikke svække den rene Fornøielse, som mit Hjertes Underste var opfyldt med. Den hele Aften og den største Deel af Natten vare alle min Sjæls Kræfter saa levende sysselsatte med at afmale sig dette elskværdige Billede med alle dets navnløse Undigheder — hvilke maaskee kun jeg allene var bleven vaer hos Originalen —, at end ikke det mindste Træk blev forbigaaet, og at jeg ideligen opdagede nye Skjønheder hos det. Mit Hjerte prydede det med alle Aandens Fuldkommenheder, med enhver moralsk Skjønhed, med alt, hvad der efter min Tænkemaade var det fuldkomneste

og Vedste. Hvad for et Malerie er ikke det, som Kjerlighed leverer Farverne til? — Og dog troede jeg ideligen at gjøre for lidet og anstrængte alle mine Indbildningskræfter for at finde noget skjønnere end det Skjønneste, fuldende de Ideer, jeg gjorde mig om min Ubekjendte og, saa at sige, forvandle dem til Originalen selv. Denne elskværdige Person var bleven mig vaer, i det samme jeg fastede Pinene paa hende, og i hendes Hjerte foregik der (som hun siden tilstod mig) noget, som kom overens med mit eget Hjertes Bevægelser. Jeg erindrede mig (thi hvor havde jeg kunnet glemme endog den mindste Bevægelse af hende), at vore Pies fast mere end eengang havde mødt hinanden, og at hun hver Gang havde slaaet Pinene ned med en undseelig Rødme, der udbredte en Rosenfarve over hele hendes Ansigt. Jeg var for uerfaren og virkeligen ogsaa for besfeden til at udlede nogen Slutning til min Fordeel af denne Omstændighed. Men dog erindrede jeg mig den med saa inderlig en Fornøielse, som om det havde ahnet mig, hvor lykkelig Følgen deraf vilde gjøre mig. Jeg besad ikke den Forsængelighed, der pleier at smigre os med, at vi ere elskværdige; jeg tænkte paa intet mindre end Midler til at blive elsket igjen. Men den Sjæls Skjønhed, som jeg havde seet udtrykt i hendes Ansigt, den blide Tilfredshed, som, uagtet den naturlige Alvorlighed i hendes Træk, lyste hende ud af Pinene, gave mig Haab derom. Og hvilken en salig Glæde beredte ikke dette Haab mig Udsigter til! Hvad for en Frem-

Fremtid, hvilken en Henrykkelse var det ikke, naar jeg drømte mig, at mit hele Liv skulde tilbringes ved hendes Side og med hendes Beskuelse!

Saa stærke Forhaabninger forudsatte nu, at jeg vilde finde hende igjen; og dette Ønske medførte Begjærighed efter at vide, hvem hun var. Men hvem kunde jeg spørge derom? Jeg havde ingen Ven, som jeg torde aabenbare mig for. Om enhver anden troede jeg, at han ved et saadant Spørgsmaal vilde lase min hele Hemmelighed i mine Øine; og Kjerligheden, som altid er en meget god Raadgiver, havde allerede lært mig at indsee, hvor magtpaaliggende det var, at der ikke kom Pythia det mindste for Øre, der kunde forraade mit Hjertes Tilstand for hende, eller give hende Anledning til nogen mistroisk Opmærksomhed paa mit Forhold. Jeg indstuttede altsaa mit Ønske i mig selv, og ventede med Utaalmodighed, til een eller anden gunstig Genius for min Kjerlighed vilde hjælpe mig til at gjøre denne ønskede Opdagelse.

Nogle Dage derefter traf det sig, at jeg mødte min elskede Ubekjendte i een af Templets Forgaarde. Frygten for at blive seet af nogen paalagde mig at standse, i det samme jeg stod i Begreb med at ile hen til hende og udtrykke min Glæde over dette uventede Syn i mine Ansigtstræk og maaſkee endog med virkelige Ord. Jeg blev staaende i nogle saa Dieblikke. Det forekom mig, jeg saa en pludselig Glæde opstige i hendes Ansigt. Hun rødmede, slog Øinene ned igjen og ilede bort.

Jeg

Jeg torde ikke vove at følge hende; men mine Øine fulgte hende, saa længe det var mueligt, og jeg saae og, at hun gik ind igjennem en Dør i Præstindens Baaning. Jeg begav mig nu hen i Lunden, for at sysselsætte mig uforstyrret med mine Tanker over dette behagelige Møde. Den sidste Omstændighed tillige med hendes Klædedragt bragte mig paa Formodning om, at hun maaskee var een af Pythia's Opvarterinder, hvoraf denne Dame havde en stor Mængde, men som Helden (undtagen ved store Høitideligheder) lode sig see for nogen.

Sjette Capitel.

Pythia's Hensigter udvikle sig.

Just som denne Opdagelse sysselsatte mig med al den Vigtighed, den havde for mig, blev jeg, virkeligen paa den ubeleiligste Tid af Verden, kaldet hen til den forelskede Præstinde. Haabet om maaskee ved denne uventede Leilighed at faae min indtagne Ubekjendte at see, gjorde denne Indbydelse i Førstningen meget velkommen for mig. Men min Glæde blev snart forjaget af Tanken om, hvor tungt det vilde falde mig at unddrage en Medbeilerindes Øine mine Følelser for hende. Forstillelsens Konster vare mig alt for ubekjendte og mine Sindsbevægelser dannede sig for hastigen og udtrykte sig for tidligen i mit Udortes, til at jeg med alle mine

mine Bestræbelser for at være forsigtig kunde ansee mig sikker nok. Disse Tanker udbredte (som jeg troer) en temmelig Forvirring i mit Afsyn, da jeg fremstillede mig for Pythia. Men da jeg ikke fandt andre end en liden Slavinde paa ni eller ti Aar hos hende, fattede jeg mig dog snart igjen. Ogsaa syntes hun selv alt for meget lysselsat med sine egne Bevægelser til at give næie Agt paa mine; eller og (hvilket i det mindste er ligesaa sandsynligt) lagde hun den Forandring, som hun maaskee blev vaer i mit Ansigt, ud til Fordeel for sine Undigheder. Jo mere Umage hun havde gjort sig for at indhylle dem i det indtagende Tussmørke, som pleier at trække Indbildningskraften til Fordeel for Sandserne ind i Spillet, des større Virkning lovede hun sig maaskee af dem. Hun sad eller laae (thi hendes Stilling var ligesaa meget siddende som liggende) paa en Canapee, der var rigt broderet med Sølvs og Perler. Hendes hele Pynt havde hiin ziirlige Skjodesløshed, under hvilken Konsten skjuler sig paa en listig Maade, naar den vil dølge, at den kommer Naturen til Hjælp. Hendes legemlige Bedækning, hvis bestedne Farve svarede ligesaa meget til hendes egen som til den Anstandighed, hendes Stand paalagde hende, bølgede sig vel i mange Folder om hende; men der var dog sørget for, at den smukke Contur af den, der var bedækket dermed, hist og her viste sig tydelig nok til at trække Øinene til sig og opvække den lysne Nyssgjerrighed. Hendes meget smukke Arme vare næsten ganske tilsynne i hendes høit

opsmagede Vermer, og en Bevægelse, som hun under vor Samtale, usforvarendes lod til at gjøre, skød Ved dækningen til Side paa en Varm, der gjorde hendes Ansigt i det mindste tyve Aar yngre end det var. Hun mærkede omstøder denne lille Vorden, men det Middel, hvorved hun søgte at bringe Tingene i Lave igjen, var forbunden med den Ubequemmelighed, at der ved samme kom en Fod til Syne, som endog den skønneste Spartanerinde havde villet bryste sig af.

Den store Koldstundighed, jeg uagtet alle disse Fristelser beholdt, var uden Tvivl Aarsag i, at jeg kunde gjøre Jagttagelser, som en bevæget Tilskuer ikke vilde beholdt Frihed til. Imidlertid udbredte dog en vis Undseelse, som jeg søgte paa den gode Pythia's Begne at blusse paa mine Kinder, et Slags Forvirring i mit Ansigt, som denne Dame (der i tvivlsomme Tilfælde altid affagde Dommen til Fordeel for sin Egenkierlighed) syntes at være temmelig vel tilfreds med. At jeg (uagtet det Indtryk, hun gjorde paa mig) ikke gav hendes Dyd nogen Leilighed til at sætte sig ved sin Hærdighed i Forsvarskonsten i Ansæelse hos mig, tilskrev hun formodentlig min Mangel paa Dristighed eller en Strid imellem Erbødigheden og Kjerligheden. Jeg behøvede Ommantringer, som man hos en øvet Elsker af Kjønnet ikke havde nedladt sig til. Lykkeligvis gav den Hærdighed, man tillagde mig i at læse Digterne, hende et Paaskud til at foreslaae mig en Tidsfordriv, som hun nogenledes kunde love sig at see sine Hensigter fremmede ved.

Hun

Hun forsikrede mig, at Homer var hendes Yndlingsautor, og bad mig at lade hende høre en Prøve paa mit bekjendte Talent. Hun tog en Homer, der laae ved Siden af hende, og anstille sig, efterat hun havde blaaet det lidet deri, som om det var hende ligegyldigt, hvilken Sang det var. Nu opstod hun den første den bedste, og — netop traf det sig, at det var den, hvori Juno, prydet med Venus's Belte, bringer Gudernes Fader deres første Kjerlighed saa levende i Erindring. Henrykt af den digterske Ild, der opblusser i dette Maelerie, og den søde Velklang i de homerske Vers, mærkede hun ikke den forførerste Uorden, en Deel af hendes Dyrnt ved en Bevægelse, hun gjorde af Beundring, var kommen i. Hun tog af dette Sted Anledning til at gjøre Elskovsgudens uindskrænkede Magt til Gjenstand for Samtalen, og lod til at bifalde den Mening, at det maatte være en meget fordooven Sjæl, der torde nære nogen Tanke om at ville gjøre saa mægtig en Gudsdom Modstand.

Det Bifald, ogsaa jeg gav denne Mening, tabte al den Fortjeneste, det kunde have havt i hendes Øine, formedelsk den Indskrænkning, jeg ledsagede den med. Thi jeg paastod, at de fleste ved de Begreber, de gjorde sig om denne Gud, alt for meget krænkede den store Pligt det var: "ikkun at tænke sig det Værdigste og Huldksomste om Gudsdommen," og at Digterne, ved den alt for sandfelige Skildring i deres allegoriske Fabler, havde gjort sig Skyldige i en temmelig stor Forsømmelse. Uformærkt kom jeg ved min Snak i en Enthusiasme,

flaaeme, hvori jeg, efter min hemmelighedsrige Philosophies Grundsaetninger, sagde saa høie, for mig selv, efter min Indbildning, meget tydelige, men for den smukke Præstinde saa uforstaaelige Ting, om den oversandselige Kjerlighed, der er Veien til det væsentlige Skjønnes Beskuelse, om den Kjerlighed, der udvikler Sjælens Vinger, lader den opsvulmes af enhver Dyd og Kuldekommenhed og omsider ved Foreningen med det højeste Gode neddrager den i et Svælg af Lys, Stolighed og uforanderlig Glæde, hvor den opluges aldeles og paa eengang baade bliver tilintetgjort og forgudet, — at hun i samme Forhold, som min Indbildning opflammedes derved, efterhaanden blev dyttet i Søvn deraf. Virkeligen kunde intet være selsommere end en Lovtale over den aandelige Kjerlighed, naar man havde en saadan Varm lige over for sig. Ogsaa opgav den bedragne Pythia efter denne Prøve alt Haab om for denne Gang at nedstemme mig til en naturligere Tænkemaade. Hun afskedigede mig altsaa, i det hun paa en lidet tvetydig Maade lod sig forstaae med, at hun havde særdeles Aarsager til at tage sig af mig, fremfor nogen anden af Apollo's Røfigjængere. Jeg satte saa meget, af hvad hun sagde mig derom, at hun maatte være en Paarørende af min Fader, som jeg endnu ikke selv kjendte noget til, at det maaskee snart vilde blive hende tilladt at aabenbare mig Hemmeligheden om min Fødsel, og at jeg allene kunde tilskrive dette nyere Forhold, at hun udmærkede mig ved et

Bens

Venskab, der uden denne Omstændighed maaskee kunde sætte mig i Forundring.

Denne Forklaring, hvis Sandfærdighed hendes Mine ikke lod mig tvivle paa, havde den dobbelte Virkning, — at den overtalede mig til at troe, at jeg kunde have bedraget mig i mine Tanker om hendes Hensigter, — og at den med eet gjorde hende til en interessant Gjenstand for mit Hjerte. Virkeligen betragtede jeg hende fra det Øieblik, jeg hørte, hun var beslagtet med min Fader, med ganske andre Mine; og maaskee vilde hun blot af denne Omstændighed have draget større Fordeel end af alle de Kunstgreb, hvormed hun havde villet berøvere mine Sandser. Men enten vidste den gode Tomsfru ikke, hvor meget man har vundet hos visse Folk, naar man finder Middel til at bringe deres Hjerte paa sin Side, eller var hun vred over min selsomme Opførsel, og troede, hun ikke bedre kunde hævne sine foragtede Indigheder, end naar hun netop lod mig forlade sig i det Øieblik, da hun læste i mine Mine, at jeg gjerne vilde bleven noget længere. Alle mine Bønner om, at hun vilde gjøre sin Godhed ved en tydelig Forklaring over denne Hemmelighed fuldkommen, vare forgjeves; hun lod mig gaae, og var grusom nok til at lade nogle Uger forløbe, inden hun lod mig komme for sig igjen.

Paa en anden Tid vilde Længselen efter at faae at vide, hvem jeg havde at takke for min Tilværelse, gjort denne Opsættelse til en haard Straf for mig.

Men denne Gang behøvedes der kun nogle Minutters Eensomhed og en Tanke om min kjære Ubekjendte til at udsætte Præstinden med alle hendes Skjønheder og alt, hvad hun havde sagt mig og ikke havde sagt mig, af min Erindring. Det var mig uendelig mere magtpaaliggende at faae at vide, hvo denne Ubekjendte var og om hun virkelig (som jeg smigrede mig med) følte det samme for mig, som jeg for hende. Saalænge jeg var uvidende om dette, vilde jeg endog have betragtet Opdagelsen om, at jeg var en Konges Arving, med Koldsjindighed. Det Vist, hun denne Aften havde kastet paa mig, syntes at love mig noget, der havde uendelig mere Tilløftelse for mit Hjerte, end alle de Fordele, den meest glimrende Fodsel kunde berede mig. Mit hele Væsen var af dette Diekast saa gjennemstraalet og forklaret, som om det havde været et overjordisk Lys. Jeg kunde vel ikke tydeligen fortælle mig, hvad det var, der foregik i mig: men hver Gang jeg forestilte mig hende i denne Stilling, med dette Diekast, med dette Udtryk i hendes yndige Ansigt, hensmeltede mit Hjerte af Fornøielse og Kjerlighed, i Bøller, for hvis gjennemtrængende Gædhed der ikke er opfundet Ord.

Her blev Agathon (hvis Indbildningskraft, ophidset af Erindringen om hans første Kjerlighed, begyndte, som man seer, at antage et temmelig høit Sving) ved en temmelig kjendelig Forandring i hans smukke Tilhørers indes Ansigt standset midt i sit utidige Sværmerie, og med eet bragt fra sit attende Aar, hvori han i denne

lille Henrykkelse var bleven forsat, tilbage til Smyrna, til sig selv og lige for den Skønne Danae igjen.

Syvende Capitel.

Agathon lærer at kjende sin elskede ubekjendte nøiere.

Det er en gammel Anmærkning, at vi kun forskaffe et Fruentimmer en stet Tidsfordriv, naar vi beskrive hende de Indtrykke, et andet Fruentimmer har gjort paa vort Hjerter. Jo mere Ild, jo mere Sandhed, jo mere Veltalenhed vi røbe ved en saadan Leilighed, jo mere indtagende vore Skildringer ere, jo smukkere vi tegne vore Billeder, jo mere besjelet vort Udtryk synes, des vissere kunne vi gjøre os Haab om at dykke vor Tilhørerinde i Sovn. — Denne Jagttagelse burde især den lægge paa Hjertet, der underholder et Fruentimmer, som for nærværende Tid er i Besiddelse af hans Kjærlighed, med Historien om hans forrige Kjærligheds-tildragelser.

Agathon, som endnu langt fra ikke var Herre over sin Indbildningskraft, havde aldeles tabt denne Regel af Syne, siden han nu var kommen ind i Fortællingen om sin første Kjærlighed. Erindringen derom var saa levende, at den syntes at forvandle sig til Følelser. Han betænkte ikke, at det var langt mindre anstødeligt at underholde en Elskerinde, som Danae, med den intellektuelle Kjærligheds hele Metaphysik end med

saa Bessielet en Bessivelse af en andens Fuldkommen-
 hed og de Gøleher, hun havde opvakt hos ham. Et
 Slags Mellemting mellem Gaben og Guffen, som hun
 udstødte ved det Sted, hvor vi have afbrudt hans For-
 tælling, og et vist Udtryk af Kjedsomhed, der frembrød
 under en tvungen Mine, som skulde forestille tilfreds
 Opmærksomhed, hjalp ham endeligen til at blive sin
 Ubesindighed værs. Han kom derover i en Forvirring,
 som han forgjæves søgte at skjule for Danae, og hans
 Fortælling vilde maaskee bleven afbrudt derover, ders
 som hun ikke strax var kommen ham til Hjælp og med
 den venligste Mine og i den naiveste Deeltagelsestone
 havde bedet ham at gjøre sig hende forbunden ved Fort-
 sættelsen af hans interessante Historie. Han vedblev
 altsaa — efterat han hos sig selv havde lovet at være
 mere opmærksom paa sin Tilhørerinde og sig selv —
 sin Fortælling saaledes.

De søde Drømme, mit Hjerte saa gjerne pleiede
 at forlyste sig med, havde ikke Grund nok til at vedliges
 holde denne behageligt Sindstilstand synderlig længe.
 En blid Tungesindighed, som dog ikke manglede et vist
 Slags Bellyst, bemægtigede sig mig i en saadan Grad,
 at det kostede mig Møie at skjule den for dem, jeg var
 nødsaget til at tilbringe en Deel af Dagen i Selskab
 med. Jeg søgte Eensomheden, og da jeg om Dagen
 fun var Herre over saa Timer af min Tid, begyndte
 jeg nu atter at tilbringe hele Nætter vaagen i de Lunde
 der

det omgave Templet, sysselsat med mine Tanker om min Ubekjendte og hendes Villedt.

En af disse Nætter traf det sig, at jeg hendes sesvits, uden at vide det, kom hen i en Egn, som havde Udseende af en vild Skov, men var saa behagelig, som det er mueligt at tænke sig et saadant Sted. Midt i denne Skov, som løb omkring i mange Bugter, der vare besatte med høie Cypresser og af sig selv opvokrede Buske, var der en aaben Plads, som paa den ene Side var omringet af en halv Cirkel vilde Laurbærtræer, og paa den anden kun indstøttet af lave Myrtebuske og Rosenhækker. I Midten af denne Plads laa der nogle Nymphes af hvid Marmor, som syntes at sove paa deres Urner, og af enhver Urne vældede der en Kilde ud i et rummeligt Bækken af sort Granitmarmor, der om Sommeren tjente de Hyentimmere, der stode under den Delphiske Apollo's Beskyttelse, til Bad. Dette Sted var (i Følge et gammelt Sagn) Diana helliget. Ingen Mandsperson torde, uden at paadrage sig denne uforsonlige Gudindes Brede, nærme sig dette hendes helligede Hvilested. Formodentligen gjorde dog Gudinden heri en Undtagelse til Fordeel for en Sværmer, som (uden i mindste Maade at have i Sinde at forstyrre hendes Rolighed og uden at vide, hvorthen han kom) usforvarendes lod sig see her. Thi istedet for at lade mig føle sin Brede, forundte hun mig et Syn, der var mig behageligere, end om hun selv vilde have gjort mig til sin Endymion. Da jeg i det samme,

dette

dette Syn blev mig til Deel, erkjendte det Sted, hvor jeg befandt mig, for det, man ofte, for at sætte mig istand til des vissere at kunne sêe det, havde beskrevet mig, saa kaldt jeg virkeligen i første Øieblik paa den Tanke, at det var Gudinden selv, som, træt af Jagten, tog sig en Slummer blandt sine Nymphes. Gjennemtrængt af en hellig Gysen, vilde jeg allerede trække Foden tilbage, da jeg i det samme ved Skinnets af Waanen, som fra Siden af udbredte her sit Lys, blev vaer, at det var min Ubekjendte.

Jeg vil ikke forsøge at beskrive, hvorledes jeg blev til Mode i dette Øieblik. Det var eet af dem, jeg kun behøver at erindre mig, for at troe, at et Bæsen, der er istand til at føle en saadan Glæde, ikke kan være beslemmt til mindre end Gudernes Salighed. Nu kunde jeg naturligviis ikke mere tænke paa at trække mig uforværkt tilbage. Den eneste Frygt, jeg havde, var nu, at jeg skulde forstrække den elskværdige Eensomme ved en pludselig Overraskelse paa en Tid og paa et Sted, hvor hun umuelig kunde formode noget Menneſke, mindst nogen Vandsperson, nærværende. Den Stilling, hvori hun, støttende sig til een af Marmornympherne, befandt sig, vidnede om, at hun var fordybet i Tanker. Jeg betragtede hende en rum Tid, uden at hun blev mig vaer. Denne Omstændighed tillod mig at forandre Plads, og vælge mig en saadan, at hun, saasnart hun slog Øinene op, ufeilbarligen maatte kjende mig.

Denne Forsigtighed havde den Virkning, jeg ønskede. Hun studsede vel, da hun saa mig, men hun kjendte mig dog alt for hastig til at ansee mig for — en Satyr. Hun syntes at føle mere Fornoielse end Urolighed ved at see mig. Enhver anden, endog en Satyr, vilde have havt een eller anden artig sammensat Compliment i Beredskab, for at udtrykke sin Glæde over saa indtagende et Syn. Der kunde ikke gives nogen skjønnere Leilighed til at ansee hende for en Gudinde, eller i det mindste for een af Diana's Selskabsfæstre, og hilse hende overeensstemmende med denne Bildfarelse. Men jeg, jeg kunde, betagen af Gælelser, som jeg aldrig før havde prøvet, — aldeles ikke sige noget. Jeg havde ønsket, jeg kunde kasted mig for hendes Fødder, men den Frygtsonhed, der er saa uadskillelig forbunden med den første Kjerlighed, holdt mig tilbage; jeg var bange for, hun skulde udele sig noget usordeelagtigt Begreb om den store Erbødighed, jeg søgte for hende, af en saadan Frihed.

Min Ubekjendte var ikke saa frygtsom. Hun reiste sig med den takkelige Ynde, der ved første Dietkast havde givet hende Fortrinet for alle de andre unge Fruentimmere i mine Dine, og gik mig nogle Skridt i Møde. Hvoraf kommer det, at jeg finder Agathon her, sagde hun med en Stemme, som det endnu forekommer mig, jeg hører, saa yndig, saa rørende syntes den umiddelbar at tone ind i min Sjæl. Jeg fandt ikke i en Hast noget bedre Svar end at forsikre hende, at jeg

jeg ikke vilde været saa forboven at forstyrre hendes
 Eensomhed, dersom jeg havde formodet at finde hende
 her. Complimenten var ikke saa artig, som en ung
 Athenienser ved en saadan Leilighed vilde have frem-
 bragt den; men Psyche (saa kaldte min Ubekjendte sig)
 var for uskyldig til at vente Complimenter. Jeg er-
 kjender min Uforsigtighed, skjønt for sild, sagde hun.
 Hvad vil Agathon tænke om mig ved at finde mig paa
 denne Tid allene paa saa afliggende et Sted? Og dog
 (søiede hun rødmande til) er det en Lykke for mig, at
 det, naar jeg skulde have noget Vidne paa min Ube-
 sindighed, blev Agathon. Jeg forsikrede hende, at
 intet forekom mig naturligere end den Smag, hun
 syntes at finde i Eensomheden, i den Molighed, der
 herskede i denne smukke Nat og i saa behagelig en
 Egn. Jeg søiede endnu meget til om Maaneffinnets
 Behageligheder, om den stjernefulde Himmels majestæ-
 tiske Pragt, om den Besejelse, der blev Sjelen til
 Deel under denne høitidelige Taushed i den hele Natur,
 om Sandsernes Indslusning, om de hemmelighedsfulde
 Kræfters Opvækkelse hos vor udødelige Deel, — lut-
 ter Ting, der vilde været ilde anbragte hos de fleste af
 Rionnet, især i en Myrtheskov og i en lummer Som-
 mernats indbydende Skumring, men som hos den følels-
 sesfulde Psyche vorte de følsomste Strænge i hendes
 Hjerte. Den Samtale, vi uformærkt vare blevne ind-
 viklede i, robede en Overeensstemmelse i vor Smag og
 vore Tilheligheder, som meget snart frembragte saa
 for

fortroeligt et Forhold mellem vore Sjæle, som om vi allerede havde kjendt hinanden i mange Aar. Det forekom mig, som om jeg ved umiddelbar Beskuelse læste alt, hvad hun sagde mig, i hendes Sjæl; og derimod syntes det, jeg sagde (hvor abstract, idealt og digterisk det end maa have været), hende blot at være en Gjenlyd af hendes egne Følelser eller en Udvikling af Ideer, der laae som et Embryon i hendes Sjæl og kun trængte til Varme af en øvet Aand, for at udvikle sig og ved sin naive Skjønhed gjøre de Vises høieste Tanker til Stamme. Tiden blev os under denne Samtale saa kort, at vi neppe troede at have været en Time hos hinanden, da den opstigende Morgenrøde mindede os om, at vi maatte skilles ad.

Jeg havde nu ved denne Samtale faaet at vide, at min Psyche kjendte ligesaa lidet til sin Herkomst som jeg til min. Hun var opfoeret af sin Aamine i Egnen om Corinth til sit siette Aar, siden var hun bleven bortført af Røvere og solgt til Præstinden i Delphi, og denne Dame havde derpaa ladet hende oplære i alle Kuen, timmerætheder, ladet hende, — formodentlig den store Lyst, hun havde mærket til Læsning hos hende, — undervise i at læse Digterne rigtigt, og omsider gjort hende til sin Forelæserinde. Hvor ugunstige end disse Omstændigheder vare for min Kjerlighed, saa lod dog Fornøielsen i det nærværende Oieblik mig ikke tænke paa det Tilkommende. Ubekymret over, hvad Følgen i Tiden kunde blive af de Følelser, jeg var betagen af, overgav

jeg

jeg mig til dem med al den Letfjndighed, der følger Ungdommens Uskyldighed. At see og elste min Psyche, at sige hende det, at høre af hendes smukke Mund, at see i hendes sjælsfulde Øine, at jeg blev elstet igjen, — dette var nu Lyksaligheder, som jeg gjorde Fordring paa, og over hvilke jeg ikke kunde drømme mig nogen anden. Jeg havde sagt hende noget om det Indtryk, hun ved første Øiekast havde gjort paa mit Hjerte, og hun havde belønnet denne Aabenhjertighed med en Tilstaaelse om de forbeelagtige Tanker, som den almindelige Dom i Delphi havde bibragt hende om mig. Men en søm og ærbødig Frygtsomhed forbad mig at sige hende alt, hvad jeg søgte. Mine Udtrykke vare vel heftige og fyrrige, men de vare dog saa forskjellige fra Kjerlighedens sædvanlige Sprog, at jeg troede at sige mindre, skjønt jeg dog virkeligen sagde uendelig mere, end en almindelig Elsker, end en Elsker, der mere foruroliges af sine Begjerligheder, end vøres af sin Elskedes Vard. Kun da vi maatte stilles ad, vilde useilbartigen mit alt for fulde Hjerte have forvaadt mig, dersom Psyches uersarne Ungdom kunde fattet nogen Mistanke om Forlelser, som hun bedømte efter sine egne Uskyldighed. Taarerne traadre mig i Øinene og jeg had hende saa ømt, saa bevægelig at lade sig see den næste Nat igjen i denne Egn, at det var hende umuligt at lade mig gaae utrøstet bort.

Vi fortsatte altsaa, da alle andre Leiligheder vare os afstaaene, disse Nattesammenkomster, og vor Kjer-

lig:

lighed tiltog og forskjønnede sig siensynligen, uden at vi tænkte paa, at det var Kjerlighed. Vi kaldte den Venskab og nøde dens reneste Sødheder, uden at foruroliges af nogen Frygt, Betænkelse eller andre naturlige Tegn paa Lidenstaben. Psyche havde ønsket sig en Veninde, som jeg havde ønsket mig en Ven, og nu troede vi at have fundet, hvad vi ønskede os. Vor Tankemaade og vort Hjertes Godhed indgjød os en fuldkommen og grændseløs Fortrolighed til hinanden. Mine Mine, som allerede længe havde været vant til at see anderledes, end man pleier at see i den Alder, jeg var i, saae ikke i Psyche en indtagende Pige, men den alverdensværdigste Sjel, hvis Stjærhed det jordiske Legeme var for gjennemfigtigt til at kunne bedække; og den videbegjerlige Psyche, som aldrig havde været saa lykkelig, som da jeg betroede hende min digteriske Philosophies høie Hemmeligheder, træde, naar jeg taledes, det var den guddommelige Orpheus eller Apollo selv, hun hørte.

Det ligger i Kjerlighedens Bæsen (hvor sin og ulegemlig den end maatte være), at den uophørligen tiltager, til den har naaet den Punct, hvor Naturen venter paa den. Ogsaa vor Kjerlighed tog til, undertog efterhaanden mere end een Forvandling, men blev dog stedse sig selv liig. Da endeligen Navnet Venskab ikke mere forekom os at udtrykke nok, for at betegne, hvad vi følte for hinanden, bleve vi enige om, "at en Broder og Søsterkjerlighed maatte være den rene

og

og stærkeste af alle Tilhøieligheder." Den Forestilling, vi gjorde os derom, satte os i Henrykkelse, og efterat vi ofte havde beklaget, at Naturen havde negtet os denne Lyksalighed, faldt vi omsider i Forundring over, at vi ikke allerede før havde indseet, at det ene berøede paa os selv at oprette dens Rærrighed i denne Henseende. Vi vare altsaa Broder og Søster, og forbleve det i nogen Tid, uden at den Fortrolighed og de uskyldige Kjerlighedssbeviisninger, disse Navne berettigede os til, gjorde Os den, som vi tilligemed Kjerligheden havde svoret en evig Troskab (i det mindste i vore Hine), noget Slags Afbræk. Ofte vare vi entusiastiske nok til at holde Formodningen om eller snarere den blotte Muelighed til, at vi kunde være saa nær beslagtede med hinanden, for Naturens Stemme, især da en virkelig eller indbildt Lighed i vore Ansigtstræk syntes at rettfærdiggjøre denne Forestilling. Men da vi ikke altid kunde skjule Usikkerheden om, at dette indbildte Blodets Sprog virkelig havde nogen Grund, for os selv, saa fandt vi saa meget des større Glæde i at overgive os til Forestillingerne om vore Sjæles naturlige Slægtskab med hinanden og et Bekjendtskab, som maatte have taget sin Begyndelse i en foregaaende Tilstand i bedre Betændelse, og udsmykte disse Forestillinger ved tusinde behagelige Drømme. Men heller ikke ved denne Grad lod det phantasierige Sving, vor Kjerlighed havde givet vor Sjæl, os blive staaende. Vi anstrængte vor Indbildnings yderste Kræfter for at gjøre os et Begreb om,

hvore

hvorledes de rene Aander elskede hinanden i de overjords
disse Verdenser. Ingen anden Maade at elske paa syn-
tes os, paa eensgang at fyldestgjøre vore Følelsers Styrke
og Reenhed eller at stikke sig for Væsener, der have
de faaet deres Tilværelser i Himmelen og vare be-
stemte til at vende tilbage til den igjen. For jeg til-
staae Dig det, skønne Danae? Endnu kan jeg neppe
ved Erindringen om dette lykkelige Sværmerie i min
første Ungdom holde mig for Ønsket om, at denne For-
tryllelse maatte have vedvaret evigen! Thi Fortryllelse
var det dog; og intet er vissere, end at disse alt for
stærke Aandsfølelser omsider vilde have fortæret sig selv,
og at Naturen (som aldrig opgiver sine Rettigheder)
endelig engang uformærkt vilde have lært os at elske paa
en sædvanligere Maade, dersom Pythia havde ladet os
beholde Tid dertil.

Ottende Capitel.

Et nyt Forsøg af Pythia. Nysche bliver usynlig.
Agathon's sidste Tildragelse i Delfhi.

Pythia lod nogle Uger hengaae, uden (som det syn-
tes) at erindre sig mig; og jeg havde i denne Tid saa
aldeles glemt hende, at jeg ikke blev lidet bestyrket, da
hun lod mig kalde til sig igjen. Jeg fandt desværre
alt for snart, at Gudinden af Daphos, som maaskee
vilde hævne sig paa hende for een eller anden Forseelse i
for-

forrige Tider, ikke havde ladet hende nyde saa megen
 Rolighed i dette Mellemrum, som det vilde været at
 ønske for hende og mig. Formodentligen havde hun,
 ligesom Euripides's Phædra, sammensamlet al sin Stoltz-
 hed som Fruentimmer og Præstinde, for at undertrykke
 en Lidenſkab, hvis Uanfændighed hun umuelig kunde
 skjule for sig selv. Men maaskee hun og havde beroli-
 get sig igjen ved de samme falske Slutninger, som Eu-
 ripides lægger denne uhykkelige Prindsesses Opdragerins-
 de i Munden, og endeligen fattet den behjertede Bes-
 lutning at overgive sig til sin Skjebne. Thi efterat
 hun saae alle sine Bestræbelser for at lade mig gjette,
 hvad hun havde at sige mig, frugtesløse, brød hun en-
 deligen en Taushed, hvis Betydning jeg ligesaa lidet
 vilde forstaae, og aabenbarede mig under en Indklæd-
 ning og med en Jld, der bragte mig til at rødme og
 skjælte, at hun elskede og vilde elskes igjen. Den Ulyk-
 kelige havde ikke efterladt noget, som hun formodede
 skikket til mere end nogenſinde at vise, hvor stort et Bærd,
 den Lykke havde, der blev mig tilbuden. Jeg nodes
 endog nu til at rødme, naar jeg tænker paa den For-
 virring, jeg med alle mine høie Begreber i dette Die-
 blik blev betagen af ved at see den menneskelige Natur
 saa fornedret og Kjærlighedens Navn saa vanhelliget!
 Bieteligen kunde ikke Pythia selv føle sig mere krænk-
 et og bestjæmmet ved den Raade, jeg afviste hendes Op-
 fordringer paa, end jeg følte mig selv ved den Nød-
 vendighed, det var for mig, at opføre mig saaledes mod
 hende

henbe. Jeg gjorde mig Umage for at fornilde det Fornærmende i mine Svar ved de blideste Udtrykke, jeg kunde finde i min Forlegenhed. Men jeg prøvede, at heftige Lidenstaber, ligesaa lidet som en Storm, lade sig berolige ved Ord. Præstinden, ikke mere Herre over sig selv, optog, hvad jeg sagde i den velmeente, men rigtig nok meget utidige Hensigt, at komme hendes synkende Dyd til Hjælp, for frænkende Spot. Hun blev forbitret, brød ud i Forbandelser og Trusler, og et Øieblik derefter i en Strøm af Taarer og i saa bevægelige Apostropher, at det ikke var langt, jeg havde været svag nok til forene mine Taarer med hendes. Endeligen greb jeg til det eneste Middel, der var tilovers for mig, til at stille mig ved den flau Rolle, jeg spillede i denne Scene: jeg undskydede. Samme Nat saae jeg min elskede Psyche igjen paa det sædvanlige Sted. Dit Sind var alt for meget foruroliget af den Historie, der var forefalden denne Aften, til at jeg havde kunnet gjøre nogen Hemmelighed deraf for hende. Vi beklagede Præstinden, hvor megen Møie det end kostede os at forrestille os Uueligheden af en Kjerlighed, hvis Raseri og Qualer gjorde den saa forskjellig fra den, vi bare til hinanden; men vi beklagede dog endnu mere os selv. Det Raserie, jeg havde forladt Pythia i, bød os at befrygte det Værste. Vi skælvede for hinandens Sikkerhed, og af Frygt for, hun skulde komme efter vare Sammentømster, besluttede vi at gjøre dem for det første noget sjældnere. Dette var den første

ste Gang, at den rene Glæde, vor Skyldfri Kjerlighed beredte os, blev afbrudt ved nogen Frygt og Urolighed, og vi med beklemte Hjerter toge Afsked fra hinanden. Det var, som det ahnede os, at vi ikke skulde see hinanden i Delphi mere, og vi sagde hinanden maaskee tusinde Gange Farvel, uden at kunne rive os ud af hinandens Arme. Vi gjorde Aftale om, først at komme sammen igjen den tredie Nat derpaa. Imidlertid traf det sig hændelsesviis, at jeg stødte paa Præstinden i et Selskab, hvor ingen af os ventede at see hinanden. Det var naturligt, at hun i Mærkelse af Fremmede stemte sin Opførsel imod mig i den venstabelige Tone, det Slægtskab, der blev forudsat mellem os, og hvorved hun havde sat sin Omgang med mig i Sikkerhed for den mistænkelige Verdens Domme, paalagde hende; men dog mærkede jeg, at hun nogle Gange, naar hun ikke troede, nogen gav Agt paa hende, hestuede sine Øine med den største Omhed paa mig. Jeg var for uskyldig til at formode nogen Forskillelse under disse Tegn paa hendes tilbagevendende Kjerlighed; og den Slutning, jeg udledede deraf, beroligede mig ganske i Henseende til den Frygt, jeg havde for, at hun skulde have opdaget min Omgang med Psyche. Jeg fløi altsaa med utaalmelig Glæde hen til vort aftalde Sammenkomststed; men hvor stor blev ikke min Bestyrtelse, da der ikke, efterat jeg havde ventet en heel Time med Utaalmodighed, endnu indstilte sig nogen Psyche! Jeg ventede, indtil Dagen var nær ved at overraske

raske mig; jeg gjennemfegte den hele Lund; men hun var ingensteds at finde. Saaledes gik det og den følgende og den tredje Nat. Min Smerte var ubeskrivelig. Den Gang fornem jeg første Gang i mit Liv, at min Indbildningskraft, som hidindtil kun havde været sysselsat til min Fornøielse, ogsaa formaaede at gjøre mig elendig i selv samme Grad, som den havde gjort mig lykkelig. Jeg tvivlede nu ikke mere paa, at Psychia jo havde opdaget vor Kjerlighed; og Følgerne af denne Opdagelse for den arme Psyche fremstilte sig for mig med alle de Redser, nogen Indbildningskraft kunde plage sig selv med. Jeg fattede under mine Smerters Raserie tusinde fortvivlede Beslutninger, hvoraf den ene stødte fortrængte den anden. Jeg vilde uformodentligen overfalde Præstinden og fordre min Psyche af hende, jeg vilde aabenbare Præsterne hendes forsmættelige Videnskab, kort, jeg vilde — det Gæleste, man i sin Fortvivlelse nogensinde kan ville. Jeg troer, jeg kunde været istand til at sætte Ild paa Templet, dersom jeg havde kunnet haabe at redde min Psyche derved. Og dog holdt endnu en Skygge af Haab om, at hun maaskee blot af tilfældige Aarsager var bleven hindret fra at holde Ord, mig fra at vove et ubesindigt Skridt, som kunde have gjort et indbildt Onde virkelig og ulægeligt. Maaskee, tænkte jeg, veed Præstinden endnu intet af vor Hemmelighed, og hvor ulukkelig var jeg ikke, om jeg i dette Fald selv forraadte den!

Denne Tante bragte mig for fjerde Gang hen til Diana's Hvileplads. Efterat jeg havde ventet forgjæves omtrent i to hele Timer, kastede jeg mig, bedøvet af Smerte og Fortvivlelse, ned paa Jorden ved een af Nymphernes Fodder. Her laae jeg noget uden at vide af mig selv. Da jeg var kommen til min Samling igjen, saae jeg en frisk Blomsterkrands svøbt omkring Nymphens Hals og Arme. Jeg sprang op for at undersøge noiere, hvad dette skulde betyde, og fandt en Billet heftet paa Krandsen, hvori Psyche meldte mig: "at jeg Matten derpaa useilbarligen vilde træffe hende paa dette Sted; hun udsatte til denne Sammenkomst at sige mig, hvad for Omstændigheder der i denne Tid havde hindret hende fra at see mig eller give mig Efterretning om sig; men jeg kunde være fuldkommen rolig og forlade mig paa, at Præstinden ikke vidste noget af vort Bekendtskab."

Den heftige Begjerlighed, hvormed jeg ønskede, at denne Billet maatte være skreven af Psyche, lod mig ikke tænke paa at satte nogen Mistanke til den, uagtet jeg dog ikke kjendte hendes Haand. Dette var den første Gang, jeg prøvede, hvorledes man er til Mode ved at overgaae fra den yderste Kummer til den højeste Glæde. Jeg svøbte denne Blomsterkrands, som spaaede mig saa megen Lykke, om mit Legeme, efterat jeg af enhver Blomst havde bortkysset de ukjendelige Spor af de søde Fingre, der havde slettet den. Afsteneu derpaa blev ethvert Øieblik til den bestemte Time et heelt Aarhus brede

brede for mig. Jeg gik en halv Time forud derhen, for at takke de gode Nympher, fordi de havde taget vor Kjerlighed i Beskyttelse. Endeligen troede jeg at see Psyche komme imellem Myrthehæfterne. Natten havde intet Lys uden af de tindrende Stjerner, men jeg gjenskjendte dog min Venindes sædvanlige Klæder og var allerede for henrykt af den første Berørelse over hendes Ankomstil at blive vaer, at den Figur, der nærmede sig mig, havde mere af en Bacchantindes Yppighedsfylde end af den Ungdomspædshed, der maatte forudsættes hos en Selskabsjæster af Danae. Vi fløi hinanden med lige brandende Længsel i Armene.

Den tause Drukkenstas tillod mig ingen Sagttagelser i det første Øieblik. Men længe varede det ikke, førend jeg nødvendigen maatte fornemme, at den Hestighed, hvormed jeg blev trykt til en stærkt bankende og neppe bedækket Varm, var for stor til at kunne harmonere med en Psyches Uskyldighed. — Det kunde ikke være Psyche. — Jeg vilde rive mig ud af hendes Arme; men hun fordobblede den Styrke, hvormed hun slyngede dem om mig, tilligemed sine hestige Kjerlighedsbetvæisninger; og da jeg nu med eet blev min Bildfarelse vag, og denne Opdagelse paaførte mig en Skræk, der slappede alle mine Sener, saa havde min Anstrængelse for at rive mig løs fra den rasende Præstiade til Følge, at vi begge tumlede om paa Jorden.

Af Høiagtelse for det Kjon, der i mine Øine er den elskværdigste Deel af Skabelsen, vilde jeg virkeligen

ønske, at jeg kunde udslette denne Scene af min Erindring. Jeg havde al min Fornuft nødvendig, for ikke at rabe al den Agtelse af Syne, jeg i det mindste skyldte hendes Røn. Men jeg tvivler dog ikke paa, at jo ethvert Fruentimmer, som endnu havde den mindste Gnist moralisk Følelse tilbage, hellere vilde udstaaet Døden, end de Bebrejdelser og Forbandelser, jeg overøste hende med. — Hun snoede sig, svømmende i Taarer, for mine Fødder som en Orm. — Dette Syn var mig utaaleligt. Jeg vilde undflye; hun forfulgte mig, klyngede sig fast i mig og bad mig om Døden af mine Hænder. Jeg forlangte med Hestighed, at hun skulde give mig min Psyche igjen. Disse Ord syntes at gjøre hende rasende. Hun erklærede mig, at denne Slavindes Liv stod i hendes Hænder og var afhængigt af den Bestemmelse, jeg vilde tage. Hun saae den Gysen, hvoraf mit hele Væsen blev bevæget ved denne Trussel; vi bleve begge stumme paa en Tid. Endelig antog hun en venligere, men ikke mindre bestemt Tone, for at bekræfte sin forrige Erklæring for mig. Hendes Skinsyge indgjød hende saa meget at sige, at jeg fik Tid til at fatte mig, og jeg begyndte at frygte mindre for en Trussel, som jeg troede, at hun i det mindste af Kjerlighed til sig selv ikke vilde være istand til at udføre. Jeg svarede hende altsaa med koldere Blod, at om det end stod til hende at hyde over min unge Venindes Liv, saa vilde dog hendes egen Skjebne være afhængig deraf. Jeg bad hende at erindre sig, at hun selv havde gjort mig

til

til Hætte over sit Liv, ja endog over det, der burde være hende kjerere end Livet selv. Mine Dage (føjede jeg til i en bestemt Tone) ophøre med det Dieblit, Psyche ophører at være til for mig: thi, ved den alseende Gud, hvis Nærværelse opfylder dette hellige Land! ingen mensneskelig Magt skal opholde mig fra at følge hendes skønne Sjel til en anden Verden, hvor ikke Lasterne kunne forfølge os og forurolige vor hellige Kjerlighed.

Min Standhaftighed syntes at undertrykke Præstens indens Mod. Men omsider fattede hun sig dog og sagde: Den Indbildning, at det stod til mig at gøre hende til et Offer, kunde letteligen bedrage mig; jeg maatte gøre, hvad jeg vilde; dog kunde jeg forlade mig paa, at Psyche skulde indestaae hende for ethvert Skridt, jeg vilde gøre. Med disse Ord gik hun bort og lod mig blive tilbage i en Tilstand, hvis Afstyrelighed, efter den Følelse jeg kunde have deraf, overgik al Beskrivelse. Jeg vidste nu alt. Efter denne Medrighed var ingen Ondskab saa sort, at jeg jo havde holdt den ene Elendige istand dertil. Jeg befrygtede intet for mig selv, men alt for den arme Psyche, som jeg maatte overlade til en Medbeilerindes Godtbefindende, uden at al min Omhed for hende kunde give mig Lyve til at befri hende.

Niende Capitel.

Agathon søger og finder sin Fader. Hvad for et nyt
 Sving, hans Aand tager ved Forandringen i hans
 Omstændigheder.

Efterat jeg havde tilbragt nogle Dage i en gyselig Uvis-
 hed om, hvor min elskede Psyche var bleven af, erfaa-
 rede jeg endeligen af een af Pythia's Slavinder, at hun
 ikke mere var i Delphi. Dette var al den Efterretning,
 jeg kunde indhente om hende, men det var og nok til
 at gjøre et længere Ophold paa dette Sted utaaaleligt for
 mig. Jeg betænkte mig intet Øieblik paa, hvad jeg vilde
 gjøre, men stjal mig Natten derefter bort, uden at være
 bekymret over Følgerne af dette ubetænksomme Skridt,
 eller, rettere at sige, i en Sindstilstand, hvori jeg var
 udfikket til alt Overlæg. Jeg vandrede en Tid lang om-
 kring paa alle de Steder, hvor jeg haabede at opdage
 noget Spor af min Veninde, og jeg var daarlige nok til
 at indbilde mig, at hun, hvor hun end maatte være, vilde
 drage mig efter sig ved vor Sjelesympathies magiske Kraft.
 Men mit Haab slog mig Feil; ingen kunde give mig
 den mindste Efterretning om hende. Føltesløs for al
 den Elendighed, jeg maatte udstaae paa dette affindige
 Streiseric, fornam jeg ingen anden Smerte end den,
 Graværelsen fra min elskede Psyche og Uvissheden om
 hendes Skjebne voldte mig. Jeg vilde gjerne givet
 mit Liv for at blive forvissat om, at [det gik hende
 vel.

Endelig skerte Hændelsen eller en medlidende Guds dom mig til Corinth. Solen var just gaaen ned, da jeg yderst udmattet af Rejsens Besværligheder og en Diæt, som jeg ikke var vant til, ankom til en Gaard paa eet af de prægtige Landgodser, der forskjønne Kysterne af det Corinthiske Hav. Jeg kastede mig ned under en høj Cypress og fordybede mig i Forestillinger om de naturlige men i Videnskabens Hede ikke forudsætte Følger af min Flugt fra Delfi. Virkeligen var min Forsatning istand til at nedslaae endog det tjeffeste Mod. Udstødt i en Verden, der var aldeles fremmed for mig, uden Venner, uden Penge, uvidende om, hvorledes jeg skulde opholde et Liv, som jeg eiengang vidste hvem jeg havde at takke for, saae jeg mig om til alle Sider med Bedrøvelse. Den hele Natur syntes at have forladt mig. Paa den hele vide moderlige Jord saae jeg intet, jeg kunde gjøre Fordring paa uden — en Grav, naar Byrden af min Elendighed omsider vilde ende mine Dage. Og selv denne kunde jeg kun haabe af een eller anden medlidende Vandrerers Godhjertighed. Disse melancholiske Tanker gjorde endog Erindringen om min forrige Lyksalighed og Bevissheden om, at jeg ikke ved nogen Ondskab i mit Hjerte eller nogen vanærende Misgjerning havde fortjent min Elendighed, smerteligere endnu for mig. Jeg saae mig omkring med Taarene i Øinene, som om jeg vilde søge i Skabelsen efter et Væsen, der vortes over min Tilstand.

I dette Øieblik fornam jeg, hvor velgjørende Indflydelsen er af den lykkelige Besjælelse, "som Naturen synes at have givet den fælsomste Deel af de Dødelige til at opvæie det Onde, som den formedelft sit Hjertes Svaghed er udsat for." Jeg henvendte mig til de Ulykkelige, som min Sjæl allerede saa længe havde staaet i et Slags uhyalig Forbindelse med. Tanken om, at de havde været Vidner til mit Liv, mine Tanker, mine hemmeligste Tilbøieligheder, indgjød lindrende Trøst i mit saarede Hjerte. Jeg saaemini kjære Psyche i Tryghed under deres Vinger. "Nei, raabte jeg, Ulykkeligheden kan ikke være uheldig, og heller ikke kunne Lasterne ganske opnaae deres Hensigter. I denne majestætiske Skabelse, hvor Verden og Støvgran bevæge sig med lige Underdanighed efter en viis og velgjørende Nats Bial, vilde det være Afstandighed og Ugudelighed at overgive sig til en svækkende Mismodighed. Min Tilværelse er et Beviis paa, at jeg har en Bestemmelse. Har jeg ikke en Sjæl, der formaaer at tænke, og Læmmer, der ere givne den som Slaver til at udføre dens Tanker? Er jeg ikke en Græker? Og dersom ikke mit Fædremland vil tage sig af mig, er jeg ikke da et Menneske? Er ikke den hele Jord mit Fædremland? Og giver ikke Naturen mig en ufortabelig Ret til Liv og Ophold og enhver væsentlig Deel af Lykkeligheden, saas snart jeg anvender mine Kræfter til at opfylde de Pligter, der forbinde mig med Verden?"

Disse Tanker bestjæmmede mine Taarer og opvakte Mod igjen i mit Hjerte. Jeg begyndte allerede at oversøie de Midler, jeg havde i min Magt til at sætte mig i bedre Omstændigheder, da jeg i det samme saa en midaldbrende Mand, hvis Mine og Udseende indgjød mig Ærbødighed, komme hen til mig. Jeg reiste mig op fra Jorden og besluttede ved mig selv at tale til ham, aabenbart ham mine Omstændigheder og udbede mig hans Raad. Han forekom mig selv. "Du synes at være træt af Veien, unge Fremmede! (Sagde han til mig i en Tone, der strax indtog mit Hjerte for ham) og da jeg har fundet Dig under mit Træes svalende Skygge, saa haaber jeg, Du ikke negter mig den Fornøielse at beholde Dig denne Nat i mit Huus." Han betragtede mig, i det han sagde dette, med en Opmærksomhed, som hans Hjerte syntes at have Deel i. Jeg tilstod ham igjen paa min Side med en Aabenhjertighed, som vidnede om mit lidet Bekjendtskab til Verden, at jeg havde hørt i Sinde at bede ham om det, han selv paa saa ædel en Maade tilbød mig. Jeg veed ikke, hvad det var, der syntes at indtage ham for mig. Mit Udsvortes kunde det i det mindste ikke være; thi jeg havde af Frygt for at blive forfulgt ombyttet mine Delphiske Klæder med flattere, som dertil endnu vare blevne temmelig afslidte paa mit Wandringskab. Han igjentog sin Forsikring om, hvor behageligt det var ham, at Hændelsen havde ført mig til ham fremfor til nogen af hans Naboer, og derpaa fulgte jeg med ham ind i hans Huus,

Huus, hvis vidtloftige Omfang, Bygningsmaade og Pragt forkyndte en Eier af megen Rigdom og megen Smag. Den første Sal, vi traadte ind i, var prydet med Malerier af de berømteste Mestere og nogle Billeds støtter og Brystbilleder af Phidias og Alcamenes. Jeg elsker, som Du veed, de skønne Konsters Bærter endog med Sværmerie, og mit lange Ophold i Delphi havde og forskaffet mig nogen Kundskab om dem. Jeg beundrede nogle Stykker, udsatte ret eller andet paa andre, nævnte de Kunstnere, hvis Haand eller Maneer jeg kjendte igjen, og benyttede mig af Leiligheden til at tale om andre Mesterstykker, som jeg havde seet af dem. Jeg mærkede, at min Vært betragtede mig med en Mine, der vidnede om hans Forundring over at høre et ungt Venneſke, som han havde fundet liggende i ſaa maadelig en udvortes Tilſtand under et Trø, at tale med ſaa megen Kundſkab om Konſterne.

Noget derefter meldte man, at Aftensmaaltidet var færdigt. Han førte mig ind i en liden Sal, hvor Væggene vare malede nydeligen af een af Parrhaſius's bedſte Skolarer. Vi ſpifte ganſke allene. Taffelet, Daffetoiet, Opvarterne, alt ſtemte overeens med det Begreb, jeg havde gjort mig om Eierens Smag og Stand. Under Maaltidet traadte der en ung Slave af et ſjunt Udſeende og i ziirlige Klæder frem for Bords det, og reciterede et Stykke af Odysſeen med megen Færdighed. Min Vært ſagde mig, at han gav dette Slags Sindſforlyſtelle under Maaltidet Fortrin for de Danserins

serinder og Fløitespillerinder, hvormed man ellers hos Grækerne pleiede at forlyste sig ved Tasselet. Den Roes, jeg tillagde hans Forelæser, gav Anledning til en Samtale om de Græske Digtere og den bedste Maade at recitere paa, hvorved jeg atter gav min Vært Leilighed til at studse. Den Forundring, han betragtede mig med, blandede sig sienesynlig med en om Beværgelse; og da han saae, at jeg mærkede det, sagde han til mig: at den Forundring, hvormed han af og til betragtede mig, vilde ikke forekomme mig saa besynderlig, dersom jeg vidste, hvor overmaade stor en Lighed jeg i Henseende til Miner og Ansigtssdannelse havde med en Person, som han i forrige Tider havde kjendt. Dog, Du skal selv dømme derom, søiede han til, i det han begyndte at tale om andre Ting, indtil Binen og Frugten vare satte paa Bordet.

Strax efter førte han mig ind i et Cabinet, hvor et Skriverbord, en Bogreol, nogle Puder og et Maa-lerie i Legemsstørrelse, hvilket jeg ikke strax gav Agt paa, udgjorde alle Meublerne og Ziraterne. Han bad mig sætte mig, og efterat han en kort Tid havde betragtet med Nævelse det Portrait, der hang lige for ham, sagde han til mig: "Din Ungdom, elskværdige Fremmede! Naaden, hvorpaa vort Bekjendskab har taget sin Begyndelse, de Egenskaber, jeg i denne korte Tid har opdaget hos Dig, og den Tilbøielighed, jeg søler i mit Hjerte til Dig, retfærdiggjør min Begjerlighed efter at vide Dit Navn og de Omstændigheder, der have kun-

net

net bevæge Dig til at forlade Dit Hjem og ført Dig til denne fremmede Egn. Det er ellers ikke min Naade at lade mig indtage af nogen ved første Biekaft. Men saasnart jeg saae Dig, var det mig umueligt at inderstaae en hemmelig Drivt; og Du har i disse saa Timer retsfærdiggjort min overilede Tilbøielighed i saadan en Grad, at jeg selv ønsker mig til Lykke, fordi jeg gav efter for den. Tilfredsstil altsaa mit Ønske og forlad Dig paa, at Haabet om, jeg maaskee kunde være Dig til Tjeneste, har en langt større Deel deri end en ubestriden Nysgjerrighed. Du seer i mig en Ven, som Du, hvor kort vort Bekjendtskab end har været, kan betro Dig til med al den Tillid, en lang og prøvet Omgang kunde opvække hos Dig."

Jeg blev saa rørt af denne Indgang, at Taarene steg mig i Øinene. Jeg troer, han kunde lase deri, hvad mit Hjerte svarede ham, endskjønt jeg ikke i det første Øieblik fandt Ord til at forklare det med. Endeligen aabenbarede jeg ham, at jeg kom fra Delphi, at jeg var opvoksen der, at man havde kaldt mig Agathon, og at jeg aldrig havde kunnet saae at vide, hvem jeg havde at takke for Livet. Alt, hvad jeg vidste derom, var, at jeg var bragt til Templet i en Alder af fire til fem Aar, at jeg var opdragen med andre Drengsbørn, som vare bestemte til Apollo's Tjeneste, og at jeg, efterat jeg var kommen nogenledes til Alders, var af Præsterne bleven behandlet med en udmærket

Agg

Agtesse og oplært i alt, hvad der kræves til en fribaaren
Brøders Opdragelse.

Stratonicus (saaledes kaldtes min Vært) robede
under min Fortælling en Urolighed, som han forgjeves
søgte at skjule; hans Ansigt forandrede sig; han vilde
sige noget, men syntes at betænke sig igjen, og spurgte
mig blot, hvorfor jeg havde forladt Delphi. Hvor na-
turlig Oprigtigheden end ellers var mit Hjerte, saa kunde
jeg dog umueligen denne Gang sætte mig ud over de Ber-
tækteligheder, der forbød mig at tale om min Kjærlig-
hed til Psyche. For en Ven i min Alder, som mit
Hjerte havde været ligesaa indtaget for, som det var
det for Stratonicus, vilde jeg uden Betænkning
have aabnet mit Indre, saasnart jeg havde kun-
net formode, at han var istand til at tænke sig mine
Følelser. Men her var der noget, der holdt mig til-
bage, som jeg ikke selv kunde forklare mig Aarsagen
til. Jeg stod altsaa hele Skylden for min Undvigelse
fra Delphi paa Pythia, og fortalte ham derfor saa udr-
førlig, som Undseelsen i min Alder vilde tillade mig
det, alle de Fristelser, hun havde underkastet min Dyd.
Han syntes tilfreds med min Opførsel, og efterat jeg
havde fortsat min Fortælling til det Øieblik, hvor han
fandt mig, og til det, jeg ved første Øiekast følte for
ham, stod han i en heftig Bevægelse op, kastede sine
Arme om min Hals og sagde med Glæde og Om-
hedstaarer i Øinene: — "Min kjæreste Agathon, se
her, Din Fader! — Her. (Svarede han til, i det han
drejede

dreiede mig venligen om og pegede paa Maleriet, hvilket jeg hidintil havde vendt Ryggen til) see her Din Moder, hvis elskede Træk i Dit Ansigt jeg ved første Blik saae mig saa rørt af, og som opvakte den Bevægelse, jeg nu erkjender for Naturens Stemme.

Du kjender mig for vel, elskværdige Danae! til ikke at kunne gjøre Dig en mere levende Forestilling om mine Følelser i dette Øieblik, end jeg er istand til at meddele Dig. Saadanne Øieblkke lade sig ikke beskrive. For saadanne Glæder har Sproget ingen Ord, Naturen ingen Billeder og Phantasien selv ingen Farver. — Det bedste, man kan gjøre, er at tie og overlade Tilhøreren til sit eget Hjerte. Min Fader syntes dobbelt lykkelig ved min Henrykkelse, hvilken jeg i lang Tid blot kunde udtrykke ved Taarer, stumme Omsættelser og afbrudte Ord. Den Fornøielse, hvormed han erkjendte mig for sin Søn, syntes at forsatte ham selv tilbage igjen til de lykkeligste Øieblkke i hans Ungdom og at opvække Erindringer hos ham, som Synet af mig gav Liv paa ny. Da han ikke kunde tvivle paa, at jeg maatte være begjerlig efter at faae at vide, hvad der kunde have bevæget en Fader, der erkjendte mig med saa megen Glæde for sin Søn, til at holde denne Søn i saa mange Aar forviist fra sig, saa gav han mig ved en omstændelig Fortælling om sin Kjerlighed til min Moder al den Oplysning, jeg kunde ønske mig derom.

Hans Bekjendtskab med hende havde tilfældigviis taget sin Begyndelse i en Alder, hvori han endnu uind-

stræmte

Frænkten havde staaet under sin Faders Myndighed. Hans Fader havde været Hovedet for een af de ædlestes Familier i Athenen. Min Moder var kommen, meget ung, meget smuk, og ligesaa dydig som indtagende, under Opsyn af en gammel Kone, der kaldte sig hendes Moder, til Athenen. Den strange Stilhed, hvori hun levede og slog sig igjennem med sine Hænders Arbeide, beskærmte den unge Musarion for at blive seet og efterstræbt af de unge, rige og erkesløse Mennesker, der ere vant til at ansee unge Piger, som ikke have anden Beskyttelse end deres Ulykklighed og ingen anden Rigdom end deres Yndigheder, for deres naturlige Bytte. Desuagtet kunde hun dog ikke vogte sig for tilfældigviis at blive bekendt med min Fader, som ved sine Sæder udmærkede sig fra de fleste unge Atheniensere i sin Tid. Hans dydige Caracteer beskyttede ham ikke mod den unge Musarions Yndigheder, men den meddeelte dog hans Kjerlighed sine egne Egenskaber; den var dydig, beskeden og derfor netop des stærkere og varligere. Hans Stand, hans gode Rygte, hans tilbagesholdne Ofsærsel mod Gjenstanden for hans Kjerlighed bleve tilsammentagne en Bevæggrund, der kunde undskyldte den Overbærenhed, hvormed den Gamle oversaae hans hemmelige Besøg. Intet kan være naturligere, end at ville beskytte den Person, man elsker, for Mangel, men intet er og tvetydigere i Verdens Gine end en ungs Vands Gæmildhed mod en Pige, der har den Ulykke ved sine Yndigheder at opvække den store Høbs Misundelse

delse og ved sin Fattigdom at paadrage sig dens Forsagt. Man kan ikke forestille sig, at den, der i dette Fald giver, ikke skulde have egennyttige Hensigter, eller at den, der modtager, ikke skulde bevise sin Taknemmelighed paa sin Ufrylbigheds Bekostning. Stratonicus iagttog vel den yderste Forsigtighed, for at skjule de Velgjerninger, han af og til beviste denne lille Familie, saavel for Verdens Øine som for den selv. Men den opdagede dog omsider sin ubekjendte Velgjører, og denne nye Prøve paa hans ædelmodige Sindelaug fuldbendte det Indtryk, som han allerede for lange siden havde gjort paa den omme Musarions uerfarne Hjerte, og indtog det ganske for ham. Ungensinde vilde Kjerlighed, gjengældt med den ænneste Omtjenerlighed, have gjort tvende Hjertes lykkeligere, dersom ikke den unge Eljannes Omstændigheder her havde lagt saadanne Vanskeligheder i Veien for en lovlig Forbindelse, som enhver anden end en sand Elsker vilde have anseet for uovervindelige. Omsider var Stratonicus saa lykkelig at opdage, at hans Elskede virkelig var en Atheniensisk Borgerinde, var en Datter af en retfærdig Mand, som havde endt sit Liv paa en hæderlig Maade i den Peloponnesiske Krig. Nu vovede han at aabnebære sin Fader sin hemmelige Kjerlighed. Han anvendte alt for at opnaae hans Samtykke; men den Gamle, der ikke anstaae den unge Musarions Dyder og legemlige Fuldkommenheder for nogen tilstrækkelig Erstatning for den Rigdom, hun fattedes, blev ubølgelig. Stratonis

tonticus elskede for inderliggen til at adlyde en Befaling,
 der bad ham at slaae sin Musarion af Tankerne. Han
 vilde have anseet sig selv for den Uværdigste blandt Men-
 nesskene, dersom han havde været istand til at unddrage
 hende den mindste Deel af sine Følelser. De Vederværdig-
 heder og Hindringer, hans Kjerlighed maatte stride
 med, gjorde endog den modsatte Virkning; de con-
 centrerede deres gjensidige Tilbøieligheds Ild, og oppu-
 stede en Lue, der, saalænge den blev næret af Haabet,
 hele tre Aar igjennem havde brændt med Nøiighed og
 Ustyldighed, til den heftigste Lidenskab. Hjertet bliver
 omsider træt ved en langvarig Kamp med sine sødeste
 Følelser; det taber sin Kraft til at gjøre Modstand;
 og jo længere det har sukket under Qvalerne af en for-
 fulgt og utilfredsstilt Kjerlighed, des heftigere længe-
 det efter en Lyksalighed, hvoraf et eneste Øieblik er nok
 til at udslette Erindringen om alle udstaaede Lidelser,
 undertrykte Følelsen af de Nærværende og gjøre Pinene,
 berusede af den sødeste Kjerligheds Drukkenskab, blinde
 for al tilkommende Nød og Gjenvordighed. Desuden
 havde og Musarion en Taknemmelighed til Bevæggrund,
 hvis trykkende Byrde hendes Hjerte søgte at lette sig
 for. Kort, de tilsvore hinanden en evig Trostskab, over-
 gav sig til deres Hjerters sympathetiske Ønsker, og be-
 tjente sig af den Magt, Kjerligheden gav dem, til at
 gjøre hinanden lykkelige. Den Lyksalighed, de gjens-
 digen havde hinanden at takke for, vedligeholdte og befæ-
 stede deres Hjerters æmne Forening, istedet for at svæk-

te eller endog opløse den; thi endnu har aldrig Ulydelsen været den sande Kjerligheds Grav. Jeg, skjønn Danae! var den første Frugt af deres Kjerlighed. Lykkeligviis arvede min Fader just paa denne Tid efter en Onkels sidste Villie et lidet Gods paa een af de Øer, der staae under Atheniensernes Herredomme. Dette maatte nu tjene min Moder til Tilflugtssted. Jeg blev født her, og nåd tre Aar igjennem hendes egen Pleie; men nu blev jeg fortrængt af en Søster, hvis Fødsel kostede den elskværdige Musarion Livet. Stratonicus havde imidlertid gjort mange Forsøg paa at røre sin Faders Hjerte, men alle vare de forgjeves. Der blev altsaa intet andet Raad for ham, end at holde sin Forbindelse med min Moder og Følgerne deraf skjult. Hendes tiblige Død tilintetgjorde de Planer om Lykkelighed, han havde lagt sig for Fremtiden, men formaaede ikke at svække den sømme Trost, han helligede hendes Minde. Hans Omsorg for det, der var blevet ham tilovers efter hende, holdt ham fra at overgive sig ganske til en Kummer, som dog i lang Tid gjorde ham ligegyldig for alle Livets Glæder og betog ham Lysten til alle Forretninger. Templet i Delyphi forekom ham at være det passeligste Sted til baade at holde mig skjult og forskaffe mig en god Opdragelse. Han havde Venner i Templet, som jeg særdeles blev anbefalet til, men som det ubrydeligen var paalagt at lade mig forblive i en fuldkommen Uvidenhed om min Herkomst. Det havde været hans Forsæt at afhente mig,

mig, saasnart hans Faders Død gjorde ham til Herre over sig selv, og derefter føre mig til Athenen, hvor han vilde bekendtgjøre sin Forbindelse med min Moder og erklære mig offentlig for sin Søn og Arving. Men dette Dødsfald var først indtruffet saa Maanedes før end min Flugt, og siden den Tid havde uopsættelige Forretninger nødet ham til at tøve med at afhente mig.

Efterat min Fader havde endt denne Fortælling, lod han en gammel Frigiven kalde ind og spurgte ham: Om han kjendte den lille Agathon, som han for fjorten Aar siden havde overleveret til den Delphiske Apollo's Beskyttelse. Det saide den gode Olding, hvis Træk det og forekom mig, jeg havde seet, saa meget des lettere at kjende mig igjen, som han i dette Mellemrum ofte havde været sendt til Delphi fra sin Herre, for at forespørge sig om mit Velgaaende. Efter saa Pløblittes Forløb var det hele Huus betaget af en almindelig Glæde. Min Faders Tilfredshed med mig og den Forskiøttelse, hvormed alle og enhver i Huset ønskede mig velkommen som deres Herres eneste Søn, gjorde den Glæde fuldkommen, jeg nødvendig maatte føle ved saa pludselig en Overgang fra den Elendighed, jeg var i, naar jeg betragtede mig som en nogen, for sig selv ubekjendt og for alle Skjebnens Løner udsat Flygtning, til saa stor en Lykke, som jeg nu saa for mig. Dog, denne Lykke kunde maaskee været blændende i det mindste for mangan en anden, der ikke ved sin Opdragelsesmaade

var bleven saa forberedt som jeg til at taale en saadan Forandring med Beskedenhed. Men hvad mig angaaer, saa skulder jeg mig selv den Retfærdighed at sige, at Vissheden om, at jeg var en Borger i Athenen og at min Herkomst og mine Forsædres Dyd opfordrede mig til at erhverve mig Fortjenester og udøve skønne Handlinger, beredte mig dog en større Glæde, end Synet af de Rigdomme, min Fader af sin Godhed var saa begjerlig efter at dele med mig, og som i mine Øine kun fik noget Værd, i Betragtning af, at de syntes at sætte mig i Stand til at kunne leve saa meget des uafhangigere og saa meget des fuldkomnere efter mine egne Grundsætninger.

Jeg forlystede mig nu med et nyt Slags Drømme, der formedelsst deres Forbindelse med mine nye Forhold syntes ligesaa vigtige for mig, som deres Udførelse lod til at være velgjørende for det menneskelige Kjon. Skulde Du troe, at det, jeg gik frugtsommeligt med, ikke var mindre end at udfinde Planer til, hvorledes de høie Læresætninger, jeg havde uddraget af min idealiske Sædelære, lode sig føre til Nytte ved et Almeenvæsens Indretning og Forvaltning? — Disse Betragtninger, som medtog en god Deel af Natterne for mig, besjelede mig med den heftigste Iver for et Fædreland, som jeg ikke kjendte uden af Historiekrivere. Jeg tegnede mig selv en Bet efter Solonernes og Aristidernes Fodspor, paa hvilken jeg ikke tænkte mig andre end saadanne Hindringer, som

som lode sig overvinde ved Dyd og Mod. Derpaa satte jeg mig i min patriotiske Henrykkelse ved Enden af min Løbebane og saae nu i Athenen ikke mindre end Verdens Hovedstad, Nationernes Lovgiver, Kongernes og Videnskabernes Moder, Havets Behersker og Middelpuncten for det hele menneskelige Kjønns Forening. Kort, jeg gjorde omtrent ligesaa chimairiske og ligesaa uhyre Projecter som Alcibiades, dog med den meget væsentlige Forskjel, at Kilderne til mine ikke vare Forsængelighed og Ergjerrighed, men et Hjerte, der sølte sig besejlet af Godhed og almindelig Velgjørenhed. De havde desuden og dette forud, at deres Udførelse (den moralske Muelighed deri forudsat) ikke vilde have kostet nogen Moder en eneste Taare og internt Menneske i Verden noget andet end Opofrelsen af dets Fjendomme og af det Slags Lidenskaber, der ere Aarsag til al Privatelondigheden. Da jeg nu kun forestilte mig Hindringerne enkelte, men ikke i Sammenhæng og efter deres forenede Vægt, saa forekom det mig saa let at udføre disse Planer, at der ikke var noget, jeg forundrede mig saa meget over, som at en Pericles, under sine ubetydelige Bestræbelser for at gjøre Athenen til Grækenlands Hjerre, havde kunnet overse, hvor meget lettere det var at gjøre den til Tempel for en evig Fred og Verdens almindelige Lykkelighed.

Disse skønne Planer leverede mig nogle Gange Stof til de Samtaler, min Fader og jeg havde med hinanden

den

den og hvormed jeg om Aftenen pleiede at forførte ham Tiden. Min Indbildningskrafts Fyrighed syntes at forlyste ham ligesaa meget, som hans Hjerter, hvis Vilje han igjenskiendte i mit, fornøiede sig over de dydige Høielser, han, ligesom jeg selv (maaſkee begge lidet for partiſt), anſaae for Drivesjædrene til mine politiske Drømme. Alt, hvad han kunde ſige mig om Banſkeſlighederne ved deres Udforelle, overbeviste mig ligesaa lidet, ſom den Forellede overbevies af ſin kolde ſindige Vens Indvendinger mod hans Kjerlighed. Jeg havde et Svar til hver af dem; og dette nye Sving, ſom min Enthufiasme havde ſaaet, blev i ſøie Tid ſaa ſtærkt, at jeg neppe kunde oppebie Tiden til at fremſtille mig i Aftenen og lade mig ſee der i ſaadanne Omſtændigheder, at jeg kunde lægge den forſte Haand paa det ſtore Værk, jeg troede at være beſtemt til at udføre.

U g a t h o n.

Ottende Bog.

Fortsættelse af Ugathons Fortælling, fra hans Ankomst til Athenen til hans Bekjendtskab med Danae.

Første Capitel.

Ugathon kommer til Athenen og bestemmer sig til Republikens Tjeneste. En Probe paa den Vinds besynderlige Natur, som af Horatz kaldes *aura popularis*.

Min Fader opholdt sig ikke længere i Corinth, end hans Forretninger krævede det, men ilede med at forflytte mig til dette Athenen, der fremstilte sig for min forskjønnende Indbildning i saa herligt et Lys.

Jeg tilstaaer Dig, Danae! (og jeg haaber, jeg ikke derved krænker den hellige Pligt, min Fødestad kræver af mig) at det første Oiekast viste mig her noget ganske andet, end jeg havde ventet. Min Smag var alt for meget forvænt til at finde det Middelmaadige, hvort det end maatte være, taaleligt. Den vilde, saa at sige, see alt indstuttet i den fine Linie, hvor det Gode stoder sammen med det Skønne; og naar den blev denne Fuldkommenhed vaer hos enkelte Dele, saa vilde den, at alting skulde harmonere og samlet udgjøre et symmetrisk Værk, som i alle sine Dele kom overeens med sig selv. Fra Størheden i denne Grad var Athenen,

nen, ligesom maaskee enhver anden Stad i Verden, endnu meget langt borte. Imidlertid havde dog Pericles's Ødselhed og gode Smag, ved Hjælp af Phidias, Alcamenes og andre store Mestere, sat Staden i en saadan Stand, at den kunde strides med de prægtigste Stæder i Verden om Fortrinet *). I det mindste saae jeg snart, at Udsfyldelsen af det, den endnu, fra denne Side betragtet, manglede, vilde være den letteste Deel af mine Planer og en naturlig Følge af de Foranstaltninger

*) Agathon taler her, som det stikker sig for hans, ikke for vor Tidsalder. De Gamle, især Grækerne, ansaae en Stad for at være smuk, naar den havde en stor Mængde prægtige Temples, offentlige Bygninger og Mindesmærker, Colonnader, Gymnasier, Theatre, Bad o. s. v., men de satte ikke dens Skønhed i dens regelmæssige Anlæg og Privatbygningernes Størrelse, Pragt og smukke Bygningsmaade. Med Hensyn til dette sidste har Herr v. Pauw (i sine Recherches sur les Grecs) Grund til at paastaae, at Athenen, i Sammenligning med de største Stæder i Europa paa nærværende Tid, ikke var nogen skøn Stad, uagtet den siden Pericles's Statsforvaltning pleiede at kaldes den skønne Athenæ. Man kan altsaa heraf slutte sig til, at de Begreber, man i det frie Grækerland havde om en Stads Skønhed, og som naturligviis grundede sig paa den herskende Friheds- og Righeds-Aand, maae have været ganske anderledes end de Begreber, vi have, eller Romerne under de første Rejsere havde, derom.

ninger, der, i mine Tanker, kunde gjøre den til Midelpuncten for den hele Jordklodes Styrke og Rigdomme.

Saa snart vi vare ankomne til Athenen, var det første, min Fader foretog sig, at erklære mig paa den Maade, Lovene foreskrive, for sin Søn, og lade mig optage blandt de Atheniensiske Borgere. Dette gjorde mig en Tidlang til Gjenstand for den almindelige Opmærksomhed. Athenienserne ere, som Du selv veed, mere tilhøielige end noget andet Folk i Verden til at lade sig plubseligen indtage med den største Hestighed enten for eller imod noget. Jeg havde den Lykke ved første Dietast at behage dem. Begierligheden efter at see mig og gjøre Bekjendtskab med mig blev et Glags epidemisk Eidskab baade hos Unge og Gamle. Hine bannede i saie Tid et glimrende Hof omkring mig, og disse gjorde sig Forhaabninger om mig, som usformærkte opvakte en hemmelig Stoltthed hos mig og bestyrkede de alt for høie Tanker, jeg desuden var saa tilhøielig til at fatte om min Bestemmelse. Denne subtile Stoltthed, som forstak sig under mine ædlestes Tilhøieligheder og dydigste Hensigter og derved unddrog sig min egen Beskedenhed, betog mig imidlertid intet af en Beskedenhed; hvorved jeg syntes at udmærke mig fra de fleste unge Mennesker af min Stand. Derved vandt jeg ikke allene den lavere Deel af Folkets Hoiagtelse, men opnaaede ogsaa den Fordeel, at de Fornemste, de Viseste og Erfarneste bleve meget for at see mig i deres Selskab, og ved deres Omgang meddeelte mig en Mængde særegne

Runde

Kundskaber, som gjorde mig megen Tjeneste ved min tidlige Fremtrædelse i Republiken. Mine Fædres Meenhed, den gode Anvendelse, jeg gjorde af min Tid, den Guet, hvormed jeg forberedte mig til mit Fædrelands Tjeneste, mine flittige Besøg paa Gymnasierne, de mange Gange, jeg vandt Prisen ved de offentlige Øvelser, alt forenede sig for at vedligeholde den gunstige Fordom, som man allerede havde fattet om mig. Da nu og desuden min Fædres og en lang Række af mine Forfædres Fortjenester banebød mig Vei til Republikens Forretninger, saa var det ikke at undres over, at jeg i en Alder, hvori de fleste andre unge Mennesker kun besatte sig med deres Forlystelser, havde Mod nok til at træde frem i de offentlige Forsamlinger, og at jeg nød den Lykke at blive modtagen med et Bisald, der satte mig i Fare for enten ved min egen Formaaelighed eller ved mine Medbeileres Bestræbelser at blive styrtet ligesaa hastig, som jeg havde opsvinget mig.

Veltalenheden er i Athenen ligesom i alle Fris-tater, hvor Folket har Deel i den offentlige Forvaltning, den nærmeste Vei til Brespøster og det sikreste Middel til ogsaa uden disse at forskaffe sig Ansæelse og Indflydelse. Jeg lod det altsaa være mig meget magtvaaliggende at studere Hemmelighederne i en Kunst, hvis Udvælselse og den Grad Færdighed, jeg kunde erhverve mig deri, den lykkelige Udførelse af alle mine Planer syntes at være afhængig af. Thi naar jeg betænkte, hvad Pericles og Alcibiades havde formaaet at

at overtale Athenienserne til, saa tvivlede jeg intet paa, at ogsaa jeg, med lige Evner, vilde blive istand til at overtale dem til Bestraelfer, som ikke allene vare arde i sig selv, men ogsaa beredte dem langt mere glimrende Fordelse, uden at vare saa uvisse og farlige som hiint.

I denne Hensigt besogte jeg Plato's Skole, hvilken den Gang stod i den hoieste Anseelse i Athenen, og paa Grund af, at den forenede en Socrates's Visdom og en Gorgias's og Prodicus's Belsaenhed, blev erklæret af mine gamle Venner for at vare langt mere stikket end disse OrdKonstnere til at danne en Taler, som mere ved Sandhedens Stykke end ved en listig Dialectiks Forblændelse og Konstgreb vilde indtage sine Tilhøreres Hjerter for sig. Den fortreffelige Udgang, denne berømte Vise forundte mig hos sig, lod mig omstider opdage saa stor en Overeensstemmelse mellem min Tænkemaade og hans Grundsætninger, at det Venskab, jeg fattede til ham, forvandlede sig næsten til en sværmerisk Lidenkab. Dette Venskab vilde blevet mig skadeligt i Verdens Øine, dersom man allerede den Gang havde gjort sig de samme Tanker om ham, som man siden fattede, da han ved Bekjendtgjørelsen af sine metaphysiske Dialoger ikke alene af Statsmændene, men endog af mange af hans forrige Beundrere med større Hæder eller mere Nærmelighed vandrog sig den samme Bebreidelse som Aristophanes forud (Kjent høist ubilligen) havde gjort den vise Socrates *). Men den Gang havde

Plato

*) Den Bebreidelse nemlig, at han med alt sit Længsel til Sophistene selv var et Slags Sophist.

Plato hverken skrevet sin *Timæus* eller sin *Republik*. Imidlertid eksisterede dog den sidste allerede i hans Hjærne. Den leverede os saare ofte Stof til vore Samtaler i Academiets Spadseregange; og han bestræbte sig saa meget des iøvrigere for at bibringe mig sine Begreber om den bedste Naade, det menneskelige Selskab kunde indrettes og regieres paa, som han haabede at have den Fornøjelse at see dem i nogen Grad realiserede ved mig.

Men hvor stor hans Omhu i denne Henseende end var, saa var den dog vist ikke større end min Begjerlighed efter at udøve, hvad han speculerede. Men da min Forestilling om en Statsmands Pligters Vigtighed stemte overeens med mine Hensigters Reenhed og indvortes Godhed, og jeg, overbevist om, at jeg (dersom jeg havde anseet det for tilladt, allene at følge mine Privattilbøieligheder ved Valget af en Levemaade) havde givet Musernes Omgang og den rolige Frihed langt borte fra Stadens Lummel Fortrinet for den Ære, der er forbunden med at beherske endog en heel Verden, ikke troede, jeg i mindste Naade var behersket af Ærgjerrighed og andre egennyttige Lidenstaber: saa kunde jeg efter min Forestilling ikke forberede mig nok til at fremtræde paa en Skueplads, hvor det første Optrin almindeligen bestemmer hele Skuespillets Lykke. Jeg imodstod ved nogle Leiligheder, der syntes at opfordre mig, ikke allene mine Venners Tilskyndelse, men endog min egen Tilbøielighed, endskjønt der (siden Alcibiades

cibiades smed saa megen Lykke havde gjort Begyndelsen) ikke gaves Mangel paa unge Mennesker, som — uden at være bekjendte for andre Talenter end Færdighed i at anordne et Gjæstebud, klæde sig med Smag, danse og spille Cithar — vare forvovne nok til, efter en vaagen tilbragt Nat, at springe lige fra en Sjøges Arme til Folkets Forsamling, og, drivende af lugtende Vand, lade Munden løbe hen i Veir og Vind om Statens Mangler og Feilene i den offentlige Forvaltning.

Endeligen indtraf der en Leilighed, hvor jeg, for at tjene en Ven, som jeg elskede særdeles høit, tilsidesatte alle mine Betænkkeligheder. En magtig Cabale arbejdede paa hans Undergang. Han var uskyldig, men Formodningerne vare imod ham. Folket var ham fiendt, og Frygten for at paadrage sig hans Fienders Had afs holdt de Faa, der havde bedre Tanker om ham, fra at tage sig offentlig af ham. Efter disse Omstændigheder fremtraadte jeg som hans Forsvarer. Da jeg var oversbevist om hans Uskyldighed, saa havde alle de Betragtninger, der affrækkede hans andre Venner, den ganske modsatte Virkning hos mig. Hele Athenen blev opmærksom, da det rygtedes, at Agathon, Stratonicus's Søn, vilde fremtræde for at tale for den allerede forudfordømte Lysias. Den Gudhed, Folket havde fattet for mig, forandrede med eet den Forestilling, man havde gjort sig om denne Sag. Athenienserne fandt et Slags Skønhed, der aldeles fortryllede dem, i den Edelmødighed og Dristighed, hvormed jeg (som de sagde)

tog mig af en Ben, som alle havde forladt og givet til Pølis for sine Fienders Forbitrelse og Overmagt. Man ønskede nu i sin Hede, at jeg maatte gaar af med Seieren, og den Enthusiasme, hvormed den ene smittede den anden, blev omfiden saa stor, at Modpartet saa sig nødsaget til at udsætte Afgjættelsesdagen, for at lade det opflammede Folk vinde Tid til at kjøles igjen. Smidlertid spæredet det intet Kongerub for at forviffe sig om Seieren; men Udfaldet gjorde dog alle dets Bestræbelser frugtesløse. Det Frydemaal, hvormed jeg blev modtagen af en stor Deel af Folket, indgød mig Mod. Jeg taledet med mere Driftighed, end man kunde vente hos et ungt Wenneffe, der lod for faa talrig og Ærbødighed krævende en Forsamling, for en Forsamling, hvori den ringeste Haandværksmand anseer sig, og maaskee og kunde gjælde, for en Kender af og befoiet Dommer over Betsalenheden. Sandheden gjorde ogsaa her den Virkning, den altid gjør, naar den foredrages i sit eget Lys og med den Varmer, som Talerens egen Overbeviisning giver ham: den overraskede alle Tilhørerne. Lysias blev fritkjendt og Agathon, som nu var Atheniensernes Helt, hjemført i Triumph.

Efter denne Tid fremtraadte jeg ofte i de offentlige Forsamlinger. Mine Medborgeres Kjerlighed og det Bisfald, jeg, hver Gang jeg taledet, blev overrakt med, indgød mig Mod til ogsaa omfiden at tage Deel i de offentlige Anliggender. Lykken syntes at have bekræftet, den ikke vilde forlade mig, førend den havde

ophøiet mig til det høieste republicaniske Uæstvin. Jeg gjorde altsaa saa hurtige Skridt paa denne nye Løbebane, at den Gunst, jeg stod i hos Folket, inden soie Tid formaade at opveie de Mægtiges Anseelse i Athenen. Selv mine hemmelige Fiender saae sig, for at behage Folket, nødsagede til offentlig at formere Tallet paa mine Beundrere.

Min Faders Død, som indtraf paa denne Tid, berøvede mig en Ven og Veileder, hvis Klogskab var mig uundværlig paa det politiske Livs farlige Ocean. Jeg blev derved sat i Besiddelse af en betydelig Formue, ved hvilken han kun formodetst den store Velskedenhed, hvormed han brugte den, havde havt den Lykke at undvige sine Medborgeres Misundelse. Saa forsigtig var ikke jeg. Vel var det Brug, jeg gjorde deraf, i og for sig ædelt og værdigt: jeg udlede nemlig med den for at gjøre vel. — Jeg understøttede alle saadanne Borgere uden Forskjel, som vare i Ulykke uden deres egen Skyld. Mit Huus var en Samlingsplads for Lærde, Konstnere og Fremmede. — Min Formue stod enhver til Tjeneste, der behøvede den. Men netop dette var det, der siden efter befordrede mit Fald. Man vilde snarere have tilgivet mig det, om jeg havde tilsat den ved Gæstebud, paa Skjæger og ved en uophørlig Afverling af prægtige og overdaadige Forskælfser.

Imidlertid hengik der dog en rum Tid, inden den Skinsyge, jeg ved en saadan Levemaade opvakte hos de Store og Anseeligste, torde ytre sig ved noget synligt

Udbrud. Folket, som hidindtil havde elsket mig, begyndte nu at forgude mig. Det Udtryk, jeg bruger her, er ikke for stærkt. Thi da engang en vis Digter, der plejede at betjene sig af mit Vord, fik det Indsald i et stort og elendigt Digt at give mig Apollo til Gæder, saa fandt dette latterlige Smigrerie hos Pøbelen (hvilken desuden bestandigen har lettere for at satte det Underfulde end det Naturlige) saa stort et Bisald, at der efterhaanden udbredte sig et Slags Rygte, som tilslagpe min Moder den Ære at have indtaget den Delphiske Guddom ved sin Skjønhed. Saa assindig denne Grille var, saa sandsynlig forekom den mine Belyndere af den nederste Klasse. Derved allene troede de at kunne forklare sig de overordentlige Fuldkommenheder, de tillagde mig, og retfærdiggjøre de urimelige Forhaabninger, de gjorde sig om mig. Thi den store Høbs Fordom gif endog saa vidt, at mange sagde offentlig: Athenen kunde ved mig allene forskaffes Herrens dommet over Jordkloden, og man kunde ikke ile nok med at overdrage mig en uindskrænket Enevælde. Dette var en Ting, som de ikke lovede sig mindre af, end at de gyldne Tider skulde komme tilbage igjen, at den forhadte Forfjæl mellem Gattige og Rige, aldeles skulde blive ophævet, og at man skulde tilbringe Livet i en salig Orkesløshed under alle muelige Belystelser og Forlystelser.

J Følge denne sværmeriske Sindsstemning, hvoraf det hele Folk i Athenen i større eller mindre Grad var
ind

indtaget for mig, behøvedes der kun en Leilighed for
 at bringe det til at tilhede Lovene selv, naar det gjalt
 om at befordre dets Vndlings Fordelse. Denne Leilig-
 hed viste sig ogsaa, da Euboa og nogle andre Øer, for at
 afstaae det Krig, Athenienserne havde paalagt dem,
 gjorde en Opstand, hvori Spartanerne løsligen under-
 støttede dem. Man kan (paa den uilstrækkelige Theo-
 rie nær, som man hjemme formaaer at erhverve sig)
 umueligen være mere uersaren i Krigsvæsenet, end jeg
 var det. Jeg havde endnu ikke opnaaet den Alder,
 som i Folge Lovene krævedes til et offentlig Embedes
 Forvaltning. Vi havde ingen Mangel paa duelige og
 øvede Krigere. Jeg anvendte selv min hele Anseelse
 for at bringe det dertil, at en vis Mand blandt disse
 Krigere, som jeg agtede særdeles høit formedelsk hans
 moralske Caracteer, maatte blive valgt til Feldtherre
 mod Oprorerne. Men intet af alt dette hjalp; intet,
 intet formaaede at kjøle det allerheftigste og leedsindigste
 Folks varme Indbildningskraft. Agathon, som man
 tiltroede alle muelige Talenter, og som man holdt
 sig berettiget til at vente Underværker af, ifkun han
 allene formaaede at forsvare det Atheniensiske Rødens
 Ære, og virkeliggjøre de søarmeriske Dromme, de por-
 litiske Dagdrivere i Athenen, (som især ved denne Lei-
 lighed kappedes med hinanden om at gjøre de allerlat-
 teeligste Projecter) forlystede sig med. Dette Slags
 Folk havde saa travelt, at det virkeligen lyktes dem at
 smitte den største Deel af Folket med deres Daarlighed.

Enhver Efterretning, man fik om, at flere andre Der havde begyndt Oprør, opvakte en almindelig Glæde. Man havde gjerne seet, at det hele Grækenland havde taget Deel i denne Sag. Ogsaa fattedes det ikke paa Tidender, som gjorde Tingen farligere, end den var, omfider endog indvirkede Kongen af Persien i Oprøret paa Eubøa, og som itkun gjorde dette for at forskaffe Agathon en des større Skueplads, hvor han kunde forlyste Athenienserne ved Heltegjerninger og berige dem ved Erobring. Jeg blev altsaa (hvor meget jeg end modsatte mig) udnævnt til Feldts herre mod de frasaldne Der, og udrustet med uindskrænket Magt over Armeen, Flaaderne og Skatkammeret.

Andet Capitel.

Agathons Lykke og Ansæelse i Republiken naaer sin høieste Punt.

Da jeg nu engang var udsaget til at give efter for mine Medborgeres Egenfærdighed, saa besluttede jeg at gjøre det paa en god Maade og tage Sagen fra den Side, der syntes at give mig en ønskelig Leilighed til at gjøre Begyndelse med mine egne Planers Udførelse. Jeg vidste, at Øboerne havde Grund til at beklage sig over Athenen. Hvor skulde de kunne elske en Regjering, som de bleve undertrykte, udsugede og traadte

un-

under Fødderne af? Jeg grundede altsaa min hele Plan paa deres Beroligelse og Omvendelse — med det Gode, ved at affkaste de Misbrug, der havde opirret dem, ved at sørge for en taalelig Moderation i de Afgifter, som man over deres Ejner og Evertimod deres Friheder havde afkrævet dem, og ved at indrette dem igjen i de Retligheder og til de Fordele, de, i Følge mange forskellige Foreninger, som Grækere og Bundsforvandre af Athenen, skulde have at glæde sig over. Men inden jeg kunde reise bort fra Athenen, var det fornødent at forberede Athenienserne og stemme dem i en Tone, der kom overens med mine Grundsatninger, var dette saa meget des mere fornødent, som jeg saae, hvor levende de sværmeriske Projecter, hvormed Alcibiades's Forsængelighed i forrige Tider havde fortryllet dem, ved denne Leilighed vare opvaagneede igjen.

Jeg forsamlede altsaa Folket, og da der ikke er noget Folk i Verden, som Talekonsten formaaer saa meget over som over Athenienserne, saa anvendte jeg al Beltaalenshedens Magt, for at overbevise det om mine Planers Grundlighed, Hjønt jeg dog ikke lod det see mere deraf, end der var fornødent til at naaa min Hensigt. Efterat jeg med de behageligste Farver havde affkildret det den Frihed og Velstand, Republiken, formedelsf sine naturlige Fordele og sin indvortes Styrke, kunde bringe det til, gjorde jeg mig Umage for at bevise: "At store Erobringere luden at tale om den Fare, de formedelsf

Krigslykkens Ubestandighed ere forbundne med) nødvendigheds omsider maatte nedtrykke Staten under Byrden af dens eget Omfang; at der gaves en langt sikrere og kortere Wei til at gjøre Athenen til Herre over den hele Jord, efterdi det altid er den Klogeste og rigeste Nation, der foreskriver de andre Love; at Rigdommen altid giver os Magt, og Klogskaben lærer os at gjøre det rette Brug af Magten; at Athenen vilde være alle andre Folkelag overlegen i begge Dele, saafremt den paa den ene Side vedblev at være Videnskabernes og Konsternes Pleiemoder, og paa den anden lod alle sine Bestræbelser gaae ud paa at forsvare sit Herredomsme over Havet, ikke i Hensigt at gjøre Erobring, men for at sætte sig i en saadan Anseelse hos Fremmede, at enhver maatte attraae dens Venkab, og ingen torde vove at ægge den til Brede; at en god Forstaaelse med alle andre Folkelag og saa udbredt en Handel, som Mueligheden tillod, var den naturligeste og useilbarligste Wei for en Fristat, som havde sin Veliggenhed ved Havet, til efterhaanden at bringe det til en saadan Høide, som man ei engang var istand til at gjøre sig nogen Forestilling om, men at der og hertil krævedes, at man maatte haandhave Friheden saavel hos sig selv som hos alle andre Folkelag, især hos sine Naboer, eller dog i det mindste holde deres gamle og naturlige Form og Forsatning paa Fode; at Forbund og et saadant Venkab med vore Naboer, hvorved de ligesaa vel kunde finde deres, som vi vores Regning, maatte give

give Staten langt større Magt, Anseelse og Indflydelse paa det politiske Systems almindelige Forsatning i Verden, end den kunde vente sig ved at gjøre dem til sine Vasaller, efterdi dog en Ven altid er mere værd end en Slave; at Retfærdigheden ligesaa vel er den eneste Grundvold for en Stats Styrke og Varighed, som den er det eneste Baand for det menneskelige Selskab; at denne Retfærdighed fordrede, at vi skulde ansee ethvert politisk Selskab (det være sig enten det var stort eller litet) for vor Lige og tilstaae det de samme Rettigheder, som vi krævede for os selv, og at det Forhold, der var indrettet efter disse Grundsætninger, var det sikreste Middel til at erhverve sig almindelig Tillid, og, istædet for at soutinere et voldsomt og med alle Tyranniets Gaver forbundet Overherredømme, at vedligeholde en frivillig tilstaaet Anseelse, hvilken sidste virkelig maatte have alle de Fordele som det første, uden dog at have dets forhadte Skikkelse og drage dets slemme Følger efter sig." —

Efterat jeg havde sat alle disse Sandheder, med Hensyn i Særdeleshed til Grækenland og Athenen, i deres stærkeste Lys, og ved denne Leilighed udførligen beviist, hvor daarlige Alcibiades's og andre ærgjerrige Sværmeres Projecter havde været, beskræbte jeg mig for at lægge for Dagen: "At den Opstand, der var steet paa de Øer, der hidindtil havde staaet under Athenens Beskyttelse, men i de nyere Tider efter nogle af Republikens onde Raadgivers Tilskyndelse vare blevne be-

hand-

handlede som undergivne Slaver, tilbød os den lykkeligste Leilighed til, paa den ene Side at overbevise hele Grækenland om Atheniensernes retfærdige og ædelmodige Tænkemaade, og paa den anden ved Somaagten anseelige Formerelse (hvis Betøftninger rigeligen vilde erstattes igjen ved Handelens større Sikkerhed og Udvidelse) at sætte os i en saadan Anseelse, at ingen vilde være istand til med mindste sandsynlige Grund at tillægge Manglen paa Væne til at forskaffe sig Guldets gjørelse nogen Deel af dette lemsældige og ædelmodige Forhold. Jeg understøttede disse Forslag med alle de Grunde, der kunde opstaaes til at gjøre det stærkeste Indtryk paa mine Tilhøreres varme Indbildningskraft, og jeg havde og den Fornøjelse, at min Tale blev hørt med det lydeligste Bifald. Virkeligen lode Athenienserne sig ligesaa letteligen indtage af Sandhed og sunde Grundsætninger som af den falske Statskonstes Blændværk, saafremt man kun vidste at vise dem hine i et ligesaa indtagende Lys og afsmale dem med ligesaa levende Farver som denne; ogsaa var det dem ganske ligegyldigt, ved hvad for Midler man maatte bringe det til den Anseelse, der var Formaalet for alle deres Ønsker, naar de kun allene kunde naae den. Ja der gaves endog en stor Deel af Borgerne, som havde større Fordeel af Freden end af Krigen, og som derfor syntes meget vel derom, i Fald dette Maal for deres Forsængelighed kunde naaes paa en Maade, der stemte saa vel overeens med deres private Fordele.

Mine hemmelige Fiender, som ikke tvivlede paa, at dette Krigstog jo enten paa een eller anden Maade vilde give Leilighed til mit Fald, faldt det ingentunde ind at modsætte sig mine Hensigter offentlig; men deris mod havde de (som jeg siden erfoer) under Haanden des mere travelt med at hemme deres naturlige Følger, lægge Vanskeligheder paa Vanskeligheder i Veien, og opspinde hemmelige Cabaler for at gjøre de misfornøiede Øboere overmodige og uvillige til at indgaae billige Bestingelser. Den Foragt, hvormed man i Athenen i Begyndelsen havde betragtet denne Opstand, det smitsomme Exempel og de Rånker, andre Græske Stæder, af Misundelse over Atheniensernes Overmagt, betjente sig af, dette havde omsider til Følge, at ogsaa de Attiske Colonier og den største Deel af Athenens Bundsforvandlede bleve dristige nok til at tiltage sig en Uafhængighed, hvis skadelige Følger de skjulte for sig selv under Frihedens behagelige Navn. Det var den høieste Tid til at forekomme en almindelig Opstand og Sammensværgelse mod Athenen; og mine Landsmænd — som altid forlystede sig med vittige Indfald over en Fare, saalænge den var langt borte, men overgik fra den letsindigste Ligegyldighed til den overdrevne Mismodighed, saas snart den kom dem nærmere — gjorde sig nu selv saa overspændte Forestillinger om det Onde, at jeg blev nødsaget til at gaae til Seils, inden Rustningerne endnu vare halv færdige.

Jeg havde brugt den Forsigtighed at overdrage min Ven, som Folkets Gunst havde givet mig saa ubilligt et Fortrin for, den næste Plads efter mig selv. Den Beskedenhed, hvormed jeg betjente mig af den Anseelse, min Post gav mig over ham, forekom en Skinsyge, som kunde have tilintetgjort Frugterne af vore Bestræbelser. Vi handlede oprigtigen og uden Bihensigter efter en fælles overlagt Plan, og Lykken seiede os og saa meget, at alle Atheniensernes Øer, Colonier og underlagte Bundsforvandre i mindre end to Aar ikke allene vare beroligede og bragte inden for Skranterne igjen, men ogsaa ved Affkæffelsen af alt, hvad der ubilligen havde betyngtet Dem, og ved at indsættes igjen i deres gamle Friheder og Rettigheder, mere end nogensinde følte sig tilbøielige til at foretrække vort Venkab for alle andre Forbindelser. Ved alt dette fulgte jeg, uden at indhente videre Befalinger om mit Forhold, med saa meget des større Tryghed min egen Tænkemaade, som jeg ikke tilstod de forhen Misforstaaede det allermindste, som de ikke, saavel i Følge Naturens Ret, som i Kraft af deres ældre Overeenskomster vare fuldkommen berettigede til at fordrø, men derimod ved denne Estergivenhed tilkjøbte Athenienserne nye og meget betydelige Fordøle, Fordøle, som kom det hele almindelige Væsen til Gode, inddet for at alle Frugterne af deres Undertrykkelse ene og allene vare faldne i nogle Privatmands og nogle af Folkets forrige Yndlingers Caffe.

Jeg vendte altsaa med Fornoielse over at have handlet ret, med alle vore Coloniers og Bundsforvandtes Bisald og inderligste Tilboielighed, og med den faste Overbeviisning, at jeg vilde finde den Belønning, jeg troede at have fortjent, i mine Medborgeres Tilfredshed, tilbage til Athenen i Spidsen for en tre Gange saa stærk Flaade, som jeg var gaaen ud med. Jeg smigrede mig med, at jeg ved saa hastigen at have bilagt en Urolighed, der havde havt saa vidt og saa farligt et Udseende, havde erhvervet mig nogen Fortjeneste for mit Fædreland. Jeg havde gjort vore Kiender til vore Benner, og vore usikre Undersaatter til paalidelige Bundsforvandre, hvis Troskab syntes saa meget des tryggere, som deres egen Sikkerhed og Velstand ved uopløselige Baaud var bleven sammensknyttet med Athenens Interesse. Jeg havde, for at skaae den almindelige Skat, forbrugt min egen Formue, og ved mere end hundrede udrustede Galeier, som jeg med det Gode fik af de tilfredsstillede Øer, forkøbtet vor Sømagt en anseelig Tilvæxt. Jeg havde, befæstet Republikens Anseelse, affrakket dens Misundere og forkøbtet dens Handel en Rolighed, hvis Varighed, i det mindste paa lang Tid, kun var afhængig af dens eget Forhold. Den Fornoielse, der udbredte sig i mit Hjerte, naar jeg betragtede alle disse Fordels, jeg havde forkøbtet os, var saa levende, at jeg, paa mine Medborgeres Bisald og Tillid nær, ikke kunde tænke mig nogen høiere Belønning. Men Athenenserne vare ikke et Folk, som i det

første

første Anfald af sin Erkiendtlighed vidste at holde Maade. Jeg blev indført i Triumph og omkaps overøst med alle optænkkelige Vresbeviisninger. Villeds huggerne maatte Dag og Nat arbejde sig trætte paa mine Statuer. Alle Templer, alle offentlige Pladser og Gade bleve prydede med Mindesmærker til min Hæder. De Mænd, der siden arbejdede med den største Hidsighed paa min Undergang, vare nu de ivrigste i at foreslaae overdrevne og tilforn uhorste Belønninger, hvilke Folket, i sin brændende Tilboieligheds første Hede, godhjertigen bifaldt uden at tænke paa, at disse overdrevne Beviser paa dets Hviagtelse vilde om soie Tid af det selv gøres mig til ligesaa store Forbrydelser.

Da jeg saae, at al min Beskedenhed ikke forsløg til at standse den populære Taknemmeligheds rivende Strøm, troede jeg, det bedste, jeg kunde gjøre, var at trække mig bort paa en Tid, og paa mit Landgods i Corinth sege i Musernes Selskab en Rolighed, som jeg ved nogle Aars Arbejde troede at have fortjent, indtil omsider det Atheniensiske Sværmerie ved een eller anden ny Comedie, en fremmed Gjøgler eller en ny ankomne Danserinde havde faaet et andet Sving. Jeg tænkte kun lidet paa, at jeg i en Stad, hvis Yndling jeg syntes at være, kunde have Fiender, som, imedens jeg med al Uskyldighedens Sorgfrihed overgav mig til Landlivets og den selskabelige Friheds Fornøielser, vare skjelsatte med at lægge en ligesaa ondskabsfuld som konstig sammenspunden Plan til min Undergang.

Det

Det eneste, hvorved jeg, efter den skarpeste Undersøgelse over mit offentlige og mit private Liv i Athenen, kan see, at jeg, om ikke har fortjent, saa dog befordret min Ulykke, er Uforsigtighed eller Mangel paa den Klogskab, der ikke lader sig opnaae uden ved Erfaringen. Jeg levede efter min Smag og mit Hjerte, efterdi jeg vidste med Visshed, at begge vare gode, og tænkte aldeles ikke paa, at man kunde paadigte mig andre Hensigter med mine Handlinger, end jeg virkeligen havde. Jeg gjorde vel imod enhver, fordi jeg derved forskaffede mit Hjerte en Fornøielse, som jeg foretrak for alle andre Glæder. Jeg arbejdede paa Republikens almindelige Bedste, fordi jeg var født til dette Arbejde, fordi jeg sølte Lyne i mig dertil, og fordi jeg ved mine Medborgeres Undest haabede at blive sat istand til at være mit Fædreland og Verden til Nytte. Jeg havde ingen andre Hensigter og jeg vilde snarere have drømt om, at man kunde beskylde mig for at have tragtet efter Kongen af Persiens Krone, end efter mit Fædrelands Undertrykkelse. Da jeg var overbevist om, at jeg ikke havde fortjent noget Menneskes Had, saa ansaae jeg enhver for min Ven, der udgav sig for det. Og hvorfor skulde jeg ikke have gjort det? Neppe var der en eneste Borger i Athenen, som jeg ikke havde gjort Tjenester. Paa den samme Grund tænkte jeg ligesaa lidet paa at forskaffe mig Tilhængere, som paa noget Midel til at forstyrre de himmelske Planer, der bleve lagte af mine usynlige Fiender. Thi jeg troede ikke, at den

Fris

Stumodighed, hvormed jeg ved enhver Leilighed uden Bitterhed eller Overmod sagde mine Tanker, kunde være nogen Aarsag til at Rabe mig Fiender. Med eet Ord, jeg vidste endnu ikke, at Dyd, Forsjeneste og Velsgjerninger netop er det, hvorved visse Folk lade sig ophidse til det dødeligste Had. Ikkunen sørgelig Erfaring kunde hjælpe mig til denne Indsigt, og det er billigt, at jeg sætter Pris paa den, da den ikke har kostet mig mindre end mit Fædreland, mine Medborgeres Kjerlighed, mine skjønneste Forhaabninger og den lykkelige Vvne; jeg havde til at gjøre Godt og være uafhængig af alle.

Tredie Capitel.

Agathon anklages som Statsforbryder.

Den Tidspunct i mit Liv, jeg nu er kommen til, medfører alt for ubehagelige Erindringer til, at jeg ikke skulde være at undskylde, om jeg iler saa hastigen hen derover som den Retfærdighed, jeg skylder mig selv, tillader det. Det kan være, at nogle af mine Fiender have af Republicanst Midtjerhed sølt sig bevægede til at opstaae imod mig, og troet, de ved mit Fald maatte gjøre sig ligesaa fortjente for Fædrelandet som Harmodius og Aristogiton ved Mordet paa Pisistratiderne. Men vist er det dog, at de gode Mænd, der talede Sagen

med

med den største Hefstighed, ikke havde anden Bevægelse grund end deres Stiksyge over den Anseelse, Folkets almindelige Gunst forskaffede mig, og hvilken de; ikke uden Marsag, ansaae for en Hindring for deres egne ærgerrige og vindesyge Hensigter. De fleste troede og, at de havde Privatfornærmelser at hævne paa mig. Ja nogle naarede endnu det gamle Nag, som de fattede til mig den første Gang, jeg optraadte i Republiken, og unddrog min retskafne Ven Virkningerne af deres Forsølgelser. Andre smeltede det, at jeg ved Valget af Anfører for Toget mod de oprørske Her var bleven dem foretrukken. Mange vare blevene fornærmede ved Tabet af de Fordele, de havde høstet ved deres uretsfærdige Undertrykkelse. At jeg ikke havde til Hensigt at fornærme nogen af alle disse, og at det kun var skeet tilfældigviis, da jeg, overeensstemmende med min Overbeviisning, bestræbte mig for at handle efter min Pligt, blev aldeles ikke taget i Betragtning. De bedømte mine Handlinger fra en ganske anden Synspunkt, og det var hos dem en afgjort Grundsætning, at den ikke kunde være nogen ærlig Mand, der vovede at sætte Grændser for deres Privathensigter. Til Ulykke for mig udgjorde disse Folk en stor Deel af de Fornemste og Rigeste i Athenen. Hertil kom der endnu, at jeg havde afslaaet de fordeelsagtige Forbindelser, der vare mig tilbudne, for min idelig vedvarende Kjærlighed til Psyche, og derved berøvet mig den Understøttelse og Beskyttelse, som jeg havde kunnet love mig af min

Besvørgelse med en mægtig Familie. Til at møde saa mange Fienders forenede Magt og Hæfter, havde jeg intet uden min Uskyldighed, nogle Fortjenester og Folkets Tilbøielighed: lutter svage Værn, som endnu aldrig have formaaet at imodstaae Misundelsens, Undersundighedens og Voldsomhedens Angreb. Uskyldigheden kan gøres mistænkkelig, Fortjenester ved et falskt Lys gives Skin af Forbrydelser, og hvad er det at staae i Gunst hos et entusiastisk Folk, hvis Bevægelser ideligen fængsle dets Overlæg, som elsker og hader lige overdrevent, og naar det engang er bragt i Feberhede, er ligesaa tilbøieligt til at følge denne som hiin Wei, efterfølgende Stødet, det saae, bestemmer det? Hvad kunde jeg love mig af at staae i Gunst hos et Folk, der havde ladet den Græske Friheds store Beskytter henses sine Dage i Fængsel? Som forviste den dydige Aristides Landet, blot fordi han fortjente Tilnavn af den Retsfærdige, og som i et af sine sædvanlige Luner endog havde dømt den vise Socrates til Giftbægeret? Disse Exempler sagde mig tilforladeligen forud ved den første Efterretning, jeg fik om det Uveir, der trak sammen over mig, hvad jeg havde at vente af Athenienserne. De lærte mig, ikke at tiltroe dem mere, end de gjorde; og de bidroge ikke lidet til, at jeg var en Ulykke med Standhaftighed, hvori jeg havde saa fortræffelige Mænd til Forgjængere.

Den, mine Fiender havde udvalgt til min Anklager, var een af de vittige Snakkeandere, hvis Talent

er ligesaa beredt til, naar det betales, at forlægge den uretfærdige som den retfærdige Sag. Han havde i den berøgtede Gorgias's Skole lært at blande sine Tilhøreres Forstand ved Talekonstens fortryllende Kunstgreb, og overtale dem til at troe, et de see, hvad de ikke see. Han brød sig kun lidet om at bevise, hvad han med den største Dristighed paastod; men han forstod saa mæsterligen at skjule sine enkelte Sætningers og Bevisers Svaghed ved en vilkaarlig, men des formedelst og des kunstigere Forbindelse, at man, selv med en grundig Drømmekraft, maatte være paa sin Vagt, om man ikke vilde lade sig besnære af ham. Den fornemste Punct i hans Klage var den flette Forvaltning, jeg som øverste Befalingsmand i de oprørke Øebæres Anliggender skulde have gjort mig skyldig i. Han beviste med megen Ordgyderie, at jeg i denne hele Sag ikke havde gjort det mindste, som det var Umagen værd at tale om; at jeg, istedetfor at tugte Oprørerne og bringe dem til Lydighed, endog havde været deres Talsmand, belønnet dem for deres Oprør, tilstaaet dem mere, end de selv havde fordrøstet sig til at fordre, og ved denne ubegribelige Handlemåde givet dem Mod og Kræfter til ved første Leilighed at gjøre sig aldeles uafhængige af Athenen. Han beviste alt dette efter Grundsætningerne i en Politik, som aldeles stred imod min, men som lader til, stedse at ville blive mere gangbar og yndet end nogen anden, efterdi den alt for meget smigrer Statens Magthaveres Lidenskaber til ikke at finde Indpas.

Hers

Herforuden var han endnu saa ond, ikke at vilke afgjøre, om jeg havde handlet saaledes med Overlæg eller af Uforstandighed; dog ophoiede han paa den ene Side mine Dyder saa meget, og anbragte paa den anden saa mange Sandsynligheder, at Udslaget nødvendig maatte vise sig af sig selv. Dette bragte ham til den anden Deel af hans Klagemaal, hvilket virkeligen (skjønt han ikke vilde tilstaae det) var Hovedsagen dert. Og her blev der dyngtet Bestyldninger paa Bestyldninger, for at afmale mig for Folket, som et ærgjerrigt Menneske, der havde lagt Plan til at undertrykke sit Fædreland, og under Skin af Vedelmødighed, Gæmildhed og Popularitet at opfaste sig til uindskrænket Hætte over det. Enhver af mine Dyder var en Masse for en Last, som i Løndom arbejdede paa Atheniensernes Friheds og Lykkeligheds Undergang. Virkeligen havde min Anklagers Bestalenhed her en stor Mængde skjønne Leiligheder til at vise sig til sin Fordeel og gøre sine Tilhørere den Republicaniske Kørnsielse at see en Dyd, der syntes at give mig alt for store Fortrin for mine Medborgere, forringet. Men endskjønt han ikke lod nogen Deel af mit Privatliv (hvor ulasteligt det end forhen havde forekommet mine Belynsbere) være ubelutrettet, saa var han dog nok bange for, at de Konstare, han dertil maatte betjene sig af, skulde falde alt for stærkt i Pinene. Han sammenskrabte dets for alt, hvad der paa nogen Maade kunde være istand til at sætte mig i et forhadet Lys, og da han manglede

Folk

Forbrydelser, som han kunde paabyrde mig med nogen Sandsynlighed, saa gav han mig Skylden for andres Daarligheder, og lagde mig endog de udsværende Vres, beviisninger til Last, som vare paatrængte mig, medens jeg svømmede i Lyffens Hav og nød Folkets overdrenne Gunst. Jeg maatte nu endog staae til Ansvar for de elendige Vers, hvormed nogle Versmagere paa min og deres Vres Beføstning havde søgt at bevise mig deres Maves Taknemmelighed. Man beskyldte mig for ramme Alvor for, at jeg havde været hovmodig og ugyldelig nok til at udgive mig for en Søn af Apollo, og min Anklager lod ikke denne Leilighed gaae sig af Hænderne, til at opvække Mistanke om min Herkomst, og efter mange spøgefulde Bendinger at finde deres Mening sandsynlig, der (som han sagde) troede at være forvissede om, at jeg skyldte en Delphisk Præstes lønlige Kjærlighed Takken for min Tilværelse.

I hele denne Tale opretholdt Vittighed besselet af Ondskab Manglen paa grundede Beviser. Men Athenienserne havde allerede længe været vant til at lade sig sælge Vittighed for Sandhed og indbilde sig, at de bleve overbeviste, naar dog kun deres Smag blev forløst og deres Øren bleve kildtede. Den gjorde altsaa i alle Maader det Indtryk, som mine Fiender havde lovet sig deraf. Den Skinsøge, der opvakte hos Tilhørerne, forvandlede nu den overdragne Tilhøielighed, som jeg i nogen Tid havde været en Gjenstand for, til det bitterste Hæst. De gode Athenienser forskrækkedes for

den Afgrund, hvis Bredde de under den Forblandelse, de havde været i, uformærkt saae sig hentrufne til. De forsørdes des over, at de ikke før havde seet min Udygtighed til Statens Forretninger, min Higen efter en uindskrænket Magt, mine vidt udstrakte Hensigter og min hemmelige Forstaaelse med deres Fiender. Og da det ikke vilde været naturligt at skyde Skylden herfor paa sig selv, saa tilskreve de det hellere et Tryllerie, hvorved jeg en Tid lang havde vidst at tillukke deres Øine. Enhver troede nu at være, formedelt mine fordærvelige Anslag mod Republiken, aldeles løsladt fra den Taknemmelighed, han maatte være mig skyldig for Tjenester eller Velgjerninger, hvilke nu bleve anseete for en Madning, hvorved jeg havde søgt at mede mine Medborgeres Frihed og med den deres Eiendom. Kort, det samme Folk, som før saa Maanedes siden havde tillagt mig mere end menneskelige Fuldkommenheder, var nu ubilligt nok, til ikke at indrømme mig den allermindste Fortjeneste; og de selv samme, som paa første Blik havde været beredte til at paatvinge mig Overherredømmet i et almindeligt Sammenløb, vare nu høist begjerlige efter at see mig bøde med mit Blod for et Anslag, som jeg aldrig havde fattet, mod den Frihed, som de selv i dette Øieblik berøvede sig. Da man gav mig den sædvanlige Frist til at forsvare mig, havde allerede Pluraliteten besluttet min Fordømmelse; og den Glæde, hvormed jeg blev ledsaget til Fængslet af en utallig Mængde Mennesker, vilde have været ganske fuldkommen, idersom Lovene havde

havde tilladt den at føre mig uden videre Procesformaliteter til Retterstedet.

Fjerde Capitel.

En Paarørende af Agathons Fader gjør ham hans Godsels-
og Arveret stridig. Hans Gindstilstand under disse
Gjenvordigheder.

Hvor lykkeligen mine Fiender end havde drevet deres
Anslag igjennem, saa troede de dog ikke endnu at have
forsikret sig noksem om min Undergang. De frygtede
for et Folks Ubestandighed, som de alt for vel vidste
om, hvor let det overgik fra Kierlighed til Had og fra
Had til Medlidenhed. Der var endnu nogen Muelighed i,
at jeg kunde slippe derfra med en Landsforviisning paa
nogle Aar, og heraf lod der sig befrygte en Forandring
i Scenen, som hverken deres egen Sikkerhed eller de-
res Had til mig sandt sin Regning ved. Man maatte
altsaa være betænkt paa et andet Middel, hvorved alt
Saa kunde betages mig om at komme tilbage til Athe-
nen igjen, naar jeg først engang var fordreven derfra.
Man maatte bevise, at jeg ikke var nogen Atheniensisk
Borger, at min Moder ikke havde været nogen Bor-
gerinde, at Stratonicus ikke havde været min Fader,
at han havde antaget mig som Søn og givet mig ud-
derfor, af Mangel paa en Arving af sit eget Blod og
af Had til den, der efter Lovene skulde været det, og

G 2

at

at altsaa Lovene ikke indrømmede mig nogen Ret til hans Efterladenskab. Da der aldrig i Athenen er Mangel paa Folk, som for en passelig Belønning have seet og hørt alt, hvad man vil, og der ikke nu mere var nogen i Live af dem, der kunde givet Sandheden det bedste Vidnesbyrd, saa kostede det mine Modstandere kun liden Møie at bevise dette ligesaa soleklart, som de havde bevist, jeg var en Statsforbryder. Der blev altsaa anlagt en ny Sag mod mig. Den, der her opkastede sig til Anklager mod mig, var en Brodersøn af min Fader, ikke bekendt uden for den liderlige Levemaade, hvorved han allerede for nogle Aar siden havde forødt sit Arvegods. Hans Uforbederlighed havde omsider berøvet ham min Faders Vennskab og alle retskafne Folks Agtelse, og denne Omstændighed betjente han sig nu af til at stille mig ved min Fadrears, hvilken han som nærmeste Arving, førend man vidste noget af min Tilværelse, allerede havde opslugt i Tankerne. Den Betsalenhed, hvormed hans Sag blev fremsat af den, han havde kjøbt til at udføre hans Skjelmstykke, den mægtige Vistand, han havde af mine Fiender, ja endog de Omstændigheder, hvori han usformodentligen overskaldet mig, og især den Villighed, hvormed hans Vidner aflegde Eed paa alle de Usandheder, han behøvede til sin Hensigt, alt dette tilsammentaget forvissede ham om det lykkeligste Udfald paa hans Forraderie; og de Nidomme, der herved tilfaldt ham, vare i saa elendigt og føleløst et Menneskes Dine mere end vigtige

nok til at kjøbes med Forbrydelser, som kun kostede ham saare lidet.

Denne sidste Streg, det fuldkomneste Beviis paa, hvor uendelig høit mine Fienders Forbittrelse var stegen, og hvor sikre de vare paa deres Ønskers Opfyldelse, lod mig nu ikke beholde mindste Haab om at gjøre deres Forventning til Skamme. Thi alle de Venner, jeg havde troet at have, havde paa saa nær, hvis gode Villie ikke var forbunden med nogen Magt, saasnart de saae mig forladt af Lykken, troligen fulgt dens Exempel; andre, som vel vare overbeviste om den Uret, man gjorde mig, havde dog ikke Mod nok til at sætte sig selv i Fare for en fremmed Sag, og den Mand, hvis Character, Anseelse og Vennskab maaskee kunde gjort mig nogen Tjeneste, Plato, havde allerede en Tidlang opholdt sig i Syracus ved den unge Dionysius's Hof.

Jeg tilstaaer, at jeg, saalange de første Bevægelser havde Magt over mig, søgte min Ulykke i dens hele Omfang. For en redelig og derhos kun lidet erfaren Sjæl er det en Nødsel at føle, at man har bedraget sig i sine gode Tanker om Menneskene, og at see sig nødsaget til det afskyelige Valg, enten at leve i en bestandig Uvisshed om den enes Svaghed og den andens Ondskab, eller at borttrække sig aldeles fra deres Selskab. Men den Mismodighed, der var en Følge af mine første melancholske Betragtninger, varede ikke ret lange. De Erfaringer, jeg siden min Forskytning til den større Verdens Skueplads i saa kort

en Tid havde havt, opvakte igjen Erindringen hos mig om min lykkelige Ungdom i Delphi med en Hestighed, som den aldrig havde viist sig i for mig under Stadens og det politiske Livs bestandige Tummel. Den Bevægelse, mit Sind var i, den Beemodighed, det var gjenneimtrængt af, den Bished, jeg havde om, at jeg om saa Dage ikke vilde have andet tilbage af alle de Gunstbeviiisninger, Lykken saa hastigen og i saadan Overdaadighed havde overøst mig med, end den Erindring, der levnes os af en Drøm, og at jeg ikke fra Athenen vilde medtage andet af alt, hvad jeg hidindtil havde kaldt mit, end Bevidstheden om min Ukyldighed, — dette forsatte mig igjen med eet i den Enthusiasme, hvori vi ere istand til at møde alt, hvad Lykkens og den menneskelige Ondskabs forenede Magt formaar, med et standhaftigt Hjerte og et fornøiet og roligt Ansyn. Den umiddelbare Trøst, som mine Grundføetninger udgjøde i mit Sind, den Varme og paa ny befestede Styrke, de udbredte i og gave min Sjæl, overbeviste mig atter her om deres Rigtighed. Jeg bebreidede ikke Dyden, at den havde paadraget mig de Ondes Had og Forfølgelser; jeg sølte, at den belønner sig selv. Ligesom vor Kjerlighed tiltager til en elsket Person, jo mere vi lide for den, saaledes syntes Ulykken des stærkere at forbinde mig med Dyden, jo større den var. De Betragtninger, denne Sindsstemning bragte mig paa, lærte mig tilfulde, hvor lette paa Viisdommens Bøgtstaaal alle de prunkende Midler ere, jeg nu
 stod

stod i Begreb med at give Lykken tilbage, og hvor tunge, denne Bægt derimod sandt dem, som ingen Republicansk Cabale, intet Decret af Folket i Athenen, ingen Magt i Verden kunde stille mig ved. Jeg sammentlignede min Tilstand under min Lykkes højeste Flor med den salige Rolighed, jeg nød i det contemplative Liv, hvori jeg — i en lykkelig Uvidenhed om den glimrende Elendighed og de sande Besværligheder, der ere forbundne med den Høihed, som uden Føle misundes de Store — havde tilbragt mine første uskyldige Ungdomsdage, hvori jeg havde glædet mig over min Tilværelse, min Aands indvortes Rigdomme, mine Tanker, mine Følelser og min Sjæls naturlige og af al udvortes Magt uafhængige Virksomhed; — og jeg troede ved denne Sammenligning at have vundet alt, naar jeg ved en frivillig Afstaaelse af alle de Fordele, der imidlertid vare blevne mig til Deel, kunde kjøbe mig ind igjen i en Tilstand, som min Indbildningskraft afmalede mig med sine skønneste Farver og viste mig i saa overjordiskt et Lys, at den endog syntes at ligne de himmelske Væsners Salighed. Forestillingen om, at denne Lyksalighed ikke var bunden til de Delphiske Lunde, — at Bilderne dertil laae i mig selv, — at netop den indbildte Lykke, som midt i sin Rydelse havde paadraget mig saa megen Urolighed og Udspredelse, havde hidindtil været den eneste Hindring for min sande Lyksalighed, — denne Forestilling betog mig med en inderlig Glæde, der gjorde mig følesløs for al den Bitterhed,

der

der blandede sig i min Eljebne, og dette gik tilsidst saa vidt, at jeg omsider fclte en utaalsmodig Langfel efter den Dag, paa hvilken min Fordommelfesdom fculde affiges.

Men denne Sindsstemning, fom opvakte faa stor en Eigeqyldighed hos mig over Tabet af min Anfeelfe og Formue, denne Sindsstemning vilte mig ogsaa Athenienfernes Forhold fra en moralifk Synfpunct, der indgjød mig Afky og Barmmelfe for det. Mine Fiender forekom mig nogenledes undfkyldelige formedelft de Videndfaber, de bleve drevne af; men Folket, fom ikke vandt noget ved min Undergang, fom havde faa mange Arsfager til at elfte mig, fom virkelig havde elfket mig faa hoit, og fom nu uden anden Arsfag end fin egen Ubeftandighed og Svaghed, uden fclv rez at vide hvors for, lod fig af Eenfoldighed gjore til Nedfkap for fremmede Videndfaber og Henfigter, dette Folk blev nu faa foragteligt i mine Dine, at jeg ikke mere fandt nogen Fornoielfe i Tanken om at have gjort vel imod det. Diffe Athenienfere, fom ere faa indbildfke af deres Fortein for alle andre Nationer i Verden, vilte fig nu for min frænkede Egentfjerlighed fom en foragtelig Hob fortynede Daarer, der lode fig af en liden Bande udlærte Epidofuber overtale til at anfee hvidt for folt; der — med al deres forfinede Smag, naar det kom an paa at denne om Verfificationen i en Drifkevife eller en Danferindes Rødder, — hverken befadde Kundfkap om eller Følelfe for Dyd og fand Fortjenefte; der med al

deres Iver for deres Frihed ingenstinde vare større. Elas-
 ver, end naar de indbudte sig, at de tapprest havde for-
 svaret deres chimairiske Palladium; der bestandigen
 overgave sig med den blindeste Tillid til deres ildebesindede
 Smigreres Ledsaagelse og altid kun havde næret den yderste
 Mistillid til deres dydligste Medborgere, til deres tryg-
 geste Venner. — De fortjene, sagde jeg til mig selv, at
 blive bedragne! Men den Triumph skulde de ikke op-
 leve, at Agathon ydmyger sig for dem. De skulde faae at
 føle, hvad for en Forskjel der er mellem ham og dem! De
 skulde føle, at han er des større, naar de afstige ham
 alle disse Klitter, hvormed de have behængt ham, ligesom
 Børn paa en kort Tid behænge en Duffe; ja maas-
 kee og en alt for sildre Fortrydelse om føie Tid vil lære
 dem, at Agathon lettere kan undvære dem, end de kunne
 undvære Agathon!

Du seer, skønne Danae! at jeg heller ikke undlæ-
 der at tilstaae Dig mine Svagheder. Denne Stolthed
 indbesatte den uden Tvivl en god Deel af den samme For-
 sængelighed, som jeg lagde Athenienserne til Last;
 men maaskee den og henfører blandt de Drivesjæder,
 "som adle Sjæle af Naturen ere forsynede med til at
 imodstaae med fornøden Kraft det besværlige Indtryk,
 ubehagelige Tilfælde gjøre paa dem, holde sig i
 deres naturlige Stilling og derved vedligeholde des-
 res Storhed." Athenienserne roste i forrige Tider min
 Beskedenhed og Moderation, og gjorde dog den Gang
 alt, for at berøve mig disse Dyder. Men denne Bes-
 kedsen-

Ædenhed udbrandt fra den samme Kilde som den Stolthed, der nu var dem saa anstødelig hos mig. Jeg var lige saavel vidende om, at jeg ikke fortjente deres Mis-handlinger, som jeg i forrige Tider havde sølt, at den Agtelse, de beviste mig, var alt for overdreven: jo mere de ophøiede mig, des beskædnere var jeg, jo mere de stræbte at nedsætte mig, des stoltere og trodsigere viste jeg mig.

Femte Capitel.

Howledes Agathon forsvare sig for Athenienserne. Han dommes skyldig og forvises for Livstid Grækenland.

Mine saa Benner havde imidlertid i Stilhed arbeidet saa ivrigt paa at redde mig, at de gave mig Haab om, at alting endnu kunde gaae godt, dersom jeg blot vilde begynde mig til at indrette mit Forsvar efter Folkets Smag og Forventning. Jeg skulde vel, sagde de, uanfærdiggjøre mig saa fuldkommen, som det nogensinde var mueligt, men tilsidst skulde jeg dog paa Naade eller Unnaade kaste mig Athenienserne for Fødderne. Mine Fiender kunde jeg vel behandle med al Forsvars- og Sjengjeldsesrettens Strængheid, men Athenienserne skulde jeg smigre, og — istedet for at krænke deres Egenhæderlighed ved den mindste Vebreidelse — allene søge at fæmme til Medlidenhed. Formodentligen vilde Udfaldet

det have retfærdiggjort dette Raad, som mine Venner
 allene grundede paa Kundskaben om et frit Folks Carac-
 teer; i det mindste er det vist, at de første Bevægelser
 hos disse Ubestandige allerede havde begyndt at vige for
 Medlidenheden og Ansaget af deres forrige Kjerlighed.
 Jeg læste det i manges Munde, da jeg traadte frem i Skran-
 ken, hvorfra jeg skulde tale til Folket, jeg saae, hvors-
 ledes de ventede paa, jeg skulde give dem en Leilighed
 til at trække sig paa en god Maade og uden at tabe no-
 get af deres demokratiske Majestæt tilbage igjen.
 Men de sandt sig meget bedragne i denne Forventning.
 Den Foragt, min Sjæl blev betagen af ved Synet af
 et Folk, som for saa Dage siden med saa overgiven en
 Glæde havde ledsaget mig til Fængslet, og Følelsen af
 mit eget Værd, dette var alt for levende hos mig. Den
 Begierlighed efter at gavne det, som havde været Dre-
 vefæderen til alle mine Handlinger og alle mine Plan-
 ner, var nu ophørt. Jeg ansaae det ikke værdigt til
 en Forsvarstale, som jeg holdt for en Beskæmmelse
 for min Caracteer og en Skam for mig selv, saa længe jeg
 levede; men jeg vilde for sidste Gang sige det Sand-
 heden. Havde det i forrige Tider kommet an paa at
 overbevise det om dets sande Fordele, saa havde jeg
 opbudet al min Veltalenhed. Men nu, da det kun var
 mig selv det angik, forsmæadede jeg al Bistand af en Kunst,
 som Rygtet tillagde mig nogen Hærdighed i. I Hens-
 seende til denne Punet afveg jeg ikke fra det Forsæt, jeg
 havde fattet; men den Korthed og Koldsindighed, jeg
 havde

havde foreskrevet mig selv, formaaede jeg ikke at indskrænke mig til. Den Affect, jeg usformærkt kom i, forlede mig ikke allene til Bidsøstighed, men og undertiden til Bitterhed. Min Tale indeholdt en kortsattet Fortælling om mit hele Levnedsløb i Athenen, de Grundsatninger, jeg havde fulgt i Republiken, og mine Tanker om Atheniensernes sande Interesse. Jeg behandlede ved denne Leilighed deres Domme og Yndlingsprojecter lidet strengt. Jeg sagde dem, at jeg i Affairen med de Beboere, der stode under deres Beskyttelse, havde aflagt en Prøve paa, hvad Maximer jeg stedselstide have handlet efter ved Statens Forvaltning; men da disse Maximer afvege saa meget fra deres Tankemaade og Sindsbestaenhed, saa vilde de handle meget viseligen, om de forviste et Menneske fra deres Cirkel, som ikke var til Sinds at frasiage sig de Pligter, der paalaa ham som Ven af Menneskeheden i Almindelighed, for at være en god Borger af Athenen i Særdeleshed.

Slutningen af min Tale er mig endnu saa frisk i Erindring, at jeg vil igjentage den Ord for Ord, for at give Dig en Prøve paa det Hele. "Guderne (sagde jeg) have ladet mig finde min Fader, paa en Tid da jeg allermindst haabede det. Jeg glædede mig ikke saa meget over hans Ansæelse og hans Rigdomme, som over den Opdagelse, at jeg havde en retssagssøn Mand at takke for min Tilværelse. Athenen blev ved ham mit Fædreland. Jeg ansaae den som den
Plads

Plads, Guderne havde anvist mig til at besordre Menneskenes Bedste. Denne enkelte Stads Fordele vare en alt for liden Gjenstand i mine Øine til at foretrakkes Menneskehedens almindelige Bedste; men jeg saa og begge Dele saa nøie forbundne med hinanden, at jeg kunde være sikker paa, virkeligen at fremme hine, naar jeg besordrede dette. Efter disse Grundsætninger har jeg handlet i mit offentlige Liv, og denne Handlemaade har paadraget mig Eders Brede. Athenienserne ville være store paa det menneskelige Kjøns Bekostning; og de ville vedblive i Lænkerne at være det, saalænge de, smedede i Lænker, som de maae takke sig selv for, og som de ere værdige til at bære, naar de kun søge at byde over Slaver, indskrænke al deres Uergjærighed til det roesværdige Fortrin, at være de bedste Talere og de smidigste Pantomimespillere i Verden. Men venter ikke af Agathon, at han skal hjælpe Eder til at vandre denne Vej, hvor mange Blomster end Eders Talere bestroe den med. De Forholderegler, jeg har fulgt i mit Privatliv, have vist Eder, hvad Grundsætninger, jeg havde ønsket at lede Eders offentlige Handlinger efter. Min Formue har staaet mere aaben for Enhver blandt Eder, end jeg selv har benyttet mig af den. Jeg belønnes med Uafnemmelighed for mine Begjæringer, og denne Erfaring lærer mig at forlade en Formue med Ligegyldighed, som jeg anvendte ilde, da jeg troede at anvende den bedst. Dette, Atheniensere! det er alt, hvad jeg har at sige, Eder til mit Forsvar. I ere nu, fordi

Mang-

Mængden af Eders Arme give Eder Magten over mig; Herrer over min Skjebne og, om I ville, over mit Liv. Kræve I min Død, saa lader mig vide, hvad jeg i Eders Navn skal sige den vise og gode Socrates, som I henseende mig til. Men lade I Eder nøie med at forvise mig fra Eders Dine, saa vil jeg med det sidste Diekast paa mit forhen kjære Fædreland udgyde en Taare paa Eders Lyksaligheds visse Grav, og i det, jeg ophæver at være en Athenienser, finde et bedre Fædreland i enhver Krog i Verden, hvor det er Dyden tilladt at skjule sig."

Det er let at formode, Skønne Danae! at en Apologie i denne Tone ikke var flittet til at udvirke mig nogen gunstig Dom. Den Forbittrelse, den opvakte hos den talrige Mængde, der var forsamlet, i Haab om at nyde det behagelige Skuespil, min Ydmygelse lovede den, var malet paa ethvert Ansigt. Men desuagtet har jeg aldrig seet nogen større Stilhed hos Folket, end der herskede, da jeg ophørte at tale. Det sølte, som det syntes, imod sin Villie, at Dyden indprænter Erbedighed. Men jo stærkere det sølte det Fortrin, den gav den anklagede, forladte og for alle Lyffens Gaver blottede Agathon over dem, der vare Herrer over hans Skjebne, des mere forhadet blev den det. Jeg veed ikke selv, hvorledes det gik til, at min gode Genius hjalp mig ud af denne Fare. Men kort om, da Stemmerne vare samlede, fandtes det, at Dommerne, imod mine Anklageres Forventning, lode sig nøie med
at

at forvise mig Grækenland for evigen, confiscuere Halvdelen af min Formue til det almindelige Væsen og tilkjende min Naarørende den anden Halvdeel af samme. Den Ligegyldighed, hvormed jeg underkastede mig denne Dom, blev i dette fatale Øieblik, der satte alle mine Handlinger i et falskt Lys, anseet for en Tredsfighed, der gjorde mig uværdig til al Medlidenhed. Men desuagtet tillod man dog mine Venner at forsamle sig om mig, at tilbyde mig deres Tjeneste og at følge mig ud af Athenen, hvilken jeg, skjønt det var mig tilladt at blive der længere, forlod i samme Time med ligesaa let et Hjerte som en Fange forlader det Fængsel, han usformodentligen løslades af. De Taarer, jeg saae at fældes af mine Folk og de saa, som mit Kald ikke havde bortfrækket fra mig, var det eneste, der rørte mit Hjerte ved en Afsked, som vi for evigen toge med hinanden, og deres gode Ønsker for mig var alt, hvad jeg modtog af alle de Tilbud, de af medliden og taknemmelig Omsorg gjorde mig.

Jeg befandt mig nu igjen omtrent i de samme Omstændigheder, som jeg var i for nogle Aar siden, da jeg laae under Cyprest træet uden for min Faders Gaard i Corinth, uden at vide, at det var min Fader. De store Forandringer, den Rigdom, Anseelse, Magt og udbortes Glimmer, som Lykken i dette korte Mellemrum havde omringet mig med, alt dette var nu forsvundet som en Drøm. Men de væsentlige Fordele, som efter alt, hvad der var mødt mig, vare blevne tilbage i min Aand og mit Hjerte,

nu fuldkommen berettiget til at anvende den naturlige Frihed, som min Forvisning gav mig igjen, til at befordre min egen Lykkelighed. Jeg besluttede alt, saa nu at iværksætte det Forsæt, jeg allerede havde sat tet i Delphi, og besøge Kilderne til den østerlandiske Visdom, Magierne og Gymnosofihistene i Indien, i hvis helligede Tensomhed jeg haabede at finde min Sjels sande Guddomme, Visdommen og Dyden, af hvilke der efter mine Tanker kun omsværmede uæressentlige Phantomer blandt de øvrige Mennesker.

Men inden jeg kommer til de Hændelser, der hindrede mig fra at udføre dette Forsæt og bragte mig i Stikkelse af en Slave til Smyrna, maa jeg igjen erindre mig min unge Veninde, som vi siden min Forsigtning til Athenen have tabt af Synne.

Sjette Capitel.

Agathon ender sin Fortælling.

Den Forandring, der foregik med mig, da jeg fra de Delphiske Lunde traadte frem paa den handlende Verdens Skueplads, og kom ind i en folkerig Stads Tummel, i de urolige Bevægelser, der have Sted i en Republik, som svæver mellem Democraati og Aristocraati, og i det borgerlige Selskabs moralske Chaos, hvor Lidenskaber ligge i en almindelig og evig Strid med Lidens

denskaber, Hensigter uafsladeligen Kjempe med Hensigter, og intet er bestandigt, intet vist, intet, hvad det synes at være intet, beholder den Magt, det har, — denne Forandring var saa stor, at jeg ikke veed at betegne dens Virkning paa min Sjæl uden ved at ligne den med den Bedøvelse, vor Sjæl (efter min Ven Plato) en Tidlang, fremmed for sig selv, bliver liggende i, efterat den fra det rene oprindelige Lys, der opfylder de himmelske Rum, med eet er nedstyrtet i det Dynd, den jordiske Materie bestaaer af. Den Mængde nye Gjenstande, der fra alle Sider stimlede ind paa mig, fortærede Erindringen om dem, der i fjorten Aar havde omgivet mig. Det kostede mig Meie at forestille mig, at jeg var den samme Agathon, som i Templet i Delyphi havde viist og forklaret de Fremmede dets Mærkværdigheder. Endog Erindringen om min fjere Psyche blev en Tidlang fordunklet af den Taage, der omgav min Sjæl.

Men dette varede dog kun, til jeg var bleven vant til det nye Element, jeg nu levede i. Thi jo større Tomhed, mine Forretninger, ja endog Forlystelserne i min nye Stand efterlode sig i mit Hjerte, des inderligere savnede jeg hendes Nærværelse. Skuespillene, Gæstebuddene, Danseøvelserne og Musikøvelserne, intet kunde oprette mig Tabet af hine salige Nætter, som jeg henrykt af en fortryllende Besejelse havde tilbragt ved hendes Side. Men hvor stor end min Længsel var efter disse forsvundne Glæder, saa blev jeg dog langt

mere foruroliget af Forestillingen om den ulykkelige Tilstand, hvori Pythia's hevnjerrige Etinsyge formodentligen havde sat min unge Veninde. At udfinde hendes Opholdssted syntes næsten at være en Umuelighed. Thi enten havde Præstinden ladet hende sælge saa langt borte fra Delphi, at vi ikke kunde gjøre os noget Haab om at see hinanden mere, eller havde hun endog ladet hende sætte i Land paa en afliggende barbarisk Kyst, og overladt hende til hendes egen Eljebne. Men da intet er umueligt for Kjerligheden, saa opgav jeg dog ikke Haabet om at finde min Psyche igjen. Jeg overdrog alle mine Venner, alle de Fremmede, der kom til Athenen, alle Kjøbmand, Reisende og Søfarende at forespørge sig allevegne, hvor de kom, om hende, og paa det de desmindre skulde tage Feil af hende, lod jeg gjøre en utallig Mængde Copier af et Portrait, som jeg selv, eller snarere Guddommen for Kjerligheden ved min Haand, med den fuldkomneste Lighed havde tegnet efter den nærværende Original, medens vi samlede besandt os i Delphi. Jeg tilstaaer Dig endog, at Længselen efter at finde min Psyche igjen var (i det mindste i Førstningen) den fornemste Bevæggrund, hvorfor jeg søgte at udmærke mig i Republiken. Thi efterat alle andre Midler vare slagne mig Feil, syntes det mig, der ikke var andet tilovers, end at gjøre mit Navn saa bekjendt, at det maatte komme hende for Øren, hvor hun endog opholdt sig. Denne Wei var virkelig noget vidtøstigt. Jeg kunde gjerne tyve Nav igjennem i eet velt

tils

tilbragt mit Liv med større Bedrifter end Hercules og Theseus selv, uden at Hircanierne, Massageterne, Scythierne eller Asstrigonerne, i hvis Hænder hun jo imidlertid kunde være falden, havde vidst mere af mig end Maanens Beboere *). Men til Lykke fandt Skytsaanden for vor Kjerlighed en kortere Vej til at føre os sammen, endstjønt dog i Grunden kun for at give os Leilighed til for evigen at tage Afsked med hinanden.

Her vedblev Agathon at fortælle den Fjønne Døds historie, alt, hvad der var mødt ham paa hans Vandrings-
 skab til den Time, han var bleven bekjendt med hende, og hvorfor vi allerede have aflagt Læseren Regnskab i første og anden Bog af denne Historie. Efterat han derpaa havde gjort sig lidet lystig paa den vise Hippias's Betøstning, aabenbarede han nu sin smukke Veninde (som ingensteds havde sundet hans hele Fortælling mindre kjedsom end paa dette Sted) alt, hvad der var foregaaet i hans Hjerte fra det første Øieblik, han havde seet hende. Han forklarede hende med den samme Oprigtighed, som han selv troede at føle det med: "At ikkun hun alene havde været skabt til at realisere hans Begreber om idealiske Fuldkommenheder og en overjordisk Lyksalighed; at han, siden han havde fattet Kjerlighed til hende

og

*) Maanens Beboere er ikke noget upasseligt udtryk i Agathons Mund, uagtet dog vi Nære først ved Dugangeus og Fontenelle ere komne i Bekjendtskab med dem. Allerede de gamle Egyptiske Præster holdt Maanen for en beboet Verden, og af Orpheus blev denne Mening bragt til Grækerne.

og igjen havde seet sig elsket af hende, var aldeles bleven helbredet for det Overdrevne og Chimairiske deri, uden dog i mindste Henseende at forkaste sin forrige Tankemaade; at denne Forandring hos ham blot var en Følge af den Omstændighed, at han hos hende havde fundet alt, hvad han tilforn kun, naar hans Indbildningskraft i allerhøieste Grad havde været besjelet, havde været istand til at gjøre sig en dunkel og ufuldkommen Forestilling om, og at det var naturligt, at Indbildningskraften maatte ophøre at virke, saasnart der ikke var andet tilovers for Sjelen at gjøre, end at beskue og nyde."

Med eet Ord, Agathon havde maaskee aldrig sværmet saa meget i sit Liv som i dette Øieblik, da han, forblundet i høieste Grad af sin Kjerlighed, indbildte sig, at han ligesaa vist og umiddelbar saae og følte alt, hvad han foresnakkede den lettroende Damae, som han saae hendes smukke af Kjerlighedens Ild og al dens berusende Belyst henrykte Wine hestede paa ham, eller følte hendes Hjerte banke, naar han ikke i sin Beruselse formaaede at trække sine Læber tilbage fra hendes Bryst. Han endte sin Beretning med: "At han haabede, han ved sin hele Fortælling havde gjort det begribeligt for hende, at det, efterat han nu allerede saa ofte havde seet sig bedraget, snart af Menneskene, snart af Lykken og snart af sine egne Indbildninger, maatte være skrækkeligt for ham, om han nogensinde skulde finde sig bedragen i Haabet om
at

at elskes saa fuldkommen og bestandig af hende, som hans Lyksalighed krævede det." Han tilstod hende med en Aabenhjertighed, som maaskee kun en Danae kunde overbære med, at enhver levende Erindring om hans første Kjerlighed, forenet med Forestillingen om alle de selsomme Tilfælde, Forandringer og Catastropher, som han allerede havde oplevet i en Alder af fem og tyve Aar, havde bragt ham paa en Række melancholske Tanker, hvorved det havde været ham tungt at holde sin nuværende Lyksalighed for mere end et nyt Blandeværk af hans Phantasie. "At den er saa stor, sagde han, dette er det netop, der lader mig frygte for at opvaagne af saa skøn en Drøm. Kan Du, elskværdige Danae! — Du, som blot ved Din fortryllende Aand, endog uden denne elskovaandende Skabning, uden denne Skjønhed, hvis Beskuelse vilde være istand til, selv at sængsle himmelske Væsener, som ved Din blotte Sjælsfjælnhed, ved den magiske Ynde, der, forenet med alle muelige Fortrin, Gaver og Gratier, pryder Din Aand, vilde nedtrække min Sjæl fra Himmelen selv til Dig — kunde Du forestænke mig, om jeg skjalver for den blotte Muelighed, nogensinde at kunne tabe Din Kjerlighed, som for mig hele Væsens Tilintetgjørelse? — Lad mig, lad mig ideligen læse Bisheden om, at det aldrig kan skee, i Dine Øine, lad mig altid høre den af Dine Læber, altid føle den i Dine Arme! Og hvis denne sorgudende Fortryl-
 lelse nogensinde skal ophøre, saa sammensant i det sidste
 Die

Dieblig af Din Kraft, og lad mig døe for Dine Føds-
der af Henryttelse og Kjerlighed!"

Af det Svar, Agathon fik paa disse Udbrud af
den inderligste Æmhed, lader kun den mindste Deel sig
udtrykke med Ord; og denne Deel kan endog den koldeste
af vore Læsere efter alt, hvad vi allerede have sagt om
Danaes Godhed for vor Helt, ligesaa tydeligen fores-
tille sig, som vi kunde sige ham den. At hun i øvrigt
takkede ham meget artigen for Meddelelsen af hans
Historie, og at hun følte en meget stor Glæde over at
finde i denne Slave, der havde udslættet en Alcibiades
og den elskværdige Cyrus selv af hendes Hjerte, den
berømte Agathon, det unge Menneske, som Nygtet
havde gjort til et Underværk i hans Tidsalder, og at
hun maa have sagt ham mange skønne Ting herom, —
det forstaaer sig af sig selv. Men dette og alt, hvad
enhver anden, om hun endog ikke havde været en Da-
nae, under disse Omstændigheder, maatte have sagt ham,
ville vi (tilligemed alle de fine og skjelmiske Anmærk-
ninger, hvormed hun paa visse Steder afbrød hans
Fortælling) springe over, for at komme til andre Ting,
der foregik i hendes Sjæl, og som den største Deel af
vore Læserinder (som vi frygte for eller snarere endog
haabe) ikke har kunnet gjette af sig selv, uagtet de
dog ere vigtige nok til at fortjene et eget Capitel.

Agathon.

Tiende Bog.

Fortættelse af Agathons og den skjenne Danaes Historie
til den fjerdes hemmelige Udvigelse fra Smyrna.

Første Capitel.

Et stærkt Skridt til at befrie vor Helt fra hans
Fortrydelse.

Den fortrolige Beretning, som Agathon havde meddeelt sin omme Veninde om hele sit Levnedslob, den Aabenhjertighed, hvormed han havde fortroet hende sin Sjels inderste Drivesjæde, og den fuldstændige Kundskab, hun derved havde faaet om en Etsker, som det var hende saa magtpaaliggende at beholde, dette lod hende meget snart indsee, at hun maaskee havde mere Marsag til at frygte for hans Kjærligheds Bestandighed, end han til at forurolige sig over at miste hendes Hjerte.

Hjerte. Hvor smigrende det end var for hendes Forsængelighed at være elsket af en Agathon, saa havde hun dog for sit Hjertes Nolighed hellere villet, at han ikke skulde have spillet saa glimrende en Rolle i Verden. Hun frygtede, ikke uden Grund, for, at det vilde være yderst tungt at holde en ung Helt, som saa sjeldne Gaver og Kuldkommenheder syntes at have bestemt til de ædleste Optrin i det selskabelige Liv, for bestandigen fangen i Kjerlighedens og den vellystige Ørkesløsheds Blomsterløkker. Vel syntes den Opdragelse, han havde nydt, det besynderlige Sving, hans Indbildningskraft havde faaet derved, hans herskende Tilbøielighed til det speculative Livs Nolighed og Uafhængighed (hvilken nu havde faaet end mere Styrke ved de Streger, Lykken allerede saa tidlig i hans Ungdom havde spillet ham), tilligemed den Hengivenhed til Fornøielser, som i Forening med hans Hjertes overordentlige Følsomhed gjorde Vergjerrigheden blot til en subalterne Lidenstkaab hos ham — dette alt syntes vel at være hende meget behjælpeligt i at udføre det Forsæt, hun havde, at berøve Verden ham og beholde ham for sig selv. Men denne sværmeriske Indbildningskraft, denne fyrige Fornemmelsekraft var igjen fra en anden Side betragtet forbunden med en vis naturlig Ubestandighed, som hun havde alting at befrygte af. Kunde hun vel, med al den Forsængelighed, hvortil hendes egen Bevidsthed og det almindelige Bisfald berettigede hende, overtyde sig selv om, at hun virkelig besad den idealkke Guld-

Foms

Kommenhed, som hendes Tilbeders besjelede Øine saae hos hende? Og da ikke hun selv, men denne idealske Fuldkommenhed var den egentlige Gjenstand for hans Kjerlighed, hvad for usikker en Grund havde da ikke her et Haab, der forudsatte, at Fortryllelsen skulde vedvare bestandigen?

Denne sidste Betragtning bragte hende til at skjælve, — thi hun sølte med idelig tiltagende Styrke, at Agathon var bleven hende uundværlig til hendes Lykkelighed. Men (saaledes er det menneskelige Hjertes bedragelige Natur) just fordi Tabet af hendes Eifer vilde have gjort hende saa elendig, havde alle de Forestillinger, der smigrede hende med hans bestandige Besiddelse en dobbelt Kraft til at trøste et Hjerte, der ikke søgte andet end at blive skuffet. Hun indbildte sig altsaa, at Hengivenheden til det, man kunde kalde Sjælens Vellystighed, udgjorde det væsentligste Træk i vor Helts Sindsbefæffenhed. Selv hans Philosophie syntes at bestyrke hende i denne Mening og (med al sin Ophævelse over den største Hob af de Dødeliges grove Materialismus) i Grunden at gaae ud paa eet med Aristips Grundsatninger, hvilke tilforn ogsaa havde været hendes. Den hele Forffjel bestod efter hendes Tykke ifkun deri, at denne fornemmelig søgte Vellysten, som han gjorde til Visdommens sidste Formaal, i behagelige Indtrykke paa Sandserne, i Tilfredsstillelsen af en forfinet Smag og i de Forlystelser, man kan love sig i eet fra alle urolige Lidenstaber befriet

friet selskabeligt Liv, — men Agathon derimod især søgte denne finere Vellyst, hvoraf han i det Delphiske Tempels rolige Lunde havde sat sig saa elskværdigt et Phantom i Hovedet, i Indbildningskraftens og Hjertets Fornøielser. En Philosophie, hvorved han (efter vor Elskjønnes skarpsindige Jagttagelse) endog fra den sandselige Behageligheds Side snarere vandt end tabte, efterdi denne saae sin mægtigste Ynde fra en besjælt Indbildnings forskjønnende Indflydelse og et folende Hjertes kjerlige Bevægelse og Udgydelse. Forsuetsende alt dette med Visshed, troede hun, ikke at have noget at befrygte af den Ubestandighed, som hun, ikke uden Grund, ansaae for en Egenkab hos en alt for virksom og heitspændt Indbildningskraft, saalange hun ikke manglede Midler til forenet at fornøie hans Aand og Hjerter med en saadan Overflødighed og Afsværling, at en langt længere Tid, end Naturen har anvist Mennesket til Nydelse, ikke var lang nok til at gjøre ham kjed af saa behagelig en Tilstand. Hun havde saa megen mere Aarsag til at troe dette, som hun endog vidste af Erfaring, at Indbildningskraftens Energie aftager, jo mindre Tomhed Nydelsen af de virkelige Fornøielser efterlader sig i Hjertet og jo mindre Tid der gives den til at ønske sig noget behageligere end det Nærværende.

Det er endnu ikke Tid til at sige vore egne Tanker om disse Grundsætninger, som den skønne Danae havde dannet sig. Det er muligt, de, fra en vis Side betrag-

trag

tragtede, kunde være rigtige nok; men alligevel frygte vi meget for, at hun vil finde sig bedragen i Bruget af de Midler, hvorved hun haabede at naa sin Hensigt. Virkeligen elskede hun for oprigtig og for heftig til at gjøre rigtige Slutninger, og uden at hun blev det vaer, førte hendes Hjerte hende efterhaanden langt ud over de Naadelighedens Grændser, som hun i Forstningen havde befundet sig saa vel ved at blive inden for. Maaskee og en sønlig Etkynsyge over den gode Psyche blandede sig med i Spillet og gjorde hende begjerlig efter endog at udslette Erindringen om den Glæde, hans første Kjerlighed havde skjenket ham, af hans Hjerte. Men saa meget er imidlertid vist, at hun — for lutter Begjerlighed efter at overøse vor Ven med Ulyksalighed, bevise ham en grændseløs Kjerlighed og lade ham smage Glæden i en saadan Grad, at der ikke blev mere tilovers at ønske for Hjertet, ikke mere tilovers at optænke for Phantasien — valgte sig en Vej, som hun nødvendigen maatte forfeile sin Hensigt paa.

Efter at Agathon nu (i Følge sin mere forelskede end forsigtige Venindes nye Plan) nogle Uger igjennem havde nydt alt det Gode og Henrykkende, Kjerligheden har i sin Magt, blev han uformærkt betagen af en vis Sjelemathed, som vi ikke vide at beskrive kortere, end naar vi sige: at den aldeles var det Modsatte af den Kortryllelse, vi hidindtil have seet ham betagen af. Man vilde tage Feil, om man vilde tillægge denne

For.

Forandring saa uædel en Marsag, som den var, der nødte Petronius's foragtelige Helt til at tage sin Tilflugt til den gamle Enothea's Besværgelser og Nelder. Vi finde det langt sandsynligere, at den sande Marsag dertil laae i hans Sjæl, at den havde sin Oprindelse fra en Overvældelse med Fornøielser, hvorpaa der nødvendigen maatte følge et Slags Vedøvelse. Den menneskelige Natur synes kun at fordrage en vis Mængde Fornøielser og ligesaa lidet at kunne udholde en vedvarende Henrykkelse som en langvarig og overhaands hestig Smerte. Begge slappe omsider Nerverne og volde os et Slags Afmagt, hvori vi tabe al Evne til at føle mere.

Hvad der nu end maa have været Marsag til saa skadelig en Forandring for Danaes Hensigter, saa er det imidlertid vist, at Virkningerne deraf toge i føie Tid saa meget til, at det kostede Agathon Umage at kjende sig selv igjen eller begribe, hvorledes det var gaact til med denne besynderlige Forvandling. En magist Taage faldt ned fra hans forundrede Øine. Den hele Natur viste sig for ham i en anden Skikkelse og tabte den skønne Færnis, Kjerlighedens Aand havde overtrukket den med. Disse Hauger, før saa Dage siden alle Glæders og Elskovsguders Opholdssted, disse Elysæiske Skove, disse omstrøede Rosenbuske, hverimellem den skjelmiske Velsøst gjerne havde forstøkket sig, for des vißere at findes igjen, — opvakte nu ikke større Følelse ved deres Beskuelse, end enhver anden skyggesuld Plads,

enhver anden Buss. Den Lust, han aandede, var ikke mere hiin søde Kjerlighedsaande, hvoraf ethvert Drott endnu stærkere syntes at oppuste hans Hjertes Luc. Den skønne Danae nedsaak usformærkt fra den idealiske Guldkommenhed til det Værd, man tillægger ethvert smukt Fruentimmer, og han selv, som for kort siden havde anseet sig lige i Salighed med Guderne, begyndte nu at fatte en meget stærk Tvivl om, at han i den qvindelige Skikkelse, Kjerligheden havde forklædt ham i, fortjente Navn af Mand.

Man vil vist ikke tvivle paa, at Brindringen om, hvad han forhen havde været, — den forunderlige Drøm, som han jo længere des mere søgte sig berøget til at ansee for een eller anden velgjørende Aands, maaskee endog for sin elskede Psyches hensarne Sjæls Værk, — den Paamindelse, han fik af Dyden, som han tilforn havde tilbedet, havde opofret alting for, og de Bebreidelser, som den allerede for nogen Tid siden havde begyndt at gjøre ham for det urosværdige, ørkesløse og vellystige Levned, han tilbragte fire Dage i — havde her en god Leilighed til med forenet Styrke at angribe hans Hjerte, hvis bedste Tilboieligheder allerede vare paa Dydens Side. Næsten aldeles havde den allerede indtaget det igjen, da han nu tydeligen blev vaer, hvorhen de Betragtninger, han overgav sig til, nødvendigen maatte føre ham. Han blev forkrækket, da han saae, at intet uden Slugten fra dette alt for indtagende og fortryllende Fruentimmer kunde give ham

sin

sin forrige Skikkelse igjen. — At skilles fra Danae, at skilles for evigen fra hende! — denne Tanke betog hans Sjel med eet al den Styrke, den begyndte igjen at føle hos sig, og opvakte igjen Erindringen om og alle Fornemmelser af hans hersumrede Lidenstabel. Hende, som elskede ham saa inderligen, — som havde gjort ham saa lykkelig, — hende skulde han forlade, — hende skulde han, for al hendes Kjerlighed, for alt, hvad hun paa saa forbindelig, paa saa adelig en Maade, havde gjort for ham, give til Priis for Qvalerne af en med Utaknemmelighed besaaret Kjerlighed! — ”Nei, til saa nedrig, til saa vederstyggelig en Handling kunde hans Hjerte ikke beslutte sig. Dyden selv, som han var beredt til at opofre sin egen Tilfredsstillelse for, kunde ikke billige saa utaknemmelig og grusom en Medsart.”

Vi overlade det til de koldere Sædelærere at afgjøre, om Dyden kunde det eller ikke. Nok, vor Helt var saa levende overbevist om det sidste, at han — istedet for at tænke paa Grunde, hvormed han havde kunnet igjendrive Kjerlighedens Sophistierie — nu for ramme Alvor vønsede paa Middel til for evig at forene sit Hjertes Interesse med Dydens Interesse, en Forening, der aldeles ikke forekom ham umuelig.

Imidlertid havde Danae, som man let kan begribe, fra det første Øieblik, den Forandring, der var foregaaen i hans Sjel, havde yttret sig, lagt Mærke til den. Men det var langt fra, at den gode Dame gav hans Hjerte nogen Skyld derfor. Hun bedrog sig selv

selv i Henseende til den sande Årsag og forestilte sig,
 at Stedets Forandring og en kort Fraværelse vilde i
 sole Tid give hans Fornemmelserkraft al den Fyrig-
 hed igjen, den lod til at have tabt. Tilbagekomsten
 til Staden, hvor de ikke altid vilde see hinanden, hvor
 de vare nødsagede til at dølge deres Kjerlighed, og denne
 derved vilde faae Behageligheden af en himmelig For-
 staaelse, de Udspredelser, der foresalde i Stæderne,
 deres Selskaber, deres Forlystelser vilde (i hendes Tan-
 ker) meget snart bringe ham saa fyrig som nogensinde
 i hendes Arme igjen. Hun overtalede ham altsaa til
 at reise tilbage til Smyrna, endskønt den smukkeste
 Aarstid endnu ikke var ganske til Ende. Her vidste hun
 Cuden at det lod til, hun havde Deel deri at foran-
 skalte en Mængde Leiligheder, hvorved de sjeldnere end
 tilforn befandt sig i hinandens Selskab. Naar de igjen
 bleve allene, fløi hun ham vel med ligesaa megen Øm-
 hed som ellers i Armenie, men dog undveeg hun alt,
 hvad der kunde frembringe hiin alt for vellystige Bes-
 ruselse (hvori hun, saa ofte hun vilde, ved et eneste Pies-
 kast kunde bringe ham) og gjorde det altid paa saa fin
 en Maade, at han ikke kunde mærke, det var hendes
 egentlige Forsæt. Kort, hun vidste saa færdigen at
 forvandle den fyrigste Kjerlighed usformærket til det
 sømmele Vensteb, at Agathon (som hverken formodede
 Konst eller Hensigt i denne Udsærd) kaldt ganske trostøls-
 digen i hendes Snare, og inden søie Tid yttrede den
 samme Ømhed og Hefstighed, som om han nu først bes-
 g

gyndte

gyndte at lægge an paa at erobre hendes Hjerte. Vel stod det ikke i hendes Magt at forfølge ham igjen i hien besselede Tilstand med al dens Fortryllelse, som aldrig pleier at vende tilbage, naar den først engang er forsvunden. Men den Hestighed, hvormed hendes Undigheder virkede paa hans Sanser, og hans Takt- nemmeligheds- og Venstabsfølelser virkede paa hans Hjerte, frembragte dog omtrent den selsamme Sindss- tilstand hos ham; og da man er vant til at tillægge eens Virkninger eens Årsager, saa er det ikke ubegris- beligt, hvorledes de begge en Tidlang kunde bedrage sig heri, uden at formode, de bleve bedragne.

Der er megen Formodning om, at vor Helt for- medelst den listige Moderation, hvorved den skønne Danae vidste at oprette de onde Følger af sin forrige Uforsigtighed, vilde været om en Hals, og at hans Dyd i denne usikre Strid med hans Lidenskab, hvorved snart den ene, snart den anden fik overs- haand, omsider vilde bleven følelig nok til at indlade sig i et beskjæmmende Forlig med sin indtagende Fiende, dersom ikke Danae ved det uhyggeligste Tilfælde, der nogensinde kunde møde hende med saa besynderlig en Mand som Agathon, paa eengang var bleven berøvet baade hans Hoiagtelse og alt, hvad der hidindtil endnu havde holdt hende i Besiddelse af hans Hjerte. En Pers- son, som vi have elsket, beholder dog steds (endog efter at Kjerlighedens Feber er ophørt) et stort Herredømme over vort Hjerte, saalange den ikke har tabt vor Hoi- agtelse.

agtelse; og Agathon var alt for ædelmodig til at straffe den skønne Danae for hendes Svaghed mod ham selv med at stille hende ved det allermindste af hans. Men saasnart det var kommet dertil, at han troede at have bedraget sig i sine Tanker om hendes Caracteer og moralske Værd, saasnart han saa sig nødsaget til at foragte hende, ophørte hun strax at være Danae for ham, og efter en ganske naturlig Følge blev han i samme Øieblik Agathon igjen.

Andet Capitel.

Forberedelse til det Følgende. Nye Anslag af Sophisten Hippias.

Hippias kaldte sig en Ven af den skønne Danae, eller havde i det mindste, i Følge mere end ti Aars Bekjendtskab, sat sig i Besiddelse af alle de Rettigheder, der tilkomme en Ven. Vanen at see hinanden, det Behag, den ene fandt i den andens Omgang, visse Overeensstemmelser i deres Tankemaade, maaskee og den Gunst, han (i Følge det almindelige Rygte) i forrige Tider havde staaet i hos hende, alt dette havde frembragt det Slags Fortrolighed mellem dem, der iblandt Folk af Levemaade ansees for Venstreb, og virkelig ogsaa er alt det Venstreb, de fleste af dem ere istand til at nære, skjønt det i Grunden ikke er andet end en siltende Accord om at vilse hinanden vel, saalange den ene eller

den anden Part selv finder sig tjent dermed, hvorfor dette Benskab og almindeligen kun varer saalænge, og intet Øieblik længere end — til det engang bliver sat paa Prøve.

Sandt er det, at Hippias havde taabt en god Deel af hendes Agtelse og altsaa tillige af hendes Fortrolighed, siden Kjærligheden havde begyndt at frembringe saa besynderlige Forandringer i hendes Caracteer. Jo mere Agathon vandt, des mere maatte Hippias tabe. Men just fordi dette var saa naturligt, havde hun ikke mærket det hos sig selv, og deraf kom det, at hun, ubeskympet for, at han skulde see dybere ind i hendes Hjerter end hun selv, ikke faldt paa at bruge den mindste Forsigtighed i Henseende til ham. Vi slutte dette deraf, at hun, istedet for at sværte ham hos sin Tilbeder, endog gjorde sig Umage for at sætte ham i større Ansæelse hos ham. Dette lyktes hende og saa fortræffeligen, (da Sophisten ikke efterlod at gjøre Sit dertil), at Agathon allerede begyndte at sætte bedre Tanker om hans Tankemaade, og uformærkt lod sig forlede til at skænke ham saa megen Fortrolighed, at han endog indlod sig med ham om sit Hjertes Anliggender.

Vore Elskende løb altsaa med al den Uforsigtighed, Hippias nogensinde kunde ønske, i den Snare, han havde lagt for dem, og tænkte paa intet mindre end at han kunde have til Hensigt at ophæve en Forbindelse, som i visse Maader var hans eget Værk. Denne Uforsigtighed kunde synes saa meget mindre tilgivelig, da

de begge vidste saa nøie, hvad Grundsatninger han handiede efter. Men det er en Jagttagelse, som man hver Dag har Leilighed til at gjøre, at ædle Sjæle maae altid, hvorledes de end bære sig ad, blive bedragne, naar de komme i Kast med Folk af en saadan Carac- teer som vor Sophist. Om de end kjende disse Folks Tænkesmaade nok saa vel, om de end have nok saa mange Prover paa, at den, hvis Tilbøieligheder og Handlinger allene bestemmes ved hans Lidenkabers Interesse, ikke er istand til at vise nogen sand Ret- skaffenhed, saa vil det dog stedse blive dem umueligt at udforske alle hans Hjertes Folder og Krinkelkroge med saadan Nøiagtighed, at der jo i een eller anden af dem skulde kunne ligge en hemmelig Skalk paa Luur, som man ikke, førend den kommer til Syn, er bles ven vaer deri. Agathon og Danae, for Exempel, kjendte Hippias nøie nok til at være overbeviste om, at han, saasnart hans Interesse stred imod deres Kjærlighed, ikke vilde betænke sig noget Dieblit paa at opofre Venkabets Pligter for at fremme sin egen Fordeel. Thi hvad ere Pligter for en Hippias? Men alligevel kunde de ikke begribe, hvad Fordeel det kunde være ham til at sætte Splid imellem deres Hjerter, og dette var det, der gjorde dem sikre. Virkeligen havde han ingen In- teresse derved; heller ikke var det egentligen hans Hensigt at volde nogen Skilsmisse mellem dem. Men han havde en vis Interesse ved at spille dem en saadan Streg,

som

som i Folge Agathon's Caracteer nødvendig maatte gjøre denne Virkning. Og dette var det, de ikke tænkte paa.

Vi have i fjerde Bog af denne Historie aabenbaret Læseren de Hensigter, der bevægede Sophisten til at gjøre vor Helt bekendt med den skønne Danae. Platon var vel udtænkt, og havde, efter de Forudsætninger der laae til Grund derfor, umueligen kunnet mislykkes, dersom man torde gjøre sig Regning paa nogen Forudsætning, naar Kjerligheden blander sig med i Spillet. Men denne Gang var det gaaet ham, som det almindeligst gaaer Projectmagerne, han havde tænkt paa alt, kun ikke paa den eneste Omstændighed, der lagde sig i Veien for hans Hensigter. Hvor havde han og kunnet troe, at en Danae skulde været istand til at lade sit Hjerte sangse af en Platonisk Elsker? En ligegyldig Philosoph vilde have studset derover, uden at komme i nogen Hede; men der gives kun saare faa ligegyldige Philosopher. Hippias sandt sig bedragen i sine Forventninger; hans Forventninger grundede sig paa Slutninger; hans Slutninger paa hans Grundsaetninger, og disse paa hans hele Ideesystem, hvilket, som man veed, hos en Philosoph udgjør den bedste Deel af hans kjære Jeg. Hvoe kunde han altsaa andet end være misforneiet? Hans Forsængelighed sølte sig krænket. Agathon og Danae havde været Aarsag dertil. Vel vidste han, at de ikke kunde have havt til Hensigt at fornærme ham, men det bryder ingen Hippias sig om. Nok, at hans Fortørnelse var grundet, at den maatte have

have en Gjenstand, og at der ikke kunde fordres af ham, at han skulde være fortørnet paa sig selv. Folk af dette Slags see hellere, at den halve Verden gaaer under, end de tilstaae sig selv, at de have feilet. Det var altsaa naturligt, at han var betænkt paa at forskaffe sig Opreisning i den Fornoielse, Hævnen kunde berede ham, for Manglen af den, Haabet om at omvende vor Helt havde lovet ham.

Agathon elskede endnu stedse den skønne Danae, efterdi hun, selv efterat den høieste Grad Fortryllelse var ophørt, stedse vedblev i hans Bine at være den fuldkomne næste Person, han kjendte. Hvad for en Aand? Hvad for et Hjerte! Hvad for sjeldne Talenter! Hvad for en Indtagenhed havde ikke hendes Omgang! Hvilken en Mængde Fuldkommenheder og Undigheder! Hvor agtsværdig maatte ikke alt dette gjøre hende for ham! Hvor fordeelagtig for hende var ikke Erindringen om ethvert Øieblik fra det første, han havde seet hende, til det Øieblik, hvori hun, overvældet af sympathetisk Kjerlighed, havde gjort hans Hjerte lykkeligt! Kort, alt, hvad han vidste om hende, var til hendes Fordeel, og af alt, hvad der havde kunnet formindske hans Hoiagtelse for hende, vidste han intet.

Man kan letteligen forestille sig, at hun ikke var saa usorgsamt at forraade sig selv. Sandt er det, hun havde ikke kunnet holde sig for at belønne den fortrolige Beretning, han havde aflagt hende om sit Levnedsløb, med en Beskrivelse af sit Levned; men vi tvivle dog
me

meget paa, at hun holdt sig forbunden til en ligesaa samvittighedsfuld Oprigtighed. Og hvoraaf vide vi og, at ikke Agathon selv, med al sin Nabenhiertighed, har dulgt een eller anden Omstændighed, som han maaskee (som en god Maler eller Digter) forudsaae at kunne lægge Hindringer i Veien for den Skønne Virkning, det Zele vilde gjøre? Hvo indestaar os for, at den forførte Præstinde ikke havde bragt det videre hos ham, end han har tilstaaet? — Det være, som det vil, saa er det dog vist, at Danae, ved at fortælle sin Historie, mere gjorde Lovene for det Skønne og Anstændige, end Pligterne i Henseende til noiagtig historisk Trostid til sit Bismærke, og at hun ikke tog i Betænkning, snart at forskjønne eet eller andet Træk, snart at udelade en liden Omstændighed, efterføhmest hendes Forhold til hendes Tilhører krævede det. Thi det var kun ham, ikke Verden, hun fortalte sit Levned, og hun kunde altsaa ikke holde sig saa overhaands meget bunden til de strænge Fordringer, Verden (endstaaent forgyvet) gjør paa Historieforfatteren. Vi ville ikke dermed sige, at hun aldeles fortaug ham nogen Begivenhed af særdeles Bigtighed i sit Liv, eller at hun, istedet for de virkelige, forte ham bag Lyset med opdigtede. Hun sagde ham alt. Men der gives en vis Kunst, hvorved man kan borttrække det, der kunde gjøre et ubehageligt Indtryk, fra Tilskuernes Pine; det kommer saa meget an paa Bendingen; en eneste ubetydelig Omstændighed gjør ofte en Begivenhed saa for-

Fjels

Skjellig fra det, den uden denne ubetydelige Omstændighed vilde have været, at man, uden kjendelig Forsandring af det, der udgjør Stoffen til Fortællingen, kan begaae tusinde meget betydelige Froløsheder mod den historiske Sandhed. En Betragtning, der (i Forsbigaaende sagt) gjør os de Historiekrivere, der beskrive os deres egen dyrebare Person (hverken Xenophon, Cæsar eller Marcus Antoninus, ja end ikke den aabenhjertige Montaigne selv undtagne), mistænkeligere endnu, end nogen anden Klasse Historiekrivere.

Den skønne og kloge Danae havde altsaa hverken dulgt sin Opdragelse i Aspasia's Huus, sit Vekjendskab med Alcibiades, eller den ærefulde Kjerlighed, hun havde opvaakt hos Prinds Cyrus, for sin Tilbeder. Disse og mange andre, endog mindre glimrende, Steder i hendes Historie gjorde hende tildeels Vre, og kunde tildeels med den Færdighed, der, som den anden Aspasia var hende egen, fortælles saaledes, at de maatte gjøre hende Vre. Men de Steder, der enten i og for sig eller med Hensyn til vor Helts Smag, umuelig under noget Slags Bending og Indklædning, eller i noget Slags Lys kunde behage, og paa hvis Forstjænnelse hun altsaa anstaae af anvendt Kunst for at være spildt, dem havde hun klogelig forbigaaet med en fuldkommen Tanshed. Og dersom det kom det, at vor Helt endnu stedse stod i den Tænke, at han havde været den første, hun havde gjort sig forbindtlig ved Ganskebeviisninger — af det Slags, han var bleven overøst med af hende. En Bilsfarelse, der
 efter

efter hans subtile Tænkemaade var saa nødvendig til hans Lykke, at alle hendes Guldkommenheder, uden den, vilde været for svage til at holde ham endog kun et eneste Øieblik i hendes Lænker! At betage ham denne Bildfarelse, var den værste Streg, der kunde spilles hans og den skønne Danaes Kjerlighed, og at gjøre dette, var netop det Middel, hvorved Sophisten haas bøde at forskaffe sig en Hævn paa eengang over dem begge, hvorom den blotte Forestilling satte hans ondskaabsfulde Hjerte i Henrykkelse. Han trængte nu kun efter en beqvem Leilighed dertil, og denne pleier gjerne at komme et ondt Forsæt paa den halve Vej i Møde.

Om dette sidste maa tilskrives en ond Dæmons Bestraelfer, eller om det kommer af, at Ondskaben, i Følge sin Natur, sætter Mennesket i fyrigere Virksomhed end det Gode, er et Spørgsmaal, som vi ville overlade til andre at undersøge. Men det være enten det ene eller det andet, saa vilde det dog være en ganske naturlig Følge af den næsten daglig stadfæstede Erfaringsandhed: at det Onde vilde tiltage i en stedse vorende Progression og (i det mindste i denne sublinariske Verden) tilsidst aldeles opsluge det Gode, dersom ikke en næsten ligesaa almindelig Erfaring beviser: at de Ondes Bestraelfer, hvor lykkeligen de end maatte udføres, almindeligen dog forfælle deres egentlige Forsmaal, og befordre det Gode ved de samme Lænker og Forholdsregler, hvorved det skulde været hindret, ja under

bertiden besordre det langt bedre, end om de havde været ganske ligegyldige derved.

Tredie Capitel.

Hippias bliver en Fjendmoder mod sin Veninde Danae.

Blandt andre Egenheder, som gjorde Danaes Character elskværdig, besad hun og den, at hun var en fortræffelig Veninde. Saa ligegyldig som hun, indtil den Tid, Agathon indtog hendes Hjerte, havde været over den Vebredelse, der gjordes hende for Ubestændighed i sin Kjærlighed, saa trofast og standhaftig havde hun stedse været i sit Vensteb. Hun elskede sine Venner med en Æmhed, som letteligen af Folk, der ikkun domme efter udvortes Indtrykke, kunde tilskrives en egennyttigere Affect. Thi denne Æmhed steg til den heftigste Vidensteb, saasnart det kom an paa at bevise en ulykkelig Ven nogen Tjeneste. Der gives ingen Fornægtelse, som hun jo i dette Fald havde opofret for Venstebets Pligter.

En Anledning af dette Slags kaldte hende nu paa nogle Dage bort fra Smyrna. Agathon maatte blive hjemme, og den trostældige Danae forsedede sig, tilfreds med det Beviis paa hans Kjærlighed, som hans Bedrøvelse ved Affæden gav hende, sin egen Rummer ved Forestillingen om, at en kort Fraværelse vilde lade ham langt bedre føle, hvor meget hans Lykkelighed var

værdt,

værdt, end en uafbrudt Tilstædeværelse. Rolig over hans Hjertes Besiddelse, bad hun ham, ikke at negte sig, i hendes Fraværelse, nogen Fornøielse, som det rige og vellystige Smyrna kunde forskaffe ham; ja hun anbefalede ham dette endog saa meget indstændigere, som hun var ganske sikker paa, at hun ikke hos ham havde noget at berygte af deslige Udspredelser.

Men Agathon havde allerede begyndt at tabe Smagen for disse Forslystelser. Hvor levende, hvor afvejlende og hvor berusende de end maatte være, saa ere de dog ikke i Stand til at indtage en ædel Sjæl synnerlig lange. Som Tidsfordriv betragtede, kunne de kun være det for Folk, som ikke formaae at besatte sig med noget andet; og Fornøielser blive de kun, saalænge de ere nye. Jo mere de forlyste, des snarere mødtes man deraf og Ejedes derved; al deres tilsyneladende Afvejsling er ikke, naar man vedblivende nyder dem, istand til at skjule det Bønsformige, hvorved de omsider endog blive modbydelige for den Klasse Mennesker i Verden, som mangle al Fortjeneste. Danaes Fraværelse betog dem aldeles den eneste Tillokkelse, de kunde have haft for ham, nemlig Fornøielsen over den Deel, hun havde taget deri. Han tilbragte altsaa næsten den hele Tid, hun var fraværende, i en Bønsformighed, som hans drivtige Liv i Athenen og hans vellystige Tidsfordriv i Smyrna allerede paa nogle Aar havde gjort ham fremmed for. Her gik det ham i Forstningen, ligesom det gaaer dem, der med eet kom-

me

me fra et meget lyst Sted ind i et mørkt. Hans Sjel
 fælte sig tom, fordi den var alt for fuld. Han tilskrev
 sin Venindes Fraværelse det. Han følte, at hun var
 borte, og tænkte ikke paa, at han ikke vilde have sav-
 net hende saa meget, dersom ikke hans Sjelekraft, vant
 til en vellystig Uvirksomhed, var bleven dyttet i
 Søvn.

De første Dage bortsneg sig for ham i et Slags
 sød Melancholie, som virkeligen havde noget behageligt
 for ham. Danae var næsten den eneste Gjenstand,
 hvormed hans i sig selv indsluttede Sjel sysselsatte sig.
 Og om end Erindringen imellemstunder førte ham til-
 bage til de ældre Tider, om den end viste ham Psyches
 Billede eller de glimrende Optrin fra hans republicanke
 Liv, saa var det dog kun for at sætte den uforlignelige Da-
 naes Værd og den rolige Lyksalighed, der var forbunden
 med et Privatliv, som ene var helliget Kjerligheden,
 Venskabet, Muserne og Glædens Gudinder, i des klar-
 ere et Lys. Hans Kjerlighed opflammedes paa ny.
 Den udbredte atter hiin besjælende Varme i hans Væ-
 sen, som bringer Hjertets og Indbildningskraftens Dris-
 velsjædre til at harmonere saa vel med hinanden. Han
 dannede sig en Idee om en Levemaade, som mere stik-
 fede sig for en Gud end for et dødeligt Menneske. Da-
 nae tindrede deri fra en Himmel af Glædens og Lyksa-
 lighedens smilende Villeder. Henrykt af disse behages-
 lige Drømme, besluttede han hos sig selv at forene for-
 stedse sin Skjæbne med hendes. Han ansaae hende
 var

værdig til at gjøre den Agathon lykkelig, som havde været for stolt til at modtage endog den meest glimrende Lykke af en Konges Haand. Denne Beslutning, som hos tusinde andre kun vilde været en meget upaagidelig Prøve paa Kjerligheden, var virkeligen, i Følge hans Tænkemaade, et Beviis paa, at hans Kjerlighed var stegen til det høieste.

Saa fordeelagtig for Danaes Hensigter var hans Sindsforfatning, da Hippias engang gjorde ham et Besøg, for at beklage sig i en venstabelig Tone over den Tensomhed, hvori han tilbragte sit Liv i sin smukke Benindes Fraværelse. Danae burde lade sig nøie, sagde han i en spøgende Tone, med at beholde den elskværdige Callias for sig selv, naar hun var nærværende; men og at borttrække ham i sin Fraværelse fra Verden, det var virkelig for meget, og maatte omsider have til Følge, at de Skjønne i Smyrna vilde gjøre en almindelig Sammensværgelse mod hende. Agathon besvarede dette Spøg i samme Tone. Usformærkt blev Samtalen interessant, uden at Sophisten lod sig mærke med nogen egentlig Hensigt dermed. Han gjorde sig Umage for at overtøde sin Ven om, at han handlede urigtigt i at forlade Selskabet, for at underholde sig med Dryaderne om sin Kjerlighed og overvalde Zephyrerne med Sukke og Budskaber til sin Fraværende. Han skildrede ham de Kørnoieller, han berøvede sig selv, og glemte heller ikke det Latterlige, de Skjønne vilde finde i saa besynderlig en Grille. I hans Tanker burde en Callias

liis, — som i Følge sine Fortrin havde Ret til at lade sin Egsjerrighed, for saavidt det kom an paa at fængsle Hjerterne, gaae saavidt den vilde, og som kun behøvede at vise sig for at seire, — ikke lade sig naie med en eneste Erobring, hvor glimrende den end maatte være. — Han beviste denne Smigers Sandfærdighed med de Fordringer, nogle af de berømteste Skjønheder i Smyrna i denne Henseende gjorde paa ham. Efter hans Foregivende stod det til Agathon selv, paa reengang at tilfredsstille sin Forsængelighed, sin Nysgjerrighed og sin Hengivenhed til Fornoielser, og at være lykkelig paa saa mangfoldige Maader, som den allervellystigste Indbildning nogensinde kunde ønske sig.

Agathon havde kun et eneste Svar paa alle disse skjønnede Forhaabninger, — nemlig sin Kjerlighed til Danae. Sophisten fandt det utilstrækkeligt. De samme Marsager, han havde havt til at satte Kjerlighed til Danae, maatte ogsaa indgyde ham Høielse for andre Fruentimmeres Indigheder. I Følge hans Mening udgjorde Afvoerlingen af Gjenstandene Kjerlighedens største Lyksalighed. Han forsvarede denne Sætning ved en meget sprig Beskrivelse over de ualmindelige Fornoielser, der vare forbundne med Overvindelsen af enhver forskjellig Classe af de Skianne. De Uvidende og de Erfarne, de Sindrige og de Renfoldige, de Smukke og de Hæslige, Coquetterne, de Tilbageholdne, de Dydige, de Andægtige, — fort enhver særegen Character sysselsatte Smagen, Indbildningen, ja

endog

endog Sandserne (thi Hjerterne brød han sig ikke om) paa sin egen Maade, krævede en anden Plan, lagde andre Vanskeligheder i Veien, og gjorde sin Tilbeder lykkelig paa en anden Maade. Slutningen af denne Beskrivelse gik ud paa, at det var ubegribeligt, hvor man kunde have saa megen Fornøielse i sin Magt, og dog negte sig den allene for at udtømme de eensformige Glæder lige til Varmen, som en eneste med romanagtig Troskab uforanderlig vedvarende Lidenstabs formaaede at berede.

Agathon tilstod, at den Afverling, Hippias opmuntrede ham til, kunde være ganske behagelig for en ærkesløs Slave af Velslysten, som gjorde dette Slags Tidsfordriv til sin eneste Forretning i Livet. Men han paaastod, at saadanne Personer aldrig maatte have prøvet, hvad sand Kjerlighed var. Derpaa overgav han sig aldeles til sit Hjertes Sværmerie, for at gjøre Hippias en fattelig Skildring af det, han fra første Dier blit indtil denne Time havde følt for den Skønne Damae. Han beskrev ham saa sand, saa om, saa fuldkommen en Kjerlighed, han udbredte sig med saa besjelet en Henrykkelse over sin Venindes Guldkommenhed, deres Sjæles Sympathie og over den Salighed, han nød i hendes Kjerlighed, at man enten maatte besiddet en Hippias's Ondskab eller en Mentors venskabelige Haardhertighed, for at være istand til at betage ham saa lykkeligjørende en Wildfarelse.

Den skønne Danaes Undigheder, svarede Sophisten ham, ere saa bekjendte, og hendes Fortrin i denne Henseende indrømmes saa almindeligen endog af hendes eget Kjon, at Lais selv — uagtet hun er berømt for, at de ædleste Grækere og at udenlandske Færster overbyde hende for at nyde hendes Gunst — vilde gjøre sig latterlig, om hun lod det falde sig ind at gjøre hende Fortrinet i Henseende til hendes Elskværdighed stridigt. Men at hun nogensinde vilde opnaaet den Ære at indgyde nogen saaaer værdig, saa metaphysisk, saa stor og over alt, hvad der lader sig tænke, ophøiet en Kjerlighed, at hendes Undigheders Magt endnu skulde være forbeholdt dette Underværk, det eneste, der endnu fattedes hende, dette havde virkelig ingen kunnet drømme om, uden at udlee sig selv for et saadant Udfald.

Her forgik Taalmodigheden aldeles vor Helt, som allerede forhen havde fundet den ondskabsfulde Sammenligning med en Corinthisk Lærdere høist forargelig. Han irettesatte Sophisten med al den Hidsighed, der kan tænkes hos en Elsker, der seer sig fornærmet i Gjenstande for sin Tilbedelse, og bebreidede ham den tvetydige Tone, hvori han tillod sig at tale om en Person som Danae. Men hans Forbittrelse saavel som hans Forvirring steg nu til det højeste, da han saae, at en satyragtig Latter var det eneste, Hippias svarede ham med.

Det er saa let at forudsæe, hvad for et Udfald denne Scene maatte faae, at vi efter alt, hvad der allerede er sagt om Sophistens Hensigter, gjerne kunne

lade Læseren til sin egen Indbildning. Utaalmodige Spørgsmaal paa den ene, Udsugter og snedige Bendinger paa den anden Side, dette var alt, hvad der foresaldt, indtil endeligen Hippias efter megen Overtalelse lod sig med en Magt, som hans foregionne Benskab for Agathon ikke kunde imodstaae, afstvinge Hensmeligheden om den skønne Danaes sande Stand og de Anecdoter, som vi allerede have betroet vore Læsere i det tredie Capitel af den fjerde Bog.

Vi have i det Foregaaende talet om, hvor meget det ved Fortællingen af en Tilbragelse kommer an paa den Fortællendes Hensigt dermed. Danae fortalte sin Historie i den uskyldige Hensigt at behage. Hun saae naturligviis sin Opførsel, sine Svagheder, ja endog sine Feiltrin i et blidere og (lader os tilstaae Sandheden) i et sandere Lys end Verden, som paa den ene Side ikke er underrettet om alle de smaa Omstændigheder, der retfærdiggjøre os eller i det mindste formindste vor Brøde, og paa den anden er ondskabsfuld nok til, for at forskaffe sig des større Fornøielse, at overvælde Maleriet af vore Daarligheder med tusinde Træk, hvorefter det vel bliver mindre sandfærdigt, men igjen des mere comiskt. Ulykkeligviis for hende krævede Hippias's Hensigt, at han maatte drive den listige Kunst, at male Tilbragelserne med de hæsligste Farver, saar vidt, som Sandsynlighedens Love nogensinde kunde tillade det.

Vor Helt lignede, medens han hørte paa denne Beretning, snarere en Viæd støtte eller et dødt Menneske end sig selv. En kold Gysen og en flyvende Sild foreverelviis gennem hans Aarer. Hans Bryst, bestormet med eet af de allerbesværligste Lidenstaber, trak Beiret saa langtsom, at han vilde faldet i Besvimelse, dersom ikke een af dem pludseligen havde saaet overhaand og ved de heftigste Udbrud forskaffet hans beklemte Hjerte Luft. Det Bys, hvori Hippias viste ham hans Gudinde, udgjorde saa krænkende en Contrast med det, han var vant til at see hende i, Tanken om at have bedraget sig saa groveligen var saa uudstaaelig for ham, at det maatte falde ham aldeles umueligt at fatte Tillid til Sophistens Beretning. Den hele Storm, der rasede i hans Sjæl, brød altsaa ud over Forræderen. Han kaldte ham en falsk Ven, en Dagtaler, et slet Menneske, — han opfordrede alle Havnens Gudsomme mod ham — han svor, at dersom han ikke med den allerubestrageligste Evidence beviste de Bestyldninger, hvormed han havde fordrifet sig til at besmitte den skønne Danaes Dyd, saa skulde han udrydde ham af Verden som et Uhyre, der fordunkle Solens Bys, og give hans fordomte Adsel ubegravet til Priis for Fuglene i Lusten.

Hippias udholdt denne Storm med den Koldsindighed, som forudsættes hos et Menneske, der kjender Lidenstaberens Magt, og saa voligen som den, der fra den sikre Bredde er Tilskuer af det vilde Oprør blandt Havets Bølger, som han lykkeligen er reddet fra. Et medlidende

fast, som af en lumsk Smiil blev betaget sit tvetydige Vard, var alt, hvad han mødte den opbragte Elsters Harme med. Agathon studede derover. En skrækelig Tvivlraadighed kastede ham med eet over paa den anden Side. Tal, Grusomme! raabte han, tal! Beviiis Dine affyrelige Beskyldninger saa klart som Solens Stin, eller og bekjend, at Du er et løgnagtigt Affskum og forgaa da af Undseelse!

Er Du ved Dig selv, Callias? svarede Sophisten ham med hiin dræbende Koldsindighed, som i saadanne Omstændigheder er den triumpherende Ondskab egen. — Kom først til Dig selv igjen; saasnart Du bliver istand til at høre med Fornuft, skal jeg tale.

Agathon taug; thi hvad kan den sige, der ikke veed, hvad han skal tænke?

Sandeligen, tilføiede Hippias, jeg begriber ikke, hvad Narfag Du troer at have til at anstille Dig som den rasende Ajax imod mig. Hvo taler om Beskyldninger? Hvo anklager den skønne Dange? Er hun maaskee mindre elskværdig, fordi Du hverken er den første, der har seet hende, eller den første, der har rørt hendes Hjerte? Hvad er det for Griller? Tro mig, enhver anden end Du havde ikke behovet andet end blot at see hende for at finde mine Esterretninger troværdige. Det blotte Syn af hende er et Beviiis. Men Du fordrer et stærkere? Du skal faae det, Callias! Hvad siger Du, om jeg selv havde været een af dem, der kunne rose sig af at have seet den skønne Danae rørt?

Du,

Du? raabte Agathon med en vantro Forundring, som just ikke var synderlig smigrende for Sophistens Forsængelighed.

Ja, Calkias! jeg, jeg, som Du seer mig her, fraregnet ti eller tolv Aar, hvorved jeg den Gang maaskee var mere skicket til at forskaffe mig de Skjønnes Bisald. Du troer maaskee, jeg spøger; men jeg er overbevist om, at Din Gudinde selv tænker alt for ædelt til, naar Du spørger hende derom paa en passelig Maasde, at ville dølge Dig en Sandhed, som hele Smyrna kunde vidne om.

Her vedblev det barbariske Menneske, uden den mindste Medlidenshed med den Tilstand, han ved alt sit Pralerie satte den arme Agathon i, Stykke for Stykke at beskrive den Lyksalighed, han havde nydt, i saa troværdig en Tone og med en saadan Munterhed, at det næsten bragte hans Tilhører til Fortvivlelse. Det er forbi! faldt han endelig Sophisten i Ordet med saa heftig en Bevægelse, at han i dette Øieblik syntes at være mere end et Menneske; — det er forbi! — O Dyd, du er bleven høvnet! — Hippias! Du har under Venkabets smilende Maske gjennemboret mig med en giftig Dolk! — Men jeg takker Dig! — Din Ondskab gjør mig en pigtigere Tjeneste, end alt, hvad Dit Venkab kunde gjøre for mig. Den aabner mine Øine; — den viser mig med eet i Gjenstandene for min Hæiagtelse og min Tilslid, i mit Hjertes Afgud og min formeente Ven, de allerforagteligste Væsener, mine Øine nogensinde have

besmittet sig med. — Guder! en Trille for en Hippas! Kan der være noget mere vanæret i Verden end den? — Med denne Apostrophe gjorde han det forægteligste Dietkast, der nogensinde har forladt et menneskeligt Munde, paa den trufne Sophist og gik bort!

Fjerde Capitel.

Følger af det Foregaaende. Agathon forlader hemmeligen Smyrna.

For den menneskelige Sjæl gives der maaskee ingen skrækkeligere Smerte end den, at see sig nødsaget til at foragte Gjenstanden for sine æmneste Bølle. Alt, hvad man kan sige derom, er for svagt til at udtrykke den martrende Pine, der forarsages et sølsomt Hjerte ved saa voldsom en Sønderlidelse. Vi ville altsaa hellere tilstaae, at vi finde os udygtige til at skildre den Tumult af Lidenskaberne, som i de første Timer efter denne gruelige Samtale rasede i Agathons Sjæl, end ved en kold Beskrivelse ikke allene gjøre os skyldige i en Formastelighed, men ogsaa forraade vor Udygtighed.

Det første, han gjorde, saasnart han blev sig selv mægtig igjen, var at anstrænge alle sine Kræfter for at overtøge sig om, at Hippas havde ført ham bag Lyset. Var det for meget at tænke det Allerværste om saa uhyre et Affkum, som denne Sophist nu var i hans Pine? Hvad Gylldighed kunde et saadant Bidne have imod en Danae? — Eller rettere, hvad for mægtig en Forsvarer havde

havde Du ikke, skønne Danae! i Din Agathons Hjerte?
 Hvad kunde vel Hyperides selv, uagtet han var vejs-
 talende nok til at overbevise Athenienserne om en Phrys-
 nes Uskyldighed, have sagt til Dit Forsvar, som skulde
 været sandsynligere og kraftigere, end hvad Agathon sagde
 sig selv? Formodentligen vilde Fornuftens allene ladet sig
 besnøre af Kjærlighedens Betsalenhed; men her kom
 Skinsygen den til Hjælp og gjorde Udslaget. Blandt
 alle Lidenstaberne er der ingen, som det koster mindre
 end denne, at forvandle det Muelige til Virkelighed. I
 det tvivlsomme Lys, den udbredte i hans Siel, blev
 Formodning til Sandsynlighed og Sandsynlighed til
 Visshed, omtrent som om han, med en Julius Cæsars
 subtile Delicateste, havde fundet den skønne Danae
 skyldig, fordi hun blev tugtet. Han sammenlignede
 hendes egen med Hippias's Fortælling, og troede nu,
 da Mistanken engang havde bemægtiget sig hans Siel,
 at han oinede hundrede Spor i den første, som bekræftede
 den sidste Sandfærdighed. Her havde hun maattet
 give en vis Omstændighed en kunstig Wendung, hiffet
 havde hun (som han troede at erindre sig) været forles-
 gen over, hvad hun skulde gøre af en anden, som
 uforvarendes var falden hende af Munden. Med et
 ligesaa skjælende Die gjennemgik han hendes hele Opfø-
 relse mod ham. Hvor tydeligen troede han ikke nu at
 see, at hun fra det første Øieblik af havde lagt an paa
 at fange ham! I tusinde smaa Omstændigheder, som
 den Gang havde været ham ganske ligegyldige, fandt
 han

han nu eet og andet, som lod ham formode en hemmelig Hensigt dermed. Han betænkte sig, han sammenlignede og forenede saalænge, til omsider intet forekom ham saa troligt, som at alt, hvad der var foregaaet, fra hans første Besøg til han tiltraadte hendes Tjeneste, var en Følge af en Plan, som hun og Sophisten havde overlagt med hinanden. Hvor meget forgiftede ikke denne Tanke alt, hvad hun havde gjort for ham! Hvor aldeles betog den ikke hendes Handlinger al den Gjernhed og Gracie, der saa meget havde fortryllet ham! Han saae nu ikke andet i denne formeente Original af enhver idealist Fuldkommenhed end en listig Coquette, som ved sin store Færdighed i at besnære Hjerterne havde faaet Bugt med hans Uskyldighed. Hvor foragtelige forekom ikke nu disse Gunstbeviisninger ham, som før havde været ham saa kostbare, saalænge han havde anseet dem for Yttringer af et Hjerte, der ene og allene søgte for ham! Hvor foragtelig betragtede han ikke nu de Glæder, som under hiin lykkelige Fortryllelse havde gjort ham lige med Guderne! Hvor fortørnet var han ikke nu paa sig selv, fordi han havde kunnet være daarlige nok til at lade sig indvikle i saa siensynlig, i saa haandgribelig en Snare! Den æstværddige Psyches Villedede kunde ikke paa nogen ubeleiligere Tid for Danae end nu fremstille sig for ham. Men det var naturligt, at det fremstille sig; og hvor meget blandende var ikke det Lys, det nu viste sig i for ham! Hvor ophøiede nu ikke hendes ulykkelige Medbeilerindes fordunklede Fortrin hende!

hende! Himmel, hvor var det mueligt, at en Skjæge for en Alcibiades, for en Hippias og for enhver anden, der behagede hende, havde kunnet være istand til at fortrænge denne elskværdige Uskyldighed, hvis tydske Omfavnelser, istedet for at sætte hans Dyd i Fare, endog havde givet den nyt Liv og ny Styrke!

Han drev denne Sammenligning saa vidt som den kunde gaae. Begge havde elsket ham! Men hvor forskjelligt havde de ikke elsket ham! Hvilken en Forskjel var der ikke mellem den Rat (som han nu erindrede sig med Afsky), da Danae, efterat hun havde opbudet alle sine Tilløkkelser, alt, hvad den snedigste Forsførelseskunst formaaer at optænke, forenet med Musikkens magiske Kræfter, for at beruse hans Sanser og opfylde hans hele Væsen med Begjerligheder, af sig selv havde kastet sig med forekommende Venlighed i hans Arme, — og hine elysæiske Nætter, der ved Psyches Side vare henfarne for ham som et eneste himmelskt Øieblik i de forklarede Anders' reneeste Glæde! — Den arme Danae! Endog hendes udvortes Vindigheder tabte ved denne Sammenligning et Fortrin, som kun den partiskeste Fordom kunde astrætte dem. Denne indtagende Skabning, hvormed hun endog kunde staaet ved Siden af Elskovsgudinden selv, og hvis Beskuelse tilforn havde opløst hans henrykte Sjæl i lutter Velsyster, denne Skabning sank nu, sammenlignet med den unge Psyches uskyldige Smækterhed, i hans harmfulde Indbildning ned til den yppige Skjønhed, som kun en Bacchantinde kunde bryste

bryste sig af, som mere var berettiget til en beruset Saa-
tyrs rasende Omfavnelser, end til den henrykte Vinhed,
som han nu skammede sig over, i en utilgivelig Verus-
felse at have forødt paa hende.

Uden Tvivl ville vore dydige Læserinder, som (ikke
uden besøiet Fortørnelse over den skønne Danaes fine
Coquetteriekonster) have bedrovet sig over vor Helts
Fald, være hjertelig glade over at see Dydens Vre og
t viise Maader deres hele Kjønns Interesse hævuede paa
denne Forførerinde. Vi tage selv Deel i Deres Glæde;
men dog kunne vi ikke holde os for med Deres Tilladelse
at sige: at Agathon gik ved denne Sammenligning mels-
tem Danae og Psyche tilværks med en Strængthed, som
vi ikke aldeles kunne billige, hvor gjerne vi end see ham
forlade en Videnskab, som vilde have gjort ham ubyg-
tig til at være Helten i denne Historie, om den læn-
gere skulde beholdt nogen Magt over ham.

Lad Danae end være nok saa lastværdig for sin
Svaghed mod ham, saa vilde det dog være en aabens-
bar Ubillighed at fordomme hende, fordi hun ikke var
Psyche, eller, for at tale mere bestemt, fordi hun ikke i lige
Omstændigheder havde opført sig i alle Maader som
Psyche. At Psyche var uskyldig, var ikke saa meget en
Fortjeneste som et fysisk Fortrin, en naturlig Følge
af hendes Ungdom og hendes Forsætning. Danae var
det formodentligen ogsaa, da hun, med en fjortenaars
Landeshypiges hele Naivitet, dansede efter Kloitespil ved
Gjæstebudene i Athenen, og da hun for Betaling tjente Alcas-
mes

menerne til Model for en Hebes halv modnende Varm.
 Var det hendes Skyld, at hun ikke var bleven opdragen
 i Delphi? Eller at de første Følelser i hendes unge
 Hjerte havde udviklet sig for en Alcibiades og ikke for
 en Agathon? — Psyche elskede uskyldigere; det ind-
 rumme vi; men Kjerligheden bliver dog i sine Virk-
 ninger altid sig selv lig. Den udvider sine Fordringer,
 til den kommer i Besiddelse af alle sine Rettigheder; og
 den troskyldige Uerfarenhed er mindst istand til at gøre
 den disse Fordringer stridige. Det var en Lykke for den
 unge Psyches Uskyldighed, at deres Nattesammenkom-
 ster bleve afbrudte, inden det sandselige Sværmerie,
 som dette forelskede Par havde begyndt at gøre saa
 stærk en Fremgang i, var steget til den højeste Grad.
 Maaskee disse gode Børn om saa Dage, maaskee og først
 om længere Tid (men da og saa meget des sikrere), ef-
 ter at have steget fra det ene uskyldige Udbrud af deres
 Kjerlighed til det andet, fra den ene nok saa svage Vt-
 tring af deres uudsigelige Følelser til den anden —
 til deres egen store Forundring vilde have besun-
 det sig der, hvor Naturen havde ventet dem, og hvor
 vilde da Uskyldighedens væsentligste Fortrin blevet af? —
 En anden Omstændighed, hvori Psyche, til Lykke for
 hende, havde Fordelen over Danae var den, at hendes
 Elsker var ligesaa uskyldig som hun selv, og al sin Kjer-
 lighed til hende uagtet eiengang nærede en Skygge af
 nogen Tante om at friste hendes Dyd. Vilde vi, hvor-
 ledes hun vilde have forholdt sig, om den var bleven
 sat

sat paa Prøve? Hun vilde gjort Modstand, det er der ingen Tvivl om; men dog vel kun, saalange det havde været hende mueligt. Thi at hun havde havt Styrke nok til at undsøge ham, til aldeles ikke mere at see ham, det lader sig ikke formode. Hun vilde altsaa dog omsider engang ladet sig besnære af Kjerlighedens søde Forsørelser, hvorlænge hun end havde formaaet at imodstaae hans Anfald. Fremdeles kan man indvende, at hun, om hun end ikke havde været istand til at holde Prøve, dog havde villet gjøre Modstand. Derimod havde Danae ikke allene forudsæet og befordret sit Fald, men havde endog selv lagt an derpaa; og at hun havde udsat det, var allene skeet til Fordeel for sin Kjerlighed og sin Fornøielse, ikke af Dyd. — Alt dette kan ikke negtes. Men forudsat, at hun vel omsider vilde have overgivet sig (hvilket dog altid paa een eller anden Maade er et stiltiende Forsæt hos enhver, der vover at indlade sig i en Kjerlighedsforstaaelse), vilde da en langvarig egenindig Modstand have tjent hende til andet end at forarsage sig selv og sin Elsker unødvendige Qualer? Og forestille vi os maaskee, at hun ikke har maattet gjøre nogen Vold paa sig for at lade en Tilbeder, hvis overordentlige Bærd saa meget retfærdiggjorte hendes Tilbøieligheds Hestighed, sukke ubønhørt i saa lang en Tid? Eller at den Selvfornægtelse, der var fornøden hertil, ikke maa have kostet en Person, hvis Indbildningskraft allerede var saa bekendt med Kjerlighedens Fornøielser, i

det

det mindste ligesaa meget, som den alvorligste Modstand vilde have kostet et ganske uersarent Fruentimmer?

Vi sige intet af alt dette, for at retfærdiggjøre den skjonne Danae, men kun for at vise, at Agathon dante hende for strængt i sin hestige Affect. Det var ubilligt at regne hende en Gunst til Forbrydelse, der havde gjort ham ligesaa lykkelig, som han vilde været elendig, dersom hun havde været urokelig paaftaaelig i, kun at ville gjengjælde den hestige Lidenskab, som han blev fortæret af, med Venskabets rolige Følelser. Men den Fordom, han nu var indtagen af, tillod ham ikke at lade hende vedersfares Retfærdighed. Tanken om, at hun havde været ligesaa følelig imod en Hippias som imod ham, gjorde alt, hvad der havde kunnet overbevise ham om, at han i det mindste var den første, der virkelig havde rørt hendes Hjerte, mistænkeligt for hæn. Kort, han saae nu intet i hende uden en Skjæde. som i det Lys, hun nu visste sig i for ham, ikke havde andet Fortrin for de andre af denne Klasse, end at hun var farligere end de.

Imidlertid kunde hans Forbittrelse paa hende ikke være saa hestig, uden han og maatte udøse den over sig selv. Forestillingen om, at han havde indtaget en Hippias's, en Hyacinths Plads hos hende, gjorde ham i hans egne Dine til den foragteligste Slave. Han skammede sig for det Menneske, han havde været tilforn, naar han tænkte paa det Regnskab, han var sig selv skyldig for sit Ophold i Smyrna. Vilde han vel, endog
om

om Danae virkeligen havde været den, han under Videnskabens Drukkenskab havde holdt hende for, have kunnet bestaae for Dydens Domskoel? Hvad vilde han altsaa nu svare, da han maatte anklage sig selv for saa urosværdigen at have tilbragt saa lang en Tid, uden nogen håderlig Handling, tabt for sin Aand, tabt for Dyden, tabt for sit eget og det almindelige Bedste, i en ledig Orkesløshed og, hvad der endnu var værre, med den foragtelige Bestræbelse at tilfredsstille en Danaes vellystige Begjerligheder? Han drev de Bekreidelser, som han ved disse avindshyge Forestillinger gjorde sig, saar vidt, som en alt for syrig, men af medfødt Kjærlighed til Dyden gjenneutrængt, Sjæl i sin Affect nogensinde kan drive dem; og de Smerter, hans Hjerte derved blev sønderevet af, vare ubeskrivelige.

Misfornøielse med sig selv er (som vi allerede have anmærket) en alt for smertelig Tilstand til, at Sjelen længe kunde udholde den. Man opfordrer af Selvs Kjærlighed alle sine Kræfter for at forskaffe sig Lindring. Og betænke vi, hvor lidet det Gode er, der kan udrettes ved en vedvarende Følelse af Undseelse og Foragt for sig selv, og hvor skadelig derimod Græmmelse og Missmodighed maae være for den tilbagevendende Dyd, saa have vi maaske Aarsag til at ansee Egentjærlighedens Travelthed med at undskyldte os hos os selv for een af de nødvendigeste Drivefsjædre i vor Sjæl i den Vildfarelses- og Videnskabstilstand, hvori den befinder sig i det nærværende Liv. Fortrydelsen tjener ikke til andet

det end at meddele os et dybt Indtryk af den Hæslige-
hed, vi see hos det daarlige eller usædelige Forhold, vi
have gjort os skyldige i. Naar den har gjort denne
Virkning, bør den ophøre. Dens Vedvaren vilde ikk
kun betage os vore Kræfter til at arbejde os frem til en
bedre Tilstand, og derved blive ligesaa skadelig som en
alt for stor Frygt, der saa meget vissere giver os til Pries
for det Onde, vi forsigtigen burde undflye eller kjækt
imodsatte os.

Agathon havde saa meget mere Marsag til at aabne
sit Øre for disse Egenskerlighedens velgjørende Forsægt-
teller, som hans næsten stedse alt for syrige Indbild-
ningskraft virkeligen havde viist ham hans Kelttrin og
Gjenstanden derfor i et hæsligere Lys, end den rolige
Sornuft vilde have gjort. Efter en naturlig Følge
bragte Begjerligheden efter at retfærdiggjøre sig selv i
sine egne Pine ham usformækt til ogsaa at lade den
fjønne Danae vederfares nogen mere Ret. "Det var
tungt, saare tungt (vilde en Socrates have sagt) at
gjøre saa indtagende en Gjenstands Undigheder, saa
mange forenede Tryllekræfters forførende Magt nogen-
fuldkommen Modstand. Flugten var det eneste sikke
Redningsmiddel. Rigtig nok var det næsten ligesaa
tungt at flye som at sætte sig til Modværge; men Er-
nen til at flye havde Du dog, i det mindste i Begyndels-
sen, i Din Magt; og det var en Uforsigtighed af Dig,
at Du ikke tænkte paa, at der vilde komme en Tid, da
Du ikke mere havde Kræfter til at flye." — Saaledes
vilde

vilde den have talet, der kaldte Critobulos en Voves Hals, fordi han havde kyssed Alcibiades's smukke Søen *), og raadede den unge Xenophon at løbe ligesaa vaersomt for et smukt Ansigt som for en Slange. Men saa beskedent og oprigtigt lod ikke Egentjerslighedens Sprog. Det var umueligt (sagde den) at gjøre saa magtige Indsigheder Modstand, det var umueligt at flye. Den tog hans Indbildningskrafts hele Fyrighed til Hjælp for at bevise ham disse trøstelige Forsikringers Rigtighed, og om den end ikke bragte det til aldeles at bedøve en vis indvortes Følelse, der modsagde den (og som maaskee er det sikreste Kjendetegn paa vor Villies Frihed), saa lyktes det den dog usformærkt at forjage Græmmelsen af hans Sind og udbrede det blide Lys igjen deri, hvori vi sædvanligen pleie at see alt, hvad der vedkommer os selv.

Imidlertid vandt Danae kun lidet ved denne roligere Tilstand i hans Hjerte. Hendes Guldkommens heder rejsfærdiggjorde vel det høie Begreb, han havde fattet om hendes Caracteer, og begge Dele Omfanget af hans Lidenstabs. Han tilgav sig selv, at han havde elsket hende saa høit, saalange han havde tiltroet hendes Sjæl en ligesaa ualmindelig Skønhed som hendes legemlige Skabning. Men med sin Døt til hans Høiagtelse tabte hun al Magt over hans Hjerte. Beslutningen at forlade hende var en naturlig Folge deraf; og den Forsagt

*) S. Xenophons Socratiske Mærkværdigheder i første Bogs tredje Capitel.

agt for hende, han sølte sig giennemtrængt af, var nu saa stor, at det end ikke kostede ham et Suk at fatte denne Beslutning. Erindringen om, hvad han havde været og hvad han igjen kunde blive, naar han selv vilde det, gjorde det til en utaalelig Tanke for ham, endog kun et Øieblik endnu, at være en Slave af en anden Tine, som ved en skjændigere Forvandling end nogen af dem, der vare overgaaede Ulysses's Staldbrodre, havde forvandlet Dydens Zelt til en ørkesløs Slave af Vellysten.

I Følge disse Omstændigheder var det ikke raadeligt at oppebie hendes Tilbagekomst, til hvilken der efter hendes Beretning i det højeste kun var tre Dage tilbage. Thi hun havde ikke lader nogen Dag gaae forbi uden at skrive ham til, og den Nødvendighed, det var, at besvare hende ligesaa naaagtig, satte ham, efter den store Forandring, der var foregaaen i hans Sjæl, i saa meget des større Forlegenhed, som han var alt for oprigtig og alt for frygtil at tillægge sig Folelser, som hans Hjerte fornegtede. Hans Breve bleve derover saa korte og røbede saa megen Evang, at Danae nødvendig maatte falde paa en Tanke, som vel ikke var meget sandsynlig, men dog den naturligeste, der kunde falde hende ind. Hun formodede, at hendes Graværelse kunde have gjort een af de Skjønne i Smyrna forvovent nok til at ville stille hende ved saa misundelsesværdig en Tilbeder. Om end hendes Stoltthed smaaloe over saa forvovent et Foretagende, saa elskede hun ham dog for

ømt til at være saa rolig derved, som man skulde have sluttet af den Munterhed, hvormed hun gjorde sig til gode over hans Luntenhed. Alligevel beholdt dog hendes Bevidsthed om hendes Guldkommenheder overhaand, og tillod hende ikke nogen Tvivl om, at jo hendes Nærværelse vilde udskatte alle de Indtryk, en Vedskeilerinde mueltigen kunde have gjort paa hans Hjertes Overflade. Og om hun end havde været mindre vis derpaa, saa var hun dog for Floj til at lade ham mærke, at hun havde nogen Mistillid til hans Hjerte, eller var i Stand til nogensinde at falde ham besværlig ved en ugrundet Skinsyge. Desuagtet paadrev dog denne Omstændighed hendes Tilbagekomst, og formodentligen vilde hun endnu i rette Tid have overrasket sin utroblevne Agathon, dersom ikke hans Dyds Skrytsensget havde foreslået ham den allerhastigste Flugt saa nødsvendig, at han, saasnart Danaes Bud var affærdiget, begav sig ned til Havnen, for at tinge sig et Fartoi, som endnu samme Dag skulde bringe ham bort fra Smyrna.

Femte Capitel.

En liden Afvigelse.

Dersom vore Læsere værdtge os at læse denne Historie med lidet mindre Flygtighed end en ephemerist Roman, saa ville de maaskee have mærket, at vor Helts Udrikselse fra en Tilstand, hvori han virkelig ikke fortjener

dette

dette Navn, egentligen hverken kan tilskrives hans Fors
 must eller hans Kjærlighed til Dyden. - Uagtet alle
 de gode Tanker, vi have om begge, maae vi dog til-
 staae, at Agathon, om det var kommet an paa dem
 allene, gerne kunde have ligget længe endnu i den
 skønne Danaes Lænker. Ja vi have endog Aarsag til
 at troe, at hiin vilde have været tjenstfærdig nok til
 efterhaanden at dyffe denne ved tusinde skønne Fors
 stillinger og Slutninger i en fast Søvn, eller maaſkee
 endog at bevæge den til et almindeligt Forlig med Vellys
 ſten, dens naturligste og farligste Fiende. Vi negte
 vel ikke hermed, at ogsaa de have bidraget deres til vor
 Wens Befrielse. Imidlertid er det dog vist, at Skins
 syge og Krænket Egenkjærlighed gjorde det meste her,
 og at altsaa den forhen saa vise, saa dydige Agathon,
 uden to saa forskjellige Videnskabers velgjørende Indfly
 delse, efter al Sandsynlighed vilde have bortgjøglet et
 rosværdig begyndt Liv paa en urosværdig Maade i Ves
 neris Arme i Smyrna.

Vi vilde just ikke ved denne Anmærkning overtale
 den store Hob Moralister til at lade de Fordomme mod
 Videnskaberne fare, som de ved en Overantvordelse,
 der ikke er syndelig fordeelagtig for den sunde Fors
 nufts Fremgang, synes at have arvet af deres Forgjæn
 gere og disse (om vi vilde opstige til Hovedkilden) igjen
 af de Hensomme, som Østerlandene al sin Tid
 have vrimglet af. Derimod vilde det glæde os me
 get, om den nærværende Historie kunde være saa lykkelig

lig at foranledige og opmuntre een eller anden af de ægte
 Bise i vore Tider, til at trænge ind med Geniets Fæ-
 tel i visse af Moralphilosophiens dunkle Egne, som, til
 betydeligt Afbræk for det almindelige Bedste, endnu mangt
 et Hartusinde vilde forblive et ubekjendt Land, ders
 som det skulde komme an paa de fortræffelige Følk, ved
 hvis utrættelige Nidkjerhed de Tydske Præser i mange
 Aar have været tvungne til at sukke under et i alle muer-
 lige Former dannet Mistmasc af ubestemte og ikke sjelden
 uvilkaarlige Begreber, sværmeriske Følelser, andægtige
 Ordspil, grotesque Characterer og svulstige Declamatio-
 ner. De, der have Evne til at opfylde vort velmeente
 Ønske, behøve ikke, at vi forklare os tydeligere derom
 eller nøiagtigere betegne dem Veien til Opdagelsen af
 dette moralske Terra incognita, end det hiit og her i
 den nærværende Historie er skeet. Vi lade det altsaa for-
 blive ved dette lille Wink og noie os med, da vi nu
 efter al Sandsynlighed lykkeligen have reddet vor Helt
 af den største Fare, han nogensinde har eller i Frem-
 tiden vil komme til at svæve i, at anstille nogle enkelte
 Betragtninger.

Dog, hvad for Betragtninger kunde vi anstille,
 som i Naturlighed og Interesse kunde staae ved Siden
 af dem, Agathon selv (saasnart han fik Leilighed dert
 til) anstille over sine Tildragelser, allerhelst da han vir-
 keligen befandt sig i den Forsatning, hvori vi ved Inds-
 bildningskraftens Hjelp først maatte sætte os, og de
 Tanker tilbøde sig ham af sig selv, ja endog paanødede
 sig

sig ham imod hans Willie, som vi maatte blive nødsagede til først at opføre os?

Vi ville altsaa tøve, til han omsider kommer i den Sindsforsatning, hvori Sjelen, sig selv tilbagegiven, er oplagt til med et prøvende Øie at overskue det Forbigangne. Kun maa det være os tilladt, inden vi fortsætte vor Fortælling, til Bedste for vore unge Læsere, at gjøre nogle Anmærkninger, for hvilke vi ikke vide noget passeligere Sted, og som de, der efter Schaf Bahams Exempel ikke ere Elskere af Moralisering, med god Grund kunne gaae forbi, eller imidlertid fordrive Tiden med — hvad de finde for godt.

Hvad vilde I altsaa sige, mine sølelsesfulde unge Venner! om jeg, med en tinget Sædelærers Mine, vilde bevise Eder efter geometrisk Methode, at I ere forbundne til en fuldkommen Ufølsomhed for disse elskværdige Skabninger, som Eders Pine, Eders Hjerte og Eders Indbildningskraft forene sig om at indgyde Eder en Tilbøjelighed til, der, saalænge den bestaaer i en ubestemt Følelse, bestandig foruroliger Eder og, saasnart den faaer en bestemt Gjenstand, bliver Sjelen for alle Eders andre Drivter?

At vi kunde føre et saadant Beviis og (hvad der endnu er lidet grusommere) at vi kunde gjøre det til en Forbindtlighed for Eder, ikke at elske nogen af disse indtagende Skabninger, hvor fuldkommen den end maatte være i Eders fortryllede Pine, forend

førend det befales Eder at elske den, — det er en Ting, der ikke kan være Eder ubekjendt. Men just fordi det saa ofte bliver beviist, kunne vi forudsætte det som en afgjort Sag; og altsaa synes det os, som Spørgsmaalet nu allene er, hvad Fod man har at tage det paa, for at indtage Eders gjensidige Hjerte for en Pligt, som I troe at gjøre tusinde vigtige Indvendinger imod, naar I dog, alt kom men til alt, ikke har sagt os andet, end at I ikke have nogen Lyst til at udøve den.

Opløsningen af dette Spørgsmaal, forekommer det os, er een af de Forlegenheder, som Moralisterne lade os stikke i med en Ligegyldighed, der er saa meget des grusommere, da der vel kun gives saa blandt dem, som ikke paa een eller anden Maade skulde have erfaret, at det ikke er saa let at slaae en Fiende, som at bevise, at den burde slaaes. Vi smigre os ingenlunde med at have fundet det stærke, kraftigste og lettest iværksættelige Middel til at udføre en Sag, der er omringet med saa mange Vanskeligheder. Imidlertid fordriste vi os dog til for det første (bedre Forslage uforkrænkede) at give Eder et Raad, der vel ikke er almindeligt og heller ikke befriet for Uleilighed, men som dog, alt vel overlagt, i mere end een Henseende kunde have sin gode Nytte, til der engang udfindes et bedre end det.

Vi forudsatte herved to lige flre Erfarings-
 sætninger. Den første er: at de fleste unge Mennes-
 ker (og maaskee og en god Deel af de gamle) ere
 mere hengivne til Æmhed eller dog i det mindste til
 Kjerlighed (i Ordets populære Forstand) end til no-
 gen anden naturlig Lidenkab. Den anden: at So-
 crates paa det Sted, der er talet om i det forrige
 Capitel, ikke har drevet de skadelige Følger af Kjer-
 ligheden, for saavidt som den er en hestig Lidenkab
 for een eller anden enkelt Gienstand (thi om dette
 Slags Kjerlighed er det allene, at der her tales), til
 en større Høide, end den daglige Erfaring beviser, de
 ere. "Du Ulyksalige, sagde han til den unge Xe-
 nophon (som ikke kunde begribe, at det var saa far-
 lig en Sag at kysse en smuk Dreng, eller, efter vor
 Maade at tale, en smuk Pige, og var letsindig nok
 til at bekjende, at han hvert Øieblik dristede sig til
 at vove dette halsbrækkende Foretagende): hvad mener
 Du, at Følgen vilde blive af et saadant Kys? Troer
 Du, at Du vilde beholde Din Frihed, eller ikke snar-
 ere blive en Slave af den, Du elsker? Vil der ikke
 medgaae store Summer for Dig til skadelige Bøll-
 ster? Mener Du, der vil blive megen Tid tilovers
 for Dig til at bekymre Dig om, hvad der er stort
 og nyttigt? Eller mener Du, at Du ikke snarere vil
 blive tvungen til at forøde Din Tid med Sysler,
 som endog en Affindig vilde skamme sig ved? —
 Man kan ikke med saa saa Ord tilstræffeligen be-
 skrive

skrive Følgerne af dette Slags Kjerlighed. Hvad hjelper det os, mine Venner! om vi vilde bedrage os selv? Endog den uskyldigste Kjerlighed, den, der i unge entusiastiske Sjæle synes at harmonere saa smukt med Dyden, medfører en lønlig Gist, hvis Virkninger ere saa meget des farligere, da den kun virker langsomt og tiltager ukjendeligen. Hvad er der altsaa at gjøre?

Den gamle Cato's Raad *) eller det, Lucretia efter sin Sects Grundsætninger giver, **) er i enhver Betragtning langt værre end det Onde, der skal afhjælpes derved. Endog den vise Socrates's Grundsætninger og eget Exempel lade sig i denne Henseende, kun under visse Omstændigheder, udføre og efterligne; og naar vi skulle tale efter vor Overbeviisning, saa er der intet, vi, af sand Velvillighed mod Menneskeheden, mindre ønske, end at det nogensinde maatte lykkes en Socrates at betage Amor aldeles sin Guddommelighed, at stille ham ved sine Finger, og at gjøre Kjerligheden til en blot regelmæssig Tilfredsstillelse af en fysisk Fornødenhed. Den Tjeneste, Verden blev gjort derved, maatte nødvendigvis have en Deel af de slemme Følger, der vilde vise sig ved en almindelig Undertrykkelse af Lidenstaberne i det menneskelige Selskab. Her er altsaa vort Raad!

Mine unge Venner! det var kun, fordi Agisthus hverken besad Forstand eller Mod nok til at foretage sig noget rosværdigere, at han besatte sig med at

for

*) I den anden af Horaces Satirer v. 31 o. fr.
 **) I den fjerde Bog, de Rerum Natura.

forføre den skønne Elytæmnestra. Arbejder, mine Venner! thi Ørkesløshed er Eders farligste Fiende. Sysselsætter Eder med Forberedelserne til Eders Bestemmelse eller med dens virkelige Opfyldelse. Stræber efter de Fortjenester, som belønnes med de Fornuftiges og Esterverdenens Agtelse, og den Dyd, der allene udgjør vort Bæstens indvortes Lyksalighed. „

Ti, Herr Sædelærer! raabe I; det er ikke det, vi ønskede at høre af Eder. Alt dette har Elaville sagt os bedre, end I kunde det, og Abbt bedre igjen end Elaville. Eders Middel for Kjerligheden?

„Middel for Kjerligheden? Det bevare Himmelen os fra! — Eller om I ville have det, saa finde I det hos alle moralske Quakksalvere og — i alle Apotheker. Bort Raad gaaer netop ud paa det Modsatte. Dersom I endeligen ville eller skulle elske, naa saa kommer alt, troer mig, an paa Gjenstanden. Finde I en Aspasia, en Leontion, en Ninon, saa stræber, om I kunne, efter hendes Vennskab. De Fordele, I for Eders Hov ved, Eders Smag, Eders Sæder — ja, mine Herrer! for Eders Sæder — og selv for Eders Bestemmelse ville drage af en saadan Forbindelse, disse Fordele ville belønne Eder for den Møie, det koster Eder.“ — Godt, Aspasier! Ninons! hvor skulle vi opsoge dem? — „Jeg raader Eder heller ikke at søge dem; det angaaer her kun det Tilfælde, at I finde dem.“ — Men naar vi ikke finde nogen? — Saa søger den fornuftigste, dydigste og elskværdigste Kone, I kunne finde. Her tillade vi Eder
at

at søge, kun ikke (for at spare Eder for en Omvei) blandt de Smukkeste. Er hun elskværdig, saa vil hun saa meget des stærkere indtage Eder; er hun dydig, saa vil hun ikke forføre Eder; er hun klog, saa vil hun ikke lade sig forføre af Eder. I kunne altsaa uden Fare elske hende." — Men derved finde vi ikke vor Regning; Spørgsmaalet er, hvorledes vi skulde bære os ad for igjen at blive elskede af hende. — "Ja, deri vil netop Konsten bestaae! Jeg forbyder Eder ikke at gjøre Forsøget; men jeg indestaaer Eder for, at dersom hun og I hver for sig gjør sit Bedste, saa ville I ti Aar igjen nem vedblive at spille Eders Roman uden synderlig Skade, og da vil (saafremt I ikke falde paa at give den ud i lige saa mange Bind) Verden kun have lidet at erindre derimod."

Sjette Capitel.

Agathon seer sig i Fare for at sadle om igjen. Et uventet Tilfælde bestemmer hans Beslutning.

Vi komme tilbage igjen til vor Helt, som vi ved Enden af det fjerde Capitel forlode paa Veien til Havnen i Smyrna.

Man kunde ikke fastere have foresat sig noget, end han havde foresat sig at bestige det første Fartoi, der laae færdigt til at løbe ud, om det end skulde have ført ham til Antipoderne. Men — saa stor er det menneskelige

Hjers

Hjertes Svaghed — da han var ankommen og havde en Mængde Skibe for Pine, som ikkun ventede paa Tegnet til at lette Anker, manglede der kun lidet i, at han havde vendt tilbage igjen, for, istedet for at flye den skønne Danae, at ile hende med en blussende Elfers brændende Længsel i Armene.

Vi ville være billige! — En Danae fortjente vel, at hans Beslutning at forlade hende skulde koste ham mere end et flygtigt Suk; og det var meget naturligt, at han, i Begreb med at sætte et dydigt Forsæt i Værk, fastede Diet tilbage paa det Forbigangne, og forestilte sig den Lyksalighed, som han nu frivilligen vilde opofre, for paa ny, lig den Landsflygtige, der driver om i den vide Verden, at udsætte sig for alt, hvad der kunde møde ham i den uvisse Fremtid.

Den sidste Tanke bragte ham til at studse, men den blev snart fortrængt af andre Forestillinger, der maatte være et Hjerte som hans meget stærkere end alt, hvad der kun umiddelbar og allene angik ham. Han satte sig i Danaes Sted. Han forestilte sig hendes Smerte, naar hun ved sin Tilbagekomst erfoer hans Flugt. Hun havde jo elsket ham saa smt! Alt det Onde, Hippias havde sagt ham om hende, alt, hvad han selv i Tankerne havde soiet til samme, kunde ikke i dette Øieblik overdøve den Jølelse, der talte i ham og overbeviste ham om, at han virkelig var bleven elsket. Naar Omfanget af vor Kjerlighed er den naturlige Maalestok for vore Smærter over Tabet af den, vi elske, hvor ulukkelig

lig maatte da ikke Danae blive! Den Meblidenhed,
 denne Forestilling opvakte i ham, gjorde hende paa ny
 til en interessant Gjenstand for hans Hjerte. Hendes
 Billede viste sig igjen for ham med alle de Undigheder,
 hvis fortryllende Kraft han saa ofte havde prøvet. Hvad
 for Erindringer var ikke det! Han kunde ikke holde sig
 for i nogle Øieblikke at overgive sig til dem, og med en
 hver af dem følte han mindre Kraft hos sig til at
 rive sig løs igjen dervfra. Hans allerede halv overvundne
 Sjæl gjorde vel Modstand endnu, men Modstanden blev
 dog ideligen svagere. Amor skjulte sig, for at blive des vis-
 sere paa Seieren, under Meblidenhedens, Edelmor-
 dighedens og Uafnemmelighedens Stikkelse. — Hvors-
 ledes? Han skulde giengjælde saa inderlig en Kjerlighed
 med saa skammelig en Uafnemmelighed? Han skulde
 støde sin Elskede, i det Øieblik hun troede at ile tilbage
 i en Vens trøstede Arme, en Dolk i den Barm, der,
 opvuldnende af Æmhed, vilde trykke sig til hans? Han
 skulde forlade hende, han skulde himmeligen stjæle sig
 bort fra hende? Vilde hun ikke modtaget Døden af
 hans Haand som en Velgjerning i Sammenligning med
 en saadan Grusomhed? Saaledes vilde han været til
 Mode, naar han satte sig i hendes Sted; og dette gjorde
 altid Lidenstaben, — naar den troer at finde sin For-
 deel derved.

Vel mødte hans faste Beslutning alle disse ror-
 rende Billeder med de Grunde, som vi allerede kjende;
 men disse Grunde havde fra det Øieblik, hans Hjerte
 igjen

igjen begyndte at helde hen til hans Dyds indtagende Fiendes Side, tabt Halvdelen af deres Styrke. Saa ven var overhængende; ethvert Minut afgjørende. Thi Tiden til Danaes Tilbagekomst var uvis; og det er ingen Tvivl undertaster, at hun jo, om hun havde kommet i rette Tid, vilde have fundet Middel til at udslætte alle de ubehagelige Indtryk, Sophistens Forræderie havde gjort paa vor Helts Hjerte, siden det jo selv fandt saa megen Fordeel ved at undskyldte hende.

Et lykkeligt Tilfælde — Dog, hvorfor vilde vi tilskrive Tilfældet det, der skulde bevise os, at der gives en usynlig Magt, som altid viser sig beredt til at byde den synkende Dyd Haanden? — En velgjørende Veskikkelse foiede det saaledes, at Agathon blandt den Brimmel af Fremmede, som Handelen havde ført til Smyrna fra alle Verdens Kanter, fik Die i dette vaklende Oieblik paa en Mand, som han havde kjendt noie i Athenen, og som han ved betydelige Tjenester havde havt Leilighed til at gjøre sig forbunden. Det var en Kjøbmand fra Syracus, som forenede en retfæffen Character med Duelighed i sin Stand og (hvad der ikke var saa sjældent hos Grækerne som hos os) med begge Kjerlighed til Muserne: en Egenkab, der havde gjort ham saa meget des behageligere for Agathon, og satte ham saa meget mere i Stand til at paaskjønne Agathons Værd. Syracusaneren yttrede den inderligste Glæde over saa uventet en Sammenkomst, og tilbød vor Helt sin Tjeneste, med det Slags Varme, der her
viser,

vise, at man er begjærlig efter at see sit Tilbud antaget; thi Agathons Forviisning fra Athenen var en alt for bekjendt Sag, til at den kunde være ubekjendt paa noget Sted i hele Grækenland.

Efter nogle saadanne Spørgsmaale og Contraspørgsmaale, som pleie at forefalde mellem Venner, der efter en lang Skilsmisse uformodentligen komme sammen igjen, fortalte Kjøbmanden ham som en Nyhed, der lyffelsatte alle Europæiske Grækere's Opmærksomhed, hvor overordentlig en Gunst Plato stod i hos den yngre Dionysius i Syracus, denne Prindses philosophiske Omvendelse og de store Forventninger, hvormed Sicilien saae lykkelige Tider i Næde, som saa underfuld en Forandring lovede. Han endte sin Fortælling med at indbyde Agathon til, saafremt intet vigtigere holdt ham tilbage i Smyrna, at følge med ham til Syracus, som nu var paa Veie til at blive en Samlingsplads for de vise og dydige Mænd, og berettede ham tillige, at hans Skib laae færdigt til samme Aften endnu at gaae til Ceils.

En Gnist, der falder i et Krudmagazin, gjør ingen pludseligere Revolution deri end den, der foregik i vor Helt ved denne Efterretning. Hans hele Sjæl opblusede, om vi kunne udtrykke os saaledes, i en eneste Tanke. Men hvad var det og for en Tanke! — Plato, en Ven af Dionysius! — Dionysius, berøgtet for det meest udsvævende Læved, Ungdommen, overmodig af en uindskrænket Magt, kan henseende til, Tyrannen
Diony

Dionysius en Elsker af Philosophien, en Discipel af Dyden! — Og Agathon, Agathon skulde lade sit Livs Foraar hensvinde i orkesløs Belyst? Skulde ikke ile for at hjælpe den guddommelige Vise, hvis høie Lærdomme han allerede saa berømmeligen havde begyndt at udøve i Athenen, at fuldende det håderfulde Værk, at forvandle en tøilesløs Tyran til en god Første, og grundsfæste Lyksaligheden hos en heel Nation? — Hvad for et Arbeide! Hvad for Udsigter for en Sjæl som hans! Hans hele Hjerte svuldnede dem i Møde. Han sølte nu igjen, at han var Agathon, han sølte paa ny hiin moraliske Livskraft, der indgyder os Mod og Lyst til at troe os fødte til en ædel Bestemmelse, og hiin Agtelse for sig selv, der er een af Dydens stærkeste Drivveskjædre. Nu behøvedes der ingen Kamp, ingen vold, som Anstrængelse mere for ham til at rive sig løs fra Danae, for paa ny at kaste sig i Dydens Arme med al den Ild, hvormed en Elsker efter en lang Skilsmisse iler tilbage til sin Elskede igjen. Hans Ven fra Syracus behøvede ikke at anvende nogen Overtalelse; Agathon antog hans Tilbud med den inderligste Glæde. Da han af alle de Foræringer, som den gavmilde Danae havde overøst ham med, ikke vilde beholde andet, end hvad der henhørte til de uundværligste Fornødenheder paa hans Reise, saa behøvede han kun seie Tid til at blive rejsesfærdig. Den gunstige Wind udspandte Ceilene, der skulde føre ham bort fra det fordærvelige Smyrna, og den Triumph, Dyden opnaaede i denne

lykkelige Time over sin Modstanderinde, var saa herlig, at han saae de yndige Asiatiske Bredder forsvinde for sine Øine, uden at den Afsted, han for evigen tog med dem, kostede ham en eneste Taare.

"Saa? — Og hvad blev der nu (Høre vi os spurgte af een og anden af de unge Skjøne, hvis Hjerte siger dem, at de ikke vilde tilgive Dyden det, om den saa ubarmhjertigen vilde rive deres Elsker fra dem) — hvad blev der nu af den arme Danae? — O, hun kom nu ikke mere i Betragtning? — "Og den dydige Agathon var saa ligegyldig over, om hans Utroskab vilde eller ikke vilde sønderlide et Hjerte, der havde gjort ham saa lykkelig? — Men, min smukke Veninde! hvad skulde han have gjort, efterat han nu havde fattet sin Beslutning? For at reise til Syracus, maatte han forlade Smyrna; og til Syracus, ville De dog finde, han maatte reise, naar De upartist tage alle Omstændighederne i Betragtning. Eller vilde De hellere, at en Agathon skulde have henleftet sit hele Liv ved den ømme Danaes Barm? Og medtage hende til Syracus, var af mere end een Aarsag ikke raadeligt, endog antaget, at hun for hans Skyld havde villet forlade Smyrna. Eller mene De maaskee, han skulde have opholdt sig og først søgt at saae sin Venindes Samtykke? Dette vilde været alt, hvad han kunde have gjort, dersom han havde havt i Sinde at blive der. Alting vel overlagt kunde han altsaa, efter vort Tykke, hverken gjøre mere eller mindre, end han gjorde. Han efter-

lod sig et Brev, hvori han aabenbarede hende sit Foredragende med en Oprigtighed, der tillige tjener ham til Dietfærdiggjørelse. Han spottede hende ikke ved Kjerlighedsforsikringer, der vilde have været alt for stridende mod hans Forhold til ikke at være fornærmelige; og paa den anden Side erindrede han sig alt for vel, hvad hun havde gjort for ham, til at kunne trænge hende ved Bebrejdelser. Men alligevel slap der ham ved Slutningen et Udtryk af Pennen, som han formodentlig vilde været ædelmodig nok til at sætte ud igjen, dersom han havde haft Tid til at betænke sig. Thi han endte sit Brev med at sige: "At han haabede, at Halvdelen af den Sindssvæbke, hvormed hun havde udholdt Tabet af en Alcibiades og revet sig løs af en Hyacinths Arme, vilde være mere end tilstrækkelig til i soie Tid at gjøre hende ligegyldig over hans Vortreise. Hvor let (svæbte han til) kan ikke en Danae taale at miste en Elsker, da det jo staar til hende ved et eneste Dietkast at gjøre saa mange Slaver, som hun ønsker sig! — Dette var unegtelig lidet grusomt! Men den Sindsforsætning, han den Gang befandt sig i, var ikke rolig nok til at lade ham soie, hvor meget det var, han sagde.

Og saaledes endtes altsaa Agathons og den skønne Danaes Kjerlighedshistorie. — Og denne Ende, mine gunstige Læserinder! have alle de Kjerlighedshistorier taget, og ville og i Fremtiden alle de Kjerlighedshistorier tage, som — have haft en saadan Begyndelse.

Syvende Capitel.

Betrægtninger, Slutninger og Forsætter.

Den, der af de Feil, der ere begaaede af andre for ham, eller daglig blive begaaede omkring ham, lærte den Konst, ikke selv at begaae nogen, vilde nimodsiges ligesom med større Ret forjætte Mavn af den Viste blandt Menneskene, end Confucius, Socrates eller Kong Salomon, hvorefter den sidste imod Naturens sædvanlige Løb begik sine største Daarligheder i en Alder, hvori ellers de fleste forlade dem, de have været Slaver af. Men indtil denne Konst bliver opfundet, forekommer det os, man kunde lade den gjælde for vits, der begaer færrest Forsæller, snarest forlader sine Vildfarelser, og deraf uddrager sig visse Forholdsregler for tilkommende Tilfælde, ved hvis Efterlevelse han kan gjøre sig Haab om at feile mindre i den forestaende Tid.

Om og hvorvidt Agathon fortjener dette Prædicat, maae vore Læsere selv i sin Tid dømme om. Vi for vor Part have i intet Slags Henseende nogen Interesse ved at gjøre ham bedre, end han virkeligen var. Vi give ham ud for, hvad han er; vi ville med den hidindtil iagttagne historiske Trost vedblive at fortælle hans Historie, og vi forsøke eengang for alle, at vi intet kunne for, om han ikke altid handler saaledes, som vi maaskee selv vilde ønske, at han maatte have handlet.

Paa sin Overreise til Sicilien, som ikke blev fore-
 arøsliget af noget uheldigt Tilfælde, havde han Tid og
 Leilighed nok til at anstille Betragtninger over, hvad
 der var foregaaet med ham i Smyrna. Hvorledes?
 udbryde her nogle af vorre Læsere: allerede Betragtning-
 ger igjen? Det forstaaer sig: i hans Forsatning vilde
 det været utilgiveligt, om han ikke havde anstilt nogen.
 Desværre for Eder, om I ved visse Leiligheder ikke
 ere saa meget som Agathon for at tale med Eder selv!
 — I vilde gjøre meget vel i, om I søgte at aflære
 ham denne lille Vane.

Det er ikke saa let for en Agathon, som det er det
 for mange andre at afværge Erindringen fra sig om en
 begaaet Daarlighed. Behøves der mere end et eneste
 Feiltrin til at fordunkle Glandsen af det skønneste Liv?
 Hvor fortrædeligt er det ikke allerede, naar vi for Ex-
 empel i et Messerstykke af Konsten, i et Maleri eller
 i et Digt, forefinde Feil, der ikke lade sig forbedre
 uden det Heles Tilintetgjørelse? Hvor meget fortræder
 ligere altsaa, naar det kun er en eneste Feil, der be-
 røver den skønne Gjenstand Alts for at være fulde-
 kommen? En Feil af dette Slags var smertelig nok
 til at formaae vor Helt til at grunde noget mere paa
 Aarsagerne til hans Fald. Hvor vednede han ikke nu
 for sig selv, da han erindrede sig den alt for trodsige
 Udfordring, hvorved han i sin Tid havde ophidsset Sips-
 plas, og i visse Maader berettiget ham til at gjøre Forsøg
 hos ham paa at udfinde, om der gives nogen Dyd, der

kunde staae sig mod den stærkeste og listigste Forsførelse! Hvad havde vel den Gang indgydet ham saa stor en Tilsid til sig selv? Erindringen om den Seier, han havde opnaaet over Præstinden i Delphi? Eller hans daværende Bevidsthed om den Ligegyldighed, han havde beholdt ved den unge Cyanes Tillokkelser? Erfaringen om, at de Fristelser, der fra alle Sider bestormede hans Ustyldighed i Sophistens Huus, mere havde forarget end indtaget ham? Altsyn for Hippias's Grundsætninger og den Tilsid, han havde til sine egne naturlige Styrke? — Men var det en Følge, at den, der nogle Gange havde seiret, aldrig skulde kunne overvindes? Kunde der ikke gives en Danae, der var i Stand til at udføre det, som en Pythia, de Thraciske Bacchantinder, Cyane, ja maaskee endog alle de Elskomme i Kongen af Persiens Servant ikke havde formaaet? — Og hvad for Aarsager havde han til at forlade sig paa sine Grundsætningers Styrke? — Ogsaa i denne Henseende var han omgivet af et subtilt Selvedragerie, som maaskee kun Erfaringen var i Stand til at gøre synligt for ham. Hentykt af Ideen om Dyden, drømte han aldeles ikke om, at det Modsatte af denne intellectuelle Skjænhed nogeninde kunde blive indtagende for hans Sjæl. Erfarenheden maatte lære ham, hvor bedragelige vore Ideer ere, naar vi realisere dem uforsigtigen. Betragter man Dyden i sig selv, i dens høieste Fuldkommenhed, saader den guddommelig, ja (efter en vis fortræffelig Skribents stærke, men rigtige Udtryk) Guddommelig

men selv). Men hvilken Dødelig er berettiget til at stole i Blinde paa denne idealtte Dybs almægtige Styrke? Det kommer hos enhver an paa, hvor meget hans egen formaaer. — Hvad er hæsligere end Ideen af Lasterne? Agathon troede at kunne forlade sig paa, det vilde blive ham umueligt, nogenstunde at finde dem elskværdige, og bedrog sig dog, — efterdi han ikke tænkte paa, at der gives et usikkert Lys, hvori Dydens og Udydens Grændser støde sammen, hvori Skjønhed og Gratie meddele Lasterne en Glæde, der forgylt der deres Hæslighed, ja som endog giver dem Dydens Karve og Indtagenhed, og at det er alt for let i denne forsvulste Skumring at trække sig uformærkt bort fra den sidste Grændse, og følge en skjendelig Spirallinie, hvis Middelpunct er os en sød Forglemmelse af os selv og vore Pligter.

Fra denne Betragtning, der lærte vor Helt, hvor nødvendigt det er at have en forsigtig Mistillid til sine gode Grundsatningers Styrke, gik han over til en anden, der overbeviste ham om den svage Sikkerhed, vor Sjæl kan love sig under en saadan herskende moralisk Enthusiasmus som den, hvori hans var bleven fangen i den fine Snare, den skønne Daae

*) Mieux on connoit la vertu, plus on l'aime: on se prosternerait devant elle, on l'adoreroit, si elle étoit personifiée; et elle le feroit aux yeux d'un mortel, à qui Dieu se rendroit visible. *Les Mœurs*, P. I. ch. I.

nae havde lagt for ham. Han tilbagekaldte alle de Omstændigheder i sine Tanker, der vare stødte sammen for at gjøre dette indtagende Sværmerie saa naturligt for ham, og erindrede sig de forskjellige Farer, som han derved havde seet sig udsat for. I Delphi manglede der kun lidet i, at det havde givet ham til Pries for en forstilt Apollo's Efterstræbelser. I Athenen havde det virkelig leveret hans lumste Fiender ham i Hænderne. Dog var han sluppen fra disse to Farer med sin Dyd: et uskatteerligt Klerodie, hvis Besiddelse havde gjort ham ligegyldig for Tabet af alt, hvad Lykkens Yndling nogensinde kan miste. Men formedelst dette Sværmerie, formedelst denne Enthusiasme havde den endelig dog maatte brikke under i Smyrna saavel for hans eget Hjertes Fristelser som for den skønne Danaes fine Konstgreb. Var det ikke i dette fortryllende Lys, som hans Indbildningskraft var bleven vant til at udbrede over alt, hvad der stemte overeens med hans Ideer, var det ikke i denne ufsendelige Forbytelse af Ideer let med det Virkelige, at den sande Marsag maatte søges, hvorfor Danae havde gjort saa overordentligt et Indtryk paa hans Hjerte! Var det ikke denne besjelede Kjerlighed til det Skønne, der med sine glimrende Binger havde bedækket den Lidenstabs, der saa sødt havde tiltaget og endelig udbredt sig i hele hans Sjæl? Var det ikke den lange Øvelse i at forlyste sig med søde Forleller, der uformærkt havde forvænt den i en saadan Grad, at den var for blød til ikke at smelte ved saa skøn

en

en Lue? Maatte ikke denne Higen efter phantaserede Henrykkelser, hvor intellectuelleres Gjenstande end ogsaa vare, maatte ikke den omsider ogsaa opvække Lyst hos ham til dem, i hvilke en ubekjendt, forvirret, men des forrigere indvortes Følelse lovede ham den virkelige Nydelse af sin fuldkomne Salighed, hvoraf de forbifarende Ahuelser hidindtil vel kun havde streift ind paa hans Indbildning, men som dog allerede ved denne svage Berørelse havde formaaet at bringe ham ud af sig selv?

Her erindrede Agathon sig de Indvendinger, Hippias havde gjort ham mod denne Enthusiasme og det Slags Philosophie, der frembringer og vedligeholder den, og hvilke Indvendinger han nu fandt lige saa overensstemmende med sin Erfaring, som de den Gang vare forekomne ham ugrundede og urimelige. Han følte sig saa meget des tilbøieligere til at give Sophists Menning om denne høit flyvende Besejelses Oprindelse og sande Væsenhed sit Bifald, da han nu, efterat have tabt den i den skønne Danaes Arme, selv var saa lidet i Stand til at sætte sig ind deri igjen, at end ikke den atter i ham opvaagnede Følelse for Dyden formaaede at igjengive hans moralske Ideer deres forrige Glæde, eller sætte den Orpheiske Sects digteriske Metaphysik i sin forrige Anseelse igjen hos ham. Han troede af Erfaringen at være bleven overbevist om, at denne inderlige Følelse, ved hvis Vidnesbyrd han havde indbildt sig, at kunne betage Sophists Slutninger deres Kraft, iffrun var et meget usikkert Kjende-

tegn paa Sandheden. Hippias kunde maaskee have ligesaa megen Ret til ved Erfaringer og de indvortes Følelsers Stemme at authorisere sin dyriske Materialismus og sin fordærvelige Moral, som Theosopherne til at grunde deres hemmelighedsfulde Lære om Aanderne paa samme; og maaskee det og allene er vor Indbildningskrafts forskellige Sving, det kan tilskrives, at vi paa een Tid sole os tilbøieligere til at troe os beslagtede med Guderne og paa en anden med Dyrene, — at alting paa een Tid viser sig i et alvorligt og sort, paa en anden i et klart og fornøieligt Lys for os; — at vi nu ikke kjende nogen sand og virkelig Fornøielse uden i, med en stolt Foragt for de jordiske Ting, at tænke os hen i de ubekjendte Egne paa hin Side Graven, og nedstaae os i Evighedens bundløse Svælg, — men en anden Gang ikke vide at forestille os noget mere indtagende Maleri af en misundelsesværdig Glæde, end Synet af den unge Bacchus, naar han, heldende sit med Bedbende omkrandsede Hoved tilbage i den smukkeste Nymphes Skjød, omslynger med den ene Arm hendes snehvide Hoster, og udstrækker den anden efter det duftende Drikkebager, som hun smilende fylder med en Nectar, hendes egne smukke Hænder have frist udperset af giennemsigtige Druer, — medens Faunerne og de muntre Nympher hoppe lystigen omkring ham, jage hinanden om i Rosenbuske eller, trætte af Spøg og Leeg, udhvile sig i rolige Grotter, for at begynde deres Lege paa ny.

Af alle disse Betragtninger uddrog han den Slutning: At den Zoroastriske og Orpheiske Theosophies høie Læresætninger — maaskee (thi med Visshed troede han endnu ikke at tørde bestemme noget i Henseende til denne Punct) ikke kunde have megen mere Realitet, end de blide Billeder, i hvilke Malerne og Digterne havde forgudet Sandsernes Belystelse, og at hine vel syntes at være gunstigere for Dyden, og opløste Sindet til en mere end menneskelig Høide, Reenhed og Styrke, men i sig selv maaskee kunde være Menneskets Bestemmelse ligesaa skadelige som de sidste, dels fordi det synes at være et fornufstridigt og forgjæves Foretagende at ville gøre sig bedre, end man af Naturen tilstædes at være, eller til Tab for den halve Deel af sit Væsen at ville trachte efter et Slags Kuldkommenhed, der strider mod dets naturlige Anlag, og dels fordi saadanne Mennesker, om det end lykkes dem at omskabe sig selv til Salvoguder og Intelligencer, vilde dog netop derved blive des udueligere til enhver sædvanlig Bestemmelse i det selskabelige Liv. Fra denne Synspunct betragtet, forekom vel Theosophernes Enthusiasme ham uskadeligere, men dog ikke mindre unyttig for det menneskelige Selskab, end Vellystdyrkerens System, efterdi Enthusiasten enten aldeles udelukker sig fra det selskabelige Liv (hvilket og virkelig er det bedste, han kan gøre) eller, saafremt han overgaar fra det beskuende til det handlende Liv, af Mangel paa Kundskab om en Verden, der er ganske fremmed for ham, ved at

fracte

strakte Begreber, som de virkelige Gjenstande ingensteds ville svare til, ved overdreven moralisk Følsomhed og af tusinde andre Aarsager, der have deres Grund i hans forrige Levemaade, ofte mod sin Villie bliver andre, og altid sig selv skadelig.

At undersøge hvorvidt disse Sætninger ere rigtige, eller maaskee i enkelte Tilfælde tilstøede nogen Undtagelse, vilde bringe os alt for langt bort fra vort Piesmeed. Det er nok for os, at de forekom Agathon saa grundede, at han troede, at kunne des lettere tilgive sig selv, at han (ligesom den Homeriske Ulysses paa Calypso's Ø) havde ladet sig paa Velsøstens fortryllede Grund afholde fra at iværksætte sit første Forsæt, at besøge Zoroasters Disciple og Præsterne i Sais, saas snart Danae havde givet ham sin Frihed igjen. Kort hans Erfaringer opvakte Mistanke hos ham om, at hans forrige Forestillingsmaade var grundet paa Sandheden, uden at de dog vare i Stand til at betage ham en vis hemmelig Hengivenhed til de Vndlingsideer, han havde vaant sig til. Hans Fornuft kunde i Henseende til denne Punct ikke blive ret enig med hans Hjerte, og hans Hjerte med sig selv; og desuden var han ei heller rolig nok til at bringe sine nuværende Begreber i et System, hvorved begge kunde lade sig tilfredsstille. — I sig selv er just ikke et Sted det bequemeste Sted til at udføre et Bærk, hvortil neppe engang Stilheden i en dunkel Lund er stille nok. Agathon er derfor berettiget til at undskyldes for, at han opsatte dette Arbeide,

uagtet

uagtet det virkelig er eet af dem, der ligesaa lidet taale Opsættelse som en brøstfældig Bygningss Tilsættelse. Thi ligesom denne med enhver Dag iler sin Nedstyrtelse i Møde, saaledes pleier og Forbindelsen mellem vore moralske Begreber og Enigheden mellem Govedet og Hjertet at aftage og komme paa svagere Fodder med ethvert Øieblik, vi tøve med at undersøge dem med den Opmærksomhed, der behøves til at tilveiebringe Enighed og Harmonie mellem Delene og det Hele.

Imidlertid var dog Karen ved denne Opsættelse i de sære Omstændigheder, Agathon befandt sig i, for denne Gang ikke saa stor, efterdi han nu, mere end nogenstinde overbevist om Dydens Økjenhed, og dens Loves usforkrænkkelige Forbindtlighed, holdt den til det Almindeliges sande Bedste sigtende Virksomhed for alle Menneskers eller (saafremt der maaskee kunde gøres nogen Undtagelse til Fordeel for de blot contentsplative Aander) i det mindste for sin afgjorte Bestemmelse. Den forrige Gang var han kun tilfældigen og mod sin Tilbøielighed bleven indviklet i det virksomme Liv; nu var det en Følge af hans (som han troede) lutsrede Tankemaade, at han besluttede sig til det. En blid Henrykkelse, der syntes ham at have et uendeligt Fortrin for Bøllhøiens sødeste Veruselse, igjennemstrømte hans hele Væsen ved Tanken om at medvirke til at forskaffe Sicilien Frihedens uendelige Fordele igjen, og ved en viis Lovgivning og vise Foranstaltninger at berede det en evig Velstand. Hans altid forskjønnende

Phans

Phantasi afmalede ham Folgerne af hans Vestræbelse i tusinde fortryllende Billeder af den offentlige Lyksalighed. Han sølte med Henrykkelse Kræfter nok i sig til saa adelt et Arbejde; og hans Fornøielse var saa meget des fuldkommnere, da han tillige sølte, at Herkes svage og forsængelig Ergjerrighed ikke havde nogen Deel deri, at det blot var den adle Begjærighed efter i et stort Omfang at gjøre Vel, hvis forvendiende Tilfredsstillelse gav ham denne Forsmag paa den guddommeligste Fornøielse, der nogenstunde kan blive den menneskelige Natur til Deel. Hans Erfaringer syntes ham nu, hvor meget de end havde kostet ham, ikke at være kjøbte for dyrt, da han haabede derved at være bleven des tryggere om at undvige de Klipper, som deres Klogskab og Dyd, der blande sig i de offentlige Anliggender, pleie at svande paa. Han foresatte sig fast, at aldrig nogen anden Danaë mere skulde føre ham paa Afveje. Han troede, at han i denne Henseende saa meget des tryggere kunde forlade sig paa sig selv, da han havde været stærk nok til at kunne rive sig løs fra den første, og med god Grund holdt det for umueligt, at han nogenstunde kunde blive sat paa en farligere Prøve. Uden Ergjerrighed, uden Egenlystighed og stedse agtvaagende paa sit Hjerte, hvis svage Side han nu havde lært at kjende, troede han ikke, at han kunde have noget at befrygte af andre Videnskaber, som maaskee end nu ulmede i hans Varm. Fra ingen Side forstyrrede nogen ond Ahnelse ham i den ublandede Nydelse af de

Fors

Forhaabninger, der vaagen og selv i Dromme forlystede ham. Disse Forhaabninger vare fornemmeligen Indholdet af hans Samtaler med Kjøbmanden fra Syracus; de bragte ham til at overse Reisens Besværligheder, og holdt ham rigeligen stadesløs for Tabet af hans forhen elskede Danae, et Tab, der med enhver Dag, der kom, blev mindre og mindre i hans Bine. Og saaledes førte gunstige Vinde og en duelig Styrmand ham, efter et kort Ophold i nogle Græske Østeder, lykkelig til Havnen i Syracus, for der at lære ved en Førstes Hof: „At denne Vække er saa albrig, at Dyden der enten maa opofres for Klogskaben, eller den Dydige, endog med den største Forsigtighed, ikke er i Stand til at forekomme sit Fald.

Attende Capitel.

En eller to Afvigelser.

Vi ønske os Læserinder (thi denne Historie hører ikke, om den end var mindre sand end den er, blandt de Romaner, fra hvilke Forfatteren af den farligste og lærverigste Roman i Verden *) affrækker de Ugitte af Kjønnet) og vi see derfor ikke gjerne, at nogle af dem, der have havt Taalmodighed nok til at gjenneblade denne niende Bog, — i Tanke, at der nu ikke mere er noget Interessant at gjøre sig Haab om, siden Aga-

thon

*) J. J. Rousseau i Fortælsen til hans nye Heloise.

thou ved en Streg af det affvælgste Slags, ved en hemmelig Flugt har opsagt Kjerligheden sin Tjeneste — Skulde lade Resten af hans Historie koldsindig falde dem af Hænderne, og maaskee gribe fat paa Sophæen eller Herr Bibiena's allerkjæreste lille Dukke for at fordrive de Vapeurs, som vor Helts Utroskab og Betragtninger have forårsaget dem.

Hvoraf mon det vel kommer, mine smukke Vensinder, at de fleste af dem ere tilbøjeligere til at tilgive os alle de Daarligheder, Kjerligheden nogenstunde kan forlede os til, end at forlade os, at vi indsætte den sunde Fornuft igjen i sine naturlige Rettigheder? Mågt ikke, mine Smukke, at Deres Yndest for os tiltager med Mængden af de Beviser, vi i de Svagheder, De kunne forlede os til, give dem paa Deres Yndigheds Overmagt over den Forstandskraft, vi indbilde os at have! Hvad for et interessant Malerie er ikke en Desjanira, naar hun, omgivet med sin fræsifulde Elfers Lovhund og bevæbnet paa sin Skulder med hans Kjælle, skotter fra Siden med en triumpherende Smil hen til hiin Overvinder af Kjemper og Drager, som iført hendes lange Klæder, midt i en Kreds af hendes Slavinder, omdreier Fruentimmerten med sin stive og uøvede Hæand! — Vi kjende nogle, som denne lille Apostrophe aldeles ikke synes passende paa. Men naar vi skulle tale uden Hyllerie (hvilket vi rigtig nok ikke vilde gjøre, dersom vi toge Klogskaben til Raads), saa tvivle vi om, at selv den Viseste af alle i det samme, hun gjør sig

sig Umage for at sætte Skranke for sin Elsters Daarligheder, kan holde sig for at glæde sig ganske lønlig i sit Hjerte over, at hun er elskværdig nok til at bringe en Mand til at glemme sit eget Værd.

Derimod maa vi, for at holde de ommeldte af vore Læserinder nogenledes skadesløse, fortælle dem en lille Anecdote om vor Helts Hjerte, være sig end han derved skulde udsættes for at tabe den Hoiagtelse, som han igjen har begyndt at erhverve sig hos de ærværdige Damer, der aldrig have elsket og, Himmelen ske Tak, heller aldrig have været elskede.

Hvor fornøiet Agathon end var over sin Slut fra sit behagelige Fængsel i Smyrna, hvor tilfreds han end desformedeest var med sig selv, hvor lidet end den Fortrydelse, hvori vi have seet ham, havde formaaet at quæle Kjerligheden til Dyden i ham, hvor oprigtig han end lovede, aldrig at blive den utro mere, hvor store og vigtige de Tanker end vare, som hans Sjæl gik frugtbringende med, og hvor meget han end (for at indbefatte alt i saa Ord) var bleven Agathon igjen, saa havde han dog Timer, hvori han maatte tilstaae sig selv, at han midt i Kjerlighedens og i den skønne Danaes Arme havde været — lykkelig. Lad end være, sagde han, at der er megen Forblandelse, meget Overspændt og Chimairisk i Kjerligheden, saa ere dog dens Glæder vist ikke nogen Indbildning! Jeg har følt og jeg føler endnu, som jeg føler min egen Tilværelse, at det er sande Glæder, at de ere ligesaa sande
i det

i deres Slags, som Dydens Blæder ere det! Og hvorfor
 Kulde det være umueligt at forene Dyd og Kjerlighed
 med hinanden? — At nyde dem begge paa een gang, o
 det vilde ret være en fuldkommen Lyksalighed!

Til at forebygge en muelig Misforstaaelse, synes
 det os fornødent her at anbringe en liden Parenthese
 og sige dem, der ikke kjende andre Stikke end Stikkene
 i det Land eller paa det Sted, hvor de ere fødte: at fortroz
 lig Omgang med Fruentimmere af en vis Classe, det
 er (for at tale mindre tvetydigt, men ikke saa frækst),
 som gjøre Haandværk af det, man noget uegentlig
 pleier at kalde Kjerlighed, var hos Grækerne saa tillas
 delig en Ting, at selv de strængeste Fædre vilde have
 gjort sig latterlige, om de havde forsøgt at forbyde de
 res Sønner, saalange de stode under dem, at have en
 Udkaaret af den ommeldte Classe. Koner og Jomfruer
 node, ligesom paa andre Steder, Løvenes særdeles Bes
 kyttelse, og vare formedelst dette Folks Brug og Stikke
 ulige bedre betryggede mod Efterstræbelser, end de hos
 de nu værende Eurovære ere det. At udføre et Ans
 slag mod deres Dyd var ligesaa vanskeligt, som Strafs
 sen for en saadan Forbrydelse var stræng. Uden Tvivl
 var det, for des vissere at sætte disse i de Græske Lovgis
 veres Dine hellige Personer, Borgernes Mødre og de
 Fruentimmere, der vare bestemte til at opnaae den Ære
 at blive det, i Sikkerhed for den toilesløse Ungdoms
 Efterstræbelser, — at Phrynernes og Laïsernes Stand
 blev taalt i Grækenland. Hvor siibrige og smudsige
 de

de Skildringer end ere, som den geniefuldeste, vittigste og forstandigste af alle comiske Forfattere, Aristophanes, har leveret os af Konerne i Athenen, saa er det dog imidlertid vist, at Grækernes Koner og Døtre overhovedet vare meget sødelige Skabninger, og at der de Givte og Skjogerne i Almindelighed afvege ligesaa meget i deres Sæder fra hinanden, som man i nogle Hovedstæder i Europa paa en Tid har gjort sig Umæge for at sammenblande dem med hinanden.

Om hiin Indretning i alle Dele var priselig, er et andet Spørgsmaal, som det ikke her vedkommer os at afgjøre: vi anføre den blot for at betage vore Læsers inder den Tanke, at Agathons Anger og Samvittighedsnag bleve opvakte ved Begrebet om, at det var utilladeligt at have staaet i en Kjerlighedsforbindelse med en Danae. I denne Henseende tænkte han ligesom alle andre Grækere i hans Tidsalder. Hos hans Nation (Spartanerne maaskee allene undtagne) kunde man gjerne, i det mindste i hans Alder, tilbringe Natten hos en Danserinde eller Fløttespillerinde, uden derfor at paadrage sig nogen Bebreidelse, naar man kun ikke forsømte sin Stands Pligter derover, og allene iagttog en vis Maadefighed, som efter disse Hedsningers Begreber udgjorde Grændselinien mellem Dyd og Last. Om man regnede Alcibiades til Unde, at han lod sig afsmale, hvilende efter Seieren, i den skønne Nema's

Skjød, eller at han satte Amor, bevæbnet med Jupiters Lyns-
 ild paa sit Skjold (og dog siger Plutarch os, at det kun var
 de ældste og alvorligste Atheniensere — Folk, hvis For-
 trydelse over Ungdommens Daarligheder, som oftest
 mere er en Folge af Alderdommens Brantenhed, end af
 deres Kjerlighed til Dyden, — der forargede sig der-
 over), om man, siger jeg, opholdt sig over disse Udsvæ-
 veller af Alcibiades, saa var det ikke hans Hengiven-
 hed til Velsysterne, heller ikke hans Fortrolighed med
 et Fruentimmer, som af Stand og Profession var be-
 stemt til almindelig Fornøielse, man lastede ham for,
 men det var allene for den Overmodighed, som det rø-
 bede, for hans Foragt for Velsændighedens Love og
 for hans Tilfidesættelse af en vis Gravitet, som man i
 frie Stater er vant til med god Grund at fordre af
 Republikens Forstandere, i det mindste uden for det pri-
 vate Livs Cirkel. Man vilde ligesaavel have seet igjen-
 nem Fingre med hans, som med Pericles's eller Simons
 Svagheder eller Forlystelser, men man kunde ikke tilgive
 ham, at han pralede dermed, at han drev sin Velsystighed
 og sine Forlystelser til den tøilesløseste Raadhed, at han,
 beruset af Viin, dustende af Bellugt og varm endnu ef-
 ter en Danserindes Omfavnelser, kom springende ind i
 Raadsforsamlingen med saa forstyrret og med et Ud-
 seende, som om han havde vanket en heel Vinternat om
 paa Gaden, og alligevel, saa stet forberedt, ansaae sig mere
 end flittet nok til at bestyre Grækenlands Anliggender,

og forekrive Republikens graahærbede, Fædre, hvad de skulde gjøre og lade. Dette var det, de ikke kunde tilgive ham, og der paadrog ham de Fortrædeligheder, for hvilke Athenens Velstand og endelig ogsaa han selv blev et Offer.

Overhovedet er det en Sandhed, der for længe siden er afgjort, at Grækerne havde ganske andre Begreber om Kjerligheden end Europæerne i vore Dage. De bare, ligesom alle polerede Folkeslag, Agtelse for det ægtefæbelige Vensteb; men af den romanske Lidsenskab, af den Kjerlighed, som af en heel Række Romanskere i Spanien, Italien, Frankrige og England er bleven ophøiet til en Heltedyd, af den vidste de ligesaa lidet som af det grædende comiske og uansturlige Hjernefoster, hvorved nogle nyere Fruentimmerskribenter, der endnu ville raffinere Begreberne om Riddertiderne, i hele Binde have afmalet os en Kjerlighed, der mætter sig ved Sukke, Taarer og tans Beskuelse, der altid er uhyggelig, og der, selv uden det mindste Glimt af Haab, forbliver uforanderlig, — af en Kjerlighed, der er saa væmmelig, saa quindagtig, saa latterlig afstikkende mod det Heltetmod, som man vil forene den med, af den vidste man intet hos hiin skarpsindige og forstandige Nation, fra hvis Hjerne og blide Indbildningskraft Gudinden for Kjerligheden, Gratiæne og saa mange andre af Glædens Gudsomme ere vandrede ud i Verden.

Grækerne kjendte kun den Kjerlighed, der gjør Mennesket lykkeligt, eller (rettere sagt) ikkun den allene forekom dem, under visse Indskrænkninger, overensstemmende med Naturen, anstændig og uskyldig. Den Kjerlighed, der bemægtiger sig den hele Sjæl med alle Symptomer af en Feberparoxysmus, den var i deres Dine een af de farligste Liden-skaber, en Siende af Dysden, en Forstyrrer af den huuslige Orden og en Møder til de fordærveligste Udsvævelser og de vederstyggeligste Laster. Vi finde kun saa Exempler derpaa i deres Historie, og disse Exempler see vi skildrede paa deres tragiske Theater med Farver, som maatte opvække almindelig Affky; derimod kjender deres Comedie ingen anden Kjerlighed end det naturlige Instinct, som Smag, Leilighed og Tilfælde bestemme for en vis Gjensstand; som, forskjønneth af Gratierne og ikke sjelden ogsaa af Muserne, har Fornøielsen til sit Formaal, ikke vil være bedre og ædlere, end den er, og stedse forekom dem, i det Hele betragtet, mindre skadelig, end hiin tragiske Kjerlighed, som snarere syntes at være antændt af Furiernes end af Amors Fakkell, og som snarere lod til at være Virkningen af en fortørnet Guddoms Hævn, end at ligne hiin søde Veruselse, som de ansaae (ligesom Søvnen og Bacchi Gaver) for en Gave af den velgjørende Natur til at forsøde os Livets Besværligheder, og gjøre os muntre til at forrette vort Arbeide.

Uden Tvivl vilde vi kende denne Deel af de Græske
 Sæder bedre endnu, dersom ikke (ved et Uheld, som Musers
 ne evig ville begræde) en Alexis's, Menanders, Diphis-
 lus's, Philemons, Apollodorus's og flere andre be-
 rømte Digteres Comedier fra de Attiske Musers skjøn-
 neste Tidsalder vare blevne et Rov for Munkes og Sa-
 raceners Barbariet. Men disse Originaler behøves eiens-
 gang til at forsvare, hvad vi her have sagt. See vi
 ikke den ærværdige Solon endnu i sin høie Alderdom til-
 staae om sig selv i Vers, som den gamle Digter paa Vjer-
 get Crapæ ikke behøvede at skamme sig ved: 'At han
 havde forladt alle andre Forretninger, for at tilbringe sine
 øvrige Dage i Selskab med Venus, Bacchus og Mus-
 serne?'. See vi ikke den vise Socrates, ledsaget af
 sine unge Venner, uden Betænkning at aflægge et Bes-
 søg hos den skønne og behagelige Theodota, for at
 tage hendes Skjønhed, som een af Selskabet havde er-
 klæret over al Beskrivelse, i Oiesyn? See vi ikke, at
 han ikke troede at krænke sin Viisdom, om han paa en
 skjemtende Maade lærte denne Theodota, hvorledes hun
 skulde fapre Elskere? Var han ikke en Ven og Venns-
 drer, ja endog, om Plato ikke har sagt for meget, en
 Discipel af den berømte Aspasia, hvis Huus (uagtet
 de Vebredelser, der bleve gjorte hende af den davæ-
 rende Comedies toilesløse Frækhed) var en Samlings-
 plads for de skønneste Mænd i Athenen? Hvor affols-
 den han end selv i Henseende til denne Artikel synes at
 have

have været, saa finde vi dog hans Grundsætninger om Kjerligheden temmelig overeensstemmende med hans Nations almindelige Tænkemaade. Han gjorde Forskjel mellem Fornødenheden og Lidenstaben, mellem Naturens Bærk og Phantasieens Bærk. Han advarede for den sidste, som vi allerede et andet Sted i Forbisgaaende have anmærket, men han raadede (efter Xenophons Beretning), for at tilfredsstille den første, til et saadant Slags Kjerlighed, som Sjelen saa lidet som mueligt tager nogen Deel i: — et Raad, som vel taaler nogen Indskrænkning, men dog er grundet paa den almindelige Erfaring: at den Kjerlighed, der bemægtiger sig Sjelen, almindelig berøver den al Magt over sig selv, og gjør den uskikket til al ædel Anstrængelse.

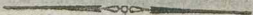
Efter de herskende Begreber i de Tider, Agathon levede i, havde det altsaa ikke været saa tungt at forene Dyd og Kjerlighed med hinanden. Men Agathon havde større og finere Begreber om Dyden. Med Grundtrækkene i hans Sjæl var en vis idealse Fuldkommenhed saa nøie forbunden, at den aldrig kunde ganske udslettes deraf. Hvad er Kjerlighed uden Sværmerie, uden hiin følelsesfulde Omhed, hiint Sympathie, der mangfoldiggjør, forfiner og forædler dens Glæder, hvad er en saadan Kjerlighed for en fælsom Sjæl? Hvad ere Sandsernes Bellyster uden Gratier og Muser? — Det var altsaa det Slags Kjerlighed, som

Agas

Agathon havde baaret til den skønne Danae og den skønne Danae igjen til ham, han havde ønsket at kunne forbinde med sine Begreber om Dyden, og hvor vanskeligt det var at opnaae dette Ønske, indsaae han mere end alt for vel.

Endelig forekom det ham, som alt kom an paa Gjenstandens Bestaendighed; og nu erindrede hans Hjerte ham igjen om Psyche. Han rødmede for hendes Billede, som han vilde have rødmet for den nærværende Psyche selv; men han sølte med det samme, at hans Hjerte, uden endog med en eneste Traad at hænge fast ved Danae, vendte tilbage til sin første Kjerlighed igjen. Hans beroligende Phantasie viste ham, ligesom en dyb og klar Brønd tilbagegiver Gjenstandene, de rene, dydige og mod al anden Lyst usforlignelige Glæder, som han ved deres Sjæles omme Forening havde smagt i hine elysæiske Nætter. Foruden, hvad han tilforn havde følt for hende, sølte han nu ogsaa den Kjerlighed, som Danae havde opvaakt hos ham; men den var her saa blid, saa luttret ved den forandrede Gjenstands moralske Skjønhed, at den ikke mere syntes at være den samme, som den havde været tilforn. Han forestilte sig, hvor lykkelig han vilde see sig ved en uadskillelig Forbindelse med denne Psyche, der havde indgydet ham en Kjerlighed, som, langt fra at have været farlig for hans Dyd, endog havde styrket og ophøiet den. Han forplantede sig
i Ta-

Tankerne med sin Psyche til Danaes Hvilested i Delphi, og lod Amor, den himmelske Veneris Søn, fuldsende det overjordiske Malerie. Et sødt Glimt af Haab udbredte sig i hans Sjel. Det forekom ham, som om en hemmelig Stemme hvislende sagde ham, at han skulde finde hende i Sicilien. Psyche passede ret fortræffelig i den Plan, som han havde udkastet til sit forestaaende Liv. Hvad for Udsigter viste der sig ikke for ham i hans huuslige Lykkeligheds Forening med den offentlige, som han havde foresat sig at anvende alle sine Kræfter paa at befordre! Men først vilde han fortjene at være lykkelig. — Dog, uden at opholde Læseren længere med hans Tilboieligheder og Forsætter, ville vi ile med at forflytte ham til den offentlige Skueplads, hvor han ved Handlinger kan vise sig for os.

U g a t h o n.

Tiende Bog.

Skilderie af det Syracusiske Hof og det Mærkværdigste,
der var forefaldet ved samme, fort førend Ugathon
optraadte i Syracus.

Første Capitel.

Syracusanerens, Dionysius's og hans Hofs Caracteer.

Men inden vi lade vor Helt selv træde frem igjen, vil
det være fornødent at gjøre vore Læsere saa omstændelig,
som vort Niemeed og Sammenhængen i hans Historie
kræve det, bekjendte saavel med den Skueplads, han
skal optræde paa, og de Tilskuere, han skal spille een
af de mærkværdigste Roller for, som med Scenen og
nogle af de fornemste Personer, der deels skulle agere
med og tilligemed ham og deels optræde imod ham paa
denne Skueplads.

Syracus, Siciliens gamle Hovedstad, fortjente, fra mange Sider betragtet, Navn af det andet Athenen. Intet kan ligne hinanden mere end deres Indvaaneres Caracteer. Begge vare de skinsyge i høieste Grad over en Frihed, som de dog ingensinde forstode at beskyrme synderlig længe, da de altid elskede Ørkesløshed og Forlystelser høiere end den, og den ogsaa, som man maa tilstaae, formedelse den flette Anvendelse, de gjorde af den, har tilføiet dem mere Skade end alle deres Tyranner. Syracusanerne havde ligesom Athenienserne Genie for Konsterne og Muserne; de vare belevede, sindrige, oplagte til spottende Skjemt, hestige og ivrige i deres Bevægelser, men tillige saa ubestændige, at de i et Tidrum af saa Dage kunde overgaae fra den heftigste Kjærlighed til det grændsesløseste Had og fra den virksomste Enthusiasme til den koldeste Ligegyldighed. Lutter Træk, hvorved ogsaa Athenienserne, som man veed, udmærkede sig fra alle andre Græske Folkeslag. Begge vare de i Stand til med ligesaa megen Vetsindighed at gjøre Opstand mod en eneste Magthavers gode Regjering, som de med den nedrigste Feighed kunde vænne sig til at bære den haardeste Tyrans Nag. Ingen af dem kjendte nogensinde sin sande Interesse, men brugte stedse sin Styrke mod sig selv. I Gjenvordigheder vare de modige og heroiske, i Lykkens Skjød vare de overmodige, og over glimrende Planer bleve de altid, ligesom den Afopiske Hund i Nilen, hindrede fra at gjøre det rette Brug af de Fordele,

dele, de havde i Hænderne. Formedelsst deres Veligheds- genhed, Forsætning og Handelsaand kunde ikke den Spartanske Lighed finde Sted hos dem, men alliges- vel vare de ikke mere i Stand til roligere at see nogen af deres Medborgere udmærket ved Fortjenester, Ans- seelse og Rigdomme. Deraf kom det, at de stedse laae i Strid med sig selv, stedse bleve sønderlidte af Partier og Sammenrøttelser, indtil de omsider begge, efter en læns- gevarende omverlende Overgang fra Frihed til Slaverie og fra Slaverie til Frihed, lærte med Taalmodighed at bære Romernes Lænker og viseligen lode sig nøie med den Tre, den ene, Athenen, at være en Skole, og den anden, Syracus, et Kornmagazin for denne Jordens majestatiske Behersker.

Efter en Række af saakaldte Tyranner (det er af Beherskere, som havde bemægtiget sig en uindskrænket Enemagt over Staten, uden at lade sig udnævne af Borgerne) var endeligen Syracus og med den en stor Deel af Sicilien falden i Dionys'es Hænder, og siden igjen, efter en lang Regjering, under hvilken Syracus- senerne havde viist, hvad de vare i Stand til at ud- staae, arveligen bleven overdragen hans Søn, Dionys- sus den Anden. Den Ret, dette unge Menneske havde til den kongelige Magt, han efter sin Faders Død tileg- nede sig, var mindre endnu end tvetydig: thi hvor kunde hans Fader efterlade ham en Ret, som han selv ikke havde havt? Men en stærk Livvagt, et velbesættet Citadel og et Skatkammer, som ved de rigeste Sicilias- neres

neres Udplyndring var blevet fyldt, erstattede ham Mængden af en Ræt, som desuden drager al sin Styrke fra den Magt, der maa gjøre den gjældende og derfor netop lettelig kan undvære den. Hertil kom endnu, at den overmodige Ungdom, der ikkun tragter efter at tilfredsstille sine Lidenstaber, lover sig i en Stat, hvori den politiske Dyd allerede er forsvunden, og hvor en grændseløs Begjerlighed efter Rigdomme og efter den smigrende Frihed, at kunne foretage sig alt, hvad Sandseligheden ønsker, har taget overhaand, uendelig større Fordele af et eneste ungt Menneskes uindskrænkede Regjering end af et Aristocratie, som de ældste og fortjenstfuldeste Mand bemægtige sig, eller af et Democratie, hvori man med en Mængde Besværligheder, Farer og Opofrelser maa kjøbe en afhængig og usikker Ansættelse, end det synes at være Umagen værdt.

Den unge Dionysius satte sig altsaa ved et Sammenstød af gunstige Omstændigheder i rolig Besiddelse af den høieste Magt i Syracus; og det er let at see, hvorledes en slet opdragen Prinds, henreven af sit fyrrige Temperament til alle Ungdommens Udsavvelser, blandt en Sværm af Hofkrybere maa have betjent sig af denne Magt. Forlystelser, Tractementer, Kjerlighedsoptrein og Fester, der varede hele Aar igjennem, sysselsatte her uophørligen et Hof, der bestod af lutter forblandede unge Mennesker, som intet var vigtigere for, end at pønsse paa nye Velslyster, for at betrygge sig om deres Førstes Yndest og derved tillige hindre ham fra
nogens

nogenfinde at komme til sig selv igjen og blive den Afsgrund vaer, hvis med Blomster bestrøede Bredder han ubekymret dansede om paa.

Baade af ældre og nyere Exempler ere vellystige Prindsers Statsforvaltning saa vel bekjendt, at det vilde være overflødigt for os at udbrede os derover. Hvad for en Regjering kan der ventes af et ungt ubesindigt Menneske, hvis Liv er en uophørlig Baccheanal? Som, ubekjendt med alle de store Pligter, hans Kald medfører, forøder de Kræfter, han skulde anstrænge til deres Opfyldelse, med Nattevarmerie og i vellystige Skjøgers Arme? Som, kold over Statens Vel, saa lidet indseer sin egen Privatsfordeel, at han hader den sande Fortjeneste, fordi den forekommer ham mistænkelig, og udøser Belønninger til dem, der, under Skin af den varmeste Hengivenhed og en fuldkommen Opofrelse, ere hans allersfarligste Fiender? Der ved de vigtigste Posters Besættelse lader sig lede af en Danserindes Anbefaling, eller bestemmer sig efter en Forbøn af de uvidende Slaver, der klæde ham af og paa? Som indsbilder sig, at en Hoffnog, der danser godt, forstaaer at anordne et ypperligt Aftengilde og har et uforligneligt Talent til at erhverve sig de Skjønnes Undest, og saa useilbarligen maa have Talent til at beklæde en Minister, eller Feldtherrepost, eller som staaer i den Tanke, at man er dygtig til alt i Verden, naar man kun besidder Gaver til at behage ham? — Hvad kan der ventes andet af en saadan Regjering end Foragt for Lovene,

Miss

Misbrug af Retfærdighedens Formaliteter, Voldsoms heder, slet Huusholdning, Pengepræsninger, Dydens Undertrykkelse og Ringeagtelse, og Sædernes almindelige Fordærvelse? Og hvad for en Statskonst kan der vel finde Sted der, hvor Videnskaber, Luner, flygtige Ansættelse af en latterlig Ergjerrighed, en barnagtig Begjærlighed efter at blive omtalt, en Yndlings Convenience eller en Maitresses Intriguer ere Drivesjædrene i Statens Antliggender, afgjøre, om der skal slutes eller ophæves Forbindelser med fremmede Magter, og bestemme det offentlige Forhold? Hvor man, uden at kjende Statens sande Fordele eller Kræfter, uden Plan, uden at overveie og forbinde Midlerne — Dog, uforværget ere vi stegne til en declamatorisk Tone, som ikke vil være at tilgive i en Materie, der for længe siden er udtømt, omendstjont den endnu allevegne dagligen igjengages. Gid kun ingen af dem, der læse dette, maatte af Erfaringen i sit eget Fædreneland vide, hvorledes et Folk bliver medhandlet, som har den Ulykke at see sig givet til Priis for en Dionysos Egenmægtighed!

Man vil nok, efter, alt, hvad vi her have sagt, forestille sig denne Første som een af de værste Tyranner, hvormed Himmelen nogensinde har tugtet en Nation for de lønlige Synder, den havde gjort sig skyldig i; og saaledes er Dionysius den Anden ogsaa skildret af Historieskriverne. Men et Menneske, der ikke besad andre end lutter onde Egenskaber, vilde være et Uhyre, som ikke kan eksistere. Denne Dionysius, vi her
tale

tale om, vilde have havt Anlæg nok til at blive
 en god Forste, dersom han havde været saa lykkelig
 at blive dannet til sin Bestemmelse. Men der
 manglede saa meget i, at han havde faaet den Op-
 dragelse, der skikker sig for en Prinds, at han ei
 engang havde nydt den, man giver ethvert ungt
 Menneske af middelmaadig Stand. Hans Fader, den
 feigste Tyran, som Historien maaskee kjender, lod
 ham, udelukket fra alle gode Selskaber, opvære blandt
 lutter nedrige Slaver, og det eneste Middel, den
 præsumptive Tronfølger havde til at fordrive sin
 Kjedsommelighed, bestod i at gjøre sig Smaaavogue,
 Trælsfestager, Skamler og andre saadanne Konstsas-
 ger. Man vilde tage Feil, om man vilde holde
 denne selvvalgte Virksomhed for et Vink af Natus-
 ren; den var tvertimod en Folge af Mangel paa Gjen-
 stande og Modeller, der havde kunnet giveden Driivt til at
 sysselsætte Hovedet og Hænderne, der er alle Men-
 nesker medfødt, en anden Retning. Og saa Vers
 vilde han have gjort ligejaa gode som, om ikke bedre,
 end hans Fader (der blandt andre Daarligheder ogsaa
 var saa assindig at ville være Poet), dersom man
 havde givet ham en Homer i hans Celle. Hvor
 mangen en Prinds har man ikke seet, som, med An-
 læg til at blive en August og en Trajan, blot for de-
 res Skjyd, der vare satte til at bestyre hans Op-
 dragelse, eller fordi man paa Discretion overgav ham

i en

i en udmuelig og af Klosterfordomme behersket Munks Hænder, er udartet til en Nero og en Elagabal!

En noiagtig og udførlig Udvikling af, hvorledes dette gaaer til, og hvorledes det under visse Omstændigheder ikke er mueligt andet, end at selv det bedste Naturel, ved saa vrang en Opdragelse, maa sammentrympes til en moralsk Vantrivning, en saadan Udvikling vilde efter vort Tykke være et meget nyttigt Emne, hvilket vi ikke kunne undlade at anbefale een eller anden Mand af Genie, der forenede philosophiske Indsigter med fornødent Bekjendtskab med Verden, at behandle og udbrede sig over. Vore oplyste og forfinede Tider ere hverken oplyste eller forfinede i saa høi en Grad, at et saadant Værk skulde være overflødigt; og dersom Udførelsen kom til at stemme overeens med Emnets Vigtighed, saa tvivle vi ikke paa, at det jo kunde blive lykkeligt nok til at afvende fra mangan en Provinds en lang Række Plager, som formedelst dens endnu usødte Beherskers urigtige Opdragelse langt hen i dette Aarhundrede forestaaer den.

Andet Capitel.

Dions Character. Anmærkninger over samme.

Syracusanerne vare allerede alt for vant til Aasget, til at gjøre noget Forsøg paa efter den gamle Dionysius's Død at afkaste det. Ei engang saa megen

gen Dyd var der tilovers hos dem, at det kunde satses nogen af dem, der tænkte ædlere end den store Hob og Parasiternes foragtelige Ungel, ind, at fordrifte sig til at fremtrænge sig til den unge Førstes Dø, for at sige ham Sandheder, som paa den ene Side hans egen Lyfsalighed, og paa den anden Siciliens Belfærd vare afhængige af. Hele Syracus havde kun een Mand, der besad et høit Hjerter nok hertil. Men ogsaa denne Mand vilde maaskee have indhyllet sig i det sikre, skjønt uroersværdige Mørke, som retskafne Folk under en Dregjering, der kun spaaer Ulykker, pleie at trække sig tilbage i, dersom ikke hans Gudsrel havde berettiget ham og hans Interesse havde nøddet ham til, at bekymre sig om Statsforvaltningen.

Denne Mand var Didon, en Broder af den unge Dionysius's Stedmoder og hans Søsters Gemal, den Nærmeste efter ham i Staten og den Eneste, der formedelsk sine store Evner, sin Ansæelse hos Folket og de umaadelige Rigdomme, han eiede, kunde gjøre sig frygtet og blive mistænkt for at have i Sindet, enten at fortrænge den unge Første fra hans Plads, eller at hjælpe den republicaniske Forsatning paa Fode igjen. Der som vi vare pligtige til uindskrænket at troe Historikernes, især den dydige og veltænkende Plutarch, saa vilde vi see os nødsagede til at tælle Dion blandt de faa Dydens Helte, der (for at laane et Udtryk af Plato) have opsvinget sig til Rang af det menneskelige Rjæns gode Dæmoner eller beskyttende Ges-

nier og Velgjørere: — Mand, som, selende, at der i deres dødelige Hytte opholder sig et ædlere Væsen, hvis medfødt Fuldkommenhed udvikler sig i samme Grad, som deres dyriske Væsen undertrykkes, formaae at lade den rene Kjerlighed til den moralske Orden og det almindelige Bedste være deres høie Bevæggrund til at handle, og, over Bestræbelsen for at gjøre andre lykkelige, at opofre sig selv, — som, lige store i Lykke og Ulykke, ikke fordunkles ved denne og heller ikke laaner nogen Glæde af hiin, men, altid sig selv nok, ere Herrer over deres Lidenstaber, og, ophøiede over almindelige Sjæles Fornødenheder, kunne ansees for sublimariske Guder. En saadan Caracteer falder unegteligen stærkt i Øinene, fornoier den moralske Sands, og opvækker Ønske om, at den maatte være mere end en indtaagende Chimaire. Men vi tilstaae, at vi, i Følge vigtige Grunde, blive mere og mere mistroiske mod de menneskelige, — hvorfor altsaa ikke ogsaa mod de overmenneskelige Dyder.

Sandt er det, vi finde i Dions Levned Beviser paa store Fuldkommenheder, især paa en vis Sindssyrke og Høihed, som man almindelig seer samlede med grovere, ikke synderlig irritable, Fibre og det Slags Temperament, der pleier at gjøre Mennesket uselskabeligt, stolt og tilbageholdent. Til ethvert Temperament grændser der, som man veed, visse Dyder. Træffer det sig, at Udviklingen af Anlægene til dem bliver ved gunstige Omstændigheder befordret, saa

er

er intet naturligere, end at der deraf kanner sig en Character, som prunker med visse udmærkede Dyder, der saa meget vissere bringe det til en fuldkommere Skjønhed, som der ingen udvortes Modstand modsætter sig deres Udvikling. Dette Slags Dyder finde vi hos Dion i en høj Grad. Men at tillægge ham nogen Fortjeneste derfor, vilde være det samme, som at regne Athleten hans Seners Elasticitet, eller en sund blomstrens de Pige hendes gode Farve til Fortjeneste, og desfor medelst indrømme dem Riet til den almindelige Afgjælfte. Ja, dersom Dion havde fortrinligen udmærket sig ved de Dyder, hvortil Naturen ikke havde gjort ham opslagt, og dersom han havde bragt det til at udøve dem med den samme Lethed og Gracie, som om de havde været ham medfødt, saa havde det været en anden Sag! Men hvor meget der fattedes i, at han gjorde sin Lærers og Bens, Plato's Philosophie denne Ære, det finde vi de tilforladeligste Beviser paa i denne Vises egne Breve og i Dions Forhold i de vigtigste Optrin i hans Liv. Aldrig kunde han bringe det til, eller maaskee han aldrig selv fandt for godt at gjøre Forsøg paa (hvilket i Grunden kommer ud paa eet) at overvinde den Austeritet, den Stivhed, den Mangel paa Venlighed og Omgængelighed, der afvendte Hjerterne fra ham. Forgjeves opmuntrede Plato ham til at ofre til Gracierne: Dion beviste ved sit tunge Næmme i denne Henseende, at Philosophien almindeligen kun bevæger os til at fæe de Feil, som vi intet Anlæg have til,

og kun befæster os i de Dyder, vi desuden ere tilbøielige til.

Imidlertid var han dog ikke desmindre den, som hele Sicilien havde sine Øine henvendte paa. Den Wiisdom, hans Forhold robede, hans Modbydelighed for alle Slags sandfælige Forlystelser, hans Naadelighed, Færelighed og gode Huusholdning erhvervede ham saa meget deskerre Høiagtelse, jo mere disse Dyder stak af imod Tyrannens taaleelose Graabserie, Uppighed og Overdaadighed. Man saae, at kun han allene var i Stand til at holde Dionysius Strangen; og man ventede det Bedste af ham, være sig enten, at han vilde bemægtige sig Regjeringen for sig selv, spille sin Søsters unge Sønner den i Hænderne, eller lade sig nøie med at være Dionysius's Mentor.

Den naturlige Høielsehed, Dion besad for Bøllens Tillokkelser, og hvorved netop Syracusanerne satte saa stor en Tillid til ham, blandede ogsaa siden Graakerne paa det faste Land, da han blev nødsaget til for Tyrannen at flygte hen til dem. Selv Academiet i Athenen, denne Wiisdommens i de Tider saa højrømte Skole, synes at have været stolt af at kunne tælle saa nær en Besægtet af Siciliens (Skønt uretmæssige) Behersker blandt sine Pleiesønner. Den kongelige Pragt, som han i Athenen affecterede i sin Levemaade, var i Atheniensernes Øine (saa vist er det, at ogsaa vise Øine mængden engang forblændes ved Forsængeligheden) et Billede af hans Sjæls indvortes Majestæt. De
 sluttede

sluttede omtrent efter den samme Analogie, som en Kor-
 elsket slutter sig fra sin Beherskerindes Indsigelser til-
 hendes Hjertes Godhed. De saae ikke, eller vilde ikke see,
 at netop denne fra de republicanke Stikke saa særdeles
 afvigende Pomp var et meget tydeligt Tegn paa, at det
 mere maatte tilskrives en Mangel paa Begjærligheder,
 end en Ophvielse over de Stores og Riges sædvanlige
 Svagheder, naar den, der besad Forsængelighed nok
 til at ville udmærke sig hos et frit Folk ved sin Prunk
 med Rigdomme (hvilke han, som Frugter af hans Fors-
 bindelse med Tyrannens Familie, snarere burde have
 skammet sig ved) viste sig ligegyldig for Cansernes
 Fornoielser.

Men fordi jeg griber denne Leilighed til at ned-
 stemme de overdrevne Berømmelser, hvormed man
 pleier at overøse Lykkens Vndlinger, saasnart de
 kaste nogle Straalene af Dyden fra sig, negter jeg
 dog aldeles ikke, at Dion, saaledes som han var, vilde
 ligesaa værdigen have beklædt en Trone, som han lidet
 skikkede sig til at omgaaes et Folk, der, lang Tid vant
 til at bære sine Laster, var aldeles udmarvet af dem,
 saa sagtmodigt og varsomt — i den Middeltilstand mel-
 lem Slaverie og Frihed, som han siden ved Dionysius's
 Fordrivelse satte det — som det burde været behandlet,
 dersom hans Bestræbelser skulde have havt et lykkeligt Ud-
 fald for Syracusanerne og ham selv. Plutarch ligner
 meget heldigen dette Folk i den Tidspunct, da det begyndte
 at afkaste Tyranniets Aag, med et Menneske, der efter en
 lang-

varig Sygdom forlader Sengen, og, utaalmodige over at underkaste sig en klog Læges Forskrifter i Henseende til hans Diæt, alt for tidlig vil leve som friske Mennesker. Men derimod kunne vi ikke være enige med ham i, at Dion var denne duelige Læge for det. Høist sandsynligviis hidtog den Platoniske Philosophie, hvis idealske Sædelære og Statslære han var en stor Beundrer af, selv noget til, at han mindre end en anden besad de fornødne Egenskaber til at være Læge for et yderst forðærvet Folk. Mange forskjellige Erfaringer i forskjellige Tider og hos forskjellige Folkeslag have lagt for Dagen, at Folk som en Dion, Cato, Brutus, Algernon Sidney altid ville være uheldige, naar de gjøre Forsøg paa at forskaffe et Statslegeme, hvis Kræfter en gammel ondartet Skade har fortæret, dets forrige Helse igjen. Til en saadan Operation behøves der mange Medhjelpere; og Mængde af saa overordentligt et Slags ere blandt en heel Million Mennesker ganske allene. Det er nok, at Maalet (som Solon sagde om sine Love) er det bedste, det i de daværende Omstændigheder er mueligt at naa, men saadanne Mænd attraae altid det bedste, det er mueligt at tænke sig. De Midler, der paa eengang baade viffest og smaaest føre til dette Maal, ere alle de bedste; men disse ville ikke bruge andre end dem, der, efter en ofte alt for subtil Retfærdigheds og Godheds strængeste Regler, erkjendes retfærdige og gode. Ypperligt, fortræffeligt, guddommeligt! — raabe de sværmeriske Beundrere af
den

den heroiske Dyd. Ogsaa vi vilde gjerne istemme med dem, naar man kun først vilde vise os, hvad godt denne forspændte Dyd nogensinde har udrettet for det menneskelige Køn. — Dion, for Exempel, vilde, indtagen af sin Lærers høie Ideer, give det befriede Syracus en Regjeringsform, der, saa nær som mueligt, grændsede til den Platoniske Republik, men forfeilede derover, til sin egen Undergang, Midlerne til at give det den, der skillede sig for det. Brutus hjalp til at myrde den største Dødelige, den Dygtigste til at regjere en heel Verden, der nogensinde har været født — blot fordi han, med Hensyn til Midlerne, hvorved han var kommen i Besiddelse af den højeste Magt, tilkom Definitionen af en Tyran. Brutus vilde bringe Republiken paa Fode igjen. Kun en Dødt endnu for Marcus Antonius (som den ikke saa høit, men dog rigtigere tænkende Cassius forlangte), da vilde Strømme af Blod, da vilde det ædleste Blod i Rom, de bedste Borgeres Liv have været sparede, og det hele Foretagende betrygget om det lykkeligste Udfald! Burde den, der havde bragt sit Fædrelands formeente almindelige Bedste saa stort et Offer, som Cæsar var, have gjort sig nogen Betænkning over, at sende en Antonius efter hans majestætiske Skygge? — Dette burde han have gjort, for at ophøie et Foretagende — der (forbi det var ul lykkelig) fik Navn hos hans Samtidige af et Snigmord, og maae forekomme den upartiske Eftersverden (i det blideste Lys betragtet) som en assindig Enthu-

thufasme, — til faa skolt en Handling, som nogenfinde en Romers høie Siel havde følt sig ansporet til. Men Brutus havde Betænkkeligheder, som en utidig Omhed indfjæd ham; hans Ansættelse gjorde Udslaget; Antonius tattede for sit Liv og begravede den Platoniske Brutus under Ruinerne af den for evigen omstyrtede Republik.

Vi have maaskee opholdt os for længe ved denne Betragtning; men den Jagttagelse, der har forledet os dertil, synes os, sin Vilde uagtet, vigtig, og forekommer os saare rig paa praktiske Slutninger, hvis Gavnlighed udbreder sig til alle Stænder, og især vilde yttre sig hos dem, der ere sysselsatte med Menneskenes Regjering og moralske Disciplinering, saafremt de bleve bedre indseete, og man anvendte dem med lige saa megen Redelighed som Klogskab. Maaskee da de godt Følk, der hverken see igjennem en Taage eller igjennem farvede Glas, vilde blive forstaaende for det grædende latterlige Syn af saa mangt et ærligt Skind, der af alle Kræfter og med den høitideligste Alvorlighed uophørligen tørstet tomt Straa, og, naar de have tørstet deres hele Liv igjennem, forundre sig høiligen over, at der ikke paa hele Loen er andet end Straa at finde. Den patriotiske Phlegon vilde da ikke, ved sin alt for hidfige Bestræbelse for ved ligesaa hidfige Midler, at helbrede sin i alle sine Dele fordærvede Republik, paaføre sig saa megen Ergrelse, og af denne Ergrelse over sine mishæftede og utaknemmelige Bestræbelser blive forledet til, at — drikke sig ihjel. Den redelige Macrin vilde ikke
da,

da, paa sin Friheds og maaskee paa sit Livs Beløstning, sætte sig i Hovedet, at danne en Marc Aurel af en Caligula. Den veltænkende Diophant vilde da indsee, hvor lidet Haab han kan gjøre sig om, at tildeclamere Folk, der endnu fattes meget i at være taalelige Mennesker, en engielig Tuldkommenhed. — Men nok om en Materie, der for at udvikles rigtigt, krævede en Afhandling for sig selv!

Tredie Kapitel.

Et Exempel paa, at Philosophien ligesaa vel kan fortrylle som Kierligheden.

Som en koldsjindig Philosoph, der ingen Lust havde til at tage Deel i Dionysius's Udsvævelser, saae Dion dem med Foragt; og som en Statsmand, der stod Fare for, efterhaanden at blive fortrængt af en Sværm unge Bellustdyrkere, Spøgedoctere, Pantomimemagere og Narre fra den Anseelse og den Deel i Regjeringsen, han tilkom, voldte de ham en sand Ergrelse. Under disse Omstændigheder havde Patriotismen den skønneste Leilighed til at vise sig. Den store Bevægrunde, der kunde søges i det almindelige Vel, og den uegenlyttige Betragtning af de fordærvelige Følger, som Hoffets Udsvævelser maatte udbrede over den hele Stat, bleve saa kraftigen understøttede ved hine hemmelige

Drives

Drivefsjædre, at han fattede den faste Beslutning, at forsjæge alt, for at bringe sin Paarørende til at betræde en bedre Veie.

Han sluttede, i Følge Plato's Grundsætninger, at Dionysius's Uvidenhed, og den Bane, han var kommen i, at omgaaes med den nedrigsttænkende Pøbel, (hvoriblandt der dog var unge Herrer af meget god Adel) vare Hovedtiliden, hvorfra hans fordærvede Tilbøieligheder havde deres Udspring. Altsaa troede han sig forsikret om hans Forbedring, naar han kunde forsamlе det bedste Selskab omkring ham, og opvække hiin ædle Videlyst hos ham, der pleier, om ikke aldeles at undertrykke, dog tilforladelig at dæmpe og moderere de animaliske Drifter hos dem, der ere besjelede af den. Han lod derfor ingen Leilighed (og de utallige Forseelser, der dagligen indløb i Statsforvaltningen, lode ham ikke have Mangel derpaa) gaae forbi, til at forestille Tyrannen, hvor nødvendigt det var, at have Mænd, der vare bekjendte for deres store Visdom, omkring sig. Han understøttede denne Forestilling med saa mange Bevæggrunde, at der blandt en stor Mængde, som, hvor ædle de end vare, bleve spildte hos en Dionysius, endeligen dog fandtes een, der interesserede hans Forsængelighed. Men selv denne svævede kun svagt forbi den unge Færstes Øre; og endskjønt han var vant til bestandig at give sin besværlige Onkel Ret, saa vilde der dog neppe nogensinde med Alvorlighed være blevet tænkt paa Sagen, dersom der ikke tillige var tilstødt en lidet

physisk

physiske Omstændighed, der gav den vise Dions Forestillingen en Styrke, som de ikke besadde selv.

Dionysius havde (vi vide ikke i hvilken Anledning) givet sit Hof en Fete, der, efter Historieforfatternes Forsikring, vedvarede hele tre Maanedes igjennem. Den meest udsvævende Indbildningskraft kan ikke gaa videre, end Pragt, Overdaadighed, Svir og Sværmeri bleve drevne ved denne langvarige Bacchanal. Dette sidste Navn fortsente den saa, meget mere, da man, efter at alle Opfindelser vare afbrændte, anvendte de sidste Dage af den tredje Maaned, hvilke just faldt ind i Wiins høsten, til en Forestilling af Bacchi Triumph og hans hele poetiske Historie. Dionysius, der formodentlig Ligheden i Navn, selv forestilte Bacchus (Dionysos) satte en særdeles Værd i, om mueligt, endog at overgaae sin Original. Naturens Kilder bleve udtømte, og de afmægtige Bestræbelser at udvide dens Grændser — — Dog, vi ville ikke levere et Maleri, der ved Gjenstande af dette Slags kunde forseile den Hensigt, at opvække Afsky for saadanne Oprin. Nok, at Dionysius med Silenerne, Nympferne, Faunerne og Satyrerne, hans Medhjælpere, gjorde det umueligt for de senere Tiders Tiberer og Neroer, at blive mere end blotte Copier af ham.

Hvo skulde forestille sig, at der fra saa uren og mudret en Kilde kunde udspringe den heftigste Ræsonnering til Philosophien og en Reformation, der satte hele Sicilien og Grækenland i Forundring? — Men i
Hims

Himmelen og paa Jorden er der en Mængde Ting, hvorom der ikke staaer et eneste Ord i vort Compendium, — siger Shakespears Hamlet til sin Skoleven Horatio, — og siger en stor Sandhed!

Det uregjerligste Temperament kan, paa den Fod Dionysius tog det, blive saa taaligt som et Lam. Den nye Bacchus, udmattet ved al den Udsættelse, hvormed han i saa lang en Tid havde ofret til Gladens Guder, saae sig endeligen nødsaget til at ophøre. For første Gang fra det berusende Øieblik, da han kom i Besiddelse af Magten til at lade alle sine Lidenheder have Loilen, følte han en Tomhed hos sig, som det gjæs i ham at blive vaer. For første Gang følte han nogen Lyt hos sig til at anstille Betragtninger, — dersom han havde haft Ævne dertil. Men med en levende Harm over sig selv og alle dem, der havde hjulpet til at gjøre ham til et Dyr, fornam han nu, at han ikke havde noget i sig selv, hvormed han kunde møde sin Bæmmelse for alle Sandsernes Fornægtelser og den Kjedsomhed, der fortærede ham. Imidlertid følte han dog ret levende, at han, omringet af Gjensstande, der syntes at vidne om hans Høihed og Lyksalighed, dog kun, naar han gik i sig selv, saae en meget elendig Figur for sig. Kort, alle Fibrene i hans Væsen vare saa slappede, at han faldt til et Slags døsig Tungfærdighed, som hele hans Hofslæng ikke kunde lee ham fri for, og alle hans Danserinder vare for asmagtige til at danse ham ud af igjen.

I denne ynkkelige Tilstand, hvilken hans Temperaments naturlige Utaalmodighed gjorde uaaalelig for ham, fastede han sig Dion, der i de sidste tre Aars der havde opholdt sig paa et bortliggende Landgods, i Armenen. Han hørte paa hans Forestillinger med en Opmærksomhed, som han aldrig før havde været i Stand til at have, og antog med Begjerlighed de Forslag, dens Philosoph gjorde ham, til at blive ligesaa stor og lykkelig, som han nu i sine egne Dine var elendig og foragtelig. Man kan altsaa let forestille sig, at han ikke gjorde den mindste Indvending imod, at kalde Plato til sit Hof under alle de Betingelser, Dion nogensinde i hans Navn kunde gjøre for ham; thi i den Tilstand, han nu var, havde han endog af den første den bedste af Cybeles Præster ladet sig overtale til, med Opofring af den dyrebareste Deel af sit eget Væsen, om det end var, at indtræde i Corybanternes Orden.

Dion blev, formodentlig disse stærke Forvarer om en fuldkommen Forandring i Tyrannens Tænkemaade og Tilbsieligheder, ikke lidet bedragen af sin Philosophie. Han sluttede vel meget rigtigt, at det affindige Liv, man havde ført ved den sidste Fæst, havde givet Anledning dertil. Men derimod var det en stor Forseelse, at han, vant til alt for meget at affondre Sjelen og hvad, der foregaaer i den, fra den Machine, den er indflettet i, ikke blev vaer, at Dionysius's gode Disposition ene og allene var en Følge af en Igeemlig Vammelse for de Gjenstande, som han hidindtil havde søgt

føgt sin eneste Fornøielse i. Han holdt de naturlige Følger af Overvældelsen for Virkninger af den Overbeviisning, han nu havde faaet, at Sandsernes Glæde ikke formaade at gjøre Mennesket lykkeligt. Han forudsatte, at der i hans Sjæl vilde være foregaaet en Mængde Forandringer, hvilke Dionysius's Sjæl hverken havde tænkt paa, eller var i Stand til at tænke paa. Kort, han bedømte (som vi for det meste pleie at gjøre) en andens Sjæl efter sin egen, og opførte paa denne Forudsætning en Bygning af Forhaabninger, der til hans store Forundring styrtede sammen, saasnart Dionysius havde faaet — Nerver igjen.

Plato's Indkaldelse var en Sag, der allerede i rum Tid var bleven arbeidet paa. Men denne Philosoph havde gjort store Vanskeligheder, og vilde (hvor meget end hans Venner, Pythagoræerne i Italien, understøttede Dions Bønner) vedbleven fremdeles at vægre sig, dersom ikke de gladelige Efterretninger, Dion meddeelte ham om Tyrannens lykkelige Sindsforsatning og de indstandige Indbydelsler, der i hans Navn afgik til ham, havde givet ham Haab om, at han kunde blive Siciliens Skytsaad og maaskee Stifteren af en ny Republik efter Modellet til den, han har efterladt os i sine Skrifter.

Plato fremtraadte altsaa ved Hoffet i Syracus i sin fulde Majestæt som en Wiis, der for sin store Lands Skyld holder sig berettiget til at ansee de Store i Berden for noget mindre end hans Ligemand. Thi ends
 Hønt

Skjønt der den Tid endnu ingen Stoikere gaves, pleies de dog allerede de, der vare Philosopher af Profession, meget beskedent at lade sig forstaae med, at de i deres egne Pine henhørte til en høiere Classe Bøfsener end Jordens øvrige Beboere. Denne Gang havde Philosophien den Lykke at gjøre en Figur, hvis Glands svarer til de høie Indbildninger, dens Yndlinger have om sig selv. Plato blev imodtagen som en Gud og frembragte ved sin blotte Nærværelse en Forandring, som i de forundrede Syracusaneres Pine kun en Gud syntes mægtig nok til at frembringe. Virkeligen lignede det nye Skuespil, den fremstilte for alle dem, der saa Uger tilforn havde seet dette Hof, et Bærk, der paa en overnaturlig Maade havde faaet sin Tilværelse. Men — o, hvor naturligt finde vi ikke selv det Overordentligste, saasnart vi lære at kjende de sande Drivhjul i samme!

Det første Trin, den guddommelige Plato gjorde i Dionysius's Pallast, blev betegnet ved et heitideligt Offer, og den første Time, de taledes med hinanden, ved en Forbedring, der strax udbredte sig til det hele Hof. Inden saa Dage troede Plato, han befandt sig i sit Academie i Athenen, saa beskedent og roligt et Udsæende havde alting faaet i Førstens Huus. Den astatistiske Overdaadighed gjorde med eet Plads for den philosophiske Tarvelighed. Forgemykkerne, som tilforn havde vrimlet af glimrende Gjetke og allehaande forlystende Personer, forestilte nu academiske Sale, hvor man ikke saa andet end langskjæggede Bøise, som enkelt

og parvis, med liggende Hoveder og rynkede Panser, fordybede i sig selv og indhyllede i deres Kapper, marcherede frem og tilbage, snart talede alle paa eensgang, snart taage bomstille, snart holdte Samtaler med sig selv og antog, netop maaskee naar de tænkte mindst, saa vigtig en Mine, som om selv den ringste af dem ikke var sysselsat med mindre, end at udtænke den bedste Lovgivning eller anvise Himmellegemerne et regelmæssigere Løb. De hyppige Banketter, hvorved Comus og Bacchus hele Nætterne igjennem havde hersket med uindskrænket Magt, forvandlede sig til Pythagoriske Maaltider, ved hvilke man mættede sig med Samtaler om de høieste Gjenstande for den menneskelige Forstand. Istedet for frække Pantomimer og vellystige Fløiter hørtes der Hymner til Gudernes og Dydens Lov; og for at opfriske Gænnen til at tale, drak man af smaa Socratiske Bægere Vand, blandet men Viin.

Dionysius fattede et Slags Lidenkab for Philosophen. Plato maatte bestandig være om ham, ledsage ham allevegne, sige sin Mening om alt. Dett besselede Indbildningskraft, denne besynderlige Mand besad, og som, formedelsk Enthusiasmens naturlige Emissomhed, ogsaa overgik til hans Tilhørere, virekede saa mægtigen paa Herstens Sjæl, at han aldrig kunde høre ham nok. Timerne forekom ham endog kortere, naar Plato talede, end de i sin Tid havde været ham i de mestervligste Grillers Selskab. Alt, hvad

hvad den Vise sagde, var saa skjønt, saa majestætisk, saa overnaturligt, opløstede Handen saa høit over den selv, kastede saa guddommelig lysende Straaler ind i Sjælens Mørke! Virkelig kunde det ikke være andet, da selv Philosophiens almindeligste Ideer havde Nyhedens friskeste Tilløkkelse for Dionysius. Og føie vi til alt dette endnu, at det kun var det mindste, han forstod ret (endskjønt han, som saa mange andre af hans Lige, var for forsængelig til at lade sig mærke dermed), og at han ei heller kunde forestaae alt, da den besejlede Plato virkelig under tiden ikke saa ganske forstod sig selv; betænke vi, hvor forstræffelig en Magt, Mysterier, indklædte i glimrende Billeder, pleie at have over de Uvidende, saa ville vi begribe, at intet nogensinde var naturligere end den overordentlige Smag, Dionysius fandt i Philosophernes Gud (som Cicero kalder ham), allerhelst da han og desuden var en fin pyntelig Mand, og forstod, hvad det er at leve.

Uden at den guddommelige Plato's Overtalelseskunst, eller det philosophiske Sværmeries Contagion blandede sig deri, smittede Dionysius's pludselig opkomne Videlyst, saasnart man saae, det var hans Alvor, det hele Hof. Ikke vil dette sige, at dets Lemmer følte et uimodstaaeligt Kald til at omfabe deres smag, Abessele efter Ideernes guddommelige Model, eller at de bekymrede sig om, hvad der var at see i de overjordiske Sphærer. Men dog anstilte de sig,

som 'de' vare i denne Tilstand. Den philosophiske Tone var nu engang bleven Mode. Man maatte, for at gjøre sig yndet af Forsten, tale Metaphysik i geometriske Udtrykke. Man var altsaa ved det hele Hof ikke andre end philosophiske Raaber. I alle Salene i Paladset var der, paa Gymnasiernes Maade, strøet Sand paa Gulvene, paa det man deri kunde male alle de Trekanten, Firkanten, Pyramider, Ottokanten og Tyvokanten, hvoraf Plato lader sin Gud sammensætte denne skønne Verden. Alle og enhver, endog andeil Koffene, talede Philosophie, fortrak deres Ansigter i een eller anden geometrisk Figur, og disputerede om Materie og Form, om det, der er, og det, der ikke er, om begge Endepuncterne af det Gode og det Onde, og om den bedste Republik.

Alt dette dannede rigtig nok et temmelig besynderligt Skuespil, og kunde opvække nogen Misstanke om, at Plato ved det Syracusiske Hof snarere havde forestilt en opblæst Pedant blandt en Flok duunhagede Disciple, end en Vis, der havde afstukket sig et stort Maal, og klogeligen vidste at vælge sig Midlerne til at naae det, efter Stedets, Tidens og Personernes Omstændigheder. Men heri vilde man tage feil. I Hoffolkenes latterlige Udsærd havde han kun liden Deel, skjønt han dog gjerne saae, at disse unyttige Væsener, som han ikke kunde drive ud paa eengang, overgave sig til et Slags Væg, der dog i det mindste kunde ansees for en Øvelse, hvorved de usformærkt bleve afvænnte med deres forrige

Seiſte

Stikke og Waner, og, ved at faae Smag paa Videnskab-
berne, bleve forberedte paa den almindelige Forbedring,
han haabede at bringe det til. Men for hans egen
fornemste Bestræbelse blev Dionysius selv umiddelbar
Gjenstanden; og imedens han ved sin behagelige Om-
gang og sin Veltalenhed søgte at humanisere ham og
vænne ham til sit Selskab, tragtede han, uden just ty-
deligen at lade sig mærke dermed, efter at indgyde ham
Foragt for hans forrige Tilstand, og Kjerlighed til Dye-
den, Begjærlighed efter roesværdige Handlinger, med
et Ord, at opvække saadanne Tilbøieligheder hos ham,
som usformærkt af sig selv kunde føre ham paa den Tanke,
at bortkaste et uretmæssigt Diadem, og lade sig nøie
med den Ære: at være den Første blandt sine Lige.

Begyndelsen lod ham spaae sig den lykkeligste
Fremgang. Dionysius syntes efter saa Dages Forløb
ikke mere at være den samme Mand som før. Hans
Videlyst, hans Beredvillighed til at følge Philosophens
Raad, det Blide og Rolige, hele hans Udsærd viste,
dette overgik alt, hvad Dion havde ventet af ham.
Hele Syracus sporede strax Følgerne af denne lykkelige
Forandring. Han gik med en utrolig Lethed over fra
den høieste Grad tyransk Overmod til en Atheniensisk
Archonts Popularitet. Han bestemte hver Dag
nogle Timer til at høre enhver med en indtagende
Venlighed, han kaldte sine Undersaatter Medborgere, øns-
kede at kunne gjøre dem alle lykkelige, begyndte endog
allerede at gjøre adskillige gode Indretninger, og op-
valte

valte ved saa mange gunstige Forvarster en almindelig Forventning om en lykkelig Revolution, der nu med eet blev en Gjenstand for alles Ønsker og Indholdet af alle Samtaler mellem Folket.

Det kunde være nok til at retfærdiggjøre os for dem, der maatte finde saa stor og hastig en Forandring hos en Første, som vi have skildret som en Dynge af Laster og Udsøvelser, aldeles utrolig, om vi beraabte os paa Historieforfatternes eenstemmige Udsagn. Men vi kunne gjøre mere end dette: thi det er os endog en let Sag at gjøre dens Mulighed og Sandsynlighed begribelig. Opmærksomme Læsere, der besidde nogen Kundskab om det menneskelige Hjerte, ville allerede af sig selv have opdaget Aarsagerne hertil i det, vi hidindtil have fortalt. I en Sindstilstand, hvori Udenstaa-berne tie, hvori man væmmes for Sandsernes Forlystelser, og hvori Manglen af behagelige Indtrykke ikke betager os Livet, men Følelsen af det — i en saadan Tilstand er Sjelen begjærlig efter at holde sig til enhver Gjenstand, der kan vække dens Kræfter af denne utaal- lelige Søvn, er den bedst oplagt til at føle moralske og intel- lectuelle Skjønheders Indtagenhed. Rigtig nok vilde ikke den, der kun paa en tør Maade forstod at oplyse metaphysiske Begreber, været skikket til at berede saadanne Gjenstande for et Menneske, der ligesaa vel var for utaalmodig som for døsig til en skarp Opmærk- somhed. Men Philosophernes Somer vidste ved sin Beltalenhed paa saa behagelig en Maade at frem-
stille

stille dem sandfelige for Indbildningskraften, og med saa stor en Kunst at indtage Eidsenskræfterne og Hjertets indvortes Drivter for disse Gjenstande, at det var umueligt andet, end at de maatte røre og behage. Hertil kom endnu Tyrannens Ungdom, hvorved hans endnu i de forstøffede Sjæl des lettere kunde aabnes for nye Indtryk. Hvorfor skulde der altsaa ikke have været mueligt under saadanne Omstændigheder paa nogle Uger at indgyde ham Kjerlighed til Dyden, allerhøjest da der hertil ikke behøvedes andet, end usformærkt at ombytte de Gjenstande for hans Tilboieligheder, som han var kjed af, med dem, man holdt skikkede til at fremme sit Øie-meed ved? Virkeligen bestod hans Omvendelse ikke i andet, end at han nu, istedet for en vellystoprækkende Nymfhe, indgattede et smukt Phantom af Dyden i sine Arme, og at han, istedet for med Syracusiske Vine, berusede sig med Platoniske Ideer. Den samme Korfængelighed, som kort forud havde drevet ham til at kappes med Bacchus og en anden Guddom, vi ikke her ville nævne, kildrede ham nu med Korfængelsen om, som Regent og Lovgiver at ferdunkle de berømteste Mænd for ham, at trække Verdens Pine paa sig, og at see sig beundret af alle og forgudet af den Vise selv.

At denne Dom om Dionysius's Omvendelse er rigtig, blev siden kun alt for meget stadfæstet; ogsaa maatte man, synes os, uden at besidde Divinationens Gave, kunnet forudsee, at saa pludselig en Forandring ikke vilde have nogen Bestandighed. Men hvor skulde

de i saa stort et Ansliggende iudviklede Personer være i Stand til at domme saa rolig og upartisk derom, som fravarende Tilskuere, der allerede have det Hele liggende for sig, og ved en koldfindig Undersøgelse af alle Omstændighedernes Forbindelse ikke have tungt for at bevise med Tryghed, at det ikke har Kunnet gaae anderledes, end de vide, at det er gaaet?

Plato selv lod sig forblænde af Udsigterne, fordi de stemte overeens med hans Ønsker og syntes at bevise, hvor meget han formaade. Hans alt for tidlige Glæde over de heldige Virkninger, som han troede umuelig at kunne udeblive, tillod ham ikke at forestille sig alle de Hindringer, der kunde tilintetgjøre hans Bestræbelser, saa store, som de vare, og i Tide at være betænkt paa, hvorledes han skulde afvende dem. Bant til paa sine rolige Spadseretoure i sit Academie med lærvillige Disciple at bygge idealiske Republiker, holdt han den Rolle, som han havde paataget sig at spille ved Hofferet i Syracus, for at være lettere, end den virkelig var. Han sluttede ideligen rigtig fra sine Præmisses, men hans Præmisses forudsatte altid mere end der var; og han beviste ved sit Exempel, at ingen lader sig mere forblænde af Tingenes Skien, end den, der tilbringer sit hele Liv med "inter sylvas Academîæ at efterforske, hvad der er sandt.

Virkelig har man i alle Tidsalderes seet, at det ikke har villet lykkes de speculative Aander, naar de have vovet sig fra deres philosophiske Kredse ind paa een eller

eller anden stor Skueplads i det store virksomme Liv. Og hvor kunde det og være andet, da de jo ere vant til i deres Utopier og Atlantider at opfinde deres Lovgivning, og først, naar de ere færdige med den, at danne sig selv saakaldte Mennesker, der maae handle ligesaa nøiagtig efter disse Love, som et Uhrværk, tvunget af sin indvendige Mechanisme, yttre de Bevægelser, Kunstneren har dannet det til? Det er temmelig let at see, at det er ganske omvendt i den virkelige Verden. Menneskene i den ere nu engang som de ere; og den store Knude bestaaer her i at studere dem, man har for sig, med Hensyn til alle Omstændigheder og Forhold, til man omsider saa nøie som mueligt har opdaget, hvorledes de ere. Saa snart man veed dette, saa vise de Regler sig, de maae behandles efter, af sig selv; og da først er det Tid til at gjøre moralske Projecter! — Men — I store Lys i vort oplyste Aarhundrede! naar troe I, at denne Tid vil komme for det menneskelige Skøn?

Fjerde Capitel.

Philistos og Timocrates.

Medens Philosophien og Dyden ved en eneste Mands Veltalenhed frembragte saa overordentlig en Forandrung i Scenen ved Høffet i Syracus, var det langt fra, at Dionysius's forheuværende Fortrolige saa vil-

ligen

ligen opgave de Fordele, de havde høstet af den første
 forrige Sindstemning, som man, efter deres udvortes
 Adfærd at domme, havde Grund til at forestille sig. Som
 listige Hofmænd forstode de ret at skjule deres Misfor-
 noieelse over den overordentlige Gæst, Plato stod i hos
 ham. Bante til at lempe sig efter Forstens Smag og
 antage alle de Skikkelser, hvorunder de kunde behage
 ham eller naae deres lønlige Hensigter, havde de, saas-
 snart deres Herres nye Lune var blevet bekendt, med
 den samme Lethed antaget det hele udvortes Skin af
 den philosophiske Enthusiasmus, som de vilde have tag-
 get en Masse for Ansigtet. De vare selv de første, der
 heri foregik det øvrige Hof med Exempel. De for-
 dobblede deres Opvartninger hos Prinds Dion, hvis
 Anseelse var stegen meget siden Platos Ankomst. De
 vare Philosophens erklærede Beundrere. De overraste
 ham med Visfald, saasnart han kun aabnede Munden.
 Alle hans Forslag og Foranstaltninger kaldte de beun-
 dringsværdige. De vidste intet at udsætte derpaa, el-
 ler gjorde de nogen Indvending, saa var det kun for
 at lade sig overtyde. og ved det første Svar at give sig
 tabt for den høiere Wiisdom. De søgte hans Venstabs
 med en Ivrighed, hvorover de syntes at forglemme For-
 sten selv; og især lode de det være sig magtpaaliggende
 at forjage de Fordomme, som maatte fra den forrige
 Statsforvaltning af, kunde have fættet imod dem.

Ved disse Kunstgreb naaede de vel ikke saa fulds-
 kommen den Hensigt, at gjøre den vise Plato sikker, at
 han

han jo fremdeles behøvede nogen grundet Mistanke til deres Forholds Oprigtighed; men da de aldeles ikke tvivlede paa, at han jo vilde have Øie med dem, saa var det dem en let Sag at forholde sig saaledes, at han, — med al sin Skarpsindighed — dog ikke saa noget. De vogtede sig for alt, hvad der kunde give nogen Forsmodning om Tilbageholdenhed, Tvetydighed og Hemmelighed paa deres Side, og antog saaa naturligt og konstkøst et Væsen, at man enten maatte været af samme Slags Folk, som de, eller blevet bedragen af dem. Denne smukke Kunst er een af dem, hvori det kun er Hofmænd med Givet at være Mestre. Det vilde være forgjeves at udfordre Dyden selv til i høiere Grad og med mere Ansæend at vise sig som Dyd, end disse Folk have det i deres Magt at antage dens naturligste Mine, Farve og udvortes Gracie, — saasnart de derved see sig i Stand til at naa deres Hensigter.

Alt, hvad der hidindtil er sagt, gjalt fornemmelig om to Mænd, der havde meest at tabe ved denne Forandring med Tyrannen. Philistos havde til den Tid været hans fortroligste Minister, og Timocrates havde ligesaa været hans udkaarede Yndling. Begge havde med en Enighed, der gjorde deres Klogskab Ære, deelt hans Hjerte, den høieste Magt (hvortil han kun laante sit Navn) og en betydelig Deel af hans Indkomster mellem sig. Nu knyttede den Fare, de fælles svævede i, deres Venskabsbaand endnu fastere. De aabenbarede hinanden deres Frygt, deres Jagttagelser og deres Ansæend.

slag; de overlagde de Forholdsregler med hinanden, der maatte tages i saa critiske Omstændigheder; og da de bedre end nogen anden vare bekendte med Tyrannens svage Side, saa gik de tilværks herved med saa megen Snedighed, at det endelig efterhaanden lyktes dem at indtage ham mod Plato og Dion, uden at han mærkede, hvad de førte i deres Skjold.

Vi have allerede ovenfor sagt, at Syracusanerne, (i Følge en Egenkab, der paa alle Steder characteriserer Almuen) overgave sig med saa overilet en Glæde til Haabet om ved Plato's Mægling at komme i Besiddelse igjen af deres gamle Frihed, at den forestaaende Statsforandring snart blev Indholdet af alle Samtaler.

Virkeligen gik og Dions Hensigt med sin Vens Indkaldelse ikke ud paa mindre. Begge vare lige erklærede Fiender af Tyranniet og Democratiet. Thi de holdt det for afgjort (med hvilken Føie ville vi ikke her afgjøre), at begge, endskjont under forskjellige Skikkelser og paa forskjellige Veie, omsider stødte sammen i een Punct, nemlig at de begge udartede til Mangel paa Orden og Sikkerhed, til Undertrykkelse og Slaverie, og at den hele Forskjel, naar alt kom til alt, bestod i, at i det første kun en eneste, men i det andet den raæreste, uforstandigste og fletteste Deel af Folket — var Tyran. De vare begge indtagne for det Slags Aristocratie, hvori Folket vel tilstrækkelig er sat i Sikkerhed for al Undertrykkelse, og altsaa de Stores eller (som
man

man sagde hos Grækerne) de Bedstes Magt er fængslet med ubrydelige Lænker, men Statsforvaltningen dog er overdraget til et mindre Antal, der maa aflægge det hele aristocratiske Senat, som Besidder af den høieste Magt, et nøiagtigt Regnskab for samme. Det var altsaa virkeligen deres Forsæt at forvise Tyranniet (eller hvad man nu omstunder kalder en uindskrænket Regjering) fra hele Sicilien, og skabe Forsatningen paa denne Ø i den forebemeldte Form. Af Godhed for Dionysius eller snarere fordi Plato holdt for, at en Blanding af Monarchiet, Aristocratiet og Democratiet maatte være den fuldkomneste Statsform, vilde de give deres nye Republik tvende Konger, hvoraf Dionysius skulde være den ene, og hvilke Konger i denne Stat skulde forestille det samme som Kongerne i Sparta. Dette var omtrent Grundtrækkene i deres Plan. De lode derfor ingen Leilighed gaane forbi til at anprise denne Prinds Forsættelse af en lovmæssig Regjering; men de vare for floge til at tale, førend det var fornødent, om saa lilsdrende en Sag som Indførelsen af en Republicanisk Forsætning, og, førend Plato havde gjort Tyrannen fuldkommen tam og bøielig, at skræmme ham ved en utidig Forklaring om deres Hensigter tilbage igjen til hans naturlige Vildhed.

Ulykkeligviis var ikke Folket i Stand til at give Tid, og besluttede desuden at benytte sig ganske anderledes af den Frihed, det gjorde sig Haab om. Enhver havde derved sine visse Hensigter, hvilke han vel endnu ind-

flut

sluttede i sig selv, men som dog efter den sædvanlige Etik gik ud paa een eller anden Privatfordeel. En hver ansaae sig for mere end dygtig nok til at tjene det almindelige Bæsen netop i den Post, som han besad mindst Dygtighed til, eller havde dog sine andre smaa Fordringer, som han uimodsigeligen vilde have drevet igjennem. Syracusanerne ønskede altsaa et Democratie; og da de trøede sig ganske nær ved Maalet for deres Ønsker, saa talede de lydeligen nok derom til at give Philistos og hans Ben Leilighed til at vække Tyrannen af hans søde Platoniske Drømme, og bringe ham til sig selv igjen.

Det første, disse troe Tilhængere af den gamle Forsatning foretog sig, bestod i, at de med meget levende Farver og med en temmelig Forstørrelse af Omstændighederne affildrede Dionysius Folkets Tænkemaade og den gjørende Bevægelse hos det, som vel ikke endnu udvortes saldt kjendeligen i Qinene, men derimod indvortes var saa meget des stærkere. De gjorde dette med megen Forsigtighed, efterhaanden, i beleilige Øieblikke, og paa en saadan Maade, at det maatte forekomme Dionysius, som om hans Qine aabnede sig af sig selv. Derhos forsømte de ingen Leilighed til at løfte Plato og Prinds Dion op i Skyerne. I Særdeleshed talede de i Udtrykke, som den listigste Ondskab havde udsøgt, om den overordentlige Agtelse, som disse Mænd havde erhvervet sig hos Folket. For at gjøre Tyrannen des mere opmærksom vidste de ved tusinde lønlige Mid-

ler,

ler, som det ikke lod til, at de havde nogen Deel i, at
 make det saaledes, at der hyppigen blev anstilt talrige
 Sammenkomster i Staden, hvortil Dion og Plato el-
 ler dog altid een og anden af deres inderligste Fortrolige
 bleve indbudne. I disse Sammenkomster havde man
 vel ikke andet Niemeed end at more sig ved et fornøiel-
 ligt Maaltid og venskabelige Forlystelser; men de gave dog
 Philistos og hans Ven Leilighed til at tale saaledes
 derom, at de fik et Skin af politiske Sammenkomster;
 og dette var alt, hvad de trængte efter.

Ved disse og andre saadanne Konstgreb lyktes det
 dem endeligen at opvække Mistanke hos Diony-
 sius. Han begyndte at fatte saa meget des større Mis-
 tillid til sin nye Vens Oprigtighed, som han allerede
 forud var Klinshg over den inderlige Forstaaelse, han
 fornem imellem ham og Dion. For des snarere at kom-
 me til Bished herom, holdt han det for det sikreste, at
 trække Timocrates, som han i nogen Tid havde vær-
 ret kold imod, til sig paa ny, og aabenbare ham, saar-
 snart han havde forvirket sig om, at han igjen kunde
 forlade sig paa hans Hengivenhed, hvad han troede at
 have iagttaget, og hvad han lønligen frygtede for. Den
 snedige Yndling anstille sig i Forstningen, som han ikke
 kunde troe, at Syracusanerne for Alvor skulde gaae
 frugtsommelige med en saadan Plan! "I det mindste,
 (sagde han med den ærligste Mine af Verden) kunde
 han ikke forestille sig, at Plato og Dion skulde have den
 mindste Deel deri. Imidlertid maatte han rigtig nok
 til-

tilstaae, at Syracusanerne, siden Plato var kommen til Hoffet, havde faaet en besynderlig Tænkemaade, og at det maaskee var den overordentlige Anseelse, denne Philosoph stod i hos Prindsen, der forlede dem til de udsvævende Indbildninger, de lode til at gjøre sig. Det var nok ikke umueligt, at de Republicaner fandte gjorde sig Haab om at finde Leilighed til, medens Hoffet ansog Stikkelse af et Academie, at give Staten usormærkt Stikkelse af et Democratie. Imidlertid forlød han sig ikke nok paa sine egne Indsigter til at give sin Herre og Ven noget sikkert Raad i saa alibrige Omstændigheder. Philistos, hvis Trostaa for længe siden var Førsten bekjendt, vilde nok formedels sin Erfarenhed i Statsager være utallige Gange mere stillet til at se, en Sag af denne Natur fra Grunden af."

Dionysius havde kun liden Lust til at afstaae en Magt, hvis Værd han Dag for Dag, ligesom hans Fjeres Elakistet tiltog, begyndte igjen at faae stærkere Følelse for. De Gnister, hans Vndling udsræde, gjorde altsaa deres fulde Virkning. Han overdrog ham at føre Philistos med den fornødne Forsigtighed samme Nat endnu ind til ham i hans Cabinet, paa det han kunde tale med ham om disse Ting og fornemmelig hans Tænkter derom. Det skede. Philistos faldende, hvad Timocrates havde begyndt. Han aabnede Prindsen alt, hvad han foregav, han havde iagttaget, nemlig saa meget netop, som der var fornødent til at bestyrke ham i den Tænk, at man arbejdede paa en hemmelig Sam-

Sammenførelse, som havde en Statsforandring til Hensigt, at Planen vel endnu ikke var kommen til Modenhed, men at den dog var af saadan Bessaffenhed, at den fortjente Opmærksomhed. Og hvo mon det er, der er Ophavsmand til denne Sammenrottelse? spurgte Dionysius.

Her anstille Philistos sig forlegen. Han haabede ikke, sagde han, at det allerede var kommet saa vidt; Dion syntes at elske Førsten saa høit. — Slig oprigtig, hvad Du tænker, faldt Dionysius ham i Ordet: hvad mener Du om Dion? Ingen Complimenter! Du behøver ikke at erindre mig om, at han er min Søsters Mand; jeg veed det alt for godt, og jeg troer ham ikke derfor des bedre. Han er ærgjerrig. — „Det er han.“ — Mærk, tilbageholden, hemmelighedsfuld. — „Det er han virkelig (tog Philistos Ordet); hvo, der lægger noie Mærke til ham, uden forud at have fattet des bedre Tanker om ham, vilde vel neppe være i Stand til at undertrykke en opstigende Mistanke om, at han var misfornøiet og grundede hos sig selv paa Ideer, som han ikke fandt for godt at meddele andre. — Troer Du det Philistos? (faldt Førsten ham i Ordet) — Jeg har altid gjort mig saadanne Forestillinger om ham. Dersom Syracus er uroligt og pønser paa en Forandring, saa kan Du forlade Dig paa, at Dion er Driveskæderen derved! — ” I det mindste synes det besyn-
derligt (vedblev Philistos), at han paa nogen Tid har gjort sig saa megen Umage for at erhverve sig de ansees-
ligste

ligste Borgeres Venskab." (Her anførte han nogle Omstændigheder, der, formædelst den Bending, han gav dem, kunde stadfæste hans Jagttagelse). "Naar saa vigtig en Mand som Dion nedlader sig til at antage en Popularitet, der er saa fjendende mod hans Caracteer, saa maa man troe, at han har Hensigter dermed; og naar Dion har Hensigter, saa have de vist ikke Smaaring til deres Gjenstand. Men de være, hvad de ville, saa er jeg dog forvissat om (sriede han til med en hemmelighedsfuld Mine), at Plato, uagtet det noie Venskab de staae i med hinanden, er alt for retskaffen til at tage Deel i hemmelige Anslag mod en Prinds, der overfører ham med Ære og Velgjerninger. — Står jeg lige Dig, hvad jeg tænker? (Svarede Hersten). Disse Philosopher, som man gjør saa meget Væsen af, ere vist høist ubetydelige Skabninger. Jeg seer ikke, naar jeg skal sige Sandheden, hvor der kan være saa megen Fare forbunden med deres Speculationer, som Holt indbilde sig. Jeg lider, for Exempel, denne Plato ret vel, fordi hans Selskab er mig behageligt. Han har sat sig saa uendeelige Ting i Hovedet, at det ikke er muligt at drømme sig dem underligere; men netop det er det, der forlyster mig. Derforunden maa man og lade ham den Roes, at han taler smukt. Det er en sand Fornøjelse at høre paa ham, naar han forklarer sig saa omstændeligen og saa bekendt om den gamle De Atlantis og Tingen i den anden Verden, som om han var kommen med den seneste Postjagt fra Maanen til

til os. (Her loe begge de Fortrolige saa hjerteligen af dette findrige Indfald, at det lod, som de ikke kunde ophøre igjen; Dionysius loe med dem). See kun, saa meget I ville, tog han Ordet igjen; men min Plato bliver dog den, han er! Det er det bedste Menneske under Solen; og naar man lægger hans Philosophie, hans Skjæg og hans hieroclyphiske Physonomie sammen, saa maa man tilstaae, af det Hele bliver en Gjenstand, som man, i Mangel af noget bedre, ret vel kan bruge til sin Tidsfordriv.

O guddommelige Plato! Du, som indbildte Dig at have denne Prindses Hjerte i Din Haand, som tilstroede Dig selv det store Underværk, at kunne danne en viis og dydig Mand af ham! hvorfor stod Du ikke i dette Pieblik bag et Skjermbrædt og hørte paa denne smigrende Apologie, hvormed han søgte i sine Hofsmænds Pine at retfærdiggjøre sin Indest for Dig!

En Sandhed er det, sagde Timocrates, at Musserne selv ikke kunne tale behageligere end Plato; jeg veed ikke, hvad det skulde være, han ikke kunde overtale een til, naar han havde sat sig det i Hovedet. — Du siger det maaskee for Spøg, faldt Prindsen ham i Ordet; men jeg forsikrer Dig, at det har været nær ved, at han havde bevæget mig til at lade Sicilien fare og gjøre en philosophisk Reise med ham til Memphis til Pyramiderne og Gymnosophisterne, som efter hans Beskrivelse maae være et ret besynderligt Slags Creaturer. Dersom deres Fruentimmere ere saa smukke, som

A

han

han siger, saa maa det være et temmelig behageligt Partie at danse Sphærerens Dans med dem; thi de leve i den fuldkomne skønne Naturstand og træde os i deres blotte naturlige Prydelser med ligesaa triumpherende en Wine under Vinene, som den skønneste Syracusanerinde vilde gjøre det i sin rigeste Pragt.

Dionysius var, som man seer, i et Lune, der ikke var synderlig gunstigt for hans Hofphilosophers store Hensigter. Dog bygte den listige Timocrates, der kun behøvede et eneste Vink, paa staaende Fod et lidet Project paa denne Grund, hvilket han lovede sig en god Virkning af. Men den videre seende Philistos sandt det nemlig ikke tjenligt at lade sin Herre forblive i dette letsindige Lune. De gjør Dem lystig over Virkningerne af Plato's Veltalenhed, sagde han; men det er dog saa vist, at han ikke har sin Lige i denne Kunst, at det vilde volde mig megen Betænkelighed, dersom han ikke var saa reiskaffen en Mand, som jeg anseer ham for. Veltalenhedens Magt overgaaer al anden Magt; ved den er en eneste værgeløs Mand i Stand til efter eget Behag. baade at sætte halvtredshundstyve tusinde Arme i Bevægelse og at gøre dem ganske kraftesløse. Dersom Dion, som det synes, arbejdede paa noget farligt Forhavende, og han sandt Middel til at bringe denne veltalende Sophist paa sin Side, saa frygter jeg for, at Dionysius kunde komme til at betale Kornstøtelsen af hans sindrige Selskab meget dyrt. Man veed, hvad Veltalenheden formaaer i Athenen; og Syracusanerne mangle ikke

ikke andet end et Par saabanne Ordkonstnere, som med Figurer og Billeder kunne gjøre dem varme i Hovedet, for ogsaa at faae i Sinde at blive Atheniensere, og af den første den bedste, der stiller sig i Spidsen af dem, at lade sig gjøre til, hvad han vil.

Philistos saae, at hans Herre ved disse Ord med eet blev taus og lod til at staae i Tanke. Han sluttede deraf, at der maatte foregaae noget i hans Sjæl, og holdt derfor inde. Hvad for en Daare har jeg ikke været! raabte Dionysius, efterat han en kort Tid havde holdt Diet stirrende hestet paa Jorden. Det har nok været min Lykkes Genius, der indskød mig det Indfald at lade Dig denne Aften kalde til mig! Mine Pine aabnes nu med eet. Hvad havde ikke disse Folk med deres Triangler og Slutninger næsten bragt mig til! Kan Du vel forestille Dig, at det ikke var langt fra, at denne Plato med sin glatte Tunge havde overtalet mig til at sende min staaende Krigshær, ja selv min Livvagt hjem igjen? Ha, nu seer jeg først, hvad alle disse skønne Forestillinger af en Første som en Fader i sin Families Skjød, et diende Barn ved sin Ammes Bryst og — jeg veed ikke alt det, — have sigtet til. De have villet, disse Forrædere, dysse mig i Sovn ved deres søde Buggeviser, derpaa gjøre mig vaabenløs og tilsidst, — naar de havde bragt det dertil med mig, at jeg hverken havde været i Stand til at røre Arme eller Been, — gjort mig for ramme Alvor til et Svøvelsbarn, deres Duffebarn eller hvad de ellers maatte fundet for godt! Men de skulde

betale mig dette Project! Den Forræder, Dion, jeg skal — Er Du tøffet nok til at indbilde Dig, at det er ham om at gjøre at sætte Eders Epidæborgere i Syracus i Frihed? Nei, han vil regjere, Philistos! det vil han! han har trukket denne Sophist til mit Hof, for at kunne bruge ham til, medens han selv opvækker Folket til Oprør og samler sig Tilhængere, at skrive mig Breve fulde med hans Retfærdighed og Velgjørenhed og gyldne Tider og faderlige Regjering, og derved overtale mig til at aftale mine Galeier, affædige mine Drabsbanter og omsider, ledsaget allene af een af de floder Klæggede Drenge, han har bragt med sig, at vandre som en Rekrut til Akademiet i Athenen for at disputere blandt en Sværm unge Gjetke, om Dionysius havde gjort ret eller galt i at lade sig fange i saa ussel en Snare.

Men er det mueligt, spurgte Philistos med en antagen Forundring, at Plato skulde falde paa det afsindige Indfald at give min Første saadanne Raad?

„Det er mueligt; thi jeg siger Dig jo, hvad han har gjort. Men jeg vil lade mig brive, om jeg er i Stand til at begribe, hvor jeg har kunnet lade mig forblænde saaledes af hans Baas.“

Det var ikke Dionysius ærgre sig over, svarede den sødtalende Philistos. Plato er virkeligen en stor Mand af sit Slags; han er ret en fortræffelig Mand, naar det kommer an paa at udkaste Planer til en Verden eller bevise, at Sneen ikke er hvid. Men hans Regjeringsmaximer ere, som det synes, lidet usikre i Udøvels

vessen. Sandeligen, det vilde have givet Athenienserne noget at tale om, og det vilde i Sandhed ikke været en liden Triumph for Philosophien, om en eneste Sophist, uden Sværdslag, allene ved sine Ords fortryllende Kraft, havde bragt det dertil, som hans Medborgere med store Flaader og Krigshære ikke have kunnet bringe det.

Det er mig utaaaleligt endog blot at tænke derpaa, sagde Dionysius. Hvad for en toffet Figur maa jeg ikke paa et Par Uger have forestilt blandt disse Projectmagere! Har jeg ikke selv givet Dion Aarsag til at foragte mig? Hvad maae de have tænkt om mig, da de fandt mig saa trosthyldig? — Men de skulle inden soie Tid faae at see, at de have forregnet sig forstræffelig med al deres Kundskab om de hemmelighedsfulde Tal! Det er hoi Tid at gjøre Ende paa Comedien!

Om Forlabelse, Prinds! faldt Philistos ham i Ordet: det er dog endnu kun blotte Formodninger. Maaskee Plato, uagtet hans ikke alt for vel overlagte Raad, er uskyldig; maaskee selv Dion er det. I det mindste have vi endnu ingen Beviser imod dem. De have Beundrere og Venner i Syracus. Folket er dem hengivent. Det kunde være farligt ved et overilet Skridt at bringe dem i den Nødvendighed at kaste sig i Armene paa en Pøbel, der drømmer om Frihed. Om vi endnu en Tidlang lode dem blive i den behagelige Indbildning at have fanget Dionysius? Om vi ved en kunstig forestilt Tillid gave dem Leilighed til at yttre sig tydeligere
med

med deres Hensigter! Hvad, om Dionysius anstille sig, som om han virkelig havde Lyst til at opgive Monarchiet og at der intet var, der holdt ham derfra, uden allene Uvissheden om, hvad for en Regjeringsform der kunde gøre Sicilien lykkeligst? — Ved at fortroe dem dette Forsæt vil man nøde dem til at forraade sig selv, og medens vi opholde dem med academiske Spørgsmaal og Indvendinger, vil der nok findes Leilighed til paa en god Maade at lade den herkesyge Dion gøre en Reise i Selskab med hans Raadgiver til Athenen, hvor de i al Rolighed kunne anlægge Republiker og hver Dag, om de ville, give dem en anden Form.

Femte Capitel.

Dionysius's Sindsforsætning. Samtale med Dion og Plato. Følger deraf.

Dionysius var af Natur hidsig og fremfusende. En hver Forestilling, som hans Indbildning blev rørt af, tog saa stærkt et Herredømme over ham, at han aldeles overgav sig til den mekaniske Drift, den frembragte i ham. Men den, der kjendte ham saa nøie som Philistros, kostede det kun lidet, ofte kun et eneste Ord, at lede ham paa en anden Vei. Under det første Anstød af hans ubesindige Hidsigthed faldt han altid først paa de voidsomste Midler. Men naar man kun viste ham en Stygge af Fare derved, saa forsvandt strax den opsblus-

blussende Pue igjen; og da lod han sig paa Stedet overtale til 'at vælge de sikreste Midler, ligegyldig over', om de vare nedrige eller ikke.

Da vi allerede ovenfor have forklaret de sande Drivesjædre til hans Tænkemaades Forandring, saa vil ingen forundre sig over, at han vendte tilbage til sin naturlige Tilstand fra det Øieblik, hans Liden skaber kom i Gjæring igjen. Hvad, man havde anseet hos ham for Kierlighed til Dyden, hvad, han selv havde betragtet saaledes, det havde kun været en Virkning af tilfældige og mechanicke Aarsager. Saavidt gik ikke hans Enthusiasmus for Dyden, at han af Kierlighed til den havde kunnet gjøre sine Tilbøieligheder den mindste Modstand. Den utvungne Frihed, han var vant til at leve i, viste sig nu igjen for ham med alle sine Behageligheder. Han saae nu i Plato ikke andet end en besværlig Hovmester, og bebreidede sig selv, at han havde kunnet være svag nok til af en saadan Pedant at lade sig indtage og omstabe til en Figur, der afveg saa meget fra hans naturlige Skikkelse. Han følte alt for vel, at han paa en vis Maade havde gjort det til en Pligt for sig at beholde den Tænkemaade, som han havde været saa ubetænksom at ytre for denne Sophist (som han nu kaldte ham), og frygtede nu ikke uden Grund for, at Dion og Syracusanerne vilde fordre Opfyldelsen af hans Lovte om at regjere efter Love som en Skyldighed af ham. Disse Forestillinger vare ham utaalelige og havde den naturlige Følge, at hans desuden allerede

allerede aflagte Tilboielighed for Philosophen fra Athenen forvandlede sig til Modbydelighed, og at Dion, som han aldrig havde elsket, blev ham dobbelt forhadet. Dette var de lønlige Dispositioner, der hanede Timocrates's og Philistos's Forsørelser Bei til hans Hjerte. Det var nu allerede kommet saa vidt med ham, at han skammede sig for disse sine forrige Fortrolige ved den Person, han i nogen Tid, saa at sige under Plato's Formynsderskab, havde forestilt; og formodentligen var det en Følge af denne forfærdelige Undseelse, at han talte i saa haanlige Udtrykke om en Mand, som han i Forfæringen næsten havde forgudet, og at han søgte at give sin Lidenkab for ham saa comiskt et Sving.

Han greb altsaa Philistos's Forslag med den Utaalsmodighed, man maa forudsætte hos et Menneske, der ønsker jo før jo heller at befrie sig fra den Tvang, en forhadet Indskrænkning paalægger ham; og paa det, der ingen Tid skulde gaae til Spilde, gjorde han allerede Dagen efter Anstalt til at iværksætte det. Han lod Dion og Philosophen kalde til sig i sit Cabinet, og aabenbarede dem med alle muelige Tegn paa den fuldkomneste Tillid, at han var til Sinds at frastige sig Regjeringen og overlade det til Syracusanerne at vælge sig, hvad for en Forsætning, der vilde være dem behageligst.

Denne saa uventede Erklæring satte disse to Benner i Forundring; imidlertid fattede de sig dog paa Stedet. De ansaae den for et sværmende Anstød af en Dyd, der endnu ikke var bleven luttret og derfor
under

under sin Gjering henfaldt til skionne Overdriveller, og de gjorde sig i denne Mening Haab om, at det vilde falde dem let at bringe Kørsten paa modnere Tanker. Vel billigede de hans gode Hensigt, men tillige foreskillede de ham dog, at han kun meget slet vilde opnaae den, naar han gjorde Folket, som i politisk Betragtning altid maa ansees for Umyndige, til Herrer over en Frihed, som det, efter alle Formodninger, vilde misbruge til sin egen Skade. De sagde ham herom alt, hvad en sund Statskonst er i Stand til at sige. Især beviste Plato, at en Stats indvortes Velstand ikke beroede paa den Form, dens Forsamling havde, men paa Lovgivningens indvortes Godhed, paa dydige Sæder og paa den Regents Viisdom, som Lovenes Haandhævelse var betroet til. Efter hans Mening behavede ikke Dionysius at frastige sig den høieste Magt, da det jo stod til ham ved en fuldkommen Taagtagelse af alle de Pligter, der paaligge en vils og dydig Kørste, at forevandle Tyranniet til et lovmæssigt Monarchie: en Regeringsform, som Folket saa meget villigere vilde udforske sig, da Kællsen af dets Mangel paa Lyne til at regjere sig selv vilde gjøre det tilbøieligt til at lade sig regjere, ja til at agte og ære den som en Guddom, der beskyttede det og arbejdede for dets Lyksalighed.

Dion var ikke heri aldeles enig med sin Ven. Narsagen dertil var den, at han kjendte Dionysius bedre og at det Haab, han havde om, at hans gode Disposition skulde være af Varighed, kun var saa lidet,

at

at han ønskede, det snarest mueligt, at gjøre et saadant Brug af den, hvorved Magten til at gjøre ondt maatte blive ham betagen, i Tilfælde at Willien dertil skulde indstille sig igien hos ham. Han udbredte sig derfor med Estertryk over de Fortrin, et velindrettet Aristocratie havde for en Enestes Regjering, og beviste, hvor farligt det var at lade et heelt Lands Velstand være afhængig af den tilfældige og kun lidet sikre Omstændighed, at Eneherkeren ogsaa vilde være dydig. Han paastrød endog: at det var at fordre noget, der overskridt Menneskehedens Kræfter, om man vilde forlange af et Menneske, der havde den høieste Magt i sine Hænder, at det ingensinde skulde misbruge den; thi dette vilde være det selvsamme, som om man af en Skabning, der var beladt med Mangler og Svagheder, vilde forlange, at den, fordi den var indrømmet en guddommelig Magt, ogsaa skulde besidde guddommelig Viisdom og Godhed. Han billigede derfor i høieste Grad det Forsæt, Dionysius havde fattet, at frastige sig den kongelige Magt. Dog var han enig med sin Ven i: at han, istedet for at overlade Statens Indretning til Folkets Godts bestående, burde selv, i Forening med nogle forstandige Mænd, der vare i Besiddelse af Folkets Tillid, usfortøvet foretage sig at udkaaste en Plan til en varig og i høieste Grad fuldkommen Statsforretning.

Dionysius lod som han syntes om dette Forslag. Han bad dem derfor at udvikle deres Tanker om saa vigtig en Sag i en fuldstændig Plan, og lovede, at han, saasnart de vare blevne enige om, hvad der burde gøres, vilde skride til Udførelsen af et Bærk, der, som han foregav, laae ham selv saa meget paa Hjertet.

Denne hemmelige Samtale havde en dobbelt Virkning hos Tyrannen. Den bragte hans Had til Dion til det højeste, og satte Plato paa ny i Credit hos ham. Thi endskjønt han ikke nu var saa meget som i Førstningen for at høre ham tale om en god Regents Pligter, saa var det ham dog overmaade kjert, at Plato havde erklæret sig for en Modstander af den populaire Regjering og for en Ven af Monarchiet. Han holdt nu Raad paa ny med sine Fortrolige. Det kommer, sagde han, allene an paa at skaffe sig Dion af Halsen. Philistos holdt for, at Folket maatte beroliges og Førstens vaklende Anseelse befæstes, før end man torde driste sig til et saadant Skridt. Han foreslog de Midler, hvorved dette sikrest lod sig gøre. I Grunden var der ingen synderlig Vanskelighed derved; thi han og Timocrates havde skildret den paaberaabte Gjæring i Syracus meget farligere, end den virkelig var. Dionysius vedblev, efter hans Raad at bevise Plato en udmærket Agtelse, da han var en Mand, som i Folkets Øine blev betragtet som et Slags Prophet, der omgiktes med Guderne

og

og havde Indskydder. En saadan Mand (sagde Philistos) maa man søge at beholde til Ven, saalænge man kan bruge ham. Plato attraaer ikke selv at regjere; han ledes altsaa ikke af den Interesse som Dion. Hans Forsængelighed er tilfredsstilt, naar han staar i Ansæelse hos og troer at have Indflydelse paa den, der har Regjeringen i sine Hænder. Det er let at underholde ham i denne Tanke, saalænge man finder det fornødent, og dette vil tillige være et Middel til at holde ham fra at indlade sig i nogen næiere Forening med Dion.

Tyrannen, som desuden af et Slags Instinct følte sig hentrucken til Philosophen, sandt selv dette Raad fortæffeligt, og fulgte det ogsaa mesterligen, at Plato virkelig lod sig føre bag Lyset. Han søgte bestandig, naar han viste sig offentlig, at have ham ved Siden af sig, og igjentog ved alle Leiligheder, hvor det kunde gjøre Indtryk, Philosophens Maximer. Han anstillede sig, som om det var efter Plato's Raad, at han snart foretog sig eet snart et andet, hvorved han kunde gjøre sig Haab om at indtage Syracusanerne, men i Grunden var det ikke andet end Indskydder af Philistos, som, uden at det kunde mærkes, paa ny havde erhvervet sig et fuldkomment Herredomme over hans Hjerte. Han viste sig overmaade venlig og naadig imod Folket. Han afskaffede nogle Paalæg, der fornemmeligst var de laveste Classer af det til Byrde. Han forlystede det med offentlige Fester og Lege. Han ophøjede nogle af dem,

hvis

hvis Anseelse han meest frygtede for, til fordeelagtige Breesposter, og lod de øvrige affpise med Løvter, der ikke kostede ham noget og dog gjorde den fornødne Virkning. Han prydede Staden med Templer, Gymnaster og andre offentlige Bygninger. Og alt dette iværksatte han ved sine Fortroliges Hjælp paa saa god en Maade, at den bedragne Plato anvendte al sin Konst og Anseelse til at indtage alles Hjerter for en Første, der opvakte saa skjønne Forhaabninger om sig, og kildrede hans Forsængelighed med saa mange Deviser paa sin udmærkede Agtelse.

Disse Konstgreb gjorde al den Virkning, de vare bestemte til at gjøre. Folket, hvis Forestillinger om politiske Ting altid ere afhængige af det nærværende Indtryk, ophørte nu at knurre, opgav inden søie Tid endog det blotte Ønske om en Forandring, fattede en heftig Tilhævnelse til sin Første, yrkede sin Regjerings Lyksalighed, beundrede den prægtige Uniform, han havde ladet sine Drabanter gjøre, drak sig en Ruus paa hans Velgaaende og var beredt til at yde alt, hvad han vilde foretage sig, sit taabelige Bisfald.

Sjette Capitel.

Konstgreb af Yndlingen Timocrates. Bacchidion. Dion og Plato blive ryddede af Veien.

Philistos og Timocrates saae sig ved dette heldige Udfald af deres Plan befæstede paa ny i deres Herres Gunst.

Gunst. Men de syntes dog ikke om at dele den længere med Plato, for hvilken Dionysius fremdeles beholdt et Slags Svaghed eller Godhed, hvilken man maaskee kunde tilskrive den Overmagt, der er en stor Mand naturlig over en liden. For ogsaa at bringe det til denne Seier, kom Timocrates paa et Indfald, hvorefter til hans hemmelige Samtale med Dionysius i dennes Sovegemak havde givet ham det første Vink. Det var eet af de Indfald, som der just ikke hører synderlig megen Vittighed til at finde paa, men de Fordele, han lovede sig deraf, vare dog ikke desmindre betydelige. Han haabede derved, paa eengang baade at gjøre sig fortjent for Tyrannen og undergrave Philosophens Ansæelse; og dette Haab slog ham ei heller fejl.

Dionysius havde, opmuntret af ham, usformærkt begyndt at indføre en større Frihed ved sit Taffelsgjens. Anstallet og Beskaffenheden af Gjesterne, der bleve indbudne dertil, maatte tjene til Undskyldning derfor. Plato, som, hvor høie hans Grundsætninger end vare, dog havde et lidet Anlæg til Hofmand, gjorde her, hvad mangen en ærværdig Mand i hans Forsatning pleier at gjøre: han taledede nemlig ved enhver Leilighed om Maasdelighed, og spiste og drak dog ligesom en anden. Den lille Udvidelse, som den academiske Frugalitet (som Academiets Fader selv maatte tilstaae, ikke at stikke sig for en Førstes Hof) derved fik i sine alt for knappe Grændser, tillod nu de fornemste Syracusanere og enhver, der vilde bevise Førsten sin Hengivenhed, at foranstalte prægtige

tige Feter for ham, Feter, hvorved Glæden vel ikke var indskrænket, men dog ved Musernes og Graciernes Selskab fik et Skin af Velskedenhed, som kunde forsones Viisdommens Strængighed med den.

Timocrates førte sig denne Omstændighed til Nytte. Han indbød Prindsen, det hele Hof og de fornemste i Staden paa sin Lystgaard paa Landet, for der med Høitidelighed at modtage det tilbagevendende Forsaar, hvis Kraft til at give alt sin Ungdom tilbage (til Ulykke for Dionysius's desuden kun svagt befæstede Platonismus) ogsaa syntes at indgyde denne Prinds Ungdommens Begjerligheder og Kræfter igjen. Den listigste Belyst havde, forstikken bag ved en blændende Pragt, anordnet denne Fest. Timocrates forødt sine Rigdomme med saa meget des gladere et Ansigt, da han var forsikret om netop derved at faae dem dobbelt igjen. Alle og enhver beundrede denne Yndlings Smag og Opsindelser. Dionysius forsikrede, at han aldrig havde forlystet sig saaledes. Og selv den guddommelige Plato (som hverken paa sine Reiser til Pyramiderne og Gynosophisterne eller i Athenen havde seet Mage dertil) blev saa skuffet af sin digteriske Indbildningskraft, at det lod, som han glemte de Farer, der lurede under dette Steds Fortryllelser, og den Rigdom, der gaves her af forlystende Tilløkkelser. Ikkun Dion allene blev, som han pleiede at være, alvorlig. Men den Contrast, der var mellem hans mørke Mine og den almindelig herskende Munterhed gjorde og et saadant Indtryk paa alle de

Tilskædeværende, at det ikke lidet bidrog til at befors-
 dre hans forestaaende Fald. Imidlertid lod det dog,
 som ingen gav Agt derpaa; og virkeligen levede og den
 Omsorg, Timocrates havde draget for at lade enhver
 Time, sa næsten ethvert Øieblik tilbyde Selskabet en
 ny Fornøielse, de Tilskædeværende kun liden Tid til at
 gjøre Sagttagelser.

Den listige Hofmand havde fundet Middel til selv
 ved en Leilighed, hvor man saa lidet kunde vente det,
 at smigre Philosophen paa en meget fin Maade. Dette
 bestod nemlig deri, at der blev givet en stor Pantomines
 Ballet, hvori den menneskelige Sjels Historie, efter
 platoniske Grundsætninger, blev forestilt allegorisk ved
 Billeder, som han selv i nogle af sine Skrifter have
 de leveret. Timocrates havde betjent sig hertil af de
 smukkeste unge Figurer, som han havde kunnet opdrive
 i Corinth og det heie Grækenland.

Blandt Danserinderne gaves der een, som syn-
 tes at være skabt til i saa Øieblikke at tilintetgjøre
 alt, hvad den gode Plato i ligesaa mange Maanedes
 havde opbyggt i Tyrannens Sjæl. Hun forestilte Vels-
 lysten blandt Personerne i Dansen, og hendes Figur,
 hendes Ansigtsdannelse, hendes Drekast, hendes Smil
 og alt, hvad der var paa hende, svarede og virkeligen
 saa fuldkommen til denne Rolle, at det Anacreontiske
 Udtryk Vellystaandende syntes udtrykkelig at være
 gjort for hende. Een og hver var fortryllet af den Pjonz
 ne Bacchidion, men ingen var det saa meget som Dio-
 nysius.

nysius. Han tænkte ei engang paa at modsætte sig en Vellyst, der, for igjen at opflamme hans Ejelede Tilboielighed til den, havde antaget saa forførist en Skikkelse. Neppe beholdt han Magt nok over sig selv til, ikke alt for tydeligen at røbe, hvad der foregik i ham. Thi han fordristede sig endnu ikke til, ganske igjen at være Dionysius, omendstjont han dog af og til mod sin Villie yttrede nogle Smaabevægelser, der overtydede den forfærende Dion om, at det kun var en Levning af Uindseelse, der endnu holdt det sidste Suk af den døende Dyd tilbage hos ham.

Timocrates triumpherede i sit Hjerte; hans Hensigt var opnaaet. Den alt for indtagende Bacchidion bemægtigede sig snart Tyrannens Begjerligheder, Smag, ja endog hans Hjerte. Og da han behøvede Timocrates til Ræglar for en Lidenstabs, som han endnu en Tidlang vilde holde skjult, saa blev denne tjenstfærdige Hofmand fra dette Øieblik af paa ny hans Hjertes største Fortrolige. Den gode Plato, som denne Intrigue ikke længe kunde blive skjult for, beklagede nu for sinde, at han havde seet for meget gjennem Fingre med Forstens Hengivenhed til Forlystelser. Han følte alt for vel, at hans metaphysiske Fortryllelse var bleven fordeelt af en stærkere Magt. Men da han ikke vilde falde Prindsen besværlig, naar han saae, det vilde være frugtesløst, saa begyndte han nu at indstille sig sjeldnere ved Hoffet. Dion derimod gik endnu videre: han understod sig at gøre Dionysius Bebreidelser for hans hemmelige Forstaaelse med den

skjønne Bacchidion og erindre ham med en Alvorlighed
 om hans Pligter, som Tyrannen ikke længere kunde
 udstaae. Dionysius svarede ham truende som en Asiatis-
 k Despot: Dion gjentakke ikke, hvad han havde sagt,
 men gjentog det tvertimod saa usforsagt som en Misfor-
 nøiet, der føler sig stærk nok til at trodse sin overmodige Despots
 Trusler. Vel lod Dionysius sig af den forsigtige Philis-
 tios bevæge til at tæmme sin Forbittrelse, som han al-
 lerede var paa Veie at give Toilen; men Dion fandt
 sig saa fornærmet og Tingen var allerede kommen saa
 vidt, at der uden Ophold maatte fattes en Beslutning.
 Den mindste Opjættelse var farlig, men et offentligt Ud-
 brud var det ikke mindre. Man fandt altsaa, det vilde
 være sikrest at rydde den trodsige Patriot, der syntes
 beredt til at lade det komme til det Yderste, i Stilhed
 af Veien. Dion forsvandt nu pludseligen, og først
 nogle Dage derefter bekendtgjorde Dionysius: at han
 formedelst en farlig Sammensværgelse mod hans Pers-
 son og Statens Rolighed, som Dion havde arbeidet
 paa, var bleven nødsaget til at lade ham forlade Sicis-
 lien. Ogsaa besandtes det virkelig, at Dion var ved
 Nattetid usformodentligen bleven heftet, bragt ombord
 paa et Skib og sat i Land i Italien.

For at gjøre den foregionne Sammensværgelse sandsyn-
 lig fængslede man ogsaa adskillige af Dions Benner, men
 et endnu større Antal Tilhængere af Philistios, som vare
 kjæbte til at vidne imod denne Vrinds. Man efterlod
 intet, der kunde tjene til Beviis paa, at man i hans

Proo

Proces paa det næiagtigste iagttog alle Justitsformaliteterne; og først efterat han ved en Rængde kjøbte Vidners Udsagn var bleven overbevist, bekræftede man hans Forviisning ved en formelig Dom, og forbød ham under Livsstraf, uden særdeles Tilladelse af Dionysius, at lade sig see i Sicilien igjen. Tyrannen anstillede sig, som han mod sin Villie og kun af Omsorg for Statens Rørlighed bekvemmede sig til at underskrive denne Dom; og for at give et Beviis paa, hvor gierne han vilde skaaene en Prinds, som han altid havde agtet særdeles høit, forvandlede han Confiscationen af alle hans Goder alene til Beslag paa Indkomsterne af dem. Men ingen lod sig føre bag Lyset af disse Konstgreb, da man strax derpaa erfoer, at han havde tvunget sin Søster, Dions Gemalinde, til at blive en Belønning for den uværdige Timocrates.

Plato spillede ved denne uventede Forandring en meget ydmygende Rolle. Dionysius vedblev vel endnu at anstille sig som en stor Beundrer af hans Videnskab og Bæltalenhed, men hans Indflydelse havde ophørt saa aldeles, at det eiengang var ham tilladt at forsvare sin Vens Uskyldighed. Han blev hver Dag buden til Taffels, men kun for at høre med sine egne Øren sin Philosophies Grundsætninger. Dyden og alt, hvad en sund Sjæl bærer Erbødighed for, gjort til Gjenstand for et letsindigt Spøg, der saare ofte fornærmede den ægte Vittighed ligesaa meget som de gode Sæder. Og for at betage ham al Leilighed til igjen at

udslætte de onde Indtryk, man i Henseende til Dion havde vibrægt Syracusanerne, gav man ham under Skin af en overordentlig Presbeviisning en Vagt, som vaagede over ham og holdt ham indsluttet som en Statsfange.

Philosophen havde endnu ikke bragt det til saa fuldkomment et Herredømme over den Deel af sin Sjæl, som han havde anvist Plads imellem Brystet og Mellemgulvet, at ikke denne Fremgangsmaade skulde have gjort ham opbragt paa Tyrannen. Han begyndte at tale i en fribaaren Atheniensers Tone, og forlangte under adskillige Paa-
 skud sin Afslækt. Dionysius anstillede sig forundret over denne Begjering, og syntes at anvende alt for at beholde saa vigtig en Ven. Han bød ham endog den første Post i sit Rige, og (om ikke Plutarch har sagt for meget) alle sine Kostbarheder, om han vilde forbinde sig til, aldrig at forlade ham. Men den Betingelse, der blev tilføjet, beviste, hvor lidet man ventede, at dette glimrende Tilbud vilde blive antaget. Thi man forlangte, at han for Tyrannens Skyld skulde opofre sit Venskab for Dion. Plato forstod nok, hvad dette Forslag skulde sige, endstjønt det ikke blev sagt. Han vedblev altsaa at paastræbe sin Demission og fik den og endelig, efterat han havde maattet forpligte sig til at ville vende tilbage, saasnart den Krig, Dionysius var paa Veie at begynde mod Carthago, blev endt.

Tyrannen gjorde sig overmaade megen Møie for at indbilde den hele Verden, at de vare skiltes som de bedste Venner fra hinanden; og Plato's Ergjerrighed
 Com

Com det ellers er tilladt at forudsætte en saadan Videnskab hos en Philosoph) fandt alt for vel sin Regning derved, til at han skulde have gjort sig nogen Umage for at betage Verden denne Bildfarelse. Han reisfe kun bort, sagde han, for at forsone Dion og Dionysius igjen med hinanden. Tyrannen viste sig meget tilbøielig hertil: han ophævede endog, til Veriis paa sit Sindelaug mod Dion, det Beslag, han havde lagt paa hans Indkomster; og Plato gik derimod i Borgen for, at hans Ven ikke skulde foretage sig noget til Fornærmelse for Dionysius. Afsteden dannede saa sørgeligt et Optrin, at Tilskuerne (paa dem nær, der vidste, hvorledes Ansigtet under Masken saae ud) følte sig inderlig rørt ved dette Veriis paa Kæstens gode Hjerte. Han fulgte Philosophen ned til den Galei, han skulde bestige, qvalte ham næsten med Omfavnelser, vadede hans ærværdige Kinder med sine Taarer, og forfulgte ham med sine Dine, saalænge det var mueligt at see ham.

Og saaledes vendte nu begge lige lette om Hjertet tilbage, Plato til sit kjære Academie og Dionysius til sin Danserinde, for at lade sig indslutte i hendes omme Arme.

Syvende Capitel.

Et mærkværdigt Forslag af Philistos. Hvortil en fornem Herre kan bruge Philosopher og vittige Hoveder. Dionysius opretter et Academie af skønne Nander.

Dionysius, hvis naturlige Forsængelighed ved hans Discurse med den Atheniensiske Wise var opsvuldet til en heftig Vergjerrighed, havde, blandt andre Svagheder ogsaa sat sig i Hovedet at ville holdes for en Beskytter af de Lærde og for en Sjender, ja endog for een af de skønne Nander i sin Tid. Han var meget bange for, at Plato og Dion igjen skulde betage Grækerne (hvilke han fornemmelig var begjerlig efter at behage) de gode Tanker, de havde begyndt at satte om ham; og denne Frygt synes at have været een af de stærkeste Bevæggrunde, hvorfor han overraste Philosophen med saa megen Venskab ved deres Stilsniffe. Men han lod det ikke blive derved. Philistos sagde ham, at Grækenland havde en Mængde lærde og ikke just synderlig vel aslagte Dagdrivere, der ikke allene vare ligesaa berømte som Plato, men endog tildeels skittede sig bedre til at forlyste en Prinds over Taffelet og i hans kjedsommelige Nieblkke, end denne selsomme Mand, der havde sat sig den underlige Grille i Hovedet, at ville forestille en latterlig ærværdig Mellemting mellem en Statsmand og en Egyptisk Præst. Han beviste med Exempler af hans egne Forsædte: at en Kæreste ikke lettere kunde forskaffe sig Roen for en fortræffelig Regent, end naar han tog Philosopher og Poeter i sin Beskyttelse, Folk, der, for at have den Ære

at

at være hans Gæster, eller for en maadelig Belønning, være beredte til uindskrænket at forøde alle deres Talenter til hans Berømmelse eller til at befordre hans Hensigter. — ”Ero vi, sagde han, at Hieron har været saa overnaturlig en Mand, saa stor en Helt, en saadan Halvgud og et saadant Mønster paa alle første, lige, borgerlige og huuslige Dyder, som Efterverdenen holder for? Vi vide, hvad vi bør tænke derom. Han var, hvad alle Prindsere ere, og han levede, som de alle leve. Han gjorde, hvad jeg og enhver anden vilde gjøre, dersom vi vare fødte til uindskrænkede Herrer over saa smuk en Ø som Sicilien, men han var flog nok til at holde Simonider og Pindarer ved sit Hof. Disse kappedes med hinanden om at berømme ham, fordi de bleve bespiste og betalte vel. Alle og enhver roste Prindsens Gæmildhed, og dog kostede denne Roes ham ikke halv saa meget, som hans Jagthunde kostede ham. Hvo vilde vel være Konge, dersom en Konge skulde gjøre alt det, en magelig Sophist paa sin Loibank eller Diogenes i sin Tønde falder paa at gjøre ham til Pligt? Hvo vilde vel regjere, dersom en Regent skulde opfylde alle sine Undersaatters Ønsker og Fordringer? Det meste, om ikke alt, kommer an paa den Mæning, en stor Herre opvækker om sig; ikke paa hans Handlinger selv, men paa den Skikkelse og det Sving, han veed at give dem. Hvad, han ikke selv vil gjøre eller kan gjøre, det kunne vittige Hoveder gjøre for ham. Hold Dem en Philosoph, der kan demonstrere
alt,

alt, en Hofnar, der kan gjøre Løier med alt, og en Poet, der kan gjøre Vers om alt. Den Fordeel, De vil høste af denne lille Udgiwt, falder vel ikke saa strax i Øinene, endstjønt det jo i sig selv allerede er Fordeel nok at blive anseet for en Værdseter af Muserne. Thi dette holde ni og halvfemtes sindstørve blandt hvert hundrede af det menneskelige Køn for et ubedrageligt Beviis paa, at Førsten selv er en Herre af store Indsigter og Kundskaber; og denne Mening opvækker Tillid til og en gunstig Forsdom om alt, hvad han foretager sig. Men dette er dog den mindste Fordeel, De vil drage af Deres vittige Kæftgjængere. Lader os antage, at det er fornødent at gjøre et nyt Paalæg! Behøves der mere for i et Dieblis at opvække en almindelig Misfornøielse med Deres Regjering? De Misfornøiede (et Slags Folk, som end ikke den klogeste Regjering er i Stand til aldeles at udrydde) føre sig en saadan Tidspunct til Nytte. De bringe Folket i Gjæring, undersøge Førstens Forhold, Forvaltningen af hans Indkomster og tuusinde Ting, som ingen forhen havde tænkt paa. Uroligheden tager til; Folkets Repræsentanter forsamlende sig; man overlægger Hoffet den ene Forestilling, den ene Besværing efter den anden. Uformækt tager man sig den Frihed at forvandle sine Bønner til Fordringer og understøtter Fordringerne med ærbødige Trusler. Kort, Deres Livs Rolighed er da, i det mindste paa nogen Tid, forsvunden; der kan gives critiske Omstandtgheder for Dem, hvori det mindste Keilstrin kan drage de værste Følger efter sig, hvor der ikke behøves mere til et fuldkomment Oprør, end at der skal gives en Dion, der vil opkaste sig til Formand for den misfornøiede Pobel: men ved saadanne Leiligheder seer man den sande Nytte, man har af sine vittige Hoveder. Ved deres Vistand kan man i saa Dage afvende alle disse Ubehageligheder. Lade vi Philosophen demonstrere, at dette Paalæg er uundgaelig fornødent til det almindelige

delige Bedstes Fremme, lade vi Hofnarren bringe
 eet eller andet latterligt Indfald, een eller anden comisk
 Hofanecdote om i Staden, og lade vi Poeten uophol-
 delig ryfste en ny Comedie og et Par Gadeviser af Vre-
 met, for derved at give Pøbelen noget at see og hynge, saa
 har det ingen Nød, at jo alting vil blive roligt; og
 medens de politiske Dagdrivere disputere med hinanden
 for at afgjøre, om Philosophen har argumenteret ret
 eller galt, medens den forargelige lille Anecdote og den
 nye Comedie holde Vittigheden i alle gode Selskaber i
 Alande, udstøder Pøbelen sagte et Par Eder, isteme
 mer sin Gadeviser og — betaler. For saadanne Tjenes-
 ter (søiede Philistos til) er det dog nok værdt at un-
 derholde et Par Mennesker, der sætte deres hele Vre
 i at parre Ord ziirligen sammen, tælle Staveller, kildre
 Ørene og ryfste Langerne, og hvis høieste Ønsker ere op-
 fyldte, naar man giver dem saa meget, som de behøve,
 for at slaae sig ubekymret igjennem en Verden, som de
 ikke fordre meget af, og være frie for at foretage sig andet
 end det, den Grille, de ere plagede af og de kalde deres
 Genie, gjør til den største Kornoielse i Livet for dem.

Dionysius fandt dette Raad af sin Minister fulds-
 kommen efter sin Smag. Philistos overleverede ham
 en Liste paa over tyve Candidater, som han efter Bes-
 hag kunde vælge iblandt. Førsten troede, man ikke kunde
 have for mange af saadanne nyttige Folk, og tog dem
 derfor, saa mange de vare, uden Valg. Alle de skønne
 Aander i Grækenland bleve under blændende Løfter
 indbudne til hans Hof. Inden feie Tid vrimlede
 hans Korgemakker af Philosopher og Musernes Præs-
 ter. Alle de Digtere, episke og tragiske, comiske og
 lyriske, der ikke havde kunnet gjøre Lykke i Athenen,
 stimlede nu til Syracus, for at stemme deres Lirer og
 Fløiter ved Anapus's behagelige Vreder og — spise
 sig mætte. De troede, det ret vel kunde være dem til-
 ladt at besynge Dionysius's Dyder, siden den guds-
 dommelige Pindar selv ikke havde skammet sig ved at
 gjøre

gjøre Hierons Muulæsel ubodeligt. Endog den Socraticke Antisthenes lod sig lokke til Syracus af Haaret om, at denne nye Musagets Gævmildhed vilde sætte ham i Stand til med des mere Magelighed at studere Fordelene af den frivillige Fattigdom og Afholdenhed: Dyder, hvis Skjønhed man (efter deres iøvrigste Lovtaleres stiltiende Bidnesbyrd) paa et godt Maaltid besidder meest Beltalenhed til at tale om. Kort, Dionysius havde den Fornøielse, for sin egen Person, midt i sin Hoffstat at oprette sig et Academie, hvis Forstander og Appollo han værdigede det selv at være, og hvor Retsfærdigheden, Grændserne for det Gode og det Onde, Lovens Oprindelse, det Skønne, Sjælens, Verdens og Gudernes Natur og andre saadanne Gjenstande, som ikke efter almindelige Folks Begreber tjene til andet end Conversation, leverede Lemmerne Materie nok til at disputere om med ligesaa megen Vidtlæftighed og Subtilitet og ligesaa liden sund Vennefæstelse, som der paa de da og siden værende Academier almindelig blev og bliver disputeret derom. Han havde den Fornøielse at høre sig beundret og berømt for en Mængde Dyder og Helte Egenheder, som han aldrig havde tiltroet sig selv. Hans Philosopher vare ikke af det Slags Folk, at de (som Plato) toge sig den Frihed at forsøge paa at hovemestere ham og lære ham, hvorledes han først skulde regjere sig selv og dernæst sit Rige. Den strængeste af dem var for høflig til at udsætte noget paa det Liv, han førte, og alle vare de beredte til at bevise ens hver Tvivler saa klart som Solen, at en Første, der betalte Tillegnesskrivter og Lovsange saa godt, der var saa gæstfri og der gjorde sine tro Undersaatter saa lykkelige ved Synet af saa mange Fester og Forlystelser, nødvendig maatte være den værdigste af alle Førster.

Saaledes stod det til ved Hoffet i Syracus, da Helten i vor Historie antom til denne Stad, og saaledes var den Første bestaaen, som han under en ganske anden Forudsætning var kommen for at tilbyde sin Tjeneste.

